JÉZUS EVANGÉLIUMA
ÉS A
SZENTATYÁK

SZEMELVÉNYEK AQUINÓI SZENT TAMÁS
CATENA AUREA
CIMÜ MÜVÉBÖL

ELSŐ KÖTET

SZALÉZI MÜVEK

JÉZUS EVANGÉLIUMA ÉS A SZENTATYÁK

JÉZUS EVANGÉLIUMA ÉS A SZENTATYÁK

SZEMELVÉNYEK
AQUINÓI SZENT TAMÁS
CATENA AUREA
CIMŰ MŰVÉBŐL

ELSŐ KÖTET: VASÁR- ÉS ÜNNEPNAPI RÉSZ

KÖZLI
DEZSŐ ISTVÁN

SZALÉZI MŰVEK
RÁKOSPALOTA

Nihil obstat. Carolus Szitkey S. S. censor dioecesanus.
Imprimatur. No. 2163|1942. Vacii, die 18. Aprilis 1942 Vincentius Kovács
Vicarius Capitularis.

7723 — Don Bosco Nyomda (Sarkadi J. A.) Rákospalo a.

TARTALOMJEGYZÉK

Vasárnapi evangéliumok

Szentek miséinek evangéliumai

ELŐSZÓ

IV. Orbán pápa 1261-ben megbízta Aquinói Szent Tamást és Szent Bonaventúrát, hogy az evangélium teljes szövegéhez készítsenek magyarázatot a régi szentatyák és írók műveiből.

Szent Tamás 1264-ben már el is készült Szent Máté evangéliumának a magyarázatával. A pápának szánt ajánló soraiban a többek között ezeket írja: „Szándékom volt, hogy e műben necsak a szóbeli jelentést magyarázzam meg, de a misztikus értelmet is kifejtsem. Ahol kellett, ott a tévedéseket is megcáfolom és a katolikus igazságot is megerősítem. Ezt szükségesnek tartottam már csak azért is, mert leginkább az evangéliumban van lefektetve a katolikus hit lényege és a tökéletes keresztény élet szabálya."

Szent Bonaventúrát szerzetesfőnöki hivatala megakadályozta abban, hogy a pápa óhajának eleget tegyen, azért le is mondott e megbízatásáról.

Igy azután Szent Tamás készítette el mind a négy evangéliumnak a magyarázatát „Catena Aurea (Aranylánc)" címen. Ebben az evangélium szövegének minden egyes szavát a régi latin és görög írókból vett szemelvényekkel úgy fejtegeti, mintha egy szerzőtől való volna a teljes szövegmagyarázat. Kortársai a Szentlélek-Isten különös segítségét látták ebben.

A négy evangélium magyarázata, a „Catena Aurea" — a latin és görög atyák idézetei és jegyzetei alapján — Aquinói Szent Tamásnak fönnmaradt kézirata szerint, nyomtatásban először 1470-ben Rómában jelent meg 2 hatalmas kötetben. Később ismét kiadták Rómában, Nürnbergben, Velencében, Lyonban, Kölnben, Párisban, Rotterdamban, Antwerpenben és egyebütt is. Legújabban a turini Marietti cég 1925-ben már a 8. javított és átnézett kiadást terjeszti.

Ennek a latinnyelvű teljes kiadásnak szemelvényeiből készült ez a könyv. Minden krisztusszerető ember-

nek, de különösen paptestvéreinknek akartunk vele használni. Azért az egyszerűségre és érthetőségre törekedtünk.

Az idézett szerzők ismertetését szolgálja az idecsatolt „Irodalmi Tájékoztató".

A szentatyák és régi írók életrajzi adatait: Chobot Ferenc: „Jézus Krisztus Egyházának Története", Bangha—Ijjas: „A Keresztény Egyház Története". Lászlófalvy Károly: „Szólnak az ősatyák", Bangha Béla: „Katolikus Lexikon" és Aubermann: „Egyháztörténelmi segédkönyv" c. művekből vettem. Hálás köszönet nekik!

Igy csaknem az egész keresztény ókor írógárdáját magunk előtt látjuk, ahogy fölvonul tanuságot tenni az „örök élet igéi és az örök Igazság" mellett.

Az ókori főbb eretnekségek jegyzékét is közlöm, hogy jobban megérthessük a Szentlélek Úristen kegyelmét és a vele együtt dolgozó egyházi írók munkáját.

Az I. kötet szemelvényei a vasárnapi és nyilvános ünnepek evangéliumi szövegéhez készültek.

Isten segítségével a II. kötetben hozzuk majd a nagyböjti hétköznapok, a magyar szentek ünnepi és a közös szentmisék evangéliumi részleteinek, valamint a hegyi beszédnek és az első kötetben elő nem forduló példabeszédeknek a magyarázatát.

A további kötetek sorsa attól függ, hogy e vállalkozást hogyan karolják föl testvéreink.

Isteni Üdvözítőnk irgalmas Szívének ajánlom e szerény munkámat. Arra kérem a lelkek jóságos Pásztorát, árassza el e könyv minden olvasóját azzal a lelki örömmel és készséggel, amellyel az ő végtelen kegyelméből én dolgozhattam ennek az „Aranylánc"-nak minden egyes szemén.

„Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged, egyedül igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust." (Ján, 17, 3.) Ehhez akar segítőnk lenni e könyv minden egyes szava.

Felcsút, 1942 január 17-én, Szent Antal apát napján.

DEZSŐ ISTVÁN

IRODALMI TÁJÉKOZTATÓ

1. LATIN SZERZŐK

1. *Alcuin* (kb. 730—804). A toursi Szent Márton bencés kolostor apátja és a középkor leghíresebb iskolájának alapítója. A VIII. század legnagyobb hittudósa. A Szentírás egyes fejezeteihez is írt magyarázatokat.

2. *Ambrus* (Szent, 333—397). Nagy egyháztanító, milánói püspök. Dogmatikus munkái és szentírásmagyarázatai nevezetesek. A Szentírást allegórikus (képletes) módon magyarázza. Prédikációiba szerette beleszőni az ószövetségi Szentírást. — Ünnepe: december 7-én.

3. *Anzelm* (Szent, 1033—1109). Egyháztanító, becki bencésapát, később canterburyi érsek. A „skolasztika-hittudomány atyja". Ágoston, Albert és Tamás mellett a legvilágosabb és legeredetibb keresztény gondolkozó. Nevezetes munkája: „Miért lett az Isten emberré?" Ebben az elégtételi elvet állítja föl és azt bizonyítja, hogy a bűnnel megbántott Istent csak az Isten Fia engesztelhette ki s azért lett a Fiú-Isten emberré. — Ünnepe: április 21-én. — Szent Tamás sokszor csak a „Glossa" címén idézi.

4. *Ágoston* (Szent, 354—430). A nyugati Egyház nagy egyháztanítója, hippói püspök. Nemcsak korának, de az Egyháznak, sőt a világtörténelemnek is egyik legnagyobb elméje. A hit igazságait gyakorlatilag és tudományosan védelmezte és fejtegette az ariánusok, manicheusok, donatisták és pelágiánusok ellen. A Szentírás és a hagyomány viszonyát rendkívül élesen és világosan fejtette ki. Hangsúlyozta, hogy hit dolgában mindenben a római Szentszék tanítása döntő. Még a Szentírásban sem lehetne észszerűen hinni, ha nem az Egyház nyujtaná és tanúskodnék mellette. Ágoston mint szentírásmagyarázó, moralista és hitbuzgalmi író kiváló. Egyik nevezetes mondása világszerte ismertté vált: „Magadért teremtettél, Uram, és nyugtalan a mi szívünk, míg Benned meg nem nyugszik." — Ünnepe: augusztus 28-án.

5. *Béda* (Szent, Venerabilis, 673—735). Bencésszerzetes, egyháztanító. Korának legkiválóbb tudósa. Az angolországi Jarrow kolostorban földolgozta latin nyelven korának egész tudását (nyelvtudomány, szónoklattan, természettan, csillagászat, időszámítás, történelem és hittudomány). Műve a középkori iskolák könyve lett. Vallomása szerint: „Legnagyobb örömét abban lelte, ha tanulhatott, taníthatott vagy írhatott." — Ünnepe: május 27-én.

6. *Ciprián* (Szent, vértanú, kb. 200—258). Karthágói püspök, egyházatya. Mintaképe a püspököknek. Szent Ágostonig a nyugati Egyházban nagy írói tekintélye volt. Szigorú elvei közt sok aranymondást találunk. Például: „Akiket a hiúság annyira elragad, hogy előttük az öltözet minden, azok előtt az erény semmi." — Legeredetibb munkája: „A katolikus Egyház egysége." Ebben hangoztatja, hogy középpont a püspök. „Püspök van az Egyházban és az Egyház a püspökben." „Az Egyházon kívül nincs üdvösség." „Nem lehet annak atyja az Isten, akinek nem anyja az Egyház." Halála előtt hóhérjának 25 aranyat adott. — Ünnepe: szeptember 16-án.

7. *Damasus* (Szent, kb. 305—384) pápa. Szent Jeromost ő bízta meg a Szentírás — Vulgata — fordításával. A katakombákat és a vértanúk sírjait verses föliratttal látta el. Ezek közül idéz Szent Tamás a „Glossa"-ban. — Ünnepe: december 11-én.

8. *Fulgencius* (Szent, † 533) ruszpei (Afrika, Hippó mellett) püspök. Bátor ellenharcosa az ariánizmusnak. Korának nagy teológusa. Szent Ágoston kegyelemtanának hatalmas védője és a szemipelagianizmus cáfolója. — Ünnepe: január 1-én.

9. *Gennadius* (V. század 2. felében) teológiai író, marseillei áldozópap. Szent Jeromos irodalomtörténetének szellemes folytatója: „Jeles férfiakról" címen.

10. *Gergely* (Nagy, Szent, 540—604). Egyházatya, a keresztény ókor legnagyobb pápája. Ő használta először: „Az Isten szolgáinak szolgája" című pápai aláírást. 60 homiliája az evangéliumról ma is értékes forrás. — Ünnepe: március 12-én.

11. *Glossa* = ismeretlen szerzőktől származó jegyzet a Szentírás szövegének megmagyarázására. Aquinói Szent Tamás idejében *Wallafridus Strabo* bencés reichenaui apát, egyházi író (808—894) „Glossa ordinaria"-ját, meg *Laoni Anselm*, egyházi író glossáit († 1117) használták nagy általánosságban. — Laoni Anselm canterburyi Szent Anselmnek volt a tanítványa. 1076-ban Párisban tanított, majd Laonban nyitott iskolát. Fontos műve: „Jegyzetek a Vulgátához" (Glossa interlinearis), a középkor biblikus tudásának egyik főforrása. „Quaestiones (Sententiae)„ c. műve szentírási és a szentatyáktól vett idézeteket állít rendszerbe. A középkori Sententia-irodalomnak ez az egyik megindítója.

12. *Haymo* (kb. 800—853) halberstadti püspök. — Sokszor *Remigiusz* halbertstadti tudós bencés szerzetes neve alatt (841—908.).

13. *Hiláriusz* (Szent, 310—367). Egyháztanító, poitiersi püspök. „Nyugat Atanáza." Művei legnagyobbrészt az arianizmus ellen irányulnak. Hiláriusz érdeme, hogy a nyugati Egyház megtisztult az arianizmustól. Az Egyházról mondja: „Az Egyház tulajdonsága az, hogyha üldözik: virágzik; ha elnyomják: győz; ha megvetik: előrehalad; és amikor azt hiszik, hogy legyőzték: akkor emelkedik fölül." A Szentháromságról 12 könyvet írt. Bibliamagyarázatai közül kiválik a Máthéhoz írt kommentár, A

zsoltárokról és az előképekről szóló fejtegetései. — Ünnepe: január 14-én.

14. *Hrabanus (Rabanus) Maurus* (boldog, 784—856). Bencés. Alcuin tanítványa s a fuldai kolostori iskola vezére, majd apátja. Később mainzi érsek lett. Korának egyik legnagyobb tudósa volt. Bámulatosan ismerte a Szentírást és a szentatyákat. Főleg mint szentírásmagyarázó működött, többnyire allegorizáló irányban.

15. *Izidor* (Szevillai, Szent, † 636). Szent Leánder szevillai érsek öccse. Később az érsekségben utódja. Az utolsó nagy egyházatya. Igen nagy befolyással volt az egész középkori tudományosságra. „Az összes tudományok összefoglalása, Bevezetés az ó- és újszövetségi Szentírásba. Szentírási magyarázatok, Szent Ágoston és Nagy Szent Gergely műveiből „Szellemszikrák" c. gyüjteménye a legnevezetesebb. — Ünnepe: április 4.

16. *Jeromos* (Szent, kb. 340—419). Egyháztanító. Korának legnagyobb nyelvtudósa. A teológiában elismert tekintély. A mai latin Szentírás — Vulgata — tőle származik. Sok kiváló kommentárt írt a Szentíráshoz. Igen értékes a bibliai helyneveket ismertető műve. Rómából 385-ben Antiochiába, majd onnan Betlehembe ment s ott élt Istennek és a lelki tudományoknak a születési barlang közelében egész haláláig. — Ünnepe: szeptember 30-án.

17. *Joannes Cassianus* († 435 körül). A szerzetesi intézménynek buzgó terjesztője volt Galliában és Hispániában. Két jeles aszkétikus munkája maradt fönn: „A szerzetesi intézményről" és „Az atyák beszélgetései". Mindkét könyvét kedvelték a szerzetesek. Marseille vidékén szentként tisztelik. Szent Tamás „Collator"-nak is nevezi, a „Collationes Patrum" műve alapján.

18. *Leó* (Nagy, Szent, 440—461 pápa). Egyháztanító. Nagy Szent Gergely mellett az ókor legnagyobb pápája. Az első, aki politikai és irodalmi tevékenységet fejt ki. 116 prédikációja maradt fönn. — Ünnepe: április 11-én. Keleten: február: 18-án.

19. *Maximus* (Szent) turini püspök. A 465-i római zsinaton nagy szerepet tölt be. Beszédeinek gyüjteménye maradt ránk.

20. *Péter* (Chrysologus, aranybeszédű, Szent, † 450 körül). Egyháztanító, ravennai érsek. A monofiziták ellen védelmezte az igaz hitet. 176 prédikációja maradt fönn (de nem mind tőle valók!). Beszédei rövidek, de velősek, gondolatokban gazdagok. Gyakran az életből és a természetből vett szép képek, a történetből vett példák világosítják meg tanítását. Alapelve volt: „A néphez népiesen kell beszélni." — Eutichest, akit monofizita tanítása miatt vádoltak, arra inti, hogy „vesse magát alá Szent Péter határozatának, ki manapság is ül székén s felvilágosítja azokat, akik az igazságot keresik". — Ünnepe: december 4-én.

21. *Prosper* (Aquitanus, Szent, † 463). Szent Ágostonnak finom, hittudományi képzettségű világi tanítványa s az ő kegyelemtanának lelkes védelmezője. Később I. Leó pápa kancellárja. „Mély és széleskörű tudományának fegyverével, erényei-

vel s hősies bátorsággal védte meg a katolikus hitet „Pelágiánusz eretnekségével szemben“ — mondja róla a Római Martyrologium. — Ünnepe: június 25-én.

22. *Severianus* gabalai (szíriai) püspök szerepel nagyon sokszor Chrysologus Szent Péter helyett. — Ez eleinte barátja, később ellensége volt Aranyszájú Szent Jánosnak. — A IV. században élt.

2. GÖRÖG SZERZŐK

1. *Atanáz* (Nagy, Szent, 295—373). Egyháztanító. Remete Szent Antal tanítványa volt. Alexandriai püspök korában is aszkétikus életet élt. 17 és fél évet számkivetésben kellett eltöltenie, mert szerette Krisztust és ragaszkodott igaz Egyházához. — Apologetikus és dogmatikus munkái a Krisztus-tant és a Szentháromság dogmáját világítják meg. Exegetikus-aszketikus munkája a zsoltárok magyarázata. — Nagy Szent Atanáz csodálatos egyéniség. Fáradhatatlan munkás, csüggedetlen lelkű szenvedő, elszánt, igazságért küzdő lankadatlan Krisztus-harcos. Szilárdsága szeretettel párosult. Egész életét az arianizmus elleni küzdelem és a harcban kapott rágalmak cáfolata töltötte be. Ember, aki Istenben bízva küzd Krisztusért; püspök, aki az igaz hitből nem enged. — Szent Atanáz dogmáink terén nagy szerepet tölt be. A niceai zsinaton ügyesen bebizonyította, hogy a Fiú egylényegű az Atyával (homousios) és tévednek az ariánusok, amikor hasonlóságot (homoiusios) tanítanak. A Szentlélek valóságos Isten. Krisztus Istenember. A lélek halhatatlan. Az ariánusok keresztsége érvénytelen, mert tagadják a Szentháromságot. Sokat foglalkozik a Szentháromság tanával és a személyes egységgel. Csodálatosan beszél az első ember bűnbeeséséről, vétkük következményeiről és Krisztus megtestesülésének szükségességéről. A Boldogságos Szűzet Isten anyjának nevezi és az isteni és emberi természetnek Krisztus egy isteni személyében minden összevegyülés és változás nélküli egyesülését tanítja. Az Oltáriszentségben Krisztus valóságos testének és vérének jelenlétét hirdette. — A breviáriumban található Symbolum Athanasium (Quicunque) azért van róla elnevezve, mert Szent Atanáz Szentháromság tanán épült fel. Azonban nem Szent Atanáz a szerzője. — Ünnepe: május 2-án.

2. *Apollinaris* vagy *Apollinarius* laodiceai püspök. Szent Atanáz barátja. Hevesen küzdött az ariánusok ellen, azonban túlzásba esett és a róla elnevezett szekta alapítója lett. Katolikus korából való írásai, főleg apologétikus művei és költeményei, elismerést arattak.

3. *Bazil* (*Vazul* Nagy, Szent, 329—379). Egyháztanító. Nyssai Szent Gergelynek testvérbátyja, Nazianzi Szent Gergelynek barátja. — Előbb szerzetes, később caesareai püspök. Ő szervezte meg Keleten a szerzetesi életet. — A 367—68-as télen nagy éhség tört ki Caesareában. Az emberek sokasága nem bírta a nyomort, úton-útfélen éhen pusztultak el a lakosok. Ekkor

megjelent Szent Vazul szerzetes hatalmas alakja Caesarea utcáin. Eladja örökségét s azon népkonyhákat, kórházakat állít föl. Szerzetesei összeszedték az utcák éhezőit, nyomorgóit és Szent Vazul, az erőskezű ember, kinek magának se volt biztos másnapi kenyere, sajátkezűleg kenyeret, főzeléket oszt és levest mer a rongyokba burkoltaknak. — Nagy Szent Vazulnak kedves témája a Szentháromságtan volt. Ennek oka az ariánizmus több válfajának ellensúlyozásában kereshető. N. Szent Vazul tanítja, hogy a Szentlélek az Atyától a Fiú által lett. Tanítja azt, hogy mi az Istent tökéletesen nem ismerhetjük meg, sőt minél többet tanulunk és tudunk róla, annál inkább belátjuk gyarlóságunkat. Tanítja az Oltáriszentségben Krisztus valóságos jelenlétét s a méltó úrvétel föltételéül a valóságos jelenlétben való hitet is kéri. A bűnbánat szentségénél három főrészt különböztet meg: a bánatot, a bűnmegvallást és az erős fogadást. A kolostorok részére két rendszabályt írt, amelyek közül az egyiket ma is használják a Szent Vazul rendi görög szerzetesek. Szentmise liturgiája is maradt reánk, melyet a görög (a nem egyesült is!) egyház ma is 10 napon át alkalmaz. — Ünnepe: június 14.

4. *Cyrill* (Alexandriai, Szent, kb. 370—444.) Egyháztanító, alexandriai püspök. Különösen a nestoriánusok ellen harcolt. Az efezusi zsinaton (431.) ő elnökölt a pápa nevében. Krisztus kettős természetének és egyszemélyűségének teológiáját legelőször és legvilágosabban ő foglalta össze. Az Egyház imája szerint „Ő volt a Boldogságos Szűz Mária isteni anyaságának győzhetetlen hirdetője." Hitelve volt: „Aki nem hiszi, hogy Emmánuel valóságos Isten és a Szentszűz Istenszülő, ki az Igét Istentől árnyékozva testileg szülte: A. S. — Aki nem hiszi, hogy az Oltáriszentség életet ad és az isteni Üdvözítőnek a teste: A. S. — Dogmatikus és exegetikus munkái nagyon értékesek. — Ünnepe: február 9.

5. *Cyrill* (Jeruzsálemi, Szent, 315—386). Egyháztanító, jeruzsálemi püspök. 35 éves püspöksége alatt 15 évet töltött számkivetésben és egyházmegyéje (mégis igen szépen gyarapodott lelkileg. Ő a keresztény Egyház legelső katekétája. 24 katekézise a bűnbánatról, hitvallásról, keresztségről, bérmálásról és az Oltáriszentségről kitűnő kifejtésű, világos és hangulatos tanítás. — A keresztségről tárgyal kettő. Egy a keresztséget megelőző szertartásokról, t. i. a régi hit és kereszténytelen elvek megtagadásáról s a katolikus hit megvallásáról; kettő a tunika letételéről, az exorcisták olajával való megkenésről, kérdésekről és az ezt követő hármas alámerítésről. Egy a bérmálásról: a krizmával való kenésről. Egy az eucharisztiáról; az átlényegülés valóságáról. Egy a szentmiséről: liturgia, szentáldozás, szentmise. — Anyaszentegyházunk azért imádkozik e Szentnek ünnepén, „hogy Szent Cyrill közbenjárására úgy megismerjünk Téged, egyedülvaló igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust, hogy örökké az ő szavát hallgató juhok közé tartozhassunk." — Ünnepe: március 18.

6. *Clemens* (Alex. 150—215.) Titus Flavius Clemens. — Először a pogány bölcselőket hallgatta, később az alexandriai keresztény hitelemző iskolában Pantenustól tanult. Kereszténnyé, majd azután pappá lett. Utóbb ő vezette az alexandriai iskolát. A gyakorlati élet híve volt. A Szentírás kánonját ismeri. Hirdeti, hogy nemcsak a Szentírás, de a hagyomány is a hit forrása. Az igaz Egyház: egységes, általános és Krisztus jegyese. A szentségek közül: a keresztséget, bűnbánatot, Oltáriszentséget és házasságot részletesen tárgyalja. A házasságot az isteni parancs értelmében szentnek tartja és fölbonthatatlannak hirdeti. Először használja ezt a szót: megigazulás. — A keleti Egyház szentként tiszteli.

7. *Clemens* (Római Szent vt. —104.). Szent Pálnak segítőtársa volt. Szent Péter apostol szentelte püspökké. Linus és Anacletus halála után — Iraeneus szerint — római püspökké lett. A korintusiakhoz írt levele testvéri szeretetre és engedelmességre inti a híveket. Alapeszméje, hogy a papság isteni eredetű. Ez a levél világos bizonyítéka a pápa primátusságának: „Csak most térhetünk rá azokra a kérdésekre, amelyekkel hozzánk fordultok, — mondja a pápa. — Vajjon nem egy Istenünk és Krisztusunk van? Nem egy-e a kegyelem lelke, ki belénk öntetett és nem egy-e a hitvallásunk Krisztusban?... Akiben krisztusi szeretet van, az megtartja Krisztus parancsolatait.“ — Ünnepe: november 23.

8. *Dionysius Areopagita.* — A Szent Pál által megtérített Areopagita Dénes, a későbbi athéni püspök, neve alatt maradt reánk egy sereg mű, amelynek szerzője magát Areopagita Dénesnek és Szent Pál tanítványának nevezi. Ezek a teológiai és misztikus tartalmú művek 500 körül Sziriában keletkeztek. Szerzőjük ismeretlen.

9. *Dydimus* (a. m.: kettős, kb. 313—398). Alexandriai világi hittudós. Vaksága ellenére a IV. század legképzettebb elméje és írója. Szent Jeromos szerint „számtalan művet“ írt, főleg a Szentháromságról.

10. *Epiphanius* (Szent, 315—403.). Egyházatya. Konstancia (Salamis) érseke. Életét az orthodoxiáért való lángbuzgalma jellemezte. Iratai nagyrészt az eretnekek ellen irányultak. Jellemző, hogy a Mária szűzességéről szóló tanítást az Egyház általános hitének mondja. — Ünnepe: május 12.

11. *Eusebius* (263—339.). Caesareai (palesztinai) püspök, egyháztörténész, a „keresztény egyháztörténelem atyja.“ Szentírás-magyarázó műveiben az alexandriai iskola irányát követi.

12. *Evagrius* (pontusi, IV. század). Nagy Makárius barátja, konstantinápolyi diákonus, félve a főváros lelki veszedelmétől, Nitria vadonába menekült, hogy bűnbánatban és önmegtagadásban készüljön az örök életre. Irásai elsősorban szerzetesek számára való aszketikus irányú művek. Ő a keresztény szentencia-irodalom egyik legelső képviselője.

13. *Gergely* (Csodatevő, Szent, † 270 körül). Szülővárosá-

nak, Neocaesareának első püspöke. Működése alatt csaknem az egész várost megtérítette. Origenes tanítványa volt 5 évig. Mesteréhez intézett búcsúbeszéde és a hitágazatokról szóló műve nevezetes. — Ünnepe: november 17.

14. *Gergely* (Nazianzi, Szent, 329—390.). Egyházatya, konstantinápolyi püspök. Csodálatos harcosa a Szentháromságnak. Ellenségeinek áskálódásaira lemond püspökségéről és a zsinati elnökségről. „Többet ér nekem a szemlélődő élet nyugalma, — mondja — a külső élet minden fényénél." Búcsúbeszéde az egyházi szónoklat-irodalom fölülmúlhatatlan remeke. „Egyetlen szerelmem a tudomány volt, — írja egyik költeményében, — ezt kerestem Keleten és Nyugaton s végül ezt a szerelmemet Krisztus lábaihoz raktam." — Ünnepe: május 9.

15. *Gergely* (Nyssai, Szent, 335—394 körül). Nyssai püspök. Nagy Szent Vazul öccse. Mély gondolkodó, született bölcs. A Miatyánkot kérések szerint vonzóan, remek stílusban tárgyalja. A zsoltárokat is magyarázta. Szerinte a zsoltároknak az a célja, hogy erényes életre buzdítsanak és az égiekre emeljék elménket. — Ünnepe: március 9.

16. *Graecus.* Ezen a címen közli Szent Tamás az ismeretlen görög szerzőket.

17. *Hesychius Hierosolimitanus.* Szerzetespap volt. Allegorikusan magyarázta a Szentírást.

18. *Ignác* (Antiochiai, Szent, vt., 24—107.). Theophorosnak, azaz „Istent állandóan szívében hordozó"-nak nevezik, mert minden levelét így kezdi: „Ignatius et Theophoros." A legenda szerint ő volt az a gyermek, akit Krisztus Urunk az apostolok elé állított e szavakkal: „Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok, és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában." (Máté, 18, 3—4.) Szent János apostol tanítványa és Antiochiának püspöke volt. Hét levele maradt reánk. Ezeket kivégzése előtt római útjáról küldötte az egyes egyházközségeknek. Bennük az ősegyház elveiről és egyházi életéről találunk biztos adatokat. Jelszava volt: „Az én szeretetem keresztrefeszíttetett." Tanítja, hogy Krisztus Isten és ember. Krisztus Máriától és Istentől született. Hirdeti Szűz Mária szűzességét. „Az Oltáriszentség a halhatatlanság gyógyszere, — írja, — mely megóv a haláltól és biztosítja a Krisztusban való örök életet." Az eretnekség elkerülésére legbiztosabb útnak látja azt, ha a hívek ragaszkodnak a püspökökhöz, akik Krisztus képviselői. Ahol a püspök van, ott legyen a nyáj is; valamint ahol Krisztus van, ott legyen a katolikus Egyház is." A „katolikus Egyház" kifejezés nála fordul elő először. — A házasság szentség, melyet egyházi hatóság előtt kell megkötni. — A szmirnaiakhoz írt levelében írja, hogy Krisztust föltámadása után látta. — Ünnepe: február 1.

19. *Irén* (Szent, kb. 130—202.). A szmirnai Szent Polikárp tanítványa volt. Megvallja, hogy amiket tőle hallott, „azt nem

a papírra, hanem a szívébe írta." Jól ismerte a pogány irodalmat is. 175-ben Lyon püspöke lett. Szent Irén az összes tudományok gondos kutatója volt. Korának legelszántabb hitharcosa és az apostoli hagyománytiszteletnek korona-tanúja. Kimutatja, hogy a hitforrás: a Szentírás és az apostoli tanítás vagy hagyomány. A Szentírás az Isten igéje, a hagyomány szintén ugyanaz. Nemcsak az ó-szövetség könyveiben kell Isten szavát látnunk, hanem az új-szövetség szent irataiban is. Itt azután fölsorolja az új-szövetség könyveit, amennyire ő azokat ismeri. — Az igaz hit legfőbb szabálya tehát: a keresztségnél letett hitvallás. Ez azért maradhatott sértetlen, mert az Egyház őrzi, csiszolgatja s tartalmát kifejti. A hit közvetlen szabálya az a folytonosság, amellyel a püspökök az apostoloknak s magának Krisztusnak tanítását, mint élő tanító tekintély, tova származtatják. A Szentírást úgy kell értelmezni, ahogy arra az Egyház tanít. „Ahol az Egyház van, ott van az Isten lelke", írja. Az Egyház az „Isten Egyháza." Felesleges másoknál keresni azt az igazságot, amelyet annyi bizonyíték alapján könnyen megtalálhatunk az Anyaszentegyházban; hiszen az apostolok mint a gazdag ember kincstárába hordja kincseit, úgy hordták össze az Egyházba az igazságot, úgy hogy aki csak akarja, itt megtalálhatja az élet vizét." A Rómával való egységet emeli ki, hogy az igaz hitet megőrizhessük. Mert ha ennek a „nagy, ősi, közismert s a két dicsőséges apostol, Péter és Pál által alapított és szervezett Egyháznak hagyományait megtaláltuk, már is megismertük a biztos apostoli tanítást. „Mert ezzel a (római) Egyházzal az ő kiváló elsőbbsége miatt az egész Egyháznak meg kell egyeznie, vagyis valamennyi hívőnek mindenütt a világon, mert az apostoloktól származó hagyományt ez mindig megőrizte." — Szent Irénnek apológiai munkáján kívül rövid kis hitoktatási könyve is fönnmaradt. — Ünnepe: június 28.

20. *Izidor* (Peluziumi, Szent). Az egyiptomi atribesi ú. n. Fehérkolostor apátja volt. 2000-nél több, változatos tartalmú aszketikus és dogmatikus levél maradt tőle vissza. — Ünnepe: február 4.

21. *Izsák* (Antiochiai, a IV. század 2. felében, † 459. körül). Edesszában nevelődött. Gennadius szerint antiochiai áldozópap, szír források szerint egy kolostor apátja volt. 37 költeménye maradt fönn valláserkölcsi, oktató és történelmi tartalommal. Vannak szorosan vett egyházi énekek is.

22. *János* (Aranyszájú, Chrysostomus, Szent, 354—407.). A legnagyobb keleti egyháztanító, konstantinápolyi püspök. Az egyházi szónokok példaképe és védőszentje. A keresztény ókorban az Oltáriszentség legkiválóbb tanúja és dicsőítője. Azért nyerte az utókortól a „Doctor Eucharistiae" címet. Számos bibliai könyvről mondott homiliát. — Hitéért többször is kellett száműzetésbe mennie. Utolsó búcsúbeszédében a többek között ezeket mondotta: „Sok a hullám, erős és ellenállhatatlan az áradat; de én nem félek, hogy az áradat elnyel, mert szirten állok! Bár égig torlódjanak a hullámok, Jézus hajóját el nem

süllyeszthetik! Mondjátok meg, mitől féljek? A haláltól? „Nekem életem Krisztus és meghalnom nyereség." A száműzetéstől? „Az Úré a föld és mindnyájan, kik benne laknak." A földi javak elvesztésétől? „Semmitsem hoztunk e világba, el sem vihetünk semmit." Megvetem a félelmet, nevetek e föld kincsei fölött... Ó ember, semmi sem erősebb az Egyháznál! Ne küzdj ellene, hogy saját erőd meg ne semmisüljön! Ne indíts háborút az ég ellen!... Hány zsarnok akarta rabbá tenni az Egyházat? Mennyi máglya, kínpad, vadállat foga és éles kard tépte? És mégsem értek el semmit. Hol vannak az Egyház ellenségei? Nyomtalanul elfeledve tüntek el! Hol van az Egyház? A napnál fényesebben ragyog." — A Kisörményországban levő Kukuzusba, „az egész földkerekség legzordonabb helyére" vitték. De még itt sem engedtek neki nyugalmat, el akarták hurcolni a Fekete tenger sziklái közt levő Pitiusba. Útközben azonban szentünk meghalt. Utolsó szavai ezek voltak: „Áldott legyen az Úr mindenekért!" — Üldöztetésében I. Ince pápához fordult és ezzel is a pápai felsőbbség hite mellett tett tanuságot. — Ünnepe: január 27.

23. *János* (Damascenus, Szent, 708—754.). Egyháztanító. 730 körül a Jeruzsálem melletti Szent Szabbas kolostorba lépett. Mint pap egészen a tudományoknak élt. Irói tevékenységét leginkább a képrombolók elleni harcban fejtette ki. Ő az utolsó nagy dogmatikusa a keleti Egyháznak. Legnevezetesebb műve: „A bölcseség forrása", mely a keresztény hittan nagyszerű összefoglalása bölcseleti bevezetéssel és az eretnekségek cáfolatával. A szentképek védelmére 3 pompás apológiát írt. A Szent Szűz haláláról mondott három homiliája, dogmatörténeti jelentőségű, amennyiben a Boldogságos Szűz mennybemeneteléről szóló keresztény tan régiségéről tanúskodik. — Ünnepe: március 27

24. *János* (Klimakus, Climaco Giovanni, Szent, — VI. század). A Sinai hegyen levő kolostor apátja. ‚Klimax" (Égbe vezető lajtorja) címen írta meg a keresztény tökéletesség útmutatóját. — Ünnepe: március 30.

25. *Jusztin* (Szent, vt., — 100—165). A kereszténység első jelentős apologetája. — Végigjárta a különböző bölcseleti iskolákat; de egyik sem elégítette ki. Efezusban egy aggastyán fölhívta figyelmét a „próféták" irataira és Jusztin a kereszténységben csakhamar megtalálta lelke nyugalmát. Megtérése után is a bölcselők köpenyében járt s mint vándorapostol terjesztette a kereszténységet. Irataiban védte a keresztény vallást a pogányok, zsidók és eretnekek ellen. Apológiájában a szentmise szertartásait is tárgyalja. „A napról nevezett napon (= vasárnap) — mondja — a városokban és vidéken lakók összejönnek egy közös helyen és amíg az idő engedi, fölolvassák az apostolok följegyzéseit (t. i. az evangéliumokat) és a próféták iratait. Ha a fölolvasó elhallgatott, az elöljáró beszédet tart, melyben intést ad és fölszólít ezen szép tanok és példák követésére. Ekkor mindnyájan fölállunk és imákat küldünk az ég felé. Ha

az imákkal végeztünk, kenyeret és bort hoznak vízzel és az elöljáró ismét imákat és hálákat küld föl, tőle telhető erővel és a nép ráfeleli: „Amen". Miután az elöljáró bevégezte a hálaadást, a diákonusok minden jelenlevőnek a megszentelt kenyérből és a vízzel vegyített borból adnak, hogy szintén magukhoz vegyék és a távollevőknek elvigyék. Ezen táplálékot nálunk eucharisztiának nevezik, amelyben senki sem részesülhet, csak aki hiszi, hogy a mi tanításunk igaz és aki a bűnök bocsánatára és az újjászületésre rendelt fürdőben megmosatott (t. i. megkeresztelkedett) és úgy él, mint Krisztus meghagyta. Mert nem mint közönséges kenyeret és közönséges italt vesszük mi azt, hanem amint az isteni ige által megtestesült Jézus Krisztusnak, a mi Üdvözítőnknek teste és vére is volt a mi üdvünkre, ép úgy megtanítottak minket arra, hogy az ima által az ő saját szavaival megszentelt étel, mely átváltozás folytán vérünket és testünket táplálja, azon testté lett Jézusnak úgy teste, mint vére." — Ünnepe: április 14.

26. *Makáriusz* (Nagy, Egyiptomi, † 390). Mint szerzetes a sketi sivatagban élt. A lelki életről szóló homiliagyüjteménye, levelei és velős mondásai maradtak reánk.

27. *Maximusz* (hitv., 580—662). Görög szerzetesapát és tudós teológus volt. A monoteléták (egyakarat hívők) hamis tanításait cáfolta. Az istentiszteletet és imádságot igen szépen magyarázza. Hitéért nyelvét kitépték és a karját levágták.

28. *Márk* (a 4. században). Remete. Szent Nilus és Izidor kortársa és ezekkel együtt Aranyszájú Szent János tanítványa. Egy ankirai kolostor apátja. Tíz aszkétikus értekezés és a nesztoriánusok elleni vitázó irata maradt fönn tőle.

29. *Nilusz* (Szent, † kb. 430). A Martyrologium ezt mondja róla: „Konstantinápolyban Szent Nilusz apát. Helytartói méltóságáról lemondva, visszavonult a kolostor magányába, hogy ott szerzetesi életet éljen. Életszentsége és tudománya ifjabb Teodóziusz császár idején ragyogott." — Ünnepe: november 12.

30. *Origenes.* (Adamantius = acélember, 185—254). A Nicaea előtti ősegyház legnagyobb, legtermékenyebb és legegyetemesebb munkakörű hittudósa. Ő a tudományos Szentírásmagyarázat atyja. Szerinte a Szentírásban három értelmet kell megkülönböztetnünk: 1) szóbeli, 2) erkölcsi és 3) misztikus vagy allegórikus (jelképes) értelmet. Legnagyobb alkotása a Hexapla, a Szentírás szövegének hathasábos összeállítása. — Szentírásmagyarázatai rövid szövegmagyarázatok, homiliák vagy tudományos fejtegetések. Az alexandriai hitelemző iskolának ő volt a vezére és egyúttal legnagyobb embere. — Allegórizáló szentírásmagyarázata és az a törekvése, hogy a plátói filozófiát a kereszténységgel összeegyeztethesse, több téves tanításba vitte. Ennek ellenére mégsem volt tulajdonképpeni eretnek, mert nem volt tudatában annak, hogy az Egyház hivatalos tanításától eltért és haláláig megmaradt Krisztus Egyházában. 249-ben Tyrusban, a Decius-féle üldözés alatt iszonyú kínokkal akarták hitétől el-

tántorítani, de Origenes állhatatos maradt. A kínzások okozta sebeibe halt meg 70 éves korában.

31. *Synesius* (Ptolemaisi, kb. 370—414). Az ünnepelt pogány bölcselőnek, Hypatiának lelkes tanítványa volt Alexandriában. Később kereszténnyé lett. 409-ben ptolemaisi püspökké választották. 156 levele, néhány beszéde, értekezése és 10 himnusza maradt fönn.

32. *Theodoretus* (Cyprusi, kb. 390—458). Antiochia melletti szerzeteskolostorban végezte tanulmányait. 35 évig volt Cyprus püspöke. Egyháztörténeti munkáján kívül exegetikus és dogmatikus értekezései is vannak.

33. *Theodótus* († 446). Ankyrai püspök. A katolikus Krisztus-tan jeles védelmezője. Az efezusi zsinat előtt hasztalan igyekezett egykori barátját, Nesztoriuszt, jobb belátásra bírni. Irt a nicaeai zsinatról több könyvet is. Homiliái és hitvédő művei is maradtak.

34. *Theophanes* (Szent, hitv., 758—817). Mint a maga alapította kisázsiai kolostor apátja tevékeny részt vett a nicaeai 7. egyetemes zsinatón. (787.) A képtiszteletnek lelkes védője volt, ami miatt V. Leó császár fogságra is vettette. Száműzetésben halt meg. — Ünnepe: március 12.

35. *Theophylactus* (a 11. század 2. felében, † 1107.) Ochridai érsek, bizánci egyháztörténetíró. A konstantinápolyi hercegek nevelője volt. Újszövetségi szentírásmagyarázatai a középkor egyik jeles exegétájának mutatják. A keleti egyházszakadás megszüntetésére törekedett.

36. *Titus* (†375 körül). Bostrai (arábiai) püspök. A neki tulajdonított Szent Lukács evangéliumi magyarázat valószínűleg egy későbbi író műve.

Jegyzet. A 17. lapon 4. *Alexandriai Szent Cyirillnél* előforduló *A. S.* jelentése: *„anathema sit"*. A hitre vonatkozó zsinati határozatok szentesítésének ezek a befejező szavai. Értelme: *„Aki ezt tagadja, az kiközösítés alá esik."*

Az ókori főbb eretnekségek

1. *Ariánusok* (4. század). Hitelveik: Jézus nem Isten és az Istentől lényegileg különbözik. Csak fogadott fia az Istennek. A niceai zsinat 325-ben elítélte ezt az eretnek tanítást.

2. *Donatisták* (4. század). Tanításuk: Az igaz Egyházban nem lehetnek nyílvános bűnösök. Bűnös ember nem lehet püspök. A bűnös püspöknek nem kell engedelmeskedni és ellene szabad föllázadni. A 316. évi milánói zsinat kárhoztatta ezt a téves tanítást. Szent Ágoston sokat harcolt ellenük és írásaival sokat vissza is térített az Egyházba.

3. *Macedoniánusok* (4. század) a Szentlelket nem tartották Istennek. 384-ben a konstantinápolyi zsinat a katolikus hittel ellenkezőnek ítélte ezt.

4. *Manicheusok* (3. század) szerint két Isten van: egy jó és egy rossz Isten. A jó Istentől való a jó, a rossz Istentől a rossz.

5. *Monofiziták* (5. század) azt tanították, hogy Krisztusban csak egy természet van. Az isteni természet magába olvasztotta az emberi természetet. Tehát Krisztus nem is volt valóságos ember. 448-ban a konstantinápolyi zsinat elítélte.

6. *Monotheleták* (7. század) Krisztusban csak egy akaratot tanítottak. 680-ban a 6. konstantinápolyi zsinat kárhoztatta.

7. *Nestoriánusok* (5. század) szerint az isteni Ige és az ember Krisztus között csak külső, erkölcsi kapcsolat van, Jézus és az Ige két különböző személy. A megtestesüléskor az Ige csak „lakást vett" az emberben. Az Ige nem született a Szűztől, nem szenvedett és csak lakott a szenvedőben. Szűz Mária nem Istenanyja, csak „Krisztus anyja". — 431-ben az efezusi zsinat jelentette ki ezt eretnektannak.

8. *Pelágiánusok* (5. század) tanítása: Az áteredő bűn csak Ádámnak ártott. Ma már nincs is eredeti bűn. A magunk erejéből is elérhetjük az üdvösséget, mert isteni kegyelemre nincs szükségünk. A 431. évi efezusi zsinat elítélte ezt a tévedést.

9. *Semipelágiánusok* (5. század). Szerintük: bizonyos dolgot kegyelem nélkül is elérhetünk. Az első kegyelmet, a megigazulásra előkészítő hitet és jóakaratot és a végső állhatatosságot egyszerű emberi akarattal is megszerezhetjük. 529-ben az orangei zsinat kárhoztatta ezt és kimondotta, hogy: az ember magától képtelen a jóra; a kegyelem éppoly szükséges az üdvösségre, mint a jóban való kitartáshoz.

10. *Predestinacianizmus* (előrerendelés, 5. század) tanítása: Isten a teremtéskor meghatározta, hogy az emberek közül egyesek üdvözülnek, mások nem. Az 529. évi orangei zsinat ezt tévedésnek minősítette és kimondta: Isten mindenkit akar üdvözíteni és Isten az elkárhozókat csak bűneikre való tekintettel adja kárhozatra.

Szentírási részletek magyarázatainak jegyzéke

4. Szent János evangéliumából

BEVEZETŐ AZ EVANGÉLIUMOKHOZ

„Eredj fel magas hegyre,
Te, ki Sionnak jó hírt viszel;
Emeld fel hatalmasan hangodat,
Ki Jeruzsálemnek jó hírt viszel;
Emeld fel szavadat, ne félj!
Mondd Júda városainak:
Íme a ti Istenetek!
Íme az Úr Isten hatalommal jő,
És karja uralkodásra kész;
Íme vele jő jutalma."

(Iz. 40, 9, 10.)

Az Evangélium előhirnöke bizonyára Izaiás próféta. Ő az evangéliumi tanítás fönségét, nevét és anyagát röviden összefoglalta. Az evangélium tanítója az Úr nevében mondja buzdító szavait. — Aquinói Szent Tamás.

Evangélium: jó hír, jó híradás. Ezt mindannyiszor mondhatjuk, valahányszor valami jó hírt közlünk, de mégis tulajdonkép ez a szó az Üdvözítő híradását fejezi ki. Az evangélisták elbeszélik a mi Urunk Jézus Krisztus származását, cselekedeteit, tanítását és szenvedéseit. — Szent Ágoston.

Mi hasonlítható ehhez a jó hírhez: Isten a földön, az ember az égben van; Isten az embert barátságába fogadta, az emberi természetet magára vette; az Isten elleni harc szerencsésen végetért, az ördög szégyent vallott, a halál legyőzetett és a mennyország megnyilt? És mindezt érdemünkön fölül, szívesen adja nekünk; nem mintha dolgoztunk volna érte, hanem azért, mert nagyon szeret minket az Isten. — Ar. Szent János.

AZ EGYHÁZI ÉV

VASÁR-ÉS ÜNNEPNAPI SZENT EVANGÉLIUMAI

Advent első vasárnapja

Szentírási szöveg: Lukács 21, 25—33. v.

25. ***Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: És jelek lesznek a napban és holdban és csillagokban, és a földön a népek kétségbeesett rettegése a tenger zúgása és háborgása miatt.***

Ezeket a jeleket Szent Máté részletesebben közli: „Akkor a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égről." — *Szent Ambrus.*

Amikor e mulandó életnek a vége elközeledik és az apostolok szerint e világ képe elváltozik, akkor új világ alakul, amelyben az érzéki világító testek helyett maga Krisztus világít, mint az új világ tündöklő Királya. Ennek a világosságnak akkora lesz az ereje és a fénye, hogy a nap, amely most süt, a hold és a többi csillagok, mind elsötétednek e nagy fényforrás fölkeltével. — *Ar. Szent János.*

Miként e földön napfölkeltével hirtelen eltűnik a hold és a csillagvilág, éppúgy Krisztus dicsőséges megjelenésével elhomályosul a nap, a hold nem adja fényét, a csillagok fényüket vesztve leesnek az égről, mert egy sokkal szebb fény túlragyogja és fölülmúlja valamennyit. — *Ar. Szent János.*

26. ***És megdermednek az emberek azok félelmétől és várásától, mik a földkerekségre jövendők. Mert az egek erői megindulnak.***

E végső és utolsó bajok egyformán érik Krisztus országát és a sátán birodalmát, azért a jókat csakúgy megrettentik, mint a gonoszokat. — *Szent Ágoston.*

Nemcsak a halandó emberek nyugtalankodnak a világ elváltozása miatt, de még az angyalok is csodálkoznak a mindenség borzalmatkeltő elváltozásán. — *Theophylactus.*

Mit értünk „egek erőin", ha nem az angyalokat,

uraságokat, fejedelemségeket és hatalmasságokat? Ezek a szigorú Bíró eljövetelével láthatólag jelennek meg majd előttünk, hogy kemény számadásra vonjanak mindazért, amit most a láthatatlan Teremtő türelmesen elvisel tőlünk. — *Nagy Szent Gergely.*

Mivel az Istenfia is eljön dicsőségében, hogy angyalainak segítségével a bűn fiának gőgös hatalmát megtörje, azért a világtól bezárt mennyország kapuját kitárja, hogy jobban lássék annak fönsége. — *Eusebius.*

A világon levő sok rossz között még mindig nagyon gyakori a bujálkodó élet. Ettől félve száradunk-e el; vagy inkább az érzékiség éget el bennünket? — *Szent Ágoston.*

Még Jób is azt mondja: „Reszketnek az ég oszlopai és megrémülnek intésére.” (Jób. 26, 11.) Mi lesz akkor a kis göröngggyel, ha még az oszlopok is megrendülnek? Mi történik majd a pusztai kis virággal, amidőn a paradicsom cédrusai is meghajolnak? — *Béda.*

27. *És meglátják majd az Emberfiát, amint jön a felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel.*

A hívők is, a hitetlenek is (meglátják Őt); mert a napnál ragyogóbb lesz Ő is, meg a keresztje is. Azért ismeri meg Őt mindenki. — *Theophylactus.*

Nagynak ismerik meg. Első eljövetelekor gyöngeségünkben és igénytelenségünkben jelent meg. A második megjelenését azonban hatalmában és nagy fönségében ünnepeljük. — *Szent Cyrill.*

Hatalmában és méltóságában látjuk majd azt, akire alázatos helyzetében hallgatni nem akartak. És az ő hatalmát annál inkább érzik, minél jobban elleneállt szívük az ő türelmének. — *Nagy Szent Gergely.*

„Amint jön a felhőkben.” Kétféleképpen érthetjük ezt: Vagy Egyházában, mint felhőben jön. Most így jön hozzánk. De akkor majd nagy hatalommal és fönséggel jön, hogy méltósága és hatalma erőt adjon a szenteknek a nagy üldözés leküzdésére. Vagy pedig az Atya jobbján ülő testével jön el hozzánk, amint méltán hisszük is, hogy ugyanazzal a testtel jön el a felhőben, mint ahogyan elment tőlünk: „Mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.” (Ap. csel. 1, 11.) — *Szent Ágoston.*

27. *Midőn pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjetek föl, és emeljétek föl fejeteket, mert közelget a ti váltságtok.*

Amikor a világ bajai megsokasodnak, emeljétek föl a fejeteket, vagyis vidámítsátok föl a szíveteket. Mert vége lesz ennek a világnak, aminek ti úgysem vagytok a barátjai; közel van az üdvösségtek, amit kerestek. A Szentírás gyakran „fejet” említ „lélek” helyett, mivel ugyanis a fej kormányozza tagjainkat, úgy a lélek irányítja gondolatainkat. Fejünket fölemelni tehát annyi, mint lelkünket a mennyei haza örömeire irányítani. — *Nagy Szent Gergely.*

A testi világ elmultával elérkezik a lelki és a mennyei világ, vagyis: az örökkévalóság soha el nem múló országa. Akkor kapják meg a méltók a megigért üdvösséget. Istennek várva-várt igéretét elnyerve, fölemelkedünk, kik azelőtt megvetettek voltunk; fölemeljük fejünket, mi egykori megalázottak, mert itt van a minden teremtmény epedve várt váltsága. — *Eusebius.*

„Közelget a ti váltságtok.” Vagyis: a tökéletes testi és lelki szabadság. Az Úr első eljövetele lelkünk váltságáért volt; második eljövetelével pedig testünket újítja meg. — *Theophylactus.*

29. *És hasonlatosságot monda nekik: Nézzétek a fügefát és a többi fákat.*

30. *Mikor azok már hajtanak, tudjátok, hogy közel van a nyár.*

31. *Úgy ti is, midőn ezeket történni látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa.*

Miként a gyümölcsöt hozó fáról megismerjük a nyarat, úgy a világ múlásából következtethetünk a közeli Istenországára. Ebből megértjük azt is, hogy a romlás a világ gyümölcse. Mert amit növeszt, termel és táplál, azt el is pusztítja. Az Istenországát nagyon helyesen hasonlítjuk a „nyárhoz”, mert akkor a szomorúságnak felhői szétfoszlanak és az örök élet ragyogó fénye sugározza be napjainkat. — *Nagy Szent Gergely.*

Miként ebben az életben a tél elmúltával és a tavasz elérkeztével a nap meleg sugarait löveli és azzal melengeti és életrekelti a földben rejlő magvakat, a régi alakjukba öltöztetve mégis újjá fejleszti a külön-

féle növényeket: éppúgy az Isten egyszülött Fiának dicsőséges eljövetele is életrekeltő sugaraival megvilágítja az új világot és a földben szunnyadó rejtett magvakat a réginél sokkal szebb alakban napvilágra hozza. A halál legyőztével azután az új világ élete uralkodik. — *Eusebius.*

32. *Bizony, mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek meglesznek.*

Sokat fejez ki (Jézus) mondásával. Ha szabad így mondanom: esküje ez: „Bizony mondom nektek." A „bizony" szó „igazat" jelent. Tehát maga az Igazság mondja: „Igazat mondok nektek." Ha ezt nem mondaná, akkor sem hazudhatnék semmikép sem. „Nemzedéken" vagy az egész emberi nemet, vagy különösen a zsidóságot érti. — *Béda.*

„Nemzedéknek" Anyaszentegyházának új népét mondja. Rámutatva, hogy a hívő nép addig az ideig fönnmarad, míg szemével meg nem látja az Üdvözítő szavának teljesülését. — *Eusebius.*

33. *Az ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.*

Ámbár minden elmúlik, az én hitem mégsem szűnik meg. Szinte azt mondja, hogy az Anyaszentegyház minden teremtménynél előbbrevaló. A teremtmények ugyanis elváltoznak, a hívők Egyháza és az evangélium igéje azonban megmarad. — *Theophylactus.*

Advent második vasárnapja

Szentírási szöveg: Máté 11, 2—10. v.

2. *Az időben: Mikor János meghallotta a fogságban Krisztus cselekedeteit, elküldvén kettőt tanítványai közül,*
3. *mondá neki: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?*

Fönnebb kifejtette az Evangélista, hogy Krisztus hogyan oktatta tanítványait és a népet beszédével. Most pedig arra is rámutat, hogy Jézus tanítása János tanítványaihoz is eljutott, akik — úgy látszik, — féltékenyek voltak Krisztusra. — *Glossa.*

Amíg János tanítványaival volt, addig állandóan

beszélt nekik Krisztusról. Mióta távol volt tőlük, más módot talált erre. Attól félt, hogy a tanítványok téves fölfogásukban megmaradnak és Krisztustól elfordulnak. Már pedig kezdettől fogva azon volt, hogy Jézushoz vezesse őket. Ha azt mondja nekik: „Menjetek hozzá, mert ő nálamnál jobb", nem biztos, hogy engedelmeskedtek volna neki; sőt talán azt gondolták volna, hogy ezt csak alázatosságában mondja magáról és azért annál inkább ragaszkodtak volna hozzá! Mit tesz tehát? Tőlük akarja hallani, hogy Jézus csodát művel. Nem minden tanítványát küldi Jézushoz. Csak kettőt küld. Talán azokat, akiket értelmesebbeknek ismert s akik gyanún fölül állnak, és különbséget tudnak tenni Mesterük és Jézus között. — *Ar. Szent János.*

Ezt kérdezhetnék tőlünk: János próféta, sőt nagyobb a prófétánál, mert a keresztségre jövő Úrra rámutatott, amidőn mondotta: „Íme az Isten Báránya, íme, ki elveszi a világ bűneit"; mégis a börtönbe zárva miért küldi tanítványait Jézushoz ezzel a kérdéssel: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?" Mintha nem ismerné azt, akiről ő maga jövendölt, akit megkeresztelt, és akire, mint jelenlevőre rámutatott? — *Nagy Szent Gergely.*

Egyesek ezt így értelmezik: János azért nagy próféta, mert Krisztust megismerte és a bűnök jövendő bocsánatát hirdette, de mégis mint istenfélő jövendőmondó (próféta) nem hitte, hogy meghalhat az, akit ő eljövendőnek hitt. Nem a hitével, hanem vallásos érzületével kételkedett. Péter is kételkedett, midőn mondotta: „Isten mentsen téged, Uram, nem fog ez történni veled." (Máté 16, 22.) — *Szent Ambrus.*

Nem azért kérdi, mintha nem tudná, hanem amiért az Üdvözítő kérdezi: „Hová tettétek Lázárt", hogy akik megmutatják neki a sírhelyet, legalább így készüljenek a hitre, amikor a halott föltámadását látják. Éppúgy a Heródestől kivégzendő János is Krisztushoz küldi tanítványait, hogy alkalmat adjon nekik, hogy láthassák a jeleket és az isteni erőt, higgyenek Jézusban és a Mestert kérdezvén, megismerjék Őt. Mert bizony János tanítványai irigységből nehezteltek az Úrra, amit a fönntebbi kérdés is bizonyít: „Miért böjtö-

lünk gyakorta mi és a farizeusok, a te tanítványaid pedig nem böjtölnek?" (Máté 9, 14.) — *Szent Jeromos.*

4. És felelvén Jézus, mondá nekik: Elmenvén jelentsétek Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok:

5. A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a siketek hallanak, a halottak föltámadnak, a szegényeknek az evangélium hirdettetik;

6. és boldog az, aki bennem meg nem botránkozik.

A hitetlenek nagyon megbotránkoztak Jézusban, amikor annyi csoda után Jézust meghalni látták. Azért mondja Szent Pál: „Mi azonban a keresztre feszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány." (I. Kor. 1, 23.) Ez a mondás: „Boldog aki bennem meg nem botránkozik", jelenthet-e más egyebet, mint nyilvános kifejezését annak, hogy az ő halála megvetett és megalázott lesz? Csodákat teszek ugyan, de a megvetést elviselni nem vonakodom. Mivel tehát téged, János, a halálban követlek, nagyon vigyázzanak az emberek, hogy halálomban engem meg ne vessenek, miután csodáimért tisztelnek. — *Nagy Szent Gergely.*

Krisztus ismerte János szándékát és azért nem mondta a tanítványoknak: „Én vagyok az", mert ezzel mindjárt ellenkezést váltott volna ki hallgatóinál. Azt gondolták volna ugyanis, ha nem is mondták volna ki szóval, amit a zsidók mondtak Jézusnak: „Te tenmagadról teszel tanúságot; a te bizonyságod nem számít." (Ján. 8, 13.) Azért csodáival kétségbevonhatatlan tanúságot adott nekik. Mert a tárgyi bizonyíték mindig hitelreméltóbb a szavak hangoztatásánál. Mindjárt vakokat, sántákat és másokat is gyógyított; nem azért, hogy Jánost tanítsa, hiszen az úgyis tudta, hogy kicsoda Ő; hanem hogy a kételkedőket meggyőzze. — *Ar. Szent János.*

„A szegényeknek az evangélium hirdettetik." Ezen értsd a lelki vagy az anyagilag szegényeket. A prédikációban u. i. nincs személyválogatás előkelő és szolga, gazdag vagy szegény között. Ez bizonyítja a mester hajthatatlanságát, ez erősíti meg igazmondását; mert az egyformán mindenkit üdvözíteni akar. — *Szent Jeromos.*

7. *Azok elmenetele után pedig kezde Jézus szólani a seregnek Jánosról: Mit mentetek ki a pusztába látni? széltől lengetett nádat-e?*

Nehogy valaki Jánosra értse az előbb mondottakat, mintha ő Jézusban megbotránkozott volna: azért Jézus Jánosról beszélt a népseregnek. — *Hiláriusz.*

Nézd csak, minden más rosszat mellőzve, Jézus elhárítja Jánosról az ingadozást, amiről a népsereg gyanusította őt. — *Ar. Szent János.*

„Széltől lengetett nádat-e?" — Ezt ne erősítésnek, hanem tagadásnak értsük. A nádszál ugyanis minden szélmozgásra meghajlik. Ez a testi embert jelképezi, aki mihelyt hízelgés vagy valami sértés éri, mindjárt inog. János nem volt széltől hányatott nád, mert hivatásának helyes útjáról semmi sem téríthette el. — *Nagy Szent Gergely.*

8. *Vagy mit mentetek ki látni? Puhába öltözött embert-e? Íme, akik puha ruhákat viselnek, a királyok házaiban vannak.*

Hogy János nem volt ingadozó és érzékies ember, azt mutatja ruházata, magánya és börtöne. Mert ha puha ruhákba akart volna öltözködni, akkor nem a magányban lakott volna, hanem királyi palotában. — *Ar. Szent János.*

Mintha mondta volna: Talán azért mentetek ki a pusztába, hogy lássátok a széltől lengetett nádat, aki minden szélmozgásra ide-oda inog és lelki könnyelműségében éppen az ellenkezőjét teszi, mint amit előzőleg hirdetett? Talán az irigység indulataira majd ellenem tesz vagy prédikációjával hiú dicsőséget és hasznot keres? Miért kívánjon gazdagságot? Hogy bőségesen étkezzék? Sáskát és erdei mézet eszik. Vagy hogy fényűzően öltözködjék? Teveszőr a ruházata. — *Szent Jeromos.*

9. *Hát mit mentetek ki látni? prófétát-e? Igenis mondom nektek, prófétánál is nagyobbat.*

A próféta hivatása a jövendőket előre megmondani, de nem azt megmutatni is. János tehát több a prófétánál, mert akinek eljövetelét megjövendölte, arra rámutatott és azt hirdette is. — *Nagy Szent Gergely.*

A többi prófétánál abban is nagyobb és a prófétai kiváltságához még az a kitüntetés is hozzájárult, hogy ő keresztelte meg az Urat. — *Szent Jeromos.*

10. *Mert ez az, kiről írva vagyon: Ime én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted utadat.*

Az Úr kifejezi azt is, miért nagyobb János a többi prófétánál, t. i. azért, mert Krisztus közelében van. Azért mondja: elküldöm színed előtt, vagyis melléd. Mert miként azok, akik a király hintója mellett lépdelnek, a többinél előkelőbbek, úgy János is előkelőbb a többi prófétánál, mert Krisztus mellett van. — *Ar. Szent János.*

A többi próféta azért küldetett, hogy Krisztus eljövetelét hirdesse, ő pedig azért, hogy Krisztus útját előkészítse. Azért mondja: „Aki elkészíti előtted az utadat." Vagyis a hallgatók szívét alkalmassá teszi számodra a bűnbánat hirdetésével és kereszteléssel. — *Glossa.*

Hogy János érdemét jobban kiemelje, azért Malachiás bizonyságát hozza föl. A próféta angyalnak mondja őt. Ne gondoljuk, hogy természete szerint, hanem hivatása szerint angyal. Ugyanis ő hírnök, az eljövendő Úrnak a hirdetője. — *Szent Jeromos.*

Görögül: angyal, latinul: nuntius, magyarul: hírnök, hírvivő. Helyesen mondjuk angyalnak azt a hírnököt, aki azért jött, hogy hírül adja a legnagyobb hírt, és már nevében is kifejezze azt a méltóságot, amit cselekedetével végez. — *Nagy Szent Gergely.*

Misztikus értelmezés. — „Pusztaságon" értjük azt a helyet, ahol nincs a Szentlélek, és ahol nem lakik az Isten. — „Széltől lengetett nád" az az ember, aki kedveli e világ hiúságait és nincs meg benne az igazság gyümölcse; a külső dolgokban tetszeleg és a lelki világával nem törődik. Minden szélmozgásra, vagyis a tisztátalan lélek fuvallatára megmozdul, helyt állni nem tud, belső lelki világa üres. — A testét fedő öltözéke a bujaságtól és érzékiségtől elpuhított lelket jelképezi. — A királyoknál lázadó angyalok hírét hallja: mert ezek a világ hatalmasai és földi uralkodói. — A puhán (érzékiesen) öltözöttek tehát a királyi udva-

rokban vannak. Már pedig, akiket az érzékiség petyhüdtekké és kicsapongókká tett testileg, azok nyílván a sátánnak a szállásadói. — *Hiláriusz.*

János nem volt puha ruhába öltözött ember, a bűnösök életének nem hízelgett, hanem inkább keményen nekik támadt és viperák fajzatának nevezte őket. (Máté 3, 7.) — *Nagy Szent Gergely.*

Advent harmadik vasárnapja

Szentírási szöveg: Ján. 1, 19—28. v.

19. *Az időben a zsidók papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből Jánoshoz, hogy megkérdezzék Őt: Ki vagy te?*

20. *És megvallá és nem tagadá és megvallá, hogy én nem vagyok a Krisztus.*

Úgy látszik, János a papok és leviták kérdéséből megértette az ő kételkedésüket is, hogy az, aki most keresztel, az nem lehet a Krisztus. Mégsem mondja meg ezt nekik nyiltan, nehogy oktalannak tartsák. Azért, hogy a téves véleményüket eloszlassa és az igazat is kinyílvánítsa, azt feleli nekik: „Én nem vagyok a Krisztus." — *Origenes.*

Keresztelő János tanúsága ez volt Krisztusról: „Ez az, kiről mondám: Aki utánam jövendő, megelőzött engem, mert előbb volt nálamnál. És mi mindnyájan az ő teljességéből vettünk, és pedig malasztért malasztot. Mert a törvény Mózes által adatott; a malaszt és igazság Jézus Krisztus által lett. Istent soha senki nem látta: az egyszülött Fiú, ki az Atya kebelén vagyon, ő jelenté ki." (Ján. 1, 15—18.) — *Origenes.*

Miután fönntebb azt mondotta az Evangélista, hogy János bizonyságot tett Krisztusról: „Aki utánam jövendő, megelőzött engem"; most hozzáteszi, milyen bizonyságot adott János Krisztusról: „És ez János tanusága, mikor a zsidók papokat és levitákat küldöttek hozzája." — *Theophylactus.*

A zsidók jól tudták, hogy János papi családból való, azért papokat és levitákat küldöttek hozzája, hogy meggyőződjenek róla: kicsoda János. Azokat

küldötték, akiket Jeruzsálemben erre kiválasztottak. Jánost tehát ilyen nagy tisztelettel keresték föl. De azt sehol sem olvassuk, hogy Jézussal is ezt tették volna. Amit azonban a zsidók megtettek Jánossal, azt János is megtette Krisztussal. Azért küldi hozzája tanítványait, hogy kérdezzék meg tőle: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?" (Máté 11, 3.) — *Origenes.*

Annyira becsülik Jánost, hogy elhiszik neki, amit önmagáról mond. — *Ar. Szent János.*

Nem küldötték volna ezeket, ha János tekintélyéről nem lettek volna meggyőződve: hogyan mer ő keresztelni? — *Szent Ágoston.*

Tagadta, ami egyáltalán nem volt; de nem tagadta, ami volt. Igazat mond, mert ahhoz tartozik, akinek a nevét nem használta hamisan. — *Nagy Szent Gergely.*

A zsidók bizonyos emberi részvéttel voltak János iránt. Méltatlannak tartották, hogy Krisztus fölülmúlja őt abban a sok jóban, amit Jánosnál láttak. Többek között mindjárt az, hogy előkelő főpapnak a fia volt, azután a szigorú nevelés és az emberi tekintetek megvetése mind tiszteletreméltóvá tették őt. Krisztusban ennek éppen az ellenkezőjét látták. Alacsony származású volt, hiszen ezt szemrehányólag meg is mondták neki: „Nemde ez az ács fia?" (Máté 13, 55.) Közönséges életmódja és ruházata semmitsem különbözött a többiekétől. János állandóan Krisztushoz küldötte őket. Pedig ők inkább Jánost akarták mesterüknek. Azért is küldötték hozzá embereiket, hogy azok hízelgésükkel rábírják arra, hogy Krisztusnak vallja magát. — Nem valami megvetett embereket küldöttek Jánoshoz, — mint Krisztushoz szolgákat és heródespártiakat, — hanem papokat és levitákat, nem is akárhonnan, hanem Jeruzsálemből valókat, vagyis előkelőbbeket. Azért küldték ezeket, hogy megkérdezzék Jánost: „Te ki vagy?" Ezt nem azért mondták, mintha nem ismerték volna Jánost, hanem így akarták rávenni arra, amit mondtam. János pedig a gondolatukra és nem a kérdésükre válaszolva mondá: „És megvallá és nem tagadá és megvallá, hogy én nem vagyok a Krisztus." — Nézd csak az Evangélista bölcseségét. Harmadszor

mondja ugyanazt, hogy így kiemelje Keresztelő Jánosnak erényét, a zsidóknak meg oktalanságát és rosszakaratát. A hűséges szolgának a jellemvonása ez, hogy nem tulajdonítja magának ura dicsőségét, sőt még a másoktól fölajánlott tiszteletet is elhárítja magától. A tudatlan tömeg Jánost Krisztusnak tartotta. Ezek a küldöttek pedig rosszakarattal kérdezték őt, mert azt gondolták, hogy hízelgésükkel megnyerik maguknak. Hiszen, ha nem ez lett volna a szándékuk, akkor János eme feleletére „Én nem vagyok a Krisztus"; azt mondhatták volna: Ezt nem is gondoltuk, meg azután nem is azért jöttünk, hogy ezt tőled kérdezzük. Ehelyett azonban mint akiket nyiltan szavukon fogtak, mindjárt másra terelték beszédjüket és kérdezték: „Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te?" — *Ar. Szent János.*

21. *És kérdezék Őt: Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te? És mondá: Nem vagyok.*

E szavakból nagyon bonyolult kérdés támad. Ugyanis más helyen azt mondja az Úr, mikor tanítványai Illés eljöveteléről kérdezik (Máté 11, 13.): „És ha el akarjátok fogadni, ő Illés, akinek el kell jönni." János pedig a kérdezősködőknek ezt feleli: „Nem vagyok Illés." Hogyan lehet tehát az igazság prófétája, ha szavai nem egyeznek az igazsággal? — *Nagy Szent Gergely.*

Ha alaposan keressük az igazságot, rájövünk, hogy mégsem ellenmondás az, ami annak látszik. Az angyal ugyanis Jánosról azt mondotta Zakariásnak (Luk. 1, 17.): „Illés szellemével és erejével fog előtte járni, hogy az atyák szívét a fiakhoz fordítsa, és a hitetleneket az igazak okosságára, alkalmas népet készítendő az Úrnak." Miként u. i. Illés az Úr szerint az ő eljövetelét készítette elő, éppúgy járt előtte elsősorban János is; miként Illés az eljövendő Bírónak az előhírnöke lesz: úgy volt előhírnöke János az Üdvözítőnek. János tehát lelkileg Illés volt, de személyében már nem volt Illés. Amit az Úr Jézus a lélekről állított, azt Szent János tagadta az ő személyiségéről. Igy igaz volt, amit az Úr Szent János lelkéről mondott a tanítványoknak, és igaz volt az is, amit János a testi tömegnek felelt, nem a

lelkületéről, hanem a személyéről. — *Nagy Szent Gergely.*

21. *A próféta vagy-e te? És felelé: Nem.*

János több volt a prófétánál. Mert a próféták sokkal előbb jövendöltek az Úrról, János pedig mint jelenlevőt mutatta be Őt. — *Szent Ágoston.*

Tudták a zsidók, hogy Illés Krisztus előtt jön el. Krisztus neve nem volt ismeretlen előttük. De nem tartották őt Krisztusnak. Azt sem gondolták, hogy Krisztus egyáltalán nem jön el. De ők csak az eljövendőben hittek; azért bántották meg a jelenlevőt. — *Szent Ágoston.*

22. *Mondák azért neki: Ki vagy tehát, hogy feleletet vigyünk azoknak, kik minket küldöttek? mit mondasz magad felől?*

23. *Mondá: Én vagyok a pusztában kiáltónak szava: Egyenesítsétek az Úr útját, amint Izaiás próféta mondotta.*

Látod itt a hevesen támadókat és a kérdezősködőket, amott pedig Jánost, amint szelíd türelemmel megcáfolja a balvéleményeket és föltárja az igazat. — *Ar. Szent János.*

Tudjátok, hogy az Egyszülött Fiút az Atya Igéjének is nevezzük. Beszédmódunkból ismerítek, hogy előbb hangzik el a szó és csak azután érthetjük meg az igét. János tehát szónak nevezi magát, mert az Igét megelőzi és hivatala szerint az Atya Igéjét kinyilatkoztatja az embereknek. — *Nagy Szent Gergely.*

24. *A küldöttek pedig a farizeusok közül voltak.*

25. *És kérdék őt, mondván neki: Miért keresztelsz tehát, ha te nem vagy a Krisztus, sem Illés, sem a próféta?*

Nem azért kérdezték, mintha tudni akarnák, hanem azért, hogy eltiltsák őt a kereszteléstől. Azután meg nem tudom, mi okból, önként jöttek keresztelésre Jánoshoz. Ennek azonban az a magyarázata, hogy a farizeusok nem mint hívők jöttek keresztelésre, hanem képmutatásból, mert féltek a néptől. — *Origenes.*

26. *Felele nekik János, mondván: Én vízzel keresztelek.*

A szent ember, még ha gonosz szándékkal kérdezik is, nem változtatja meg jóravaló készségét. Azért János is az irigység szavaira az élet bizonyítékával felel, és mondja: „Én vízzel keresztelek." — *Nagy Szent Gergely.*

Mondhatott volna-e János erre a kérdésre más magyarázatot mint azt, hogy az ő keresztsége csak érzéki (testi)? — *Origenes.*

János u. i. nem lélekkel, hanem vízzel keresztelt, mert a bűnt eltörölni nem tudta. A kereszteltek testét megmosta, de lelküket bűnbocsánattal meg nem tisztíthatta. Miért keresztel tehát az, aki kereszteléssel a bűntől meg nem szabadíthat? Bizonyára csak azért, hogy előkészítő hivatalát teljesítse. Vagyis: Aki születésével megelőzte a születendőt, keresztelésével is megelőzze a keresztelő Urat. És aki igehirdetésével Krisztus előhírnöke volt, keresztelésével is a keresztség szentségének előképét szolgáltassa ki. — *Nagy Szent Gergely*

26. *De köztetek áll az, kit ti nem ismertek.*

A testben megjelent Úr látható ugyan testileg, de láthatatlan fönségében. — *Nagy Szent Gergely.*

Ezt pedig azért mondotta, mert úgy illett, hogy a nép között elrejtőzött Krisztusról azt tanítsa, hogy az mindenütt alázatos. Amikor azt mondotta: „Akit ti nem ismertek", a legtökéletesebb tudást értette: t. i. nem ismeritek Krisztust, — kicsoda Ő és honnan jön. — *Ar. Szent János.*

Az alázatost (alacsonyt) nem látják, azért gyujtanak világosságot. — *Szent Ágoston.*

Az Úr a farizeusok között van. Ők azonban nem ismerték meg Őt, mert azt tartották magukról, hogy ismerik a Szentírást. Már pedig a Szentírás előre hirdette Jézust és annyiban közöttük, vagyis: a szívükben is volt. De mégsem ismerték meg Őt, mert a Szentírást sem ismerték. — *Theophylactus.*

Közöttük volt mint Isten és emberek közötti közbenjáró is. Jézus Krisztus a farizeusok között volt, hogy Istenhez kapcsolja őket; ők azonban nem ismerték Jézust. — *Theophylactus.*

27. *Ő az, ki utánam jövendő, ki megelőzött engem, kinek nem vagyok méltó saruszíját megoldani.*

Mintha csak mondaná: Ne tartsátok teljesnek az én keresztségemet. Mert ha az én keresztségem tökéletes lenne, más nem jönne utánam, hogy más keresztséget adjon. De ez előkészület arra és elmúlik nemsokára, mint az árnyék és előkép. Annak kell utánam jönnie, aki az igazságot hozza. — *Ar. Szent János.*

Elém tétetik. Utánam jön, mert később született; de előttem lett, mert az én elöljáróm. — *Nagy Szent Gergely.*

Nehogy hasonlónak tartsd az ő méltóságát, azért ennek összehasonlíthatatlanságát akarja kifejezni, amikor azt mondja: „Kinek nem vagyok méltó saruszíját megoldani." Annyira előttem van, hogy nem vagyok méltó még arra sem, hogy a legutolsó szolgájának nevezzenek; mert a legutolsó szolgának a dolga megoldani urának saruszíját. — *Ar. Szent János.*

Mert ha csak méltónak is mondaná magát arra, hogy urának saruszíját megoldja, már nagyra tartaná magát. — *Szent Ágoston.*

Utánam jön, mert később született; de előttem van, mert nekem Mesterem. — *Nagy Szent Gergely.*

28. *Ezek Betániában történtek, a Jordánon túl, ahol János keresztel vala.*

János nem házban, nem is valami félreeső helyen prédikált Jézusról, hanem a Jordánon túl, sokaság közepette, mindazok jelenlétében, akik megkereszteltkedtek. — Egyes magyarázók helyesebbnek tartják *Betániában* helyett *Bethaborában.* Mert Betánia nem volt a Jordánon túl, a pusztában sem, hanem Jeruzsálem közelében. — *Ar. Szent János.*

Vagy két Betánia volt. Az egyik a Jordánon túl, a másik Jeruzsálem mellett, ahol Jézus Lázárt föltámasztotta. — *Glossa.*

Ádvent negyedik vasárnapja

Szentírási szöveg: Luk. 3, 1—6. v.

1. *Tiberius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Poncius Pilátus helytartója vala Judeának, és Heródes negyedes fejedelme Galileának, Fülöp az ő testvére pedig negyedes fejedelme Itureának és Trachonitis tartománynak és Lizaniás negyedes fejedelme Abilinának.* 2. *Annás és Kaifás főpapok alatt.*

Hogy az Üdvözítő előhírnöke mikor kezdte meg az igehirdetést, azt a római császár és a zsidó királyok és fejedelmek uralkodási idejével jelzi. Mivel pedig annak eljövetelét hirdette, aki azért jött, hogy a zsidók közül némelyeket és a pogányok közül sokakat megváltson: azért a pogány királyok és zsidó főpapok adataival prédikálásának időszerűségét is megadja. *Nagy Szent Gergely.*

A zsidóknak szóló prófétai beszédben csak a zsidó királyok vannak megemlítve: „Izaiásnak, Ámosz fiának látomása, melyet Júdára és Jeruzsálemre vonatkozólag látott Óziás, Jóátán, Ácház és Ezekiás Júda királyainak napjaiban." (Iz. 1, 1.) Az evangéliumban azonban, amit az egész világnak hirdetnek, Tiberius császár uralkodása van megemlítve, aki úgyszólván az egész földkerekség ura volt. Bizonyára, ha csak az üdvözülendő pogányokról lenne szó, akkor elég volna Tiberius császárt említeni, de mivel a zsidóknak is hinniök kell, azért Zsidóország és annak negyedes fejedelmei is föl vannak sorolva. — *Origenes.*

Mivel János arról beszélt, aki király és pap is egy személyben, azért Lukács evangélista az igehirdetés idejét nemcsak a királyok, de a főpapok neveivel is jelzi. — *Nagy Szent Gergely.*

2. *Lőn az Úr igéje Jánoshoz, Zakariás fiához.*

Krisztus Anyaszentegyháza nem embertől, hanem az Igétől vette kezdetét. *Szent Ambrus.*

Az Isten igéje itt parancsot jelent, mivel nem Zakariás fiától jött, hanem magától az Istentől származott. — *Ar. Szent János.*

2. *A pusztában.*

Jánosnak egész eddigi élete nyilvános föllépéséig a magányban volt elrejtve. Hogy így az emberek egyáltalán ne gyanakodhassanak, mintha Krisztus iránti rokonsága vagy gyermekkori ismeretsége késztették volna arra, hogy róla ilyeneket mondjon. Azért bizonyítja önmagáról: „Én nem ismertem Őt." (Ján. 1, 31.) — *Theophylactus.*

Illés lelkével és erejével ezt az életet úgy kezdte meg, hogy félrevonult az emberi társadalomtól és a láthatatlan dolgokat szemlélte, nehogy az érzéki dolgok csalfasága nyugtalanságot vagy tévedést okozzon lelkében. Azért emelkedett az isteni kegyelemnek oly magas fokára és több kegyelmet öntött Isten a lelkébe, mint a többi prófétáéba, mert élete kezdetétől fogva utolsó pillanatáig tiszta volt a lelke és minden természeti szenvedélytől menten az isteni dolgokat szemlélte. — *Nyssai Szent Gergely.*

3. *És elméne a Jordán egész környékére hirdetvén a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára.*

Hogyan lehet bocsánat, amikor az áldozatot még be sem mutatták és a Szentlélekisten sem jött el még? Bizonyára voltak a zsidók között, akik tudatlanságból mentek voltak a személyes bűntől. Mivel éppen ez volt a rossznak az okozója, azért, hogy bűneiket megismerjék és az Üdvözítőt keressék, eljött János; bűnbánatra figyelmeztet, hogy a bűnbánat jobbá és töredelmesebbé tegye őket és így a bűnbocsánat elnyerésére törekedjenek. Azért ajánlja nekik a bűnbánatot, hogy a jövendő bűnbocsánatot könnyebben elnyerhessék és higgyenek Krisztusban. Ha bűnbánatot nem tartanak, kegyelmet nem kaphatnak. Ennek a keresztségnek tehát csak az a célja, hogy előkészítője legyen Krisztus hitére. — *Ar. Szent János.*

A bűnbocsánatot nem adhatta meg az a keresztség, amelyet hirdetett. Mert miként az Atya megtestesült Igéjét megelőzte a prédikálás igéjével, úgy a bűnbocsánatot adó keresztséget is megelőzte a maga keresztségével, amely bűnt meg nem bocsáthatott. — *Nagy Szent Gergely.*

Mindenkinek föltünhetik, hogy János nemcsak hirdette a bűnbánat keresztségét, de adott is valamit; azonban keresztségével a bűnök bocsánatát még sem adhatta. — *Nagy Szent Gergely.*

Nézzük csak a keresztségek közötti különbséget. Mózes keresztelt, de vízzel, felhőben és a tengerben. Ez azonban csak jelképes keresztség volt. János is keresztelt; igaz, hogy nem a zsidók módján, nem is csak vízzel, hanem a bűnök bocsánatára is. De mégsem keresztelt egészen lelkileg. Mert nem mondja: „Keresztelt Lélekben." Keresztel Jézus is, és ez a tökéletes keresztség. Van negyedik keresztség is: a vértanúság vérkeresztsége. Ezzel keresztelkedett meg Jézus is. Ez a többi között a legtiszteletreméltóbb, mert ezt nem szennyezi be újabb bűn. Ötödik a könnyek keresztsége. Ez nehéz bűnvezeklés, mert minden éjjel könnyeivel öntözi és áztatja fekvőhelyét. — *Nazianzi Szent Gergely.*

4. *Amint írva vagyon Izaiás próféta beszédeinek könyvében: A pusztában kiáltának szava: Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az ő ösvényeit.*

János a pusztában kiált, mert a magára hagyott és elnyomott Juda országának a megváltás vígasztalását hirdeti. Mert mindaz, aki az igaz hitet és a jó cselekedeteket hirdeti, nem tesz-e egyebet, mint azt, hogy az eljövendő Úrnak az útját készíti a hallgatók szívében, amikor jó tanításának szavával a tiszta gondolatokat keltegeti és alakítja a lélekben?— *Nagy Szent Gergely.*

Szívünkben kell utat készíteni az Úrnak. Hiszen nagy és tágas az ember szíve. Különösen, ha az tiszta. Ne testi nagyság szerint, hanem érzékeid erejével tekintsd annak nagyságát, amely az igazságnak oly nagy tudományát befogadhatja. Készítsd tehát szívedben az Úr útját jó magaviseleteddel. Tökéletes és kiváló jó cselekedetekkel irányítsd életed útját, hogy az Isten igéje benned akadálytalanul érvényesüljön. — *Origenes.*

Nem királyi, hanem előhírnöki kötelesség ezt kiáltani: „Készítsétek az Úr útját!" Azért nevezi az evangélista Jánost szónak, mert az Ige előhírnöke volt. — *Ar. Szent János.*

5. *Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyíttatik, és a görbék egyenesekké lesznek, és a göröngyösök sima utakká.*

Van egészen egyenlőtlen út is. Míg az egyik részén dombok és halmok emelkednek, addig másutt lejtőssé válik. Igy lesz aztán nehezen járhatóvá. Egyenletessé lesz ez azonban a mi Üdvözítőnk hatalma által. Egykor az evangéliumi életmód útja nehezen volt járható, mert egyesek szívét a világi vágyak elnyomták. Amikor azonban az Isten emberré lett és a bűnt testében kárhoztatta, akkor beteljesített és könnyűvé tett mindent. Sem halmok, sem völgyek nem akadályozzák azt, aki előre akar haladni. — *Cyrill.*

Amikor eljött Jézus és az ő Szentlelkét is elküldötte, akkor minden völgy betöltetett jó cselekedetekkel és a Szentlélek gyümölcseivel. Hogyha ezt hívod te is, akkor nemcsak a völgyet töltöd be, hanem az Isten hegye is leszel. — *Origenes.*

A gőgös és öntelt embereket a hegy nevével jelöli meg. Ezeket Krisztus megalázta. Halomnak nevezi a kétségbeesőket. Nemcsak kevélységük, de bizalmatlankodásuk terméketlensége miatt is; mert a halmok semmit sem teremnek. — *Ar. Szent János.*

A hegyeken és halmokon értsd az ellenkező hatalmakat is. Ezek Krisztus eljövetelével megsemmisültek. — *Origenes.*

A betöltött völgy gyarapszik, a megalázott hegy és halom meg tönkremegy, mert Krisztus hitében a pogányság a kegyelem teljét kapja: a gonoszság tévedésében fölfuvalkodott zsidóság pedig elpusztul. Az alázatosak ugyanis kegyelmet kapnak, amit a kevélyek szívükből elűznek. — *Nagy Szent Gergely.*

A görbék egyenesekké lesznek, amikor a rosszak szíve elfordul az igazságtalanságtól és az igazság útját követi. A göröngyös utak sima utakká lesznek, amidőn a kegyetlen és haragos ember lelke az isteni kegyelem hatása alatt megszelídül és kegyessé válik. — *Nagy Szent Gergely.*

6. *És meglátja minden test az Isten üdvösségét.*

A világ legvégső határáig elterjed az evangélium

ismerete és ereje. A vad erkölcsű és megátalkodott akaratú emberi nemet szelídségre és jóságra téríti. Nemcsak a zsidók és prozeliták (jövevények), de az egész emberi természet is meglátja majd az Isten üdvösségét. — *Ar. Szent János.*

Vagyis: meglátja az Atyát, aki a Fiút küldte üdvözítésünkre. A testen az egész embert érti. — *Ar. Szent János.*

Minden test = minden ember, az Isten üdvösségét, vagyis Krisztust már ebben az életben megláthatja. A próféta szemét az utolsó ítélet napjára függeszti, amikor mindenki — jó és rossz egyaránt — meglátja Krisztust. — *Nagy Szent Gergely.*

Karácsony ünnepe

ÉJFÉLI SZENTMISE

Szentírási szöveg: Lukács 2, 1—14. v.

1. *Az időben: Rendelet méne ki Augusztus császártól, hogy írassék össze az egész földkerekség.*

A testben születendő Istenfia, amint legmegfelelőbbnek tartotta, hogy szűztől szülessék, mert neki a szűzesség legkedvesebb; éppúgy alkalmasnak tartotta, hogy a világbéke idején szülessék. Hiszen Ő tanítja: Keressük a békét, mert a béke követői meglátják Őt. A béke bizonyítékát semmi sem fejezhette ki inkább, mint az egész világra kiterjedő népszámlálás. Ennek elrendelője Augusztus császár volt, aki 12 éven át oly békében uralkodott, hogy akkor a háború az egész földön szünetelt. — *Béda.*

2. *Ez az első összeírás történt, mikor Szíriát Cirinus kormányozta.*

— Akkor születik Krisztus, amikor a zsidó fejedelmek már nem uralkodnak és a zsidóktól adótszedő rómaiakra száll át az uralom. Így teljesedik be a jövendölés: „El nem vétetik a fejedelmi pálca Júdától, sem a vezér az ő ágyékától, míg el nem jön az Elküldendő,

Az, akire népek várakoznak." (Gen. 49. 10.) Augusztus császár uralkodásának 42. évében történt, hogy adófizetés végett kiadták a rendeletet: írják össze az egész világot. Ezt az összeírást a császár Juda és Szíria helytartójára, Cirinusra, bízta. — *Graecus.*

— Ezt az összeírást vagy azért mondja első világösszeírásnak, mert többször is olvastunk a világrészek összeírásáról; vagy azért első, mert akkor kezdték, amikor Cirinust Szíriába küldték. — *Béda.*

— Nagyon helyes, hogy megemlíti a kormányzó nevét és megjelöli annak hivatali idejét; mert ha a konzulok nevét fölírták a törvénytáblákra, mennyivel inkább kell mindannyiunk megváltási idejét följegyezni! — *Szent Ambrus.*

3. *És mennek vala mindenek, hogy összeírassanak, kiki a maga városába.*

Felsőbb rendelet úgy intézkedett, hogy mindenki hazájába menjen az összeírásra. Igy történt, hogy az Úr másutt fogantatott és máshol született, hogy a ravasz Heródes haragját könnyebben elkerülhesse. — *Béda.*

4. *Fölméne tehát József is Galileából, Názáret városából Judeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hivatik, mivelhogy Dávid házából és nemzetségéből való volt,*

5. *hogy összeírassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala.*

Augusztus császár ezt a parancsot az Úristen akaratából adta ki, hogy az ő Egyszülöttének a megjelenését szolgálja. Mert ez a parancs vezette az édesanyát hazájába, Juda Betlehemébe, amint azt a próféták megjövendölték. — *Ar. Szent János.*

Misztikus módon a születendő Úrnak összeírják a világot; mivel Az jelenik meg testben, Aki választottjait beírja az örökkévalóságba. — *Nagy Szent Gergely.*

Miként akkor Augusztus rendeletére Cirinus kormányzása mellett mindenki a maga városába ment, hogy bevallja adóját; éppúgy Krisztus Urunk parancsára az egyháztanítók kísérete mellett bevallani tartozunk az igazság adóját. — *Béda.*

6. *Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön.* —

Ámbár az Úr, mint ember jelenik meg, azért mégsincs az emberi természet minden törvényének alávetve. Mert hogy asszonytól születik, az alázatosságára vall; szűz születése azonban azt bizonyítja: mennyire fölülmúlja az embert. A halál a bűn gonoszságának határát jelenti. Az igaz világosság megjelenésével ezután ez semmivé lesz, mert az evangélium fénye az egész földkerekséget megvilágosítja. — *Nyssai Szent Gergely.*

Abban az időben vesz testet magára és nemsokára meg is születik, amikor a császár parancsára összeírás van. Azért nemcsak királyi származásának, de szent nevének bizonyítása végett is az Úr Betlehemben születik. *Béda.*

Betlehem kenyérházat jelent. Jézus maga mondja: „Én vagyok az élő kenyér, ki a mennyből szállottam alá...” Azt a helyet, ahol az Úr született, már előzőleg kenyérházának hívják, mert a jövőben itt jelenik meg testben Az, aki a választottak lelkét táplálja. — *Nagy Szent Gergely.*

7. *És szülé az ő elsőszülött fiát, és bepólyázta őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.*

. Ő egyszülött isteni lényege szerint, elsőszülött emberségénél fogva; elsőszülött a kegyelemben, egyszülött a természetben. — *Béda.*

Szegényes pólyába takarják Azt, aki az egész világot csodás szépségbe öltöztette, hogy mi az első díszes köntösünket visszakaphassuk. Aki mindent teremtett, annak kezét-lábát lekötözik, hogy Ő a mi kezünket fölszabadítsa a jócselekedetekre és lábunkat rávezesse a békesség útjára. — *Béda.*

Csodálatos ez az igénytelenség és lemondás, amelynek aláveti magát a világmindenség Ura! Kezdettől fogva nélkülöz és így dicsőíti meg a szegénységet. Ha akarta volna: eljöhetett volna úgy, hogy megmozgatja az eget, megrendíti a földet és elküldi villámait. Azonban nem így tett: mert nem pusztítani, hanem üdvözíteni jött, és már kezdettől fogva el akarta nyomni az emberi kevélységet. Azért nemcsak emberré, hanem

szegény emberré lett. Szegény édesanyát választott magának, aki nem tudta, hová helyezze el megszületett gyermekét... És jászolba fekteté. — *Graecus.*

Keskeny, kemény jászolban tartózkodik az Úr, Aki az égben trónol, hogy minket a mennyország örömeivel gazdagítson. A jászolban fekszik az angyalok kenyere, hogy minket — mint kicsi szent állatokat — szent testével tápláljon. — *Béda.*

Lelkileg állatias embert talál: azért széna helyett a jászolba helyezik el, hogy az ember állati életét megváltoztassa, az embert neki megfelelő tudásra vezesse és így elérje — nem a szénát, hanem — a mennyei kenyeret, az élet táplálékát. — *Béda.*

Aki az Atya jobbján ül, a szálláson nem kap helyet. Aki nekünk Atyja házában sok lakóhelyet készít.... annak nincs helye a szálláson. Nem szülői házban, hanem szálláson, útközben születik; mert a megtestesülés titkával úttá lett, hogy minket hazánkba vezessen, ahol az igazságnak és örök életnek örvendünk.— *Béda.*

Igy mutatta meg, hogy a magára vett emberi természetével nem hatalma szerint, hanem a természet törvénye szerint mintegy idegenben született. — *Nagy Szent Gergely.*

Teérted lett tehát erőtlenné a Hatalmasság: te érted nélkülöz a Gazdagság. Azért ne azt becsüld, amit látsz; hanem azt tekintsd, amire megváltott. Uram Jézus, sokkal többel tartozom Neked azért, hogy megváltottál, mint hogy teremtettél. Mert mit használna nekem az, hogy születtem: ha ugyanakkor meg nem váltott volna engem? — *Szent Ambrus.*

8. *És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyázván és őrt állván az éjszakában nyájuk felett.*

9. *Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük, és az Isten fényessége körülragyogá őket, és megfélemlének nagy félelemmel.*

Lássátok, az isteni Gondviselés hogyan erősíti meg a hitet. Angyal tanítja Máriát, angyal oktatja Józsefet és angyal beszél a pásztoroknak is. — *Szent Ambrus.*

Az ó-szövetségben seholsem találjuk, hogy az angyalok fényességben jelentek volna meg az ősatyák-

nak. Ez a kiváltság nagyon helyesen arra az időre lett fönntartva, amikor a sötétségben fölkelt az igaz szívek világossága. — *Béda.*

Anyai méhből születik, de égi fény ragyog fölötte; földi szálláson pihen, de mennyei fény sugárzik feléje. — *Szent Ambrus.*

10. *És mondá nekik az angyal: Ne féljetek; mert íme nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen az egész népnek,*

11. *minthogy ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában.*

12. *És ez lesz nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, pólyába takarva és jászolba fektetve.*

A pásztorok megijedtek a csoda láttára. De a félelmetkeltő angyal mindjárt el is oszlatja aggodalmukat. Nemcsak bátrabbak, de erősebbek is lettek az angyal szavára. „Ime nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen minden népnek, nemcsak a zsidó népnek, de minden nemzetnek is." Még az öröm okát is megmondja. A Megváltónak új és csodálatos születését bizonyítja a nevéből. Ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus. — Az *Üdvözítő* jelenti a megtörtént valóságot, az *Úr* pedig annak hatalmát. — *Graecus.*

Ha talán te nem becsülöd a pólyákat: a dícsérő angyalokon csodálkozzál. Ha a jászolt megveted: emeld föl kissé a szemedet és nézd az Úr születését bizonyító ragyogó csillagot az égen. Ha hiszed a csekélységet: hidd a csodálatosat is. Ha az egyszerűségen elgondolkozol: tiszteld a fönséges és mennyei dolgokat.— *Szent Maxim.*

(Misztikus értelemben.) Az őrtálló pásztoroknak megjelenik az angyal és őket az Isten fényessége ragyogja körül. Vagyis: a többieknél mélyebb betekintést kapnak azok, akik a hívek nyájáról gondoskodnak. Míg ők istenfélően őrködnek a nyáj fölött: azalatt az isteni kegyelem bőségesen elárasztja őket. — *Nagy Szent Gergely.*

Misztikus módon a nyáj pásztorai jelentik a hívő lelkek tanítóit és vezetőit. Az éjjel, amikor őrtállnak nyájaik fölött, azokat a kísértéseket és veszélyeket jelentik, amelyektől sem magukat, sem alattvalóikat

megmenteni nem tudják. Nagyon jó, hogy az Úr születésekor a pásztorok őrtállanak nyájaik fölött, mert Az született, aki mondja: „Én vagyok a jó pásztor." (Ján. 10.) De meg az időt is jelzi, amikor ugyanaz a pásztor szétszórt bárányait is az élet legelőjére visszahívja. — *Béda.*

13. *És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent: mondván:*

14. *Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakaratú embereknek.*

Mivel Istenember született, azért az angyalok az embereknek békességet, Istennek pedig dicsőséget énekelnek. Egy angyal, egy hirdeti a testben született Istent, de mindjárt mennyei seregek sokasága zengi a Teremtő dicsőítését, hogy Krisztusnak a dicsőséget megadja és példájával oktasson minket, hogy az Istent mindjárt szívvel, szájjal és cselekedettel dícsérjük, valahányszor testvérünk szent tanításával Krisztushoz emel, vagy amikor lelkünk áhítatra gerjed. — *Béda.*

Valamikor az angyalokat büntetésre küldte az Úr, pl. az izraelitákhoz, Dávidhoz, a szodomaiakhoz e siralom völgyébe. Míg most háladéneket zengenek az Istennek és ezzel fejezik ki, hogy az emberekhez jöttek. — *Ar. Szent János.*

A békét Krisztus szerezte meg nekünk. Mert megengesztelte a mennyei Atyát helyettünk és elvette a bűneinket. A két népet egymással összebékítette: az égieket és földieket egy nyájjá tette. — *Cyrill.*

Az angyalok azt is kifejezik, kinek kívánnak békét: a jóakaratú embereknek. Azoknak t. i., akik befogadják a született Krisztust. Mert nincs békéjük az istenteleneknek, de annál nagyobb a békéjük az Istentszeretőknek. — *Béda.*

Nézd csak a csodálatos előzményt! Előbb angyalokat küld hozzánk. Azután elvezeti az embert a természetfölöttire. Az ég föld lett, hogy a földi fölfoghassa azt. — *Ar. Szent János.*

Karácsony ünnepe

MÁSODIK SZENTMISE

Szentírási szöveg: Luk. 2, 15—20 v.

15. *Az időben: Igy szólának egymáshoz a pásztorok: Menjünk át Betlehembe, és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk.*

A pásztorok csodálkoztak azon, amit láttak és hallottak. Elhagyták nyájaikat és éjjel Betlehembe siettek, hogy az Üdvözítő világosságát fölkeressék. — *Graecus.*

A pásztorok, mint igazi virrasztók, nem azt mondták: „Lássuk a gyermeket", hanem: „Lássuk az Igét, ami történt". Vagyis: Lássuk, hogyan lett az örök Ige érettünk emberré; hiszen ez az Ige az Úr. Mutassa meg nekünk: mit tett. Vagyis: Lássuk, hogyan cselekedett maga az Ige, mutassa meg nekünk saját testét.— *Béda.*

Látod, mily egyszerűen mérlegeli a Szentírás az egyes szavakat. Mert, amikor az Úr testét említi: az Igét, az Isten-Fiát kell értened. A hitnek eme példáját ne tartsd jelentéktelennek és a pásztorok személyét ne tekintsd csekélységnek. Egyszerűség kell és nem gőg. — *Szent Ambrus.*

16. *És elmenének sietve, és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet.*

Senki sem keresheti Krisztust lanyhán vagy közönyösen. — *Béda.*

Mivel a pásztorok sietve mentek és nem késlekedtek, azért találták meg Máriát, Jézus édesanyját, Józsefet, az Úr jövetelének intézőjét, és a jászolba fektetett kisdedet, magát az Üdvözítőt. — *Origenes.*

17. *Látván pedig ezeket, elhíreszteléк a beszédet, melyet nekik e gyermek felől mondottak vala.*

Hogyne volna csodálni való: látni így a mennyország lakóját a földön, miként békélteti meg a mennyet a földdel. Látni ezt a kedves isteni Kisdedet, aki istenségével a mennyeieket, emberségével pedig a föl-

dieket képviseli és Ő maga lesz a mennyeiek és földiek csodálatos szövetsége. — *Graecus.*

18. *És mind, akik hallották, csodálkozának azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik.*

Ne gondold, hogy talán megvetésreméltó vagy haszontalan volt a pásztorok beszédje, mert a Bold. Szűz a pásztorok szavaiból hitet merített. Tanuljuk meg a Boldogságos Szűztől a mindenre kiterjedő tisztaságot. A tisztalelkű nemcsak szerény szavával, de viselkedésével is a hit kincsét hordozza szívében. — *Szent Ambrus.*

19. *Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván.*

A Boldogságos Szűz lelkében megőrizte mindazt, amit az angyal mondott és amit a pásztoroktól hallott. Egybevetette a hallott dolgokat egymással és mint a bölcseség anyja, megismerte bennük az összefüggést. Valójában Isten az, aki tőle született. — *Graecus.*

20. *És visszatérének a pásztorok, magasztalván és dicsérvén az Istent mindazokért, amiket hallottak és láttak, úgy ahogy megmondatott vala nekik.*

Az emberek nem úgy örvendeztek Krisztus születésén, mint a gyermek születésének szoktak örülni, hanem örültek Krisztus jelenlétének és az isteni világosság fényének. — *Szent Atanáz.*

Misztikus értelemben a nyáj pásztorai, sőt a hívek is mindannyian, a pásztorok példájára lélekben elmennek Betlehembe, hogy kellő tisztelettel megünnepeljék Krisztus megtestesülését. A testi vágyak leküzdése után lelki buzgóságukkal a felső Betlehemig, vagyis az élő kenyér házáig jutunk: hogy akit a jászolban szemlélünk, Azt az Atya ölében is láthassuk uralkodni. Ezt a nagy boldogságot azonban nem szerezhetjük meg lanyhán vagy közönyösen, mert Krisztus nyomát lelki buzgósággal kell keresnünk. — *Béda.*

Még a magányosan élő ember is pásztori hivatalt visel, ha sok jót tesz és tiszta gondolatokat gyüjt magának, lelkét igazságosan és mérsékelten irányítja, a

Szentírás igéivel táplálja és az ördög incselkedései ellen megvédeni törekszik. — *Béda.*

Nemcsak a megtestesülés titka csodálatos, de a pásztorok nagy bizakodása is. Ők hallatlan dolgot kitalálni nem tudnak, és egyszerű beszédjükkel csak az igazat hirdetik. — *Glossa.*

Karácsony ünnepe

HARMADIK SZENTMISE

Szentírási szöveg: Ján. 1, 1—14. v.

1. *Kezdetben volt az Ige.*

A többi evangélista a megtestesülésnél kezdi az evangéliumát, János azonban mellőzve Jézus fogantatását, születését, neveltetését és növekedését, mindjárt örök származását beszéli el. — A Szentírás szokása szerint „igének" nevezi az Isten törvényeit és parancsait. Ez az „Ige" azonban az Atyától származó önálló személyiség. — *Ar. Szent János.*

Elmúlik az idő. Eltűnnek az évszázadok és megszűnnek a világkorszakok is. Tégy ezek kezdetére azt, amit akarsz és fontold meg: az Ige, akiről most mi beszélünk, már akkor ott volt. — *Szent Hiláriusz.*

Miként a hajón álló ember a kikötő közelében látja a városokat és kikötőt, amikor azonban a tenger mélyére evez, szeme elől mindent elveszít és semmi határozott pontot sem födöz fel a szeme: úgy vezet minket is itt az Evangélista minden teremtmény fölé és szabaddá teszi a tekintetünket, mert enélkül nem irányíthatjuk azt ottfönnvaló célunkra. „Kezdetben volt." Ez az ismertetőjele az Ő végtelen és határtalan lényének. — *Ar. Szent János.*

1. *És az Ige Istennél volt.*

Istennek legfőbb sajátossága, hogy örökkévaló és kezdetnélküli lény, azért az Evangélista első helyre ezt teszi. Azután nehogy valaki ezt hallva: „Kezdetben volt az Ige", születésnélküli Igét mondjon, hogy ezt a

gondolatot végleg eltávolítsa tőlünk, azért azt mondja: „És az Ige Istennél volt." — *Ar. Szent János.*

A Fiú kezdet nélkül van az Atyánál. Idő nélküli, de mégsem ősok nélküli. — *Szent Hiláriusz.*

1. *És Isten volt az Ige.*

A szó hangja és a gondolat kifejezése eltűnik. Ez az Ige valóság és nem hang, lény és nem beszéd, Isten és nem hiábavalóság. — Amikor azt hallom: „És Isten volt az Ige", nemcsak az „ige" szót hallom, hanem azt is bebizonyítva látom, hogy Ő Isten. — *Szent Hiláriusz.*

E kifejezésből: „Az Ige Istennél volt", kitűnik, hogy Istenben két személy van, ámbár mind a kettőnek ugyanegy a természete. Azért mondja az Evangélista: „És Isten volt az Ige." Egy a természete az Atyának és a Fiúnak, mert egy az istensége. — *Theophylactus.*

2. *Ez volt kezdetben az Istennél.*

Az Evangélistának eme kifejezése: „És Isten volt az Ige", félelemmel tölt el engem. Szokatlan beszéde meg nyugtalanít. Hiszen a próféták csak egy Istent hirdettek! Mégis, hogy az én félelmem nagyobb ne legyen, ennek a titoknak megfejtését adja a Halász (az Evangélista). Egyre vonatkoztat mindent, minden sértés, tagadás és idő nélkül, amikor azt mondja: „Ez volt kezdetben az Istennél." Az egy nem született Istennél, akitől ő maga, az egyetlen egyszülött Isten van. — *Szent Hiláriusz.*

3. *Mindenek ő általa lettek.*

Miután az Evangélista a Fiúnak természetéről már beszélt, az ő cselekedeteire is áttér, mondván: „Mindenek ő általa lettek." Vagyis: ami csak van, lényege és sajátossága szerint. — *Alcuin.*

Hogyan lehet Isten az Ige, amikor Isten az Ige által teremtett mindent? — Ha az Ige nem úgy lett, akkor nem is teremtmény. Ha pedig nem teremtmény, akkor ugyanazon lényegű az Atyával. Mert minden

lény, ami nem Isten, az teremtmény. Ami pedig nem teremtmény, az Isten. — *Szent Ágoston.*

3. *És nála nélkül semmi sem lett, ami lett.*

Nehogy azt gondold: ami az Ige által lett, az most már önmagától is létezik és nincs mindenkép az Igétől, azért mondja az Evangélista: „Nála nélkül semmi sem lett, ami lett." Vagyis: semmi sincs az ő teremtésén kívül. Mert Ő körülfog és fönntart mindent. — *Origenes.*

4. *Őbenne élet volt.*

Mivel az Evangélista azt mondotta, hogy minden teremtmény az Ige által lett, nehogy valaki azt gondolja, hogy Isten megváltoztatta az ő akaratát, mintegy hirtelen akarván létrehozni azt a teremtményt, amelyet öröktől fogva nem akart volna teremteni. Azért arra tanít, hogy a teremtményt időben hozta létre, de a Teremtőnek örök bölcseségével már mind meg volt határozva, hogy mit teremt. — *Béda.*

Amikor hallod, hogy Őbenne élet volt, ne gondold, hogy Ő összetett természetű. „Mert miként az Atyának élete vagyon önmagában, azonképen adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában." (Ján. 5, 26.) Miként tehát az Atyát nem mondhatod összetettnek, úgy nem mondhatod a Fiút sem. — *Ar. Szent János.*

4. *És az élet volt az emberek világossága.*

Az Evangélista azt mondotta: „Őbenne élet volt", nehogy azt gondold, hogy életnélküli az Ige. Most pedig megmutatja, hogy ez az élet lelki élet és lelki világosság. Azért mondja: „És az élet volt az emberek világossága." Mintha csak mondaná: Ez a világosság nem érzéki, hanem lelki. Azért világosítja meg magát a lelket. — *Theophylactus.*

5. *És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta.*

Ez az élet az emberek világossága, de az ostoba szívűek ezt nem tudják fölfogni, mert bűneik miatt nem látják annak fényét. Azért ne gondold ám, hogy

hiányzik talán a világosság, mert azt nem látják. „És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta." Miként a nap elé állított vaknak jelen van a nap, de ő maga távol van a naptól, éppúgy minden oktalan ember vak, pedig jelen van számára a bölcseség. De amikor a vaknak jelen van a bölcseség, akkor a szemének van távol. Nem azért, mintha a bölcseség valójában távol volna tőle, hanem mert ő van távol a bölcseségtől. — *Szent Ágoston.*

6. *Vala egy ember, Istentől küldetve.*

A föntebbi dolgokat Krisztus Istenségéről mondotta az Evangélista, mert Krisztus úgy jött hozzánk és úgy jelent is meg közöttünk, mint ember. Mivel tehát ő úgy volt ember, hogy Benne elrejtve volt az Isten, azért küldött maga előtt egy nagy embert, akinek tanubizonyságára jobban megtalálhatjuk Azt, aki több az embernél. — *Szent Ágoston.*

6. *Kinek neve volt János.*

Vagyis: Isten kegyelme. Mert Jánosban van az a kegyelem, hogy az újszövetség kegyelmét, — Krisztust, — saját tanubizonyságával először hirdesse a világnak. — János ajándékot is jelent. Mert Isten kegyelme által neki adatott, hogy a királyok Királyának nemcsak előkészítője volt, de Őt meg is keresztelte. — *Alcuin.*

7. *Ez tanúságul jöve, hogy tanúskodjék a világosságról, hogy mindenki higgyen Őáltala.*
8. *Nem volt ő a világosság, hanem hogy tanúságot tegyen a világosságról.*

Miként az Úr testet vett magára, hogy mindnyájan el ne vesszünk: úgy hírnökül is embert küldött, hogy annak rokoni hangját hallva, könnyebben hozzá siessünk. — *Ar. Szent János.*

9. *Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világra jövő embert.*

Szégyelje magát Manes (Manicheus), aki azt állította, hogy mi a Teremtőnek gonosz és sötét teremtmé-

nyei vagyunk. Nem világosíttatnánk meg, ha nem lennénk az igaz világosság teremtményei. — *Theophylactus.*

Hol vannak azok, akik nem mondják Krisztust igaz Istennek? Mert itt igaz világosságot említ az Evangélista. De ha Krisztus megvilágít minden e világra jövő embert, hogy van az mégis, hogy oly sokan világosság nélkül maradnak? Mert nem mindnyájan ismerik meg Krisztus művét. Krisztus minden embert oly mértékben világosít meg, amennyire valaki hozzájárul. Ha azonban valaki lelki szemét lezárva, nem akarja befogadni Krisztus világosságának sugarait, akkor az ő lelki sötétsége nem a világosságtól, hanem saját gonoszságától ered, mert szándékosan megfosztja magát a kegyelem ajándékától. Hiszen a kegyelem mindenkire kiárad. Aki azonban nem akar ennek ajándékában részesülni, az önmagának tulajdonítsa lelki vakságát. — *Ar. Szent János.*

10. *A világban vala, és a világ őáltala lett, és a világ őt meg nem ismeré.*

Mivel Jézus a világban vala, de nem úgy, mint az ideigtartó és mulandó világ, azért fűzi hozzá az Evangélista: „És a világ őáltala lett." E szavakkal emeli fel lelkünket az Egyszülöttnek örök lényéhez. — „Világ"-nak nevezi a földhöz ragaszkodó embereket, akik világi élvezetekben találják kedvüket. Semmisem nyugtalanítja a lelket annyira, mint a földi dolgok iránt olvadozó szeretet. — *Ar. Szent János.*

11. *Tulajdonába jöve.*

Mivel e világon való létét nem ismerték, azért vett magára testet. E kijelentést és a testi életbe való alászállását nevezi az Evangélista az ő eljövetelének. — *Ar. Szent János.*

11. *De övéi be nem fogadák.*

Övéinek nevezi a zsidókat, az Úr választott népét; de egyúttal minden embert magáénak tart, mert Ő teremtette valamennyit. — *Ar. Szent János.*

Senki sem üdvözülhet, ha az eljövendő Krisztust be nem fogadja. — *Szent Ágoston.*

12. *Mindazoknak pedig, kik befogadák, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, kik hisznek az ő nevében,*

13. *kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istenből születtek.*

Szolgák vagy szabadok, görögök vagy barbárok, egyszerűek vagy betegek, asszonyok vagy férfiak, gyermekek vagy öregek, mindannyian ugyanazon tiszteletreméltók: „Hatalmat ada nekik, hogy Isten gyermekeivé legyenek." — *Ar. Szent János.*

Az egyes emberek testi születése a házasság egységéből ered; a lelki születést azonban a Szentlélek kegyelme adja. — *Béda.*

14. *És az Ige testté lőn, és miköztünk lakozék.*

Az Evangélista azt mondja: Istenből születtek. Hogy mi ilyen nagy kegyelmen ne csodálkozzunk és ne szörnyűlködjünk, ha még oly hihetetlennek látszik is az, hogy az ember Istenből születik. Azért mintegy biztosít minket e szavakkal: „És az Ige testté lőn." Mit csodálkozol azon, hogy az emberek Istenből születtek? Nézd csak magát az Istent: Ő embertől született. — *Szent Ágoston.*

Elhisszük, hogy a testnélküli lélek úgy egyesül a testtel, hogy ebből a kettőből egy ember lesz. De akkor inkább elhihetjük, hogy a testnélküli isteni lényeg a testben egy személlyé egyesül, úgy hogy az Ige nem változik át testté, sem a test nem lesz Igévé; mivel sem a test nem változik át lélekké, sem a lélek nem lesz testté. — *Alcuin.*

Nehogy valaki e kifejezésből: „És az Ige testté lőn", azt gondolja, hogy a romlatlan isteni természet most már meg nem felelően elváltozik, azért hozzáteszi az Evangélista: „És miköztünk lakozék." Ami lakik, az nem azonos a lakással, hanem egészen más: más a természete szerint. Egyesülés és összeköttetés által lett az isteni Ige testté, isteni lényegének minden összekeverése vagy kisebbítése nélkül. — *Ar. Szent János.*

14. *És látók az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, ki tele volt malaszttal és igazsággal.*

Amidőn azt mondja az Evangélista, hogy Isten fiaivá lettünk, még pedig nem másképp, csak úgy, hogy „az Ige testté lőn", mindjárt ennek előnyét is megemlíti: „És látók az ő dicsőségét." Ezt azonban bizonyára nem láthatnók, ha Krisztus az ő emberségével való egyesülését meg nem mutatta volna. Ha Mózesnek dicsőséges arcára nem tekinthettek, hanem védőfátyolra volt szükségük, hogy Őt láthassák, akkor hogyan tudnók mi, földi semmiségek, elviselni azt a tiszta isteni lényeget, minden természetfölötti járulékával együtt!? — Az Evangélista hozzáteszi: „Mint az Atya Egyszülöttének dicsőségét." Mert a próféták közül is sokan megdicsőültek. Például Mózes, Elizeus és sok más, akik csodát műveltek. De megdicsőültek az embereknek megjelent angyalok is, akik természetük ragyogó szépségét fejezték ki az emberek előtt; a kerubok és szeráfok is, akiket nagy dicsőségükben szemléltek a próféták. Az Evangélista mindezek fölé vezet bennünket és fölemeli lelkünket a természetfölöttiekre és szolgatársaink megdicsőülésére. Fölvezet bennünket a dicsőség csúcsormára. — *Ar. Szent János.*

E szavakat: „Tele volt malaszttal és igazsággal," kétféleképpen érthetjük. Vehetjük a testté lett Ige emberségéről és istenségéről. A kegyelem teljességére úgy vonatkozik, hogy Krisztus az Anyaszentegyház feje és elsőszülött az összes teremtmények között. A kegyelemnek legnagyobb és legkiválóbb példája Benne nyilvánul meg elsősorban. Az emberi természet is általa lesz minden előzetes érdem nélkül istenivé. Krisztusnak kegyelemteljességét érthetjük a Szentlélekről is, kinek hétszeres cselekvő ajándéka betöltötte Krisztus emberségét. Az igazság teljessége azonban Krisztus istenségét illeti: — Ha pedig a kegyelem és igazság teljességét inkább az újszövetségre akarod alkalmazni, akkor helyesen mondod: Krisztus adta az újszövetség minden kegyelmét és a törvényes előképek igazsága Benne teljesedett be. — *Origenes.*

Szent István vértanú ünnepe

Szentírási szöveg: Máté 23, 34—39. v.

34. *Az időben: Mondá Jézus az írástudóknak és farizeusoknak: Ime én küldök hozzátok prófétákat, bölcseket és írástudókat. Némelyeket majd ezek közül megöltök és keresztre feszíttek, másokat közülük megostoroztok zsinagógáitokban, és városról-városra üldöztök.*

Vagyis apostolokat küldök, akik a jövő dolgok kinyilvánításában próféták, Jézus ismeretében bölcsek és a törvény magyarázásában írástudók. — *Hiláriusz.*

Jegyezd meg, mit ír az Apostol a korintusiaknak. Krisztus tanítványainak különböző ajándékaik vannak: egyesek próféták, akik a jövőt hirdetik; mások bölcsek, akik jól tudják, mikor kell beszélniök; ismét mások tudósok a törvény magyarázatában. Ezek közül megkövezték Istvánt, megölték Pált, keresztrefeszítették Pétert, megostorozták az Apostolok cselekedeteiben említett tanítványokat és üldözték városról-városra. Kiűzték őket Júdeából, úgyhogy azok a pogány népekhez mentek. — *Szent Jeromos.*

35. *Hogy rátok szálljon minden igaz vér, melyet kiontottak a földön az igaz Ábel véréből Zakariásnak, Barakiás fiának véréig, kit megöltetek a templom és oltár között.*

Kérdés, miért mondja Jézus: „Zakariás véréig", mikor még azután is sok szent vértanúnak a vérét ontották? Ennek a kérdésnek ez a megoldása: Ábelt, a juhpásztort, a mezőn ölték meg: Zakariás pap volt, őt meg a templom pitvarában gyilkolták le. Az Úr azért említi ezt a kettőt, mert ezekkel jelöli az összes vértanúkat, a világi és a papi rend vértanúit. — *Remigiusz.*

Hogy minden mentségtől megfossza a zsidókat és ne mondhassák neki: megbotránkoztunk, hogy a pogányokhoz küldted tanítványaidat; azért mondja Jézus, hogy hozzájuk küldötte tanítványait.— *Ar. Szent János.*

Félelemre indítja őket s azért megmutatja nekik a rájuk váró nagy bűnhődést. — *Ar. Szent János.*

Minden igaznak kiontott véréért bűnhődnek. — *Rabanus.*

Ábelt is említi s ezzel fejezi ki azt, hogy Krisztust és az ő tanítványait irigységből ölik majd meg. Zakariást is fölhozza, mert az ő megöletésében kettős gonoszság volt: nemcsak Istennek szentelt embert öltek meg benne, de szent helyen is ölték meg. — *Ar. Szent János.*

A pokol tüze — amivel Krisztus megfenyegette őket, — még távol volt; azért eléjük tárja a most rájuk váró büntetést. — *Ar. Szent János.*

36. *Bizony mondom nektek, rájön mindez erre a nemzedékre.*

Nemcsak a jelen nemzedékről mondja ezt Jézus, hanem az előzőkről és a jövendőkről is. Mert mindannyian az ördögnek egy városát és egy testét alkotják. — *Glossa.*

Mindaz a jó, amit az egyes nemzedékek szentéletű emberei a világ kezdetétől fogva megérdemelték, legutoljára azoknak jutott, akik Krisztust befogadták: úgy mindaz a büntetés is, amit a világ kezdetétől fogva minden nemzedék gonoszainak el kellett szenvedniök, legutoljára azokra a zsidókra várt, akik Krisztust elűzték maguktól. — *Ar. Szent János.*

Miként az előző szentek is, sőt az összes szentek minden igazsága (jócselekedete) sem érdemelt ki annyi kegyelmet, mint amennyit kaptunk Krisztusban; úgy minden istentelen bűnös ember gonoszsága sem kívánt akkora büntetést, mint ami várt a zsidókra, hogy testileg annyit szenvedjenek, amennyit szenvedniök kellett a rómaiaktól. Azonfölül Isten szétszórta őket a világ minden részébe, hogy gúnytárgyai legyenek a pogány népek előtt. Valóban: lehet-e nagyobb gonoszság, mint az irgalmas és alázatos Fiú-Istent be nem fogadni és Őt oly kegyetlenül megölni? — *Ar. Szent János.*

Minden népet vagy várost gonoszságáért nem mindjárt büntet az Isten. Több nemzetségen keresztül vár. Amidőn azonban úgy tetszik neki, hogy elpusztítsa azt a népet vagy várost, akkor az életben levőknek az előzők bűneiért is kell lakolniok. Amit mindannyian megérdemeltek, azt most ezek maguk szenvedik el. Igy van a zsidó népnél is. Ez atyáinak bű-

neiért szenved. Valójában nem is atyáik kárhoztatták őket e nagy büntetésre, hanem saját gonoszságuk juttatta erre. — *Ar. Szent János.*

37. *Jeruzsálem, Jeruzsálem! mely megölöd a prófétákat és megkövezed azokat, kik hozzád küldettek; hányszor akartam egybegyüjteni fiaidat, mint ahogy a tyúk egybegyüjti csibéit szárnyai alá, és te nem akartad!*

Az előbb mondottak után az Úr a városhoz fordul beszédében, hogy figyelmessé tegye hallgatóit. Ezzel mutatta meg újabb irgalmát és nagy szeretetét. — *Ar. Szent János.*

Jeruzsálemnek nem a város köveit és házait nevezi, hanem annak lakóit. Őket siratja atyai szívével. — *Szent Jeromos.*

Előre látva a városnak romlását és a rómaiak jövendő pusztításait, visszagondol szentjeinek kiontott vérére, azokra, akiket eddig megöltek és ezután ölnek meg. Azért mondja: „Mert megölöd a prófétákat és megkövezed azokat, kik hozzád küldettek." A hozzád küldött Izaiást megölted, Jeremiást megkövezted, Ezekielt kövön rángattad és fejét összezúztad: hogyan üdvözülhetsz, ha nem engeded magadhoz az orvost? És — jól vigyázd csak meg! — Jézus nem azt mondja: „megölted és megkövezted", hanem: „megölöd és megkövezed", vagyis: neked természetes szokásod, hogy megöld és megkövezd a szenteket. Ugyanazt tették az apostolokkal is, mint a prófétákkal. — *Ar. Szent János.*

„Hányszor akartam egybegyüjteni fiaidat." Szinte mondja: Az előbb említett gyilkosságok sem tudtak engem tőled elszakítani, hogy téged ne szeresselek; magamhoz akartalak édesgetni nem is egyszer-kétszer, hanem nagyon is sokszor. Rendkívüli szeretetét a tyúk hasonlatával fejezi ki. — *Ar. Szent János.*

A tyúk annyira szereti csibéit, hogy azok gyöngeségeit egészen átérzi ő is. Amit más állatnál aligha találunk, szárnyai alá veszi csibéit, hogy a vércse elől megvédelmezze. Igy tesz a mi édesanyánk, az Isten Bölcsesége is. Gyönge testünket magára veszi, — már pedig az Apostol szerint: „Az Isten gyöngesége erősebb az embereknél." (Kor. I. I, 25.), — hogy megvé-

delmezze gyöngeségünket, és ellene áll az ördögnek, hogy az el ne rabolhasson minket. — *Szent Ágoston.*

„Jeruzsálem fiain” az utódokat érti. Azokat nevezzük mindig az elődök gyermekeinek. Azt mondja: „Hányszor akartam.” Ezzel kifejezi, hogy már azelőtt is tanította a zsidókat. Hiszen mindig Krisztus beszélt Mózesben, a prófétákban, az angyalokban és nemzedékről nemzedékre az üdvösség szolgáiban. Mégsem gyűltek köréjük. Ezt pedig úgy tekinti, hogy nem akartak Őhozzá jönni. — *Origenes.*

38. *Íme pusztán hagyatik nektek a ti házatok.*

Az Úr azzal a büntetéssel fenyegeti meg őket, amitől mindanyian féltek, t. i.: a város és templom elpusztításával. — *Ar. Szent János.*

Miként a lélek eltávozása után a test először elhidegül, azután elrothad és szétporlik: úgy a mi lelki templomunkat is, ha az Isten Lelke eltávozott belőle, először a bűnös indulatok lázadozásai és zűrzavaros fegyelmezetlenségei töltik be, hogy azután bekövetkezzék annak a teljes romlása is. — *Ar. Szent János.*

39. *Mert mondom nektek: Nem láttok engem mostantól, mígnem mondjátok: Áldott, aki az Úr nevében jön.*

Hacsak bűnbocsánatot nem tartotok, és engem, akiről a próféták jövendöltek, a mindenható Atya Fiának el nem ismertek: színemet nem látjátok. A zsidók tehát időt kaptak a bűnbocsánatra. Megvallják: Áldott, aki az Úr nevében jön, és Krisztus arcát meglátják. — *Szent Jeromos.*

Mindazokat, akik nem akarnak szárnyai alá jönni, ezzel fenyegeti meg Krisztus: „Íme pusztán hagyatik a ti házatok”, vagyis: a tested-lelked. Ha azonban az, aki nem akar Krisztus szárnyai alá menni, annak idején mégis tényleg hozzá menekül, addig nem láthatja meg az Ige szépségét, amíg bűnbánatot nem tart roszszaságáért és nem mondja: „Áldott, ki az Úr nevében jön.” — *Origenes.*

Ezzel tulajdonképpen második eljövetelét jelezte. Mert akkor mindnyájan imádják őt. „Mígnem” a kereszt idejére vonatkozik. — *Ar. Szent János.*

Szent János apostol és evangélista ünnepe

DECEMBER 27-ÉN

Szentírási szöveg: Szent János 21, 19—24. v.

19. *Az időben: Igy szólt Jézus Péterhez: Kövess engem!*
20. *Amint Péter hátrafordult, látá, hogy utána jön a tanítvány, kit szeret vala Jézus, ki a vacsorán az ő keblére is borult, és mondotta: Uram! ki az, ki téged elárul?*
21. *Látván tehát ezt Péter, kérdé Jézust: Uram! hát ez?*

Megjövendölte már Jézus Péternek, hogy milyen halállal dicsőíti meg az Istent; azután követésére szólította föl. Miért mondja Péternek: „Kövess engem"? Miért nem mondja ugyanakkor a többieknek is, hiszen a tanítványok Őt, a Mestert követik? Hogyha fölhívását a szenvedésre értette, talán csak Péter egymaga szenvedett a keresztény igazságért? Nemde ott volt Jakab is, akit Heródes nyilvánosan megöletett? Igazat kell adnunk annak, aki azt mondotta: Jakabot nem feszítették keresztre. Jézus tehát joggal mondotta Péternek: „Kövess engem", mert te nemcsak a halált, de mint Krisztus is, a kereszthalált szenveded el. — *Szent Ágoston.*

Péter már tudja, hogy Krisztusért halál vár reá, azért János felől is kérdezősködik: az is meghal-e? — *Theophylactus.*

Önmagát nevezi annak a tanítványnak, „kit szeret vala Jézus", mert őt a többinél bizalmasabban szerette, úgy hogy a vacsorán is keblére borulhatott. Azért hiszem, hogy ezt az evangéliumot, amit vele hirdetett, isteni méltóságával is jobban kitüntette. Vannak, akik azt tartják (és ezek nem is megvetendő Szentírásmagyarázók!), hogy Krisztus azért szerette jobban Jánost, mert kisgyermek korától fogva tisztán élt. — *Szent Ágoston.*

„Uram! hát ez?" Vagyis: Talán ő nem hal meg? Egyesek ugyanis ezt így magyarázzák. — *Theophylactus.*

22. *Mondá neki Jézus: Ha azt akarom, hogy ő így maradjon, míg eljövök: mi közöd hozzá? te csak kövess engem.*

23. *Elterjede tehát az atyafiak között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg. Pedig nem mondotta neki Jézus, nem hal meg, hanem: Ha azt akarom, hogy így maradjon, míg eljövök, mi közöd hozzá?*

Megismétli fölszólítását: „Te kövess engem!" János azért nem követi, mert őt itt akarta hagyni az Úr addig, amíg el nem jön érte. Mi könnyebb, mint hinni azt, amit az akkori testvérek hittek? „Elterjede tehát az atyafiak között a hír, hogy az a tanítvány nem hal meg. Pedig nem mondotta neki Jézus, nem hal meg, hanem: Ha azt akarom, hogy így maradjon, míg eljövök, mi közöd hozzá?" — *Szent Ágoston.*

Az Anyaszentegyház két életet ismer. Mind a kettő Isten rendelése. Az egyik a hit által való élet, a másik a színről-színre látás élete. A hit életét mutatja Péter apostol, az apostolok feje (apostolságánál fogva az első!); a színről-színre látást meg János. Azért mondja az Úr Péternek: „Kövess engem!" A földi bajok elviselésében jöjj utánam. Jánosnak meg azt mondja: „Azt akarom, hogy ő így maradjon." Mintha mondaná: Te kövess engem a földi bajok elviselésében. Ő meg csak maradjon addig, amíg el nem jövök érte, hogy örök jókkal kárpótoljam. Világosabban ezt így mondhatnók: Szenvedésem példáját tökéletesen követed; de a megkezdett szemlélődés megmarad addig, míg el nem jövök. Ha eljövök, akkor majd tökéletesítem azt. Ezt nem úgy kell értenünk, mintha azt mondaná: Itt maradsz vagy megmaradsz, hanem: Várj! Amit te képviselsz, azt tökéletesíti majd benned Krisztus, ha eljön. Ebben a tevékeny életben ugyanis minél jobban szeretjük Krisztust, annál könnyebben megszabadulunk a rossztól. Krisztus nem szereti bennünk azt, amilyenek vagyunk, azért ettől meg is szabadít minket, hogy ne maradjunk mindig ilyenek. A másik életben jobban szeret minket, mert már nincs meg bennünk az, ami neki nem tetszik, hiszen azt már elvette tőlünk. Szeresse tehát Krisztust Péter, hogy ettől a halandóságtól megszabaduljon; szeresse Őt János is, hogy Benne a halhatatlanságot megőrizze! Miért nem szerette tehát János Jézust annyira, mint Péter? Pedig annak az életnek volt a képviselője, amelyben sokkal jobban sze-

retjük az Istent! Csak ezért: „Azt akarom, hogy ő így maradjon, — várjon, — míg eljövök."— *Szent Ágoston.*

Akkor a szeretete sokkal nagyobb lesz. Most még nincs meg benne az a szeretet, de várd meg a jövőt, hogyha Ő eljön, akkor meg lesz majd Jánosban a nagyobb szeretet is. Péternek nagyobb a szeretete, mégsem szereti őt annyira Jézus, mint Jánost. Mert Krisztus a nyomorgóknál jobban szereti a boldogokat. A reánk váró igazság szemléletét még nem igen szeretjük, mert nem is ismerjük és nem a mienk. Senki se válassza el tehát ezt a két kiváló apostolt egymástól. Amit megismertünk Péterben, azt mind a kettő élte; aminek meg János a képviselője: az lesz mind a kettőnek jövő élete. — *Szent Ágoston.*

„Akarom, hogy ő így maradjon." Nem akarom őt vértanúsággal föláldozni, hanem megvárom testének nyugodt föloszlását, amikor majd én eljövök érte, hogy befogadjam őt az örök boldogságba. — *Glossa.*

Amikor az Úr azt mondja Péternek: „Kövess engem!", az összes hívők fölötti elöljáróságot adta neki. „Kövess" szón értsd itt a mindenben való követést: szóval és cselekedettel. Megmutatta érzelmét is iránta, mert akik szorosabban vannak velünk egybefűzve, azokat követni is akarjuk. — *Theophylactus.*

„Uram! hát ez?" — Mintha mondaná: Nemde, velem együtt ugyanazon az úton jár? Péter nagyon szerette Jánost. Az evangélium és az Apostolok cselekedetei bizonyítják is ezt a barátságot. Azért most Péter Jánost helyettesíti. Azt hitte, hogy János is szeretne kérdezősködni sorsáról, de nem mer, azért helyette ő tette föl a kérdést. Mivel pedig ő megkapta az egész világra szóló kormányzatot, azért nem illett hozzá, hogy ezután is övéinek gondjaival törődjék, mert ez kárára lenne az egész világnak, azért mondja neki az Úr: „Ha azt akarom, hogy így maradjon, míg eljövök, mi közöd hozzá?" Mintha mondaná: A rád bízott kötelességgel törődj. Azt teljesítsd. Ezt pedig, ha itt akarom hagyni, mi közöd hozzá? — *Ar. Szent János.*

„Míg eljövök." — Vagyis: Jánost az igehirdetésre akarom vezetni, téged meg a világ kormányzására küldelek. Ebben kövess engem. Jánost hagyd itt addig,

amíg őt is el nem vezetem, miként téged. — *Theophylactus.*

24. *Ez az a tanítvány, ki bizonyságot teszen mindezekről, és ezeket írta; és tudjuk, hogy igaz neki a bizonysága.*

Sok bizonyítékból írta János az evangéliumát. Ezeket azonban nem sorolja föl, hanem csak ezt mondja: „Ez az a tanítvány, ki bizonyságot teszen mindezekről." Szokás, ha nagyon is igazat írunk, hogy a bizonyítékot nem tagadjuk. Különösen áll ez akkor, ha valaki a Szentlélek sugalmazására ír. A többi apostol is ezzel bizonyította igazát: „Aminek mi mindnyájan tanúi vagyunk." (Ap. csel. 2, 32.) — János apostol ezt mondja magáról: „És ezeket írta." Krisztus figyelmeztetésére fog az íráshoz. Gyakran kifejezi Krisztusnak iránta való szeretetét! A szövegben elrejtve sejteti az okokat, melyek írásában vezették. Hitelreméltóvá teszi ezt a beszédet a saját méltósága is. — *Ar. Szent János.*

Aprószentek ünnepe

DECEMBER 28-ÁN

Szentírási szöveg: Máté 2, 13—18. v.

13. *Az időben: Az Úr angyala megjelenék álmában Józsefnek, mondván: Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját, és fuss Egyiptomba és maradj ott, amíg majd mondom neked; mert Heródes keresni fogja a gyermeket, hogy elveszítse.*

Máté evangéliumában elhagyja a tisztulás napjának történetét. Ekkor az elsőszülöttet be kellett mutatni a templomban és érte áldozatot fölajánlani: egy bárányt vagy egy pár gerlicét vagy galambot. Ámbár féltek Heródestől, azért mégsem akarták megszegni a törvényt és a gyermeket elvitték a templomba. Amidőn már híre ment a gyermekkel történt dolgoknak, Isten elküldötte angyalát, hogy a gyermeket Egyiptomba átvitesse. — *Rabanus.*

Azt olvassuk, hogy Józsefnek mindig angyal jelent meg álmában. Ez misztikusan véve azt jelenti, hogy azok, akik a földi gondoktól és világi ügyektől vissza-

vonulnak, angyali látományban részesülnek. — *Remigiusz.*

Amidőn az igaz férfiúnak eljegyezték a Boldogságos Szűzet, az evangélista József feleségének mondja őt. Szülés után azonban csak Jézust akarja kiemelni. Amint tehát az igaz Józsefnek házastársa lett Mária, hogy a szűzességét megőrizhesse, úgy Jézusban tiszteletreméltó édesanyja szűzessége. — *Hiláriusz.*

Az Evangélista nem azt mondja: Vedd az anyát és gyermekét, hanem ellenkezőleg. Mert nem a gyermek született az anyjáért, hanem a gyermekért lett kiválasztva az édesanyja. Hogyan lehet az, hogy az Isten-fia menekül az ember elől? Ki szabadítja meg őt ellenségeitől, ha még ő is fél ellenségeitől? Ez először is azért történt, mert szükséges, hogy a magára vett emberi természet követelményeinek ebben is megfeleljen. Már pedig az emberi természetnek és a gyermekkornak velejárója, hogy meneküljön a fenyegetés elől. Ezek után majd a többi keresztény se szégyeljen menekülni, ha az üldözés azt szükségessé teszi. — *Ar. Szent János.*

Misztikus értelemben. Miért Egyiptomba menekülnek? Hiszen tudhatta az Úr, — aki nem haragszik mindvégig, — milyen sok csapást mért Egyiptomra. Azért küldte oda a Fiát, hogy engesztelődésének a jelét mutassa ki iránta, és a tíz egyiptomi csapást egyetlen orvossággal meggyógyítsa. Az a nép, amely egykor üldözte az Isten népének elsőszülötteit, most őrzője legyen egyszülött Fiának. Akik erőszakkal uralkodtak, most készséggel szolgáljanak. Ezután már ne a Vörös-tengerhez járjanak embereket pusztítani, hanem jöjjenek az éltető keresztség vizéhez. — *Ar. Szent János.*

Halljad csak ennek a nagy titoknak szent jelentését! Mózes egykor Egyiptomban elzárta a gonoszok elől a napot, Krisztus meg odaérkezvén, a sötétségben ülőknek visszaadta a világosságot. Azért menekült, hogy világítson; nem azért, hogy rejtőzködjék. — *Szent Ágoston.*

Ez a szerencsétlen zsarnok uralkodó azt hitte, hogy az Üdvözítő eljövetelével királyi trónjáról letaszítják őt. Pedig nem így van. Nem azért jött Krisztus, hogy

mások dicsőségét elrabolja, hanem hogy a maga dicsőségét megossza. — *Szent Ágoston.*

Nézd csak, mily dühös ez a zsarnok uralkodó mindjárt a gyermek születése után. Az édesanyának gyermekével együtt idegen országba kell menekülnie. Te is, ha valami lelki dologba kezdel és észreveszed, hogy aggodalom fog el, ne csüggedj, hanem férfiasan viselj el mindent. Ez legyen a példaképed. — *Ar. Szent János.*

14. *Ki fölkelvén vevé a gyermeket és annak anyját éjjel, és távozék Egyiptomba.*

15. *És ott maradt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavai által mondott: Egyiptomból hívtam az én fiamat.*

Az Urat szülei Egyiptomba vitték. Ez azt jelenti, hogy a rossz emberek gonoszsága miatt az igazaknak sokszor el kell menekülniök lakóhelyükről, sőt gyakran még száműzetést is szenvednek. Maga az Úr parancsolja övéinek: „Mikor pedig üldöznek titeket egyik városban, fussatok a másikba." (Máté 10, 58.) Amit parancsol, azt teszi elsőnek. Menekül az emberektől, mint földi ember, akit nemsokkal előbb égi csillag vezetése mellett imádtak a bölcsek. — *Béda.*

Már Izaiás próféta megjövendölte, hogy az Úr majd egykor Egyiptomba megy: „Ime az Úr könnyű felhőre száll és bevonul Egyiptomba; színe előtt megremegnek Egyiptom bálványai." (Iz. 19, 1.) Szokása ennek az evangelistának, hogy amit mond, azt bizonyítja is. Mivel a zsidóknak írta evangéliumát, azért hozzá is teszi: „Hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavai által mondott: Egyiptomból hívtam az én fiamat." — *Remigiusz.*

Ez nincs benne a Hetvenes fordításban. Ozeás prófétánál a zsidó szöveg szerint ez van: „Mikor még gyermek volt Izrael, akkor szerettem meg őt, és Egyiptomból hívtam ki az én fiamat." (Oz. 10, 1.) Ezt a Hetvenes-magyarázók így fordították: „Mivel kisgyermek Izrael, és szeretem őt, azért Egyiptomból hívtam az én fiamat." — *Szent Jeromos.*

16. *Akkor Heródes látván, hogy kijátszották a bölcsek, igen*

megharagudék, és elküldvén megölete minden fiúgyermeket, amely Betlehemben és annak egész környékén vala a két esztendősöktől lefelé, amint a bölcsektől megtudakolta az időt.

Miután a kis Jézus a bölcseket meghódította, nem testi erejével, hanem lelki kegyelmével, Heródes nagyon megharagudott, mert akiket ő a királyi trónon ülve nem tudott megnyerni, azoknak a jászolban fekvő kis Jézus megtetszett. Megvetették tehát őt a bölcsek! Fájdalmat okoztak neki. Miért is: „Heródes látván, hogy a bölcsek őt kijátszották, igen megharagudék." Már pedig ez a királyi harag nagy és kiolthatatlan volt, amit fokozott még a királyi féltékenység is. És mit tett? „És elküldvén megölete minden fiúgyermeket." Miként a megsebzett vadállat, bármi kerül is a szeme elé, azt széttépi, mint sebének okozóját; úgy a bölcsektől kijátszott Heródes is haragját a kis gyermekekkel éreztette. Dühében így gondolkozhatott: A bölcsek bizonyosan megtalálták a gyermeket, akit uralkodónak tartottak. Az uralkodására féltékeny király mindentől fél, mindenre gyanakszik. Azért küldte tehát embereit, hogy öljenek meg minden fiúgyermeket, hogy az összes között megtalálja a keresett egyet is. — *Ar. Szent János.*

Ime, ez a gonosz ellenség sohasem használhatott volna annyit készségével, mint amennyit használt gyűlöletével. Szörnyű gonoszságát túlhaladta az áldás kegyelme. — *Szent Ágoston.*

Boldog gyermekek! Az kételkedik a ti Krisztusért elszenvedett halálotok érdemében, aki haszontalannak mondja Krisztus keresztségét a gyermekeknél. Már pedig Akinek születését angyalok hirdették, az egek beszélték, a bölcsek imádták, Az megtehette azt is, hogy érte ne úgy haljanak meg, hogy a halállal el is vesszenek; hanem inkább úgy, hogy nagyobb boldogsággal győzedelmeskedjenek. Lehetetlen, hogy az emberek megszabadítására jövő Jézus az Érte megöltek nek jutalmazására semmitse tegyen, hiszen még a keresztfán függve is gyilkosaiért imádkozott. — *Szent Ágoston.*

Heródes nemcsak Betlehemet, de annak környékét is elpusztította. Nem volt irgalom a gyermekeknek

sem kétévestől lefelé, mert még az egynaposat is megölték. — *Rabanus.*

A bölcsek ugyanis azt az ismeretlen csillagot nem egy-két nappal előbb látták, ahogyan Heródes kérdezősködésére azt megvallották. Azért ölette meg Heródes a gyermekeket kétévestől lefelé. — *Szent Ágoston.*

17. *Akkor beteljesedett, amit Jeremiás próféta megjövendölt, mondván:*

18. *Szózat hallatszék Rámában, nagy sírás és jajgatás: Ráchel siratta fiait, és nem akart vigasztalódni, mert nincsenek.*

Az Evangélista elbeszélése erről a kegyetlen gyilkosságról, borzalommal töltötte el hallgatóit. Mindjárt utána azonban nyugodtabb lesz az Evangélista is, és megjegyzi, hogy ez nem Isten tudta és akarata ellenére történt, mert a próféta már megjövendölte azt. — *Ar. Szent János.*

Máté Jeremiás bizonyítékát nem a zsidó szöveg, nem is a Hetvened fordítása szerint közli. Ebből kitűnik, hogy az evangélisták és az apostolok nem idézték valakinek a magyarázatát, hanem mint zsidók, amit zsidóul olvastak, a saját szavaikkal fejezték ki. — *Szent Jeromos.*

Rámában. — Nem gondolnám, hogy a Gába melletti helységnek a nevét kell értenünk. Inkább Ráma „magasság"-ot jelent. Az értelme tehát ez lenne: Szózat hallatszék a magasságban; vagyis: messze elhallatszott. — *Szent Jeromos.*

Mivel ártatlanok haláláról hangzik el a szózat, azért a magasságban is meghallották. Jézus, Sirák fia szerint: „A megalázkodó imádsága áthatol a felhőkön." (35, 21.) — Azt mondja :Nagy sírás: — a síró gyermekeket, jajgatás: az anyákat jelenti. A halál ugyan végét vetette a gyermekek sírásának, de az anyák fájdalma emlékezetben mindig megújul. — *Ar. Szent János.*

Rácheltől született Benjamin. Ennek a törzséhez azonban nem tartozik Betlehem. Kérdés tehát: Miért siratja Juda és Betlehem fiait Rachel, mint sajátját? Röviden ezt felelem: Ráchelt Betlehem mellé, Efratába temették. Azért a testi szomszédságát tekintve anyá-

nak is nevezték. Azonfölül Juda és Benjamin két törzse egyesült egymással; Heródes pedig nemcsak a betlehemi gyermekeket ölette meg, hanem a környékén levőket is. A Betlehemben megöltek között tehát Benjamin törzsebeliek is voltak. — *Szent Jeromos.*

„Nem akart vígasztalódni." Kettős értelemben. Akár azért nem vígasztalódott meg, mert a gyermekeket mindörökre halottaknak tartja; akár pedig azért, mert őket megölték. „Nem akar vígasztalódni" — ezt jelenti: mert nincsenek. — *Szent Jeromos.*

Nem akart vígasztalódni ebben az életben, mert gyermekei nincsenek; de minden reményét és vígasztalását az örök életre hagyja. — *Glossa.*

Misztikus értelemben. — Rachel értelme: juh vagy látó. Nagyon jól jelképezi az Anyaszentegyházat. Ennek minden gondja, hogy az Istent lássuk; azért őrködik is fölöttünk. Ő a századik juh, melyet a pásztor vállán haza visz. — *Rabanus.*

Karácsony utáni vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 2, 33—40. v.

33. *Az időben: József és Mária, Jézus anyja csodálkozának azokon, amiket felőle mondtak.*

Valahányszor az elmult dolgokra visszaemlékeztek, mindannyiszor megújult lelkükben a csoda is. — *Graecus.*

Az angyal, a mennyei angyalok sokasága, a pásztorok és maga Simeon is, csodás dolgot beszéltek Jézusról. — *Origenes.*

Az Üdvözítő atyjának nevezi Józsefet, nem mintha József igazi atyja lett volna Jézusnak, hanem azért, mert Mária jó hírnevének megőrzése végett mindenki Jézus atyjának tartotta őt. — *Béda.*

34. *És megáldá őket Simeon, és mondá Máriának, az ő anyjának: Ime tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, melynek ellenemondanak.*

Simeon az Isten magasztalása után az áldásra hozott Isteni Kisded felé fordul és megáldja Őt és annak

édesanyját. A közös áldástól nem fosztotta meg Józsefet sem. Az édesanyához intézi a titkos gondolatok kinyilvánításáról szóló jövendölését. Ezzel pedig, hogy nem Józsefhez, hanem külön az édesanyjához beszél, elismeri őt a Megváltó igazi szülőanyjának. — *Graecus.*

Látod, Jézus születésével mily bőségesen ömlik az Isten minden kegyelme! A jövendölést nem ismerik a hitetlenek, de hallják az igazak. Ime, Simeon is megjövendölte, hogy Jézus Krisztus sok embernek romlására és föltámadására jött el. — *Szent Ambrus.*

Aki egyszerűen fejezi ki magát, mondhatja: a hitetlenek romlására és a hívők föltámadására jött el a Megváltó. — *Origenes.*

Miként a világosság akkor is világosság, ha a gyönge szem káprázik tőle; éppúgy Krisztus Üdvözítő marad akkor is, ha sokan elvesznek. Mert romlásuknak nem Krisztus az oka, hanem a saját oktalanságuk. Azért Krisztus erejét nemcsak a jók üdvözülése, de a rosszak megsemmisítése is kifejezi. Mert minél jöbban süt a nap, annál nagyobb fájdalmat okoz az a beteg szemnek. — *Ar. Szent János.*

A Szentírás szerint az ellenmondás jele a kereszt.— *Szent Bazil.*

Gyalázat a dicsőség szerzője. Krisztus követőinek ez az ismertetője. Ez az ellenmondás jele. Egyesek nevetségesnek és szégyenletesnek tartják, mások viszont tisztelik és nagyraértékelik. — *Nyssai Szent Gergely.*

Mindaz, amit a történelem Krisztusról mond, ellenmondás jele. Nem mintha azok mondanának ellene, akik hisznek Benne, mert mi mindazt igaznak tartjuk, amit írtak Róla. De a hitetleneknél az ellenmondás jele mindaz, amit Róla írtak. — *Origenes.*

Föltámadás az új életmód. Ha a bujálkodó tiszta életű, a fösvény irgalmas, a kegyetlen szelíd lesz: mindannyiszor föltámadás van. Mert meghalt a bűnnek és élni kezd az igazságnak. — *Ar. Szent János.*

35. *Neked magadnak is tőr fogja átjárni lelkedet, hogy nyilvánosságra jöjjenek sok szívből a gondolatok.*

A történelem nem beszél arról semmitsem, hogy a

Boldogságos Szűz Máriát tőrrel ölték volna meg. Hiszen nem a lelket, hanem a testet szokták tőrrel megölni. Azért azt a tőrt (kardot) kell értenünk, amelyről az 58. zsoltár tesz említést: „Kard van ajkukon." Vagyis: Az Úr szenvedése fölötti fájdalom átjárta a Boldogságos Szűz lelkét. Igaz, Krisztus, mint Isten Fia, önként halt meg és a halál fölötti győzelmén nem kételkedett (a Boldogságos Szűz), mégis mivel testét ő szülte, azért a fájdalom átérzése nélkül nem nézhette őt a keresztfán. — *Origenes.*

Szenvedés idején tárul föl sok szív gondolata, és ekkor készül el a lelki föltámadásra. — *Nyssai Szent Gergely.*

A világ végéig a jelen Egyháznak a lelkét szüntelenül átjárja a keserű fájdalomnak a tőre. Szenved az Egyház, mert a hitnek ellene mondanak a gonosz emberek. Isten igéjének a hallatára ugyan sokan föltámadnak Krisztussal, de fáj az Egyháznak, hogy még többen vannak a hiszékenység rabjai. Amidőn sok szív gondolatai kinyilvánulnak, akkor látja az Egyház, hogy ő az evangélium legjobb magvát vetette el, mégis a bűn konkolya jobban fejlődik az igaz vetésnél, sőt sok helyen még el is nyomta azt. — *Béda.*

A gonosz gondolatok az emberekben rejlenek. Ezek azért nyilvánultak meg külsőleg is, hogy megihlesse őket Az, aki érettünk meghalt. Amíg ugyanis rejtve voltak a gonosz gondolatok, addig lehetetlen volt elpusztítani őket. Azért mi is, amikor vétkezünk, elmondhatjuk: „Gonoszságomat nem rejtettem el." Mert ha bűneinket nemcsak Istennek, de azoknak is kinyilvánítjuk, akik meggyógyíthatják a sebeinket, akkor eltöröltetnek a bűneink. — *Origenes.*

36. ***És vala egy Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, Áser törzséből, ki igen előhaladott napjaiban, miután férjével hét esztendeig élt szüzessége után,***

37. ***s már nyolcvannégy éves özvegy volt, és nem vált meg a templomtól, böjtöléssel és imádsággal szolgálván éjjel és nappal.***

38. ***Ez is ugyanazon órában odajövén, dicséré az Urat, és szóla felőle mindazoknak, kik várják vala Izrael megváltását.***

Ez a szentasszony igazán megérdemelte, hogy a jö-

vendölés adományát megkapja az Istentől, mert tiszta életével, hosszantartó böjtölésével fölemelkedett erre a lelki magaslatra. — *Origenes.*

Jövendölt Simeon, jövendölt az asszony, jövendölt a szűz, úgy illet, jövendöljön az özvegy is, hogy egy emberi állapot se hiányozzék. — *Szent Ambrus.*

39. *És miután mindent elvégeztek az Úr törvénye szerint, visszatérének Galileába, az ő városukba, Názáretbe.*

Szülővárosuk Betlehem, lakóhelyük Názáret volt.— *Theophylactus.*

40. *A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel, és az Isten kegyelme vala rajta.*

A testi növekedésével együtt isteni természetének bölcseségét is kinyilvánította. — *Cyrillus.*

Mégcsak gyermek volt, de máris betöltötte Őt az Isten lelke. Benne minden csodálatos volt, azért gyermeksége is csodás, mert az Isten bölcseségével volt eltelve. — *Béda.*

„Telve bölcseséggel", „mert őbenne lakozik az istenségnek egész teljessége valósággal." (Kol. 2, 9.) „Az Isten kegyelme vala rajta", mert az ember Jézus Krisztusnak sok kegyelem adatott, hogy mióta emberré lett, az Isten tökéletessége legyen emberségében is. Hiszen Ő mint Isten Igéje és Isten nem erősödhetett és nem is gyarapodhatott. — *Béda.*

Újév napja

KISKARÁCSONY, KARÁCSONY NYOLCADA

Szentírási szöveg: Luk. 2, 21. v.

21. *Az időben: midőn betelt a nyolcadnap, hogy körülmetéljék a gyermeket.*

Erről a gyermekről mondotta Izaiás próféta: „Gyermek születik ugyanis nekünk, és Fiú adatik nekünk." És a galatáknak írt levelében ezt mondja az Apostol: „Ki a törvény alattvalója lett, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa." (Gal. 4, 5.) — *Szent Ambrus.*

Többféle okból lett körülmetélve Krisztus. Először, hogy Manicheus és azok ellen, akik csak látszólagos testűnek mondották, bebizonyítsa, hogy neki valóságos teste van. Azután, hogy teste nincs isteni lényegével összevegyítve, amint azt Apollinarius hirdette és testét nem az égből kapta, ahogyan azt Valentinus állította. De ezzel meg is erősítette azt a körülmetéltetést, amelyet éppen eljövetelének szolgálatára ő rendelt. A zsidóknak így nem lehet mentségük, mert Krisztus, ha körülmetéletlen maradt volna, akkor ellenvethették volna, hogy ők nem fogadhatják be a körülmetéletlen Krisztust. — *Epiphanius.*

Hogy nekünk az engedelmesség erényével példát adjon. A törvény alattvalóit pedig, akik a törvény terhét hordozni nem tudják, résztvevően segítse. A bűnös test hasonlóságában jött el, hogy ne vessük meg azt az orvosszert, amivel a bűnös testet meggyógyítani akarja. A körülmetélés a törvény idején az eredeti bűn sebe ellen volt üdvös segítség, miként most a kinyilvánított kegyelem idejében a keresztség. Azzal a különbséggel, hogy a mennyország kapuján nem mehettek be, hanem haláluk után a boldog nyugalom és remény vigaszával Ábrahám kebelén várták, mikor juthatnak be az örök béke hazájába. — *Béda.*

A körülmetélés előképe volt a Krisztusban való keresztelésnek. Amikor azonban az valósággá lett, akkor megszűnt az előkép. — *Szent Athanáz.*

Krisztus föltámadásában jelképezve volt a mi kétszeres föltámadásunk: a testi és a lelki. A körülmetélt Krisztus a mi természetünket tanítja, most önmaga által a bűn szennyétől megtisztítja, és az utolsó napon a halál pusztulásából újjáalakítja. — *Béda.*

21. ***Hivaték az ő neve Jézusnak, miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott.***

A törvény parancsa szerinti napon nevet is kapott. „És hivaték az ő neve Jézusnak", vagyis: Üdvözítőnek. Az egész földkerekség üdvösségére adatott. Ezt jelképezte körülmetéltetésével. Az Apostol szerint: „Benne körül is metélkedtek, nem kézzel végzett körülmetélkedéssel, hanem a testiség testéből való kivet-

közéssel." (Kol. 2, 11.) Krisztus körülmetélkedésével. — *Cyrill.*

Jézus dicsőséges és minden tiszteletreméltó neve minden név fölött van. Azért illő is volt, hogy először ne az emberek adják neki ezt a nevet. Az Apostol megjegyzi: „Miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott." — *Origenes.*

E név választottai örülnek, hogy lelki körülmetélkedésének részesei. Miként Krisztus nevének megfelelően keresztények, úgy az Üdvözítő után üdvözülteknek hívjuk őket. És ezt a nevet maga az Isten adta nekik, nem akkor, amidőn hitükkel az Egyház kebelében fogantattak, hanem már öröktől fogva. — *Béda.*

Vízkereszt ünnepe

Szentírási szöveg: Máté 2, 1—12. v.)

1. ***Mikor megszületett Jézus a judeai Betlehemben, Heródes király napjaiban.***

Ennek az evangéliumi részletnek az eleje hármat emel ki: 1. a személyt: „Mikor pedig megszületett Jézus"; 2. a helyet: „a júdeai Betlehemben"; és 3. az időt: „Heródes király napjaiban". Ez a három pedig az elmondandó dolgok megerősítésére szolgál. — *Remigiusz.*

Két Betlehem van. Az egyik Zabulon földjén, a másik Juda földjén. Ezt a judeait nevezték azelőtt Ephratának. — *Glossa.*

Betlehem városáról Máté és Lukács megegyezően írnak. De hogyan és miért mentek oda József és Mária, azt Lukács beszéli el, míg Máté mellőzi. Ellenben a napkeleti bölcsekről Lukács hallgat, míg Máté elmondja a történetüket. — *Szent Ágoston.*

Nézzük csak, mire jó, hogy az Evangélista megjelöli Krisztus születésének idejét eme szavakkal: „Heródes király napjaiban." Ezzel azt bizonyítja, hogy Dániel próféta jövendölése beteljesedett, mert a próféta azt mondja, hogy hetven évhét múlva születik Krisztus. Már pedig az ő idejétől kezdve Heródes király uralkodásáig hetven évhét telt el. — *Ar. Szent János.*

1. *Ime bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembe.*

A bölcsek bizonyos dolgokat tanulmányoznak és azt magyarázzák. Általános nézet szerint e bölcsek varázslók voltak, akiket azonban mégis máskép tekintett a maga nemzetsége. Mivel kald bölcselők, királyok, nemzetségük fejedelmei és művészetük tudósai voltak, azért az Úr születését is ők értették meg legelőször. — *Rabanus.*

Megjegyzendő, a bölcsekről különféle véleményekkel találkozunk. Egyesek kaldeaiaknak tartják őket. A kaldeaiak ugyanis a csillagot isten gyanánt tisztelik. Azért mondták, hogy a hívó Isten így mutatta meg nekik a született Isten Fiát. Mások szerint perzsák voltak. Némelyek meg azt mondták róluk, hogy a föld határairól valók voltak. Vannak olyanok is, akik Balaam ivadékainak gondolják őket. És ez nagyon valószínű is. Balaam ugyanis jövendöléseiben többek között ezt mondja (Num. 24.): „Csillag támad Jákobból." Ők ismerték ezt a jövendölést és mihelyt meglátták a csillagot, megértették, hogy megszületett a király, azért eljöttek, hogy megkeressék. — *Remigiusz.*

A bölcsek napkeletről jöttek. Ahol a nap kel, onnan ered a hit kezdete is, mert a hit a lelkek világossága. — *Ar. Szent János.*

Napkeletről jöttek Jeruzsálembe. Ámbár nem ott született. Születési idejét megismerték, de a születés helyét azért mégsem tudták. Jeruzsálem királyi város volt és azért azt gondolták, hogy az ilyen gyermek csak királyi városban születhetett. Azért is jöttek, hogy beteljesedjék az Irás (Iz. 2, 3.): „Mert Sionról jő a tanítás és Jeruzsálemből az Úr igéje." Ugyanis ott hirdették először Krisztust. De azért is, hogy a bölcsek igyekezete megszégyenítse a zsidók közönyösségét. — *Remigiusz.*

2. *Mondván: Hol vagyon, aki született, a zsidók királya? mert láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk imádni őt.*

Mivel sok zsidó király született és halt meg, a bölcsek talán ezek közül keresnek egyet, hogy azt imádják? Nem! Mert egyikről sem kaptak égi utasítást. Egyik közönséges zsidó király sem számíthatott ily

tiszteletre, azért a messze távolból jövők tovább mentek. Ők olyan király születéséről hallottak, akiről erősen hitték, hogy az ő imádásával az Isten üdvösségét találják meg. Ez a király nem olyan korú volt, hogy emberi hízelgés közeledhetett volna feléje. Tagjait nem födte bíbor. Fején nem ragyogott korona. Szolgák vagy erős hadsereg nem vette körül. Dicső győzelmi hírek sem vonzották azokat, akik messze földről hódoló szándékkal jöttek Hozzá. Az újszülött kisgyermek megvetésreméltó szegénységben a jászolban feküdt. De ebben a kis gyermekben mégis valami nagy rejtőzött, amit a pogány nemzetek emez első emberei nem földi, hanem égi sugallatból tudtak. „Láttuk csillagát napkeleten." Hirdették és kérdezősködtek, hittek és kerestek, mintegy jelképezvén azokat, akik hittel járnak és az Isten színe után kívánkoznak. — *Szent Ágoston.*

A bölcsek talán nem tudták, hogy Jeruzsálemben Heródes uralkodik? Talán nem értették meg, hogy bárki legyen is az, de az életével lakol, ha a király életében más királyt éltet vagy tisztel? De amikor a jövendő királyt tekintették, nem féltek a mostani királytól. Még nem is látták Jézust, máris készek voltak érte meghalni. Ó boldog bölcsek! Ti ugyan még meg sem ismertétek Krisztust és a kegyetlen Heródes király színe előtt máris Krisztus hódolói vagytok! — *Ar. Szent János.*

3. ***Hallván pedig ezt Heródes király, megzavarodék és vele egész Jeruzsálem.***

A bölcsek kívánkoztak az Üdvözítő után, Heródes pedig félt utódjától. — *Szent Ágoston.*

Azért nyugtalankodott, amikor meghallotta, hogy a zsidóknak Júda törzséből királyuk született, mert ő idumeai törzsből való volt. Attól félt tehát, hogy a királyi uralom ismét a zsidókra száll át, őt pedig a zsidók elűzik és ivadékával együtt az uralkodástól megfosztják. A nagy hatalom mindig nagy félelemmel jár. Miként a fának magasban lévő ágai a leggyöngébb szellőre is mozgásba jönnek, úgy félnek az előkelő állásban levők a legkisebb hir jelentkezésekor is. Míg

az alacsonysorban levők rendszerint nyugodtan, mintegy a völgy védő ölében vannak. — *Ar. Szent János.*

A mennyei király születésekor a földi király nyugtalankodott. Mert a földi dicsőség szégyent vall akkor, amidőn a mennyei dicsőség nyilvánvalóvá lesz. — *Nagy Szent Gergely.*

4. *És összegyüjtvén mind a papi fejedelmeket és a nép írástudóit, tudakozódék tőlük, hol kell a Krisztusnak születnie.*

5. *Azok pedig mondák neki: Juda Betlehemében; mert így van megirva a próféta által:*

6. *És te Betlehem, Juda földe, éppen nem vagy legcsekélyebb Juda nagyjai közt; mert belőled származik a vezér, ki kormányozni fogja népemet, Izraelt.*

A bölcsek emberi gondolkozás szerint az újszülött királyt a királyi városban keresték. De aki szolgai alakot vett magára, az nem bíráskodni jött, hanem azért, hogy megbecsüljék. Ő pedig születése helyéül Betlehemet, szenvedése helyéül pedig Jeruzsálemet választotta. — *Nagy Szent Leó.*

Ha Krisztus Rómát, a nagy világvárost választotta volna, akkor az egész földön való változást a polgárság hatalmának tekintették volna. Ha a császár fia lett volna, akkor meg az eredményt ennek tulajdonították volna. Azonban mit tett az Úr? Mindenben a szegénységet és az igénytelenséget választotta, hogy így kitűnjék: istenségével alakította át a földkereséget. Azért választott magának egy nagyon szegény anyát és még szegényebb hazát; azért szűkölködött a kincsekben. Ime: erre tanít téged a jászol. — *Theodotus.*

Megjegyzendő, hogy nem azt mondja: „Hol született Krisztus”, hanem: „Hol kell a Krisztusnak születnie.” Ravaszul kérdezi őket, hogy megtudja tőlük, hol rejtőzik a megszületett Király. Krisztusnak nevezi őt, mert tudja, hogy a zsidók királyát fölkenik. — *Ar. Szent János.*

Irástudóknak nevezték őket nemcsak írásmesterségük után, hanem sokkal inkább azért, mert ők magyarázták a Szentírást és a törvénynek tudósai voltak. — *Remigiusz.*

Miért kérdezősködik Heródes, ha nem hisz a Szent-

írásban? Ha pedig hisz benne, hogyan gondolja megöletni azt, akit az eljövendő Királynak tartanak? De az ördög ösztönzi azt, aki hiszi, hogy a Szentírás nem hazudik. Igy vannak az összes bűnösök, akik nem akarják tökéletesen tartani azt, amit hisznek. Mert amit hisznek, az az igazság ereje, ezt pedig nem rejthetik el. Amit pedig nem hisznek, az az ellenség ámítása. Hiszen ha tökéletesen hinnének, akkor úgy élnének, hogy rövid idő mulva eltávoznak e földről, és nem úgy, mintha örökké itt maradnának. — *Ar. Szent János.*

Figyeld meg a jövendölés határozottságát. Nem azt mondja: „Betlehemben lesz", — hanem: „Betlehemből származik." Igy fejezi ki, hogy csak ott születhetik a Megváltó. De tekintsd a csodálatos végzést is. A zsidók és a bölcsek ugyanis egymást tanítják. A zsidók a bölcsektől hallják, hogy Krisztust keleten csillag hirdette; a bölcsek pedig a zsidóktól tudják meg, hogy Krisztusról már régen jövendöltek a próféták. E hiteles bizonyítékokkal megerősítve, égő hittel kívánkoztak Az után, aki a csillag ragyogásában és a jövendölésekben mutatta meg az ő hatalmát. — *Ar. Szent János.*

7. *Akkor Heródes titkon hivatván a bölcseket, pontosan megtudakolá tőlük az időt, mikor a csillag nekik megjelent.*

Titkon hivatá őket, hogy ne lássák a zsidók, akiket gyanúsaknak tartott. Nehogy megelőzzék az ő szándékát, mert szeretik nemzeti királyukat. — *Ar. Szent János.*

Azért tudakolódott *pontosan*, mert ravasz volt. Attól tartott, hogyha a bölcsek nem térnek vissza hozzá: nem tudja, mit tegyen a gyermek megöletésére. — *Remigiusz.*

8. *És elküldvén őket Betlehembe, mondá: Menjetek, kérdezősködjetek szorgalmasan a gyermek felől, és ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenvén imádjam őt.*

9. *Kik, miután meghallgatták a királyt, elmenének.*

Heródes nem azt mondja: „Kérdezősködjetek a király felől", hanem: „a gyermek felől". Mert Krisztustól még a hatalmi címét is irigyelte. — Amikor a böl-

cseket Jézushoz küldi, igéri, hogy majd hódolatát fejezi ki a gyermeknek. Közben pedig a kardját élesíti, és gonosz szíve alázatosságot színlel. Ez a gonosz emberek szokása. Ha valakinek titokban nagyon akarnak ártani, akkor alázatosságot és barátságot mutatnak iránta. — *Ar. Szent János.*

Imádást színlel, hogy amikor megtalálja, megölhesse. — *Nagy Szent Gergely.*

9. *És ime a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, míglen oda érkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala.*

Ez a szövegrész bizonyítja, hogy amikor a bölcseket a csillag Jeruzsálem közelébe vezette, ott eltűnt előlük. Azért, hogy a csillag vezetésétől magukra hagyatva kénytelenek legyenek kérdezősködni Krisztusról, és egyúttal hírdessék is őt. Kettős okból kellett ezt tenniök. Először, hogy lássák a zsidók megszégyenítését. A pogányokat csak a csillag látása erősítette meg, és mégis országokon keresztül keresik Krisztust. Míg a zsidók gyermekkoruktól fogva olvasták a Krisztusról szóló jövendöléseket és a saját házájukban született Krisztust mégsem fogadták be. Azután: azért is, hogy a főpapok önmaguk fölött mondják ki az ítéletet. Amikor ugyanis azt kérdezték tőlük: „Hol kell a Krisztusnak születnie", azt felelik: Betlehemben. Vagyis: ők Heródest kioktatják Krisztusról, de róla tudni sem akarnak. — *Ar. Szent János.*

Mi csodálni való van azon, ha az egyedüli igazság születésekor isteni csillag ragyog? Szinte a gyermek feje fölött áll és ezt mondja: „Itt van." Szóval nem hangoztatja, azért állásával bizonyítja! — *Ar. Szent János.*

10. *Amint pedig meglátták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel.*

Ez a csillag Krisztus útja; mert a megtestesülés titka szerint Krisztus a csillag. Ő a ragyogó hajnal-csillag. Ahol Heródes van, onnan nem látják ezt a csillagot, ahol azonban Krisztus van, ott mindjárt látszik és mutatja az utat. — *Szent Ambrus.*

A csillag a hit világossága, amely más világba vezet. Ezt veszítették el a bölcsek, mihelyt a zsidókhoz fordultak. Mert akik rosszaktól kérnek tanácsot, elveszítik az igaz világosságot. — *Glossa.*

Örvendezve vigad, aki Istenért örül; mert ez az igazi öröm. — *Glossa.*

A csillag titka által megértették, hogy az akkor született király méltósága minden földi király méltóságát fölülmúlja. — *Ar. Szent János.*

11. *És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának val, Máriával, és leborulva imádák őt.*

Tehetetlen kis gyermek, aki mások segítségére szorul és semmitsem különbözik más gyermektől. Miként teljesen biztos láthatatlan istenségének méltósága, úgy bizonyos az is, hogy az örök lényegű Isten Fia emberi természetet vett föl. — *Nagy Szent Leó.*

Ha a bölcsek földi királyt kerestek volna, akkor inkább nyugtalankodtak, mintsem örültek volna annak, hogy akkora útat hiába tettek meg. Mivel azonban égi királyt kerestek, habár semmiféle királyi pompát sem láttak, a csillag bizonyítékával megelégedtek. Szemük örült, hogy e szegény kis gyermeket látta. Lelki meghatottságukban leborultak és imádták őt. Embert láttak, de megismerték benne az Istent. — *Ar. Szent János.*

11. *És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát.*

A bölcsek ajándékaik fölajánlásában nemzeti szokásaikat követték. Az arabok ugyanis gazdagok aranyban, tömjénben és különféle illatszerekben. Ajándékaikkal azonban bizonyos titokszerűséget is kifejezésre akartak juttatni. — *Glossa.*

Az arannyal a bölcseséget jelezték. Salamon szerint: „Kívánatos kincs nyugszik a szájában." — Az Istennek fölajánlott tömjénnel az imádság erényét fejezik ki. A zsoltáros szerint: „Szálljon illatáldozatként színed elé imádságom." (140. zs. 2.) — A mirhával a testi önmegtagadást jelképezték. — A született Királynak tehát aranyat ajánljunk föl, ha az ő színe előtt a

bölcseség fényében világoskodunk; tömjént adunk neki, ha imádságos életünkkel Isten előtt járunk; mirhát adunk, ha testi rossz hajlamainkat önmegtagadással megfékezzük. — *Nagy Szent Gergely.*

12. *És intést kapván álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez, más úton térének vissza országukba.*

Tekintsd a bölcsek hitét. Nem botránkoztak meg és magukban nem mondogatták: Ha olyan nagy hatalmú ez a gyermek, miért kell nekünk menekülnünk és titokban visszamennünk? Az igazi hit nem keresi az okokat: miért parancsolják ezt; neki elég, hogy mondják. — *Ar. Szent János.*

Ha a bölcsek Krisztust, mint földi királyt keresték volna, akkor Őt megtalálván, nála maradtak volna. Azonban imádták őt és hazatértek. Visszatérésük után jobban tisztelték Istent, mint eddig. Hirdették őt és sok embert tanítottak. Amikor Tamás apostol országukba jött, hozzá csatlakoztak. És megkeresztelkedvén, segítettek neki a hit hirdetésében. — *Ar. Szent János.*

Szent Család ünnepe és Vízkereszt utáni első vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 2, 42—52. v.

42. *Mikor Jézus tizenkét esztendős lett, fölmenvén azok Jeruzsálembe az ünnepi szokás szerint.*

Az Evangélista előzőleg azt mondotta, hogy a gyermek Jézus növekedett és erősödött. Saját szavait igazolja, amikor elbeszéli, hogy Jézus a Boldogságos Szűzzel együtt Jeruzsálembe ment. — *Szent Cyrill.*

Hogy az Úr minden évben a húsvéti ünnepekre elment szüleivel Jeruzsálembe, ez emberi alázatosságának a bizonyítéka. Hiszen emberi kötelesség Istennek áldozatot bemutatni és Őt imádságunkkal kérlelni. Azt tette tehát az emberek közt született Úr, amit az Isten angyalai által megparancsolt az embereknek. Kövessük tehát Őt emberi vándorútján, ha Krisztus istenségének dicsőségében akarunk részesülni. — *Béda.*

A törvény nemcsak a zsidó ünnepek idejét, de még az ünneplés helyét is meghatározta. Azért az Úr szülei sem akarták a húsvétet Jeruzsálemen kívül ünnepelni. — *Ar. Szent János.*

43. *És bevégezvén az ünnepnapokat, midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői.*

Az ünnep befejeztével a többi visszamaradtakkal együtt titokban Jézus is Jeruzsálemben maradt. Azt mondja az Evengélista: „Bevégezvén az ünnepnapokat", mert az ünnepség hét napig tartott. — Azért maradt vissza titokban, hogy szülői ne akadályozzák meg az írástudókkal való beszélgetését; vagy talán, hogy elkerülje a szülők megvetésének a látszatát, ha parancsaiknak nem engedelmeskedett volna. Titokban maradt vissza, hogy meg ne akadályozzák tettében, vagy szófogadatlan ne legyen. — *Graecus.*

Ne csodálkozzunk, hogy az Evangélista Jézus szüleinek nevezi Szűz Máriát és Szent Józsefet. Az egyik szülte, a másik gondozta Jézust. Ezzel érdemelték ki: az anyának és atyának nevét. — *Origenes.*

Valaki azt kérdezhetné: Ha az Isten Fiát szülei oly gondosan nevelték, hogyan történhetett meg mégis az, hogy megfeledkeztek róla és Jeruzsálemben hagyták? Erre ezt felelem: A zsidóknál az volt a szokás, hogy ünnepség idején és a jeruzsálemi zarándokúton, — amikor külön-külön voltak a férfiak és a nők, a gyermekek bármelyik szülővel lehettek. Azért a Boldogságos Szűz és Szent József, amikor nem látták körükben a kis Jézust, — kölcsönösen azt gondolták, hogy a másik csoportbeliekkel van. — *Béda.*

Miként az Úr, amikor a zsidók ellene áskálódtak, eltávozott közülük és nem mutatkozott; azt hiszem, így maradt vissza a gyermek Jézus is. És szülői nem tudták, hol maradt. — *Origenes.*

44. *Vélvén pedig, hogy az utitársaságban van, menének egy napi utat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között.*

Nem találják meg mindjárt, amikor keresik. Az ismerősök és a vérrokonok között hiába kérdezősköd-

nek utána. Az emberi gondolkozás nem tudja fölfogni az Isten Fiát. Nem találják az ismerősök között, mert minden halandó ismeretet fölülmul. Az emberi sokaságban nem található. Nem lelhető föl mindenütt, csak a templomban. Keresd tehát Jézust az Isten házában, keresd az Anyaszentegyházban, ahol megtalálod Krisztus tanítását és bölcseségét, és magát az Isten Fiát is. — *Origenes.*

45. *És mikor nem találták, visszatérének Jeruzsálembe, keresvén őt.*

46. *És lőn, három nap múlva megtalálák őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket.*

Mivel gyermek volt, azért a tanítók között találjuk meg Jézust, hogy megszenteljen és tanítson minket. „A templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket." A jámborság eme kötelességével tanítja Jézus, mi illik a gyermekekhez, még akkor is, ha okosak és műveltek. Inkább hallgassanak tanítóikra, mintsem hogy tanítani akarnának vagy hiú kérkedéssel dicsekednének. — Jézus kérdezett. Nem azért, hogy hozzáadja tudását a tanításhoz, hanem azért, hogy kérdésével tanuljon. Mert a tudásnak ugyanegy forrásából fakad bölcsen kérdezni és bölcsen felelni. — *Origenes.*

Alázattal hallgatta az emberi tanítókat, mert ember volt. De hogy bebizonyítsa istenségét is, nagy bölcsen felelt a kérdésekre. — *Béda.*

47. *Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein.*

Kérdez okosan, hallgat bölcsen és felel még bölcsebben; úgy, hogy viselkedése csodálkozást keltett. — *Graecus.*

Az Úr gyermekkorában nem tett semmiféle csodát sem. Mégis ezt az egyet megemlíti Lukács, hogy csodálatos volt viselkedése. — *Ár. Szent János.*

48. *És meglátván őt, elcsodálkozának. És mondá neki az ő anyja: Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Íme atyád és én bánkódva kerestünk téged.*

Csodáljuk az Isten anyjának édesanyai érzelmét.

Fájdalmas sírással keresi Jézusát. Mindent megtesz, mint édesanya: bízik, megalázkodik és szeretetteljes. — *Graecus.*

Aki Jézust keresi, az ne lanyhán és szórakozottan keresse, mint sokan, akik keresik és mégsem találják meg Őt. Keresse fáradozással és bánattal. — *Origenes.*

49. *Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?*

Jézus nem azt kifogásolja, hogy gyermeküket keresték. Lelki szemüket akarja arra irányítani, hogy megértsék, mivel tartozik Ő mennyei Atyjának. — *Béda.*

Krisztusban kettős származás van: az egyik atyai, a másik anyai. Atyai származása: isteni. Anyai származásával pedig a mi küzdelmes életünket vette magára. — *Szent Ambrus.*

50. *De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott.*

Ő u. i. istenségéről beszélt velük. — *Béda.*

Nem értették meg, amikor mondta: „Atyám dolgaiban kell lennem." Ezzel vagy azt jelezte, hogy a templomban kell lennem; vagy valami mélyebb és titokzatosabb dolgot értett alatta. Mert közülünk is a jó és tökéletes ember lelkében bírja az Atya-Istent és Jézust. — *Origenes.*

51. *Akkor hazatért velük, és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik.*

Krisztus előbb életpéldájával mutatja meg, amit később szavával hirdet. Most is így tett. E cselekedete hármat mutatott meg nekünk: hogyan szeressük Istent, hogyan szeressük szüleinket, és az Isten szeretetét hogyan helyezzük előbbre a szülők iránti szeretetnél. — *Graecus.*

Mi egyebet tesz az erény tanítója, minthogy megteszi a jámborság kötelességét. Mi egyebet tenne köztünk, mint azt, amit tőlünk megkövetel! — *Béda.*

Tanuljunk meg mi is, mint gyermekek, szüleinknek engedelmeskedni. Ha atyánk már nem élne, engedelmeskedjünk a vele egykorúnak. Jézus az Isten-Fia,

alattvalója volt Józsefnek és Máriának. Én pedig alattvalója vagyok a püspöknek, aki atyámul rendeltetett. Azt hiszem, József tudta, hogy nálánál nagyobb Jézus, és azért félve gyakorolta hatalmát. Mindenki tekintettel legyen arra, hogy igen gyakran az alattvalója nálánál nagyobb. Ha ezt megérti, akkor nem ágaskodik majd benne a hatalomratörekvő kevélység, mert tudja, hogy jobb alattvalónak lenni. — *Origenes.*

Csodálkozol, hogy atyjának engedelmeskedik Az, aki édesanyjának is szótfogad? Ez az alárendeltség bizonyára nem gyöngeségnek, hanem tiszteletnek a jele. Az eretnek fej hiába veti ellen, hogyan szorulhat másnak a segítségére az, akit azért küldtek el, hogy segítsen rajtunk. Emberi segítség kell neki, hogy anyai hatalomnak szolgáljon? Alkalmazkodik a szolgálóhoz, alkalmazkodik nevelő atyjához, és csodálkozol rajta, ha Istennek engedelmeskedik? Talán embernek engedelmeskedni istenes dolog, Istennek engedelmeskedni meg gyöngeség? — *Szent Ambrus.*

51. *Anyja meg szivében tartja vala mindez igéket.*

A Boldogságos Szűz szívében őrizte a hallott dolgokat, akár megértette azt, vagy akár érthetetlen is volt az előtte. Azután gyakran visszaidézte és gondosan átgondolta azokat. — *Béda.*

Nézd csak a bölcs asszonyt, az igazi bölcseségnek anyját, Máriát! Milyen tanítványa ő gyermekének. Jézust nem mint gyermeket, nem mint férfit, hanem mint Istent tekinti. Azért szavát és cselekedetét is isteninek tartja, és ezekből semmitsem hágy kárba veszni. Miként azelőtt magát az Igét méhébe fogadta, úgy fogadja most az ő tetteit és szavait is a szívébe és féltve őrzi. Erről elmélkedik, és reméli, hogy a jövőben majd jobban megérti. Igy tett ő egész életén át. — *Graecus.*

52. *Jézus pedig növekedék bölcseségben és korban és kedvességben Istennél és embereknél.*

Miként érettünk megalázta magát, úgy miérettünk gyarapodott is, hogy mi — akik elestünk a bűn által, — Őbenne gyarapodjunk. Ami hozzánk tartozik, azt

érettünk mind magára vette Krisztus, hogy mindent jobbá tegyen. — *Theophylactus.*

Azt mondja az Evangélista: „Istennél és emberek-nél", mert úgy illik, hogy előbb Istennek tessünk, az-után az embereknek. — *Theophylactus.*

Különféleképpen növekszik az Ige azokban, akik őt befogadják. Az ő nagysága szerint mint gyermek, felnőtt, vagy tökéletes férfi mutatkozik. — *Nyssai Szent Gergely.*

Vizkereszt utáni II. vasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 2, 1—11. v.

1. *Azon időben menyegző lőn a galileai Kánában; és ott vala Jézus anyja.*

2. *Meg volt pedig híva Jézus is tanítványaival együtt a menyegzőre.*

Galileában már ismerték Jézust, azért hívták meg őt a menyegzőre. — *Ar. Szent János.*

Galilea tartományban van Kána kis helység. — *Alcuin.*

Az Urat nem mint valami előkelőt, hanem egysze-rűen mint a sok közül való ismerőst hívták meg a me-nyegzőre. Azért az Evangélista ezt jelzi is mondván: „És ott vala Jézus anyja." Miként az édesanyát, úgy a fiát is meghívták: „Meg volt pedig híva Jézus is tanít-ványaival együtt a menyegzőre." Az Úr nem a maga méltóságát tekintette, hanem velünk való jótéteményét nézte. Aki nem tartotta méltalannak, hogy a szolga alakját vegye magára, az nem tartotta méltatlannak azt sem, hogy a szolgák menyegzőjére elmenjen. — *Ar. Szent János.*

Mit csodálod, hogy ebbe a házba menyegzőre ment Az, aki e földre menyegzőre jött el? Itt van a jegyese, akit szent vérével megváltott, akinek zálogul adta Szentlelkét, és akivel a Szent Szűz méhében eljegyezte magát. Az Ige a vőlegény, a jegyese pedig az emberi test. Ez a kettő az Isten egy Fia, és egyben az Ember-fia is. Ő a Boldogságos Szűz méhének nászházából ki-

lépő vőlegény. „Olyan, mint a vőlegény, ha kilép nászházából." (18. zs. 6.) — *Szent Ágoston.*

3. *És fogytán lévén a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk.*

Érdemes kutatni, hogyan jutott eszébe az édesanyának, hogy oly nagyot tartson fiáról? Hiszen eddig még nem tett az csodát. Azt mondja ugyanis róla az Evangélista: „Ezzel kezdte meg csodajeleit a galileai Kánában." De ezt a gondolatot adta neki János nyilatkozata és Jánosnak a tanítványokhoz intézett beszéde, de különösen a Jézus születése után történt dolgok tették előtte gyermekét nagyrabecsültté. Erről mondja Lukács (2, 19.): „Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván." Kinek a kegyelme nem ösztönözte őt előbb a csodára? Azelőtt Jézus úgy viselkedett, mint a többi ember, azért édesanyja nem is mert tőle ilyesmit kérni. De amikor meghallotta, mit mondott róla János, azután már tanítványai is vannak, bizalommal fordult hozzá. — *Ar. Szent János.*

Ezen a helyen megjelöli az Evangélista azt a gyülekezetet is, amely Jézust fölszólította, hogy tegyen csodát. A zsidóknál ugyanis szokás volt csodát keresni. — *Alcuin.*

4. *Felelé neki Jézus: Mi közöm nekem és neked, ó asszony? még nem jött el az én órám.*

Egyesek kiveszik az Evangéliumból ezt a szövegrészt és azt állítják, hogy Jézus nem született a Boldogságos Szűztől. Tévedésüknek innen veszik a bizonyítékát és azt mondják: Hogyan lehet az édesanyja, akinek ezt mondotta: „Mi közöm nekem és neked, ó asszony?" De ki is beszéli ezt nekünk, hogy elhigygyük, hogy ezt valóban az Úr mondotta? Nem más, mint János evangélista. Ugyancsak ő mondotta ezt is: „És ott vala Jézus anyja." Miért mondja ezt, ha nem azért, mert mind a két állítása igaz. De Jézus talán csak még sem azért ment el a menyegzőre, hogy megtanítson minket, hogyan kell megvetnünk édesanyánkat? — *Szent Ágoston.*

Ezt azért mondotta Jézus, hogy különbséget tegyen

Isten és ember között. Mert embersége szerint kisebb és alárendelt volt, — istensége szerint mindenfölött való. — *Szent Ágoston.*

Más okból is mondotta ezt. Azért, hogy ne tartsák gyanusnak a csodáját. Hiszen úgy illett volna, hogy azok kérjék, akik rászorulnak, nem pedig az édesanyja. Meg akarta mutatni, hogy ő mindent a maga idején tesz, és nem egyszerre mindent, mert az bizonyos zűrzavart keltene. Azért mondja: „Még nem jött el az én órám." Vagyis: még nem ismernek a jelenlevők. De azt sem tudják, hogy elfogyott a bor. Már pedig hadd érezzék előbb, hogy mi hiányzik nekik; mert aki a szükséget át nem érzi, az a nagy jótéteményt sem tudja megbecsülni. — *Ar. Szent János.*

Azért is mondhatta ezt az Úr, mert istensége szerint nincs neki anyja; csak emberi természete szerint van. Azt a csodát pedig, amit tenni akart, istensége szerint akarta tenni, és nem emberi gyöngeségből. Csodát kér az édesanya. De Jézus nem engedett az emberi természetnek, mert istenileg akart cselekedni. Azért mondta: „Mi közöm nekem és neked, ó asszony?" Mintha mondaná: Ami bennem csodát tesz, azt nem te szülted, mert az az én istenségem. — De mivel te szülted az én gyöngeségemet (emberi természetemet), azért akkor igen is elismerlek téged, amidőn maga a gyöngeség ott függ majd a kereszten. Azért teszi hozzá: „ Még nem jött el az én órám." Mintha mondaná: Ott akarlak én téged elismerni, mikor a kereszten függ a gyöngeség, amelynek te anyja vagy. Édesanyját tanítványának ajánlja, mert Ő édesanyja előtt akar meghalni és édesanyja előtt halottaiból föltámadni. — *Szent Ágoston.*

5. *Mondá az ő anyja a szolgáknak: Amit nektek mond, cselekedjétek.*

Ámbár úgy látszik, hogy Jézus megtagadja, de azért mégis megteszi édesanyja kérését. Ismerte őt édesanyja. Tudta, milyen jó és irgalmasszívű. — *Béda.*

6. *Vala pedig ott hat köveder elhelyezve a zsidók tisztulására, egyenkint két vagy három korsó tartalmú.*

A vizesedények a zsidók tisztulására voltak odakészítve. A farizeusi hagyományok közül azt is megtartották a zsidók, hogy többször mosakodtak. — *Alcuin.*

7. *Mondá nekik Jézus: Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színig tölték azokat.*

8. *És mondá nekik Jézus: Merítsetek most, és vigyétek a násznagynak. És elvivék.*

Valaki azt mondhatná: A vendégek részegek voltak, az ízlésük eltompult már és azért azt sem tudták, hogy víz vagy bor volt-e az. A vendégség irányítói azonban bizonyára józanok voltak. Nekik csak egy gondjuk volt, hogy szép rendben menjen minden. — *Ar. Szent János.*

9. *Amint pedig megízlelte a násznagy a borrá vált vizet, és nem tudta, honnét való az, — de tudták a szolgák, kik a vizet merítették vala, — előhívá a násznagy a vőlegényt,*

10. *és mondá neki: Minden ember először a jó bort adja, és miután megittasodtak, akkor az alábbvalót; te pedig mindeddig tartogattad a jó bort.*

Az ital tiszta volt, mint a víz, de az íze kellemes bor lett. Nem vegyítéssel vált jó borrá. Hanem megszűnt lenni, ami volt, és lett, ami azelőtt nem volt. — *Hiláriusz.*

Krisztus csodatette nagyobb és hasznosabb volt a természeti csodánál. A borrá lett víz csodájának tanúi a szolgák voltak. A násznagy és vőlegény pedig a jó borról tanúskodtak. — *Ar. Szent János.*

Az Úrnak ez a csodája, hogy a vizet borrá változtatta, nem csodálatos azok előtt, akik tudják, hogy azt az Isten tette. Mert azon a napon Az adott bort a vedrekbe, aki minden évben ezt teszi a szőlőszürettel. Ezen azonban éppen megszokottsága miatt nem csodálkoznak az emberek. Azért tesz tehát az Isten rendkívülit, hogy az alvó embereket az ő tiszteletére csodálatosan felébressze. — *Szent Ágoston.*

11. *Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában; és nyilvánosságra hozá dicsőségét, és hivének őbenne tanítványai.*

Mert Jézus a dicsőség királya, aki mint Úr, átváltoztatja a dolgok lényeges természetét. — *Alcuin.*

Ha akkor hittek benne, biztos, hogy nem voltak még Jézus tanítványai, amidőn a menyegzőre hívták őket. Az Evangélista ezt ama beszédmód szerint értette, amint pl. Szent Pál apostolról azt mondjuk, hogy a ciliciai Tarzusban született, pedig akkor igazán még nem volt apostol. Éppúgy, amikor a menyegzőre meghívott tanítványokról hallunk, ne gondoljuk, hogy már tanítványok voltak, mert csak később lettek Jézus tanítványaivá. — *Szent Ágoston.*

Vizkereszt utáni III. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 8, 1—13. v.

1. *Azon időben, mikor Jézus lejött a hegyről, nagy sereg követé őt.*

2. *És íme, egy bélpoklos jövén hozzá, imádá őt, mondván: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem.*

Jézus beszéde és tanítása után alkalom adódott arra, hogy csodatevő hatalmával előző beszédét megerősíthesse hallgatói szívében. — *Szent Jeromos.*

Jézus úgy beszélt, mint akinek hatalma van. Ne gondoljuk, hogy csak nagyhangú beszédet mondott nekik. Azért azt tette, amit mondott. Mert neki hatalma van gyógyítani. — *Ar. Szent János.*

Amidőn az Úr a hegyen tanított, tanítványai voltak vele, akiknek megadatott, hogy megértsék a mennyei tudomány titkait. Most azonban, amikor a hegyről lejött, nagy néptömeg vette őt körül, mert az a hegyre egyáltalán nem tudott fölmenni. Akiket ugyanis bűneik terhe lenyom, azok képtelenek a fönséges titkokhoz fölemelkedni. Az Úr lejövetele után, vagyis amikor az Úr leereszkedett a többség gyöngeségéhez és tehetetlenségéhez, amikor megkönyörült az ő tökéletlenségükön és betegségükön, „nagy sereg követé őt". Egyesek Jézus kiválósága miatt, mások tanításáért, némelyek pedig gyógyulásukat vagy segítségét kérve, keresték Jézus társaságát. — *Origenes.*

Azok között, akik a hegyre nem mentek föl, volt a poklos is. Ő nem mehetett oda, mert mintegy bűneinek a terhét hordozta. A poklosság ugyanis lelkünk

bűne. Azért az Úr a mennyország magasságából, mintegy valami nagy hegyről leszállt, hogy bűneink poklosságától megtisztítson. A hegyről lejövén, szinte már készen várta az elébe jövő poklost. „És íme egy bélpoklos jövén hozzá!" — *Ar. Szent János.*

Lenn gyógyít Jézus. A hegyen semmitsem tesz. Mert az ég alatt mindennek megvan a maga ideje: a tanításnak és a gyógyításnak is. A hegyen tanított, lelkeket gondozott, szíveket gyógyított. Ennek végeztével, mint valami mennyei hegyről, lejött a testiek gyógyítására. Akkor eléje ment a poklos és imádta őt. Mielőtt kérné Jézust, imádja Őt és tiszteletét fejezi ki iránta. — *Origenes.*

Nem úgy kérte Őt, mint valami tehetséges orvost, hanem imádta Őt, mint Istent. A tökéletes imádság hit és vallás. Azért a poklos a hit cselekedetét kifejezte az imádással, a vallás cselekedetét pedig szavaival. „Imádá őt, mondván." — Nem azt mondja: „Ha kéred az Istent"; vagy: „Ha imádkozol"; hanem: „Ha akarod, megtisztíthatsz engem." Azt sem mondta: „Uram tisztíts meg", hanem egészen Őrá hagyta magát: tegyen az Úr tetszése szerint, mindenben az Ő hatalmára bízva magam. — Ezzel a lelki orvosnak lelki jutalmat ajánlott föl. Mert miként a testi orvosnak pénzzel fizetünk, úgy Jézusnak imádsággal. Méltóbb dolgot nem ajánlhatunk Istennek a hitből fakadó imádságnál. Azzal, hogy mondotta: „Ha akarod", nem kételkedhetett Jézusnak minden jóra készséges akaratáról. De mivel nem mindenkinek használ a testi egészség, azért ő sem tudja: hasznára válik-e a gyógyulás? Azért mondja tehát: „Ha akarod", mintha mondaná: Hiszem, hogy jót akarsz, de nem tudom, hogy nekem is jó-e az, amit kívánok. — *Ar. Szent János.*

3. *És kinyujtván kezét Jézus, illeté őt, szólván: Akarom, tisztulj meg. És azonnal megtisztula poklossága.*

Jézus akaratával vagy szavával is megtisztíthatta volna a poklost, mégis kezével érintette azt, hogy megmutassa, Őt nem kötelezi a törvény, és a tisztának már semmi sem tisztátalan. — Az Úr kifejezte, hogy nem mint szolga, hanem mint Úr gyógyítja és érinti meg a

poklost. Mert a keze nem lett tisztátalan a poklos megérintésétől, hanem a poklosnak a teste tisztult meg az ő szent kezétől. Ő ugyanis nemcsak a test gyógyítása végett jött, hanem azért is, hogy a lelket az igaz bölcseségre vezesse. Miként tehát nem tiltotta, hogy mosdatlan kézzel ne egyenek, úgy itt arra oktat, hogy csak a lélek poklosságától, a bűntől, féljünk. Mert a testi poklosság egyáltalán nem akadálya az erényes életnek. — Eddig még nagyobb csodájánál sem mondotta ezt Jézus. Itt azért teszi hozzá: „Akarom”, hogy a népnek és a poklosnak az ő hatalmáról való véleményét megerősítse. — *Ar. Szent János.*

4. *És mondá neki Jézus: Nézd, ezt senkinek se mondd; hanem eredj, mutasd meg magadat a papoknak, és áldozd föl az ajándékot, melyet Mózes rendelt, bizonyságul nekik.*

Jézus meggyógyította a poklosnak a testét, azután megparancsolta neki, hogy ezt senkinek se mondja el. Egyesek azt tartják, azért parancsolta ezt Jézus, hogy ne rosszalják az ő tisztítását. Ez azonban oktalanság. Jézus nem úgy tisztította meg a poklost, hogy kétséges lett volna a tisztulása. Ő azért parancsolta, hogy másnak el ne mondja, mert így akar megtanítani minket arra, hogy ne szeressük a dicsekvést és a tiszteletet. — A poklosnak adott paranccsal tanít minket, hogy ne legyünk hiú dicsekvők. Mert a hallgatással nem leszünk hálátlanok, hanem mindent Isten dicséretére vonatkoztatunk. — *Ar. Szent János.*

A papokhoz küldi őt. Először is alázatosságból, hogy meggyőződjenek, mily tisztelettel van a papok iránt. Azután, hogy lássák a megtisztult poklost. Ha hisznek az Üdvözítőnek, üdvözülnek; ha pedig nem hisznek, nem mentegethetik magukat. Végül, hogy ne legyen még a látszata sem annak, amiről pedig gyakran vádolták, hogy megszegi a törvényt. — *Szent Jeromos.*

5. *Mikor pedig bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt,*

6. *és mondván: „Uram! szolgám inaszakadtan fekszik házamban és kegyetlenül gyötrődik.“*

Ez a százados a pogányok első zsenge termése. Ennek a hitéhez hasonlítva hitetlenségnek tűnik föl a zsidók hite. Ő még nem hallotta Krisztust tanítani, a poklost sem látta, hogyan tisztult meg. Csak a poklos megtisztulásáról hallott. Ő a jövendő pogányok elő képe volt, aki sem a törvényt, sem a Krisztusról szóló prófétákat nem olvasta, sem magát a csodatevő Krisztust nem látta. Jézushoz ment és kérte: „Uram, szolgám inaszakadtan fekszik házamban és kegyetlenül gyötrődik." Nézd a százados jószívűségét is. Szolgájának egészségéért annyit fárad, mert annak halálával nem a gazdasági kárt, hanem szolgájának életét nézi. Semmiféle különbséget nem tesz úr és szolga között. Hiszen ha hivatali méltóságban különbözők is a világ emberei, de az emberi természetük mégis csak ugyanegy. Nézd a százados hitét is. Nem azt mondja: „Gyere, gyógyítsd meg őt"; mert Ő minden helyen jelen van. Nézd a bölcseségét. Nem azt mondja: „Itt van, mentsd meg őt." Tudta, hogy Jézusnak hatalma van, azért cselekszik is. Bölcs, és azért megérti őt. Irgalmas, és azért őt meg is hallgatja. Csak a betegséget mondja. A gyógyító orvosságot Jézus irgalmasságára bízza, azt mondván: „És kegyetlenül gyötrődik." Ebből az is kitűnik, hogy a százados nagyon szerette a szolgáját. Mert aki mást szeret, ha az kevéssé szenved is, sokkal jobban átérzi annak szenvedését, mint amekkora az valójában. — *Ar. Szent János.*

7. *Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt.*

Az Úr, amikor látta a százados hitét, alázatosságát és gondoskodását, rögtön megigéri neki, hogy elmegy és meggyógyítja a szolgáját. Mondá neki Jézus: „Megyek és meggyógyítom őt." — *Szent Jeromos.*

Amit eddig sohasem tett meg Jézus, azt most megteszi. Mindenütt ment, ha hívták. Itt pedig megelőzi a kérést, és nemcsak azt igéri, hogy meggyógyítja a beteget, hanem azt is, hogy elmegy a százados házába. Ezt azért tette, hogy megtanuljuk a százados erényeit. — *Ar. Szent János.*

8. *És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok mél-*

tó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak egy szóval mondjad, és meggyógyul az én szolgám.

9. *Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák levén alattam; s ha mondom ennek: Menj, ő megyen, és a másiknak: Jöszte, ő jön, és szolgámnak: Tedd ezt, és teszi.*

Ha Jézus nem mondta volna: „Megyek és meggyógyítom őt", sohasem válaszolhatta volna a százados: „Nem vagyok méltó." — Azért, mert szolgájáért kérte, megigérte Jézus, hogy elmegy hozzá. Minket így akar megtanítani, hogy előkelőknek ne túlságosan hódoljunk, az alacsonysorsúakat pedig meg ne vessük; hanem a szegényeket, gazdagokat egyformán tiszteljük. — *Ar. Szent János.*

A százados hitét azért dicsérjük, mert ő hitte, hogy az Üdvözítő meg tudta gyógyítani a poklost. Alázatosságát meg azért, mert méltatlannak tartotta magát arra, hogy az Úr bemenjen a házába. — *Szent Jeromos.*

Azzal, hogy méltatlannak vallotta magát, méltóvá lett arra, nemhogy a házába, hanem, hogy a szívébe betérjen Krisztus, az Isten Igéje. — *Szent Ágoston.*

Most is, amikor a szentek (a hívek) és az Isten előtt kedves egyházi elöljárók házadba jönnek, általuk ugyancsak az Úr jön hozzád. Te is úgy fogadd hát őket, mint ahogyan magát az Urat fogadnád. És amikor az Úr testét eszed és vérét iszod, akkor az Úr a te házadba tér be. Te is alázd meg magad és mondd: „Uram, nem vagyok méltó." Mert ahol méltatlanul fogadják, ott a befogadónak ítéletére tér be az Úr. — *Origenes.*

Ha én, a hatalom alatt levő ember, parancsolhatok, mit tehetsz meg akkor Te, akinek szolgál minden hatalmasság? — *Szent Ágoston.*

10. *Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben.*

Nézd, min csodálkozik az Isten Egyszülötte. Arany, gazdagság, ország, hatalom előtte olyan, mint az árnyék vagy a hervadt virág. Az Isten színe előtt mindez nem csodálatraméltó. Csak a hit a nagy és drága dolog. Ezt csodálja tisztelettel és fogadja kedvesen. — *Origenes.*

Hitt András János bizonyságának (Ján. 1.): „Ime, az Isten Báránya." Hitt Péter, amikor András hírül hozta neki Jézust. Hitt Fülöp, amikor olvasta a Szentírást. Natánael is előbb Jézus istenségének jelét kapta és csak azután hitt. — *Ar. Szent János.*

Amidőn a századost hívőbb embernek tartjuk az apostoloknál, akkor Krisztus bizonyságát is abban az értelemben vesszük, ahogyan minden embert tehetsége szerint értékelni szoktunk. Pl. az egyszerű, tanulatlan embernél az bölcs és nagy dolog, ami a bölcselőnél nem csodálatos. Igy értjük a századosról is: „Nem találtam ekkora hitet Izraelben." — *Ar. Szent János.*

Nem egyenlő a zsidónak vagy a pogánynak a hite. — *Ar. Szent János.*

A századosban a pogányok hite fölülmúlja Izrael hitét. — *Szent Jeromos.*

11. *Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában.*

Nem azt mondja Jézus: „mindnyájan", hanem „sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról". Ezzel a két égtájjal a világ minden részét jelezte Jézus. — *Szent Ágoston.*

De másutt hogyan mondhatta Jézus, hogy kevesen lesznek a választottak? A különféle népek közül kevés a választott, de mikor a látogatás (ítélet) idejére összejönnek, sokan lesznek. És letelepednek, nem testileg, hanem lelkileg pihennek meg; nem érzékileg isznak, hanem Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal az örök élet világosságát, örömét, dicsőségét és végnélküliségét élvezik a mennyek országában. — *Origenes.*

12. *Az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen sírás és fogak csikorgatása.*

Miként látjuk, Jézus a keresztényeket a mennyei vendégségre hívta, ahol az igazság kenyere és a bölcseség itala van: úgy látjuk azt is, hogy a zsidókat meg kivetette. Azért mondja: „Az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre." Vagyis: a zsidók, akik a törvényt kapták, akik az összes jövendő dolgok elő-

képeit bírták, de akik a jelent még sem ismerték meg. — *Szent Ágoston.*

Az Úr az „ország fiai"-nak nevezi azokat, akiknek részére készen volt az ország. — *Ar. Szent János.*

13. *És mondá Jézus a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.*

Nehogy valaki csak udvariassági kifejezésnek tartsa Jézus szavait, azért a százados hitéért csodát művel. „És mondá Jézus a századosnak „Menj, és amint hittél, úgy legyen neked." — *Ar. Szent János.*

Szinte ezt mondja: „Hited mértékének megfelelően legyen neked ez a kegyelem." Az Úrnak e jócselekedete a szolgának is javára vált, nemcsak a százados hitének, hanem buzgóságának jutalmazására is. „És meggyógyult a szolga abban az órában." — *Rabanus.*

Csodáld a gyógyítás gyorsaságát is. Nemcsak gyógyítani, de rögtön, ebben a pillanatban gyógyítani: ez Krisztus hatalmát mutatja. — *Ar. Szent János.*

Miként az Úr a százados házába nem ment be testileg, hanem testileg távolmaradva, jelenlevő hatalmával a szolgát meggyógyította: épúgy csak a zsidó népnek volt jelen testileg. Más nép között azonban nem született szűztől, nem is szenvedett, emberileg nem járt, isteni csodákat nem tett. Mégis beteljesedett róla a jövendölés: „Oly nép, melyet nem ismertem, szolgámmá lett, mihelyt füle hallotta, engedelmeskedett nekem." (17. zs. 45.) Mert a zsidó nép ismerte és keresztrefeszítette; a földkerekség pedig hallott róla és hitt neki. — *Szent Ágoston.*

Vizkereszt utáni IV. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 8, 23—27. v.

23. *Az időben: beszállott Jézus a hajóba, és követék őt tanítványai.*

Amidőn Krisztus már nagy és csodás dolgot művelt a földön, átkelt a tengeren, hogy ott is megmutassa hatalmas művét és bebizonyítsa, hogy Ura a földnek és a tengernek. És amint beszállt a hajóba, követék őt

tanítványai. Ők nem gyöngék, hanem erősek és állhatatosak voltak a hitben. Követték tehát Jézust nemcsak útjában, de sokkal inkább életszentségében. — *Origenes.*

Jézus magával vitte a hajóba tanítványait, hogy őket két dologra tanítsa. A veszélyben ne féljenek, magukban meg ne igen bízzanak. Hogy magukat ne tartsák különbeknek azoknál, akiket elbocsátott a pusztában, megengedte, hogy a vihar meglepje őket. Ahol csodáját mutatta meg, ott jelen lehetett a nép is; ahol azonban a kísértésnek és a félelemnek áradata zúdult tanítványaira, oda csak a földkerekség hőseit vitte, hogy őket nevelje. — *Ar. Szent János.*

24. ***És íme, nagy háborgás lőn a tengeren, úgy hogy a hajócskát elborították a hullámok.***

Alighogy hajóra szálltak a tanítványok, elkezdődött a tengeri vihar. Nagy vihar lett, hogy nagy dolgot mutasson meg Jézus. Ez a vihar nem magától támadt, hanem annak a parancsoló hatalomnak engedelmeskedett, aki szabadjára engedte a szelek szárnyát. Minél erősebben dobálta a hullám a hajót, a tanítványok annál inkább féltek és annál jobban kívánták, hogy az Üdvözítő csodája megszabadítsa őket. — *Origenes.*

A tanítványok eddig csak azt látták, hogy Krisztus jót tett másokkal. Azonban mindenki többre tartja azt, amit nem mással, hanem vele tettek. Akkor jobban bízik is Krisztus jótéteményében. Azért engedte meg Jézus ezt a vihart, hogy a megszabadítással jobban átérezzék az ő jótéteményét. — *Ar. Szent János.*

Ez a vihar (hányattatás) a jövendő kísértések előképe volt, amiről Szent Pál is beszél: „Mert nem akarjuk, hogy ne tudjatok, testvérek, a mi sanyargatásunkról, melyben részünk volt Ázsiában, mert módfelett megterheltettünk, erőnkön fölül, úgy hogy még életünket is meguntuk." (II. Kor. 1, 8.) Aludt Jézus, hogy időt adjon a félelemre. Mert, ha ébrenlétében lett volna a vihar, akkor vagy nem kérték volna az apostolok Jézust, vagy nem is hitték volna, hogy ily csodát is tehet. — *Ar. Szent János.*

24. ***Ő pedig alszik vala,***

Csodás és bámulatraméltó az, hogy aki sohasem alszik és nem is aludt, most azt halljuk róla, hogy elaludt. Alszik testileg, de ébren van isteníleg. Bebizonyította, hogy igazi emberi teste van, amit gyarlóságaival együtt magára vett. Testileg tehát aludt, hogy az apostolokat ébren tartsa, minket pedig lelkileg aludni soha ne engedjen. — *Origenes.*

25. *És hozzá járulván tanítványai, felkölték őt, mondván: Uram, szabadíts meg minket, elveszünk.*

A tanítványokat annyira elfogta a félelem, hogy magukból kikelve, Jézusra rohantak. Nem gyöngéden, vagy szelíden szólítgatták, hanem nagy zajjal fölkeltették őt. „És hozzá járulván tanítványai felkölték őt, mondván: Uram, szabadíts meg minket, elveszünk." — Legyetek ti igazi tanítványok! Veletek van az Üdvözítő és ti mégis féltek a veszélytől? Veletek van az élet, és ti a haláltól rettegtek? De feleletként ezt mondhatjátok: Kishitűek és gyöngék vagyunk még, azért félünk. — *Origenes.*

26. *És mondá nekik Jézus: Mit féltek, kicsinyhitüek?!*

Ha a földön megismertétek hatalmamat, miért nem hiszitek, hogy a tengeren is hatalmas vagyok? Ha a halál jönne rátok, nem kellene-e még azt is erős lélekkel elviselnetek? Aki keveset hisz, hibázik; de aki semmitsem hisz, az megvetésre méltó. — *Origenes.*

Valaki azt mondhatná: nem kicsinyhitűségre vall, ha Jézushoz mennek a tanítványok és fölkeltik őt. Ez azonban éppen azt mutatta, hogy nem helyesen gondolkoztak Jézusról. Tudták, hogyha fölkeltik Jézust, ő parancsolhat a tengernek. Hogy ezt az alvó Jézus is megteheti, azt már nem hitték. Nem a néptömeg előtt tette Jézus ezt a csodát, hogy ne kelljen tanítványait vádolnia kicsinyhitűségükről, azért csak magukat a tanítványokat dorgálta meg emiatt. Előbb azonban lecsöndesítette a tengert. — *Ar. Szent János.*

26. *Akkor fölkelvén, parancsola a szeleknek és a tengernek és nagy csendesség lőn.*

Ebből láthatjuk, hogy minden teremtmény elismeri

Teremtőjét. Ha parancsolnak neki, tudja: a Parancsoló szólott. — A Teremtő dicsősége előtt minden teremtmény, még az előttünk életnélkülinek és érzéketlennek látszó is, él és érez. — *Szent Jeromos.*

Parancsolt a szélnek és a tengernek. Erre a borzasztó vihart nagy csöndesség váltotta föl. Nagyhoz nagy cselekedet illik. Azért aki előbb igen fölkavarta a tenger mélységét, most nagy csöndességet teremtett, hogy a túlságosan megpróbált tanítványokat boldogító örömben részesítse. — *Origenes.*

27. *Az emberek pedig csodálkoztak, mondván: Kicsoda ez, hogy a szelek és a tenger engedelmeskednek neki?*

Azok ugyanis, akik Jézussal együtt voltak a hajóban, és aludni, majd fölkelteni látták a Mestert, embernek tartották őt. Azért csodálkoztak nagyon a történteken. — *Ar. Szent János.*

Nem kérdezve mondták: Kicsoda ez? hanem erősítve: ez igazán olyan, hogy a szél és a tenger is engedelmeskedik neki. Kicsoda ez tehát? Vagyis: mily erős és hatalmas ez! Minden teremtménynek parancsol és az nem szegi meg a parancsát. Csak az emberek állnak ellene parancsainak, azért aztán az ítéleten kárhozatot is érdelemnek. — *Origenes.*

Misztikus értelemben mi mindnyájan az Anyaszentegyház hajóján Jézussal utazunk e világ hullámzó tengerén. Maga az Úr álomba szenderült és elvárja, hogy mi türelmesek legyünk, a bűnösök pedig bűnbánatot tartsanak. — *Origenes.*

Kik ezek a csodálkozó emberek? Ne gondold, hogy az apostolok. Seholsem fordul elő, hogy az evangélista az Úr tanítványait embereknek nevezné, mert tiszteletből mindig apostoloknak vagy tanítványoknak mondja őket. A hajók tulajdonosai vagy azok az emberek csodálkoztak tehát, akik Jézussal együtt hajóztak. — *Origenes.*

Ha pedig mégis azokat a csodálkozó tanítványokat mondotta embereknek, akik oly megfeszítéssel eveztek, azt mondom, helyesen nevezte őket embereknek, meg még nem ismerték az Üdvözítő hatalmát. — *Szent Jeromos.*

Alszik, aki álmainkban velünk együtt szunnyad. Gyakran megtörténik, hogy a veszély félelmében Istentől várunk segítséget. Bárcsak biztosan remélnők, hogy a veszélyt elkerüljük a bennünk virrasztó Krisztus erejével. — *Hiláriusz.*

Gyorsan siessünk az Úrhoz és mondjuk a prófétával: „Ébredj fel, miért alszol, Uram?" (43. zs. 23.) És ő parancsol majd a szeleknek, az ördögöknek, — akik a hullámokat mozgásba hozzák, vagyis e világ fejedelmeit a szentek üldözéseire ösztönzik. És akkor nagy csöndességet teremt a test és lélek körül, békét ád az Egyháznak és nyugodt életet a világnak. — *Origenes.*

A hajó a jelenlegi Egyház. Ezen megy át Krisztus övéivel a világ tengerén. Az üldözők vizeit lecsöndesíti. Csodáljuk ezt, és adjunk hálát érte. — *Glossa.*

A tenger ennek a világnak a hullámzása. A hajócska, amelybe Krisztus beszállt, a keresztfa. Ennek segítségével a hívek átmennek a világ hullámain és eljutnak az égi hazába, a biztos kikötőbe, ahová Krisztus övéivel együtt elmegy. Azért mondja: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét, és kövessen engem." (Máté 16, 24.) Amikor tehát Krisztus a kereszten függött, nagy mozgás támadt. Mert nyugtalankodott a tanítványok lelke Krisztus szenvedése miatt és a hajót ellepték a hullámok, mert az üldözésnek minden ereje Krisztus keresztjét támadta, ahol ő holtan feküdt. „Ő pedig alszik vala." Alszik, meghalt. Fölkeltették tehát a tanítványok az Urat, mert a haláltól nyugtalanítva buzgó könyörgéssel kérték a föltámadt Mestert: „Szabadíts meg" föltámadásoddal, mert „elveszünk" halálodtól nyugtalanítva. Ő pedig föltámadt, és megdorgálta őket szívük keménysége miatt, miként másutt olvashatjuk. Parancsolt a szeleknek, mert az ördög kevélységét leverte; parancsolt a tengernek, mert a zsidók dühösségét megszüntette: „És nagy csendesség lőn", mert megnyugodott a tanítványok lelke, amikor a föltámadt Üdvözítőt meglátták. — *Rabanus.*

Vizkereszt utáni V. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 13, 24—30. v.

24. ***Az időben: Mondá Jézus a seregnek a következő példabeszédet: Hasonlít a mennyek országa olyan emberhez, ki jó magot vetett földjébe.***

A magvetőről szóló példabeszédet az Úr azoknak mondotta, akik az Isten igéjét nem fogadták be; ezt meg azoknak szánta, akik téves tanításra hallgattak. Az ugyanis az ördög mesterfogása, hogy az igazsághoz mindig tévedést vegyít. — *Ar. Szent János.*

Más példabeszédet ada elő nekik, mint a jómódú házigazda, aki vendégeinek természetét és ízlését tekintetbe veszi, és azért különféle ételekkel kedveskedik nekik. — *Szent Jeromos.*

Mennyek országának nevezi magát az Isten Fiát. „Mert a mennyek országa hasonlít ahhoz az emberhez, aki jó magot vetett a földjébe." — *Remigiusz.*

25. ***Mikor pedig aludtak az emberek, eljöve az ellensége, és konkolyt vete a búza közé, és eltávozék.***

Itt az ördög cselvetési módjára mutat rá az Úr. Bizonyítja, hogy előbb volt az igazság, és csak utána keletkezett a tévedés. Ezt megerősíti a történelem is. A próféták után jöttek a hamis próféták, az apostolok után jelentkeztek az álapostolok, és Krisztus után lépett föl az Antikrisztus. Mert az ördög nem kísértette volna meg az embereket, ha előbb nem látta volna azt, amit utánozhat, vagy ami ellen áskálódhat. — *Ar. Szent János.*

Mivel azt látja az ördög, hogy az egyik százszoros, a másik hatvanszoros, a harmadik meg harmincszoros termést hoz, és nem tudja gyökerestül kitépni vagy elfojtani azt, azért máskép igyekszik ártani. Közébe veti az ő magvait. Ez hasonlít a jó maghoz, úgy hogy könnyen elhintheti, a hiszékenyek fogékony lelkébe. Azért nem azt mondja az Úr, hogy más magot vetett, hanem konkolyt, amely látszatra olyan, mint a búza. Itt tűnik ki az ördög gonoszsága is. Mert akkor hinti el a magvát, amikor már minden készen van, hogy annál többet árthasson a földműves munkájának.— *Ar. Szent János.*

Azt mondja az Úr: „Mikor pedig aludtak az emberek.” Amidőn hanyagok voltak az egyházi elöljárók vagy a halál álma jött az apostolokra: akkor eljött az ördög és a többi fölé vetette azokat, akiket mi az Úr rossz gyermekeinek mondunk. Igazán kérdezhetjük: eretnekek vagy rosszul élő katolikusok-e ezek? Az Úr mondásából, hogy a búza közé veti a magot, úgy tűnik föl, mintha ugyanannak a közösségnek lennének a tagjai. Mivel azonban ez a szántóföld nem az Egyházat, hanem ezt a világot jelenti; azért jól érthetjük rajtuk az eretnekeket, akik e földön a jókkal együtt élnek. De akik ugyanazon a hiten vannak és rosszak, inkább polyvának, mintsem konkolynak vehetők; mert a polyva közös tőből és ugyanabból a szárból való, mint a gabonaszem. A szakadárok pedig romlott kalászhoz hasonlóak, vagy a kalász törekjéhez, a termés ocsujához. Minden eretnek vagy szakadár az Egyháztól nem szakad el külsőleg is. Sokan vannak az Egyházban, de nem védelmezik úgy a hamis elveket, hogy lelkileg sokaságot alkotnának; mert ha ezt megteszik, akkor az Egyház úgyis kizárja őket a tagjai közül. Amikor tehát az ördög a gonosz tévedéseket és a hamis elveket széthintette, vagyis előzőleg Krisztus nevében az eretnekséget elterjesztette, elrejtőzik és visszavonul. „És eltávozék” — mondja példabeszédében az Úr. Miként kifejti, nemcsak bizonyos, hanem minden fajta botrányt és botrányszerzőt a konkoly neve alatt akar megjelölni. — *Szent Ágoston.*

26. *Amint pedig felnőtt a vetés, és termést hozott, föltetszék a konkoly is.*

Itt a tévtanítók viselkedési módjára mutat rá az Úr. Kezdetben tartózkodóak a tévtanítók. Később azonban, ha szabadjukra engedik őket, akkor a velük érintkezők lelkében elhintik a mérget. — *Ar. Szent János.*

27. *Akkor a házigazdához menvén szolgái, mondák neki: Uram! ugye jó magot vetettél földedbe; honnét vagyon tehát benne a konkoly?*

Amidőn valaki lelki emberré lesz, és mindent értékelés alá vesz, akkor különféle tévedések tűnnek

föl előtte. A hallott vagy olvasott dologról gyakran megütközve látja, mennyire különbözik az az igazságtól. Amíg a lelkiekben meg nem erősödik, addig hitében megingathatja vagy tévedésbe ejtheti az a tapasztalat, hogy keresztény néven nagyon sokan élnek az eretnekségek hamis elvei szerint. — *Szent Ágoston.*

Istenhez test nélkül, szívük és lelkük kívánságaival mennek. Az Úrnak e tanításából megérthetjük, hogy az ördög ravaszságából történt ezt. — *Remigiusz.*

28. *Erre felelé nekik: Ellenséges ember cselekedte ezt.*

Az ördög azért ellensége az embernek, mert nem lehet Isten közelében. Éberek legyenek tehát az Anyaszentegyház elöljárói, hogy hanyagságuk miatt az ellenséges ember el ne hinthesse a konkolyt, az eretnekek tévedéseit. — *Szent Jeromos.*

Ellenségnek mondjuk az ördögöt, mert az emberek vesztére tör és őket nyugtalanítja. Ezt pedig azért teszi, mert nagyobb ellensége Istennek, mint nekünk. — *Ar. Szent János.*

Amidőn az Isten szolgái megtudták, hogy ezt a csalást az ördög eszelte ki, mert senkinek sem állt érdekében, hogy ravaszságát nevével együtt elhallgassa: akkor támadt az a gondolatuk, hogyha módjuk van rá: eltávolítják és kigyomlálják a vetésből. De hogy megtegyék-e ezt, előbb megkérdezték az igazságos Istent. — *Szent Ágoston.*

Itt láthatjuk a szolgák szorgalmát és szeretetét is. Siettek, hogy a konkolyt kigyomlálják. Ez bizonyítja, hogy gondjuk volt az elvetett magra. Csak azt tekintették, hogy az elvetett mag ki ne vesszen, és nem azt nézték, hogy valakit megbüntessenek. — *Ar. Szent János.*

28. *A szolgák pedig kérdezék tőle: Akarod-e, hogy menjünk és kigyomláljuk azt?*

29. *Ő meg mondá: Nem; nehogy a konkolyt szedegetve, kitépjétek vele együtt a búzát is.*

Ezzel türelemre és békére intette őket az Úr. Azért mondotta nekik ezt, mert a jók, amíg gyöngék, rá vannak utalva, hogy együttéljenek a rosszakkal. Még pedig azért, mert a rosszak nekik alkalmat adnak a jó

gyakorlására; de azért is, hogy a jók példája buzdítsa és jóra segítse a rosszakat. Hiszen ha kigyomlálnák a konkolyt, vele együtt kiszakítanák a búzát is; mert sokan először konkolyok és csak később lesz belőlük búza. Ezek sohasem juthattak volna el a dicséretes életjavulásra, ha rossz korukban el nem tűrték volna őket. Azért, ha kigyomlálnák a konkolyt, vele együtt kiszakítanák a búzát is. A jövőre néznek tehát, amikor megkegyelmeznek neki. Jól mondja tehát az Úr, hogy a rosszakat ne távolítsuk el ebből az életből, nehogy amikor a rosszakat akarjuk elpusztítani, megöljük velük a jókat is, hiszen ezek a jövőben még azok lehetnek. Ez a kigyomlálás legvégül lesz, amikor nincs már idő az életváltoztatásra, vagy mások tévedéseinek összehasonlítására, de nem lesz többé alkalom az igazság követésére sem. — *Szent Ágoston.*

30. *Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig; és aratáskor majd megmondom az aratóknak: szedjétek ki előbb a konkolyt, és kössétek azt kévékbe, hogy elégessék; a búzát pedig gyüjtsétek össze csűrömbe.*

Van idő a bűnbánatra. Arra int az Úr, hogy testvérünket ne taszítsuk el mindjárt magunktól. Mert úgy lehet, hogy akit még ma fogva tart a tévedés, az holnap már magába térhet, és az igazság védője lehet. — A búza és konkoly között, amíg nő és kalászt nem hoz, igen nagy a hasonlóság, úgy hogy a különbséget alig vagy csak nagynehezen tudjuk megállapítani. — Először is arra int az Úr, hogy a kétséges esetekben ne ítélkezzünk. Hagyjuk az ítéletet Istenre. Amikor majd eljön az ítélet napja, akkor Ő úgysem a bűnösnek tartott embert, hanem az igazán gonosz embert zárja ki a szentek seregéből. — *Ar. Szent János.*

Aratásnak mondja az Úr az aratás idejét. Aratásnak jelzi az ítélet napját, amikor a jókat elválasztja a rosszaktól. — *Remigiusz.*

Miért mondja: „Szedjétek ki előbb a konkolyt?" Hogy a jók ne féljenek, mert a konkollyal együtt nem szedi ki a búzát is. — *Ar. Szent János.*

Amikor azt mondja az Úr, hogy a konkolyt kössék kévébe és égessék el; a búzát pedig gyüjtsék a csű-

rébe: ezzel kifejezi, hogy az eretnekeket és a képmutatókat a pokol tüzének adja át, a búzát jelentő szenteket pedig csűrébe, a mennyei hazába gyüjti össze. — *Szent Jeromos.*

Megjegyzendő, amikor azt mondja az Úr: „Jó magot vetett", a választottakban megkívánt jóakaratra mutat rá. Ahol azt mondja: „Eljött az ellenség", a szükséges vigyázatra int. Amikor a fölnövő konkoly iránt türelmes: — „Ellenséges ember cselekedte ezt", — akkor türelmet ajánl nekünk. Ahol azt mondja: „Nehogy a konkolyt szedegetve stb." a megfontoltságra ad példát. Amikor hozzáteszi: „Hagyjátok mindkettőt felnőni az aratásig": — hosszútűrést ajánl nekünk. És az utolsó ítéletet tartja elénk, amikor mondja: „Kössétek azt kévékbe, hogy elégessék." — *Rabanus.*

Ha az Egyházban valamelyik keresztény hívő nagy bűnt követett el, akkor azt (ha nem kell félnünk a szakadás veszedelmétől) szeretettel meg kell intenünk, de nem szabad kitaszítanunk. Ha azonban intés után nem ismeri el a hibáját és bűnbánatot sem tart, akkor távozzék az Egyházból, mert önként szakadt el az Egyház közösségétől. Azért amidőn azt mondja az Úr: „Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig" hozzáteszi az okot is: „Nehogy a konkolyt szedegetve, kitépjétek vele együtt a búzát is." Nincs ok a félelemre, mert teljesen biztos a termés, ha valakinek a bűnét ismerik és mindnyájan el is ítélik, vagy egyáltalán nincsenek védelmezői vagy talán olyanok, akik szakadást nem idézhetnek elő. Azonban ne szűnjék meg a fegyelem iránti szigorúság. Annál biztosabb a gonoszok megjavulása, minél jobban teljesítjük szeretetkötelességünket. Mivel ugyanabban a betegségben sokan szenvednek, azért nincs más hátra, mint a lelki fájdalom és a könyörgés. Irgalmas szívvel figyelmeztessük azt az embert, akit lehet. Ha pedig ezt nem tehetjük, akkor türelemmel viseljük el, szeretetből könyörögjünk érte és részvéttel legyünk hozzá mindaddig, amíg onnan fölülről meg nem adatik neki a megértés és javulás kegyelme. Hagyjuk a konkoly kiszaggatását és a polyva szelelését — az aratásig. — *Szent Ágoston.*

Ezt azért mondotta az Úr, hogy megtiltsa a gyilkos-

ságot. Nem kell az eretnekeket megölni, mert ez az egész világon irgalmatlan háborút idézne elő. Azért mondja: „Nehogy kitépjétek vele együtt a búzát is.” Vagyis: ha fegyvert ragadtok, hogy megöljétek az eretnekeket, szükségkép a szentek közül is sok elvész. Nem tiltja azonban, hogy az eretnekek és az ő terjeszkedésük ellen zsinatot tartsunk és téves tanításuk megszüntetésére törekedjünk. — *Szent Ágoston.*

Eleinte az volt a véleményem, hogy senkit sem szabad kényszeríteni a Krisztussal való egységre. Csak szóval kell rá hatni, vitatkozással küzdeni és észokokkal meggyőzni őt, nehogy látszólagos katolikus legyen az, akit azelőtt nyilt eretneknek ismertünk. De ez a véleményem megváltozott. Nem vitatkozás vagy meggyőzés, hanem az élet bizonyító példái változtatták meg. A kényszerítő törvények, amelyeket istenfélő királyok hoztak, annyira használtak, hogy most sokan ezt mondják: Már ezt régen akartuk. Hála Istennek, csakhogy alkalmat adott nekünk a javulásra és a további zülléstől megmentett. Egyesek ezt hangoztatják: Tudtuk, hogy ez az igazság, de nem értem, miféle szokásból, mégis ennek az ellenkezőjét tettük. Hála Istennek, hogy szétszakította bilincseinket. — Mások meg ezt mondják: Nem tudtuk, hogy ez az igazság, nem is akartuk ezt tanulni, de ennek ismeretére a félelem hajtott. Hála Istennek, aki hanyagságunkat kényszer útján megszüntette. — Ismét vannak, akik így nyilatkoznak: Minket hazug hírek ijesztettek el, hogy az Egyházba bemenjünk. Nem tudtuk volna, hogy hamisak ezek a hírek, ha be nem mentünk volna; de sohasem léptünk volna be, ha rá nem kényszerítenek. Hála Istennek, hogy meggyőződésünket megváltoztatta és most magunk tapasztaltuk: micsoda hiú és haszontalan hazugság mindaz, amit az Egyházról terjesztenek. — Vannak, akik ezt hirdetik: Azt hittük, hogy semmi hasznunk sincs abból, ha Krisztus hitét valljuk. De hála Istennek, aki minket a szétszórtságból egybegyüjtött és megtanított, hogy az egy Istent egységben szolgáljuk. A föld királyai úgy szolgáljanak tehát Krisztusnak, hogy törvényt hozzanak Krisztus érdekében. — *Szent Ágoston.*

Vizkereszt utáni VI. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 13, 31—35. v.

31. *Az időben: Mondá Jézus a seregnek a következő példabeszédet: Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz.*

Isten országa az evangélium hirdetése. A szentkönyvek ismerete pedig az életre vezet. Arra az életre, amelyről azt mondotta az Úr a zsidóknak: „Elvétetik tőletek az Isten országa." Ez az Isten országa hasonló a mustármaghoz. — *Szent Joromos.*

31. *Melyet vévén az ember, elvete földjébe.*

A magvető emberen leginkább az Üdvözítőt érthetjük, aki a hívők lelkében veti el magvait. De minden egyes embert is magvetőnek tekinthetünk, aki magot vet szívének földjébe. Azonban ki veti el a magot, ha nem a mi érzésvilágunk? Ez fogadja be a tanító igéket és növeszti azt a hit erejével, hogy vele lángra gyujtsa a szívünket. — *Szent Jeromos.*

Az Úr azt mondotta példabeszédében, hogy az elvetett magvak három része elvész, és csak egy része marad meg. De abból az egy részből is sok kárba vész a fölébe vetett konkoly miatt. Nehogy valaki ezekután aggódjék: Mi lesz tehát velünk, hívőkkel? Ezt a félelmet oszlatja el az Úr a mustármagról szóló példabeszédével. — *Ar. Szent János.*

Az Úr önmagát hasonlítja mustármaghoz. Életet hordozó mag ez, a legkisebb a többi magvak között. Az elnyomás csak fokozza fejlődését. — *Hiláriusz.*

32. *Mely kisebb ugyan minden magnál.*

A „felsőbb tudományok" között legkisebb az evangélium tana. Első hallásra el sem hiszik a való igazságot: Emberré lett az Isten és meghalt értünk. Krisztus keresztje meg botrány előttük. Hasonlítsd össze ezzel a bölcselők tanait, elveit, könyveit, ékesszólásukat, tudományos beszédeiket, és belátod, hogy mindezen magoknál mennyivel kisebb az evangéliumi mag. — *Szent Jeromos.*

Igazán legkisebb az evangélium magva, mert a tanítványok sokkal gyöngébbek voltak a többieknél.

Azonban nagy erő volt bennük. Azért az ő tanításuk el is terjedt az egész világon. — *Ar. Szent János.*

32. *Mikor pedig felnő, nagyobb minden veteménynél.*

Amikor a bölcselők tanai elterjednek, akkor tűnik ki, hogy mennyire gyökértelenek és életnélküliek azok. Erőtlenségükkel szinte még a törpe növényeket és füvet is elsorvasztják. Míg az evangélium tanítása, amely kezdetben kicsinynek látszik, amikor a lélekben vagy az egész világon már kifejlődött, nem fölburjánzó gaz lesz, hanem fává növekedik. — *Szent Jeromos.*

32. *És fává lészen, úgy hogy az égi madarak eljönnek és ágai közt laknak.*

Vegyünk magunkra galambszárnyakat, hogy a magasba röpülve e fának ágain lakhassunk és szent hitünk tanításában magunknak fészket rakjunk, így a felhők fölé emelkedve a mennyeieket annál gyorsabban elérjük. — *Szent Jeromos.*

Ő a mustármag, aki a kert sírboltjába lett elültetve, és ott, mint nagy fa, támadt föl. Mag volt, amikor meghalt; fa, amikor föltámadt. Mag testi alázatosságában, fa fönséges hatalmával. — *N. Szent Gergely.*

Ez a vetőmag, miután a földbe vetették, vagyis a nép elfogta, halálra ítélte, és mint valami vetőmagot, a földbe temette: minden növénynél nagyobb lett, úgyhogy fölülmúlta a próféták dicsőségét. A beteg Izraelnek a próféták tanítását adta, mint valami füvet, de most már a fa ágain lakhatnak a mennyország madarai. Látjuk az apostolokat Krisztus erejével fölvértezve, amint ágaikkal beárnyékozzák az egész világot. Ide röpülnek a népek az élet reménységével, és a vihar elől, vagyis az ördögi lélek nyugtalanító kísértéseitől, ennek a fának ágain pihennek meg. — *Hiláriusz.*

Ezeken az ágakon pihennek meg a madarak. A szent lelkek az erények szárnyain a földi gondolkozás fölé emelkednek és keresik, — mint a mennyország madarai, — az ágakat, ahol az apostolok vigasztaló tanításával fölüdülhetnek a földi élet fáradalmai között. *N. Szent Gergely.*

Ezeken az ágakon a madarak megpihennek. A

szent lelkek ugyanis az erények szárnyain a földi gondolkozásból fölemelkednek és az élet fáradalmai közepett az erényes élet tanításában és vigasztalásában találnak menedéket. — *N. Szent Gergely.*

33. *Más példabeszédet monda nekik: Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, melyet vévén az asszony, elvegyíte három véka lisztbe, míg mind megkovászosodott.*

Miként a kovász ereje sok tésztát átalakít, úgy változtatjátok át ti is az egész világot. Nézd csak Krisztus bölcseségét: egyszerű, természetes dolgokra mutat rá, hogy bebizonyítsa: ami lehetséges a természetben, lehetséges az a lelkiekben is. Nem azt mondja, hogy az asszony a kovászt egyszerűen csak a lisztbe tette, hanem: „elvegyítette". Mintha mondaná: Ti is legyőzitek üldözőiteket, ha alattvalóik maradtok. Mert ahogyan a kovász átalakítja a tésztát és nem rontja meg azt, hanem lassankint magához hasonlóvá átalakítja: úgy lesz az a ti tanítástokkal is. Ne féljetek tehát attól, hogy sok üldözésről beszéltem nektek. Végül is majd fölragyog előttetek a győzelem. — *Ar. Szent János.*

Azt mondja: „míg mind megkovászosodott". Mert a lelkünkbe elrejtett szeretetnek addig kell növekednie, míg a tökéletes szeretet azt egészen át nem alakítja. Ez az átalakulás a földön kezdődik, befejezése azonban csak a jövő életben lesz. — *Hrabanus Maurus.*

A kovász a szeretet, amely kél és gyarapszik. Az asszony a bölcseség. A három véka liszt az ember hármas tehetsége: szíve, lelke, elméje; vagy a hármas terméshozam: százszoros, hatvanszoros, harmincszoros; vagy az emberek hármas csoportja: Noé, Dániel és Jób. — *Szent Ágoston.*

34. *Mindezeket példabeszédekben mondá Jézus a seregnek, és példabeszédek nélkül nem beszélt nekik.*

Márk evangélista mondja (4, 33.): „És sok ilyen példabeszédben hirdeté nekik az igét, ahogy meg tudták érteni." Azért ne csodáld, ha az országról beszélve, magot és kovászt is említ Jézus. Az egyszerű és igénytelen emberek előtt így akarta tanítását érthetőbbé tenni. — *Ar. Szent János.*

A példabeszédek közlése után, nehogy valaki azt tartsa, hogy Jézus egészen új dolgot mondott, rámutat az Evangélista arra, hogy a próféták is használták már ezt a beszédmódot. — *Ár. Szent János.*

Nem tanítványainak, hanem a népnek mondotta az Úr a példabeszédeket. Még ma is szívesen hallgatja a nép a példabeszédeket. — *Szent Jeromos.*

Ámbár példabeszéd nélkül sokat beszélt az Úr, de nem a népnek beszélt úgy. Azonban akkor semmitsem mondott példabeszéd nélkül. — *Ár. Szent János.*

35. *Hogy beteljesedjék a próféta szava, ki mondotta: Megnyitom számat példabeszédekben, hirdetni fogom, ami el volt rejtve a világ kezdetétől.*

Mintha csak azt mondaná az Úr: „Én, aki előbb a próféták által szóltam, most magam nyitom meg a számat példabeszédekben, hirdetem titkaim kincseit, és föltárom, ami el volt rejtve a világ kezdetétől." — *Glossa.*

Hetvened vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 20, 1—16. v.

1. *Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő hasonlatot: Hasonló a mennyek országa a házigazdához, ki jókor reggel kiméne műveseket fogadni szőlejébe.*

Azt mondotta az Úr: „Sokan lesznek elsőkből utolsókká, és utolsókból elsőkké." E kijelentését erősíti meg ezzel a hasonlattal. — *Remigiusz.*

A házigazda: Krisztus. Az ő háza: az ég és a föld. Házinépe: a mennyei, földi és földalatti teremtmények. Szőleje az igazság. Ebben az igazság különböző fajtái vannak elültetve, mint szőlővesszők, pl. a szelídség, tisztaság, türelem és a többi erény. Ezeket mind együttesen igazságnak nevezzük. Az embereket a szőlő művelésére küldi. Isten az ő igazságát adta érzékeinknek, nem a maga hasznára, hanem a mi előnyünkre. Tudjátok meg tehát, hogy az Isten minket műveseknek fogadott meg. Miként senki sem azért fogad művest, hogy az csak egyék; éppúgy minket sem azért hívott

Krisztus, hogy csak azt tegyük, ami hasznunkra van, hanem azért hívott, hogy Isten dicsőségén dolgozzunk. És miként a műves elsősorban a dolga után néz, és csak azután a mindennapi kenyérre: éppúgy nekünk is először az Isten dicsőségére kell tekintenünk és csak azután a magunk hasznára. Miként a műves egész nap urának a dolgát végzi és csak egy órát szán az evésre; úgy nekünk is egész életünk idejét Isten dicsőségére kell fordítanunk és csak igen keveset szánhatunk a magunk szükségleteire. Miként a műves azon a napon, amikor nem dolgozott, szégyel bemenni a házba, hogy ott kenyeret kérjen: hogyan van az, hogy te nem szégyelsz bemenni a templomba és ott az Isten színe elé állni, amikor semmi jót sem tettél az Isten színe előtt? — *Ar. Szent János.*

A házigazdának, a mi Teremtőnknek, szőleje az általános Anyaszentegyház, amely az igaz Ábeltől kezdve a világ végéig születendő választottakat, — a szenteket, — mintegy szőlőtőkéket termeli. Az Úr az ő népének tanítására, vagyis szőlejének a művelésére, minden időben küldött műveseket. Először az atyákat (a pátriárkákat), később a törvénytudókat, majd a prófétákat, legutoljára pedig az apostolokat küldötte, hogy mint művesek az ő szőlejében dolgozzanak. Ámbár bizonyos tekintetben mindaz ebben a szőlőben dolgozik, aki igaz hittel jót tesz. — *N. Szent Gergely.*

2. ***Megegyezvén pedig a művesekkel egy denár napi bérben, elküldé őket szőlejébe.***

Az egész jelenlegi világ életét egy napnak mondhatjuk. Ez ugyan hosszú a mi életünket tekintve, de csekélység az Isten életéhez hasonlítva. — *Origenes.*

Úgy hiszem, a denár az üdvösséget jelenti. — *Origenes.*

3. ***És kimenvén három óra tájban, láta másokat tétlenül állani a piacon.***

Aki önmagának él és csak a testi élvezeteknek hódol, azt joggal mondhatjuk tétlennek, mert az isteni cselekedetek gyümölcsét nem érleli. — *Nagy Szent Gergely.*

4. És mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe, és ami igazságos leszen, megadom nektek.
5. Azok pedig elmenének. Ismét kiméne hat és kilenc óra körül, és hasonlóképen cselekvék.
6. Tizenegy óra tájban pedig kimenvén, talála más veszteglőket és mondá nekik: Mit álltok itt egész nap hivalkodva?
7. Felelék neki: Mivel senki sem fogadott meg bennünket. Mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe.

Tétlenek a bűnösök. Őket halottaknak is mondhatjuk. Tétlen az, aki az Isten művén nem dolgozik. Nem akarsz tétlen lenni? Akkor: ne vedd el a másét, a magadéból alamizsnálkodjál, dolgozzál az Úr szőlejében és műveld az irgalmasság szőlejét. — *Ar. Szent János.*

8. Mikor pedig beesteledett, mondá a szőlő ura ispánjának: Hidd elő a műveseket, és add meg nekik bérüket, kezdve az utolsóktól az elsőkig.

Mi a mi szerződésünk és mi a mi békénk? Az örök élet igérete. A pogányok nem ismerik az Istent, és azért az Ő igéretei is ismeretlenek előttük. — *Ar. Szent János.*

Figyeld csak meg: estefelé és nem mindjárt reggel adja a bért. Tehát még a világ fönnállásakor lesz a jövendő ítélet és akkor adja meg kinek-kinek a bérét; mégpedig két okból. Először, mert a jövendő boldogság az igaz életnek a bére; azért nem a világ végén lesz az ítélet, hanem előtte. Azután e nap előtt ígéri az ítéletet, hogy a bűnösök ne láthassák ennek a napnak a boldogságát. — *Ar. Szent János.*

Mondá a szőlő ura ispánjának — vagyis: a Szentléleknek. — *Ar. Szent János.*

Vagy: Mondja az Atya a Fiúnak, mert az Atya a Fiú által működik és a Fiú a Szentlélek által, mert nincs semmi lényegi vagy méltósági különbség közöttük. — *Glossa.*

9. Előjövén tehát, akik tizenegy óra tájban érkeztek vala, kaptak egy-egy denárt.
10. Jövén pedig az elsők is, azt vélték, hogy többet kapnak, de ők is egy-egy denárt kaptak.
11. És átvévén zúgolódának a szőlősgazda ellen,

12. *mondván: Ezek az utolsók egy óráig dolgoztak, és egyenlőkké tetted őket mivelünk, kik a nap terhét és hevét viseltük.*

Amikor esteledett: vagyis amidőn a világ napja leáldozóban van. — *Hrabanus Maurus.*

Jézus Krisztus, maga az Úr, a házigazda és a szőlő gondozója, miként Ő a kapu és a kapus is. Mert Ő jön majd el ítéletre, hogy mindenkinek megfizessen cselekedetei szerint. Hívja tehát a műveseket és megadja nekik a bérüket, amikor összejönnek mindannyian az ítéletre, hogy mindenki munkájának megfelelően megkapja jutalmát. — *Remigiusz.*

Ugyanazt a hőn óhajtott denárt kapták a 11 órától és az 1 órától dolgozók. Mert az örök életnek ugyanazon jutalmára lettek érdemesek azok, akik a világ kezdetétől lettek meghíva, mint akik a világ végén tértek az Istenhez. — *N. Szent Gergely.*

Nem azért zúgolódtak, mintha a bérükben megcsalták volna őket, hanem azért, mert többet vártak, mint amit kaptak. Az irigynek ugyanis fáj, ha a másik kap valamit, mert azt úgy tekinti, mintha tőle vették volna el. Ebből látszik, hogy hiúságból származik az irigység. A másodiknak az fáj, hogy nem lehet első. Azért, hogy az irigység indítóokát eltávolítsa: mondja: „Nem egy dénárban egyeztél-e meg velem?" — *Ar. Szent János.*

A denárt a király képe diszíti. Vedd tehát az igért bért, — képemet és hasonlatosságomat, — és mit akarsz többet? Miért akarod, hogy neked többet adjak, mint a másiknak? — *Szent Jeromos.*

Oktalanság zúgolódni az Isten jósága ellen. Akkor lehetne panaszra ok, ha nem adná meg azt, amit meg kell adnia. — *Nagy Szent Gergely.*

13. *Ő pedig felelvén egyiknek közülök, mondá: Barátom! nem teszek veled igazságtalanságot; nem egy denárban egyeztél-e meg velem?*

Ezen az „egy"-en érthetjük mindazokat, akik a zsidóságból tértek meg. Hitükért őket nevezi az Úr barátainak. — *Remigiusz.*

14. *Vedd, ami a tied, és menj; annyit akarok pedig adni ennek az utolsónak is, mint neked.*

Vagyis: vedd a béredet és menj a dicsőségbe. Anynyit akarok adni ennek az utolsónak — vagyis: a pogány népnek is érdeme szerint, mint neked. — *Remigiusz.*

Mivel az örök élet minden szentnél egyforma, azért mindegyiknek jutalma egy-egy denár volt. De mert magában az örök életben különféleképpen ragyognak az érdemek lámpásai, azért a mennyei Atyánál sok lakás van. A különböző denárral persze nem él az egyik fényűzőbben a másiknál, mert a sok lakóhelyen mindenki tiszteletben tartja a másik dicsőségét. — *Szent Ágoston.*

Aki csak az élete vége felé tér meg, mert addig elhanyagolta az Isten szolgálatát, az tizenegy óráig tétlenül vesztegelt. Mégis az ilyeneket hívja a családatya, hogy a többinél előbb megjutalmazza őket; mert előbb jutottak országába, mint azok, akiket gyermekkoruktól fogva hívott meg. — *Nagy Szent Gergely.*

„Miért álltok itt egész nap hivalkodva?” Ezt nem azoknak mondja, akik lelkileg kezdték, később azután testileg folytatták, de vissza akarnak térni, hogy ismét lelkileg éljenek. Nem ellenzi, hogy az atyai házba viszszajöjjenek a tékozló fiúk, akik buja élettel az evangéliumi élet kincseit elvesztegették. Mégsem hasonlók azokhoz, akik ifjú korukban vétkeztek, mert még nem tudták, mi tartozik a hithez. — *Origenes.*

15. *Avagy nem szabad-e nekem azt tennem, amit akarok? Vagy a te szemed álnok, mert hogy én jó vagyok?*

„Szem”-en a szándékot érti: A zsidóknak ugyanis álnok volt a szemük, rossz a szándékuk, mert a pogányok üdve miatt zúgolódtak. — *Remigiusz.*

16. *Igy lesznek az utolsók elsőkké és az elsők utolsókká; mert sokan vannak a hivatalosak, kevesen pedig a választottak.*

Sokan hivatalosak a hitre, mégis kevesen jutnak el a mennyországba. Mert az Istent csak szavakkal követik, erkölcseikkel azonban eltávolodnak tőle. Ebből kettőt jegyezzünk meg magunknak. Először, hogy senki el ne bízza magát azért, mert a hitre hivatalos; hi-

szen ebből még nem tudhatja, hogy kiválasztottja-e az Isten országának. Másodszor: senki el ne veszítse bizalmát bűnbe esett felebarátja fölött, mert nem ismeri az isteni irgalom gazdagságát. — *N. Szent Gergely.*

Reggelen gyermekségünket, három órán serdülő korunkat értjük, amikor a nap már magasra emelkedik s életerőnk is növekszik. Hat óra a mi ifjúságunk. A nap delelőre jut, mi meg életünk teljében vagyunk. Kilenc óra öregségünk, amikor a nap már hanyatlóban, életerőnk meg fogyóban van. Tizenegy óra a gyöngélkedő aggastyán kora. — *N. Szent Gergely.*

Hogy nem mindenkit egyszerre hívott meg az Úr, hanem egyeseket reggel, másokat három órakor vagy még később, az az illetők különböző lelkületétől függött. Mert akkor hívta őket, amikor az engedelmességre készségesek voltak. Hiszen a latort is akkor hívta meg, amikor az kész volt engedelmeskedni. — *Ar. Szent János.*

Amikor mondja: „Igy lesznek az utolsók elsőkké és az elsők utolsókká", hallgatagon azokat értette, akik eleinte kitüntek a jóban, de később megvetették az erényeket; még azokat is értette, akik a rossz útról tértek vissza és sokat fölülmúltak. — Ez a példabeszéd alkalmas arra, hogy buzgóbbakká tegye azokat, akik késő öregségükben tértek meg. Ne gondolják, mintha kevesebbet kapnának másoknál. — *Ar. Szent János.*

Hatvanad vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 8, 4—15. v.

4. ***Az időben: Nagy sereg gyült egybe, és városról városra tódultak Jézushoz és ő mondá példabeszédében.***

Az Úr itt azt teszi, amit Dávid jövendölt meg Krisztusról: „Bölcs mondásra nyitom meg szájamat." (77. zs. 2.) A példabeszéddel először is figyelmesebbé akarta tenni hallgatóit. Emberi szokás ugyanis, hogy a titokzatos dolgokra inkább figyelnek, míg a szembetűnő dolgokat semmibe sem veszik. De azért is, hogy a méltatlanok meg ne értsék, amit lelki értelemben mond. — *Theophylactus.*

Az életre vezető úton nem sokan járnak és csak kevesen találnak rá. Azért mondja Máté evangélista, hogy a házon kívül hasonlatokban beszélt Jézus, de a házban a tanítványoknak megmagyarázta példabeszédeit. — *Origenes.*

Krisztus először igen célszerűen a sokaságnak mondotta el példabeszédeit. Nemcsak akkori hallgatóinak, de későbbi követőinek is. — *Eusebius.*

5. ***Kiméne a magvető elvetni az ő magvát. És amint vetett, némely része az útfélre esék és eltapostaték, és az égi madarak felevék azt.***

E magvetőn leginkább az Isten Fiát érthetjük. Ő jött az Atya kebeléből, — ahová egy teremtmény sem juthatott be, — erre a világra, hogy bizonyságot tegyen az igazságról. — *Béda.*

Kiment az, aki mindenütt van. Nem helyszerinti értelemben, hanem úgy, hogy testet vett magára és hozzánk jött. Helyesen mondjuk Krisztus eljövetelét kimenetelnek, mert mi Istentől kizárva voltunk, mint a király lázadói és száműzöttei. Már pedig aki kiengesztelni akarja a lázadókat a királlyal, az elmegy hozzájuk, beszél velük, míg méltóvá nem teszi őket arra, hogy a király színe elé vezethesse. Igy tett Jézus is mivelünk. — *Ar. Szent János.*

Az Isten Fia nem szűnik meg lelkünkbe vetni a magot. Nemcsak akkor veti lelkünkbe a jó magot, amidőn tanít, hanem akkor is, amikor teremt. — *Theophylactus.*

Kimegy, hogy elvesse magvát. Ő u. i. nem kölcsönkapja az igét, hiszen Ő természete szerint az élő Isten Igéje. Pál vagy János nem a saját igéjét hirdeti, mert azt csak úgy kapta; míg Krisztusnak saját magva az, mert a maga természetéből adja a tanítást. — Hiszen még a zsidók is mondották róla: „Miképen tudja ez az írásokat, holott nem tanulta?” (Ján. 7, 15.) — *Titus.*

Nem azt mondja, hogy a magvető más magot szórt az út mellé, hanem hogy a mag esett az útfélre. A magvető u. i. jót tanít, de a beszédet fogadják be a hallgatók különféleképpen. Közülök egyesek az útfélre hullatják. — *Theophylactus.*

Kemény és műveletlen minden út. Azon mindenki ide-oda jár-kel. Ott a mag gyökeret nem verhet. Éppúgy a műveletlen szívet sem járja át az isteni tanítás annyira, hogy az erényeket növeszthetné, mert forgalmas útja marad az a tisztátalan lelkeknek. Mások könnyelműen veszik a hit elveit és vele közönségesen bánnak, azért a hitük gyökérnélküli. — *Cyrill.*

Voltak, akik nem azért jöttek a mennyországból, hogy az emberek lelkébe ültessenek vagy vessenek, hanem az volt a küldetésük, hogy az emberek lelkét gondozzák. Mózes és a próféták nem ültették az emberek lelkébe a mennyország titkait, hanem az oktalanokat a gonoszság tévedéseitől és a bálványimádástól tartották vissza. Igy művelték ők az emberek lelki szántóföldjét. Csak a mindenek magvetője, az Isten Igéje jött ki, hogy új magot vessen és hirdesse a mennyország titkait. — *Eusebius.*

Azt tanítja az Úr, hogy az emberek két csoportja fogadja be a magot. Az első csoportba tartoznak azok, akik méltók voltak a mennyei hivatásra, de hanyagságuk és közömbösségük miatt elvesztették az Isten kegyelmét. A második csoportbeliek azok, akik a magot jól gyümölcsöztetik. Máté szerint azonban három különböző réteg van minden csoportban. Akik elnyomják a magot, azok nem egyformán vesztegetik el; és akik gyümölcsöztetik, azok nem ugyanazt az eredményt érik el. Az elvesztegetők cselekedeteit megmutatja a mag. Egyesek mielőtt vétkeztek volna, már elvesztették a lelkükbe vetett józan elvek magvát. Szándékukat és emlékezetüket eltérítették ettől a gonosz lelkek, akik röpködnek a levegőben, vagy a hamis és rossz emberek, az úgynevezett „jó maradak”. — *Eusebius.*

6. ***És másik a kősziklára esék, és kikelvén, elszárada, mert nem volt nedvessége.***

Kősziklának mondja a durva és érzéketlen szívet. Mert a magnak termőtalaja az, ami Jézus egy másik példabeszéde szerint a szűzek olajos lámpásának táplálója, t. i. a szeretet és az erényes kitartás. — *Béda.*

7. ***És másik a tövisek közé esék, és vele együtt nővén a tövisek, elfojták azt.***

Miként a tövisek nem engedik kifejlődni a magot, mert buja növésükkel elfojtják azt; úgy a jelen élet gondjai sem engedik a lelki magot gyümölccséérlelés-hez. Szemrehányást érdemelne az a földműves, aki a tövisek közé, a sziklára vagy az útra vetné a magot. A szikla nem lehet ugyan termőföld, az út meg út marad, a tövis sem lesz mássá: a lelki dolgoknál azonban más szabály érvényesül. A szikla jó termőföld lehet, az úton nem tiporják el a magot, és tövisek között is jól fejlődhetik az elvetett mag. — *Ar. Szent János.*

8. ***Másik a jó földbe esék, és kikelvén, százszoros gyümölcsöt hoza. Ezeket mondván kiálta: Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg.***

Vannak olyan emberek, akik kapzsisággal, élvezetvággyal, és — amit az Úr tövisnek mond, — földi gondokkal fojtják el magukban a beléjük hullott magot. — *Eusebius.*

A kövér és termékeny föld a tisztességes és jó lelkeket jelenti. Ezek szívük mélyébe fogadják az ige magvát, megtartják és gyarapítják azt, s amennyire lehet, százszoros termést hoznak. Mert amidőn a tiszta lélekbe minden zavartól menten belehull az isteni ige, akkor az mély gyökeret ver a lélekben, növekszik és tökéletes termést is hoz. — *Cyrill.*

Mit jelent a példabeszéd, azt megmagyarázza Az, aki elmondotta. — *Cyrill.*

A hallás az értelemre vonatkozik. Azért az Úr a példabeszéd meghallgatására akarja hallgatóinak a lelkét figyelmessé tenni. — *Bazil.*

„Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg." Valahányszor ez a figyelmeztetés előfordul az evangéliumban vagy János Jelenések könyvében, mindannyiszor valami titokzatosat jelent és tőlünk nagyobb figyelmet kíván. Azért, mert a tanítványok nem tudták a példabeszéd jelentését, megkérdezték az Üdvözítőt. De ne gondoljuk, hogy mindjárt kérdezték, mihelyt befejezte a beszédjét; hanem miként Márk mondja: „Mikor pedig egyedül maradt, megkérdezé őt a vele levő tizenkettő a példabeszéd felől." (Márk 4, 10.) — *Béda.*

9. *Megkérdezék őt azért tanítványai, mit jelent e példabeszéd.*

A példabeszéd valószínű történetnek az elmondása. Nem úgy történt, ahogyan elbeszélik, de megtörténhetett volna. A példabeszéd tárgyát átvitt értelemben az elbeszélés tartalmazza. — A talány (rejtvény, inkább mese) elképzelt dolgoknak az elbeszélése, amit valószínűen megtörténtnek adunk elő. Ez azonban nem történt meg, de nem is történhetik meg. Mindig valami rejtett jelentése van. Például, amikor a Bírák könyve elbeszéli: „Elmentek a fák, hogy királyt kenjenek föl maguknak." (Bír. 9, 8.)[1] Nem szószerint kell vennünk ezt: „Kiméne a magvető." Az elbeszélt történetet sem. Azonban megtörténhetett. — *Origenes.*

10. *Kiknek ő mondá: Nektek adatott tudni az Isten országának titkait, másoknak pedig példabeszédekben, hogy látván ne lássanak, és hallván ne értsenek.*

E szavakhoz: „Nektek adatott", add hozzá ezt is: „Akik akartok, és egyszerűségtekben megérdemlitek." — *Nazianzi Szent Gergely.*

Azoknak, akik méltatlanok voltak a nagy titkok megértésére, homályosan beszélt. Krisztus előlük el-

[1] Joátám mondta ezt a mesét Gárizim hegyének tetején, amikor meghallotta, hogy Szichem népe Ábimeleket tette királylyá: „Hallgassatok meg, Szichem emberei, hogy az Isten meghallgasson titeket! Elmentek a fák, hogy királyt kenjenek föl maguknak. Mondák azért az olajfának: Uralkodjál rajtunk. Azt felelte: Elhagyhatnám-e zsiradékomat, melyet istenek, emberek élveznek s elmehetnék-e, hogy a fák között ide-oda mozogjak? Mondák erre a fák a fügefának: Jer s vedd át közöttünk az uralkodást. Az felelé nekik: Elhagyhatnám-e édességemet s pompás gyümölcseimet s elmehetnék-e, hogy a többi fa között ide-oda mozogjak? Mondák erre a fák a szőlőtőnek: Jer s uralkodjál rajtunk. Az felelé nekik: Elhagyhatnám-e boromat, mely Istent és embert fölvidít, hogy a többi fa között ide-oda mozogjak? Mondák erre a fák mindnyájan a galagonyának: Jer s uralkodjál rajtunk. Az felelé nekik: Ha csakugyan királytokká tesztek, jertek s pihenjetek meg árnyékomban; de ha ezt nem akarjátok, jöjjön ki tűz a galagonyából s eméssze meg a Libanon cédrusait. (Bir. 9, 7—15.) Értelme: Az értékes emberek nem törekszenek uralomra. Az értéktelenek meg csak ártani tudnak.

rejtette az ő titkait, nehogy annál szigorúbb ítélet érje őket, ha tudják és mégis megvetik Krisztus tanítását. Hiszen, aki ismeri és azután megveti a tanítást, az szigorúbb büntetést érdemel. — *Theophylactus.*

Az Úr megmondja tanítványainak az okokat is, miért beszél példabeszédekben a néphez. — *Eusebius.*

„Nektek adatott tudni az Isten országának titkait." Amidőn ezt hallod, akkor ne gondolkozzál úgy, mint egyes eretnekek, akik az emberek különböző természete szerint azt tartották, hogy az egyik elvész, a másik megmarad; az egyiket akarata a jóra, a másikat meg a rosszra viszi; hanem vedd hozzá, amit az Úr mond: „Nektek adatott", mert ti akaratban és egyszerűségtekben méltók vagytok rá." — *Nazianzi Szent Gergely.*

Helyes volt, hogy példabeszédekben hallgatták az igazságot, amidőn szívük érzékét elzárva nem gondoskodtak arról, hogy megismerjék az igazságot. Elfelejtették, amit az Úr mondott nekik: „Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg." — *Béda.*

Az Úr kifejti, amit mondott. Tanuljuk meg ebből, hogy keressük a dolgok jelentését még abban is, amit ő magától nem akart megmagyarázni. — *N. Szent Gergely.*

11. *Ez tehát a példabeszéd: A mag az Isten igéje.*
12. *Az útfélre esők azok, kik hallgatják, de azután eljön az ördög és kiveszi az igét szívükből, nehogy hivén, üdvözüljenek.*

Némelyek a beléjük vetett magot elnyomják azzal, hogy könnyen hisznek a csaló hazudozóknak. — *Eusebius.*

13. *A kősziklára esők azok, kik mikor hallják, örömmel fogadják az igét, de nincs gyökerük; egy ideig hisznek, és a kísértet idején elpártolnak.*

Mások pedig mert nem fogadták szívük mélyébe az Isten igéjét, azért a megpróbáltatások idején könnyen kiszakítják. — *Eusebius.*

Bemennek az Isten házába és örvendező lélekkel figyelnek az isteni titkokra, de könnyelműek. Amikor aztán kimennek a templomból, megfeledkeznek a szent

fegyelemről. Ha keresztény hitüket nem háborgatják, megmaradnak a hitben; de mihelyt üldözést kezdenek, menekülésre gondolnak, mert hitük gyökértelen. — *Cyrill.*

Sokan gyakorolni kezdik a jót, de a kellemetlenségek és kísértések jelentkezésekor kimerülnek és a megkezdett jót abbanhagyják. A sziklás földnek nincs termő talaja, mert a mi ki is kelt benne, azt gyümölcsérésig megtartani nem tudja. — *N. Szent Gergely.*

Némelyek megfojtják a magukba fogadott magot a gazdagság és gyönyörűség tövises érzületével. — *Eusebius.*

A gazdagsággal két dolog jár: gond és élvezet. A gondok elnyomják a lelket, az élvezet meg elpuhítja. Mind a kettő megfojtja a magot. Haszontalan gondolatokkal gyötrik a lelket és nem engedik bejutni a szívbe a jó kívánságokat, mert az élet bejáratát kevélyen elzárják. — *N. Szent Gergely.*

Az Üdvözítő előrelátóan mondotta ezt. A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy senki sem marad el más okból az istentisztelettől, csak az előbb mondottak alapján. — *Eusebius.*

Rövid összefoglalásunk ez: A gazdagok nem szívesen hallgatják a jót, mert elkényeztetett és elpuhult természetűek. Az érzéki élvezetnek és a világi dolgoknak a rabszolgái ők, azért a jót elhagyják. Az út, szikla és tövises hely jó termőföld is lehet. Az első kötelesség a jóra való emlékezés és a vigyázat, majd a lelkierősség, ezt követi azután a jelen való dolgok megvetése. Ezért a jó földet éppen ellenkezőleg kell gondozni, mint az utat, kősziklát vagy tövises talajt. — Akinél az útszélre esik a mag, az nem tarthatja meg az igét, mert a magot elrabolja tőle az ördög. Ahol kősziklára esik, az nem tudja kísértés idején türelemmel megőrizni a magot — éppen gyöngesége miatt. A tövisek közé esett nem gyümölcsöztetheti, mert elfojtja a magot. — *Ar. Szent János.*

14. *A tövisek közé esők azok, kik hallgatják, de az igék utóbb az élet gondjai, gazdagsága és gyönyörűségei közt elfojtatnak, és gyümölcsöt nem teremnek.*

Csodálatos, hogy az Úr a gazdagságot tövisnek nevezi. A tövis szúr, a gazdagság gyönyörködtet. És mégis tövis a gazdagság, mert a vele járó gondok szúrják és tépdesik a lelket, és amikor bűnre viszik, fájó sebet ütnek rajta. — *N. Szent Gergely.*

15. *Amelyik pedig jó földbe esett, azok, kik tiszta és jó szívvel hallván az igét, megtartják azt magukban, és gyümölcsöt hoznak állhatatosságban.*

A jó föld türelemmel hoz gyümölcsöt. Mert semmi jót sem tehetünk anélkül, hogy ugyanakkor felebarátunktól valami rosszat el ne kelljen viselnünk. A gyümölcsöt tehát a türelem érleli meg. Hiszen ha alázatosan fogadjuk a büntetést, akkor a megpróbáltatás után fönséges nyugalom és öröm vár reánk. — *N. Szent Gergely.*

Ötvened vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 18, 31—43. v.

31. *Az időben: Magához vevén Jézus a tizenkettőt, mondá nekik: Íme, fölmegyünk Jeruzsálembe, és beteljesednek mind, amiket megírtak a próféták az Emberfiáról.*

Jézus előre látta, hogy tanítványainak a lelkét nagyon megzavarja majd az ő szenvedése, azért már jóval előbb megmondja nekik kínszenvedését és dicsőséges föltámadását. — *N. Szent Gergely.*

Előrelátta az Úr a jövendőbeli eretnekeket, akik azt állítják majd Krisztusról, hogy a prófétákkal ellenkezőt tanított. Azért megmondja már előre: az ő szenvedése és dicsősége teljesen megegyező a próféták jövendöléseivel. — *Béda.*

Tanítványaival külön beszélt szenvedéséről, mert nem akarta azt közhirré tenni, nehogy megbotránkozzanak rajta az emberek. De mégis előre megmondotta azt a tanítványoknak. Előkészítette őket, hogy annak idején könnyebben elviselhessék. — *Ar. Szent János.*

32. *Mert a pogányok kezébe adatik, és megcsúfolják, bántalmazzák, megköpdösik;*

33. *és miután megostorozták, megölik őt, de harmadnap föltámad.*

Hogy a tanítványok tudják, hogy Jézus előre ismeri szenvedéseit, és önként vállalja azt magára, és ne mondhassák: Hogyan eshetik ellenségeinek a kezébe, aki megigérte, hogy minket üdvözít. Azért részletesen elsorolja nekik szenvedéseinek sorrendjét. — *Cyrill.*

Izaiás próféta jövendölte meg: „Testemet odaadtam az engem verőknek, orcámat a tépdesőknek; arcomat nem fordítottam el azoktól, kik gyaláztak és megköpdöstek engem. (Iz. 50, 6.) Kereszthaláláról ezt mondotta: „Mivelhogy halálra adta életét s a gonoszok közé számíttatott, és sokaknak a bűnét hordozta, és ő a törvényszegőkért imádkozott. (Iz. 53, 12.) Azt is mondja az Úr: „És miután megostorozták, megölik őt.[1] — Föltámadását is megjövendölte Dávid: „Örvend is szívem, ujjong is a nyelvem, sőt testem is reménységben pihen: Mert nem hagyod az alvilágban lelkemet, s nem engeded, hogy romlást lásson szented. (15 zs. 9. 10.) — *Ar. Szent János.*

Csodálkozom azok oktalanságán, akik azt keresik, miért támadt föl Krisztus harmadnapon. Mert ha ké-

[1] A Messiás szenvedésének, halálának és dicsőségének prófétai leírását adja Izaiás könyvének 53. fejezetében.

„Ki hitte volna azt, amit hallottunk, az Úr karja ki előtt nyílvánult meg?"

Úgy nőtt fel előtte, mint a fiatal hajtás, és mint a gyökér a szomjas földből; nem volt sem szépsége, sem ékessége, hogy megnézzük rajta, és külseje sem volt kívánatos.

Megvetett volt, a legutolsó az emberek között, a fájdalmak embere, a betegség ismerője; arca mintegy elrejtett és megvetett volt, azért nem is becsülték őt.

Valóban a mi betegségeinket ő hordozta, s a mi fájdalmainkat ő viselte; és mi őt szinte bélpoklosnak tekintettük, az Istentől megvertnek és megalázottnak.

Pedig ő a mi gonoszságunkért sebesíttetett meg, a mi bűneinkért töretett össze; a mi békességünkért van rajta a fenyíték, s az ő kék foltjai által gyógyultunk meg.

Mi mindnyájan mint a juhok tévelyegtünk, kiki a saját útjára tért; s az Úr őreá helyezte mindnyájunk gonoszságát.

Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját.

Kiragadtatott a szorongatásból és az ítéletből. Ki sorolja fel az ő nemzetségét? Mert kivágatott az élők földéről, népem bűnei miatt vertem meg őt.

És gonoszok közt adtak neki sírt, és gazdag mellé jutott

sőbb támadt volna föl, mint ahogyan mondotta, az tehetetlenségére mutatott volna; hogy pedig előbb támadt föl, ez végtelen hatalmának bizonyítéka. Ha valaki hitelezőjének megigérte, hogy három nap mulva megfizeti az adósságát, és látjuk, hogy az nap be is váltja igéretét: akkor azt nem csalónak, hanem bizonyosan igazmondó embernek tartjuk. Megjegyzem, az Úr nem azt mondotta: három nap mulva, hanem: harmadnapon föltámad. Nagypéntek az első nap, nagyszombat napestig a második nap és szombat elmultával föltámadt. — *Izidor.*

34. *Azonban ők mitsem értének ezekből, és ez az ige el volt rejtve előlük, és nem értették a mondottakat.*

A tanítványok nagyon kívánták, hogy Jézus éljen, azért az ő haláláról még csak hallani sem akartak. Nemcsak ártatlan embernek, de igaz Istennek is tartották Jézust, és róla lehetetlennek gondolták, hogy meghalhat. Gyakran példabeszédekben szólott hozzájuk és azért valahányszor szenvedéseiről beszélt, mind-

halálában; mert nem cselekedett gonoszságot, sem álnokság nem volt szájában.

És az Úr akarta őt összetörni a betegséggel. Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékot lát majd s az Úr akarata az ő keze által teljesül.

Azért, mert lelke szenvedett, lát majd és jóllakik. Tudásával az én igaz szolgám sokakat megigazulttá tesz, és gonoszságaikat ő hordozza.

Ezért igen sokakat adok neki osztályrészül, és szétosztja az erősek zsákmányát, mivelhogy halálra adta életét s a gonoszok közé számíttatott, és sokaknak a bűnét hordozta és ő a törvényszegőkért imádkozott. (Iz. 53, 1—12.)

A Messiás „tudása", tanítása. „Sokakat megigazulttá tesz": minden áldás, melyben az emberiség részesül, a Messiás megváltó halálának gyümölcse. („És mi mindnyájan az ő teljességéből vettünk, és pedig malasztért malasztot." Ján. 1, 16.) — „Gonoszságainkat ő hordozza: a Messiás kereszthalála az egész világ bűneiért eleget tett az Istennek. („Mert egy áldozattal mindörökre tökéletesekké tette azokat, kik meg akarunk szentelődni.") (Zsid. 10, 14.) — Az erősek zsákmánya: a Messiás az emberiséget mintegy erőszakosan kiragadta a gonosz lélek rabságából. A törvényszegőkért imádkozott. „Atyám! bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek." (Luk. 23, 34.) (Ószövetségi Szentírás III. 171. l.)

annyiszor azt hitték, hogy ezt is csak képletesen kell érteniök. — *N. Szent Gergely.*

A tanítványok még nem tudták határozottan, mit jövendöltek a prófeták, de föltámadása után az Úr föltárta nekik azok értelmét, hogy megértsék az Irásokat. Most „azonban ők mitsem értének ezekből”. — *Cyrill.*

A zsidók az Úr megöletésére összeesküdtek, azért meg is értették, amikor Jánosnál szenvedéséről beszélt.[1] Majd mikor fölemelítek az Emberfiát, akkor megtudjátok, hogy Én vagyok. (8, 28.) Azért mondották is neki: „Mi azt hallottuk a törvényből, hogy Krisztus örökké megmarad; hogyan mondod hát te: hogy fel kell emeltetni az Emberfiának.” (Ján. 3, 14, 15.)

35. *Lőn pedig, mikor Jerikóhoz közeledett, hogy egy vak ül vala az útfélen, kéregetvén.*

A testileg gondolkozó tanítványok nem tudták megérteni a titok szavait, ezért Jézus csodát tesz. Szemükláttára adja vissza a vaknak látását, hogy őket a mennyei cselekedetek hitére megerősítse. — *N. Szent Gergely.*

Sok nép volt Krisztus körül. A vak még nem ismerte Jézust. Azonban érezte hatását. És érzülete hozzá vezette, amit nem adhatott meg neki látása. — *Cyrill.*

Nehogy az Úr menetele haszon nélküli legyen, azért útközben csodálatosan meggyógyítja a vakot. Ezzel példát adott tanítványainak, hogy ők is mindenben hasznosak legyenek és sohase tétlenkedjenek. — *Theophylactus.*

36. *És amint hallotta az átvonuló sereget, tudakozódék, micsoda az.*

37. *Mondák neki, hogy a názáreti Jézus megyen arra.*

38. *És kiálta, mondván: Jézus, Dávidnak fia! könyörülj rajtam.*

Ó ember! Ki tanított téged? Talán világtalan létedre olvastad a könyveket? Honnét ismerted meg a világ

[1] Nikodémusnak ezt mondotta: „És amint Mózes fölmagasztalta a kígyót a pusztában, úgy kell fölemeltetni az Emberfiának, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.“ (Ján. 3, 14, 15.)

világosságát? Valóban az Úr világosította meg a te vakságodat. — *Cyrill.*

39. *Az elölmenők pedig inték őt, hogy hallgasson. De ő annál jobban kiáltozék: Dávidnak fia! könyörülj rajtam.*

Az intés ellenére sem hagyja el a vakot bátorsága. Tudta, hogy a hit mindennel megküzd és mindenkor győz. Hasznos az Isten szolgálatáért a szégyent leküzdeni. Mert ha pénzszerzés végett egyesek szerénytelenek, akkor a lelkek üdvösségéért nem illik-e magunkra venni a jó erőszakot? — *Cyrill.*

40. *Megállván tehát Jézus, parancsolá, hogy vezessék őt hozzá. Mikor azután közel jött, kérdezé őt,*
41 *mondván: Mit akarsz, hogy veled cselekedjem? Amaz pedig mondá: Uram! hogy lássak.*

Mivel az igazság rágalmazói, a zsidók, azt mondhatták volna a vakra, hogy az nem az, csak hozzá hasonló: azért azt akarta az Úr, hogy előbb maga a vak nyilvánítsa ki természeti fogyatékosságát és azután elismerje a kegyelem hatását. — Amidőn a vak előterjesztette kérését, akkor az Úr legfőbb hatalmával megparancsolta neki, hogy lásson. „És Jézus mondá neki: Láss." Ez az álnok zsidók bűnére mutatott rá: A ti prófétáitok közül mondott-e valamelyik ehhez hasonlót? — Tekintsd csak, mit kíván az orvos attól, akit meggyógyított: „A te hited megszabadított téged." — *Ar. Szent János.*

Itt kutathatjuk, miért nem engedte meg Krisztus az ördögtől megszállottnak, hogy gyógyulása után kövesse őt; a vaknak pedig nem tiltotta, hogy megvilágosítása után követője legyen. Egyik esetet sem tartom meggondolatlanságnak. Az ördögtől megszállottat hírvivőnek küldi el, hogy ő maga személyesen hirdesse azt a kiváló nagy csodát, amely a dühöngő embert egészségessé tette. A vaknak megengedi, hogy kövesse Őt, amikor Jeruzsálembe mennek a kereszthalál mélységes titkának teljesítésére. Akkor a nemrég történt csodára emlékezve, könnyebben megértik az emberek, hogy az Úr nem gyöngeségből, hanem inkább engedelmességből szenved. — *Ar. Szent János.*

Ebben a vak emberben a pogány nép képviselőjét látjuk. Az Úr szent akaratából visszakapja szeme világát és dicsőségét. — *Szent Ambrus.*

Az Úr megkérdezte a vakot, hogy higgyük: ha meg nem valljuk Őt, akkor nem üdvözölhetünk. — *Szent Ambrus.*

A vak az Úrtól nem aranyat, hanem világosságot kért. — Mi se kérjünk csalékony gazdagságot, hanem világosságot, hogy az angyalokkal együtt mi is meglássuk Őt. Ehhez a világossághoz a hit útja vezet. Jól mondta az Úr: „Láss, a te hited megszabadított téged." Aki látja, az követi is Őt, mert a megismert jót meg is teszi. — *Nagy Szent Gergely.*

Misztikus értelemben. — A vak az emberi nem. Ősszüleinkben már elvesztette a természetfölötti világosság dicsőségét és a kárhozat sötétsége borította el. Jerikó, a havonkint elfogyó hold, halandó természetünk hiányosságát jelenti. Amikor tehát a mi Üdvözítőnk Jerikóhoz közeledett, a vak látóvá lett; mert amíg az istenség testünk fogyatékosságát magára vette, az emberi nem az elveszett világosságot visszanyerte. Aki az örök világosság fényét nem ismeri, az vak. Ha csak azt hiszi az Üdvözítőről, hogy ő mondotta magáról: „Én vagyok az út" (Ján. 14, 6.), az még az útszélén ül. Aki pedig hisz és kéri is, hogy az örök világosságot megkapja, az az útszélén ül és kéreget. Az érkező Jézus előtt megy a testi kívánságoktól űzött érzéki tömeg, a bűnök csődületével körülvéve. Mielőtt Jézus megérkeznék a szívünkbe, ezek elszórakoztatják elménket és megzavarják imádságainkat. „De ő annál jobban kiáltozék." Mert minél jobban el akar nyomni a haszontalan és bűnös gondolatok tömege, annál buzgóbban és kitartóbban kell imádkoznunk. Amidőn imádság közben a szórakoztató gondolatok tömkelege lep meg, úgy érezzük, hogy Jézus elment mellettünk; de ha a buzgó imádságban állhatatosak maradunk, Isten a szívünkbe száll és az elveszett világosságot visszakapjuk. „Átmenni": Krisztus emberségének, „állni": istenségének a bizonyítéka. Azért a kiáltozó vakot meghallotta az átvonuló Úr, megállt és visszaadta neki szemevilágát. Mert emberisége vakságunk szavára részvéttel volt

hozzánk és megkönyörült rajtunk, de a kegyelem világosságát isteni hatalmával sugároztatta belénk. Ehhez azonban elvárja tőlünk, hogy szívünk imádságra gyúljon. Mert azt kell kérnünk, amiről ő előre tudja, hogy kérjük és meg is kapjuk. — *Nagy Szent Gergely.*

A hittel hívónak szavára megáll Jézus, és a hittel kérőre tekint. — *Cyrill.*

Az Úr megkérdezi a vakot, mi a kívánsága. Hogy lássák a körülállók: nem pénzt kér tőle, hanem, mint Istentől, isteni hatalmának jelét. — *Cyrill.*

42. ***És Jézus mondá neki: Láss; a te hited megszabadított téged.***

Hittel vesszük meg a jótéteményeket. Bőséges kegyelmet szerez a hit. Keveset visz a forrásvízből az, aki kis edénnyel merít belőle. Aki pedig nagy edénynyel merít, az meg sokat visz magával. A forrásvíz ugyanaz marad, akár keveset, akár sokat is vigyenek belőle. Aki az ablakszárnyát jól kitárja, az több napfényt ereszt a szobába, mint aki alig meri azt kinyitni. Igy mi is hitünk mértéke szerint többet vagy kevesebbet merítünk az isteni kegyelemből. — *Ar. Szent János.*

43. ***És azonnal láta és követé őt, magasztalván az Istent. És az egész nép, mely ezt látta, dicséretet monda Istennek.***

Krisztus szava a betegnek világossága lett. Mert ez az igaz világosság igéje volt. Azért mondja a Szentírás: „És azonnal láta." A vak a jótétemény előtt lángoló hitét, a csoda után pedig háláját fejezi ki. — *Ar. Szent János.*

Ebből kitűnik, hogy kettős vakságtól szabadult meg: a testi és lelki vakságtól. Mert nem dicsérte volna, mint Istent, ha nem látta volna Őt igaz valóságában. — *Cyrill.*

A nép nemcsak a látás kegyelmének elnyeréséért, hanem a kérő hitének megjutalmazásáért is dicsérte az Istent. — *Béda.*

Hamvazó szerda

Szentírási szöveg: Máté 6, 16—21. v.

16. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: mikor böjtöltök, ne legyetek búsak, mint a képmutatók, mert megherVasztják orcáikat, hogy böjtölni lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat.*

Mivel az alázátos és bűnbánó lélek imádságának van ereje, — aki azonban az élvezetekben találja gyönyörűségét, annak nem lehet alázatos és töredelmes a szíve, — azért nyilvánvaló, hogy a böjt nélküli imádság nagyon kevesetérő és gyönge erejű. Aki szükségében imádkozik, az böjttel támogassa tehát az imádságát. Az Úr következetesen az imádság után a böjtről beszél. Tudta ugyanis, hogy a hiúság minden jóból származhatik. Azt parancsolja tehát, hogy a jó földben is megtermő hiúság tövisét szaggassuk ki, hogy az el ne nyomja a böjt hasznát. Nem lehet, hogy a böjtölő ne érezze a böjt megtartóztatását, de sokkal jobb, ha a böjt mutat rád, mintha te hirdeted a böjtöt. — *Ar. Szent János.*

17. *Te pedig mikor böjtölsz, kend meg fejedet és orcádat mosd meg,*

18. *hogy ne lássanak böjtölni az emberek, hanem a te Atyád, ki rejtekben vagyon; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked.*

Az Úr itt a Palesztinában dívó szokást említi. Ott volt szokásban, hogy az emberek ünnepnapokra megkenték a fejüket. Azt parancsolja tehát, hogy amikor böjtölünk, örvendezők és ünneplők legyünk. — *Szent Jeromos.*

Vagyis: A te láthatatlan mennyei Atyád, aki hit által él a szívedben. Istenért böjtöl az, aki iránta való szeretetből sanyargatja magát, és amit magától elvon, azt másnak juttatja. — *Glossa.*

Elég legyen neked az a tudat, hogy a szívek-lelkek vizsgálója lesz a te jutalmazód. — *Remigiusz.*

Tökéletesen böjtöl az, aki szűkösen táplálkozik, de amellett még jobban kerüli a bűnt. Ezt az önmegtagadást azért vállaljuk magunkra, hogy a testi kívánságok

tüzét eloltsuk. Lelkiismeretben tehát arra törekedjünk, hogy az igazságtalan akarat befolyásától és a bűnös cselekedetektől mindig sértetlenül őrizzük meg magunkat. Ezt még betegen is megtehetjük. Hiszen gyönge testben is lakhatik ép lélek. — *N. Szent Leó.*

19. *Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol rozsda és moly megemészti, és hol tolvajok kiássák és ellopják.*

Miután az Úr a hiúság betegségéből kigyógyított, alkalmas beszédet mond a gazdagság megvetéséről. Ugyanis semmi sem tesz annyira pénzsóvárrá minket, mint a dicsőségvágy. Ezért kívánnak az emberek szolgasereget, aranyos kantárral díszített paripát és ezüst edénnyel teli asztalt. Nem mintha erre szükségük volna vagy abban gyönyörködnének, hanem inkább azért, hogy ezzel többnek látszassanak. — *Ar. Szent János.*

Aki azzal a szándékkal cselekszik, hogy földi előnyt szerezzen magának, hogyan maradhat annak tiszta a szíve, ha az a földre irányul? Mindig beszennyeződik az, ami alacsonyabb természetű dologgal vegyül össze, még akkor is, ha az magában véve nem volna szennyes. Igy még az arany is szennyes lesz, ha tiszta ezüsttel vegyítik. Ugyancsak a mi lelkünket is beszennyezi a földi kívánság, pedig maga a föld nem szennyez. — *Szent Ágoston.*

20. *Hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsda, sem moly meg nem emészti, és ahol tolvajok ki nem ássák és el nem lopják.*

A mennyei dicsőség örökkétartó. Ezt sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti, a tolvajok ki nem ássák, el nem lophatják. — *Hiláriusz.*

Mi jobb tehát: a földre helyezni a kincset, ahol bizonytalan a megtartása; vagy az égbe: ahol biztosan megőrzik? Mily oktalanság, otthagyni, ahonnan úgyis el kell távoznod; és oda előre nem gyüjteni, ahová menni szándékozol! Oda helyezd tehát a kincsedet, ahol hazád lesz. — *Ar. Szent János.*

20. *Mert ahol kincsed vagyon, ott leszen a szíved is.*

Ezt nemcsak a pénzről, kincsről, hanem minden

vagyonról kell értenünk. A torkosnak istene a has, a kéjencnek kincse a mértékletlen érzékiség. Igy mindenkinek az, ami uralkodik rajta. Azért tehát mindenkinek ott van a szíve, ahol a kincse van. — *Szent Jeromos.*

Az Úr megmutatja, mi haszna van az almizsnálkodásnak. Aki a földre helyezi a kincseit, az nem remélhet semmit sem az égben. Miért is tekintene az égre, amikor semmije sincs ott? Azért kétszeresen vétkezik: először, mert rosszat gyüjtött; másodszor, mert a földön van a szíve. Míg ellenkezőleg kétszeresen jót tesz, aki égi kincseket gyüjt. — *Ar. Szent János.*

Nagyböjt I. vasárnapja

Szentírási szöveg: Máté 4, 1—11. v.

1. *Az időben: Jézust a pusztába vivé a Lélek, hogy megkisértse az ördög.*

Miután János vízzel megkeresztelte az Urat, a Szentlélek a pusztába vitte őt, hogy ott a kísértés tüzében keresztelkedjék meg. — *Ar. Szent János.*

Ne nyugtalankodjál, ha a keresztség után nagy kísértéseket kell elviselned. Jegyezd meg: azért kaptad a fegyvert, hogy meg ne hátrálj, hanem küzdj. Isten azért nem tartja távol tőled a kísértést: 1. tudatában légy annak, hogy sokkal erősebb vagy; 2. az isteni ajándékok miatt el ne bizakodjál; 3. az ördög gyakorlatilag megtudja, hogy valóban elszakadtál tőle; 4. a kísértéssel erősebb légy; 5. a rádbízott kincsnek bizonyságát adjad. Nem kísértene meg téged az ördög, ha nem látná benned a nagyobb tisztelet hatását. — *Ar. Szent János.*

Leginkább a szent embereket kísérti meg az ördög, mert nagyon szeretne rajtuk győzedelmeskedni. — *Hiláriusz.*

Miért engedte önmagát megkísérteni? Hogy a kísértés leküzdésében közbenjárónk legyen: nemcsak segítségével, de sokkal inkább példájával. — *Szent Ágoston.*

Az ördög az emberekhez megy, hogy megkísértse

őket. Mivel azonban az ördög Krisztus ellen nem mehetett, azért Krisztus ment az ördög ellen. Hogy megkísértse őt az ördög. — *Ar. Szent János.*

Tudnunk kell, hogy a kísértés háromféleképpen működik: ingerléssel, gyönyörködéssel és beleegyezéssel. Ha minket kísértés ér, legtöbbször gyönyörködéssel vagy beleegyezéssel visz a bűnre. Mert mi önmagunkban hordjuk a bűnre való ösztönt és a vele járó küzdelmet. A Szűz méhében testet öltött Isten azonban bűn nélkül jött e földre és azért Ő semmiféle ellenkezést sem ismer önmagában. Rábeszéléssel megkísérthették, de az az ő lelkében nem idézett elő bűnös gyönyörködést. Minden ördögi kísértés nála csak külső maradt, bensőleg neki nem ártott. — *N. Szent Gergely.*

Ez a puszta Jeruzsálem és Jerikó között terült el. Itt tartózkodtak a rablók. Ezt a helyet Dammin-nak, vagyis vérföldnek is nevezték a rablók vérengzései miatt. A példabeszédbeli rablók kezébe jutott ember is Jeruzsálemből ment Jerikóba. Ádámot jelképezte, akit az ördög legyőzött. Illő volt tehát, hogy az Úr Krisztus ott győzze le az ördögöt, ahol az ördög képletesen legyőzte az embert. — *Glossa.*

2. ***És miután negyven nap és negyven éjjel böjtölt, azután megéhezék.***

Jegyezd meg: nagyon jó a böjt és erős pajzs az ördög ellen. Keresztség után nem mulatozni, hanem böjtölni illik. Krisztus is böjtölt. Nem azért, mert szüksége volt rá, hanem hogy minket tanítson. — *Ar. Szent János.*

Hogy a negyvennapi böjtre nekünk példát adjon, negyvennap és negyven éjjel böjtölt. — *Ar. Szent János.*

Nem böjtölt többet Mózesnél és Illésnél, nehogy hihetetlennek lássék, hogy testet vett magára. — *Ar. Szent János.*

A mindenek Teremtője negyven napon át semmiféle ételt nem vett magához. Mi is, amennyire csak tehetjük, a negyvennapi böjt idején testünket önmegtagadással sanyargassuk. — *Nagy Szent Gergely.*

3. *És hozzájárulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyerekké váljanak.*

Amidőn az ördög látta, hogy Krisztus már negyven napja böjtöl, elveszítette reményét. De amikor észrevette, hogy Jézus éhezik, újra bízni kezdett. Ha tehát böjtölsz, és mégis kísértés ér téged, ne mondd: elveszítettem böjtölésem érdemét. Mert ha a böjtölés nem is használ neked annyit, hogy a kísértést elűzze, mégis megvan az a haszna, hogy a kísértés nem győzedelmeskedik rajtad. — *Ar. Szent János.*

Ha a kísértés rendjét vizsgáljuk, megértjük, mily nagy kísértéstől szabadít meg *minket* az Úr. Az ősellenség ugyanis az első embert *torkosságra* kísértette, amikor a tiltott fa gyümölcsének az evésére rábeszélte. Azután *nagyravágyásra*, amikor azt mondta nekik: „Lesztek, mint az istenek." *Kapzsiságra* e szavakkal: „Jót és rosszat tudók." A kapzsiság ugyanis nemcsak pénzre, de nagyra is törekszik, amikor mértéktelenül keresi az előkelőséget. Amivel az első embert legyőzte, azzal kísértette meg a második embert is. Torkosságra kísértette, amikor mondotta: „Mondd, hogy e kövek kenyerekké váljanak." Hiúságra, amikor mondotta: „Ha Isten fia vagy, bocsásd le magad." Nagyzási uralomvágyra, amikor a világ országait megmutatva mondotta neki: „Mindezt neked adom." — *N. Szent Gergely.*

Két egymással ellenkező dolgot tartasz, te ördög. Ha az ő parancsára kenyerekké lesznek a kövek, akkor te ugyan hiába kísérted Azt, akinek ekkora hatalma van. Ha pedig nem tudja azt megtenni, akkor hiába tartod őt Isten fiának. — *Szent Jeromos.*

4. *Ki felelvén mondá: Irva vagyon: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik.*

Krisztus szándéka az volt, hogy alázatossággal győzzön. Azért ellenségét a törvény bizonyosságaival és nem hatalmának erejével győzte meg. Igy az embert is jobban megtisztelte és ellenségét is jobban megbüntette, mert az emberi nem ellenségét nem

mint Isten, hanem mint ember győzte le. — *Szent Jeromos.*

Az ördögtől is megkísértett Úr a Szentírás szavaival válaszol, és aki a kísértőt a mélységbe taszíthatta volna, hatalmának erejét nem érezteti vele. Igy ád nekünk példát arra, hogy valahányszor a rossz emberektől valamit szenvednünk kell, mindannyiszor inkább oktassuk őket, minthogy rajtuk bosszút álljunk. — *N. Szent Geregly.*

Ez a bizonyíték a Deuteronomium könyvéből való. Azért, ha valaki nem táplálkozik az Isten igéjével, az nem is él. Mert miként az emberi test nem él földi táplálék nélkül, úgy a lélek sem élhet Isten igéje nélkül. Isten szájából származónak mondjuk az igét, ha akaratát a Szentírás bizonyítékával nyilvánítja ki. — *Rabanus.*

5. *Akkor magával vivé őt az ördög a szent városba és a templom ormára állítá.*

Mivel Krisztus előző válaszából az ördög semmi bizonyosságot sem szerzett arról, hogy Krisztus Isten-e vagy ember: azért másik kísértésnek tette ki őt. Igy gondolkozott: Ez, akit az éhség nem győzött le, ha nem is Isten Fia, de bizonyára szent. A szent embereket éhséggel nem lehet legyőzni. Azonban miután a testnek minden szükségletét leküzdötték: a hiú dicsőség elejti őket. Azért kezdte őt hiúságra kísérteni. — *Ar. Szent János.*

Ez a fölvitel nem az Úr gyöngeségéből, hanem az ellenség kevélységéből származott. Az ördög parancsnak tekintette az Üdvözítő akaratát. — *Szent Jeromos.*

A szent város: Jeruzsálem. Ott volt az Isten temploma, a szentek szentje és a Mózes törvénye szerinti egy Isten tisztelete. — *Rabanus.*

Ebből kitűnik, hogy az ördög még a szent helyeken is nyugtalanítja Krisztus híveit. — *Remigiusz.*

Rémülve hallja az ember, hogy az ördög fölvitte az Istenembert a szent városba. Igazán minden gonoszságnak az ördög a szerzője. Azonban miért volna csodálatos, hogy a hegyre engedi vitetni magát Az, aki

megengedte, hogy tagjaival a keresztre feszítsék? — *N. Szent Gergely.*

6. *És mondá neki: Ha Isten fia vagy, vesd le magadat, mert meg van írva, hogy angyalainak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat.*

Az ördög ugyanis hiúsággal mindig a magasba emel, hogy azután letaszíthasson. — *Glossa.*

Minden kísértésnél ezt teszi az ördög. Először elismeri: „Ha Isten fia vagy." Azután meg biztat: „Vesd le magad." Az ördög szava mindig az emberek leesésére irányul. Rábeszélhet, de nem parancsolhat. — *Szent Jeromos.*

A valóságban Isten fiát nem az angyalok kezei hordozzák. Inkább ő hordozza az angyalokat. Ha pedig mégis az angyalok kezei hordozzák, akkor nem azért, hogy mint gyönge, kőbe ne üsse a lábát, hanem tiszteletből az Úr iránt. Ó te gonosz lélek! Azt olvastad, hogy az Isten fiát tenyerükön hordják az angyalok, de azt már nem olvastad, hogy a viperát és a baziliszkuszt lábbal tiporja? De azt például hozod föl kevélységből, míg ezt elhallgatod ravaszságból. — *Ar. Szent János.*

7. *Mondá neki Jézus: Megint írva vagyon: Ne kísértsd a te Uradat Istenedet.*

Megjegyzendő: A mi Üdvözítőnk megengedte ugyan, hogy az ördög a templom ormára fölvigye, mégis ellene mondott a parancsnak, hogy onnét leszálljon. Igy adott nekünk példát arra: bár akárki is szólít föl, hogy az igazság keskeny útján fölfelé haladjunk: engedelmeskedjünk neki. De ha az igazság és erény magaslatáról a tévedés és bűn mélységébe akar taszítani: ne hallgassunk rá. — *Rabanus.*

Az ördög hamis nyilai az igaz Szentírás pajzsán összetörnek. — *Szent Jeromos.*

8. *Majd ismét egy igen magas hegyre vivé őt az ördög, és megmutatá neki a világ minden országait és azok dicsőségét.*

Az ördög a második válasz után is bizonytalan lévén, megpróbálkozik a harmadik kísértéssel. Mivel

Krisztus a gyomor ingerét leküzdötte, a hiú dicsőség fátyolát is eltépte, harmadszor az ördög a kapzsiság hálóját veti ki számára. — *Ar. Szent János.*

Dicsőségnek nevezi az aranyat, ezüstöt, drágakövet és a földi javakat. — *Remigiusz.*

9. *És mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulván imádasz engem.*

Az ördög megmutatta ezt az Úrnak. Ezzel ugyan neki semmi újat sem nyujtott. Igy akarta azonban Krisztust rábeszélni, hogy a világ pompáját és hiúságát mint drága és kívánatos jót úgy szeresse, ahogyan ő szereti. — *Rabanus.*

Aki nem az érzéki vágy szemével néz, mint mi, hanem mint az orvos: az látja a betegséget minden veszély nélkül. — *Glossa.*

Ime az ördög régi kevélysége. Kezdetben hasonló akart lenni az Istenhez, most pedig istentiszteletet követel magának. — *Glossa.*

10. *Akkor mondá neki Jézus: Távozzál sátán! mert irva vagyon: a te Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj.*

Az ördög kísértésének végét szakította, hogy az ne merészelje többé ismét megkísérteni. — Megjegyzendő, hogy Krisztus, amikor az ördög megkísértette őt és azt mondta neki: „Ha Isten Fia vagy, vesd le magad", nem volt haragos és az ördögöt sem űzte el magától. Most azonban, amidőn az ördög istentiszteletet követel magának, haragra gyúlt és elűzte őt, mondván: „Távozzál sátán!" Az ő példájából tanuljuk meg, hogy nagylelkűen viseljük el a minket ért sértéseket, az Isten megbántását azonban ne vegyük hallatlanra. Mert a minket ért bántalmakat elviselni: dícséretreméltó türelem; az Isten megbántásával nem törődni azonban nagy gonoszság. — *Ar. Szent János.*

11. *Akkor elhagyá őt az ördög, és ime angyalok jövének és szolgálának neki.*

De az ördög — miként észszerűen hihetjük, — nem a' parancsnak engedelmeskedve távozott. Krisztus istensége és a Krisztusban lakó Szentlélek űzte el onnét az ördögöt. Ez a mi vígasztalásunk. Az Istenembert

ugyanis nem addig kísértheti az ördög, amíg akarja, hanem ameddig azt Krisztus megengedi. És ha nagy kísértésnek engedi is át az embert, mégis elűzi az ördögöt gyönge természetünk miatt. — *Ar. Szent János.*

A kísértés után tisztátalan lelkek helyett Isten angyalai szolgáltak az Úrnak. Igy lett az ördög előtt mindinkább érthető: kicsoda Jézus. — *Szent Ágoston.*

Nyilvánvaló, hogy nem tehetetlensége miatt szolgáltak neki az angyalok, hanem hatalma iránti tiszteletből. Nem azt mondja a Szentírás, hogy segítettek neki, hanem: „szolgálának neki". — *Ar. Szent János.*

Ebből az egy személynek mind a két természete kitűnik. Ember: ezt kísérti meg az ördög. Isten is: azért szolgálnak neki az angyalok. — *N. Szent Gergely.*

Lukács nem ugyanabban a sorrendben beszéli el ezeket a kísértéseket. Azért bizonytalan is, melyik volt előbb: a világ országait mutatta-e meg előbb, és csak aztán vitte a templom ormára vagy megfordítva. Ez azonban mellékes körülmény. A fő: hogy megtörtént. — *Szent Ágoston.*

Lukács inkább a történeti sorrendnek megfelelően, Máté pedig az Ádámmal történtek szerint mondja el a kísértést. — *Glossa.*

Nagyböjt II. vasárnapja

Szentírási szöveg: Máté 17, 1—9. v.

1. *Az időben: Jézus maga mellé vevé Pétert és Jakabot és Jánost, ennek testvérét, és fölvivé őket külön egy magas hegyre.*

Az Úr azt ígérte tanítványainak, hogy majd meglátják az ő dicsőségét. Ezt az ígéretét hat nap mulva teljesítette is a hegyen. — *Remigiusz.*

Kérdés: hogyan lehet az, hogy hat nap múlva vette magához őket, amikor Lukács evangélista nyolc napot említ? Könnyű erre a felelet. A nap közepét és az utolsó napot is egy-egy napnak vette Lukács evangélista. — *Szent Jeromos.*

Ezt a hármat azért vette magához, mert a többieknél kiválóbbak voltak. Figyeld csak meg: Máté nem

hallgatja el azokat, akik neki elöljárói. Ezt teszi még Jánossal is, de különösen Pétert dicséri. Az apostolok kara nem volt se féltékeny, se hiú. — *Ar. Szent János.*

Csak három tanítványt vett maga mellé, mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.— *Rabanus.*

Akik most gyarló lélekkel megőrzik a Szentháromságban való hitüket, azok egykor örök látásának örvendenek. — *Rabanus.*

2. *És elváltozék színében előttük. És orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó.*

Az Úr a hegyre vezette tanítványait, hogy megmutassa nekik dicsőségét. Ezzel tanítja, hogy az Isten szemléletére kívánkozók ne maradjanak meg alacsony vágyaik mellett, hanem az ottfönnvalókat szeressék és mindig a mennyei dolgokhoz emelkedjenek föl. — Igy mondta meg tanítványainak, hogy az isteni dicsőséget ne ennek a világnak mélységeiben keressék, hanem a mennyei boldogság országában. Külön vezette őket, mert a szent férfiak egész lélekkel, hitbeli szándékukkal külön vannak választva a rosszaktól és teljesen el lesznek különítve a jövőben is. Hiszen sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak. — *Remigiusz.*

Az Úr úgy jelent meg apostolainak, ahogyan eljön majd egykor az ítélet napján. — *Szent Jeromos.*

3. *És íme megjelenének nekik Mózes és Illés, beszélgetvén vele.*

A megjelenésnek több oka is volt. Az első bizonyára ez lehetett: Mivel a néptömeg Illésnek vagy Jeremiásnak vagy egynek a próféták közül valónak tartotta. Ezért magával hozta a próféták vezérét, hogy legalább így tünjék ki a különbség az Úr és az ő szolgája között. — A másik ok ez: A zsidók tudvalevőleg állandóan arról vádolták Jézust, hogy megszegi a törvényt, istenkáromló és az Atya dicsőségét magának tulajdonítja. Azért, hogy megmutassa, mind a két dologban ártatlan: a két kiváló tanú között foglal helyet.

Mózes törvényt adott, Illés meg Isten dicsőségén buzgólkodott. — *Ar. Szent János.*

Jézus és két szolgája dicsőségének láttán Péter annyira gyönyörködött, hogy minden mulandó dolgot felejtve, örökké itt akart maradni. Már pedig, ha Péter akkor annyira fölbuzdult, micsoda édes gyönyörűség lesz látni a Királyt dicsőségében, az angyali karok és szentek dicsőségében? — *Remigiusz.*

4. *Megszólalván pedig Péter, mondá Jézusnak: Uram! jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három sátort, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.*

Péter eme mondásával: „Uram, ha akarod", alattvalói tiszteletét és szolgai engedelmességét fejezi ki.— *Remigiusz.*

Te, Péter, tévedsz; és miként a másik Evangélista mondja: nem tudod, mit beszélsz. Ne keress te három sátort, amikor az Evangéliumnak csak egy sátra van. Ebben vannak elhelyezve a törvény és a próféták. — Ha mégis három sátort keresel, akkor ne zavard össze az Urat a szolgáival. Hanem készíts három hajlékot vagy jobban mondva csak egyet: az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek. Hogy akiknek egy az istenségük, a szívedben is egy legyen a sátoruk. — *Szent Jeromos.*

5. *Míg ő szólott, egyszerre fényes felhő árnyékolá be őket. És íme szózat hallatszék a felhőből, mely mondá: Ez az én igen kedves fiam, kiben nekem kedvem telt; őt hallgassátok.*

Mivel meggondolatlanul kérdezett Péter, azért az Úr feleletre sem méltatta őt, hanem az Atya felelt a Fiú helyett, hogy beteljesedjék az Úr szava (Ján. 8, 18.): „Bizonyságot tesz rólam, aki engem küldött, az Atya." — *Szent Jeromos.*

Nem beszél Mózes, Illés sem, hogy az Atya hangja hallassék a felhőből, és a tanítványok elhiggyék, hogy a hang Istentől való. Isten mindig felhőbe burkoltan szokott megjelenni, amint a 36. zsoltárban (2. v.) írva van róla: „Felhő és homály van körülötte." — *Ar. Szent János.*

Az Atya szava a mennyből hangzik. Ő bizonyságot tesz a Fiúról. Pétert megszabadítva tévedésétől, tanít-

ja az igazságra és Péter által a többi apostolt is. Ennek kell készíteni sátort, ennek kell engedelmeskedni. Ez a Fiú, ők a szolgák. Veletek együtt nekik kell a szívek mélyén sátort készíteni az Úrnak. — *Szent Jeromos.*

6. *Hallván ezt a tanítványok, arcukra borultak, és igen megfélemlének.*

Ne félj tehát, Péter! Mert ha hatalmas az Isten, a Fiú is éppúgy hatalmas. Ha pedig szereti Őt az Atya, ne félj: senki sem hagyja el azt, akit szeret. Nemcsak azért szereti Őt, mert szülte, hanem azért is, mert egyakaratú vele. „Kiben nekem kedvem telt." Mintha csak mondaná: Benne nyugszom, aki nekem annyira kedves, mert buzgón keresi azt, ami az Atyáé, egyakaratú az Atyával, azért ha keresztre akarja Őt feszíteni, még akkor sem ellenkezik. — *Ar. Szent János.*

Azt mondja az Atya: „Őt hallgassátok." Másszóval mintha mondaná: Szünjenek meg az árnyéktörvények és a próféták jelképei. Ezután már csak az Evangélium ragyogó példája után menjetek. — *Remigiusz.*

A felhőből hangzó beszéd vagy Mózesnek és Illésnek szólt, mert ők látni és hallani akarták az Isten Fiát: vagy a tanítványokat oktatja. — *Origenes.*

Hármas okból fogta el őket a félelem: megtudták, hogy tévedtek; a fényes felhő beárnyékolta őket, és az Atya-Isten szavát hallották. Az emberi gyarlóság ugyanis nem tudja elviselni a nagy dicsőséget s azért testileg-lelkileg remegve földre borul. Mert minél magasabbra törekszik valaki, annál mélyebbre süllyed, ha nem ismeri tehetségét. — *Szent Jeromos.*

A szentség jele volt, hogy a szent apostolok arcukra borultak. Ugyanis a szentekről mondjuk, hogy arcukra borulnak, míg az istentelenek ennek ellenkezőjét teszik. — *Remigiusz.*

7. *És hozzájuk méne Jézus és illetvén őket, mondá nekik: Keljetek föl és ne féljetek.*

Mivel az apostolok földre borultak és nem tudtak fölkelni, azért Jézus kíméletesen hozzájuk ment és megérintette őket. Jézus érintésére megszünt a félelmük és ellankadt tagjaik megerősödtek. Ezt jelentik

eme szavak: „És hozzájuk méne Jézus és illetvén őket." Akiket kezével meggyógyított, azokat megerősítette szavával is. Mondá nekik: „Keljetek föl, és ne féljetek." Előbb elűzi tőlük a félelmet, azután tanítja őket. — *Szent Jeromos.*

8. *Fölemelvén pedig szemeiket, senkit sem láttak, csak egyedül Jézust.*

Ez nagyon helyesen történt így. Mert ha Mózes és Illés az Úrral maradtak volna, az Atyának erős bizonyságú szavai kétségesnek tűntek volna föl. Csak Jézust látták. A felhő eloszlott, Mózes és Illés eltüntek, mert a törvény és a próféták árnyékai megszüntek. Ezután a törvény és a próféták az evangéliumban találhatók meg. — *Szent Jeromos.*

9. *És amint lemenének a hegyről, meghagyá nekik Jézus mondván: Senkinek se mondjátok a látomást, míg csak az Emberfia halottaiból föl nem támad.*

Megparancsolta, hogy hallgassanak a látott dolgokról. De ha a Szentlélekkel lesznek eltelve, akkor majd tanúskodjanak a lelki dolgokról. — *Hiláriusz.*

Nagyböjt III. vasárnapja

Szentírási szöveg: Luk. 11, 14—28. v.

14. *Az időben: Jézus egy ördögöt űze ki, mely néma vala. Mikor pedig kiment az ördög, megszólala a néma; és csodálkozának a seregek.*

Az Úr azt ígérte, hogy jó lelket ád az imádkozóknak. Ezt a jótéteményt mutatta meg rákövetkező csodájával. — *Glossa.*

Cophos, latinul: mutus. A görögök gyakran azokat nevezik így, akik nem beszélnek; de még inkább azokat, akik nem hallanak és nem is beszélnek. Aki születésétől fogva nem hall, az természetesen nem is tud beszélni; hiszen azt tudjuk, amit hallás útján tanulunk. Ha pedig valaki későbbi bajból veszítette el a hallását, azt semmi sem akadályozza meg a beszédben. Akit azonban az Úr elé vittek, az süketnéma volt. — *Theophylactus.*

Az Evangélista némának vagy süketnémának nevezi az ördögöt, mert ő okozza, hogy az Isten igéjét nem halljuk. Ugyanis az ördög elveszi az ember akaratbeli készségét. Így azután elzárja lelkünk hallóképességét. Azért jött tehát Krisztus, hogy kiűzze az ördögöt, és meghalljuk az igazság igéit. Ezt az embert meggyógyította Jézus, hogy így minden ember üdvösségét érzékeltesse. — *Titus.*

Ezt az ördöngőst Máté nemcsak némának, de vaknak is mondja. Ebben az emberben tehát hármas csoda ment végbe. A vak lát, a néma beszél és az ördöngös megszabadul az ördögtől. Ez mindennap megtörténik a hívek megtérése alkalmával. Először is az ördög elűzése után meglátja a hit fényét, azután az előbb néma ajkak megnyílnak Isten dicsőítésére. — *Remigiusz.*

A kevésbbé műveltnek látszó nép mindig megcsodálta az Úr tetteit. Az írástudók és farizeusok azonban vagy tagadni vagy rosszra magyarázni igyekeztek ezeket a csodákat, mintha ezek nem Krisztus istenségének, hanem a gonosz léleknek volnának a bizonyítékai. — *Béda.*

15. *Némelyek pedig közülük mondák: Belzebub, az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket.*
16. *Mások meg kisértvén, égi jelt kérének tőle.*

Belzebub az akkaroniták istene volt. Beel = Baál. Zebub = légy. Belzebub = legyek ura. Az ördögök fejedelmét nevezték el erről az aljas istenről.[1] — *Béda.*

17. *Ő pedig látván gondolataikat, mondá nekik: Minden magában meghasonlott ország elpusztul és ház házra omlik.*

Nem a beszédjükre, hanem gondolataikra felel. Így

[1] Belzebub eredetileg: Baál-Zebub a. m. légy = Baál. A kánaáni népek főistenségének, Baálnak, egyik megjelenítési formája. A név állítólag onnan van, mert a népképzelet szerint Baál a legyek létrehozója és ura, ezek viszont, mint a nyár gyermekei, az ő szimboluma. Különösen a filiszteus Akkaronban tisztelték. (Kir. IV. 1, 2.) A Jézuskorabeli zsidó felfogás a gonosz szellemek fejét Belzebubnak nevezte, ami a B. szó elferdítése. (Scheffer Ferenc, Kat. Lexikon, I. 183.)

akarta az embereket rávenni, hogy higgyenek hatalmának, mert ő bele lát a szívek titkaiba. — *Béda.*

18. *Ha tehát a sátán magával meghasonlott, miképpen állhat fenn az ő országa? mert azt mondjátok, hogy Belzebub által űzöm ki az ördögöket.*

Az Úr nem a Szentírásból idéz, mert a szent szöveget nem akarta kitenni a hamis magyarázatoknak. Feleletét a mindennapi életből veszi. Mert a ház és város, ha megoszlott, hamarosan elpusztul; éppúgy az ország is. Nincs ennél valóbb igazság. Az országot és a házat az alattvalók egyetértése erősíti meg. Ha tehát, úgymond, én az ördöggel űzöm ki az ördögöt, akkor közöttük széthúzás van, és elvész az ő erejük. Már pedig az ördögök nem ellenkeznek egymással, nem ártanak követőiknek sem, hanem annál inkább megerősítik az országukat. Én tehát akkor csak isteni erővel semmisíthetem meg az ördögöt. — *Ar. Szent János.*

Az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek az országa nem megosztott, hanem örökkévaló. Ne tartsák tehát az ariánusok a Fiút kisebbnek az Atyánál, a Szentlelket a Fiúnál: mert akiknek egy az országuk, azoknak egy a méltóságuk is. — *Béda.*

19. *Ha pedig én Belzebub által űzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által űzik ki? Azért ők lesznek a ti bíráitok.*

20. *Ha meg én Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, bizonyára elérkezett hozzátok az Isten országa.*

Krisztus tanítványai zsidók voltak és test szerint a zsidó nemzetségből származtak. Ők hatalmat kaptak Krisztustól a tisztátalan lélek kiűzésére. Jézus nevében meg is szabadították az ördögtől megszállottakat. Ha tehát a ti fiaitok az én nevemben űzik ki az ördögöt, akkor nem teljes esztelenség-e azt mondani, hogy én meg Belzebub által űzöm ki azokat? A ti fiaitok hite ítél el titeket. — *Cyrill.*

A zsidók ördögűző fiai ahhoz a nemzetséghez tartoznak, amely Isten nevében űzi ki az ördögöket. Mintha mondaná: Ha az ördög kiűzését fiaitoknál az Istennek és nem az ördögnek tulajdonítjátok: akkor nálam ugyanazt a cselekedetet miért nem veszitek

ugyanannak az oknak? Azért ők lesznek a ti bíráitok. Nem hatalmukkal, hanem cselekedetükkel; mert ők az ördög kiűzését Istennek tulajdonítják, ti pedig Belzebubnak, az ördögök fejedelmének. — *Ar. Szent János.*

Mivel pedig rágalom az, amit ti rólam mondotok, azért nyilvánvaló, hogy én az Isten ujjával űzöm ki az ördögöket. — *Cyrill.*

Isten ujja: a Szentlélek. A Fiút ugyanis az Atya kezének és karjának mondjuk, mert az Atya mindent Őáltala tesz. Amint tehát az ujj nincs külön a kéztől, hanem természete szerint hozzátartozik: úgy a Szentlélek is egyszerűen hozzátartozik a Fiúhoz, és a Fiú mindent Vele cselekszik. — *Cyrill.*

Vagyis: Ha Én, mint ember, az Isten Lelkével kiűzöm az ördögöt, akkor bennem kegyelmet talált az emberi természet. És elérkezett az Isten országa. — *Cyrill.*

Megmutatja az Isten országában a Szentlélek királyi hatalmát. Mi magunk is királyi paloták vagyunk, ha bennünk lakik a Szentlélek. — *Szent Ambrus.*

Elérkezett hozzátok az Isten országa. Elérkezett ti ellenetek, de nem ti értetek. Mert rettenetes lesz Krisztus ellenségeinek az Úr második eljövetele. — *Titus.*

21. *Midőn az erős fegyveresen őrzi udvarát, békében van a tulajdona.*

Erősnek nevezi az ördögöt, nem mintha természete szerint ilyen volna, hanem a régi kényuralmát tekintve, amit a mi kislelkűségünk tulajdonít neki. — *Ar. Szent János.*

22. *De mikor nálánál erősebb jövén, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszi, melyben bízott, és elosztja prédáját.*

Az ördög fegyverei: a különféle bűnök. Ebben reménykedve támad az ember ellen. — *Theophylactus.*

Az ördög udvara: a világ. Itt helyezkedett el és az Üdvözítő eljöveteléig tetszése szerint uralkodott. A hitetlenek szívében lakott minden ellenkezés nélkül. Azonban Krisztus erősebb hatalma győzött. Minden

embert megszabadította, és az ördögöt elűzte. Igy teljesedett be a Szentírás szava: „De mikor nálánál erősebb jövén, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszi, melyben bízott, és elosztja prédáját." — *Béda.*

Miután a fölséges Isten Igéje, a minden erősség adója és erők Ura, emberré lett, megtámadta az ördögöt, és a fegyvereit elvette tőle. — *Cyrill.*

Az ördög fegyverei: a ravaszság, álnokság és lelki gonoszság. Prédája: a félrevezetett emberek. — *Béda.*

23. *Aki nincs velem, ellenem vagyon, és aki nem gyüjt velem, szétszór.*

Szinte mondja: Én az embereket Istennek akarom fölajánlani, a sátán pedig ennek az ellenkezőjét akarja. Aki velem nem dolgozik együtt, az szétszórja az enyémet; hogyan űzhetné ki tehát az velem együtt az ördögöket? — *Ar. Szent János.*

Én azért jöttem, hogy Istennek szétszórt gyermekeit összegyüjtsem. Azonban a sátán, mert nincs velem, megkísérli szétszórni azt, amit én összegyüjtöttem és megmentettem. Hogyan szolgálhatná tehát az én érdekemet az, aki a munkámat lerontja? — *Cyrill.*

24. *Mikor a tisztátalan lélek kimegyen az emberből, vizetlen helyeken jár, nyugalmat keresvén, de nem találván, így szól: Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem,*

Ez az ember az egész zsidó népet képviselte. A törvény által űzte ki belőle a tisztátalan lelket. Azonban a pogány népeknél a Krisztusban való hitük miatt nyugalmat nem talált. Pedig a pogányok szíve eleinte kiaszott volt, de később a Szentlélek megtermékenyítette azt a keresztség hatalmával. A tisztátalan lelkeket kiűzte Krisztus, azért a gonosz lélek visszatért a zsidó néphez. — *Szent Ambrus.*

25. *És odamenvén, kisöpörve találja azt és fölékesítve.*

Vagyis: az Izraelből valókhoz menvén. Bennük nem talált semmi istenes dolgot, mert elhagyatott és üres volt az ő lakóhelyük. „És odamenvén kisöpörve találja azt és fölékesítve." — *Origenes.*

26. *Akkor elmegyen és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat, és bemenvén, ott laknak; és azon ember utóbbi állapota rosszabb leszen az előbbinél.*

Az utóbbi állapota rosszabb leszen az elsőnél, az Apostol szavai szerint (Pét. II. 2, 21.): „Mert jobb lett volna nekik az igazság útját meg nem ismerni, mintsem annak megismerése után eltérni a nekik adott szent parancsolattól." — *Cyrill.*

Nemcsak nekik, de nekünk is szól Jézus eme figyelmeztetése: „És azon ember utóbbi állapota rosszabb leszen az előbbinél", mert ha fölvilágosítva és a régi bűntől eltávolítva, később mégis visszatérünk az előző gonoszságra, akkor sokkal súlyosabb lesz a következő bűnök büntetése. — *Ar. Szent János.*

27. *Lőn pedig, midőn ezeket mondotta, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott, és az emlők, melyeket szoptál.*

Amidőn az írástudók és farizeusok megkísértették és gyalázták az Urat, egy asszony nagy bátorsággal dícséri az ő emberségét. — *Béda.*

28. *Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik azt.*

Az Isten anyja azért boldog, mert a testté lett Igének időbeli szolgálója. De még boldogabb azért, mert a szeretetreméltó Igének megőrzője maradt. Ez a kijelentés a zsidó bölcsekre is vonatkozott. Ők az Isten igéjét nem azért keresték, hogy hallgassák és megőrizzék, hanem azért, hogy azt tagadják és gyalázzák. — *Béda.*

Nagyböjt IV. vasárnapja

Szentírási szöveg: Ján. 6, 1—15. v.

1. *Az időben: Jézus a galileai, vagyis tiberiási tengeren túlra méne.*

Ezt a tengert hely szerint máskép nevezték. Galileainak mondták, mert Galilea provinciában volt; de tiberiásinak is nevezték Tiberiás városa után. Nem azért hívták tengernek, mntha keserű vize lett volna, hanem azért, mert zsidó szokás szerint minden álló

vizet tengernek mondottak. Az Úr gyakran ment át a tengeren, hogy a körülötte lakó népeknek beszéljen. — *Alcuin.*

2. *És nagy sokaság követé őt, mert látták a jeleket, melyeket a betegeken cselekszik vala.*

Faluról-falura ment Jézus, hogy a népet megnyerje, nagyobb készségre és buzgóságra segítse. „És nagy sokaság követé őt, mert látták a jeleket, melyeket a betegeken cselekszik vala." — *Theophylactus.*

A vakokat látókká tette és egyéb hasonló csodát tett. Megjegyzendő, hogy akiket testileg meggyógyított, azokat ugyanakkor lelkileg is megjavította. — *Alcuin.*

3. *Fölméne tehát Jézus a hegyre, és leüle ottan tanítványaival.*

4. *Közel vala pedig a húsvét, a zsidók ünnepe.*

Fölment a hegyre, hogy onnét lássa a végbeviendő csodát. Tanítványait is magával vitte, hogy elvonja őket a tömegtől. A hegyre ment, hogy minket így tanítson meg arra, hogy az élet zűrzavaros nyugtalanságai közepette pihenjünk meg. Mert a magányos visszavonulás nagyon jó a léleknek. — *Ar. Szent János.*

5. *Fölemelvén tehát szemeit Jézus, és látván, hogy nagy sokaság gyűl hozzája, mondá Fülöpnek: Honnét veszünk kenyeret, hogy ezek egyenek?*

Jézus nemcsak tanítványai közt foglalt helyet, hanem lelkesen beszélt is nekik valamiről, hogy őket önmagának megnyerje. Azután föltekintett és látta a feléje közeledő néptömeget. Kinek az érdekében kérdezte Fülöpöt? Hiszen jól tudta, hogy a tanítványok bővebb tanításra szorulnak. Ilyen volt Fülöp is, aki később ezt mondotta Jézusnak: „Uram! mutasd meg nekünk az Atyát és elég nekünk!" (Ján. 14, 8.) Azért előbb tanította őket. Ha csak egyszerűen csodát tett volna, akkor az nem tünt volna föl olyan nagy csodának. Arra kényszeríti tehát őket, hogy ők maguk vallják be szükségüket, mert így majd annál jobban tudják értékelni a nagy csodát. — *Ar. Szent János.*

6. *Ezt pedig azért mondá, hogy őt próbára tegye; mert ő maga tudta, mit akart cselekedni.*

Nem azért kérdezte, hogy megtudja tőle azt, amit nem tudott volna; hanem azért, hogy a tapasztalatlan tanítványnak megmutassa a nehézkességét, amiről az nem is tudott. — *Alcuin.*

Az Úr tehát kérdésével próbára teszi Fülöpöt: van-e hite. És miként annak válaszából látszik, az nagyon is emberi gondolatokkal volt eltelve. — *Theophylactus.*

7. *Felelé neki Fülöp: Kétszáz denár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson.*

E szavaival nehézkességét fejezte ki Fülöp. Mert ha tökéletesen ismeri a Teremtőt, akkor az ő nagy hatalmában nem kételkedik. — *Alcuin.*

Fülöphöz hasonlónak találta az Úr Andrást is. Ámbár ő valamivel magasztosabban gondolkozott. — *Theophylactus.*

8. *Mondá neki egyik tanítványai közül, András, Simon Péternek testvére:*
9. *Van itt egy fiú, kinek öt árpakenyere van és két hala; de mi ez ennyinek?*

András nem ok nélkül mondotta ezt. Ő hallotta, hogy Elizeus próféta az árpakenyerekkel csodát tett: mert húsz kenyérrel száz embert táplált. Lelkileg tehát valamivel magasabbra emelkedett, de a csúcsra mégsem ért föl. Látszik ez a megjegyzéséből is: „De mi ez ennyinek?" Azt hitte, hogy a kevésből keveset, a sokból többet tehet a csodatevő. Csakhogy ez nem úgy van. Mert kevésből-sokból egyforma könnyűséggel jóllakatja a sereget. Hiszen Ő nem szorul rá semmiféle anyagra sem. Mégis, hogy ne úgy tűnjék föl, mintha az ő bölcsesége mellőzné a teremtményt, azért magát a teremtményt használja föl csodáinál. — *Ar. Szent János.*

10. *Jézus erre mondá: Telepítsétek le az embereket. Áma helyen pedig sok fű vala. Letelepedének tehát a férfiak, számszerint mintegy ötezeren.*
11. *Jézus pedig vevé a kenyereket, és hálát adván, elosztá a letelepülteknek; hasonlóképpen a halakból is adott, amennyit akartak.*

Itt a manicheusok téves tanítását is elítélte Jézus. Ők ugyanis azt mondották, hogy a kenyeret és minden ehhez hasonlót a rossz isten teremtette. Már pedig a jó Isten Fia — Jézus Krisztus, — a kenyeret szaporította meg. Ha ezek rossz teremtmények lettek volna, akkor bizonyára a jó nem szaporította volna meg a rosszat. — *Theophylactus.*

Miért nem imádkozott Jézus az inaszakadt meggyógyításánál, a halott föltámasztásánál vagy a tenger lecsendesítésénél, míg itt imádkozik és hálát ad? Hogy megmutassa: mindazok, akik asztalhoz ülnek, adjanak hálát az Istennek. Más egyébkor is jelentéktelennek látszó dolgoknál imádkozott, hogy megtanulják ebből: Ő nem szükségből imádkozott. Mert ha imádkoznia kellett volna, akkor nagy dolgoknál bizonyára többet imádkozott volna. Mivel pedig Ő hatalmával tette a csodát, biztos, hogy itt értünk ereszkedik le hozzánk, hogy vele együtt imádkozzunk. Nagy néptömeg volt jelen, és ezt kellett meggyőznie arról, hogy a csoda Isten akarata szerint történik. Amidőn titokban tett csodát, nem imádkozott. A sokaság előtt azonban imádkozott, nehogy azt higgyék, Ő Istennek ellensége. — *Ar. Szent János.*

Aki a kevés magból termést ád, Az szaporította meg kezében az öt árpakenyeret. Mert hatalmas a Krisztus keze. Az öt kenyér volt a mag. Ezt ugyan nem a földbe vetették, de azért mégis megszaporította Az, aki a földet teremtette. — *Szent Ágoston.*

Nézd csak: mi a különbség szolga és annak Ura között. A próféták csak a kegyelem mértéke szerint tettek csodát. Krisztus azonban határtalan nagy bőkezűséggel működik. — *Ar. Szent János.*

12. *Miután jóllaktak, mondá tanítványainak: Szedjétek föl a megmaradt hulladékokat, hogy el ne vesszenek.*

13. *Összeszedék tehát, és tizenkét kosarat töltének meg az öt árpakenyér hulladékaiból, melyek megmaradtak az étkezők után.*

Szükséges volt ez az utasítás, nehogy puszta képzelődésnek tartsák a történteket. Azért tette csodáját is kézzelfogható anyaggal. De miért nem az emberek-

kel, hanem tanítványaival szedette össze a morzsalékot? Mert őket jobban akarta tanítani, hiszen a földkerekség tanítóinak szánta valamennyit. — Én azonban nemcsak a megtörtént kenyérszaporítást csodálom, hanem azt a bizonyos fölösleget is. Mert se többet, se kevesebbet, se fölöslegeset nem tesz az Isten. Csak annyit, amennyit akar. A tizenkét apostolnak megfelelően tizenkét kosárral volt a fölösleg. — *Ar. Szent János.*

A megtörtént csodából tanuljuk meg, hogy ne legyünk kislelkűek a szegénység szorongattatásaiban. — *Theophylactus.*

14. *Az emberek pedig látván a jelt, melyet Jézus cselekedett, mondák, hogy ez bizonnyal az a próféta, ki e világra jövendő.*

Az Urat még nem tökéletes hittel mondták prófétának azok, akik Istennek nem ismerték el. De már sokat fejlődött a hitük, a csodálatos erő láttán. Másoktól megkülönböztetve prófétának mondták, mert tudták a prófétákról, hogy azok csodát műveltek a nép előtt. Nem tévedtek, amidőn prófétának nevezték Jézust, mert az Úr maga is prófétának mondta magát, mondván (Luk. 13, 33.): „Nem veszhet el próféta Jeruzsálemen kívül." — *Alcuin.*

Krisztus úgy próféta és a próféták ura, amint angyal és az angyalok ura. Amidőn a jelenvalókat hirdette, akkor angyal volt; amikor a jövőt megjövendölte: próféta volt. Amikor az Ige testté lett, akkor az angyaloknak és a prófétáknak is ura lett. Nincs próféta az Isten Igéje nélkül. — Elmélkedjünk csak ezen: Isten lényegét testi szemmel nem láthatjuk, és az egész világot és minden teremtményt fönntartó csodája is rejtve van előlünk. Azért néha a természet törvényeinek ellenére csodát tesz, hogy csodálják meg nem a nagyobb, hanem a ritkább dologban azt a hatalmat, amit észre nem veszünk a mindennapi dolgokban. Hiszen sokkal nagyobb csoda az egész világ kormányzása, mint öt kenyérrel az ötezer ember megvendégelése; és azon mégsem csodálkozik senki sem. Azt megcsodálják az emberek, nem azért, mert nagyobb, ha-

nem mert ritkább dolog. — De nem elég Krisztus csodáiban csak ezt látni. Az Úr a hegyen tartózkodik, az Isten Igéje is a magasban van. Nem fekszik alacsony helyen, azért nem is szabad azt fölületesen mellőznünk. — *Szent Ágoston.*

15. ***Azért észrevevén Jézus, hogy készülnek jönni és megragadni őt, hogy királlyá tegyék, ismét a hegyre meneküle maga egyedül.***

A néptömeg a csoda láttára jóságosnak és hatalmasnak ismerte meg Jézust, azért királlyá akarta őt tenni. Mert az embereknek jóságos király kell a kormányzásukra, hatalmas a védelmükre. — *Béda.*

Krisztus olyan király, aki fél a királyságtól. Nem olyan király, akit az emberek tettek királlyá; hanem olyan király, aki az embereknek országot ad. Ő mindig az Atyával együtt uralkodik, mint Istennek a Fia. A próféták előre megjövendölték az ő országát, azt is, hogy emberré lesz a Krisztus, és az ő híveit, a keresztényeket országává teszi. Ezt az országot alapítja és ezt veszi meg Krisztus vére. Majd egykor nyilvánvalóvá lesz az ő országa, amidőn szentjeivel együtt ítéletre jön hatalmának fénylő dicsőségével. Tanítványai és a benne hívő népsereg azt tartotta, hogy már most jön el és mindjárt uralkodik is. Azért akarták őt megragadni és királlyá tenni. — *Szent Ágoston.*

A szenvedés vasárnapja

FEKETEVASÁRNAP

Szentírási szöveg: Ján. 8, 46—59. v.

46. ***Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregnek: Ki vádolhat engem közületek bűnről? Ha igazságot mondok nektek, miért nem hisztek nekem?***

Szinte mondja: Ha Isten fiai vagytok, akkor kell, hogy gyűlöljétek a bűnt. Ha tehát engem, akit ti gyűlöltök, nem tudtok bűnről vádolni: világos, hogy engem az igazság miatt gyűlöltök. Mert az Úr akkor Isten Fiának mondotta magát. — *Theophylactus.*

Krisztus eme szavai nagy önbizalomról tanuskodnak. Egy ember sem mondhatná ezt tudatosan önmagáról. Csak az Úr nem követett el bűnt. — *Origenes.*

Mérlegeljétek Krisztus szelídségét. Nem kísérli meg bizonyítgatni, hogy nincs bűne. Pedig ő istenségének erejével megigazulttá teszi a bűnöst. — *N. Szent Gergely.*

47. *Aki Istentől van, Isten igéit hallgatja; ti azért nem hallgatjátok, mert az Istentől nem vagytok.*

Ne a természetet nézd, hanem a bűnt. Ők Istentől, de nem az Istenből valók. A természet az Istentől van, de a bűn nincs az Istentől. Ezt azoknak mondotta, akik nemcsak bűnösök voltak, — hiszen ez általános mindenkinél, — hanem akikről előre tudta, hogy nem hisznek azzal a hittel, amely őket a bűnök kötelékétől megszabadíthatná. — *Szent Ágoston.*

Valaki kérdezhetné: Honnét tudom én azt, hogy szívembe fogadtam az Isten igéjét? Hiszen vannak, akik az Isten igéjét még a testi fülükkel sem hallgatják. Vannak, akik ugyan a testi füllel meghallgatják, de semmit sem tesznek a lelki kivánságuk kielégítésére. Vannak olyanok, akik szívesen befogadják az Isten igéjét, úgy hogy még sírásra is fakadnak, de könnyeik után visszatérnek gonoszságaikra. Ezek egyáltalán nem hallgatják az Isten igéjét, mert a gyakorlati életben cselekedeteikkel megtagadják azt. — *N. Szent Gergely.*

48. *Felelék azért a zsidók, és mondák neki: Nemde jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy, és ördögöd van?*

Amidőn valami fönségesebbet mondott az Úr, azt a zsidók esztelenségnek tartották, mert a lelki dolgok iránt teljesen érzéketlenek voltak. Kitűnik ez a válaszukból is. „Felelék ezért a zsidók és mondák neki: Nemde jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy, és ördögöd van.? — *Ar. Szent János.*

Érdemes kutatni: Hogyan lehet, hogy a zsidók azokhoz a szamaritánusokhoz hasonlították az Úr Jézust, akik a jövő életet tagadták és a lélek fönnmaradását nem fogadták el; amikor az Üdvözitő oly sokszor be-

szélt a föltámadásról és az ítéletről? Bizonyára csak meggondolatlanságból mondhatták ezt. Mert a neki tulajdonított dolgokat ő nem tanította. — *Origenes.*

Valami alapja mégis volt annak, hogy egyesek így vélekedtek: Jézus a szamaritánusok szerint gondolkozik, hiszen azt mondotta: semmi sem marad az ember halála után; és csak a zsidók megnyerése végett beszélt a föltámadásról és az örök életről. Hogy ördöge van, azt meg azért mondották róla, mert beszéde az ő gondolkozó képességüket fölülmúlta. Amikor pl. Istent Atyjának nevezte, a mennyből alászállottnak mondotta magát stb. Sokan meg valóban azt hitték, hogy Belzebub az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. — *Origenes.*

49. *Felelé Jézus: Én nekem ördögöm nincsen, hanem tisztelem Atyámat, és ti gyalázattal illettek engem.*

Itt az Istent bántották meg a zsidók. Jézus válaszában mégsem használ ellenük megtorló szavakat. Ezzel arra oktat minket, hogy még igazságunk tudatában is hallgassunk felebarátaink hamis gyalázkodásaira, nehogy az igazi figyelmeztetésnek eszköze a harag fegyverévé váljék nálunk. — *N. Szent Gergely.*

Megjegyzendő: Ahol őket tanítani és a kevélységüket megtörni kellett: ott szigorú volt; ahol pedig szemrehányásaikat kellett elviselni: ott nagyon szelid volt hozzájuk. Igy tanít minket, hogy az Istenhez tartozó dolgokat védelmezzük, a magunkat illető dologgal azonban ne törődjünk. — *Ar. Szent János.*

Minthogy pedig az Isten dicsőségéért buzgólkodót az alacsony gondolkozású emberek gyalázzák, azért az Úr maga adott példát a türelemre. Csak annyit mondott: „És ti gyaláztok engem." — *N. Szent Gergely.*

50. *Én azonban nem keresem a magam dicsőségét; van, aki keresi és megitéli.*

Én azt teszem, amit tennem kell; de ti nem teszitek azt, amit tennetek kellene. — *Szent Ágoston.*

Szinte mondja: Atyám iránti tiszteletből mondottam ezt nektek, és ezért ti gyalázattal illettek engem. De nem törődöm a ti gyalázkodástokkal. Mert majd

szigorú számadást adtok arról, amit most tőletek hallok. — *Ar. Szent János.*

51. *Bizony, bizony mondom nektek: Aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké.*

Mindaddig nem látjuk meg a halált, míg Krisztus szavát megtartjuk. — *Origenes.*

52. *Mondák erre a zsidók: Most ismertük meg, hogy ördögöd van. Ábrahám meghalt, a próféták is, és te azt mondod: Ha valaki az én beszédemet megtartja, nem izleli meg a halált mindörökké.*
53. *Avagy tán nagyobb vagy Ábrahám atyánknál, ki meghalt? a próféták is meghaltak. Mivé teszed magadat?*
54. *Felelé Jézus: Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi; az én Atyám az, aki dicsőít engem, kiről ti azt mondjátok, hogy Istenetek.*

Az Atya megdicsőítette a Fiút a keresztelésnél, a hegyen, szenvedése idején a nagy néptömeg előtt szólt hozzá, szenvedése után föltámasztotta és isteni fölségének jobbjára emelte. — Az Úr ezt akarja mondani: Ti testileg Isteneteknek nevezitek Őt, egyideig szolgáltok Neki, de nem ismeritek Őt úgy, amint kellene ismernetek. Nem tudjátok, hogy lelkileg kell Neki szolgálnotok. — *Alcuin.*

55. *De ti nem ismeritek őt, én pedig ismerem; és ha azt mondom, hogy nem ismerem, hozzátok hasonló hazug leszek; ámde ismerem őt és beszédét megtartom.*
56. *Ábrahám, a ti atyátok, örömmel kivánta látni az én napomat; látta, és örvendezett.*

Szinte mondja: Ti hazudtok, amikor azt mondjátok, hogy ismerítek Őt. Éppúgy hazudnám én is, ha azt mondanám, hogy nem ismerem Őt. — *Ar. Szent János.*
Az Atya beszédét megtartja a Fiú. És ő maga az Atya Igéje, aki az emberekhez szól. — *Szent Ágoston.*

57. *Mondák azért a zsidók neki: Még ötven esztendős sem vagy, és Ábrahámot láttad?*

A zsidó hallgatók testies gondolkozását Krisztus szavai nem tudták a földi tekintetektől elvonni. Ők Krisztust csak testi életkora szerint tekintették. — *N. Szent Gergely.*

58. *Mondá nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett, én vagyok.*

Üdvözítőnk jóságával igyekszik őket testies gondolkozásuktól megszabadítani és istenségének szemléletére emelni. *Mielőtt* a mult időt fejezi ki. *Én vagyok* pedig a jelen időt. Mivel pedig sem mult, sem jövő idő nincs az Istennél, csak örökös jelen van, azért nem azt mondja: Ábrahám előtt én voltam, hanem Ábrahám előtt *Én vagyok.* — *N. Szent Gergely.*

59. *Köveket ragadának azért, hogy rája hajítsák; Jézus pedig elrejtőzék, és kiméne a templomból.*

A hitetlen lelkek az örökkévalóság eme szavait nem tudták elviselni, azért keresték Jézust, hogy megöljék. — *N. Szent Gergely.*

Amidőn már a nekik szánt tanítást befejezte, a zsidók pedig köveket szedtek: elhagyta őket, mint javíthatatlanokat. — Jaj annak az embernek, akinek kőkemény szívéből menekül az Isten! — *Szent Ágoston.*

Virágvasárnap

Szentírási szöveg: Máté 21, 1—9. v.

1. *Az időben: Midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett, és Betfagéba ért az Olajfák hegyéhez, akkor elküldé két tanítványt.*

Az evangélista előzőleg megemlítette, hogy Jézus Galileából Jeruzsálem felé ment. Miután elmondotta az úton történt eseményeket, így folytatja elbeszélését: „És midőn Jeruzsálemhez közeledtek, és Betfagéba értek." Betfagé a papok kis helysége volt az Olajfák lejtőjén, egy mérföldnyire Jeruzsálemtől. A papok ugyanis bizonyos napokon a templomi szolgálataikat végezték. Kötelességük végeztével ide vonultak vissza. A szolgálatra készülők is ugyanitt tartózkodtak. Mert a törvény parancsa az volt, hogy szombati napokon ezer lépésnél nagyobb utat egyikük sem tehetett meg. — *Remigiusz.*

2. *Mondván nekik: Menjetek a helységbe, mely előttetek*

vagyon, és mindjárt találtok egy megkötött szamarat és vele vemhét; oldjátok el, és hozzátok ide nekem.

3. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége vagyon rájuk; és azonnal elbocsátja azokat.

Nem azt mondotta tanítványainak: Mondjátok: A te uradnak vagy a ti uratoknak szüksége van rá; hogy megértsék: Nemcsak az állatoknak, de az embereknek is csak Ő az ura. A bűnösök is emberi mivoltuk szerint az Istenéi, ámbár akaratukkal az ördögéi. — *Ar. Szent János.*

Ne tartsd jelentéktelennek ezt a történetet. Kimondotta, hogy az állat gazdája nem ellenkezik, hanem szó nélkül átengedi állatját. Ezzel azt mutatta meg a tanítványoknak, hogy Ő mellőzhette volna a zsidókat, de nem akarta. Arra is tanít, hogyha valamit kérnek tőlük, azt adják meg. Mert ha így ád az, aki nem is ismeri Krisztust, akkor annál inkább illik Krisztus tanítványaihoz, hogy ők mindenkinek adjanak. — *Ar. Szent János.*

Miután Jézus bement Jeruzsálembe, az állatot gazdájának visszaküldötte. — *Ar. Szent János.*

Az állatok gazdája mindjárt az Úr rendelkezésére bocsátotta az állatokat. Ez megfelelt a próféta bizonyságának is, hogy az Úr mindent teljesítsen, amit róla megírtak. Az irigység azonban a vak írástudókat és farizeusokat értelmetlenekké tette. Ők olvasták, de mégsem akarták megérteni a krisztusi jövendöléseket. — *Ar. Szent János.*

4. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta jövendölt, mondván:

5. Mondjátok Sion leányának: Ime a te királyod jön hozzád szelíden, szamáron és vemhén, a teherhordónak fián ülve.

A próféta jól tudta a zsidók gonoszságát, hogy a templomba menő Krisztusnak ellene mondanak, azért előre megjegyezte, hogy e jelről ismerik majd meg királyukat: „Mondjátok Sion leányának: Ime a te királyod jön hozzád szelíden, szamáron és vemhén, a teherhordónak fián ülve." — *Ar. Szent János.*

„Sion leánya" történelmileg a Sion hegyén lévő Jeruzsálem városát jelenti. Misztikus értelemben pedig

az Anyaszentegyház híveit, a mennyei Jeruzsálemhez tartozókat jelképezi. — *Rabanus.*

Íme: mutatónévmás. Vagyis: Ne testi szemmel, hanem lelki szemmel nézzétek az ő erénycselekedeteit. Az előző időben nagyon sokat mondott. Íme: hogyan mutatta meg, hogy már születése előtt megjövendölték róla, hogy Ő a te Királyod. Amikor tehát látjátok Őt, ne mondjátok: „Nincsen királyunk, csak császárunk." (Ján. 19, 15.) *Jön hozzád,* ha megérted, hogy téged üdvözítsen; ha nem érted meg, ellenedre jön. *Szelíden.* Nehogy a hatalmától félj, hanem inkább jóságáért szeresd. Azért nem aranyos hintón, drága bíbor pompával utazik, nem is a viszálykodás és gyűlölet tüzes paripáján száguld: hanem a nyugalmat és békét szerető szamár hátán vonul be Jeruzsálembe. — *Ar. Szent János.*

6. *Elmenvén tehát a tanítványok, úgy cselekvének, amint parancsolta vala nekik Jézus.*

7. *És elhozák a szamarat és vemhét, rájuk tevék ruháikat, és őt azokra ülteték.*

Nekem úgy tűnik fel, hogy nemcsak a misztérium kedvéért utazott Jézus a szamár hátán, hanem ezzel nagyon bölcs példát is adott nekünk. Megmutatta, hogy nem szükséges lovon járni, elégséges a szamár is. És elégedjünk meg mindig a szükségessel. Kérdezd csak meg a zsidókat: Melyik király vonult be szamár hátán Jeruzsálembe? Nem tudnak mást megnevezni, csak ezt az egyet. — *Ar. Szent János.*

8. *A nagy sereg pedig leteríté ruháit az úton; mások meg gallyakat vagdalának a fákról, és az útra szórák.*

9. *A népek pedig, melyek megelőzék és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsanna Dávid fiának! áldott, ki az Úr nevében jő.*

A Jerikóból kivonuló néptömeg követte az Üdvözítőt. Az emberek ruhájukat terítették eléje az útra, gallyakat törtek a fákról és az útra szórták. Amit tettek, azt szóval is kifejezték: „A népek pedig, melyek megelőzék és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsanna Dávid fiának! áldott, ki az Úr nevében jő! Hozsanna a magasságban!" — *Szent Jeromos.*

Röviden megmagyarázom, mit jelent a „Hozsanna". A 117. zsoltár határozottan az Üdvözítő eljöveteléről szól. Ebben többek között ezt olvassuk: „Nyújts, óh Uram, segítséget. Adj, óh Uram, jó sikert! Áldott, ki az Úr nevében jő." (25, 26. v.) A LXX. magyarázatában helyette ez a szöveg: o Kyrie soson di; vagyis: „Ó, Uram, segíts meg!"; a zsidóban meg ezt olvassuk: „Anna Jehova Hozianna". Ennek legjobb magyarázatát Symmachus adja, mondván: „Kérlek, Uram, segíts, kérlek." Senki se gondolja tehát, hogy ez a kifejezés kettőből — görögből és zsidóból — van összetéve, hanem csak a zsidónyelvből. — *Szent Jeromos.*

Kifejezi, hogy Krisztus jövetele a világ üdvössége. Azért mondja: „Áldott, ki az Úr nevében jő!" Az evangéliumban is ezt mondja magáról: „Én Atyám nevében jöttem." (Ján. 5, 43.) — *Szent Jeromos.*

Aki t. i. minden dolgában nem a maga dicsőségét, hanem az Atya dicsőségét keresi. — *Remigiusz.*

Ez az értelme: *Áldott*, vagyis: dicsőséges; *aki jön*, vagyis testté lett; *az Úr nevében*, vagyis: az Atya nevében, Őt dicsérni. Ismételten: Hozsanna, vagyis: üdv. Kérlek. A helyet is meghatározzák, hol akarják dicsérni: *a magasságban*, vagyis: az égben és nem a földön. A hozzácsatolt Hozsanna, vagyis: üdv a magasságban. Világosan kifejezi, hogy Krisztus eljövetele nemcsak az embernek az üdvössége, hanem az egész világé — földé, mennyországé egyaránt. — *Glossa.*

A Hozsannát egyesek dicsőségnek, mások megváltásnak magyarázzák. Mert dicsőség és megváltás illő ahhoz, aki mindnyájunkat megváltott. — *Ar. Szent János.*

A dicsőítő szavakkal Jézus megváltói hatalmát fejezték ki. Azzal, hogy Dávid fiának nevezték, elismerték, hogy Ő az örök dicsőség örököse. — *Hiláriusz.*

Máté a zsidóknak írta evangéliumát. Azért csak ő említi meg, hogy az Úr szamár hátán vonult be. Igy akarta megmutatni a zsidó népnek, hogyha megtér, ne essék kétségbe üdvössége miatt. — *Rabanus.*

Némi hasonlóság miatt azokat az embereket, akik az Isten Fiát nem ismerték el, állatokhoz hasonlítjuk. A tisztátalan állat a többi állatnál értelmetlenebb, ok-

talanabb, gyöngébb, megvetettebb és terheltebb. Ilyenek voltak az emberek is Krisztus eljövetele előtt. Különféle szenvedélyeik tisztátalanokká tették őket. Az Isten igéjét nem ismerték, azért tudatlanok maradtak az Isten megvetése miatt. Lelkük beteg volt. Megvetett sorban vergődtek, mert égi származásukról megfeledkeztek és szenvedélyeiknek és az ördögnek a rabságában sinylődtek. Terheltek voltak, mert az ördög és a farizeusok tévedéseinek terhét cipelték. Meg volt kötve a szamár. Vagyis: Az ördögi tévedés kötelékei megakadályozták, hogy oda menjenek, ahová akartak. Mert a bűn elkövetése előtt még megvan a szabad akaratunk, és tőlünk függ, követjük-e az ördög akaratát vagy sem. De ha már vétkeztünk, az ördög megkötözött s akkor a magunk erejéből már nem tudunk tőle megszabadulni. Miként a törött kormányú hajó oda hányódik, ahová a szélvész hajtja, úgy van az Isten kegyelmét vesztett bűnös is: most már nem azt teszi, amit ő akar, hanem amit az ördög akar. És ámbár az Isten irgalmasságának hatalmas keze eloldotta őt, mégis haláláig a bűn kötelékében marad. Azért mondja az apostoloknak: Oldjátok el, t. i. tanítástok és csodátok által. Mert minden zsidót és pogányt az apostolok szabadítanak meg. És hozzátok ide nekem; vagyis: térítsétek meg őket az én dicsőségembe. — *Ar. Szent János.*

Mennybemenetele előtt az Úr megparancsolta tanítványainak, hogy oldják el a bűnösöket, és adják nekik a Szentlelket. Ha már eloldották őket, és azok gyarapszanak és táplálkoznak az Isten igéjével, akkor visszatérhetnek oda, ahonnét jöttek. Nem előbbi dolgaik végzésére, hanem azért, hogy Jézus Krisztust hirdessék. Ezt fejezik ki e szavak: „És azonnal elbocsátja azokat." — *Origenes.*

Miként akkor azt mondotta az apostoloknak: „Ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége van rájuk", éppúgy az ige hirdetőinek parancsolja, hogyha valaki ellenkezik is velük, azért az igehirdetést mégse hagyják abba. — *Remigiusz.*

Amidőn azt mondja: „A népek pedig, melyek megelőzék és követék őt", ezzel mind a két népet akarja

jelölni. Azokat, akik az Evangélium előtt és akik az Evangélium után hittek az Úrban, és együttesen, dicsérő szóval is megvallották Jézust. — *Szent Jeromos.*

Azok u. i. az eljövendő Krisztust dicsérték; ezek pedig már Krisztus eljövetelét hirdették magasztaló szavukkal. — *Ar. Szent János.*

Nagyhétfő

Szentírási szöveg: Ján. 12, 1—9. v.

1. *Hat nappal húsvét előtt Jézus Betániába méne, hol a meghalt Lázár vala, kit Jézus föltámasztott halottaiból.*

Elérkezvén szenvedésének ideje, arra a helyre ért, ahol szenvedését megkezdi. Előbb Betániába, azután Jeruzsálembe ment. Jeruzsálembe, hogy ott szenvedjen, Betániába pedig, hogy Lázár föltámasztását mindenkinek jól emlékezetébe vésse. — *Alcuin.*

2. *Vacsorát szerzének tehát ott neki, és Márta szolgál vala, Lázár meg egyik volt azok közül, kik asztalánál ültek ővele.*

A zsidók a hónap tizedik napján fölajánlották a húsvéti bárányt. Erre az alkalomra ünnepélyt is rendeztek. Azért hat nappal húsvét előtt nagy vendégséget is adtak. Ez volt az ünnep bevezetése. Jézus is Betániába érkezvén, résztvett a lakomán. Azzal, hogy Márta szolgált a lakomán, föltételezhetjük, hogy az ő házukban volt a vendégség. — Figyeld csak meg ennek az asszonynak a hűségét. Nem szolgálóra hagyja Jézus vendéglátását, hanem azt ő maga végzi. Figyelmeztetni akar az evangélista arra is, hogy Lázár valóban föltámadott. Azért mondja: „Lázár meg egyik volt azok közül, kik asztalánál ültek ővele." — *Theophylactus.*

Lázár élt, beszélt, étkezett. Az igazság nyílvánvalóvá lett. A zsidók hitetlensége meg szégyent vallott. — *Szent Ágoston.*

3. *Mária pedig vevén egy font drága igazi nárdusz-kenetet, megkené Jézus lábait, és hajával törölgeté azokat, és megtelék a ház a kenet illatával.*

Mária nem közönséges szolgálatot végzett. Ő az

egyedüli Úrnak adta meg a tiszteletet. Nem mint emberhez, hanem mint magához az Istenhez, járult Hozzá. — *Ar. Szent János.*

Ez az az asszony, aki egykor — mint bűnös — Simon házába jött az Úrhoz, és alabástrom edényben kenetet hozott. — *Alcuin.*

Az apostol szándékát megértjük e kijelentéséből: „Mert mi Krisztus jó illata vagyunk az Istenért azok közt is, akik üdvözülnek és azok közt is, akik elvesznek; ezeknek ugyan a halál illata halálra, azoknak pedig az élet illata életre." (Kor. II. 2, 15, 16.) Megérted e kenésből, hogyan lesz egyeseknek jó illat az életre, míg másoknak rossz illat a halálra. — *Szent Ágoston.*

4. ***Mondá azért egyik az ő tanítványai közül, iskarioti Júdás, ki az ő árulója lett.***
5. ***Miért nem adták el ezt a kenetet háromszáz denáron és adták a szegényeknek?***

A többi evangélista azt mondja, hogy a tanítványok zúgolódtak a drága kenet kiöntése miatt. János pedig Judás nevét említi. Úgy gondolom, hogy a tanítványok nevével Judást jelöli meg. Többes szám helyett meg egyes számot használ. — De lehet úgyis érteni, hogy a többi apostolok is úgy vélekedtek vagy beszéltek is, és Judás szavára hallgattak. Máté és Márk szerint véleményüket szóval is kifejezték. Azonban Judás azért mondta, mert tolvaj volt; a többiek pedig a szegények iránti gondoskodásból beszéltek így. János csak azért említi ezt meg, hogy ezen alkalommal bizalmasan közölje velünk, hogy Judás szokása szerint tolvaj volt. — *Szent Ágoston.*

6. ***Ezt pedig nem azért mondá, mintha a szegényekre lett volna gondja, hanem mivel tolvaj volt, és nála lévén az erszény, az adományokat elsikkasztá.***

Hordozta a pénzt kötelességből, de eltulajdonította kapzsiságból. — *Alcuin.*

Judás nem akkor veszett el, amikor a zsidóktól elfogadta a pénzt, hogy az Urat elárulja: ő már tolvaj volt, és mint gonosz követte az Urat, nem szívvel, hanem csak külsőleg. — Ezzel azonban arra akart figyel-

meztetni minket az Úr, hogy tűrjük el a rosszakat, nehogy Krisztus testét megosszuk. Aki az Egyházból lop valamit, a gonosz Judáshoz hasonló. — Viseld el tehát, te jó ember, a rosszat, hogy elnyerhesd a jóknak jutalmát és ne juss a rosszak büntetésére. Kövesd az Úr földi viselkedését. Miért alkalmazott pénzkezelőt, akinek az angyalok szolgálnak, ha nem azért, hogy az ő Egyházának is lesz pénzkezelője? Miért engedte magához a tolvajt, ha nem azért, hogy Egyháza is elviselje a tolvaj embert? De az, aki az erszényből pénzt szokott elvenni, nem átallotta a kapott pénzért magát az Urat eladni. — *Szent Ágoston.*

7. *Mondá tehát Jézus: Hagyj békét neki, hogy temetésem napjára tartsa meg azt.*

Krisztus nagyon elnéző volt Judás iránt. Nem fenyítette meg őt, mint tolvajt. Csak általánosságban korholta őt. — *Ar. Szent János.*

8. *Mert a szegények mindenkor veletek vannak, én pedig nem vagyok mindig nálatok.*

Testi jelenlétéről beszélt. Mert méltósága, gondviselése, kimondhatatlan és láthatatlan kegyelme szerint megteszi azt, amit mondott: „Ime én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig." (Máté 28, 20.) — *Szent Ágoston.*

Judás személyében jelképezve vannak az Egyházban élő rossz emberek. Ha ugyanis jó ember vagy, a tied Krisztus már ebben az életben is a hit és szentségek által és birtokolod Őt mindig. Ha majd ebből az életből távozol, akkor Ahhoz mégy, aki azt mondotta a latornak: „Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban." Ha azonban rosszul élsz, látod a jelenlevő Krisztust, mert megkeresztelkedtél Krisztus keresztségével, odajárulsz az oltárhoz; de rosszul élvén, nem mindig birtoklod Krisztust. — Mert nem azt mondja: „nálad", hanem: „nálatok", mert egy rossz ember a rosszak testületét jelképezi. — *Szent Ágoston.*

9. *A zsidók közül pedig sokan megtudták, hogy ott van,*

és odamenének, nemcsak magáért Jézusért, hanem, hogy Lázárt is lássák, kit föltámasztott halottaiból.

Kiváncsiság és nem a szeretet vezette őket Lázárhoz. — *Szent Ágoston.*

Nagycsütörtök

Szentírási szöveg: Ján. 13, 1—15. v.

1. *A húsvét ünnepe előtt, tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket.*

Az Úr eltávozni készült e világból, — mondja az evangélista, — s azért megmutatta, mennyire szereti övéit. — *Theophylactus.*

A „pascha" (húsvét) nem görög szó, — mint egyesek mondják, — hanem zsidó szó. Igaz, hogy ezen a néven mind a két nyelvben nagy a hasonlóság. Mert „szenvedni" görögül „paschin", ezért „pascha" szenvedést jelent. Vannak tehát, akik „szenvedés"-nek nevezik a „paschá"-t. — Zsidó nyelven a „pascha" „átmenet"-et jelent. Még pedig azért, mert az Isten népe akkor ünnepelte az első „paschá"-t, amikor Egyiptomból menekülve, a Vörös tengeren átvonult. Most tehát a prófétai előkép igazán beteljesedett. Mert miként az áldozatra vitt bárányt, úgy áldozták föl Krisztust is. Az ő vérével bekenjük ajtófélfánkat, vagyis keresztjelével megjelöljük homlokunkat, és a világ romlásából, mint egyiptomi rabságból, megszabadulunk és szerencsésen átmegyünk, amikor az ördögtől Krisztushoz és a mulandó világból az ő örök országába megyünk. Ezt a „pascha" nevet, mintegy magyarázva nekünk az evangélista, mondja: „Tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, midőn átmenvén e világból az Atyához." Ime ez a „pascha", ez az „átmenet". — *Szent Ágoston.*

A zsidóknak több ünnepjük is volt, de a legkiválóbb és legünnepélyesebb a húsvét ünnepe volt. — *Béda.*

Nemcsak most tudta (hogy eljött az ő órája), ha-

nem már azelőtt is. Átmenetnek mondja az ő halálát. Elhagyván tanítványait, nagyobb szeretetét fejezi ki irántuk. — *Ar. Szent János.*

Az Úr semmitsem mulasztott el abból, hogy övéi iránt kimutassa nagy szeretetét. Kezdetben ezt nem tette. Később jobban éreztette velük szeretetét, hogy bizalmukat növelje. Igen sok vigaszt tartogatott számukra, az eljövendő dolgokra való tekintettel. — *Ar. Szent János.*

Mindvégig szerette övéit, hogy ők is e világból szeretettel menjenek Fejükhöz. Mert „mindvégig" nem jelent mást, mint: „Krisztusban". „Krisztus a törvénynek vége, megigazulására mindenkinek, aki hisz." (Róm. 10, 4.) Látom azonban, hogy ezeket a szavakat mintegy emberi módon is vehetjük, hogy Krisztus mindhalálig szerette övéit. De nem lehet az, hogy szeretetét a halállal befejezte volna Az, aki a halállal nem fejezte be az életét. Hacsak úgy nem értjük, hogy mindhalálig szerette övéit, vagyis: Őt a halálra is a szeretet vezette. — *Szent Ágoston.*

2. *És a vacsora alkalmával, mikor az ördög már szívébe sugallta az iskarioti Júdásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt.*

Szinte csodálkozva jegyzi meg az evangélista, hogy az Úr még azt is megmossa, aki elhatározta, hogy eladja őt. Kifejezi az árulás nagy gonoszságát, hiszen még a közönséges lakomától is távol kellett volna maradnia. — *Ar. Szent János.*

3. *Tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya, és hogy Istentől jött ki és az Istenhez megyen.*

Mielőtt az evangélista az Úr ekkora alázatosságáról beszélne, előbb az ő fönségét akarja dicsőíteni. — *Szent Ágoston.*

Tudván, hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen: mert nem hagyta el az Istent, amikor ide jött; de minket sem hagyott el, amidőn Hozzá visszatért. — *Szent Ágoston.*

Mivel az Atya mindent az ő kezébe adott neki, vagyis: reábízta a hívek üdvösségét, azért úgy látta jónak az Úr, hogy nekik mindenben példájával megmu-

tassa, ami üdvösségükre szolgál. Tudván pedig, hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen: azért semmiképen sem gyöngíthette dicsőségét az, hogy megmosta tanítványainak a lábait. A dicsőséget sem bitorolta. Mert aki a dicsőséget jogtalanul követeli magának, az egyáltalán nem ereszkedik le, nehogy elveszítse azt, amit jogtalanul szerzett magának. — *Theophylactus.*

4. *Fölkele a vacsorától, leteve felső ruháit, és vévén egy kendőt, maga elé köté;*

5. *azután vizet önte a mosdótálba, és mosni kezdé a tanítványok lábait, és megtörlé a kendővel, mellyel körül volt övezve.*

Mivel tehát az Atya mindent kezébe adott, Ő tanítványainak nem a kezét, hanem a lábát mosta meg. Tudta, hogy Istentől jött és az Istenhez megyen, azért nem az Úristennek, hanem az emberi szolgálatnak kötelességét teljesítette. — *Szent Ágoston.*

Ahhoz illett, hogy az általános kevélységet elnyomja, aki az Istentől jött ki és az Istenhez megyen. — *Ar. Szent János.*

Nézd csak: mily alázatosságot mutatott, nemcsak a lábmosással, de egyébként is. Nem akkor kelt föl, mielőtt leültek volna, hanem miután helyet foglaltak. Azután nemcsak lábat mosott, hanem a ruháját is letette, kendőt kötött maga elé, a mosdótálba vizet öntött, és nem hagyta, hogy ezt más tegye. Mindent ő maga tett, hogy megmutassa, mily gondosan kell ilyesmit tenni. — *Ar. Szent János.*

Letette ruháit, aki Isten létére önmagát kiüresítette. Kendővel kötötte át magát, aki szolgai alakot vett föl. Vizet öntött a mosdótálba és megmosta tanítványainak a lábait, aki a földre vérét ontotta, hogy a bűn szennyét lemossa. A maga köré kötött kendővel megtörölte a tanítványok lábait, aki testbe öltözve az evangélisták tanítását megerősítette. Hogy kendővel övezhesse át magát, letette rajta levő ruháit. A szolga alakját vette föl, amikor önmagát kiüresítette. Nem azt tette le, amije volt, hanem azt vette magára, amije eddig nem volt. Keresztrefeszítették, ruháitól megfosz-

tották és holta után kendőbe takarták. Szenvedése a mi tökéletes tisztulásunk. — *Szent Ágoston.*

Miként az az orvos, aki több beteget akar meggyógyítani, a gyógyítást a nagyobb betegnél kezdi, úgy Krisztus is, aki tanítványainak poros lábait megmosta, azoknál kezdte, akiknek lába szennyesebb volt. Legutoljára ment Péterhez, aki nem szorult annyira a lábmosásra. Ő szinte lelkiismereti meggyőződésével vallotta, hogy tiszták a lábai. — *Origenes.*

6. *Odaméne tehát Simon Péterhez. Mondá neki Péter: Uram! te mosod az én lábaimat?*

7. *Felelvén Jézus mondá neki: Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután.*

Mit jelent ez: „te?" És ez: „az én lábaimat?" Ezt inkább csak gondolni lehet, mintsem kimondani. Nehogy amit e szavakból talán méltókép elgondolna a lélek, azt kifejezni ne tudja szóval. — *Szent Ágoston.*

8. *Mondá neki Péter: Az én lábaimat ugyan meg nem mosod soha. Felelé neki Jézus: Ha meg nem moslak, nem lesz részed énvelem.*

9. *Mondá neki Simon Péter: Uram! akkor hát nemcsak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is.*

Vagyis: Te megérted majd a tanítást a kinyilatkoztatott alázatosságról. Megtanulod azt is, mennyire kell az alázatosság, hogy Istenhez vezessen. — *Ar. Szent János.*

Az Úr kiváló cselekedetétől meghatva, Péter nem akarta megengedni azt, aminek okát nem tudta. Nem nézhette, hogy Krisztus az ő lábainál megalázza magát. — *Szent Ágoston.*

Pétert a szeretet és a félelem nagyon meghatotta. Azért jobban félt attól, hogy Krisztusnak ellene ne mondjon, minthogy Őt lábainál megalázva lássa. — *Szent Ágoston.*

10. *Mondá neki Jézus: Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábait mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan.*

11. *Tudta ugyanis ki az, ki őt elárulja; azért mondta: Nem vagytok tiszták mindnyájan.*

E szavak: „Ti is tiszták vagytok", a tizenegyre vonatkoznak. „De nem mindnyájan" — ezt Judásról mondja, aki tisztátalan volt. Először azért, mert nem a szegényekre volt gondja, hanem tolvaj volt. Azután: mert az ördög a szívébe ment, hogy elárulja Krisztust. Az Úr megmosta tanítványainak lábait, ámbár azok tiszták voltak, mert a kegyelem többet tesz a szükségesnél, miként Szent János is mondja a Jelenések könyvében: (22, 11.) „A tiszta legyen még tisztább." — *Origenes.*

12. *Miután tehát megmosta azok lábait és fölvette felső ruháit, újra leülvén, mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek?*

13. *Ti engem mesternek és úrnak hitok, és jól mondjátok, mert az vagyok.*

Az embernek meg volt parancsolva: „Más dicsérjen téged, ne önnön szád. Idegen valaki és ne saját ajakad." (Péld. 27, 2.) Mert veszélyes az öntetszelgés annak, akinek őrizkednie kell a kevélységtől. Aki azonban minden fölött van, az bármennyire is dicsérje magát, nem emeli ki magát túlságosan. Az Istent nem mondhatjuk elbizakodottnak. Mert nekünk és nem az Istennek használ az, ha Őt ismerjük. Istent pedig senki sem ismerheti, ha Az, aki önmagát ismeri, önmagát nekünk ki nem jelenti. — *Szent Ágoston.*

14. *Ha tehát én, az úr és mester megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait.*

Krisztus a nagy dologról veszi a példát, hogy mi megtegyük a kicsit. Hiszen Ő igazán maga az Úr, mi pedig szolgatársunkkal tesszük, amikor azt cselekedjük. — *Ar. Szent János.*

15. *Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.*

Az Úr előbb cselekszi azt, amit azután szavaival tanít. Az Apostolok cselekedetei szerint (1, 1.): „Amit Jézus cselekedett és tanított kezdettől fogva." — *Béda.*

Nagypéntek

Szentírási szöveg: Ján. 19, 16—30. v.

16. *Átvevék tehát Jézust és elvivék.*

A helytartó parancsára a katonák elvitték Jézust, hogy keresztre feszítsék. — *Glossa.*

17. *Aki keresztjét hordozván, kiméne az úgynevezett koponya-helyre, mely héberül Golgotának mondatik,*

18. *ahol megfeszíték őt és vele másik kettőt kétfelől, középen meg Jézust.*

Nagyszerű látvány! Az istentelen nézőnek ez kitűnő gúnytárgy, az istenes embernek meg fölséges misztérium. Az istentelenség látja a királyt, aki kormánypálca helyett a szenvedés fáját hordozza; a vallásos ember meg azt a keresztvivő Királyt látja, aki önmagát fölfeszítteti. A gyertyatartót a világosságért vitte. Megvilágosításunkra szánta és nem arra, hogy véka alá rejtsék. — *Szent Ágoston.*

Mint a győzők, úgy vitte Ő is a vállán a győzelem jelvényét. — Egyesek azt mondották, hogy a Kálvárián halt meg Ádám és ott temették is el. Azon a helyen, ahol a halál uralkodott, ott győzedelmeskedik Jézus. — *Ar. Szent János.*

Maga a kereszt, ha megfigyeled, ítélőszék volt. Középen volt a bíró. A hívő lator megszabadult, a másik, a Jézust gyalázó, elítéltetett. Már ekkor jelezte, mi vár majd az élőkre és a holtakra. Egyesek jobbjára, mások baljára kerülnek. — *Szent Ágoston.*

19. *Címtáblát is íra Pilátus és a kereszt fölé tevé. Vala pedig írva: Názáreti Jézus, a zsidók királya.*

20. *Ezt a föliratot tehát sokan olvasák a zsidók közül, mert a városhoz közel volt a hely, hol megfeszítették Jézust, és héberül, görögül, meg latinul volt írva.*

Miként a diadaloszlopra ráhelyezik a győzelmet hirdető írást, úgy tétette Pilátus is Krisztus keresztjére a föliratot. Ezzel egyrészt Krisztust kiemelte és Őt a közönséges latroktól megkülönböztette, másrészt a zsidókat is megbélyegezte és kifejezte az ő gonoszságukat, mert a saját királyuk ellen föllázadtak. — *Ar. Szent János.*

Ezzel már kijelentették az ő országló királyságát, amely nem omlott össze, — mint ahogyan ők gondolták, — hanem inkább gyarapodott. — *Béda.*

Azonban Krisztus csak a zsidók királya, és nem egyúttal a pogány nemzeteké is? Bizony sokkal inkább a pogányoké, mert amikor azt mondja: „Sionnak, az ő szent hegyének királyává engem tett meg", — hozzáteszi még ezt is: „Kérd tőlem és neked adom a nemzeteket örökségedül." (2. zs. 6, 8.) E fölírásban ismerjük meg a nagy titkot: a vad olajfa részesült a nemes olajfának gazdagságában, de azért a nemes olajfa mégsem lett keserű a vad olajfától. Krisztus a zsidók királya a zsidók szerinti körülmetélkedés által, de nem testileg, hanem szíve szerint, nem a betű értelmében, hanem lelkileg Király Ő. — *Szent Ágoston.*

Ez a három nyelv tűnt ki akkor a többi közül. A héber nyelv az Isten törvényéért buzgólkodó zsidók miatt; a görög nyelv a pogányok bölcsesége miatt; a latin meg azért, mert akkor a rómaiak sok, úgyszólván majdnem minden nép fölött uralkodtak. — *Szent Ágoston.*

21. *Mondák azért Pilátusnak a zsidó papi fejedelmek: Ne írjad: a zsidók királya; hanem hogy maga mondotta: A zsidók királya vagyok.*

22. *Felelé Pilátus: Amit írtam, azt megírtam.*

Ó kimondhatatlan ereje az isteni működésnek a tudatlanok szívében! Nemde Pilátus a bensejében rejlő szót, — ha szabad úgy mondanom, — mintegy hangosan kifejezte, amit előtte már régen a zsoltáros megjövendölt: „Ne rontsd el a fölírást." De mit is beszéltek ti oktalan főpapok? Talán azért nem lesz az igaz, mert Jézus mondotta: „A zsidók királya vagyok?" Azért mondotta Pilátus: „Amit írtam, azt megírtam", mert „az Úr amit mondott, azt megmondotta". — *Szent Ágoston.*

23. *A katonák pedig, miután megfeszítették őt, vevék ruháit (és négyfelé oszták, minden katonának egy részt), s a köntöst is. A köntös pedig varratlan vala, fölülről egy darabban szőve.*

24. *Mondják azért egymásnak: Ne vagdaljuk el azt, hanem*

vessünk rá sorsot, kié legyen. Hogy beteljesedjék az Irás, mely így szól: Elosztták maguk közt ruháimat, és köntösömre sorsot vetének. A katonák tehát ezt cselekedték.

A varratlan köntös Krisztus testét jelképezi. — *Theophylactus.*

25. *Jézus keresztje mellett pedig állnak vala az ő anyja, és anyjának testvére Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna.*
26. *Jézus azért látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: Asszony! íme a te fiad.*
27. *Azután mondá a tanítványnak: Ime a te anyád. És azon órától magához vevé őt a tanítvány.*

Mária, az Úr anyja, Fia keresztjénél állott. Erről senki más nem beszél, csak Szent János evangélista. A többiek megírták, hogy az Úr szenvedésénél a föld megindult, az ég elsötétedett, a nap elhomályosult, és és bűnbánó lator a paradicsomba jutott. János arról is beszél, amiről a többiek hallgatnak, mit mondott a kereszten függő Krisztus édesanyjának. A szenvedés legyőzője fontosabbnak tartotta, hogy édesanyja iránti tiszteletét kifejezze, mint hogy az örök élet mennyországát adományozza. Mert ha istenes dolog, hogy a latornak életet adott, sokkal nagyobb kegyelet az, hogy a fiú annyira szereti édesanyját. „Ime, — mondja, — a te anyád, íme a te fiad." Krisztus a keresztről rendelkezik, és édesanyja s tanítványa közt osztja meg a kegyelet kötelességét. Az Úr nemcsak nyilvános, de egyúttal házi végrendeletet is tett. Ezt a végrendeletét jelzi János, aki méltó tanúja e nagy végrendelkezőnek. Jó végrendelet ez, nem pénzről, hanem az örök életről. Ezt nem tollal írták, hanem az élő Isten lelkével. „Gyorsíró vesszeje lett a nyelvem." (44. zs. 2.) De Mária sem kisebb, mint ahogy Krisztus anyjához illő. Az apostolok szétfutása után a kereszt tövében áll, és szent szemével nézi Fiának sebeit. Nem úgy nézte azokat, mint a halálnak, hanem a világ üdvösségének zálogát. Mert talán Fia halálával megismerte a világ üdvözítését, és azt tartotta, hogy a királyi udvarban a maga halálával is, mint valami nyilvános ajándékkal, hozzá kell járulnia. De Jézusnak nem kellett segítség a mindenek megváltására, mert ő

mindent segítség nélkül végzett. Azért mondja is: „Védtelen lettem, miként a halottak." (87. zs. 6.) Elfogadta édesanyjának jó szándékát, de nem kereste másnak a segítségét. Azt kövessétek, ti szent anyák, aki egyetlen szeretett Fia iránt anyai szívének oly gyönyörű példáját adta. Mert nektek sincs kedvesebb gyermeketek és a Boldogságos Szűz nem kereste azt a vígasztalást, hogy más fiút szülhessen. — *Szent Ágoston.*

Gondold meg, hogy a gyöngébb nemű asszony mily férfiasan állt a kereszt tövében, amidőn a tanítványok félelemből elfutottak. — *Ar. Szent János.*

Bizonyára a víz borrá változásakor erről az óráról beszélt Jézus édesanyjának: „Mi közöm nekem és neked, ó asszony? még nem jött el az én órám." (Ján. 2, 4.) Akkor ugyanis isteníleg cselekedve, nem istenségének, hanem emberiségének, vagyis gyöngeségének anyját, — mint valami ismeretlent, — elutasította; most azonban már emberileg szenvedvén, emberi érzelmével ajánlja azt, akitől emberré lett. Erkölcsi tanításával és példájával oktat minket jó Mesterünk, hogy a jó gyermek gondoskodik szüleiről. Ez a keresztfa, ahová fölfeszítették halandó testét, a tanítómester iskolája lett. — *Szent Ágoston.*

28. *Ennek utána tudván Jézus, hogy minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Irás, mondá: Szomjúhozom!*

29. *Vala pedig ott egy edény tele ecettel. Azok tehát ecettel telt spongyát tűzvén izsópra, odanyújták az ő szájához.*

30. *Amint pedig Jézus az ecetet elvette, mondá: Beteljesedett! És lehajtván fejét, kiadá lelkét.*

Mindezt elszenvedte, aki embernek látszott; de rendelkezett is mindenről, aki elrejtett Isten volt. Azért mondja róla az Irás: „Tudván Jézus, hogy minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Irás", vagyis, amit a Szentírás már megjövendölt: „Szomjúságomban ecettel itattak." (68. zs. 22.) „Szomjúhozom." Mintha csak mondaná: Ezzel keveset tettetek. Adjátok, amik vagytok. Maga a zsidóság volt ugyanis az ecet, mert a pátriárkák és próféták borát megrontotta. — *Szent Ágoston.*

Nem halála után hajtotta le a fejét, hanem miután lehajtotta a fejét, azután adta ki a lelkét. Ezzel kifejezi az evangélista, hogy Jézus mindennek az Ura. — *Ar. Szent János.*

Ki szunnyad el akkor, amikor akar? Miként Jézus akkor halt meg, amikor akart? Mennyire kell remélni és félni ítélő hatalmától, ha ily nagynak tűnik föl haldoklásában. — *Szent Ágoston.*

Nagyszombat

Szentírási szöveg: Máté 28, 1—7. v.

1. *Szombat végén pedig, mely a hét első napjára virrad, elméne Mária Magdolna és a másik Mária megnézni a sírt.*
2. *És íme nagy földindulás lőn; mert az Úr angyala leszálla az égből, és odamenvén elhengeríté a követ és ráült.*

Gúnyolták, megostorozták, ecettel-epével itatták, keresztrefeszítették, megsebesítették és meghalt. Halála után a pokoltornácára szállt alá — és halottaiból megdicsőült testtel támadt föl. A halál állapotából viszszatért a rejtett életbe, a halálra szánt üdvösség életre kelt és szebben jött vissza sírjából. — *Szent Ágoston.*

A mi Urunk, mint Istennek és embernek a Fia, mindkét természete szerint kinyilvánítja istenségét és emberségét. Egyszer nagyságát, máskor alázatosságát mutatja meg. Ez a város kapuin kívüli hely, mint Isten Fiát mutatja be Azt, akit mint embert keresztre feszítettek és eltemettek. — *Szent Jeromos.*

Mivel Krisztus Isten és ember, azért emberi cselekedeteinél sohasem hiányzott az angyaloknak Istent megillető szolgálata. „Az Úr angyala leszálla az égből és oda menvén elhengeríté a követ." Nem azért, hogy a sírból távozó Úrnak ajtót nyisson, hanem hogy az emberekkel megértesse a föltámadást. Mert ha az Úr születésében, mint ember, a szűznek zárt méhéből a világra jöhetett: éppúgy megteheti, hiszen halhatatlan, hogy föltámad zárt sírjából és e világból eltávozik. Az Úr eljövetelét hirdető angyal jogosan jelent meg állva, hogy így állásával fejezze ki, hogy az Úr a világ fejedelme ellen küzdeni jön. A föltámadást

hirdető angyalról azonban azt halljuk, hogy ült. Ülésével jelképezi a halál legyőzőjét, aki már örök királyi székén trónol. A sír bejáratától elhengerített kövön ült, hogy érthetővé tegye: az Úr összetörte a maga erejével a másvilág bilincseit. — *Béda.*

3. *Tekintete olyan volt, mint a villám, és ruhája, mint a hó.*

A villámban félelmetes rémület, a hóban bájos világosság van. Mivel pedig a mindenható Isten félelmetes a bűnösöknek és kedves az igazakhoz, azért az Ő angyala méltó tanúja föltámadásának. Tekintete a villámhoz, ruhája a hóhoz hasonló, hogy már tekintetével elriassza a rosszakat és megörvendeztesse a jókat. — *N. Szent Gergely.*

4. *Az őrök pedig tőle való félelmükben megremegének és olyanok lettek, mint a holtak.*

A félelem remegtette meg azokat, akiknek nem volt szerető bizalmuk. És a holtakhoz lettek hasonlóvá azok, akik a föltámadás igazságát elhinni nem akarták. — *Rabanus.*

5. *Megszólalván pedig az angyal, mondá az asszonyoknak: Ti ne féljetek! hiszen tudom, hogy Jézust keresitek, kit megfeszítettek;*

6. *nincs itt, mert föltámadott, amint megmondotta. Jertek és lássátok a helyet, ahová tették az Urat.*

Kegyetlen buzgóságból és nem jámbor kegyeletből őrizték. Már pedig állani nem tud, akinek nyugtalan és bűnös a lelkiismerete. Azért félemlítette meg az angyal az istenteleneket, míg a jókhoz beszélt és megvígasztalta őket. — *Severianus.*

Az őrök félelmükben megremegtek és olyanok lettek, mint a holtak. Az angyal mégsem őket, hanem az asszonyokat vígasztalja. Nekik mondja: „Ti ne féljetek!" Mintha csak mondaná: Azok féljenek, akik hitetlenek maradnak. Ti azonban, akik a megfeszített Jézust keresitek, ne féljetek. Halljátok meg, hogy föltámadott és igéretét teljesítette. — *Szent Jeromos.*

Szinte mondja: Ha nekem nem hisztek, az ő szavaira emlékezzetek. — *Ar. Szent János.*

Ha szavaimnak nem hisztek, higgyetek az üres sírnak. — *Szent Jeromos.*

7. *És hamar elmenvén, mondjátok meg tanítványainak, hogy föltámadott; és íme előttetek megyen Galileába; ott majd meglátjátok őt. Íme eleve megmondtam nektek.*

Ez az öröm nemcsak nektek adatott, hogy azt szívetekbe zárjátok. Hirdessétek is ezt az örömhírt a Krisztust szeretőknek. — *Rabanus.*

Az angyal ezt akarta mondani: Menj a férfihez, te meggyógyított asszony. Győzd meg őt a hitről, mert azelőtt te beszélted rá őt a hitetlenségre. Vidd el a férfinek a föltámadás hitét, mert azelőtt te tanácsoltad neki a romlást. — *Severianus.*

Boldog asszonyok, ti méltók voltatok arra, hogy a föltámadás győzelmét a világnak hirdessétek. De még boldogabbak azok a lelkek, akik az ítélet napján, amikor a gonoszok félelmükben rettegnek, bemehetnek a lelki föltámadás örömébe. — *Béda.*

Húsvétvasárnap

Szentírási szöveg: Márk 16, 1—7. v.

1. *Az időben: Mária Magdolna és Mária, Jakab anyja és Szalome illatszereket vásárolának, hogy elmenvén, megkenjék Jézust.*

2. *És korán reggel a hét első napján a sírhoz menének napfelkeltekor.*

3. *És mondák egymást közt: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt ajtajából?*

Odatekintvén pedig, látták, hogy a kő el van hengerítve. Mert igen nagy vala.

A szomorú szombat után fölragyogott a boldog és legszebb nap. Hajnali virradatkor dicsőségesen föltámadott az Úr. — *Szent Jeromos.*

A jámbor asszonyok az Úr temetése után, amikor már szabad volt dolgozniok, vagyis napnyugtáig — miként Lukács mondja, — kenetet készítettek. Az idő rövidsége miatt azonban nem tudták azt elkészíteni, azért szombat elmultával, vagyis napkeltével, amikor

már dolgozhattak, elsiettek, hogy illatszert vásároljanak, és — miként Márk itt mondja — korán reggel megkenjék Jézus testét. Mert szombat este, a sötétség beálltával nem mehettek a sírhoz. — *Glossa.*

Az asszonyok erre a helyre részvéttel sietnek. Azonban a sírhoz nem hitet visznek az élőnek, hanem kenetet a halottnak. Az elhunyt iránt részvét van bennük és nem készültek a föltámadt Üdvözítő isteni dicsőségének örömére. — *Severianus.*

Nem ismerték Krisztus nagyságát és isteni méltóságát. A zsidók szokása szerint azért jöttek, hogy megkenjék Jézus testét, az illatos maradjon és el ne rothadjon. — *Theophylactus.*

Mi pedig a meghalt Jézusban is hiszünk. Az erények illatával eltelve, jó cselekedetek szándékával keressük az Urat, hogy sírjához illatszert vigyünk. — *N. Szent Gergely.*

Miként az asszonyok kora reggel siettek a sírbolthoz és ez a történetnek megfelelően szeretetük nagy buzgóságát mutatja: úgy lelki értelemben példát adtak nekünk, hogy értelmünk megvilágosításával és a bűn sötétségének elmultával jócselekedetek illatát és ájtatos imádságát siessünk fölajánlani az Úrnak. — *Béda.*

Az asszonyok szíve homályos, szemük zárt volt. Azért nem látták előbb a nyitott sírbolt dicsőségét. De azután: „Oda tekintvén, látták, hogy a kő el van hengerítve. Mert igen nagy vala." — *Severianus.*

Egyesek ugyan azt mondják, hogy más és más asszonyokról beszél Máté és Márk. Mária Magdolna azonban mindannyiukat buzgón és szeretettel követi. — *Theophylactus.*

5. ***És bemenvén a sírboltba, egy ifjút látának ülni jobbkéz felől, hosszú fehér ruhába öltözve és megrémülének.***

6. ***Az pedig mondá nekik: Ne féljetek! A megfeszített názáreti Jézust keresitek; feltámadott, nincs itt; imhol a hely, ahová tették őt.***

Mit jelent a baloldal, ha nem a jelen életet, és mit a jobboldal, ha nem az örök életet? Üdvözítőnk ugyanis a jelen mulandó életből eltávozott, az angyal meg

azért jött, hogy az ő örök életét hirdesse, tehát igen helyesen a jobb oldalon ül. — *N. Szent Gergely.*

A fehér ruha az igazi öröm jele. Hirdeti, hogy Jézus ellenségét legyőzte és országát megszerezte. Ő a békesség királya, akit kerestek és megtalálták az emberek és soha el nem veszítik Őt. Az ifjú alakja a föltámadást mutatja a haláltól félőknek. Nem csoda, hogy megrémültek, mert azt látták, „amit szem nem látott, fül nem hallott, ember szívébe föl nem hatolt, amiket Isten készített azoknak, akik őt szeretik." — (I. Kor. 2, 9.) — *Szent Jeromos.*

Az angyal fehér ruhába öltözött, mert a mi ünnepünk örömét hirdeti. A fehér ruha ugyanis az ünnepség fényét emeli. — *N. Szent Gergely.*

Az angyal ezt akarja mondani: Remegjenek azok, akik nem szeretik a mennyei dolgok eljövetelét. Féljenek azok, akik a testi kívánságoktól elnyomva nem remélik, hogy a mennyeiek társaságába eljuthatnak. Ti azonban miért féltek, hiszen jövendő társaik vagytok? — *N. Szent Gergely.*

A szeretetben nincs félelem. Miért remegtek tehát, amikor megtaláltátok azt, akit kerestetek? — *Szent Jeromos.*

Jézus: Megváltót, Üdvözítőt jelent. De akkor több Jézust is mondhatunk. Nem ugyan lényeg szerint, hanem inkább csak átvitt értelemben. Azért ezen a helyen hozzáteszi az angyal, hogy világos legyen: Ő a názáreti Jézusról beszél. Halála módját is megmondja: „a megfeszített Jézus". — *Theophylactus.*

Jézus nem szégyelte a keresztet. Hiszen rajta függött a világ üdvössége és a boldogság kezdete. — *Theophylactus.*

A keresztnek minden keserű gyökere elszáradt. Az élet virága gyümölcsöt hozott, vagyis: aki halott volt, dicsőségesen föltámadott. — *Szent Jeromos.*

A halandóknak a halhatatlanságot mutatta meg, hogy a kötelező hálát kifejezzék. Meg kell értenünk: mik voltunk, és tudnunk kell: mik leszünk ezután. — *Szent Jeromos.*

7. *De menjetek, mondjátok meg tanítványainak és Péternek,*

hogy előttetek megyen Galileába, ott majd meglátjátok őt, amint mondotta nektek.

Az angyal az asszonyoknak mondja, hogy hirdessék a tanítványoknak. Mert asszony által lett kihirdetve a halál, azért illő, hogy asszony hirdesse a föltámadás életét is. Különösen kiemeli az angyal Pétert, mert ő háromszoros tagadása miatt méltatlannak tartotta magát a tanítványi tisztségre. Azonban a régi bűnök sem ártanak, ha azokban már nem tetszelgünk. — *Szent Jeromos.*

Ha az angyal nem említette volna meg Pétert név szerint, a tanítványok között nem mert volna megjelenni, mert megtagadta a Mestert. Névszerint említi tehát az angyal, hogy kétségbe ne essék tagadása miatt. — *N. Szent Gergely.*

Galilea átvonulást jelent. Már pedig Üdvözítőnk a szenvedésből a föltámadásba, a halálból az életre vonult át. Mi is örvendezésünk után meglátjuk az ő föltámadásának dicsőségét, ha a bűnökből átmegyünk az erények magasságába. Akit tehát a sírban dicsértünk, az átvonult, akit testi halálában megismertünk, Azt a lélek átvonulásában meglátjuk. — *N. Szent Gergely.*

Az angyal kijelentése ugyan csak néhány szó, mégis roppant nagy igéretet jelent. Ez a mi örömünk forrása és az eljövendő örök üdvösség kezdete. Ez gyüjti össze a szétszórt lelkeket és gyógyítja a megtört szíveket. „Ott majd meglátjátok Őt, — mondja az angyal, — de nem úgy, mint azelőtt láttátok." — *Szent Jeromos.*

Ez kifejezi azt is, hogy Krisztus kegyelme a zsidó népről átszármazott a pogányokra. Már pedig a pogány népek sohasem fogadták volna el az apostolokat tanítóikul, ha az Úr előbb elő nem készítette volna a szívüket az Úr útjának befogadására. Ime az angyal útbaigazítása: „Előttetek megyen Galileába, ott majd meglátjátok Őt", vagyis: ott az ő tagjait (tanítványait) is megtaláljátok. — *Szent Ágoston.*

Húsvéthétfő

Szentírási szöveg: Luk. 24, 13—35. v.

13. *Az időben: Ketten Jézus tanítványai közül aznap Emmaus nevű helységbe menének, mely Jeruzsálemtől hatvan futamatnyi távolságra volt.*

14. *És beszélgetének egymással mindazokról, amik történtek vala.*

Miután Krisztus föltámadását az angyal fölszólítására az asszonyok elhiresztelték, Krisztus maga is megjelent tanítványainak, hogy bizonyítsa föltámadását. — *Glossa.*

A két tanítvány közül az egyiket Lukácsnak tartják, aki azért is hallgatta el a nevét. — *Theophylactus.*

A két tanítvány, akinek az Úr este külön megjelent: Ammaon és Kleofás. — *Szent Ambrus.*

A tanítványok egymással a történtekről beszélgettek. Ők még nem voltak hívők, inkább csak csodálkoztak a rendkívüli eseményeken. — *Theophylactus.*

15. *Amint egymás között beszélgetének és tanakodának, egyszer csak maga Jézus is közeledvén, velük ména.*

16. *De szemeik akadályozva valának, hogy meg ne ismerjék őt.*

Amikor Jézusról beszéltek, az Úr hozzájuk csatlakozott. Igy akarta a föltámadásban való hitüket bennük föléleszteni, és meggyőzni őket arról, hogy amit megigért, azt teljesíti is, t. i.: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük." (Máté 18, 20.) — *Béda.*

17. *És mondá nekik: Micsoda beszédek azok, melyeket egymással útközben folytattok és hogy oly szomorúak vagytok?*

18. *Felelvén egyik, kinek neve Kleofás volt, mondá neki: Csak te vagy-e idegen Jeruzsálemben, ki nem hallottad, amik ottan történtek eme napokban?*

19. *Kiknek ő mondá: Mik? Felelének azok: A názáreti Jézus esete, ki próféta férfiú volt, hatalmas a tettben és szóban Isten és az egész nép előtt;*

20. *miképen adták őt halálos itéletre a papi fejedelmek és a mi fő embereink és megfeszítették őt.*

21. *Pedig mi reménylők, hogy ő az, ki meg fogja váltani Izraelt. Azon felül ma már harmadnapja, hogy ezek történtek.*

22. *De némely közülünk való asszonyok is megzavartak bennünket, kik hajnalban a sírnál voltak,*

23. *és nem találván az ő testét, visszajövének azon hírrel, hogy angyalok jelenését is látták, kik azt mondták, hogy ő él.*

24. *És némelyek társaink közül a sírhoz menének, és úgy találták, amint az asszonyok mondták, őt magát pedig nem látták.*

Teljes kételkedésüket föl kellett tárniok a tanítványoknak, lelki sebeiket megmutatniok, hogy megkaphassák az orvosságot. Azt is meg kellett érteniök, hogy ámbár az a test támadt föl, amelyik szenvedett, azért mégsem olyan az már többé, hogy mindenki láthatja, hanem csak azok nézhetik, akiknek Ő megmutatja. — Ne kételkedjünk föltámadásában azért, mert ezután nem tartózkodik a nép között, mert föltámadása után nem annyira az emberek társasága, mint inkább az Isten társasága illeti meg Őt. Hiszen ez a jövendő föltámadás példaképe, amidőn mint az angyalok és Isten gyermekei élünk. — *Theophylactus.*

Beszélgettek egymás között Krisztusról. Nem is remélték, hogy él; azért szomorkodtak rajta, mint elveszett Üdvözítőn. — *Graecus.*

Idegennek tartották, mert nem ismerték meg Őt arcáról. De valóban idegen volt azoknak, akik természeti gyöngeségükben nagyon is távol voltak a föltámadás dicsőségében élő Jézustól. A hitük külsőséges maradt éppen azért, mert nem tudtak az ő föltámadásáról. — *Béda.*

Elismerik prófétának, de hallgatnak az Isten Fiáról. Vagy azért, mert még nem hittek tökéletesen; vagy óvatosságból, hogy ne kerüljenek az üldöző zsidók kezébe; vagy hogy az igazat eltitkolni akarták. — *Béda.*

Első a cselekedet, ezt követi a beszéd. Addig semmiféle tanítást sem fogadnak el az emberek, amíg annak szerzője meg nem mutatja, amit tanít: mert a cselekedetet megelőzi a vizsgálat. Ha meg nem tisztítod az értelem tükrét cselekedettel, nem tűnik ki annak kívánatos ékessége. Még ezt is hozzátesszük: „Isten és az egész nép előtt." Először Istennek kell tetszenünk, azután törekedjünk arra, hogy amennyire lehet, az emberek előtt is feddhetetlenek legyünk,

hogy elsősorban az Isten szolgálatának éljünk mások megbotránkoztatása nélkül. — *Theophylactus.*

A tanítványok ugyanis azt várták, hogy Krisztus a zsidó népet megváltja az előforduló bajoktól és megszabadítja a rómaiak rabságából. Azt is hitték, hogy földi király lesz, aki véleményük szerint elkerülhette volna a halálos ítéletet. — *Theophylactus.*

Méltán szomorkodhattak, hiszen mintegy önmagukat okolták, hogy benne a Megváltót remélték, akit meghalni láttak, de a föltámadását már nem hitték el. Különösen pedig azt fájlalták, hogy ok nélkül ölték meg, mert ártatlannak tartották. — *Béda.*

Ezek a férfiak mégsem voltak egészen hitetlenek, mert ők maguk mondották: „Azonfelül ma már harmadnapja, hogy ezek történtek." Ez mutatja, hogy visszagondoltak ők arra, amit nekik az Úr mondott, hogy harmadnapra föltámad. — *Theophylactus.*

25. *Erre ő mondá nekik: Ó ti balgatagok és késedelmes szívűek mindazok elhívésére, miket a próféták szólottak.*
26. *Hát nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe?*
27. *És kezdve Mózesen és valamennyi prófétán, megmagyarázá nekik mind, amik az Irásokban felőle szóltanak.*

Mivel ezek a tanítványok nagyon kételkedtek, azért az Úr megdorgálta őket. Hiszen csaknem ugyanazt mondták, amit a keresztnél állók hagoztattak: „Másokat megszabadított, magát szabadítsa meg." (Luk. 23, 35.) — *Theophylactus.*

Megtörténik, hogy csak részben és nem általánosságban hiszik mindazt, amit a próféták jövendöltek. Például: ha valaki hiszi, amit a próféták Krisztus keresztjéről jövendöltek, miként a 21. zsoltárban van: „Átszúrták kezemet és lábamat", de ami a föltámadásra vonatkozik, azt már nem hiszi. A 15. zsoltár mondja (10. v.): „S nem engeded, hogy romlást lásson szented." Úgy illik, hogy mindenben higgyünk a prófétáknak. Akkor is, ha a dicsőséges Krisztusról jövendölnek, de akkor is, ha a gyalázatról beszélnek. Hiszen a rossznak elszenvedése juttat be a dicsőségbe. — *Theophylactus.*

Ha kellett is Jézusnak szenvednie, azért mégis büntetésre méltók azok, akik keresztrefeszítették. Mert nem igyekeztek teljesíteni Isten akaratát, azért eljárásuk bűnös volt. Isten rendelkezése még a gonoszságot is az emberiség javára fordítja, amikor fölhasználja azt, mint a testi mérget az egészség orvosságául. — *Szent Izidor.*

Az Úr következetesen megmagyarázta nekik, hogy mindez nemcsak egyszerűen, hanem Isten rendeletére már előre megjövendölt módon történt. Mintha mondaná: Mivel késedelmesek vagytok, azért készségessé teszlek benneteket a Szentírás titkainak föltárásával. Ábrahám áldozata, amikor Izsák helyett a kost áldozta föl, ennek előképe volt. De a Szentírás több prófétai helyén is szétszórva megtalálhatjuk a Krisztus keresztjének és föltámadásának titkait. — *Ar. Szent János.*

Ha pedig Mózes és a próféták Krisztusról beszéltek és megjövendölték róla, hogy a szenvedés útján megy be a dicsőségbe: hogyan dicsekedhetik valaki azzal, hogy ő keresztény, ha nem tanulmányozza a Krisztusra vonatkozó írásokat és nem kívánja szenvedéssel elérni Krisztus dicsőségét? — *Béda.*

28. ***És közeledvén a helységhez, ahová mennek vala, ő úgy tett, mintha tovább menne.***

29. ***De nem eresztěk, mondván: Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap. És betére, hogy náluk maradjon.***

E példából megértjük, hogy az idegeneket a vendégségre nemcsak hívni, hanem kényszeríteni is kell. — *N. Szent Gergely.*

Nemcsak tettel kényszerítették, szóval is hívták. — *Glossa.*

30. ***És történt, midőn asztalhoz ült velük, vevén a kenyeret, megáldá és megszegé, és nekik nyujtá.***

31. ***Azoknak pedig megnyilának szemeik és megismerék őt; de ő eltünt szemeik elől.***

32. ***És mondák egymásnak: Nemde szivünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton, és megfejtette nekünk az írásokat?***

Nem érzéki szemükkel, hanem lelki tehetségükkel ismerték meg Őt. — *Ar. Szent János.*

Az Úr itt kijelenti, hogy aki a szent kenyeret magához veszi, annak megnyílnak a szemei és megismeri őt. Mert nagy és kimondhatatlan ereje van az Úr testének. — *Theophylactus.*

Aki a hallott dolgokat meg akarja érteni, az siessen tehetsége szerint azt meg is tenni. Ime az Urat nem beszéd közben ismerik meg, hanem étkezéskor lesznek méltók az ő ismeretére.— *Nagy Szent Gergely.*

Ezzel kifejezik, hogy az Üdvözítő beszéde a hallgatók szívét isteni szeretetre gyujtotta. — *Origenes.*

A hallott beszéd fölgyujtotta a szívüket, a hideg lanyhaság megszűnt és a lelküket vágy töltötte el. Szívesen hallották a mennyei oktatásokat és amikor parancsokról beszélt nekik, szinte ugyanannyiszor lángra gyúlt a szívük. — *N. Szent Gergely.*

33. *És útra kelvén abban az órában visszatérének Jeruzsálembe, hol egybegyülve találák a tizenegyet és a velük levőket,*

34. *kik mondák, hogy valóban feltámadt az Úr és megjelent Simonnak.*

35. *És ők is elbeszélék, amik az úton történtek, és hogyan ismerték meg őt a kenyérszegésben.*

Lángolt a szívük vagy az Úr igaz igéinek tüzétől, vagy a Szentírás fejtegetése hatotta meg úgy a szívüket, hogy aki beszélt velük, az maga az Úr volt. Anynyira örültek, hogy minden késlekedés nélkül, rögtön visszatértek Jeruzsálembe. — *Theophylactus.*

A férfiak közül úgylátszik először Péternek jelent meg az Úr. Ezt a négy evangélista és Pál apostol is megemlíti. — *Béda.*

Az Úr nem egyszerre jelent meg mindnyájuknak, hogy így elvesse a hit magvát. Mert aki előbb látta Jézust és meggyőződött a föltámadásáról, az másoknak is hirdette. A beszéd előkészítette a hallgatók lelkét a látásra. Először a méltóbbaknak és az erősebb hitűeknek jelent meg. A hűséges lelkeknek előbb mutatta meg magát, de úgy, hogy meg ne zavarodjanak váratlan megjelenésén. Úgy látszik, legelőször Péternek je-

lent meg. Aki először vallotta őt Krisztusnak, megérdemelte, hogy először lássa a Föltámadottat. Aki Őt megtagadta, annak akart előbb megjelenni, hogy megvígasztalja és a kétségbeeséstől megmentse őt. Péter után másoknak is megjelent, többnek-kevesebbnek, a két tanítványnak is. — *N. Szent Gergely.*

Amit Márk mond (16, 13.): „Hírt adának a többinek; de nekik nem hivének"; és amit Lukácsnál találunk: „Kik mondták, hogy valóban feltámadt az Úr", érthetjük-e másként, mint úgy, hogy ott voltak, akik hinni nem akartak? — *Szent Ágoston.*

Húsvét utáni I. vasárnap

FEHÉRVASÁRNAP

Szentírási szöveg: Ján. 20, 19—31. v.

19. *Az időben: Este lőn, a hét első napján, és az ajtók be voltak zárva ott, hol a tanítványok egybe valának gyűlve a zsidóktól való félelem miatt, eljöve Jézus, megálla középen, és mondá nekik: Békesség nektek!*

A tanítványok hallották, amit Mária hirdetett. Következéskép vagy nem hitték, vagy ha hitték, akkor fájlalták, hogy ők nem méltók Jézus látására. Ezen gondolatokkal eltelve, egyetlen napot sem mulasztották volna el, hogy láthassák. A tanítványok már tudták Jézus föltámadását, azért a látása utáni vágy és félelem töltötte el a szívüket, midőn késő este megjelent nekik az isteni Mester. — *Ar. Szent János.*

Ez bizonyítja leginkább az apostolok gyöngeségét, hogy a zsidóktól való félelmükben zárt ajtók mellett gyülekeztek össze. Azért jelent meg nekik este, mert akkor féltek legjobban. — *Béda.*

Megvárta, míg mindnyájan egybegyülnek. Zárt ajtók mellett jelent meg, hogy megmutassa nekik: ugyanúgy támadt föl elzárt kőszikla sírjából is. — *Theophylactus.*

20. *És midőn ezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Örvendének tehát a tanítványok, látván az Urat.*

Mivel kételkedtek abban, hogy amit látnak, az való-

ságos test, azért Jézus mindjárt megmutatta nekik kezét és oldalát. — *N. Szent Gergely.*

Szöggel átvert kezének, lándzsával megnyitott oldalának sebhelyei gyógyították meg kételkedő szívüket. — *N. Szent Gergely.*

Keresztre feszíttetése előtt mondotta: „Majd ismét meglátlak titeket és örvendeni fog szívetek." (Ján. 16, 22.) Ime most ez teljesedett be. — *Ar. Szent János.*

21. ***Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.***

22. ***Ezeket mondván, rájuk lehelt és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket,***

23. ***Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.***

Mindez a tanítványokat megerősítette hitükben. Mivel pedig kérlelhetetlen harcban voltak a zsidókkal, azért ismét békességet hirdet nekik. — *Ar. Szent János.*

Az üdvözlés megismétlése megerősítés. Vagy azért ismétli, mert ez a szeretet erényének velejárója, vagy azért, mert Ő a kettőből egyet alkot. — *Béda.*

Ugyanakkor az Úr megmutatja a kereszt erejét is. Ez szüntet meg minden szomorúságot, ez ád minden jót. És ez a béke. — *Ar. Szent János.*

Az Atya küldötte a Fiút. Az emberi nem megváltásáért elhatározta, hogy testet vesz magára. Ha tehát én titeket az üldözés elviselésére küldelek, akkor úgy szeretlek benneteket, ahogyan engem szeret az Atya, mert engem szenvedésre küldött. — *N. Szent Gergely.*

Mi tudjuk, hogy az Atya és a Fiú ugyanegy. De itt megértjük a közbenjáró szavát. Közbenjárónak mondja magát: „Amint az Atya engem küldött, én is úgy küldelek titeket." — *Szent Ágoston.*

Az Úr így emelte föl lelküket az előző eseménnyel és küldő hatalmával. Nem kérte az Atyát, hanem saját erejéből adott nekik hatalmat. — *Ar. Szent János.*

Tudnunk kell, hogy azok, akik előbb a Szentlelket kapták, hogy ők maguk is ártatlanul éljenek és tanításukkal másoknak is használjanak, az Úr föltámadása

után azért kapták meg ezt nyilvánosan, hogy necsak kevésnek, hanem soknak hasznára legyenek. Láthatjuk, hogy Jézus a nagy alázatosságra hivatott tanítványokat mekkora dicsőségre emelte. Ime nemcsak maguk lehetnek nyugodtak, de a legfőbb bírói hatalmat is megkapják, hogy mint Isten helyettesei, egyeseknek bűnét megtartsák, másokét megbocsássák. Az apostolok helyén most az Anyaszentegyházban a püspökök vannak. Ők kapják meg a bocsánat és kötés hatalmát, amikor az egyház kormányzására megbizatást kapnak. Félelmetes hivatal, nagy gonddal járó tisztség! Bajosan lehet mások életének a bírája, aki nem tudja a maga életét jól irányítani. — *N. Szent Gergely.*

A pap még ha magán életét jól rendezi is, de a másokéra nagy gondot nem fordít, veszedelmesen halad a pokol felé. Tudván tehát a veszély nagyságát, nagy tisztelettel legyetek hozzájuk, még akkor is, ha nem lennének kiválóak. Mert nem igazságos eljárás, hogy elítéljék azok, akik méltóságban alattvalóik. Ha az életük nagyon siralmas volna is, mégse vessétek meg őket abban, ami nekik Istentől adatott. Mert nem a pap, de az angyal vagy a főangyal sem tehet semmitsem abban, amit Isten adott. Hiszen az Atya, a Fiú és a Szentlélek tesz mindent. A pap csak nyelvét és kezét adja Istennek. Nem lenne igazságos, hogy másoknak — üdvözítő hitünk ellen elkövetett gonoszsága miatt ártsunk azoknak, akik a hitre törekszenek. — *Ar. Szent János.*

24. *Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik, nem vala velük, mikor eljött Jézus.*

25. *Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedig mondá nekik: Ha csak nem látom az ő kezein a szegek nyomát és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom, és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem.*

Nem véletlenségből történt, hogy ez a választott apostol akkor hiányzott. Mert az Úr fönséges szelídsége csodálatos módon megvalósította, hogy amikor a kételkedő tanítvány megérintette mesterének sebhelyeit, ugyanakkor meggyógyította bennünk a hitetlenség sebhelyeit. Tamás hitetlensége többet használt a

mi hitünknek, mint a többi tanítvány hite. Hiszen midőn ő hívővé lett a sebhely megérintésére, a mi lelkünket minden kételytől megszabadította és a hitben megerősítette. — *N. Szent Gergely.*

Nézd az Úr kegyességét. Egyetlen lélekért jött, hogy megmutassa neki sebeit és üdvözítse őt. Hitelreméltók voltak a hírvivő tanítványok és maga az Igérő is. Mivel azonban csak Tamás kereste őt, azért Krisztus nem is tagadta meg tőle jelenlétét. Mégsem jelent meg neki mindjárt, hanem csak nyolc nap mulva, hogy aközben a tanítványok buzdítására jobban kívánkozzék a Mester után és hívőbb legyen ezután. — *Ar. Szent János.*

26. *És nyolc nap múlva ismét odabenn valának az ő tanítványai és Tamás is velük. Eljöve Jézus a zárt ajtón át, és megálla középen és szóla: Békesség nektek!*

27. *Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat, és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet, és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hivő.*

Megállt Jézus Tamás előtt. Nem is várta meg, hogy Tamás neki szóljon. De mindjárt megértette vele, hogy Ő jelen volt, amikor tanítványtársaival beszélt; azért ugyanazokat a szavakat ismételte. Először tehát megdorgálja őt. Azután meg tanítja őt, ezt mondván neki: „Ne légy hitetlen, hanem hívő." Lásd ebből, mily ingadozó volt a tanítványok hite, míg a Szentlelket meg nem kapták. Később már nem tétováztak, mert erősek lettek a hitben. — *Ar. Szent János.*

28. *Felelé Tamás és mondá neki: Én Uram, és én Istenem!*

29. *Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hittél; boldogok, akik nem láttak, és hittek.*

Tamás az embert látta és érintette. Mégis Istennek vallotta, akit nem is látott és nem is érintett. De azzal, hogy Jézust látta és érintette, megszünt a kételkedése és Jézust Istennek hitte. Azért vallotta is: „Én Uram, és én Istenem!" — *Szent Ágoston.*

Aki azelőtt hitetlen volt, az oldalseb érintése után a legjobb teológusnak bizonyult. Mert Krisztusnak kettős természetét és egy személyben való egyesülését

kifejezte. Amidőn azt mondotta: „Én Uram", emberi természetét; „és én Istenem!" istenségét vallotta meg. Egy és ugyanazt az Urat és Istent. — *Theophylactus.*

Ha valaki most azt mondaná: Bárcsak abban az időben éltem volna és láthattam volna Krisztust, az szívlelje meg ezeket a szavakat. — *Ar. Szent János.*

Azokat a tanítványokat érti, akik sem a sebhelyeket, sem az oldalérintést nem látták, — és mégis elhitték. — *Theophylactus.*

30. *Még sok egyéb jelet is cselekvék ugyan Jézus az ő tanítványai láttára, melyek nincsenek megírva ebben a könyvben;*

31. *ezek pedig megírattak, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és hogy hivén, életetek legyen az ő nevében.*

Ezt a megjegyzést az Evangélista mindannyiunkhoz intézi. Vegyük tudomásul, hogy a csodák nemcsak a tanítványok kedvéért történtek. Ez egyúttal megérteti velünk azt is, hogy a hit nem annak hasznos, akinek hiszünk; hanem nekünk, hívőknek. — *Ar. Szent János.*

Vagyis: Éltetek legyen Jézussal, mert Ő az élet. — *Ar. Szent János.*

Húsvét utáni II. vasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 10, 11—16. v.

11. *Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak: Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért.*

Az Úr két kizárólagos kijelentést tesz. Az első — amit már tudunk, — hogy ő az ajtó. Most pedig azt mondja magáról: ő a jó pásztor. „Én vagyok a jó pásztor." Fönnebb azt mondotta, hogy a pásztor az ajtón megy be. Ha tehát ő maga az ajtó, hogyan mehet be önmagába? Miként ő önmaga által ismeri az Atyát, mi pedig csak őáltala ismerjük: úgy megy be az akolba önmaga, mi pedig csak őáltala. Mi, mert Krisztust hirdetjük, az ajtón megyünk be; Krisztus pedig önmagát hirdeti: mert világosság, azért mást is megvilágít és önmagát is. Ha már most az Anyaszentegyház elöljárói, a fiak: pásztorok; hogyan lehet mégis csak egy pász-

tor, ha nem úgy, hogy ők mindannyian az egy pásztornak a tagjai? Bizonyos, hogy a pásztor tagjaival van. Mert Péter és a többi apostol is pásztor. Pásztor minden jó püspök. De ajtónak senki se tartja magát közülük. Ezt önmagának tartotta fönn az Úr. Nem tenné hozzá: *jó* pásztor, ha nem lennének rossz pásztorok is. Ezek a tolvajok és rablók, de bizonyára — igen gyakran — a béresek. — *Szent Ágoston.*

A jó pásztor követendő jó tulajdonságait is kiemeli, mondván: „A jó pásztor életét adja a juhokért." Az Úr maga teszi, amire buzdít; megmutatja, amit parancsol: „Életét adja a juhokért." A mi szentségünkben (az Oltáriszentségben) testté és vérré változik, hogy megváltott juhait saját testével táplálja. A halál megvetésével követendő utat mutat nekünk és alkalmas példaképünk, akihez alakulnunk kell. Először is külsőleg legyünk részvétteljesek az ő juhai iránt; azután meg, ha kell, még az életünket is készek legyünk értük odaadni. Ki ne áldozná föl a juhokért minden tehetségét, amikor kész odaadni értük még az életét is? — *N. Szent Gergely.*

Nemcsak Krisztus tette ezt meg. Akik pedig ezt megtették, azok az ő tagjai. Úgy hogy mégis csak Krisztus tette meg egyedül. Hiszen Ő megtehette náluk nélkül is; ők azonban Nélküle nem tehették meg, hogy életüket áldozzák a juhokért. — *Szent Ágoston.*

Mindazok jó pásztorok voltak, akik nemcsak kiontották a vérüket, de a juhokért is szenvedték el a halált, még pedig nem kevélységből, hanem szeretetből. Az eretnekeknél is vannak, akik a vértanúk nevével kérkednek, mert gonoszságuk és tévedésük miatt valamit szenvedtek, hogy így ártatlanságuk látszatával könnyebben lophassanak, hiszen tolvajok. Csakhogy nem mindenkiről mondhatjuk, hogy vérüket ontották juhaikért, még ha tűzhalált haltak volna is, mert inkább juhaik ellenségei voltak. Az Apostol ugyanis azt mondja: „Adjam bár át testemet, úgy hogy elégjek: ha szeretetem nincsen, mitsem használ nekem!" (I. Kor. 13, 3.) Hogyan lehet azonban annak csak egy csöppnyi szeretete is, aki az együttélés kedvéért nem szereti az egységet, amit az Úr annyira ajánl? Jézus ugyanis

nem azt akarja, hogy sok pásztorunk, hanem csak egy pásztorunk legyen. Azért mondja: „Én vagyok a jó pásztor." — *Szent Ágoston.*

12. *A béres pedig, és aki nem pásztor, kinek a juhok nem tulajdonai, látván a farkast jönni, elhagyja a juhokat és elfut; és a farkas elragadozza és elszéleszti azokat.*

A következőkben az Úr szenvedéséről beszélt, hogy kifejezze: a világ üdvösségéért és nem akarata ellenére vállalta magára a szenvedés áldozatát. De azután mindjárt a jó pásztor és béres ismertetőjeleire mutatott rá. — *Ar. Szent János.*

Vannak, akik földi érdekeikkel többet törődnek, mint hogy bárányaikat szeressék. Ezek méltán csak bitorolják a pásztor nevet. Nem pásztor, béres az, aki szívének szeretetével nem az Úr bárányait, hanem a földi javakat őrzi. Béres az, aki a pásztor helyén áll ugyan, de nem a lelkek hasznát keresi, hanem földi előnyök után vágyódik, és a méltóságokkal járó tiszteletnek örvend. — *N. Szent Gergely.*

A béres mást keres az Egyházban, és nem Istent keresi. Mert ha az Istent keresné, akkor tisztán élne, mert a lelke törvényes házasságot kötött az Istennel. Aki tehát az Istentől az Istenen kívül valami mást keres, az nem keresi tisztán az Isten. — *Szent Ágoston.*

A pásztor vagy béres valójában nem ismerhető föl, ha hiányzik a szükséges alkalom. Békés időben ugyanis a béres is úgy őrzi a nyájat, mint az igazi jó pásztor. A farkas jövetelekor azonban mindegyik megmutatja: micsoda lelkülettel áll a nyáj mellett. — *N. Szent Gergely.*

A farkas az ördög és az ő követője. Mert Máté (7, 15.) azt mondja: „Juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok. — *Szent Ágoston.*

13. *A béres elfut, mert béres, és nem törődik a juhokkal.*

A veszélybe jutott nyáj mellett nem tud megmaradni az, aki nem szereti a juhokat, mert földi hasznot keres. Azért fél a veszélynek kitenni magát, nehogy elveszítse azt, amit szeret. — *N. Szent Gergely.*

14. *Én vagyok a jó pásztor, és ismerem enyéimet, és ismernek engem enyéim;*
15. *amint ismer engem az Atya, én is ismerem az Atyát; és életemet adom a juhokért.*

A jó pásztort: ajtónak, kapusnak, pásztornak és báránynak mondjuk; a rossz pásztornak meg: tolvaj, lator, béres és farkas a neve. — *Szent Ágoston.*

Szeretni kell a pásztort, őrizkedni kell a latortól, el kell tűrni a bérest. Addig hasznos a béres, míg meg nem látja a farkast, tolvajt és latrot. Mert mihelyt meglátja: elfut. — *Szent Ágoston.*

Az Úr ezt akarja mondani: Szeretem bárányaimat és azok is szeretnek és követnek engem. Aki azonban nem szereti az igazságot, az még alig ismer engem. — *N. Szent Gergely.*

Itt látod a különbséget a béres és a pásztor között. A béres ugyanis nem ismeri a juhokat, mert ritkán látogatja meg őket; a pásztor meg ismeri a saját juhait, és gondoskodik is róluk. — *Theophylactus.*

Ne gondold, hogy egyenlő mértékű Krisztus és a juhok ismerete. Azért hozzáteszi Jézus: „Amint ismer engem az Atya, én is ismerem az Atyát." Mintha csak mondaná: Olyan biztosan ismerem Őt, ahogyan Ő ismer engem. Ez tehát egyenlő ismeret, míg a másik nem. — *Ar. Szent János.*

Ez bizonyítja, hogy ismerem az Atyát és az Atya ismer engem, hogy életemet adom juhaimért. Vagyis: azzal a szeretettel, amellyel juhaimért meghalok, bizonyítom be, hogyan szeretem én az Atyát. — *N. Szent Gergely.*

Csalók nem adják életüket juhaikért, mert mint béresek elhagyják követőiket. Hogy el ne fogják őket, azért mondotta róluk az Úr: „Hagyjátok ezeket elmenni. (Ján. 18, 8.) — *Theophylactus.*

16. *Egyéb juhaim is vannak, melyek nem ez akolból valók; azokat is ide kell terelnem, és hallgatni fogják az én szómat, és egy akol lészen és egy pásztor.*

Mivel nemcsak a zsidóságot, hanem a pogány népeket is megváltani jött, azért mondja ezt. — *N. Szent Gergely.*

Először az Izrael testi nemzetségéből származó nyájról beszél. Vannak azonban mások is: az Izrael hitének nemzetségéből valók. Ezek külön vannak, még pogányok, előrerendeltek, de még nincsenek összegyüjtve. Nem ebből az akolból valók, mert nem Izrael testi nemzetségéből származtak; de az egyakolba valók lesznek. „Azokat is ide kell terelnem." — *Szent Ágoston.*

Rámutat a szétszórt és pásztornélküli nyájra. „És hallgatni fogják az én szómat." Mintha mondaná: Mit csodálkoztok azon, ha azok is követni akarnak és a szavamat hallani szeretnék, amikor látjátok, hogy mások is követnek engem és hallgatják az én szómat. Azután jövendő egyesülésüket kijelenti, mondván: „És egy akol lészen és egy pásztor." — *Ar. Szent János.*

A két nyájból egy akolt alkot, mert a zsidókat és a pogánynépeket egyesíti az ő hitében. — *N. Szent Gergely.*

Mindnyájánál azonos jel: a keresztség; az egy pásztor meg: az Isten Igéje. Jegyezzék meg a manicheusok: az egy akol és egy pásztor az ó- és újszövetség. — *Theophylactus.*

Húsvét utáni III. vasárnap

Szentírási szöveg: János 16, 16—22. v.

16. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Még egy kis idő, és már nem láttok engem; és megint egy kis idő, és megláttok engem; mert az Atyához megyek.*

Miután az Úr közölte tanítványaival, amit a Szentlélekről megígért, mindjárt figyelmükbe véste ezt is: „Még egy kis idő, és már nem láttok engem." E szomorú hír hangoztatásával akarta hozzászoktatni tanítványait ahhoz, hogy könnyebben elviselhessék az ő távozását. Mert a bánkódó lelket a nagy szomorúságtól semmi sem vonja el és nyugtatja meg annyira, mint a szomorúságot okozó dolog föltárása. — *Ar. Szent János.*

Ha valaki szorgalmasan vizsgálja a mondottakat, rájön, hogy vígasztalást jelentenek Jézus eme szavai:

„Mert az Atyához megyek." Ezzel fejezte ki ugyanis, hogy nem semmisül meg, mert az ő halála átmenet. Más vígasztalást is adott nekik, amidőn hozzátette még: „Ismét kis idő, és megláttok engem." Ezzel jelentette ki, hogy rövid ideig tart a szétválás, de állandó lesz az együttélés. — *Ar. Szent János.*

Az Úr szavai addig homályosak voltak a tanítványok előtt, amíg be nem teljesedett az, amit mondott. — *Szent Ágoston.*

17. *Mondák tehát némely tanítványai egymásnak: Mi ez, amit nekünk mond: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő és megláttok engem; és: mert az Atyához megyek?*

18. *Mondák azért: Mi az, amit mond: egy kis idő? Nem értjük, mit beszél.*

Ezt nem értették meg. Vagy a szomorúság miatt, amely elvonta figyelmüket a mondottakról, vagy a homályos kifejezés miatt. Két lehetetlen ellenmondás tünt fel előttük. Ha nem látunk Téged — mondották, — hogyan mégy el tőlünk? Ha pedig elmégy, akkor meg hogyan láthatunk Téged? Azért mondották: „Mi az, amit mond: egy kis idő? Nem értjük, mit beszél." — *Ar. Szent János.*

19. *Észrevevé Jézus, hogy kérdeni akarják őt, és mondá nekik: E felől tudakozódtok egymás között, hogy mondottam: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő, és megláttok engem?*

20. *Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog; ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömre fordul.*

Az előzőkben, amikor a Mester nem azt mondja: „Egy kis idő", hanem azt közli: „Az Atyához megyek", nyiltan beszél arról, hogy tanítványai meglátják őt. Most tehát megérteti mivelünk is azt, ami akkor homályos volt. Mert egy kis idő múlva szenvedett az Úr, azután nem látták őt. Néhány nap múlva föltámadt, és akkor ismét megláthatták őt. — *Szent Ágoston.*

„Nem láttok engem", — mert a halandó Krisztust többé nem látták. — *Szent Ágoston.*

Kis idő az a jövő idő, „amikor nem láttok engem";

vagyis: az a három nap, amíg a sírban nyugszom. Ismét kis jövő idő az, amikor megláttok engem; vagyis: az a negyven nap, amikor halála után mennybemeneteléig gyakran megjelent nekik. Azért kevés idő múlva megláttok majd engem, mert az Atyához megyek. Testileg nem mindig maradok veletek a földön, mert emberiségemmel a mennybe megyek. — A jó Mester ismerte tanítványainak tudatlanságát, azért kételkedésüknek megfelelően válaszolt és megmagyarázta, mit mondott nekik. — *Alcuin.*

Ezt így érthetjük: A tanítványok szomorúak voltak Krisztus halála miatt. De mindjárt megörültek föltámadásának. A világ pedig (amely itt Krisztus gyilkos ellenségét jelenti) örült Krisztus halálán, míg a tanítványok szomorkodtak. — *Szent Ágoston.*

Minden hívőnek igen megfelelő az Úr eme beszéde, hiszen mindnyájan a mostani kellemetlenségek és fájdalmak útján törekszünk az örökkétartó örömökre. A világ örül az igazak szomorúságának, mert csak a jelen életben gyönyörködik, a más világ örömeiben meg nem remél. — *Alcuin.*

21. *Az asszony midőn szül, szomorúságban vagyon, mert eljött az ő órája; mikor pedig megszülte a gyermeket, már nem emlékszik a szorongatásra örömében, hogy ember született a világra.*

22. *Ti is most ugyan szomorúságban vagytok, de majd ismét meglátlak titeket, és örvendeni fog szívetek, és örömeteket senki sem veszi el tőletek.*

Az Úr meg akarja mutatni, hogy a szomorúság örömre fordul, és a szomorúság csak rövid ideig tart, míg az öröm örökkétartó: azért használja ezt a mindennapi példát. — *Ar. Szent János.*

„Majd ismét meglátlak titeket" — mert magamhoz veszlek benneteket. — Vagy: Ismét megláttok engem, mert megjelenek nektek, — és örvendeni fog szívetek. — *Alcuin.*

Húsvét utáni IV. vasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 16, 5—14. v.

5. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Most elmegyek ahhoz, ki engem küldött; és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy?*

6. *hanem mivel ezeket mondottam, szomorúság töltötte be szíveteket.*

A tanítványok még nem voltak tökéletesek és azért elszomorodtak. Az Úr figyelmeztetésével bátorítja őket: „Most elmegyek ahhoz, — mondja nekik, ki engem küldött; és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy?" Amikor meghallották a Mestertől, hogy aki megöli őket, azt hiszi, hogy kedves dolgot cselekszik Istennek... annyira elkedvetlenedtek, hogy szólni sem tudtak. Azért mondja nekik a Mester: „Most mivel ezeket mondottam, szomorúság töltötte be szíveteket." Nem kis dolog ez a megnyugtatás, ha tudjuk, hogy az Úr ismerte tanítványainak szomorúságát és elhagyatottságát. Hiszen azok tudták, hogy sokat kell szenvedniök, de nem tudták, hogy férfiasan el tudják-e azt viselni? — *Ar. Szent János.*

Föntebb azt kérdezték a tanítványok Mesterüktől: Hová mégy? Feleletül azt hallották: Jézus oda megy, ahová ők nem mehetnek vele. Most pedig úgy beszél elmeneteléről, miért nem kérdezik: hová megy? Ezért mondja: „És senki közületek nem kérdezi tőlem: Hová mégy?" A mennybemenőt nem szóval kérdezték, hanem szemükkel kísérték. — Látta Jézus, mit idéznek elő szavai a tanítványok szívében. Benső lelki vigasztalást még nem kaptak. Ezt később a Szentlélek adta nekik. Külső vigasztalásukat Jézusban látták és attól féltek, hogy Őt elveszítik. Minthogy Jézus kijelentése szerint nem kételkedhettek abban, hogy a Mester elhagyja őket, azért szomorkodtak, mert testileg nem láthatják Őt. — Jól tudta Jézus, mi hasznossabb a tanítványoknak. A benső, lelki látás jobb. Ezzel vígasztalja meg őket a Szentlélek. — *Szent Ágoston.*

Ha még annyira szomorkodtok is rajta, mégis azt

kell hallanotok, hogy jobb nektek, ha én elmegyek tőletek. Meg is mondja nekik, miért jó, ha elmegy. — *Ar. Szent János.*

7. *De én az igazságot mondom: Jobb nektek, hogy én elmenjek; mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok; ha pedig elmegyek, el fogom őt küldeni hozzátok.*

Szükséges volt, hogy szemük elől eltünjék a szolga alakja. Mert ezt látva, azt hitték, hogy csak ez Krisztus. — *Szent Ágoston.*

Talán itt van az kifejezve, hogy nem küldheti el azt, akiről mi tudjuk, hogy a kereszteléskor reászállt és vele maradt? Akiről azt is tudjuk, hogy soha sem választható el Tőle? Mit jelent ez: „Ha el nem megyek, a Vígasztaló nem jön el hozzátok?" Bizonyára ezt: Mindaddig nem vehetitek a Szentlelket, amíg ti arra számítotok, hogy testben akarjátok látni Krisztust. Ha majd Krisztus testileg eltávozik tőletek, akkor nemcsak a Szentlélek, hanem az Atya és a Fiú is lelkileg veletek lesz. — *Szent Ágoston.*

Az Úr érhetően megmondotta: Ha a ti testi szemetek elől el nem tűnik a testem, a vígasztaló Szentlélek által nem vezethetlek el titeket a láthatatlan dolgok ismeretére. — *N. Szent Gergely.*

Ezt a képességet a Vígasztaló Szentlélek adta. Ő vonta el testi szemüket Jézus szolgai alakjától, a Szűztől született test látásától, és fölemelte értelmüket Istenhez, az Atyával egyenlő Isten Fiához, hogy még testi megjelenésében is Őt lássák. — *Szent Ágoston.*

8. *Ki mikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről:*

9. *tudniillik a bűnről, mert nem hisznek énbennem;*

10. *meg az igazságról, hogy az Atyához megyek, és már nem láttok engem;*

11. *az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett.*

Mit szólnak ehhez azok, akik a Szentlélekhez méltatlannak tartják ezt a küldetést? Talán hasznos, hogy elmenjen az úr és jöjjön a szolga? Az eljövendő Szentlélek hasznára szépen rámutatnak ezek a szavak. — *Ar. Szent János.*

Talán Krisztus nem győzte meg a világot? Mivel csak a zsidó néphez beszélt, azért nem is győzhette meg a világot? A Szentlélek az egész világra szétszórta a tanítványokat, hogy necsak egy népet győzzenek meg, de az egész világot meggyőzzék. Azonban ki merné mondani, hogy Krisztus tanítványaival a Szentlélek győzte meg a világot és nem Krisztus? Hiszen az Apostol is így kiált föl: Avagy próbára akarjátok tenni a belőlem szóló Krisztust? (II. Kor. 13. 3.) Akiket tehát a Szentlélek győz meg, azokat bizony meggyőzi Krisztus is. — „Meggyőzi a világot", mintha csak mondaná: Ő kiárasztja szívetekbe a szeretetet; így pedig a félelmet legyőzve, meggyőzitek a bennetek lakó szabadságot. — „Amikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, „mert nem hisznek énbennem." Az Úr ezt a bűnt veszi a többi helyett. Mert ha nem hisznek benne, akkor a többi bűnük is megmarad; ha pedig hisznek, akkor bűneik bocsánatát nyerhetik. — *Szent Ágoston.*

Nagy a külömbség: Hiszem-e, hogy Jézus a Krisztus; vagy: hiszek Jézusban. Mert, hogy Jézus a Krisztus, ezt hiszik a gonosz lelkek is. Krisztusban az hisz igazán, aki remél Krisztusban és szereti Krisztust. — *Szent Ágoston.*

Meggyőzi a világot a bűnről, mert nem hisz Krisztusban, de meggyőzi a hivőket is igazságáról. A hivők igazsága az azonos (egyenlő) állapot. Ez pedig a hitetlenek megfeddése. — „Meg az igazságról, hogy az Atyához megyek." Mivel a hitetleneknek szokatlan ez a beszéd: Hogyan hiszünk, ha nem látjuk? Azért a hivők igazságát így kell meghatároznunk: Mert az Atyához megyek és már nem láttok engem." — Boldogok akik nem látnak és hisznek. Mert azokban, akik látták Krisztust, nem az a dicséretes hitükben, hogy azt hitték, amit láttak, vagyis: az Emberfiát; hanem hitték, amit nem láttak: az Istenfiát. Mivel Jézus még szolgai alakjában is eltűnik tanítványai elől, azért most mindenképpen beteljesedik, hogy az igaz a hitből él. —

A ti igazságtok lesz, amiről a világot meggyőzitek, hogy bennem hittetek, ámbár engem nem láttatok. És ha nemsokára megláttok, úgy ahogy vagyok, akkor nem a halandót látjátok, mint most, hanem az örökké-

valót. ”Már nem láttok engem.” Ezzel fejezi ki Jézus, hogy ezután sohasem látják övéi. — *Szent Ágoston.*

„Az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett.” Vagyis: az ördög, a gonoszok fejedelme, aki e világot szerető emberek szívében lakik. Nekünk is megengedte, hogy kiűzhessük; nemcsak férfiak, de a vértanú asszonyok, gyermekek és leányok is legyőzték őt. — *Szent Ágoston.*

Az örök tűz büntetése visszavonhatatlanul el van határozva. És a világot ez az ítélet győzi meg, mert kevély és istentelen fejedelmével meg lesz ítélve, mivel ezt követte. — Higgyenek tehát az emberek Krisztusban, hogy a hitetlenség bűnéről ne vádolhassák őket, mert a hitetlenség minden bűnt magában foglal. Menjenek át a hívők táborába, hogy azok igazsága el ne ítélje őket, mivel az igazakat nem követték. Kerüljék el a jövő ítéletet, nehogy a világ fejedelmével együtt ítéljék meg őket, mint az elítéltnek követőit. — „Meggyőzi e világot a bűnről.” Vagyis: Minden mentegetődzést megsemmisít és bebizonyítja, hogy megbocsáthatatlan a bűnük, mert nem hittek bennem, pedig látták, hogy a Szentlélek kimondhatatlan ajándékai az én hívásomra áradtak szét a világba. — *Szent Ágoston.*

12. *Még sok mondani valóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek.*

13. *Mikor pedig eljövend ő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban; mert nem fog magától szólani, hanem amiket hall, azokat fogja mondani, és a jövendőket hirdeti nektek.*

E szavakból megérhetjük, hogy az ő teljességét a másvilágra tartja fönn számunkra . A Szentlélek azonban már most is tanítja a hiveket, hogy fölfoghassák a lelkieket, és az ottfönnvalók utáni vágyat mindig jobban éleszti a szívükben. — *Szent Ágoston.*

A nagyobb dolgot az Úr későbbre hagyta, hiszen tanítványai még nem tudták azt elviselni. Előbb a keresztútját járta meg a mi Tanítómesterünk és Példaképünk. Eddig a törvény mintaképében, árnyékban és előképekben szolgáltak, és nem tudták meglátni a törvényből kiáradó igazságot, pedig ennek volt árnyéka a

törvény. Amidőn azonban eljön az igazság Lelke, Ő tanításával és magyarázatával rávezet titeket minden igazságra. A holt betűből fölemel az éltető szellemre, mert hiszen a Szentírás minden igazsága ezen alapszik. — *Didymus.*

Úgy kell vennünk és értenünk, hogy a Szentlélek nincs önmagától. Mert a Fiú az Atyától születik, a Szentlélek meg az Atyától származik. „Hallani" a Szentléleknél annyi, mint tudni. A tudás pedig az ő lényege. Mivel tehát nem önmagától van, hanem Attól, aki Őt küldötte, azért a tudás is attól van, akitől a lényege: Attól van tehát a hallása is. A Szentlélek mindig hallgat, mert ő mindig tud. Akitől van, arra hallgatott, hallgat és hallgatni is fog. — *Szent Ágoston.*

„Nem fog magától szólani." Vagyis: Nem szól nélkülem, akaratom és Atyám akarata nélkül; mert nem önmagától van, hanem az Atyától és éntőlem. Az ő lényege és beszéde az Atyától és tőlem van. Én igazságot mondok; vagyis: sugalmazom, amit mondok, mert Ő az igazság Lelke. „Mondani" és „beszélni" kifejezést a Szentháromságnál ne a mi beszédmódunk szerint vegyük, hanem a szellemi lényeknek és kivált a Szentháromság természetének megfelelően. A Szentháromság pedig az ő akaratát beleönti a hívők szívébe, akik méltók arra, hogy őt hallgassák. Az Atyáról „beszélni" és a Fiút „hallani" azonos lényegű kifejezés az Atya és Fiú akaratának megjelölésére. A Szentlélek pedig, az igazság Lelke és a bölcseség Lelke, a beszélő Fiútól nem azt hallja, amit nem tud, mert Ő maga az, aki a Fiútól származik. Vagyis: származó igazság az Igazságtól, kiáradó vígasztaló a Vígasztalótól, Isten az Istentől: ez az Igazság Lelke. — Nehogy valaki a Szentlelket az Atya és Fiú akaratától és társaságától elválassza, azért mondja Jézus: „Amiket hall, azokat fogja mondani." — *Didymus.*

14. *Ő majd megdicsőít engem, mert az enyémből vesz, és kijelenti nektek.*

A szeretet Lelke a hívők lelkét eltölti, lelkiekké változtatja őket, és kijelenti nekik, hogy a Fiú, akit előzőleg csak test szerint ismertek, és akit, mint em-

berek, embernek láttak, azonos az Atyával. — *Szent Ágoston.*

Az ő szeretetének bátorságával eltelve és a félelmet leküzdve hirdették az embereknek Krisztust. Igy terjedt el Krisztus híre az egész földkerekségen. Amit a Szentlélekben tettek, arról bizonyították is, hogy a Szentlélek segítségével tehették. — *Szent Ágoston.*

„Enyémből veszi" — itt azt jelenti: ami az isteni lényeggel vele jár. Miként ugyanis a Fiú, ha ád, semmit sem veszít azzal, hogy adott; nem is károsodik, mert másnak adott; úgy a Szentlélek sem kapja azt, amije azelőtt nem volt. Mert ha előbb nem lett volna az övé, amit kapott: másoknak átadván az ajándékot, üres osztogatóvá válnék. A Szentlélekről is úgy kell értenünk, hogy a Fiútól azt kapja, ami lényegének megfelelően az övé. Nem más az adó, más a befogadó, hanem egy az isteni lényeg. Ha a Fiúról is azt mondjuk, hogy az Atyától kapja a saját lényegét, mégsem más a Fiú, annak kivételével, amit az Atyától kap. — *Szent Ágoston.*

Az Úr nem hagyott minket bizonytalanságban, hogy az Atyától vagy a Fiútól eljövendőnek tartsuk-e a Vigasztaló Szentlelket. A Fiú kapta, hogy Ő küldje, de az Atyától származik. Kérdem: nem mindegy, hogy a Szentlelket a Fiútól vagy az Atyától kapjuk? Ugyanis Jézus azt mondja, hogy minden, ami az Atyáé, az az övé is. Azért azt az övének is kell tartanunk. Azt is tanítja, hogy amit az Atyától kap, azt ő maga is adja, mert minden, ami az Atyáé, az az övé is. Az isteni egységben nincs különbözőség. Nem különbözik attól, akitől kap, mert amit az Atya ád, azt adja a Fiú is. — *Hiláriusz.*

Húsvét utáni V. vasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 16, 23—30. v.

23. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Bizony, bizony mondom nektek: amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.*

Az Úr megmutatja nevének hatalmát. Ha nem is

látják és nem is kérik Őt, mégis az Atyánál csodákat tesz nevével. Ne gondoljátok tehát, — mondja ő, — hogyha ezután nem leszek veletek, akkor talán elhagyatottak lesztek. Az én nevem nagy biztonságot ád nektek. — *Ar. Szent János.*

Vagyis: eljön az idő, amikor mindent világosan megértetek. Az Úr ezt föltámadásáról mondja. Míg negyven napon keresztül társaságukban volt, beszélt nekik az Isten országáról. Most azonban a félelem fogva tart benneteket, — mondja nekik, — azért nem is tudtok figyelni a beszédre. De ha föltámadásom után megláttok, akkor mindent nyiltan beszélhettek. — *Ar. Szent János.*

Az Úr még bizalmat is önt tanítványaiba, mert megígéri nekik, hogy kísértés idején segítséget kapnak a mennyből. Azért mondja nekik: Azon a napon majd az én nevemben kértek, és én mondom nektek: Az Atya annyira szeret titeket, hogy még az én közbenjárásomra sincs szükségtek. „És nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek; mert maga az Atya szeret titeket." Azért el ne hagyjátok az Atyát, mintha többé nem szorulnátok rá. Hozzáteszi: „Mivelhogy ti szerettetek engem." Vagyis: Azért szeret titeket az Atya, mert engem szerettek. Ha tehát engem nem szerettek, rögtön elvesztitek az Atya szeretetét is. — *Theophylactus.*

Vajjon azért szeret minket az Atya, mert mi szeretjük őt? Vagy inkább: mert ő szeret, azért szeressük mi is? Maga az Apostol is azt mondja: „Mi tehát szeressük Istent, mert Isten előbb szeretett minket." (Ján. I. 4, 19.) Szeret minket az Atya, mert mi szeretjük a Fiút; mert az Atyától és Fiútól kapjuk, hogy az Atyát és a Fiút szeretjük. Isten szereti azt, amit alkotott. De bennünk nem tette volna meg azt, amit szeressen, ha csak előbb meg nem tette volna, hogy minket szeressen. — *Szent Ágoston.*

A Fiú kijött az Atyától, mert az Atyától van. A világra jött, mert a világért ajánlotta föl a testét. Elhagyta a világot testi távozásával, fölment az Atyához emberiségének fölemelésével. Mégsem hagyta el a világot, jelen van és kormányozza azt, mert úgy jött e

világra az Atyától, hogy el ne hagyja az Atyát. — *Szent Ágoston.*

24. *Eddig semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjetek és megnyeritek, hogy örömetek teljes legyen.*

„Amit": Nem bárakármit értünk rajta, hanem azt, ami értékes az örökélethez viszonyítva. Nem az Üdvözítő nevében kér, aki üdvössége ellenére kér valamit. Nem betű- vagy szószerint, hanem a szónak helyes és igazi értelmében kell vennünk a Mester eme szavait: „Az én nevemben." Aki tehát úgy gondolkozik Krisztusról, hogy nem kell Őt az Isten egyszülött Fiának tartanunk, az nem az ő nevében kér. Aki pedig jól vélekedik róla, az az ő nevében kér. Meg is kapja, amit kér, ha nem üdvösség elleni dolgot kér. Megkapja akkor, amikor meg kell kapnia. Némelyik kérését nem teljesíti, de alkalmas időre elhalasztja. Bizonyára így kell értelmeznünk ezt: „Megadja nektek." E szavakkal kifejezett jótéteményt jól jegyezzék meg, akik kérnek, mert ez nekik szól. Meghallgatást nyernek a szentek (hívek) mindannyian, ha önmaguknak, nem pedig mindnyájuknak kérnek valamit. Mert nem általánosságban mondja: „megadja", hanem: „megadja nektek". „Eddig semmit sem kértetek az én nevemben." Ezt kétféleképpen értelmezhetjük. Vagy: Nem kértetek az én nevemben, mert nem tudtátok, hogy nevemet ismernetek kell; vagy: semmitsem kértetek, mert ahhoz képest, amit kérnetek kellett volna, semmi az, amit kértetek. Hogy tehát az ő nevében ne semmitérő, hanem teljes örömet kérjenek, hozzáteszi: „Kérjetek és megnyeritek, hogy örömetek teljes legyen." Amidőn teljes örömről beszél, az nem testi öröm, hanem lelki öröm. Amikor ez akkora, hogy hozzátenni már semmitsem lehet, akkor lesz az teljes öröm. — *Szent Ágoston.*

Ez a ti teljes örömötök, aminél nagyobb nincsen: gyönyörködni Istenben és a Szentháromságban. Hiszen az ő teremtett képmásai vagyunk. — *Szent Ágoston.*

Ennek az örömnek elnyeréséért, amit kérünk, azt Jézus nevében kérjük. E javak kérésében kitartó szenteket sohasem hagyja cserben az isteni Irgalmasság. Aki azonban mást kér, az semmit sem kér. Nem mint-

ha semmitérő dolog lenne, amit kér; de ehhez hasonlítva minden más: semmi. — *Szent Ágoston.*

25. *Ezeket példabeszédekben mondottam nektek; eljön az óra, midőn már nem példabeszédekben fogok nektek szólani, hanem nyiltan beszélek az Atyáról.*
26. *Azon a napon majd az én nevemben kértek: és nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek;*
27. *mert maga az Atya szeret titeket, mivelhogy ti szerettetek engem, és hittétek, hogy én az Istentől jöttem ki.*
28. *Kijöttem az Atyától és a világra jöttem; ismét elhagyom e világot, és az Atyához megyek.*

Az eljövendő órán — amiről beszél, — érthetjük a jövő életet, ahol tisztán látunk. Az apostol szerint (Kor. I. 13.): „Színről-színre." Ezeket példabeszédekben mondottam nektek. Az Apostol is ezt mondja: „Most tükör által homályban látunk." (Kor. I. 13, 12.) De hirdetem nektek, hogy a Fiú által az Atyát látjátok, mert „az Atyát nem ismeri senki más, mint a Fiú, és akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni." (Máté 11, 27.) — *Szent Ágoston.*

29. *Mondák az ő tanítványai: Íme most nyiltan beszélsz, és semmi példabeszédet nem mondasz.*
30. *Most tudjuk, hogy mindent tudsz, és nincs szükséged, hogy valaki kérdezzen téged; ezért elhisszük, hogy az Istentől jöttél ki.*

A tanítványokat nagyon bátorította az a tudat, hogy ők az Atya kedveltjei. Azért mondták, hogy most már tudják, hogy Krisztus mindent tud.

Amidőn még megigéri, hogy eljön az óra, amikor példabeszédek nélkül beszél majd nekik: miért mondják a tanítványok, hogy eddig nem értették meg példabeszédeit? Bizonyára azért, — amit Ő úgyis jól tudott, — hogy eddig nem értették meg példabeszédeit, nagyon sokszor félreértették, de még egyszer sem ismerték be tudatlanságukat. — *Szent Ágoston.*

Áldozócsütörtök

JÉZUS MENNYBEMENETELE ÜNNEPE

Szentírási szöveg: Márk 16, 14—20. v.

14. *Az időben: Jézus az asztalnál ülő tizenegy tanítványnak jelenék meg; és szemükre hányá hitetlenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, kik őt feltámadása után látták, nem hittek.*

Az evangéliumi történet befejezéséül Márk megemlíti Krisztusnak föltámadása utáni utolsó megjelenését. — *Glossa.*

Megjegyzendő, amit Lukács mond az Ap. csel. (1, 4, 10.): „Meghagyá nekik, hogy ne távozzanak el Jeruzsálemből", kevéssel utóbb pedig ezt írja: „ S miközben nézték őt, amint az égbe ment." Evett és a mennybe ment. Az étkezéssel kifejezte, hogy igazi teste van. Itt azt is mondja, hogy az egybegyűlteknek utoljára jelent meg. — *N. Szent Gergely.*

Megjelent mind a tizenegy egybegyűltnek, hogy mindannyian tanúi lehessenek, és hirdethessék mindenkinek, amit közösen láttak és hallottak. — *Szent Jeromos.*

Az Úr azért tett szemrehányást tanítványainak, mielőtt testileg elhagyta volna őket, hogy a távozónak szavai a hallgatók szívébe jobban belevésődjenek. — *N. Szent Gergely.*

Szemrehányást tett nekik hitetlenségükért, hogy növessze a hitüket; megdorgálta őket szívük keménysége miatt, hogy szeretettel teljes, érző szívük legyen nekik. — *Szent Jeromos.*

15. *És mondá nekik: Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.*

„Minden teremtmény" néven az embert jelöljük. Mert az emberben minden más teremtményből van valami. Közös tulajdonsága van ugyanis neki a kővel, élete szerint a növényekkel, érzése után az állatokkal, értelmével az angyalokkal. Minden teremtménynek hirdetik tehát az evangéliumot, amikor csak az embernek hirdetik, mert ugyanis azt tanítják, akiért a földön

minden teremtve van és aki bizonyos tekintetben hasonló a többi teremtményhez. — „Minden teremtmény” néven érthetjük az összes pogány népeket is. Azelőtt Jézus ugyanis azt mondotta (Máté 10, 5.): „A pogányok útjára ne menjetek”; most azonban azt sürgeti: „Hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” Igy jöttek segítségünkre a Judeából kiűzött apostolok a hithirdetéssel, amikor azt Juda népe kevélységében megvetette és visszautasította, hogy ezzel kárhozatát megpecsételje. — *N. Szent Gergely.*

„Minden teremtménynek” — hívőnek és hitetlennek. Nem elég csak hinni, mert ha valaki hisz is, de még nincs megkeresztelve, vagy pedig csak hitoktatást nyert: az még nem szerezte meg a tökéletes üdvösséget. — *Theophylactus.*

16. Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül; aki pedig nem hiszen, elkárhozik.

Azt mondhatná valaki magában: Én hiszek, tehát üdvözülök is. Igazat mond, ha hitét cselekedetei követik. Mert az az igaz hit, amit szóval vall, és cselekedeteivel meg nem tagad az ember. — *N. Szent Gergely.*

17. *Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kisérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak,*
18. *kígyókat vesznek fel, és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeiket teszik, és meggyógyulnak.*

Talán mi kevésbbé hiszünk, mert ezeket a csoda jeleket nem tesszük? Ezek azonban az Egyház kezdetén voltak szükségesek. Ugyanis: hogy a hívek hite erősödjék, csodával kellett azt gyarapítani. Mi is, ha fát ültetünk, addig öntözzük azt, amíg annak gyökere a földben meg nem erősödik. De abbahagyjuk az öntözést, mikor látjuk, hogy a fa már gyökeret vert. — Ezekről a csodajelekről és erőkről azonban mélyebben is kell gondolkoznunk. Az Anyaszentegyház ugyanis mindennap azt teszi, amit akkor az apostolok testileg tettek. Hiszen az ő papjai, amikor az exorcismus (ördögűzés) kegyelmének erejével a hívek fölé teszik kezüket és a bennük lakó gonosz léleknek ellenmondanak... mit tesznek más egyebet: mint hogy kiűzik az

ördögöt? És minden hívő, aki elhagyja a világias beszédet és szent dolgokról beszél: az már más nyelven beszél. Aki jóra való figyelmeztetésével mások szívéből eltávolítja a rosszat, kígyót emel ki onnan. Ha lélekromboló beszédet hall, de ez őt egyáltalán nem viszi bűnre: akkor halálosat iszik, de az mégsem árt meg neki. Aki felebarátját valahányszor a jó cselekedetnél gyöngének látja, szóval és példájával az életre megerősíti: az kezét teszi a beteg fölé, hogy őt meggyógyítsa. Ezek a csodajelek annál nagyobbak, minél lelkiebbek, mert velük nem a testet, hanem a lelket emeljük föl. — *N. Szent Gergely.*

19. *Az Úr Jézus tehát, miután szólott nekik, fölvéteték a mennybe, és ül az Istennek jobbja felől.*

Az Úr Jézus leszállott a mennyből a mi beteg természetünk megszabadítására, de vissza is tért az égbe. — *Szent Jeromos.*

A mi Üdvözítőnkről nem azt olvassuk, hogy kocsin vagy az angyalok segítségével emelkedett volna föl a mennybe. A Teremtő a maga erejéből emelkedett minden fölé. — *N. Szent Gergely.*

20. *Azok pedig elmenvén, prédikálának mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr, és a beszédet megerősítvén a kisérő csodajelekkel.*

Nem mást kell itt megfontolnunk, mint azt, hogy a parancsot engedelmesség és az engedelmességet csodajel követi. — *N. Szent Gergely.*

Megjegyzendő itt: A beszédet cselekedet kísérte, miként az apostoloknál is akkor a cselekedetek erősítették meg a beszédet: a kísérő csodajelek. — Légy rajta tehát, ó keresztény, hogy az erényről szóló beszédünket elhatározás és cselekedet erősítse; hogy végre tökéletesek legyünk a te közreműködéseddel minden szavunkban és cselekedetünkben, mert hozzád ez illik: beszéded és cselekedeted dicsősége. — *Theophylactus.*

Húsvét utáni VI. vasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 15, 26—27; 16, 1—4. v.

15, 26. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Mikor eljövend a Vigasztaló, kit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelkét, ki az Atyától származik, ő majd bizonyságot tesz énfelőlem;*

27. *és ti is bizonyságot tesztek, mert kezdettől velem vagytok.*

A tanítványok azt mondhatták volna az Úrnak: Olyan beszédet hallottak Tőled, amit senki más még nem mondott; azt látták Tőled, amit még senki sem tett, — és mindez mégsem használt nekik, mert gyűlölik az Atyát, és vele együtt gyűlölnek Téged is. Akkor kinek a tekintélyével küldesz minket, hogy higgyenek majd nekünk? Nehogy az ily gondolatok nyugtalanítsák tanítványait, azért mondotta nekik vígasztalásul e szavakat. — *Ar. Szent János.*

Mintha mondaná: Gyűlöltek és megöltek, mert láttak engem. A Vígasztaló azonban olyan bizonyságot tesz rólam, hogy majd azok is hisznek bennem, akik nem láttak engem. És mivel Ő bizonyságot tesz, azért ti is bizonyítjátok ezt. Azért mondja: „Ti is bizonyságot tesztek." A Szentlélek szívetekben sugalmazásával, ti pedig szavaitokkal. Ti hirdetitek majd, amit tudtok: „Mert kezdettől velem vagytok." Most még nem tudjátok ezt megtenni, mert a Szentlélek teljessége még nincs bennetek. A szívetekbe kiáradó isteni szeretet bizonyságot tesz a Szentlélekről, aki nektek adatik. Ő ugyanis bizonyságot tesz és hős tanúivá nevel titeket. Elveszi Krisztus barátaitól a félelmet és az ellenség iránti gyűlöletet szeretetté változtatja. — *Szent Ágoston.*

Az eljövendő Szenlelket vígasztalónak nevezi Jézus, mert ez a név fejezi ki az ő tulajdonképpeni működését. Nemcsak minden nyugtalanságtól menti meg azokat, akiket erre méltónak talál, hanem bizonyos rendkívüli örömben is részesíti őket. Ez az örökkévalóság öröme: a szívekben lakó és bennük élő Szentlélek. Ezt a Vígasztaló Lelket a Fiú küldi. Nem az angyalok, próféták vagy apostolok szolgálata szerint kül-

di, hanem azzal a bölcseséggel és erővel, amivel küldeni illő az Isten Lelkét, akinek elválaszthatatlan és azonos a lényege a Bölcseséggel és az Erővel. A Fiút az Atya küldötte, de azért nem különült és nem vált el Tőle; Benne maradt és Vele is van lényege szerint. A Szentlelket ugyanúgy küldötte a Fiú. A Szentlélek az Atyától jön, nem másvalakitől és nem máshoz megy. Miként az Atya nem tartózkodik egy bizonyos helyen, mert minden testi lényeget fölülmúl, úgy az Igazság Lelkét sem lehet valami hely határai közé korlátozni, mert ő testnélküli s fölülmúlja az összes teremtmények lényegét. — *Didymus.*

Nem „Szentléleknek", hanem az „Igazság Lelkének" mondja, mert így akarja kifejezni: méltó a Szentlélek arra, hogy higgyenek neki. „Ki az Atyától származik", — azért mindent jól tud. Jézus is ezt vallotta önmagáról: „Mert tudom, honnan jöttem, és hová megyek." (Ján. 8, 14.) — *Ar. Szent János.*

Azt is mondhatta volna: „Istentől" vagy a „Mindenhatótól", de azt mondta: „Az Atyától." Nem mintha az Atya más lenne a mindenható Istennél, hanem a szülő Atya sajátos természetének megfelelően mondja, hogy Tőle származik az Igazság Lelke. A Fiú küldi az Igazság Lelkét. Vele együtt küldi az Atya is, mert az Atyának és Fiúnak együttes akaratára jön a Szentlélek. — *Didymus.*

Másutt azt mondta Jézus, hogy az Atya küldi a Szentlelket, most pedig azt jelzi, hogy Ő küldi majd el az Igazság lelkét. Ezzel az Atyával való együttességét fejezi ki. Nehogy azt gondolják, hogy Ő ellenkezik az Atyával és más hatalommal küldi a Szentlelket, azért hozzáteszi: „az Atyától;" mert az Atyától kapta és hasonlókép küldi is. Amikor „küldésről" hallasz, ne a külső küldetési eljárásra gondolj, ahogyan a szolgáló angyalokat küldi az Úr; hanem minden mástól eltérő és kivételes küldetési cselekvő sajátságot érts. Ez az egy és ős Léleknek a tulajdonsága. A Szentléleknek eredeti lényege a származás. A „származást" tehát ne a „küldetés" értelmének megfelelően vegyük, hanem úgy, hogy az Atyától isteni természetének lényegét nyeri. — *Theophylactus.*

16, 1. *Ezeket mondottam nektek, hogy meg ne botránkozzatok.*

2. *Ki fognak zárni benneteket a zsinagógákból; sőt eljön az óra, hogy mindaz, aki megöl titeket, szolgálatot vél tenni Istennek.*

3. *És ezeket fogják cselekedni veletek, mert nem ismerték az Atyát, sem engemet.*

A Szentlélek megigérése után méltán mondhatta ezt a tanítványoknak, hiszen ők együtt dolgozván a Szentlélekkel, tanúskodnak is róla. „Mert az Isten szeretete kiáradt szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott." (Róm. 5, 5.) „Nagy a békéje azoknak, kik törvényedet szeretik, semmi sem vet tőrt nekik." (118. zs. 165.) Azután megmondja nekik azt is, miféle szenvedés vár rájuk. „Ki fognak zárni a zsinagógákból." — *Szent Ágoston.*

Már elhatározták, hogy aki megvallja Krisztust, kizárják a zsinagógából. — *Ar. Szent János.*

4. *De ezeket szólottam nektek, hogy mikor eljövend az óra, rájok emlékezzetek, hogy én megmondottam nektek.*

Ezt vígasztalásukra mondja. Az Úr ugyanis ezt akarja velük megértetni: Nagy vígasztalás legyen nektek az, hogy Értem és az Atyáért ezt elszenvedhetitek. — *Ar. Szent János.*

Pünkösdvasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 14, 23—31. v.

23. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja; és Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, lakóhelyet szerzünk nála.*

A szeretet bizonyítéka a végbevitt cselekvés. Isten szeretete sohasem tétlen. Mert nagy dolgokat cselekszik, ha van; ha pedig vonakodik a cselekvéstől, nem szeretet az. — *N. Szent Gergely.*

A szenteket a szeretet választja el a világtól. E szeretettel élnek egyetértően az Atya és Fiú készítette hajlékban. Ők adják a szeretetet is azoknak, akiknek

életük végén majd kijelentik magukat. Mert van az Istennek bizonyos belső kijelentése, amit az istentelenek egyáltalán nem ismernek, akiknek az Atyaisten és a Szentlélekisten semmiféle kijelentést sem ad. A Fiú-Isten azonban adhat, de csak testben. Ez nem olyan, mint a belső kijelentés, nem is számíthatnak rá mindig, mert csak rövid időre adatik. Még pedig az ítéletre és nem az örömre, a büntetésre és nem a jutalomra. „És hozzája megyünk", mondja Jézus. A három isteni személy hozzánk jön, ha mi is hozzájuk megyünk. Hozzánk jönnek, hogy megsegítsenek: mi hozzájuk megyünk, hogy nekik engedelmeskedjünk. Hozzánk jönnek, hogy fölvilágosítsanak: mi hozzájuk megyünk, hogy őket szemléljük. Hozzánk jönnek, hogy minket betöltsenek: mi hozzájuk megyünk, hogy őket magunkba fogadjuk és ne külsőleg lássuk, hanem belsőleg is, hogy bennünk ne ideiglenes, hanem örök lakásuk legyen. — *Szent Ágoston.*

Azt mondotta az Úr: „Még egy kevés idő, és e világ nem lát engem. De ti láttok engem, mert én élek, és ti is élni fogtok." (Ján. 14, 19.) És akkor megkérdezte őt Judás, nem az iskarióti, hanem az, akinek levele a Szentírás kánonjába is föl van véve: „Uram, hogy van az, hogy te nekünk akarod magadat kijelenteni, és nem a világnak?" Keresi az okot, miért nem a világnak, és miért csak nekik akarja Jézus önmagát kijelenteni. Az Úr meg is mondja, miért csak övéinek és nem másoknak jelenti ki magát. Azért mert ők szeretik, azok meg nem szeretik őt. Felelvén Jézus, mondá neki: „Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja." — *Szent Ágoston.*

Némelyik szívbe bemegy az Úr, de lakóhelyet mégsem készít ott magának. Mert a töredelemmel ugyan Istenre tekintettek, de a kísértés idején elfelejtik, amit megbántak. Igy aztán elkövetett bűneikhez térnek vissza, mintha azt meg se bánták volna. Aki azonban igazán szereti az Istent, annak a szívébe eljön és lakóhelyet is készít az Úr. Mert az Isten iránti szeretet őt úgy áthatja, hogy ettől a szeretettől a kísértés idején sem válik meg. Már pedig az igazán szeret, akinek lelke a bűnös élvezetet leküzdi. — *N. Szent Gergely.*

24. *Aki engem nem szeret, az én beszédemet nem tartja meg.*

A fennsőbb szeretettől annyira vagyunk távol, amily mértékben az alsóbbrendű dolgokban gyönyörködünk. A Teremtőt nyelvünkkel, lelkünkkel és életünkkel kell szeretnünk. — *N. Szent Gergely.*

24. *A beszéd pedig, melyet hallottatok, nem az enyém, hanem az Atyáé, ki engem küldött.*

Az Úr azt akarja mondani: Nemcsak engem nem szeret, de az Atyát sem szereti az, aki nem hallgatja az én beszédemet. Semmitsem mondok az Atya ellenére, csak tetszése szerint beszélek. — *Ar. Szent János.*

25. *Ezeket szólottam nektek, nálatok lévén.*

Más az a tartózkodás, amit a jövőre igér az Úr és más a mostani tartózkodása. Az lelki és a lélek bensejében történik; ez pedig külső, testi szemmel és füllel tapasztalható. — *Szent Ágoston.*

26. *A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, kit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondottam nektek.*

Hogy az apostolok Jézus testi távollétét könnyebben elviselhessék, előkészíti őket, megigérvén nekik, hogy az ő távozása nagy jót jelent nekik a jövőben. Mert ha továbbra is köztük maradna testileg, a Szentlélek sem jönne el és akkor semmi nagyot sem ismernének meg. — *Ar. Szent János.*

A Szentlélek neve a görög nyelvben közbenjárót és vígasztalót jelent. Azért mondjuk közbenjárónak a Szentlelket, mert a tévelygő bűnösökért közbenjár az igazságos Atyánál, és akiket betölt Szentlelkével, ki is engeszteli őket az Atyával. A Szentlelket azért hívjuk vígasztalónak is, mert a bűneiket sirató bűnbánókat előbb a bocsánat reményével előkészíti, majd pedig lelküket a szomorúság gyötrelmeitől megmenti. — *N. Szent Gergely.*

Jézus a Szentlelket mindig vígasztalónak nevezi, tanítványainak állandó szomorúsága miatt. — *Ar. Szent János.*

A Szentlélek tanít és emlékeztet. Tanítja azt, amit nem mondott meg Jézus a tanítványoknak, mert azt még nem tudták megérteni. Emlékeztet mindarra, amit az Úr mondott nekik, de szavainak homályossága vagy lassú fölfogásuk miatt azt emlékezetükben megtartani nem tudták. — *Theophylactus.*

Ha nincs a hallgatónak a szívében a Szentlélek, akkor hiábavaló a tanító beszéde. Senkise a tanító embernek tulajdonítsa azt, amit tanítójától hall, mert ha nincs bennünk a tanító, akkor külsőleg hiába szól hozzánk a tanító szava. A Vígasztaló nem oktatja az embert, ha ugyanakkor a Szentlélek kenete is nem szól az emberhez. — *N. Szent Gergely.*

Hogyan van az, hogy amit a Fiú mond, ugyanazt tanítja a Szentlélek is, és hogy a Fiú szavát megérthessük, ugyanarra oktat a Szentlélek is? Tulajdonképpen a Szentháromság mond és tanít mindent. De hogyha ezt nem említené, akkor azt egyáltalán nem érthetné meg a mi gyöngeségünk. — *Szent Ágoston.*

A Szentlélek emlékeztet titeket arra, amit meg kell értenetek, amit nem szabad elfelejtenetek. Krisztus üdvös figyelmeztetése és kegyelme ez. — *Szent Ágoston.*

27. *Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek.*

Mivel ennek hallatára nyugtalankodtak a tanítványok, arra gondolván, hogy Jézus távozása után gyűlölet és harc vár rájuk, azért ismét vígasztalja őket: „Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek." — *Ar. Szent János.*

Jézus békességét hagyja nekünk e világban, hogy itt élve ellenségünket legyőzhessük és egymást szerethessük. Békességét adja az örök életben, ahol ellenség nélkül uralkodunk és ahol egymással soha nem ellenkezhetünk. A mi békességünk azonban maga az Isten, akiről hisszük, hogy van és Akit egykor majd meg is látunk úgy, amint van. — *Szent Ágoston.*

27. *Nem miként a világ adja, adom én nektek.*

Vagyis: Én nem úgy adok békét az embereknek,

mint a világot szerető emberek. Ők azért adnak egymásnak békét, hogy a világban kellemetlenség nélkül élhessenek. Ha tehát ők az igazaknak békét is hagynak és nem üldözik őket, ez még nem valódi békesség. Hiányzik belőle az igazi egyetértés, mert a szívek szakadtak el egymástól. — *Szent Ágoston.*

27. *Ne riadjon meg szívetek, és ne féljen.*

Jézus búcsúszavai: „Békességet hagyok nektek", nyugtalanították a tanítványokat. Azért mondja szeretettel az aggódóknak: „Ne riadjon meg a szívetek és ne féljen." — *Ar. Szent János.*

A külső béke sokszor káros és semmi haszna sincs. — *Ar. Szent János.*

A béke az értelem derűje, a lélek nyugodtsága, a szív egyszerűsége, a szeretet köteléke és a szívek egyetértése. Az Úrnak ezt az örökségét nem szerezheti meg az, aki nem akarja a békesség parancsát megtartani. Nem lehet békében Krisztussal, aki egyenetlenségben él Krisztus hívével. — *Szent Ágoston.*

28. *Hallottátok, hogy azt mondottam nektek: Elmegyek és hozzátok jövök.*

Jézus elmegy, mint ember; ittmarad, mint Isten. Miért nyugtalankodjék és féljen tehát a szív, amikor Jézus eltávozik ugyan a szem elől, de nem hagyja el a szívet? — *Szent Ágoston.*

28. *Ha szeretnétek engem, csak örülnétek annak, hogy az Atyához megyek; mert az Atya nagyobb nálamnál.*

Ismerjük meg Krisztus kettős lényegét: az istenit és az emberit. Az isteni lényeg egyenlő az Atyáéval, az emberi lényegnél azonban nagyobb az Atya lényege. Mind a két lényeg együttesen van meg Krisztusban, azért nincs is két Krisztus, hanem csak egy. — *Szent Ágoston.*

Ki ne örülne annak, hogy úgy szereti Krisztust, hogy a maga természetét már halhatatlannak üdvözölheti Krisztusban és remélheti, hogy önmaga is halhatatlan lesz Krisztus által. — *Szent Ágoston.*

Az apostolok nem tudták mi a föltámadás, amiről

most Jézus beszélt. „Elmegyek és hozzátok jövök." Nem is volt a föltámadásról fogalmuk. Az Atyát meg nagyobbnak tartották Krisztusnál. Azért mondja nekik az Úr: Habár attól féltek, hogy én nem tudlak titeket megvédeni, és nem bíztok benne, hogy kereszthalálom után ismét meglátlak benneteket; mégis amidőn azt halljátok, hogy az Atyához megyek, örüljetek, mert nálamnál nagyobbhoz megyek: Ő elég hatalmas ahhoz, hogy minden bajt eloszlasson. Ezt mind tanítványainak gyöngesége miatt mondotta. — *Ar. Szent János.*

29. *És most megmondottam nektek mielőtt megtörténnék, hogy midőn meglesz, higgyetek.*

Ezt ne új hittel, hanem erős hittel vallják. Mert biztos, hogy halála után megfogyatkoznak a hitben. Azért föltámadása után újítsák meg hitüket. — *Szent Ágoston.*

30. *Immár nem sokat fogok beszélni veletek; mert jön e világ fejedelme; de énbennem semmije sincsen;*

31. *hanem hogy megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát, és amint meghagyta nekem az Atya, úgy cselekszem.*

Lehet-e más a világ fejedelme, mint az ördög? Ő nem a teremtményeknek, hanem a bűnösöknek a fejedelme. — Az Isten fia nem bűnnel terhelten jött a világra, és a testét sem bűnt öröklő Szűz szülte. És mégis mintegy neki mondta az Úr: „Miért halsz meg, ha nem vagy bűnös, hiszen a halál büntetése rájuk vár?" Rögtön válaszolja erre: „Hogy megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát, és amint meghagyta nekem az Atya, úgy cselekszem." — *Szent Ágoston.*

Pünkösdhétfő

Szentírási szöveg: Ján. 3, 16—21 v.

16. *Az időben: Mondá Jézus Nikodémusnak: Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.*

Ne csodálkozzál rajta: nekem föl kell magasztaltatnom, hogy titeket üdvözítselek. Az Atya is ezt akarja. Ő annyira szeret minket, hogy a hálátlan szolgáért Fiát

adta. E szavával: „Úgy szerette Isten e világot", szeretetének nagyságát fejezi ki. Nagy és végtelen távolság van a halhatatlan, kezdetnélküli végtelen nagyságú Isten és a földből és hamuból levő, számtalan bűnökkel terhelt ember között, akit szeret az Isten. De amit ezután mond, az még nagyobb szeretetét bizonyítja: mert nem a szolgáját vagy angyalát, nem is arkangyalát adta az emberért, hanem Fiát. Ha több fia lett volna és azok közül adott volna egyet, az is nagy szeretetét mutatná. Ő azonban egyetlen Fiát, még pedig Egyszülöttjét adta értünk. — *Ar. Szent János.*

Az Emberfia leszállott az égből, mert a test nem szállhatott le az égből. Krisztusban egy személy van. Azért, ami Istené, azt az embernek is tulajdonítjuk, míg ami az ember sajátsága, azt az Isten Igéjével azonosítjuk. Ugyanis az Isten-Fia és a szenvedésre képes ember egy személyt alkot, azért mondjuk, hogy a Fiú halálra adatott, szenvedett, nem isteni természete, hanem emberi természete szerint. Ebből az adottságból emberi értelmet fölülmúló haszon származik: „Hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen." Az ószövetség hosszú életet igért azoknak, akik megtartják a parancsokat, az Evangélium pedig soha meg nem szünő örök életet. — *Theophylactus.*

A mi Teremtőnk és Üdvözítőnk öröktől fogva van. Az idő teljében, mint Emberfia született, hogy aki istenségének hatalmával minket az örök élet boldogságának elnyerésére teremtett, törékeny emberi természetünkkel minket arra az életre segítsen, amelyet mi elvesztettünk. — *Szent Ágoston.*

17. Mert nem azért küldötte Isten az ő Fiát e világra, hogy ítélje e világot, hanem hogy üdvözüljön a világ ő általa.

Igazán az Isten-Fia ád életet a világnak. Mert Ő nem másért jött e világra, mint hogy üdvözítse e világot. — *Alcuin.*

Miért is mondjuk a világ Üdvözítőjének, ha nem azért, hogy Ő üdvözíti a világot? Amennyiben orvos, gyógyítani jött a beteget. Önmagát pusztítja el az, aki az orvosnak parancsait meg nem tartja vagy megveti. — *Szent Ágoston.*

Mivel az Úr ezt mondja, azért a lanyha és könnyelmű bűnösök visszaélve az Isten irgalmasságával, azt tartják: Nincs pokol, nincs büntetés; az Isten nekünk minden bűnt megbocsát. Azonban jó lesz megszívlelnünk azt, hogy Krisztusnak két eljövetele van. Az egyik már megtörtént, a másik ezután lesz. Az első eljövetel nem azért volt, hogy cselekedeteinket megítélje, hanem hogy megbocsássa. A második eljövetel azonban nem azért lesz, hogy megbocsásson, hanem hogy ítéljen az Úr. Az elsőről azt mondja tehát: „Nem jöttem e világot ítélni." — Mert irgalmas, azért nem ítél, hanem inkább minden bűnt megbocsát először a keresztségben, azután a bűnbánattal. Ha nem így tenne, mindnyájan elvesznénk. „Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik az Isten dicsőségét." (Róm. 3, 23.) — *Ar. Szent János.*

18. *Aki őbenne hiszen, meg nem itéltetik; aki pedig nem hiszen, már megitéltetett, mert nem hitt az Isten egyszülött Fia nevében.*

Várhatna-e mást, mint ítéletet az, aki nem hisz? De nézd csak, mit mond az Úr: „Aki pedig nem hiszen, már megítéltetett." Még nem is volt ítélet és máris elítéltetett. Mert az Úr ismeri övéit. Tudja, kik nyerik el az égi koronát és kik mennek az örök tűzre. — *Szent Ágoston.*

Hogy miért ítéltetett el az, aki nem hisz, ennek okát adja, mondván: „Mert nem hitt az Isten egyszülött Fia nevében." Ugyanis csak ebben a névben van a mi üdvösségünk. Istennek nincs több fia, aki üdvözíthetne: ez az egyszülött van, aki által üdvözít minket.— *Alcuin.*

19. *Az pedig az itélet, hogy a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot; mivel cselekedeteik gonoszak valának.*

Az Úr itt okát adja, hogy miért nem hittek, és miért ítélték el őket igazságosan. — *Alcuin.*

Az Úr ezt akarja mondani: Ők talán ezt keresték és azért fáradoztak, hogy megtalálják? Hiszen maga a világosság jött el hozzájuk és ők még elébe se mentek.

Egyáltalán nincs tehát mentségük. Eljött, hogy a sötétségből kiragadja és a világosságba vezesse őket. Ki könyörülne meg azon, aki nem akar a világosságra kerülni? — *Ar. Szent János.*

Az Úr önmagát nevezi világosságnak, miként az evangélista is fönntebb mondotta róla: „Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világra jövő embert." (Ján. 1, 9.) Sötétségnek pedig a bűnt nevezi. — *Béda.*

20. *Mert mindaz, aki gonoszt cselekszik, gyűlöli a világosságot, és nem megy a világosságra, hogy meg ne feddessenek az ő cselekedetei.*

Akinek vétkezési szándéka van és aki tetszeleg a bűnben, az gyűlöli a világosságot, mert a világosság napfényre hozza a bűnét. — *Alcuin.*

Nem akarnak csalódni, és mégis önmagukat csalják meg. Mert szeretik a nekik tetsző világosságot, de gyűlölik a meggyőző világosságot. Ez pedig úgy ragyog föl előttük, hogy akaratuk ellenére is nyilvánvaló lesz: előttük azonban elrejtve marad. Hiszen szeretik a fénylő világosságot, de gyűlölik a meggyőző világosságot. — *Szent Ágoston.*

A pogányságban élő embert senki sem ítéli el azért, hogy isteneket tisztel és hitének megfelelően cselekszik. A rosszul élő keresztényeket azonban minden józanul gondolkozó ember elítéli. Hogy a pogányok jól élnének, azt nem merném mondani. Mert ne mondd nekem jóknak azokat, akik természetüknél fogva szelídek és tisztességesek, mert ez még nem erény. De nevezz meg nekem csak egyet is, aki szenvedélyeinek hatalmát megtöri és bölcsen él. — *Ar. Szent János.*

21. *Aki pedig az igazságot teszi, a világosságra megy, hogy nyilvánosságra jőjjenek az ő cselekedetei, mert Istenben műveltettek.*

Sokan szeretik bűneiket, de sokan meg is vallják azokat. Isten vádol téged bűneid miatt. Ha te is vádolod magadat, akkor Istenhez csatlakozol. Kell, hogy önmagadban gyűlöld a te művedet és szeresd magadban az Isten művét. A jó cselekedetek kezdete a rossz

tettek megvallása. Akkor cselekszel az igazságnak megfelelően, ha nem kedvezel és nem hízelegsz magadnak. A világosságra jössz, ha a bűnben nem tetszelgel. Nem lenne neked visszataszító a bűn, ha az Isten téged föl nem világosított és igazságát neked meg nem mutatta volna. — Az Istenben tett cselekedetekről mondja, hogy a világosságra jönnek. Mert tudja, hogy megigazulásunk nem a mi érdemünktől, hanem Isten kegyelmétől függ. — *Szent Ágoston.*

Az igazságnál nincs nyíltabb, nincs erősebb. Ezt nem lehet elrejteni, és a veszélyben nem kell félteni. Ez a csalárdság előtt nem reszket, a tömeg dicséretét nem keresi és semmiféle emberi tekintet előtt meg nem hódol. — *Ar. Szent János.*

Szentháromság ünnepe

Szentírási szöveg: Máté 28, 18—20 v.

18. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön.*

Annak adatott a hatalom, aki nem sokkal előbb keresztre feszíttetett, sírba tétetett és utána föltámadt. — *Szent Jeromos.*

Az Isten-Fia a Szűz Fiának, Isten az embernek, az istenség a testnek adta azt, amit Ő mindig bír az Atyával. — *Severianus.*

A mennyre és a földre adatott az a hatalom, hogy aki azelőtt uralkodott a mennyben, a hívek hitével uralkodjék a földön is. — *Szent Jeromos.*

Krisztus az embernek tudomására akarván hozni azt, hogy neki adatott minden hatalom a mennyben és a földön, hithírdetőket küld, hogy az élet igéit minden népnek hirdessék. — *Remigiusz.*

Ezt nem az Atyával való istenségéről, hanem fölvett emberi természetéről mondja. Ez nem sokkal kisebb az angyalok természeténél. — *Rabanus.*

A zsoltáros azt mondja a föltámadó Úrról: „És kezed műve fölé állítottad” (8. zs. 7.), az Úr pedig ezt jelenti ki: „Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön.” Itt megjegyzendő, hogy mielőtt az Úr

föltámadott halottaiból, az angyalok már tudták, hogy ők alattvalói az ember Krisztusnak. — *Remigiusz.*

19. *Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében.*

Aki szenvedése előtt azt mondotta: „A pogányok útjára ne menjetek" (Máté 10, 5.), halottaiból föltámadva már azt mondja: „Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet." Ezzel cáfolja meg a zsidókat, akik azt mondották, hogy csak az ő megváltásukra jött el Krisztus. — *Béda.*

Először tanítani kell minden népet. Azután ha már ismeri az igazságot, meg kell keresztelni. Mert nem lehet, hogy a test megkapja a keresztséget, míg a lélek be nem fogadta a hit igazságát. — *Szent Jeromos.*

Minden népet egy és ugyanaz a hatalom újítja meg és üdvözíti: az, amely azelőtt Őt az életre teremtette. — *Severianus.*

Ebből megérthetjük, mily megoszthatatlan a Szentháromság lényege. Az Atya valóban Atyja a Fiúnak; a Fiú valóban Fia az Atyának; a Szentlélek valóban Lelke az Atyának és a Fiúnak. Ez a hívek üdvössége. Az Anyaszentegyház munkája és működése a Szentháromság hatalmával és az ő nevében megy végbe. — *Didymus.*

Nézzük csak a meghatározott rendet. Az Úr azt parancsolja az apostoloknak, hogy először tanítsanak minden népet, azután a hit szentségében tisztítsák meg (a keresztségben); a hit és keresztség után pedig tegyék meg mindazt, amit megtartani parancsolt nekik. — *Szent Jeromos.*

20. *Tanítván őket megtartani mind, amiket megparancsoltam nektek. És íme én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.*

Miként a test lélek nélkül holt, úgy a hit is jó cselekedetek nélkül halott. — *Rabanus.*

Mivel az Úr nehéz parancsot adott tanítványainak, azért bátorítja őket. Ne mondjátok, hogy nehéz a rátok bízott hivatal, mert én veletek vagyok és én mindent megkönnyítek. Nem azt igérte meg, hogy csak velük lesz a jövőben, hanem mindazokkal, akik őutánuk hisz-

nek. Mert a világ végezetéig nem élhetnek az apostolok. Azért mint egy testnek, a híveknek, mondotta ezt. — *Ar. Szent János.*

Ebből érthető, hogy a világ végéig nem maradnak a földön azok, akik az isteni lakóhelyre méltók. — *Rabanus.*

Mit használ a Szentháromság titka az ember üdvösségének? Minden megvan benne és teljes tökéletességében meg is adhatja nekünk, amire szükségünk van. Természete szerint megvan benne az igazi atyaság. Nem emberi módon és nem mástól kapja az atya nevét. Ő a nemszületett, örök, a mindig önmagában levő és egyedül a Fiútól ismert Atya. — A Fiú a nemszületettől születik, egy az Egytől, igaz az Igaztól, élő az Élőtől, tökéletes a Tökéletestől, az Erőnek ereje, a Bölcseségnek bölcsesége, a Dicsőségnek dicsősége, Istennek láthatatlan képmása, a nemszületett Atyának lényege. — A Szentlelket nem választhatjuk el az Atyának és Fiúnak hitvallásától. Mert sohasem hiányzik nekünk ez a várt Vigasztaló! A Szentlélek cselekedeteink jutalmával jövendő reményeink záloga, elménk megvilágosítója, lelkünk földerítője. Ezt ugyan nem tudják megváltoztatni az eretnekek, azonban mégis emberi módon próbálják megmagyarázni. — *Hiláriusz.*

Pünkösd utáni I. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 6, 36—42. v.

36. *Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: Legyetek tehát irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas.*

Jó cselekedeteinknél Istenre tekintsünk és ne az emberekre. Istenért tegyük a jót, hogyha Istentől és nem az emberektől várjuk a jutalmat. — *Szent Atanáz.*

37. *Ne ítéljetek, és nem fogtok ítéltetni; ne kárhoztassatok és nem fognak benneteket kárhoztatni; bocsássatok meg, és bocsánatot fogtok nyerni.*

Az Úr azt parancsolja nekünk, hogy bocsássuk meg és jóval viszonozzuk a megbántást, hogy mi is bűnbocsánatot és örök életet nyerhessünk. — *Béda.*

Ne ítéld meg elöljáróidat. Ha tanítvány vagy, akkor

mestered, ha pedig bűnös vagy, akkor az ártatlanok fölött ne ítélkezzél. Őket úgysem kell figyelmeztetned, hanem szeretettel intened és kérned. Ami bizonytalan vagy nem bűnös dolog, azzal ne is foglalkozzál; a kis hibán vagy a megengedett cselekedeten pedig fönn ne akadjál. — *Ar. Szent János.*

Fojtsd el lelkiismeretednek rossz szenvedélyét: az elöljárók megvetését. Körültekintőnek kell lennünk, hogy Isten szerint viselkedhessünk. Ezt azonban sokan nem teszik, hanem másokkal foglalkoznak. És ha másokat maguknál gyöngébbeknek látnak, elfelejtik a maguk hibáját és mindjárt megszólják felebarátaikat. — *Cyrill.*

Ne legyetek a szolgák iránt kegyetlenek, nehogy hasonlót kelljen nektek is elszenvednetek, mert ez szigorú büntetést hoz rátok. „Ne kárhoztassatok és nem fogtok kárhoztatni”, mert az ítélet nem engedi meg a bocsánatot. — *Nyssai Szent Gergely.*

38. ***Adjatok és adatni fog nektek, jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe; mert amily mértékkel mértek, olyannal fognak visszamérni nektek.***

Az Úr megmutatja, hogy bőségesen viszonozza az Isten azoknak ajándékát, akik szeretik Őt és szívesen adnak neki. — Erre vonatkozólag mondja az Apostol (Kor. II. 9, 6.): „Aki szűken vet (vagyis: kimérten és fukarul), szűken is arat (vagyis: nem bőségesen), és aki áldással vet, áldással is arat” (vagyis: bőségesen). — *Cyrill.*

Szinte mondja: Miként ha a lisztet mérték nélkül akarod, hozzáteszel, növeled és bőségesen szaporítod: úgy az Úr is jó és bőséges mértékkel ád a te öledbe. — *Theophylactus.*

Azt mondja az Úr: adnak, nektek is. Mert ők is arra méltók, amit az egy pohár ivóvíz nyujtói elnyertek: a mennyei jutalomra. — *Szent Ágoston.*

Amily mértékkel mér valamelyiktek a jó cselekedetnél vagy a bűnnél, ugyanaz a jutalom vagy büntetés vár reá is. — *Bazil.*

39. ***Hasonlatosságot is monda nekik: Vajjon a vak vezethet-e vakot? nemde mindketten verembe esnek?***

Az Úr tanítványai lesznek a világ jövendő tanítói. Azért úgy illik, hogy ők ismerjék a tisztességes élet útját. Nekik kell tehát az isteni fénytől megvilágosított lélek, nehogy vakok legyenek és vakokat vezessenek. — *Cyrill.*

40. *Nem följebbvaló a tanítvány mesterénél; tökéletes lesz pedig mindenki, ha olyan, mint a mestere.*

Ha te másokat elítélsz és ugyanabban vétkezel, nemde hasonló vagy a vakot vezető vakhoz? Hogyan is vezethetnéd te őt a jóra, ha magad is vétkezel? Nem följebbvaló a tanítvány mesterénél. Ha tehát vétkezel, ámbár mesternek és vezetőnek tartod magadat: mi lesz azzal, akit te oktatsz és irányítasz? Mert tökéletes lesz a tanítvány, ha olyan, mint mestere. — *Theophylactus.*

41. *Mit látod meg a szálkát atyádfia szemében, a gerendát pedig, mely tenszemedben vagyon, nem veszed észre?*

Ezt a fönnebbi értelemben veszi. Ott arra int az Úr, hogy a vak nem vezetheti a vakot, vagyis a bűnös nem javíthatja meg a bűnöst. — *Béda.*

Ez a kijelentés mindenkire, de különösen a tanítókra vonatkozik, akik alattvalóikat a legkisebb bűnért is büntetik, míg a maguk bűneit elnézik. Azért nevezi őket az Úr farizeusoknak, mert másokat bűneikért azért ítélnek meg, hogy magukat igazaknak tarthassák. — *Theophylactus.*

42. *Avagy hogyan mondhatod atyádfiának: Atyámfia! hadd vegyem ki szemedből a szálkát, tenszemedben a gerendát nem látván? Képmutató! Vesd ki előbb a gerendát magad szeméből, és azután nézz utána, hogy kivedd a szálkát atyádfia szeméből.*

Előbb magad tisztulj meg bűneidtől. Azután törődj felebarátod kis hibáival. — *Cyrill.*

Az önismeret bizonyára a legnehezebb dolognak látszik. Mert nemcsak a külső dolgokra irányuló szem előtt ismeretlen a lélek világa, hanem a mások hibáit könnyen észrevevő értelem is nagyon gyönge fölfogású önhibáival szemben. — *Bazil.*

Szinte mondja: Aki nagyobb bűnben részes, — ezt mondja gerendának az Úr, — hogyan meri kárhoztatni azt, aki csak kis rosszat, vagy semmiféle rosszat

sem tett? — Ezt jelöli ugyanis a szálka nevével. — *Béda.*

Úrnapja

Szentírási szöveg: Ján. 6, 56—59. v.

56. *Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregnek: Mert az én testem bizonnyal étel, és az én vérem bizonnyal ital.*

Az Úr ezt vagy azért mondta, hogy elhiggyék, amit mond, és ne tartsák hasonlatnak vagy képletes beszédnek, hanem értsék meg, hogy valójában Krisztus teste ez, amivel nekünk táplálkoznunk kell. Vagy pedig azt akarta mondani, hogy ez a lelket üdvözítő igazi eledel. — *Ar. Szent János.*

Előbb azt mondotta az Úr: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete vagyon." (Ján. 6, 55.) És hogy megmutassa, micsoda különbség van a testi étel és ital és az ő szent testének és vérének lelki titka között, hozzáteszi: „Mert az én testem bizonnyal étel, és az én vérem bizonnyal ital." — *Béda.*

Az ételt és italt azért kívánják az emberek, hogy ne éhezzenek és ne szomjazzanak. Ezt valójában csak ez az étel és ez az ital adja meg, mert halhatatlanokká és rothadatlanokká teszi azokat, akik azt magukhoz veszik; vagyis: a szentek társaságába vezet, ahol béke, teljes egység és tökéletesség van. Azért a mi Urunk szent testét és vérét azokban a tárgyakban nyujtja nekünk, amelyet sokból készítettek eggyé. A kenyeret sok magból őrölték, a bort sok szőlőfürt bogyóiból préselték. Azt is kifejti az Úr, miért kell az ő testét enni és vérét inni: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, az énbennem marad és én őbenne." — *Szent Ágoston.*

57. *Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én őbenne.*

Enni ezt az ételt és inni ezt az italt, azt jelenti, hogy nekünk Krisztusban kell maradnunk és Krisztusnak mibennünk kell lennie. Aki tehát nem marad Krisztusban és akiben nem marad meg Krisztus, az

bizonyára nem is veszi az ő testét és nem issza az ő vérét. Ez nem kétséges. Sokkal inkább ítéletet eszik és iszik e szentség vételével. — *Szent Ágoston.*

Már megígérte (az Úr) az örök életet annak, aki szent testét eszi, azért, hogy ezt megerősítse, ismét mondja: „Aki eszi az én testemet és issza véremet, énbennem marad és én őbenne." — *Ar. Szent János.*

58. *Amint engem küldött az élő Atya, és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él énáltalam.*

Az Úr nem azt mondja: „Miként én eszem az Atyát, és én élek az Atya által, úgy aki engem eszik, az is él énáltalam." A Fiú nem lesz jobb az Atya életében való részesedéssel, mi azonban jobbak leszünk, amikor a Fiú életében résztveszünk az ő testének és vérének egyesülése által. Ezt jelenti Krisztus testének evése és vérének ivása. Ha tehát azt mondta: Én élek az Atya által, mert Ő önmagától van, ezt azonosságának minden kicsinyítése nélkül mondhatta. Éppoly kevéssé jelezte Ő e szavakkal: „Aki eszik engem, az is él énáltalam", a Vele való azonosságunkat, hanem csak a kegyelmet közvetítő ismertető jelet. — *Szent Ágoston.*

Sokan vannak, akik csak képmutató szívvel eszik e kenyeret és isszák e vért; vagy miután magukhoz vették, hitehagyottakká lesznek. Talán ők is Krisztusban maradnak és Krisztus bennük marad? Aligha gondolhatjuk ezt. Mert valójában úgy kell enni ezt a kenyeret és inni ezt a vért, hogy aki ezt ette és itta, az Krisztusban, Krisztus meg benne maradjon. — *Szent Ágoston.*

Azok veszik méltókép, akik nemcsak ezt a szentséget veszik magukhoz, de igazán Krisztus testét eszik és vérét isszák. — *Szent Ágoston.*

Mivel én élek, biztos, hogy ő is élni fog. Ennek kifejezésére csatolja hozzá: „Amint engem küldött az Atya és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él én általam." Mintha mondaná: Élek én, miként az Atya is él. De nehogy nemszülöttnek gondold Őt, azért hozzáteszi: „Az Atya által élek." Ezzel az Atyát ismeri el kezdetnek. Amidőn azt mondja: „Aki eszik engem, az is él énáltalam", ezt nem egyszerűen erről

az életről mondotta, hanem a bizonyított (örök) életről. Hiszen még a hitetlenek is élnek, akik nem esznek e testből. Nem is az általános föltámadásról értette ezt (hiszen mindnyájan föltámadunk!), hanem a dicsőséges és megjutalmazott föltámadásról. — *Szent Ágoston.*

Krisztus testének és vérének igazságáról nincs kétségnek helye. Magának az Úrnak bizonysága és hitünk szerint is valóságos test és valóságos vér az. Életünk rendeltetése, hogy testünkben maradva Krisztus testét bírjuk, vele táplálkozzunk és általa úgy éljünk, mint Ő él az Atya által. Ha tehát mi természet szerint Ő általa élünk testileg, vagyis fogadott testének természete szerint; hogyne élhetnénk nem természetes módon lélek szerint az Atyában, amidőn Ő az Atya által él? Az Atya által él, mert születése nem tette Őt más természetűvé. — *Hiláriusz.*

59. *Ez az a kenyér, mely az égből szállott alá. Nem úgy, mint atyáitok a mannát ették, és meghaltak, aki e kenyeret eszi, örökké élni fog.*

A mennyből szállott alá, hogy az örök élet kenyerét ehessük és örökké élhessünk, mert mi magunktól örökké nem élhetünk. — *Szent Ágoston.*

Mi nemcsak Istent esszük. Hiszen Ő érinthetetlen és testnélküli. Nem is csak pusztán emberi testet eszünk, mert ez semmitsem használna nekünk. Hanem Istennek önmagával egyesített, életadó testét vesszük magunkhoz. Ez a test azonban nem változik át isteni lényeggé. Miként az áttüzesített vas átveszi ugyan a tűz tulajdonságait, de azért mégis vas marad: hasonlókép van az Isteni Igének életetadó isteni teste is. — *Theophylactus.*

Hogy megmutassa a különbséget az árnyék és a fény, a jelkép és az igazság között, hozzáteszi: „Nem úgy, mint atyáitok a mannát ették és meghaltak." — *Béda.*

Ha az Úr 40 éven át vetőmag és aratás nélkül fönntartotta az atyák életét, annál inkább megteheti most a lelki táplálékkal, mert az ennek előképe volt. Nagyon sokszor életet igért, mert nincs ennél kívánato-

sabb dolog. Az ószövetségben hosszú életet igért, itt pedig véget nem érő életet. Ezzel akarta kifejezni, hogy a bűnért járó büntetést megszüntette, midőn örök életet igért. — *Ar. Szent János.*

Önmagát „kenyérnek" mondja, mert Ő saját testének a teremtője. Nehogy azt gondoljuk, hogy az Ige ereje és természete hiányzik a testből, azért a kenyeret „saját testének" mondja. Az „égből alászállott kenyérnek" hívja a testét, hogy azt ne tartsuk emberi származás szerinti eredőnek, mert az mennyei test. De kenyér is. Az Ige által magára vett testnek ez a hivatása. — *Hiláriusz.*

Hogy azok meghaltak, azt úgy kell értenünk, hogy nem élnek örökké. Mert annak idején azok is meghalnak, akik Krisztussal táplálkoznak; de örökké élnek, mert Krisztus az örök élet. — *Szent Ágoston.*

Pünkösd utáni II. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 14, 16—24. v.

16. *Az időben: Mondá Jézus a farizeusoknak ezt a hasonlatot: Egy ember nagy vacsorát szerze és sokakat meghiva.*

A mindenek Teremtője és a dicsőség Atyja, nagy vacsorát készített Krisztus által. Mert a végső időben és mintegy a mi világunk estéjén megmutatta nekünk az Isten-Fiát, aki halált szenvedett érettünk és testét adta nekünk táplálékul. — *Szent Cyrill.*

Az Úr sokat hívott meg és mégis kevesen jöttek el a lakomára. Mert sokszor azok, akik hittel alattvalói Krisztusnak, életükkel ellenmondanak az örök lakomának. — N. *Szent Gergely.*

Fönnebb (a főfarizeus házában tartott vendégségen) azt tanította az Úr, hogy azoknak készítsünk lakomát, akik nem tudják azt viszonozni. Az igazak föltámadásakor majd visszafizeti azt az Úr. Mivel pedig beszédéből megértették, hogy az igazak föltámadása és az Isten országa ugyanaz, azért az előbb említett visszafizetést is szóvá tette: „Midőn ezeket hallotta egyik az asztaltársak közül, mondá neki: Boldog, aki asztalhoz ülhet az Isten országában." — *Eusebius.*

Ez az ember testi ember volt. Nem jól értette, amit Jézus mondott. Mert ő a szentek testi megjutalmazására gondolt. — *Cyrill.*

A messze távolba kívánkozott, pedig a kívánt kenyér előtte volt. Ki az Isten országának a kenyere, ha nem az, aki mondja: „Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá." (Ján. 6, 51.) Ne a torkotokat készítsétek tehát, hanem a szíveteket.— *Szent Ágoston.*

Vannak, akik e kenyeret hitükkel fölfogják ugyan, de annak édességét a valóságban megízlelni még sem akarják. Az Úr az ilyen közömbösökről, — mint a mennyei lakomára méltatlanokról — mondotta e példabeszédet. — *Béda.*

Ez az ember az Atya-Isten. Képletesen, hasonlatban jelképezi az igazságot. — *Cyrill.*

Valahányszor az Isten az ő büntető erejét akarja jelezni, mindannyiszor medvét, párducot, oroszlánt és ehhez hasonló vadállatot említ. Amidőn azonban irgalmasságát akarja éreztetni, akkor mindig embernek mondja magát. — *Ar. Szent János.*

17. *És elküldé szolgáját a vacsora órájában megmondani a hivatalosaknak, hogy jöjjenek, mert már minden el van készítve.*

Maga Krisztus az a szolga, akit elküldött. Ő természete szerint Isten és Istennek valóságos Fia, aki önmagát kiüresítette és a szolga alakját vette magára. Elküldötte a vacsora idején; mert az Atya Igéje nem kezdettől fogva vette föl a mi emberi természetünket, hanem az utolsó időben. Hozzáteszi azonban az Evangélista: „Mert már minden el van készítve." Az Atya Krisztusban és Krisztussal minden jót adott a világnak: bűnbocsánatot, a Szentlélekben való részesedést, az Istengyermekségének dicsőségét. Erre hív Krisztus az evangélium hírdetésével. — *Cyrill.*

Ez az Isten és emberek közötti közbenjáró Krisztus Jézus. Elküldötte szolgáit, hogy jöjjenek a hivatalosak. Elküldötte a prófétákat, hogy hívják meg a hivatalosakat. Meghívták Krisztus vendégségére. Gyakran küldte a prófétákat Izrael népéhez; sokszor meghívták a zsidókat, kogy jöjjenek el a vacsora idejére. Ők elfo-

gadták a meghívást, de a vendégséget visszautasították. A prófétákat olvasták, de Krisztust megölték. És akkor elkészítette a vacsorát nekünk, akik arról mitsem tudtunk. Kész már a vacsora. Föl van áldozva Krisztus. Elküldötte apostolait is azokhoz, akikhez előbb már elküldötte prófétáit. — *Szent Ágoston.*

18. *És kezdék magukat mindnyájan sorra mentegetni. Az első mondá neki: Földet vettem és ki kell mennem megnézni azt, kérlek téged, ments ki engem.*

Az Úr azt akarja adni, amit még remélni sem mertek. És mégis mindannyian mentegették magukat. — *N. Szent Gergely.*

A földvétel az uralomvágyat jelenti. A kevélység az első kiirtandó bűn. Az első ember uralkodni akart, mert az uralmat elismerni nem volt hajlandó. — *Szent Ágoston.*

A testi érzékekkel — mert azok a bensőt fölfogni nem tudják és csak a külső dolgokat ismerik, — nagyon jól fejezi ki a kíváncsiskodást. Ez mindig másnak az életét kutatja, a saját belső világát meg soha nem ismeri, azért csak a külső dolgokkal foglalkozik. — Megjegyzendő, hogy a földet vevő és az ökreit megpróbáló, amikor kimentette magát a vacsorán való megjelenés alól, alázatos szóval tette. Azonban, ha mondotta is: „Kérlek, ments ki engem", mégsem akart a vendégségre elmenni. Szóval alázatosságot hangoztatott, de mégis kevélyen cselekedett. — *N. Szent Gergely.*

19. *Másik meg mondá: Öt iga ökröt vettem és megyek megpróbálni azokat; kérlek, ments ki engem.*

A hitnélküli emberek a földi dolgoknak adják magukat, és nem hisznek másnak, csak öt érzéküknek. Azt tartják: Csak azt hiszem, amit látok. Ha mi is így gondolkozunk, az öt iga ökör a vacsorától visszatart. — *Szent Ágoston.*

János azt mondja levelében: „Minden, ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége, ami nem az Atyától, hanem a világtól van." (Ján. I. 2, 16.) Levelét ott kezdi, ahol evangéliumát befejezte. — A test kívánsága: „feleséget vettem";

a szemek kívánsága: „öt iga ökröt vettem"; az élet kevélysége: „földet vettem". A részt az egészre értve, a szem jelzi mind az öt érzéket; mert ez az öt érzék között a legfőbb. Mivel pedig a szemünkkel látunk, azért a látással fejezzük ki mind az öt érzékkel való cselekvést. — *Szent Ágoston.*

20. *Más ismét mondá: Feleséget vettem, azért nem mehetek.*

Ez a testi élvezet, amely sokat visszatart. Aki azt mondja: „Feleséget vettem", testiesen gondolkozik, testi vágyaknak örül és a vacsorától távolmarad. Vigyázzon, hogy belső éhségtől el ne pusztuljon. — *Szent Ágoston.*

Mégis azt mondja: „Nem mehetek." Mert az emberi lelket a földi gyönyörűségek foglalkoztatják, azért gyönge a cselekvésre. — *Bazil.*

Ámbár jó dolog a házasság, és isteni határozat alapján az emberi nem gyarapítására lett rendelve, mégis sokan a házasságban nem a születendő gyermeket, hanem élvezetvágyukat keresik. Azért még a jó dolgot is helytelenül használják. — *N. Szent Gergely.*

Kiket értünk azokon, akik az előbb említett okokból nem akartak eljönni a vendégségre, ha nem a zsidók elöljáróit? A Szentírás minden lapján olvashatjuk, hogyan szegültek ellene az igazságnak. — *Cyrill.*

Misztikus értelemben. — Akik földet vettek és azért visszautasították a vacsorát: azok, akik Istenről más hitelveket tartanak és nem ismerik meg az Igét, aki az övéké. — Akik öt iga ökröt vettek, azok, akik értelmes természetüket megvetik és érzékeiket követik. Azért aztán képtelenek fölfogni a testnélküli lényeget. Akik feleséget vettek, azok, akik a testhez vannak kötve s azért az Istennél jobban szeretik a gyönyörűséget. — *Origenes.*

Az emberek három osztályán, amely a vacsora társaságából ki van zárva, értjük a pogányokat, zsidókat és az eretnekeket. A zsidók testi szolgálattal a törvény igáját vették magukra. Az öt iga az ószövetség öt vagy tíz könyvét jelenti. Az eretnekség Évának asszonyi szeszélyével kísérletez a hitigazságokkal. Az Apostol azt

mondja, kerüljük a kapzsiságot, hogy a pogányok módjára meg ne akadályozzon minket a Krisztus országába való bejutástól. Nem juthat Krisztus országába, aki földet vesz. Az sem, aki inkább a törvény igáját hordozza, mint hogy a kegyelem ajándékát választaná. De az sem juthat oda, aki azért vesz feleséget, hogy mentegethesse magát. — *Szent Ambrus.*

21. *Hazamenvén a szolga, jelenté urának mindezt. Erre megharagudván a házigazda, mondá szolgájának: Menj ki hamar a város tereire és utcáira, s a koldusokat, bénákat, vakokat és sántákat hozd be ide.*

Mivel a kevélyek nem akartak eljönni, azért a szegényeket választja az Úr. Bénák és koldusok azok, akik önmagukat gyöngének tartják. — Azokat választotta tehát az Isten, akiket megvet a világ. Hiszen nagyon sokszor a megvetés magábatéríti az embert. És annál hamarább meghallja valaki az Isten szavát, minél kevesebb dolog fűzi őt a világ örömeihez. — *N. Szent Gergely.*

A harag szenvedélye nincs meg Istenben. De az olyan cselekvést, ami nálunk haragból való, azt Isten haragjának vagy nemtetszésének mondjuk. — *Bazil.*

22. *És mondá a szolga: Uram! megtörtént, amint parancsoltad, de még mindig van hely.*

Az Úr az utakra és ösvényekre küldi szolgáit. Mert azok alkalmasak a mennyek országára, akik nincsenek elfoglalva a jelen dolgok vágyaival, hanem a jövő dolgok után sietnek, és a jóakarat útján járnak. — *Szent Ambrus.*

23. *Akkor mondá az úr szolgájának: Menj ki az utakra és a sövényekhez, és kényszerítsd bejönni a járókelőket, hogy megteljék házam.*

A pogányok a terekről és az utcákról, az eretnekek a sövények mellől jönnek. Akik ugyanis a sövényeket készítik, azok a szétválást keresik. A sövények mögül távozniok kell, a töviseket meg ki kell tépniök. De kényszeríteni mégsem lehet. Önként akarunk belépni, mondják ők. Az Úr mégsem azt parancsolja. „Kényszerítsd bejönni", mondja szolgájának. Külsőleg meg-

van a kényszer, de belőle születik az akarat. — *Szent Ágoston.*

Meghívja a szegényeket, sántákat és vakokat, hogy kifejezze:* semmiféle testi fogyatkozás sem zár ki az Isten országából. Ritkábban vétkezik, mert nem csábítják bűnre. Bűnös gyöngeségét megbocsátja neki az irgalmas Isten. Elküldi a város tereire és utcáira a szolgáit, hogy a széles utakról a keskeny útra vezesse őket. — *Szent Ambrus.*

24. *Mondom azonban nektek, hogy senki ama férfiak közül, akik hivatalosak voltak, meg nem ízleli az én vacsorámat.*

Akik e világ bajaitól megtörve az Isten szeretetére térnek, kénytelenek bemenni. De nagyon félelmetes a rákövetkező kijelentés: „Mondom azonban nektek, hogy senki ama férfiak közül, kik hivatalosak voltak, meg nem ízleli az én vacsorámat.” Senki vissza ne utasítsa, ne is mentegetődzzék, ha hívják, nehogy be ne mehessen akkor, amikor szeretne.— *N. Szent Gergely.*

Jézus Szíve ünnepe

Szentírási szöveg: Ján. 19, 31—37. v.

31. *Az időben: A zsidók pedig (mivel készületnap volt, hogy ne maradjanak kereszten a testek szombaton, mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait, és vegyék le őket.*

A tevét lenyelő és szúnyogot megszűrő zsidók Jézus megöletése után oly vakmerőek, hogy még a készületnapra is nagy figyelemmel tekintenek. — *Ar. Szent János.*

Parasceve, készületnapja, a péntek. Aznap Izrael fiai kétszeres ételadagot készítettek maguknak. „Ama szombatnap nagy vala” — a húsvéti ünnep miatt. — *Béda.*

Nem azért kérték Pilátust, hogy a kereszten levőket levétessék, hanem azért, hogy azok csontjait megtörjék és így meghaljanak, azután pedig levehessék a keresztről. A fölfeszítettek ne maradjanak a kereszten

ezen a nagy ünnepen és ne riasszák el az ünneplőket. — *Szent Ágoston.*

32. ***Menének hát a katonák és az elsőnek ugyan megtörték szárait, és a másiknak is, kit megfeszítettek ővele.***

A törvény ugyanis úgy rendelkezett, hogy a nap le ne nyugodjék az ember halálbüntetése mellett. De azért is siettek az eltakarítással, hogy az ünnepen senkise tartsa őket emberkínzóknak vagy gyilkosoknak. — *Theophylactus.*

Nézd csak: mennyire érvényesül az igazság. Ezek buzgólkodása által teljesedik be a jövendölés: „Menének hát a katonák és az elsőnek ugyan megtörték szárait és a másiknak is, kit megfeszítettek ővele." — *Ar. Szent János.*

A katonák azzal akartak kedveskedni a zsidóknak, hogy amikor a fölfeszítettek testét vizsgálták, meggyalázták és átszúrták Jézus testét. De erre a meggyalázásra csodajel volt a felelet: mert csoda az, ha a megölt testből vér folyik. — *Theophylactus.*

33. ***Mikor pedig Jézushoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait,***

34. ***hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki.***

Jellemző szót használ az Evangélista, amikor nem azt mondja, hogy Jézus oldalát a katona átszúrta vagy megsebezte, hanem: megnyitotta. Ezzel szinte az élet kapuját tárta föl, ahonnan az Anyaszentegyház szentségei ömlenek a lelkekre. E szentségek nélkül az igazi életre nem juthat el senkisem. Ez a vér a bűnök bocsánatára ontatott ki; ez a víz az üdvösség fölüdítő fürdője és itala. Noé bárkája az Anyaszentegyházat jelképezi. A bárkán készített oldalajtón mentek be az állatok és megszabadultak a vízözön pusztításától. Az első asszony az alvó férfi oldalából alkottatott. Itt pedik a második Ádám lehajtott fővel a keresztfán aludt, hogy belőle alkottassék az ő élettársa, aki az alvónak oldalából nyert életet. Ó halál, ahonnan a holtak életre keltek! Van-e ennél a vérnél tisztább, ennél a sebnél gyógyítóbb? — *Szent Ágoston.*

Mivel itt kezdődnek a szent titkok, azért úgy menj

oda, hogy amikor a fölséges kehelyhez járulsz, mintha magának Krisztusnak oldalából innál. — *Ar. Szent János.*

35. *És aki ezt látta, bizonyságot tett róla, és igaz az ő tanúsága. És azt tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek.*

Szinte mondja: Nem mástól hallotta, hanem, mint szemtanú látta. — *Ar. Szent János.*

Tudja, aki látta. Az ő bizonyságának higgyen tehát az, aki nem látta. — *Szent Ágoston.*

36. *Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Irás: Csontot nem fogtok törni benne.*

37. *És ismét más Irás mondja: Látni fogják, kit vertenek által.*

Az Evangélista két bizonyítékot hoz a Szentírásból. Azt mondja ugyanis: Nem törték meg Jézus csontjait. És hozzáteszi: „Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Irás: Csontot nem fogtok törni benne." Ezt azoknak parancsolták, akik az ószövetségi húsvéti bárányt áldozták föl. A húsvéti bárány pedig az Úr szenvedésének volt az előképe. Azután mondja az evangélista: Egyik katona megnyitá oldalát. Ehhez csatolja a második bizonyítékot: „És ismét más Irás mondja: Látni fogják, kit vertenek által." Itt előre megjövendeltetett a testével keresztre feszített Kriszus. — *Szent Ágoston.*

Ez a bizonyíték Zakariástól való. „És kiöntöm Dávid házára és Jeruzsálem lakóira az irgalom és az imádság lelkét; és ők majd reám tekintenek, akit átdöftek, és siratják majd őt oly sírással, mint az egyszülöttet, és keseregnek felette, mint ahogy keseregni szoktak az elsőszülött halálakor." (Zak. 12, 10.) — *Szent Jeromos.*

Pünkösd utáni III. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 15, 1—10. v.

1. *Az időben: A vámosok és bűnösök közeledének Jézushoz, hogy hallgassák őt.*

2. *És zúgolódának a farizeusok és írástudók, mondván, hogy ez a bűnösökkel társalog és velük eszik.*

Krisztus azt teszi, amiért testet vett magára. A bűnösöket fogadja, mint orvos a betegeket. De a farizeusok — az igazi bűnösök — mégis zúgolódással viszonozzák e jóságát. — *Theophylactus.*

Ebből az eseményből megérthetjük, hogy az igazi életszentség részvétteljes, míg a hamis méltatlankodik. Ámbár az igazak is gyakran méltatlankodhatnak a bűnösök eljárásán. Azonban más a kevélységből eredő és más a fegyelem iránti buzgólkodás. Mert az igazak, ha külsőleg szemrehányást tesznek is a fegyelem miatt, azért bensőjükben mégis megőrzik a szeretet édességét. Nagyon sokszor önmaguknál is előbbrevalónak tartják azt, akit figyelmeztetnek. Igy őrzik meg alattvalóikat a fegyelemben és önmagukat az alázatosságban. Míg azok, akik hamis életszentségtől vezetve kevélykednek, másokat megvetnek és a gyöngék iránt egyáltalán semmi irgalmat sem ismernek. És akik nem tartják magukat bűnösöknek, annál nagyobb bűnösök. Ezek közé tartoztak a farizeusok, akik elítélték az Urat, mert ő a bűnösöket fogadta. Érzéketlen szívükkel az irgalmasság forrását is hibáztatták. Mivel pedig annyira betegek voltak, hogy a betegségüket még csak nem is ismerték, azért a Mennyei Orvos szelídségével gyógyítja őket, hogy bűneikre ismerjenek. — *N. Szent Gergely.*

Előzőleg azt tanította az Úr: vigyázzunk, hogy e világi dolgok ne vonjanak el és a hiábavalóságok ne tartsanak vissza az örökkévaló dolgoktól. Mivel azonban az emberi gyöngeség e világ ingadozásai közepett nem talál el a helyes útra, azért a tévedés ellen is, mint jó orvos, biztos gyógyszert ád nekünk. Az irgalmas Bíró a bocsánat reményét nem tagadja meg tőlünk. — *Szent Ambrus.*

3. *Mondá tehát nekik e példabeszédet, szólván:*

4. *Kicsoda közületek az az ember, kinek ha száz juha vagyon, és elveszt egyet azok közül, ott nem hagyja a kilencvenkilencet a pusztában, és nem megyen az elveszett után, mignem megtalálja azt?*

Egy bárány akkor vész el, amikor az ember vétkezik és az élet legelőjét elhagyja. A pusztában azonban

visszamarad a kilencvenkilenc. Az eszes teremtmények, az Isten látására teremtett angyalok és emberek száma az ember elvesztésével megfogyatkozott. Ott hagyja tehát Jézus a kilencvenkilencet a pusztában, az angyali karokat a mennyben. — Az ember akkor hagyta el az eget, amikor vétkezett. Hogy pedig a mennyországban teljes legyen a bárányok száma, azért Jézus az elveszett embert keresi a földön: „és elmenvén az elveszett után, mígnem megtalálja azt”. — *N. Szent Gergely.*

Ha valaki gőgösségében az igazi egységtől elszakad, mert a maga ura akar lenni: nem követi az egy Úristent. Visszatérnek az egységbe a megengesztelő bűnbánattal, amit alázatosságukkal nyernek el. — *Szent Ágoston.*

5. *És midőn megtalálja, örömmel veszi vállára.*

Amidőn a pásztor megtalálja a juhot, nem bünteti meg, nem is hajtja azt sietve a nyájhoz; hanem a vállára veszi és hordozza, mert irgalmas szívével a nyájához tartozónak tekinti. — *Nyssai Szent Gergely.*

A juhot vállaira veszi, hiszen az emberi természetet magára vette és a bűnöket Ő maga hordozta. Megtalálván a juhot, hazatért. A mi Pásztorunk, amidőn már megújította az embert, visszatért a mennyei hazába. — *N. Szent Gergely.*

6. *És hazamenvén, összehívja barátait és szomszédait, mondván nekik: Örüljetek velem, mert megtaláltam az én juhomat, mely elveszett vala.*

Barátainak és szomszédainak nevezi az angyali karokat. Barátai, mert az ő akaratát hivatásukban mindig megteszik; de szomszédai is, mert az ő látásának fényességében szüntelenül gyönyörködnek. — *N. Szent Gergely.*

Megjegyzésre méltó, hogy nem azt mondja: Örvendjetek megtalált juhomnak; hanem örvendjetek velem. Mert az ő öröme a mi életünk; és amikor minket a mennyországba visszavisz, öröme ünnepélyessé válik. — *N. Szent Gergely.*

A juhokat felsőbb erőknek mondjuk. Még pedig

azért, mert minden teremtmény Istenhez viszonyítva állati lény. Amikor azonban eszes teremtménnyé válik, akkor már Isten barátainak és szomszédainak mondjuk. — *Theophylactus.*

7. *Mondom nektek, hogy oly nagy öröm lészen mennyben egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, kiknek nincs szükségük bűnbánatra.*

Azt mondja az Úr, hogy nagyobb öröm lesz a mennyben a megtérő bűnösön, mint az állhatatos igazak fölött. Vannak sokan, akik az igazság útján járnak, a bűnnek lenyűgöző erejét egyáltalán nem ismerik, és mégis a mennyei haza után nem igen kívánkoznak, a jó cselekedetekre meg lanyhák, mert biztonságban érzik magukat, hogy ők semmiféle halálos bűnt sem követtek el. Míg ellenben sokszor azok, akik visszaemlékeznek bűneikre, töredelmes bűnbánattal Isten szeretetére gyúlnak, és mivel Isten előtt mérlegelik tévedéseiket, előző kárvallásukat a jövő érdemeivel igyekeznek kárpótolni. — Még azt is tudnunk kell, hogy nagyon sok olyan igaz is van, akinek életében akkora az öröm, hogy azt semmiféle bűnbánat sem képes elnyomni. Ebből megérthetjük, mily nagy öröm az Istennek, ha az igaz alázattal siratja bűneit és örömet szerez a mennyországnak, amikor rossz cselekedeteit bűnbánatával jóváteszi. — *N. Szent Gergely.*

Mivel az angyalok is eszes teremtmények, azért méltán örülnek ők is az ember üdvösségének. — *Szent Ambrus.*

8. *Vagy ha valamely asszonynak tíz drachmája lévén, elveszt egy drachmát, nem gyujt-e világot, nem söpri-e ki házát, és nem keresi-e szorgalmasan, mignem megtalálja?*

9. *És mikor megtalálja, nemde egybehívja barátnőit és szomszédait, mondván: Örvendjetek velem, mert megtaláltam a drachmát, melyet elvesztettem.*

10. *Mondom nektek, hasonló öröm leszen az Isten angyalai közt egy megtérő bűnösön.*

Az előző hasonlatban tévelygő juhnak mondja az Úr az emberiséget. Ebből megtanulhatjuk, hogy mi a fölséges Isten teremtményei és legelőjének juhai vagyunk. Ő teremtett minket, nem mi magunkat. Ehhez

egy másik hasonlatot is fűz, és az emberiséget elvesztett drachmához hasonlítja. Ezzel kijelenti, hogy mi a fölséges Istennek királyi képére és hasonlatosságára vagyunk teremtve, mert a drachma olyan pénz, amire a király képét nyomták. — *Cyrill.*

Itt azt hiszem, az Úr a mi szemünk elé állítja az elveszett drachma megkeresését. Mert nekünk semmitsem használ a többi erény (amit drachmának mondunk), — jóllehet minden erény kiváló értékű, — ha lelkünkből az hiányzik, ami az isteni hasonlatosság fényét adja nekünk. Azért legelőször is azt parancsolja, hogy gyujtsunk gyertyát; vagyis: világítsunk az isteni igével és így hozzuk napfényre az elrejtett dolgokat. A bűnbánat lámpáját gyujtsuk meg otthonunkban, önmagunk lelkiismeretében, kutassunk az elveszett drachma, a királyi kép után, hiszen az nem veszett el egészen, csak a testi gyarlóság pora födte be. — *Nyssai Szent Gergely.*

Bűnbánatot tartani annyi, mint megsiratni az elkövetett rosszat és a megbánt dolgot többé meg nem tenni. Mert aki úgy siratja még a bűneit, hogy azt mégis elköveti, az még bűnbánatot tartani nem tud, vagy nem is akar. Megfontolandó az is, hogy a bűnbánattal Teremtőnknek adunk elégtételt. Még pedig úgy, hogy aki elkövette a tiltott dolgot, az most őrizkedik a megengedettől is; és a kis dologban is megtartóztatja magát az, aki nagyban vétkezett. — *N. Szent Gergely.*

Magát az Istent, Istennek a Bölcseségét jelképezi a pásztor és az asszony. Az angyaloknak és az embereknek a természetét úgy alkotta az Úr, hogy Urukat megismerjék és képmásai legyenek az Istennek. Tíz drachmája volt az Úrnak. Kilenc az angyalok kara, de hogy teljes legyen a választottak száma, azért tizediknek az embert teremtette. — *N. Szent Gergely.*

A drachmán kép van. Az asszony elvesztette ezt a képes drachmát. Ez azt jelenti, hogy az Isten képmására teremtett ember vétkével elvesztette Teremtőjéhez való hasonlatosságát. — „Elveszt egy drachmát, nem gyújt-e világot?" Világot gyújt az asszony, mert az Isten Bölcsesége megjelent az emberi természetben. A világító cserépedényben van. A cserépedényben világító a

testben lévő Istenség: ő világít. — „Nem söpri-e ki házát?" Mihelyt Krisztus Istensége átvilágít az ő testén, mindenkinek a lelkiismeretét megtérésre indítja. (A kisöprés ugyanis nem különbözik attól, amit egyes kéziratokban olvashatunk: „Kitisztítja"). Mert amíg Isten iránti félelemből a rossz szándékot ki nem söpörjük a lelkünkből, addig a szokásos bűneinktől az meg nem tisztul. A ház kisöprése után megkerül a drachma. „Nem keresi-e szorgalmasan, mígnem megtalálja?" Ha ugyanis a lelkiismeretünket már fölkutattuk és rendbehoztuk, akkor megtaláljuk önmagunkban a Teremtő képmását. — *N. Szent Gergely.*

Pünkösd utáni IV. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 5, 1—11. v.

1. *Az időben: Midőn a sereg Jézushoz tódult, hogy az Isten igéjét hallgassa, és ő a Genezáret tava mellett áll vala.*

Az emberek szívesen voltak Jézusnál. Szerették, csodálták őt és gyöngéden ragaszkodtak hozzá. Mert ki is távozott volna tőle, amikor annyi csodáját látta? És ki ne akarta volna látni orcáját és csodásan beszélő ajkát? Mert nemcsak csodatetteiben volt csodálatos; még a tekintete is kegyelmet sugárzott. Azért hallgatták beszédét nagy csöndben, félbeszakítás nélkül. — Az Úr minél inkább kerüli a dicsőséget, az annál jobban követi őt. Azért a seregtől félrevonulva, hajóra száll. — *Theophylactus.*

Az Úr sokféle beteget meggyógyított. Idő vagy hely nem tartotta vissza a néptömeget, hogy egészségét Jézusnál keresse. Este, ha lepihent az Úr, oda is követte; a hajóba szállt: ott is feléje tartott. — *Szent Ambrus.*

2. *Láta a tó szélén két hajót állani, míg a halászok kiszállottak, és mosák vala hálóikat.*

Ez volt a hivatás jele. Máté szerint ugyanis hálóikat foltozgatták a tanítványok, mikor rájuk talált Jézus. Ők annyira szegények voltak, hogy a szakadást javítgatták, mert nem volt új hálójuk. — Jézus gondosan

össze akarta gyüjteni a népet, azért hogy senki se legyen a háta mögött, hanem mindenki színről-színre lássa őt: hajóra szállt. — *Ar. Szent János.*

3. *Bemenvén tehát egyik hajóba, mely Simoné volt, kéré őt, hogy vigye egy kissé beljebb a parttól; és leülvén, tanítá a hajócskából a sereget.*

Nézd csak Krisztus szelídségét: hogyan kéri Pétert. Azután tekintsd Péter engedelmességét: hogyan fogad szót ő mindenben. — *Theophylactus.*

Mindenkihez leereszkedett az Úr, hogy a mélységből kiemelje a halat, t. i. az embert, aki a változó dolgok között hajókázik és e siralmas élet hullámai között hányódik. — *N. Szent Gergely.*

Misztikus értelemben. — A két hajó a zsidóságot és a pogányságot jelképezi. Az Úr látja ezeket, mert mind a két népből tudja, kik az övéi, és az örök élet nyugalmában, mintegy a kikötőben látja őket, mert irgalmával meglátogatja és odaszállítja őket. — Halászok az Egyház tanítói, akik a hit hálójával fognak meg minket, és mintegy a kikötőbe, az élők földjére elsegítenek. De hálóikat egyszer fogásra vetik ki, máskor megmossák és összehajtogatják: mert nem minden idő alkalmas a tanításra. Most a tanító beszél, majd pedig a maga gondjaival foglalkozik. Simon hajója a kezdetleges Egyház. Erről mondja Pál a galatáknak: „Aki erőt adott Péternek a körülmetélés apostolságára." (2, 8.) Nagyon helyesen mondjuk ezt egynek, mert: „A hívők sokaságának szíve-lelke egy volt." (Ap. csel. 4, 32.) — *Béda.*

A hajóból tanította a népet, mert az Egyház tekintélyével tanította a nemzeteket. Hogy pedig a hajóba szálló Úr azt kéri, hogy vigyék be egy kissé a parttól, ez azt jelenti, hogy mérsékelten beszéljünk a népnek: se földi dolgot ne parancsoljunk, se a földi dolgokból a szentségek mélységes titkaiba ne vezessük. Először a közelünkben levő népeknek prédikáljunk, azután később, amikor azt mondja: „Evezz a mélyre", a távolabbiakhoz is elmehetünk. — *Szent Ágoston.*

4. *Amint pedig megszünt szólani, mondá Simonnak: Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat, a halfogásra.*

Az Úr leereszkedik az emberekhez. Miként a bölcseket csillaggal hívta, úgy a halászokat halászattal hívja magához. — *Ar. Szent János.*

Miután elég sokáig tanította már a népet, visszatér az ő sajátos fönséges hivatásához: a halászattal halássza tanítványait. — *Cyrill.*

5. *Felelvén Simon, mondá neki: Mester! egész éjszaka fáradozván, semmit sem fogtunk; de a te szavadra kivetem a hálót.*

Péter pedig nem ellenkezik. Azért mondja róla a Szentírás: „Felelvén Simon, mondá neki: Mester! egész éjszaka fáradozván semmit sem fogtunk.” Nem teszi hozzá: Nem hallgatok rád, nem akarok most hiábavaló munkát végezni. Inkább azt feleli: „A te szavadra kivetem a hálót.” — Mivel az Úr a hajócskából tanította a népet, azért nem hagyta jutalom nélkül annak gazdáját. Kettős jutalomban részesítette: először is sok hallal örvendeztette meg, azután meg tanítványává tette őt. — *Theophylactus.*

Misztikus értelemben. — Péter hajója Máté szerint a hullámokon hányódik, Lukács szerint pedig hallal telik meg. Ebből ismerd meg, hogy kezdetben hányódik az, aki Péterrel van; de nyugtalankodik, aki Júdással van. Mind a kettőben Péter van; de aki a saját érdemeiben bízik, az nyugtalankodik mások miatt. Kerüljük tehát az árulót, nehogy egy miatt sokan hánykolódjunk. Ott van nyugtalankodás, ahol kevés a hit; ott van biztonság, ahol tökéletes a szeretet. — Jóllehet másoknak is parancsolta az Úr, hogy vessék ki hálóikat, mégis csak Péternek mondta: „Evezz a mélyre” vagyis: a tanítás mélységeibe. Van-e mélységesebb tudomány az Isten fiának ismereténél? Mit jelent az, hogy az apostoloknak megparancsolja: vessék ki hálóikat? Nem mást, mint mondanivalóikat, szívből fakadó szándékukat, beszédmódjukat, hogy mindezekkel megfogják és el ne eresszék hallgatóikat. — Igen jó apostoli eszköz a háló. Ez a megfogott halat nem öli meg, hanem megtartja, és a mélyen úszókat fölfelé segíti. — „Mester! egész éjszaka fáradozván, semmit sem fogtunk.” Mert nem emberi ügyességre van

szükség, hanem a természetfölötti hivatás kötelességére. Akik azelőtt semmit sem fogtak, az Úr szavára a halak sokaságát rekesztik be hálójukba. — *Szent Ambrus.*

6. *És miután ezt megtette, a halaknak oly bő sokaságát rekeszték be, hogy szakadoz vala hálójuk.*

Szakadoz a háló, de mégsem vész el a hal. Mert az Úr még az üldözések bajai közepette is megőrzi övéit. — *Béda.*

7. *Intének tehát társaiknak a másik hajóban, hogy jöjjenek segítségükre. És menének, és megtölték mind a két hajócskát, úgy hogy csaknem elmerültenek.*

Annyi halat fogtak, hogy nem tudták azokat kiemelni, azért társaiktól kérnek segítséget. Jeladással hívják őket, mert a nagy tömeg hal láttára, még szólni sem tudtak. Társaik segítségével aztán megtöltik mind a két hajócskát, úgyhogy csaknem elmerültenek. — *Theophylactus.*

Ez volt a jövő előképe. Mert nem hiába fáradtak az evangélium hirdetésében a háló kivetői: népek sokaságát gyüjtötték össze. — *Szent Cyrill.*

Hogy pedig a háló szakadozni kezdett a halak sokaságától, és a hajócskák megteltek úgy, hogy csaknem elmerültenek: azt jelenti, hogy a testi emberek sokan lesznek az Anyaszentegyházban. Olyan sokan, hogy eretnekségükkel és szakadásukkal széttépik a békét. — *Szent Ágoston.*

A másik hajó Judásé volt. Erről választották Jánost és Jakabot. Ezek a zsinagógából Péter hajójához jöttek, hogy megtöltsék mind a két hajót. Mindnyájan Jézus nevére térdet hajtottak, akár zsidók voltak, akár görögök. — *Szent Ambrus.*

A másik hajó a pogányokból valók Egyháza. Nemcsak a zsidók hajója, de ez is megtelik a választottak halaival, mert: „Ismeri az Úr övéit” (Tim. II. 2, 19.) és nála van választottainak a biztos száma. Mivel Júda népében nem talált annyi hívőt, amennyit előrerendelt az örök életre, azért a másik hajó halaiban keresi övéit, amidőn a pogányok szívét is a hit kegyelmével tölti el. — *Béda.*

A hajók megtöltése a világ végéig tart. Az apostol kifejti, hogy a telt hajók elmerüléssel küzdenek. „Azt pedig tudd, hogy az utolsó napokban veszedelmes idők következnek: az emberek önzők lesznek, kapzsik, kérkedők, kevélyek, káromlók, szüleik iránt engedetlenek, hálátlanok, gonoszok, szeretetlenek, békétlenkedők, rágalmazók, mértéktelenek, kegyetlenek, jóakaratnélküliek, árulók, vakmerőek, felfuvalkodottak, inkább fogják szeretni a gyönyört, mint az Istent, viselni fogják ugyan magukon a jámborság látszatát, de megtagadják erejét. Az ilyeneket kerüld." (Tim. II. 3, 1—5.) — Az elmerült hajók a világban élő emberek. Ebből a világból a választottakat a hit megmentette életük megjavításával. — *Béda.*

8. *Látván ezt Simon Péter, Jézus térdeihez borula, mondván: Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!*

Péter magához térve, tudatára ébredt elkövetett vétkének: félt és remegett. Mint tisztátalan, nem tartotta magát méltónak arra, hogy Jézust fogadja. A törvényből tudta: mi a különbség tisztátalan és szent között. — *Cyrill.*

Csodálkozik Péter az Isten adományán. Minél jobban fél, annál kevésbbé öntelt. — *Szent Ambrus.*

Péter az irgalmas Úrnak megvallja a bűnét. Látod, milyen jóságos az Úr, olyan sokat ád az embereknek, csakhogy azok élhessenek. — *Szent Ambrus.*

Az Egyház testiesen élő embereinek képviseletében mondja Péter: „Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!" Mintha az Egyházat a testies emberek tömege annyira megtöltené és azok erkölcsi élete úgy alámeríti, hogy ezt az Egyház szinte elutasítja magától, mert nem lehet akkor Krisztusnak kiváló lelki országa. — Nem így beszélnek az Isten jó emberei. Ők nem mondják, hogy távozzék tőlük az Úr, hanem inkább viselkedésük és cselekedetük szavával kérik, hogy őket el ne hagyja, hanem vezesse mindenkor, mert nagyon szeretik és tisztelik Őt. Ezek tiszteletét fejezi ki az Úr lábaihoz leboruló Péter; és amazok erkölcsei adják ajkára e szavakat: „Menj ki tőlem." — *Szent Ágoston.*

9. *Mivelhogy félelem fogta el őt és mindazokat, kik vele voltak, a halfogás miatt, melyet csináltak vala;*

10. *hasonlóképpen Jakabot és Jánost is, Zebedeus fiait, kik Simon társai valának. És mondá Jézus Simonnak: Ne félj: ezentúl már embereket fogsz.*

Amikor megparancsolta az Úr, hogy vessék ki hálóikat, annyi halat fogtak, amennyit a tenger és föld Ura akart. Az Ige szava mindig erőtárasztó szó. Ennek parancsára jött létre a világ kezdetén is a világosság a többi teremtménnyel együtt. Ezen a teremtő isteni igén csodálkozik Péter. Azért mondja az Irás: „Félelem fogta el őt és mindazokat, kik vele voltak." — *Nyssai Szent Gergely.*

Az Úr szavai különösen Péterre vonatkoznak. Az Úr megmagyarázza neki: mit jelent a bőséges halfogás. Miként ő most a hálóval halat fogott, úgy egykor szavaival majd embereket fog. Ez az egész történet azt mutatja: mi megy végbe majd napról-napra az Anyaszentegyházban. Ép azért ez az esemény előkép. — *Béda.*

A testi ember félelmét eloszlatja az Úr, nehogy a bűntől rettegve, vagy mások ártatlan életét csodálva, ne merjen rálépni a szent élet útjára. — *Béda.*

Az Úr mégsem távozott el tőlük. Ezzel jelezte, hogy a jó és lelki embereknek nem szabad egyházi hivatalukat elhagyni azért, mert a tömeg bűnei nyugtalanítólag hatnak rájuk, már pedig ők biztosabban és nyugodtabban szeretnének élni. — *Szent Ágoston.*

11. *S kivonván hajóikat a szárazra, és elhagyván mindenüket, követék őt.*

Tekintsd a tanítványok hitét és engedelmességét. Kezük között látják a dús halászzsákmányt, és mégis az Úr hívó parancsára habozás nélkül elhagynak mindent, és követik a Mestert. Tőlünk is ilyen engedelmességet kíván Krisztus, hogy Őt el ne hagyjuk még akkor sem, ha valami nagy szükség próbál meg bennünket. — *Ar. Szent János.*

Pünkösd utáni V. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 5, 20—24. v.

20. *Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: Mert mondom nektek, hogyha nem fogja felül múlni a ti igazságtok az írástudókét és farizeusokét, be nem mentek a mennyek országába.*

Fontos kijelentéssel kezdi meg Jézus a törvény fejtegetését. Ha nem lesz különb az apostolok igazsága a farizeusokénál, nem mehetnek be a mennyek országába. — *Hiláriusz.*

„Igazság." Itt az általános erényes életet jelenti. Figyeld csak meg a kegyelem járulékát; műveletlen tanítványait különbeknek akarja látni az ószövetség mestereinél. Az írástudókat és farizeusokat nem mondta gonoszoknak, mert nem tartották magukat igazaknak. Itt az ószövetséget is megerősíti, összehasonlítván azt az újszövetséggel, mert abban a kicsi és a nagy egyforma természetű. — *Ar. Szent János.*

Az írástudók és farizeusok igazsága: Mózes parancsai. Ezeknek a parancsoknak tökéletesítése: Krisztus parancsai. Azt mondja tehát az Úr: Ha valaki a mózesi törvény parancsain felül az én parancsaimat is (amit pedig ők semmibe sem vesznek) meg nem tartja: nem mehet be a mennyek országába. Mert Mózes parancsa a törvény megszegőit megszabadítja a büntetéstől, de nem vezet be a mennyek országába; az én parancsaim azonban a büntetéstől is megmentenek, meg a mennyek országába is bevezetnek. Mivel pedig a legkisebb törvényt fölbontani ugyanazt jelenti, mint azt meg nem tartani; miért mondja mégis a törvény fölbontójáról azt, hogy a legkisebbnek fogják hívni mennyek országában; itt pedig a törvény megszegőjéről miért mondja: „Nem mehet be a mennyek országába?" De nézd csak: legkisebbnek lenni a mennyek országában ugyanazt jelenti, mint: nem menni be a mennyek országába. Mert az országban lenni nem annyi, mint uralkodni Krisztussal, hanem csak Krisztus népéhez tartozni. Mint amikor azt mondjuk a parancs megszegőiről, hogy a keresztények között van ugyan,

de nagyon is kicsiny keresztény. Aki azonban bemegy az országba, az Krisztussal részese lesz országának. Következőleg az, aki nem megy be a mennyek országába, annak nincs is dicsősége Krisztussal. A mennyek országában marad ugyan, azok között, akik fölött Krisztus — a mennyek Királya — uralkodik. — *Szent Ágoston.*

„Hogyha nem fogja felülmúlni a ti igazságtok az írástudókét és farizeusokét, be nem mentek a mennyek országába." Vagyis: ha fölül nem múljátok azokat, akik fölbontják, amit tanítanak. Ezekről mondotta másutt az Úr: „Mert mondják és nem teszik." (Máté 23, 3.) Mintha mondaná: Hogyha nem fogja fölülmúlni a ti igazságtok úgy, hogy nem bontjátok föl, hanem meg is teszitek, amit tanítotok: akkor be nem mentek a mennyek országába. Az egyik mód szerint véve a mennyek országában kétféle ember van: az, aki fölbontja, amit tanít; és az, aki megteszi, amit tanít. A fölbontót legkisebbnek, a cselekvőt nagynak tartják. Ez a mennyek országa a jelenlegi Egyház. A másik mód szerint: a mennyek országába csak az mehet be, aki megteszi a parancsot: ez a jövő Egyház. — *Szent Ágoston.*

A „mennyek országa" szó, amit annyiszor emleget az Úr, nem tudom, előfordul-e valahol az ószövetségi könyvekben. Tulajdonkép ez az újszövetségi kinyilatkoztatáshoz tartozik, azért még a nevét is csak az újszövetségben találjuk, mert a Királyt és alattvaló szolgáit az ószövetség csak jelképezte. A parancsok ugyan erre irányulnak, de ez rejtve volt az ószövetségben; ámbár a törvénynek megfelelően akkor is éltek szentek, akik ennek jövendő kinyilvánítását meglátták. — *Szent Ágoston.*

„Hogyha nem fogja fölülmúlni": ezt az írástudók és farizeusok gondolkozásáról kell értenünk, és nem az ószövetségi kinyilatkoztatásról. — *Glossa.*

21. ***Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: Ne ölj; aki pedig öl, méltó az ítéletre.***

Krisztus ki akarta jelenteni, hogy ő Isten. Egykor ő szólt a törvényben, most ő parancsol a kegyelemvilág-

ban is. Először is azt a parancsot adja a törvényben, amely megelőz minden parancsot, és tiltja mindazt, ami felebarátunkkal ellenkezik. — *Ar. Szent János.*

Ebben fontold meg a törvényhozó hatalmát is. A régi próféták közül senki sem beszélt úgy, mint Jézus. Csak így mondották: „Ezt mondja az Úr;" mert ők mint szolgák hirdették az Úr akaratát. Jézus azonban mint Fiú hirdeti az Atya akaratát, mely egyuttal az ő akarata is. A próféták, mint Isten szolgái, társaikhoz szóltak, Jézus pedig szolgáinak törvényt ad. — *Ar. Szent János.*

Józanul gondolkozó ember nem hibáztatja azt, aki azért haragszik, hogy a másikat javítsa. Ez az érzelem a jónak szeretetéből és szent szeretetből fakad, azért észszerűen nem is mondjuk bűnnek. — *Szent Ágoston.*

22. *Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki atyjafiára haragszik, méltó az ítéletre; aki meg azt mondja atyjafiának: raka! méltó a főtörvényszékre; aki pedig azt mondja: bolond! méltó a gehenna tüzére.*

Az első kifejezésben csak egy bűn van: a harag. A másodikban azonban már, kettő: harag és szó, mert a harag szavakban tör ki. — *Szent Ágoston.*

A harmadik hármat jelez: haragot, haragos beszédet, és beszédben megnyilvánuló gyalázkodást. Azért mondja: „Aki azt mondja bolond, méltó a gehenna tüzére." E bűnökben ez a fokozat: először, ha valaki haragszik, szivében nyugtalankodást enged meg. Már most, ha ez a harag határozatlan szavakban tör ki, nagyobb bűn, mintha a feltörő indulatot csöndben elnyomjuk. Ennél is nagyobb azonban, ha a harag már gyalázkodó szavakban nyílvánul. — *Szent Ágoston.*

A „raka" szó valószinűleg nem jelent semmiféle határozott dolgot sem, csak a méltatlankodó lélek kifakadását. — *Szent Ágoston.*

A „raka" megvetést vagy lekicsinylést jelentő szó. Miként mi a szolgáknak vagy a fiatalabbaknak azt mondjuk: Menj te, mondd neki te; úgy a szír nyelvben a „te" helyett használják a „raka" kifejezést. Az Úr, aki még a legkisebbet is kiemeli, itt azt parancsolja, hogy egymás iránt tisztelettel legyünk. — *Ar. Szent János.*

Az Úr itt említi először a poklot, miután fönnebb beszélt a mennyországról; jelezvén, hogy a mennyet adja nekünk hozzánk való szeretetből, míg a pokollal büntet hanyagságunkért. Sokan szigorúnak tartják, hogy puszta szóért ily nagy büntetést kell elszenvednünk. Azonban félek, nehogy a szavakkal önmagunkat áltassuk és valójában örök büntetésre jussunk. Ne tartsd ezt kegyetlennek, mert a sok bűn és büntetés éppen a beszédből ered. Igen sokszor kevés szó is gyilkosságot okoz és városokat teljesen elpusztít. Azt ne tartsd csekélységnek, ha testvéredet bolondnak nevezed, mert az értelmet és okosságot tagadod meg tőle. Mi utóvégre is értelmes emberek vagyunk, és különbözünk az értelem nélküli állati lényektől. — *Ar. Szent János.*

Csaknem minden intelménél és parancsánál hozzáteszi az Úr: „Mert mondom nektek." Megtaláljuk ezt az ószövetségi könyvekben is. De mivel a „gyilkosság"-on csak az emberi élet kioltását értették, azért rámutat az Úr arra, hogy ő felebarátunk ellen irányuló minden szeretetlen indulatot „gyilkosságnak" minősít. — *Szent Ágoston.*

Aki „ok nélkül" haragszik: az bűnös. Aki pedig „elegendő okból" haragszik: az nem bűnös. Hiszen ha nem lenne harag, akkor a tudomány nem haladhatna, ítéletek nem lennének, és a rosszat nem büntetnék. Azért aki még akkor sem haragszik, amikor erre ok van: az vétkezik. Mert az észszerűtlen türelmesség csak a bűnt idézi elő, a hanyagságot fokozza és nemcsak a rosszakat szabadítja föl, de még a jókat is édesgeti a bűnre. — *Ar. Szent János.*

Néhány kéziratban ezt találjuk: „Ok nélkül" (haragszik). Pedig az igaz embereknek határozott elvük: A haragot teljesen meg kell fékeznünk. Hiszen ha még ellenségeinkért is imádkoznunk kell, akkor minden haragra való okot is mellőznünk kell. Törölnünk kell tehát ezt: „Ok nélkül." „Mert a férfiú haragja nem cselekszi Isten igazságát." (Jak. 1, 20.) — *Szent Jeromos.*

Arra is tekintenünk kell: mire haragszunk. Nem testvérére haragszik, aki annak bűneire haragszik.

Aki testvérére és nem annak bűneire haragszik, az „ok nélkül” haragszik. — *Szent Ágoston.*

Úgy gondolom, hogy nem a testi haragról (a harag indulatáról) beszél Krisztus, hanem a lelki haragról. Mert bizony a test nem tud úgy engedelmeskedni, hogy ne lázongjon. Amikor tehát az ember haragszik, de nem akarja azt tenni, amire a harag ösztönzi: akkor ez testi harag. A lelke valójában nem is haragszik. — *Ar. Szent János.*

Nézd a három büntetést: az ítéletet, a főtörvényszéket és a gehenna tüzét. Ezek a fokozatok figyelmeztetnek minket arra, hogy a kis hiba naggyá lesz. Az ítéletnél még van helye a mentegetődzésnek. A főtörvényszékhez tartozik a bírák által megállapított bűnösre az ítélet megszabása és kihírdetése. A gehenna tüzében biztos a kárhozat és az elkárhozottnak a büntetése. Ebből látszik, mi a különbség a farizeusok igazsága és Krisztus igazsága között. A farizeusoknál a gyilkosság bűne tette ítéletre méltóvá a bűnöst, Krisztusnál pedig már a harag is — tehát a három között a legkisebb bűntett is! — ítéletre tesz méltóvá. — *Szent Ágoston.*

„Gehennának” nevezi az Üdvözítő a pokol gyötrelmeit. Gehenna volt a neve a Jeruzsálem melletti egyik völgynek, amelyet a bálványoknak szenteltek és egykor holttestekkel volt telve. Erről olvashatunk a Királyok könyvében: „Jósiás király elhozatá a csontokat a sírokból s elégeté” az oltáron s tisztátalanná tevé azt az Úr szavai szerint. (Kir. IV. 23, 16.) — *Rabanus.*

Az ítélet és a főtörvényszék ebben az életben büntet, a gehenna a jövendő büntetés. Azért amikor azt mondja: A harag ítéletre tesz méltóvá, ezzel kifejezi, hogy nem élhet az ember teljesen indulatok nélkül; de ezeket az indulatokat megfékezheti. Azért nem is szab határozott büntetést, nehogy úgy tünjék föl mintha a haragot egészen tiltaná. — Főtörvényszéket említ a zsidók ítéletére, hogy lássák, nem tanít ő mindig új és idegen dolgot. — *Szent Ágoston.*

23. ***Azért, ha ajándékodat az oltárra viszed, és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije.***

Ha nem szabad haragudni testvérünkre, és azt sem mondhatjuk neki: raka vagy bolond: annál kevésbé szabad lelkünkben hagyni olyasmit, ami neheztelésre vagy gyűlöletre vallana. — *Szent Ágoston.*

Ha valaki felebaráti szeretetből nem keresné a kibékülést, hogy az ő cselekedete éppen a szent helyen ne maradjon tökéletlen, azért hozzáteszi: „Hagyd ott ajándékodat az oltáron és eredj előbb megbékülni atyádfiával." — *Ar. Szent János.*

24. *Hagyd ott ajándékodat az oltár előtt és eredj előbb megbékülni atyádfiával, és akkor menj és ajánld föl ajándékodat.*

Ime, a szeretetlenektől semmiféle áldozatot sem fogad el az Úr. Ebből megértheted, mily nagy bűn a viszálykodás, ha még azt is elveti az Úr, amiért bűnbocsánatot ad. Nézd az Isten irgalmát: inkább nézi az ember hasznát, mint a maga dicsőségét; jobban szereti a hívek egyetértését, mint ajándékát. Mert amig a hívő emberek neheztelnek egymásra, addig ajándékaikat el nem fogadja, imádságaikat meg nem hallgatja. Senki sem lehet hűséges barátja a két ellenségeskedőnek. Azért az Isten nem akar a hívek barátja lenni addig, amíg egymás között ellenségeskednek. Mindaddig nem szolgálunk hűségesen az Istennek, amíg ellenségeinket is nem szeretjük, és az Isten barátjait gyűlöljük. Amilyen volt az előző megbántás, olyan legyen a kibékülés is. Ha gondolatban sértetted meg testvéredet, gondolatban békülj ki. Ha szóval bántottad meg, szóval keresd az engesztelődést; ha cselekedettel vétkeztél, cselekedettel békülj ki. Mert minden bűnért az elkövetésnek megfelelően kell bűnhődni. — *Ar. Szent János.*

Az emberi béke visszaszerzése után az isteni békére kell visszatérnünk, az emberek szeretéből az Isten szeretetére kell fölemelkednünk. Azért mondja az Úr: „És akkor menj és ajánld föl ajándékodat." — *Hilariusz.*

Pünkösd utáni VI. vasárnap

Szentírási szöveg: Márk 8, 1—9. v.

1. *Az időben: Midőn nagy sereg vala Jézussal és nem volt mit enniök, magához hiván tanitványait, mondá nekik.*

Az első kenyérszaporítás után most megfelelő alkalom van arra, hogy az Úr ismét csodát tegyen. Mindig nem tett csodát a táplálékkal, nehogy az étel miatt kövessék őt az emberek. Most sem tette volna ezt a csodát, ha nem látta volna a tömeget fenyegető veszélyt. — *Theophylactus.*

A mi Urunk befejezi tanítását és megerősíti hallgatóit. Nem akarja éhesen elbocsátani őket, nehogy kimerüljenek az úton. Ezt a megerősítést vagy életük folyamán adja, vagy mielőtt útuk végére érnének az Atyához. Azért adja, hogy ebből megértsék, Krisztus az Atyától való és necsak embernek tartsák, amikor hallják, hogy Szűztől született, — hanem Istenüknek is elismerjék. Az Úr Jézus ételt ád, még pedig mindenkinek; nem tagadja meg azt senkitől sem: kiosztatja mindenkinek. De amikor az Úr megtöri a kenyeret és a tanítványoknak adja: te sohasem nyujtod ki a kezedet, hogy megkaphasd azt az eledelt és ki ne merülj az úton. Ez azonban nem annak a hibája, aki megkönyörül rajtad és szét is osztotta a kenyeret. — *Szent Ambrus.*

2. *Szánom a sereget, mert im már három napja tartanak velem és nincs mit enniök;*

3. *és ha étlen bocsátom haza őket, ellankadnak az úton, mert némelyek közülök messzünnen jöttek.*

Hogyan tarthattak ki harmadnapja a messziről jövők? Máté részletesen megmondja ennek az okát: „És fölmenvén a hegyre, leüle ottan. És nagy sereg járula hozzá, némákat, bénákat és egyebeket hozván magukkal; és lábai elé tevék azokat, és meggyógyítá őket." Máté 15. 29. 30. — *Béda.*

Aki testi zabolátlan élet, lopás, erőszak vagy gyilkosság után bűnbánatot tart, az messziről jön az Úrhoz. Minél nagyobbat vétkezett, a mindenható Istentől annál távolabb volt. A pogányságból megtért hívek is

messziről jöttek Krisztushoz. A zsidók közelről jöttek, mert a törvény és próféták iratai már beszéltek nekik Krisztusról. — Az öt kenyér csodás megszaporodásánál a nép szénára telepedett le. Itt azonban a földre ültek az emberek. Mert a törvény szerint a test kívánságait meg kell tagadnunk. Az újszövetségben pedig még a földet és az ideigtartó javakat is el kell hagynunk. — *Béda.*

4. *Felelék neki az ő tanítványai: Honnan elégíthetné ki az ember ezeket kenyérrel itt a pusztában?*

A tanítványok még mindig nem értik Jézust. Előző csodája miatt sem hisznek hatalmában, és az Úr mégsem szégyeníti meg őket. Ezzel oktat minket arra, hogy a tudatlanokra és a nehéz fölfogásúakra ne haragudjunk, hanem inkább részvéttel legyünk irántuk. — *Theophylactus.*

5. *És kérdé őket: Hány kenyeretek vagyon? Azok pedig mondák: hét.*

Nem azért kérdezi őket, mintha nem tudná, hány kenyerük van; hanem azért, hogy amikor ráfelelik: Hét, ezt a keveset annál nagyobb csodájával tegye nevezetessé. — *Remigiusz.*

6. *Erre parancsolá a seregnek, hogy telepedjék le a földre. És vevén a hét kenyeret, hálát adván, megszegé és tanítványainak adá, hogy eléjök tegyék; és a sereg elé tevék.*

Az előző kenyérszaporításnál azt mondja az Úr: Telepítsétek le őket a szénára, míg itt a földre. — *Remigiusz.*

Azzal, hogy hálát adott, példát hagyott nekünk, hogy mi is hálásak legyünk minden mennyei kegyelemért. — *Remigiusz.*

Megjegyzendő, Jézus nem a népnek adja a kenyeret, hanem a tanítványoknak, és a tanítványok osztják ki azt a népnek. — *Remigiusz.*

Azzal, hogy az Úr megszegte a kenyereket, jelezte a szentségi kegyelmek megnyitását. Hálaadásával megmutatta, mennyire örül az emberek üdvösségének. Apostolainak adta a kenyereket, hogy a nép elé te-

gyék. Ezzel kifejezést adott annak, hogy a lelki tudomány ajándékait az apostoloknak adja, és az ő hivataluk által akarja Egyházának az élet kenyerét kiosztani. — *Béda.*

7. *Egy kevés halacskájuk is vala; azokat is megáldá, és eléjük tételé.*

Nemcsak a kenyeret, hanem a halat is előbb megáldotta, és azután adatta a nép elé. — *Remigiusz.*

Ebben az olvasmányban figyelemreméltó ugyanannak az Üdvőzítőnek két különböző működése: az isteni és az emberi. Eutyches téved, amikor Krisztusnak csak egy működést tulajdonít. Ez nem egyeztethető össze a keresztény meggyőződéssel. Mert ugyan ki nem látja azt, hogyha könyörül az Úr a seregen, ez az emberi gyarlóság iránti érzelmének és részvétének a kifejezése? Az pedig hogy hét kenyérrel és kevés hallal négyezer embert kielégít, isteni erejének a műve. — *Béda.*

8. *És evének és jóllakának. És a megmaradt hulladékokból hét kosárral szedének föl.*

Az étkező és jóllakott tömeg nem viszi magával a megmaradt kenyeret, hanem azt a tanítványok kosarakba szedik össze, amint előzőleg is tették. Ebből tanuljuk meg, hogy legyünk megelégedettek, és ne keressük a fölösleget. — *Theophylactus.*

Krisztus senkit sem bocsátott el étlen, mert Ő mindenkit táplálni akar kegyelmével. — *Theophylactus.*

A hét kenyér a Szentlélek hét ajándékát, a kenyérmorzsa a hét ajándék titokzatos értelmét jelenti. — *Szent Jeromos.*

Pünkösd utáni VII. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 7, 15—21. v.

15. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Óvakodjatok a hamis prófétáktól, kik juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok.*

Az Úr fönnebb meghagyta az apostoloknak, hogy ne úgy alamizsnálkodjanak, imádkozzanak és böjtöl-

jenek az emberek előtt, ahogyan azt a képmutatók teszik. Azért mondja nekik: „Óvakodjatok", hogy megértsék: mindezt képmutatással is végezhetik. — *Ar. Szent János.*

Azért mondja az Úr: „Óvakodjatok", mert az üdvösségnek erős biztosítéka az, ha tudjuk, mit kell kerülnünk. Nem azért figyelmeztet: „Óvakodjatok", mintha az ördög Isten tudta nélkül kezdeményezhetné az eretnekséget. Megengedi azt az Isten, mivel nem akarja belátás nélkül hagyni szolgáit, azért engedi meg a kísértést; de nem akarja, hogy tudatlanságukban elveszszenek, azért előre figyelmezteti őket. — *Ar. Szent János.*

Semmi sem nyomja el a jót úgy, mint a képmutatás. Mert ha nem ismerjük a jónak látszata alatt lappangó rosszat, nem is kerüljük azt. — *Ar. Szent János.*

Az Úr mondása szerint, kevesen vannak, akik megtalálják a szűk kaput és a keskeny utat. A eretnekek sokszor a kevesek neve alatt ajánlják magukat. Azért, hogy félre ne vezethessenek minket, mindjárt hozzáteszi az Úr: „Óvakodjatok a hamis prófétáktól." — *Szent Ágoston.*

A Szentírásban ezt olvassuk: „Mert a próféták és a törvény mind Jánosig jövendöltek." (Máté 11, 13.) Már pedig ez azt jelenti, hogy ezután Krisztusról nem jövendölnek. Próféták azonban voltak és vannak is. Nem olyan próféták, akik Krisztusról jövendölnek, hanek olyanok, akik megmagyarázzák a régi krisztusi jövendöléseket. Ezek a próféták az Egyház tanítói. Ugyanis senki sem magyarázhatja meg a jövendölés értelmét, ha nincs meg benne a prófétai lélek. Tudta az Úr, hogy ezután a különféle eretnekségek hamis tanítói lépnek majd föl, azért figyelmeztet minket: „Óvakodjatok a hamis prófétáktól." Mivel az eretnekek nem határozott pogányok módján, hanem a keresztény név alá rejtőzködve működnek, azért nem azt mondja: „Nézzétek vagy tekintsétek őket", hanem: „Óvakodjatok tőlük." Ahol biztos dolog van, azt nézzük (látjuk); ahol bizonytalan, ott óvakodunk, vagyis vigyázva tekintünk oda. — *Ar. Szent János.*

Nehogy valamelyik eretnek tanító azt mondhassa:

nem őket mondotta az Úr hamis prófétáknak, hanem a pogányok és zsidók tanítóit, azért az Úr hozzáteszi ezt is: „Kik juhok ruházatában jönnek hozzátok." Juhoknak mondja a keresztényeket; „juhok ruházatának" a vallásosság és kereszténység külső látszatát. — *Ar. Szent János.*

Még azt se mondhassa az eretnek, hogy a bűnös tanítókról mondja ezt az Úr, azért hozzácsatolja még ezt is: „Belül pedig ragadozó farkasok." A katolikus tanítókat, ha bűnösök, a test szolgáinak mondjuk. De mégsem ragadozó farkasok, mert nincs szándékuk elpusztítani a keresztényeket. Nyilvánvaló tehát, hogy ezt az eretnek tanítókról mondja. Azok adják a jó keresztényt, hogy így a keresztény híveket gonosz csábításaikkal szétszaggassák. Róluk mondja az Apostol: „Tudom, hogy elmenetelem után ragadozó farkasok jönnek közétek és nem kímélik a nyájat." (Ap. csel. 20, 29.) — *Ar. Szent János.*

16. *Gyümölcseikről ismeritek meg őket. Vajjon szednek-e a tövisbokrokról szőlőt, vagy a bojtorjánról fügét?*

Itt — úgy látszik, — hamis prófétán mégsem az eretnekeket érti az Úr, hanem azokat a romlott életű embereket, akik külsőleg az erényt mutatják. Azért mondja: „Gyümölcseikről ismeritek meg őket." Az eretnekek életénél ez sokszor szembetűnő, ezeknél azonban sohasem. — *Ar. Szent János.*

Minden igaz dolog, bárki mondja is azt, a Szentlélektől való. — *Szent Ambrus.*

17. *Igy minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem.*

18. *Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt nem teremhet.*

Joggal kérdezhetjük: Milyen gyümölcsre kell figyelnünk? Sokan gyümölcsnek tartják azt, ami a juhok ruházatához tartozik, és így a farkasok becsapják őket. Mert böjtölnek, alamizsnálkodnak vagy imádkoznak az emberek előtt, hogy tessenek nekik mindabban, ami előttük nehéznek látszik. Ezek nem gyümölcsök, amelyekről megismerhetnők őket. Mert ha mindezt jó lélekkel teszik, a juhok tulajdonképpeni ruházatában

járnak; ha pedig rossz szándékkal végzik, akkor bizony báránybőrben lappangó farkasok. — *Szent Ágoston.*

A rossz fának ismertető gyümölcsei az Apostol szerint ezek: „Nyilvánvalóak pedig a test cselekedetei, melyek: paráznaság, tisztátalanság, szemérmetlenség, bujaság, bálványozás, bűbájosság, ellenségeskedések, visszavonások, szakadások, irígykedések, gyilkosságok, részegeskedések, tobzódások és ilyesmik: ezekről előre mondom nektek, mint előbb is mondottam, hogy akik ily dolgokat cselekszenek, nem nyerik el Isten országát." (Gal. 5, 19—21.) — *Szent Ágoston.*

A jó fának gyümölcseit szintén ugyanaz az Apostol sorolja föl: „A lélek gyümölcsei pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, nyájasság, jóság, hosszútűrés, szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság." (Gal. 5, 22—23.) — *Szent Ágoston.*

19. *Minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágnak és tűzre vetnek.*
20. *Azért tehát gyümölcseikről ismeritek meg őket.*

Sokan csak a pokoltól félnek. Én azonban sokkal keservesebb büntetésnek tartom a dicsőség elvesztését, mint a pokol gyötrelmeit. — Elviselhetetlen büntetés a pokol. Mégis, ha valaki tízezer poklot készítene, ezzel semmitsem mondana ahhoz a büntetéshez képest: elveszteni az örök boldogságot és gyűlölni Krisztust. — *Ar. Szent János.*

21. *Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be mennyek országába; hanem aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az megyen be mennyek országába.*

Az Isten szolgájánál mind a kettő szükséges. Az is, hogy cselekedetét beszédje kövesse, de méginkább az, hogy beszédjét cselekedeteivel erősítse. — *Szent Jeromos.*

A Szentírás szokása, hogy a beszédet cselekedetnek tekinti. Ebben az értelemben mondja az Apostol (Tit. 1, 6.): „Azt hangoztatják, hogy ismerik az Istent, de cselekedeteikkel megtagadják." — *Szent Jeromos.*

Nehogy azt gondoljuk, hogy a fönnebb mondott

gyümölcsök közé tartozik az is, ha valaki azt hangoztatja: „Uram, Uram!" és ebből mindjárt jó fára következtessünk, azért emeli ki: „Hanem aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az megyen be mennyek országába." — *Szent Ágoston.*

A mennyek országának útja Isten akaratának a teljesítése és nem Isten ismeretének a hangoztatása. — *Hiláriusz.*

Maga az Úr mondja meg, mi az Isten akarata. „Mert ez Atyámnak akarata, ki engem küldött, hogy mindenkinek, ki a Fiút látja és hisz őbenne, örök élete legyen." (Ján. 6, 40.) A hit szava pedig hitvallásra és a hitszerinti cselekedetre is vonatkozik. Aki tehát nem vallja meg Krisztust és nem él Krisztus szava szerint, az nem megy be a mennyek országába. — *Ar. Szent János.*

Nem azt mondotta az Úr: Aki az én akaratomat cselekszi, hanem: „Aki Atyám akaratát cselekszi." Egyelőre ez felelt meg a mi gyengeségünknek és így akarta megértetni velünk, hogy a Fiúnak nincs más akarata, mint az Atya akarata. — *Ar. Szent János.*

Pünkösd utáni VIII. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 16, 1—9. v.

1. *Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő példabeszédet: Vala egy gazdag ember, kinek sáfára vala; és ezt bevádolták nála, hogy eltékozolja az ő javait.*

Bizonyos téves fölfogástól vezetve az emberek növelik bűneiket és csökkentik jócselekedeteiket. Még pedig attól a helytelen véleménytől eltelve, hogy amit ebben az életben használunk, annak mi urai vagyunk. Azért törekszünk is utánuk, mint valami nagy jó után. Csakhogy a valóság ennek éppen az ellenkezője. Mert mi ebben az életben még a magunk házának sem vagyunk urai, hanem akarva nem akarva, csak vendégeknek és vándoroknak tarthatjuk magunkat, de még ezt is csak rövid ideig. Ha most gazdag is vagy, hamarosan koldus lehetsz. Azért bárki légy is, tudd meg, hogy idegen javak kezelője vagy, és a használati jogot

csak rövid időre kaptad. Vesd ki tehát lelkedből a kevély uralomvágyat, és öltsd magadra a sáfároknak alázatosságát és szerénységét. — *Ar. Szent János.*

Három példabeszédet mondott az Úr azok okulására, akik zúgolódtak ellene, mert a bűnbánókat fogadta. Negyedik és ötödik példabeszéde az alamizsnálkodásról és a takarékosságról szólt. A beszéd alkalmas rendje is úgy kívánta, hogy a bűnbánat után az alamizsnálkodást tárgyalja. — *Béda.*

Ha munkánkat nem az Úr tetszése szerint végezzük, hanem a magunk szeszélye szerint bánunk a ránk bízott dolgokkal, akkor bűnös sáfárok vagyunk. — *Theophylactus.*

2. ***És előhíván őt, mondá neki: Mit hallok felőled? adj számot sáfárságodról, mert tovább nem lehetsz az én sáfárom.***

A sáfárságtól fölmentenek. Napról-napra figyelmeztet is erre az Úr a megtörtént eseményekkel. Az egyik még életteljében volt, estefelé már halott; a másikat meg evés közben érte a halál. Igy különböző módon távozunk sáfárkodásunkból. De a hűséges sáfár, aki a maga jól végzett hivatásában bízik, Szent Pállal föloszolni kíván és Krisztussal lenni; míg a földi javak keresője nyugtalankodik halála óráján. — *Ar. Szent János.*

3. ***Mondá pedig a sáfár magában: Mit csináljak, mert uram elveszi tőlem a sáfárságot? kapálni nem bírok, koldulni szégyenlek.***

Ebből az életből eltávozván, már nem lesz idő a cselekvésre. A földi élet a parancsok gyakorlásának az ideje, a jövő élet pedig a vigasztalásé. Ha semmitsem tettél itt, hiába várod a jövőt, mert akkor még csak kérned sem lehet. Az oktalan szűzek példája erre a legjobb bizonyíték. Ők az okos szűzektől kértek olajat, de üres kézzel kellett visszatérniök. Mindenki a maga hivatása szerinti ruhába öltözködik. Ezt se levetni, se mással elcserélni nem tudja. — *Ar. Szent János.*

4. ***Tudom, mit tegyek, hogy mikor elmozdít a sáfárságból, befogadjanak engem házaikba.***

5. ***Magához híván tehát urának minden egyes adósát, mondá az elsőnek: Mennyivel tartozol uramnak?***

6. *Az pedig felelé: Száz csöbör olajjal. És mondá neki: Vedd elő adósleveledet, ülj le hamar, és írj ötvenet.*

7. *Azután kérdé a másiktól: Hát te mennyivel tartozol? Az pedig felelé: Száz köböl búzával. Mondá neki: Vedd elő adósleveledet, és írj nyolcvanat.*

Ahányszor valaki halálára emlékezik és jótéteményekkel könnyít bűneinek terhén, vagy adósának elengedi az adósságot vagy a szűkölködőn tehetsége szerint segít, az Úrtól kapott vagyonából alamizsnálkodik: sok barátot szerez magának. Ezek tesznek majd bizonyságot az ítélő Bíró előtt, nem szóval, hanem a cselekedetek fölmutatásával, és ezek készítenek neki örök lakóhelyet is. — *Ar. Szent János.*

8. *És dicséré az úr a hamis sáfárt, hogy okosan cselekedett; mert e világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál.*

Ezt a hasonlatot éppen ellenkezőleg kell értenünk: ha dicséretet kapott urától az, aki hamisan cselekedett, mennyivel inkább tetszik Istennek az, aki az ő parancsai szerint cselekszik. — *Szent Ágoston.*

E világ gyermekeinek nevezi azokat, akik úgy gondolkoznak, hogy minden hasznuk a földön van; világosság fiainak pedig azokat, akik Isten iránti szeretetből a lelkiekre törekszenek. A földi dolgok kezelésénél is találkozunk olyanokkal, akik mindent okosan rendeznek el és szorgalmasok, hogy amikor abba kell hagyniok kötelességüket: meglegyen a nyugodt életük. Ha azonban az isteni dolgokkal kell foglalkoznunk, akkor nem fontolhatjuk meg eléggé azt, ami a jövő életben vár reánk. — *Theophylactus.*

9. *Én is mondom nektek: Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba.*

Hogy az embernek halála után üresen ne maradjon a keze, azért halála előtt a szegények tenyerébe helyezze gazdagságát. — *N. Szent Gergely.*

Mammon = gazdagság. Mintha mondaná az Úr: Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonból. Ezt sokan helytelenül értelmezik. Elrabolják a

más vagyonát, hogy azt odaadhassák azután a szegényeknek. Sőt még azt tartották, hogy parancs szerint cselekedtek. Ez a gondolkozásmód azonban helytelen. Az igaz vagyonból alamizsnálkodjál, mert úgysem vezetheted félre Krisztust, a bírót. Ha a szegények vagyonából adsz valamit a bírónak, hogy az neked kedvezően ítéljen, ha a bíró csakugyan kedvezően is ítélt, annyit ér az az igazság, hogy az még neked sem tetszhetik. Ne képzeld ilyennek az Istent. Ő az igazság forrása. Ne adj tehát alamizsnát a kamatból és az uzsorából a híveknek, akiknek Krisztus testét adjuk. Ha ilyen forrásból származó pénzed van, akkor az rossz. Ne tegyetek rosszat! Zakeus azt mondja: „Uram! ime vagyonom felét a szegényeknek adom." (Luk. 19, 8.) Ime, hogyan siet, aki a hamis mammonból barátokat akar szerezni: „Ha valakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette." Ennek igazán más az értelme. Hamis mammon a világnak minden gazdagsága, bárhonnan való is az. Mert ha igazi gazdagságot keresel, az egészen más. Az még a mezítelen Jóbot is gazdagga tette, amikor szívét egészen az Isten töltötte el. Hamis mammonnak mondjuk a gazdagságot, mert nem igazi. Telve van ugyanis szegénységgel és nyugtalankodással. Már pedig, ha igazi gazdagság lenne: nyugalmat adna neked. — *Szent Ágoston.*

A gonoszság eszközének mondjuk azt, amit Isten a magunk és testvérünk fönntartására és szükségletére adott, mi pedig azt magunkra fordítjuk. Valóban gonosz sáfárok vagyunk, ha könnyelműen magunknak tartjuk azt, ami másoknak szükséges. Ne maradjunk meg e szívtelenségben, hanem osszuk el azt a szegényeknek, hogy befogadjanak minket az örök hajlékokba. — *Theophylactus.*

Ha ezek barátságával örök hajlékot szerzünk, akkor — ha adunk — fontoljuk meg, hogy inkább pártfogóinkat, mintsem a szegényeket ajándékozzuk meg. — *N. Szent Gergely.*

Kik laknak az örök hajlékokban, ha nem az Isten szentjei? Kiket kell nekik befogadniok az örök hajlékokba? Nemde azokat, akik szükségleteikben szívesen kiszolgálják őket? Azok Krisztus legkisebb (legkedve-

sebb) gyermekei, akik mindenüket elhagyták és követték őt. Amijök volt, a szegényeknek adták, hogy Istennek minden világi köteléktől és tehertől szabadon szolgáljanak és szinte szárnyalva fölfelé emelkedjenek. — *Szent Ágoston.*

Szerezzetek barátokat a hamis mammonból, hogy a szegényeket segítve az angyalok és szentek kegyelmét elnyerhessétek. — *Szent Ambrus.*

A művészetek művészete az okos alamizsnálkodás. Nem sárból készült házat, hanem örök életet szerez nekünk. — *Szent Ágoston.*

Pünkösd utáni IX. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 19, 41—47. v.

41. *Az időben: Amint Jézus Jeruzsálemhez közeledett, látván a várost, megsiratá azt, mondván.*

Megkönyörül a városon az a Krisztus, aki minden embert üdvözíteni akar. Könyörülő érzelmét mi nem ismerhettük volna meg, ha Ő ezt emberi módon ki nem fejezi. Hulló könnyei tehát részvétérzelmének a jelei. — *Cyrill.*

Példájával is megerősítette Jézus azt a boldogságot, amiről evangéliumában beszélt. Amidőn azt mondja: „Boldogok a szelídek" (Máté 5, 4.), hivatkozik önmagára: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű; és nyugalmat találtok lelketeknek." (Máté 11, 29.) — Másutt meg azt mondja: „Boldogok, akik sírnak." (Máté 5, 5.) — „És amint közeledett, látván a várost, megsiratá azt." — *Origenes.*

42. *Vajha te is megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békességedre szolgálnak, most pedig el vannak rejtve szemeid elől!*

A kegyes Üdvözítő siratja a város pusztulását, mert az nem ismerte meg az ő eljövetelét. Azért mondja: „Vajha te is megismerted volna." Most ugyan te örülsz, pedig valójában sírnod kellene, ha tudnád: mi vár reád. Értsd meg: „Legalább ezen a te napodon, amik békességedre szolgálnak." Mert testi gyönyörködésre adja magát (a város) azon a napon, amely a békes-

ségre adatott neki. Miért van békességére a testi gyönyörködés, azt is megmondja: „Most pedig el vannak rejtve szemeid elől.” Mert hogyha a szív szeme elől nem lennének elrejtve a fenyegető bajok, a jelenvaló dolgokban nem örvendezne. Ezért jön rá hamarosan a fenyegető büntetés. — *Szent Ágoston.*

„Vajha te is megismerted volna.” Mert nem voltak méltók arra, hogy megértsék a Szentírás isteni sugalmazását, amely Krisztus titkait beszélte el. Valahányszor Mózest olvasták, mindannyiszor fátyol borult a szívükre. És mivel nem ismerték meg az igazságot, azért alkalmatlanokká lettek a krisztusi üdvösségre. — *Cyrill.*

43. *Mert rád jönnek a napok, és körülvesznek ellenségeid sáncokkal, bekerítenek és megszorongatnak téged minden felől,*

44. *és földre tipornak téged és gyermekeidet, kik benned vannak; és nem hagynak benned követ kövön, mivelhogy nem ismerted meg látogatásod idejét.*

Itt a római fejedelmeket érti. Azt a pusztulást írja le, amelyet Vespasián és Titus fejedelmek végeztek. — *N. Szent Gergely.*

Aki megjövendölte az elkövetkezendő bajt, mindjárt a templomba ment, hogy onnét kiűzze a vevőket és az árusokat. Ezzel mutatta meg, hogy a nép romlását kivált a papok bűnei okozták. — *N. Szent Gergely.*

Itt jelzi az Úr, hogy eljövetele az egész világ békéjéért történt. Azért jött, hogy békét hirdessen a közelieknek és távoliaknak egyaránt. Azonban a hirdetett békét nem akarták elfogadni, azért az el van rejtve előlük. A városnak közeljövőben bekövetkező pusztulását határozottan megjövendölte. — *Eusebius.*

„Mivelhogy nem ismerted meg látogatásod idejét.” Vagyis: az én eljövetelemet. Mert azért jöttem, hogy meglássalak és üdvözítselek téged. Ha megismertél volna engem és bennem hittél volna, békében élhettél volna a rómaiakkal és minden veszélytől megszabadultál volna. Amint megszabadultak mindazok, akik Krisztusban hittek. — *Theophylactus.*

45. *És bemenvén a templomba, elkezdé kiűzni azokat, kik benne adnak és vesznek vala.*

Isten azt akarja, hogy az ő háza ne a kereskedésnek a csarnoka, hanem a szentségnek a háza legyen. Rámutat arra is, hogy a papság ne nyerészkedésből, hanem hivatása szerint ingyen végezze a kötelességét. — *Szent Ambrus.*

46. ***Mondván nekik: Irva vagyon: Az én házam imádság háza, ti pedig azt latrok barlangjává tettétek.***

Krisztus megmagyarázza, hogy az Anyaszentegyházban sokan lesznek, akik a maguk ügyeivel többet törődnek, mint Istenével, és az Egyházat gonoszságaik mentsvárának tartják, ahelyett, hogy Krisztus szeretetét követnék, bűneiket megvallanák és bocsánatot nyerve, megjavulnának. — *Szent Ágoston.*

47. ***És tanít vala mindennap a templomban.***

Üdvözítőnk még a méltatlanoktól és hálátlanoktól sem vonta meg beszédének igéit. Legszívesebben azonban a megtérőkkel beszélt. Amikor pedig a fegyelem szellemét visszaállította bennünk, kegyelemajándékaival halmozta el őket. — *N. Szent Gergely.*

Jézus szavaiból és tetteiből az következett volna, hogy Őt, mint Istent, imádják. De ők ahelyett, hogy ezt tették volna: halálra keresték. Azt mondja ugyanis a Szentírás: A papi fejedelmek és az írástudók és a nép főemberei igyekvének őt elveszíteni. — *Cyrill.*

Vagy azért, mert mindennap tanított a templomban vagy mert kiűzte a templomból az árusokat, vagy mivel a templomba jövén, mint király és úr, a hívő sereg előtt mennyei dicsőségben volt része. — *Béda.*

Kik az Isten házát latrok barlangjává teszik. Mert a rossz emberek, amikor az istenházában vannak, ott gonoszságuk kardjával megölik felebarátjukat, pedig közbenjáró imádságukkal felebarátjuk életrekeltésén kellene dolgozniok. Templom maga a hívő lelke is. Ha rossz gondolatokkal foglalkozik és testvérét sérti, mintegy latrok barlangjává válik a lelke. Ha azonban a rossztól őrzi a lelkét: akkor az igazság mindennap, mint a maga templomában, úgy tanítja az embert. — *N. Szent Gergely.*

Pünkösd utáni X. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 18, 9—14. v.

9. *Az időben: Mondá Jézus némelyekhez, kik elbizakodtak, hogy ők igazak, és másokat megvetettek, e példabeszédet.*

Nem a kevélyek, hanem az alázatosak hisznek. Azért Jézus előbb egy példabeszédet mond az alázatosságról, a kevélység ellen. — *Szent Ágoston.*

A kevélység a többi szenvedélynél jobban nyugtalanítja az ember lelkét, azért Jézus gyakrabban is beszél róla. A kevélység ugyanis az Isten megvetése. Ahányszor valaki nem az Istennek tulajdonítja végzett jó cselekedetét, mi egyéb ez, mint Isten megtagadása? Az önmagukban bízóknak, akik nem Istennek tulajdonítanak mindent, hanem képzelt jóságuk miatt másokat még meg is vetnek, mondotta ezt a példabeszédet. Ebben megmutatta, hogy ámbár az igazság közelebb viszi az embert Istenhez, mégis — ha velejárója a kevélység, — a legmélyebbre taszítja az embert. — *Theophylactus.*

10. *Két ember méne föl a templomba, hogy imádkozzék; egyik farizeus, másik vámos.*

Az Úr a buzgó imádságra tanított az özvegy és a bíró példabeszédében, itt pedig a farizeus és vámos történetével arra oktat, hogyan kérjünk Tőle, hogy eredménytelen ne legyen az imádságunk. Elvetette az Úr a farizeust, mert követelődző volt az imádsága. — *Graecus.*

11. *A farizeus megállván, így imádkozék magában: Isten! hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek, rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos is.*

Nem volt elég a farizeusnak, hogy általánosságban minden embert megvetett, megtámadta ő még a vámost is. Nem vétkezett volna annyira, ha a vámossal nem törődik. Ő azonban egyszerre a távollevőket is, meg a jelenlevőt is bántalmazza. Nem hálaadás másoknak a megtámadása. Ha hálát adsz Istennek, akkor csak Istennel foglalkozzál, ne törődj az emberekkel, és ne ítéld meg felebarátodat. — *Ar. Szent János.*

A gőgös ember csak külsőleg különbözik a becsmérlő embertől. A becsmérlő másokat bánt meg, a gőgös azonban öntelt lelkével emeli magát mások fölé. — *Bazil.*

Aki másokat gyaláz, az magának is, másoknak is sokat árt. Először is rosszabbá teszi hallgatóit. Mert ha bűnös hallja a beszédét, az örül, hogy társa van neki a bűnben. Ha pedig igaz ember hallja, akkor a másik bűne önteltté, büszkévé teszi őt. Másodszor: megsérti az Egyház közösségét is, mert a hallgatók nem azt az egy vétkező embert ítélik el, hanem megvetésüket átviszik magára a keresztény vallásra is. Harmadszor: Isten dicsőségét is meggyalázza. Jó cselekedeteinkkel ugyanis dicsérjük az Isten nevét, bűneinkkel azonban gyalázzuk azt. Negyedszer: megzavarja azt, aki a gyalázkodást hallja, mert szemtelenné és ellenségeskedővé teszi őt. Ötödször: büntetésre teszi magát méltóvá a neki nem tetszők elmondása miatt. — *Ar. Szent János.*

12. *Kétszer böjtölök hetenkint, tizedet adok mindenből, amim van.*

Ezzel, hogy a Szentírás azt mondja: „megállván”, kifejezi a farizeus gőgjét. Viselkedése szerint nagyon gőgös természetűnek látszik. — *Theophylactus.*

Azt mondja a Szentírás, hogy a farizeus magában imádkozék. Vagyis: nem az Istenhez fordult, hanem önmagába tért a kevélység bűnével. Mert így kezdi imádságát: „Isten! hálát adok neked.” — *Bazil.*

A farizeus nem azért kap szemrehányást, mert hálát ad az Istennek, hanem azért, mert nem kíván ő semmitsem, hogy adjanak neki. Hiszen neked mindened van és bővelkedel; miért is kérnél? „És bocsásd meg a mi vétkeinket...?” Ki az tehát, aki büntetés nélkül ellene áll a kegyelemnek és arról vádolják, hogy kevély a hálaadásban? Halljuk csak, ki mondja: engem az Isten emberré teremtett, én meg magamat tettem igazzá! Rosszabb és utálatosabb a farizeusnál, aki kevélyen igaznak tartja magát, és azért Istennek hálát ád. — *Szent Ágoston.*

Figyeld meg a farizeus imádságának sorrendjét.

Először arról beszél, ami nincs meg benne; azután elmondja, mije van: „Nem vagyok olyan, mint a többi emberek, rabló, igaztalan, házasságtörő." — *Theophylactus.*

Legalább azt mondhatná: „Mint sok ember." De mit jelent ez: „Mint a többi emberek", ha nem azt, hogy mindenki rajtam kívül? Én — úgymond, — igaz vagyok; a többi bűnös. — *Szent Ágoston.*

A büszkék fölfuvalkodottságát négyféle dolog bizonyítja: 1. azt tartják magukról, hogy jók; 2. ha hiszik is, hogy a jót Isten adta nekik, de azt tartják, hogy azt a maguk érdemével szerezték meg; 3. kérkednek azzal, amijök nincs; 4. másokat megvetnek és rendkívüli módon ki akarják mutatni, amijök van. A farizeus is jócselekedeteit kiváltképpen önmagának tulajdonítja. — *N. Szent Gergely.*

A farizeust a szomszédos vámos jelenléte még nagyobb fölfuvalkodásra készteti. Azt mondja ugyanis: „Mint ez a vámos is." Mintha mondaná: Én egyedül vagyok, de ez a többiek közül való. — *Szent Ágoston.*

Íme: szívének városát kevélységével kinyitotta az ostromló ellenségnek, amit hiába zárt el böjtjeivel és imádságaival. Hiába erősítik a város többi helyét, ha van egy meg nem erősített hely is, ahol az ellenségnek szabad bejárata van. — *N. Szent Gergely.*

Kutasd csak a farizeus szavait: semmitsem találsz abban, hogy az Istent kérné. Fölment ugyan imádkozni, de nem akarja kérni az Istent, hanem önmagát dicséri és szavaival sértegeti az Istent. A vámos azonban lelkébe vonul vissza és istenfélelemre indul. — *Szent Ágoston.*

13. *A vámos pedig távol állván, szemét sem merte fölvetni az égre, hanem mellét verve mondá: Isten! légy irgalmas nekem bűnösnek.*

Ámbár azt olvassuk, hogy a vámos állt, mégis különbözött a farizeustól szavaival és viselkedésével, de különösen töredelmes szívével. Mert szégyelte szemét az égre emelni. Méltatlannak tartotta, hogy az isteni dolgokra tekintsen, amikor eddig inkább nézte és kereste a földi javakat. Azután mellét verte. Szívét némi-

leg megbüntette rossz gondolatai miatt, azután álmából fölébresztette. Nem is kért Istentől mást, csak az ő könyörületességét. Azért mondotta: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek." — *Theophylactus.*

Az imádságnál senki se mondjon át nem érzett szavakat. Ne mondja: „Nem merek szólni, szégyenlem magam, nem tudom a számat kinyitni." Ez ördögi tisztelet volna. Mert az ördög az Istenhez vezető minden külső bejáratot úgyis el szeretne zárni előlünk. — *Ar. Szent János.*

14. *Mondom nektek: ez megigazulva méne haza, inkább, mint amaz; mert mindaz, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és ki magát megalázza, felmagasztaltatik.*

Csodálkozol rajta, hogy az Isten megbocsát annak, aki bűnösnek vallja magát? Távol állt. Mégis közeledett az Istenhez. És az Isten távolról is rátekintett. Mert: „Fölséges az Úr és rátekint az alázatosokra." (137. zs. 6. v.) Még a szemét sem merte az égre emelni, hogy az Istent lássa. Lelkiismerete nyugtalankodott. A remény mégis fölemelte őt. Mellét verte és önmagát büntette. Azért is az Úr megbocsátott a bűnbánónak. Hallottad a kevély vádlót, hallottad az alázatos bűnöst is. Most hallgasd meg az ítélőbírót: „Mondom nektek: ez megigazulva méne haza, inkább, mint amaz; mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik." — *Szent Ágoston.*

Az alázatosságnak többféle jelentése van. Először is erény az. Az 50. zsoltár szerint: „A töredelmes, alázatos szívet, Isten, nem veted meg." (50. zs. 19.) Azután az alázatosság megnyugvás a viszontagságok közepette. A zsoltáros mondja: „A földön megalázott az én életem." Van azután szolgai alázatosság (meghunyászkodás) is. A bűnnek, kevélységnek és a birtokvágynak a szolgálata. Hiszen van-e alázatosabb (alávetettebb) azoknál, akik a gazdagság vagy hatalom igája alatt nyögnek és ezt a szolgaságot becsülik nagyra? — *Ar. Szent János.*

Van erényes nagyravágyás is. Ha nem kicsinyes módon gondolkozol, hanem nagylelkűen az erényeket

tartod szemed előtt és azok elérésére törekszel. Ez a lelki emelkedettség megnyilvánul a bajok elviselésénél, de meglátszik a földi dolgok megvetésében, az égiek keresésében és az Istennel való társalgásban is. A lelki emelkedettség (istengyermeki önérzet) úgy különbözik az önteltséggel járó gőgtől, mint az egészséges testi szervezet a vizibetegségtől fölfujt testtől. — *Bazil.*

A gőgös önteltség még az égből is letaszíthatja azokat, akik nem vigyáznak magukra; míg az alázatosság még a gonoszság mélységeiből is fölemelheti az embert. Alázatosság üdvözítette a farizeus helyett a vámost, és vezette még az apostolok előtt is a mennyországba a latort. A gőg azonban még a hatalmas angyalokat is bajba hozta. — *Ar. Szent János.*

Valaki csodálkozhatik rajta, hogy a farizeust ezért a kevés dicsérő szaváért is elítélte az Úr, míg Jóbot hosszas magasztaló beszédjéért megdicséri a Szentírás. A farizeus, amikor minden ok nélkül így dicsekedett, még másokat gyalázott is, Jóbot pedig barátai sürgették, és betegsége kényszerítette, hogy Isten dicsőségére föltárja a saját erényeit, és ezzel az embereket az erényekben való előhaladásra buzdítsa. — *Theophylactus.*

Pünkösd utáni XI. vasárnap

Szentírási szöveg: Márk 7, 31—37. v.

31. *Az időben: Jézus eltávozván Tirus vidékéről, Szidonon át a galileai tengerhez méne, a tíz város határai közé.*

A pogányok városaiban az Úr nem akart sokáig tartózkodni, nehogy a zsidók azt higgyék róla, hogy a törvényt megszegi, mert a pogányokkal érintkezik. — *Theophylactus.*

32. *Ott hozzá vivének egy siketnémát, és kérék őt, hogy tegye rája kezét.*

33. *És félrevivén őt külön a seregtől, füleibe bocsátá ujjait és köpvén, illeté nyelvét.*

A süketnémát a tömegtől elkülöníti, hogy az isteni csodát ne tegye nyilvánosan. Igy oktat minket, hogy

kerüljük a hiú dícséretet és felfuvalkodottságot. Mert csak az alázatos és szerény tehet csodát. Ujját a süketnéma fülébe bocsátotta, pedig egyetlen szavával is meggyógyíthatta volna. Hogy megmutassa nekünk: isteni erővel van fölruházva az istenséggel egyesült teste és működése is. Ádám bűne miatt az emberi természetre sok szenvedés vár, mert az ember tagjai és érzékei megsérültek. Jézus azonban az ő eljövetelével tökéletesítette az emberi természetet. Azért ujjaival megnyitotta a süketnéma füleit és nyálával visszaadta beszélő képességét. — *Ar. Szent János.*

Igy mutatta meg, hogy a szent testnek (az ember testének) minden része Istentől való és azért szent. Még a nyál is, amellyel a nyelv kötelékét megoldotta. Minden nyál-köpet fölösleges, de az Úrnál még az is istenivé válik. — *Theophylactus.*

34. *És föltekinte az égre, fohászkodék, és mondá neki: Effeta! azaz nyíljál meg!*

Föltekintett az égre, hogy megtanítson minket arra, hogy a néma beszélőképességét, a süket hallását, és minden beteg az ő orvosságát onnan fölülről keresse. Fohászkodik, nem azért, mintha neki fohászával kellett volna kérnie az Atyát, hiszen Ő az Atyával együttesen ad mindent a kérőknek; hanem hogy nekünk példát adjon: hogyan kérjük magunknak és felebarátainknak az égi oltalmat és kegyelmet. — *Béda.*

35. *És azonnal megnyilának fülei, és megoldódék nyelvének köteléke, és helyesen szól vala.*

„Effeta!" vagyis „nyíljál meg!" tulajdonképpen a fülre vonatkozik. Mert a fül megnyitása kell ahhoz, hogy az ember hallhasson. A nyelv beszédéhez pedig a nyelv odatapadt kötelékének föloldása szükséges. Itt az egy és ugyanazon Krisztusnak kettős természete külön is megnyilvánul. Föltekint az égre, hogy mint ember fohászkodjék és kérje az Istent; de mindjárt egyetlen szavával, mintegy az isteni méltóság hatalmával, meggyógyítja a süketnémát. — *Béda.*

36. *És megparancsolá nekik, hogy ezt senkinek se mondják. De mennél jobban tiltá nekik, annál inkább hirdeték.*

Ezzel arra tanít minket Jézus, hogy ne az ő erejében (isteni hatalmában), hanem keresztjében és alázatosságában dícsérjük őt. — *Szent Jeromos.*

A hegyre épített és minden oldalról körülkerített várost nem lehet elrejteni. És az alázatosság mindig megelőzi a dicsőséget. — *Szent Jeromos.*

Ebből megtanulhatjuk, hogyha valakivel jót teszünk, ne várjunk azért tetszést vagy dícséretet. Ha pedig jót tettek velünk, akkor a jótevőt hirdessük és dícsérjük, még akkor is, ha az nem akarná. — *Theophylactus.*

37. *És szerfölött csodálkozának, mondván: Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat, és megszólaltatta a némákat.*

A Krisztustól meggyógyítottak elbeszélései után a tömeg még jobban csodálkozott és Krisztus jótéteményeit magasztalta. — *Glossa.*

Misztikus értelemben. — Süketnéma az, akinek nincs füle az Isten igéjének a hallgatására, de a szája sem nyílik meg az Istennel való társalgásra. Az ilyenekért kérjük az Urat, gyógyítsa meg őket, hogy tudjanak beszélni az Úrral és tanulják meg, hogyan kell az isteni beszédet meghallgatni. — *Béda.*

A tömeg gondolkozásától, a bűnös cselekedetektől és a rossz társaságtól mindig külön kell vinnünk azokat, akiket meggyógyítani akarunk. A fülbe bocsátott ujj a Szentlélek szava és ajándéka. Erről mondja a Szentírás: „Az Isten ujja ez." A nyál az isteni Bölcseség. Ez nyitja meg az emberek nyelvének a kötelékét, hogy mondhassák: „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában" stb. — Föltekintvén az égre, fölsóhajtott. Igy tanít, hogy könyörögjünk Istenhez és szívünk kincsét az égbe helyezzük. A szív bűnbánatsóhajaival tisztulunk meg a test oktalan örömeitől. Megnyitotta fülét szent énekre, himnuszra és istendícséretre. Megoldotta nyelvét, hogy jól beszéljen — és még büntetéssel se tudják attól visszatartani. — *Szent Jeromos.*

Pünkösd utáni XII. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 10, 23—37. v.

23. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Boldogok a szemek, melyek látják, amiket ti láttok.*

Föntebb azt mondotta Jézus: „Senki sem tudja, kicsoda az Atya, hanem csak a Fiú és akinek a Fiú ki akarja nyilvánítani.” Most pedig boldogoknak mondja az apostolokat, akiknek az Atya őáltala nyilvánította ki magát. És tanítványaihoz fordulván, mondá: Boldogok a szemek, amelyek látják, amiket ti láttok. Feléjük fordul, mert elhagyta a lelkileg süket és vak zsidókat, akik még látni sem akarták őt. És egészen azok felé fordult, akik őt szeretik. Boldogoknak hirdeti azokat a látó szemeket, amelyek azelőtt mást néztek. Azt jegyezzük meg magunknak, hogy a „látni” nem a szem cselekedetét jelenti, hanem a lélek örömét a kapott jótéteményen. Például, ha valaki azt mondja: Ő látja a földi javakat, vagyis örvendez a földi javakban a 125. zsoltár szerint: „Lásd Jeruzsálem javait.” Mert a zsidók közül sokan látták Krisztust testi szemükkel isteni dolgokat cselekedni. Mégsem illeti meg mindnyájukat a „boldog” jelző, mert nem hittek. De nem is látták lelki szemükkel az Isten dicsőségét. Boldogok tehát a mi szemeink, hogy hitünkkel látjuk az értünk emberré lett Igét. Istenségének dicsőségét adta nekünk, hogy minket szentségben és igazságban magához hasonlóvá tegyen. — *Szent Cyrill.*

24. *Mert mondom nektek, hogy sok próféta és király kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látta, és hallani, amiket ti hallotok, de nem hallotta.*

Boldogoknak mondja őket és mindazokat, akik őt egyszerűen hittel nézik. Mert a régi próféták és királyok az Istent testileg akarták látni és hallani. — *Theophylactus.*

Máté határozottabban prófétáknak és igazaknak nevezi. Mert valóban nagy királyi lelkek azok, akik a kísértés indulataiba nem egyeznek bele, hanem azokat leküzdik. — *Béda.*

Ebből sokan azt következtetik, hogy a próféták nem ismerték Krisztust. De ha azt kívánták látni, akit az apostolok láttak, akkor ismerték is Őt. Tudták róla, hogy eljön az emberekhez és azt adja nekik, amit adott. Hiszen ezek közül senki sem kívánta azt, amit lélekben el nem gondolt. Ismerték tehát az Isten Fiát. Azért az Úr nemcsak egyszerűen azt mondja: „Látni akartak engem”, hanem: „Látni, amiket ti láttok”; nem így mondja: „Hallani engem”, hanem: „Hallani amiket ti hallotok.” Látták tehát Őt, ha nem is mint embert, az emberek között élő vagy isteni méltósággal beszélő Istenembert. — *Ar. Szent János.*

A próféták távolból mintegy tükörben és képletesen (képzeletben) látták az Urat, az apostolok pedig maguk előtt. Azért ha kérdezni akarták Őt vagy tanulni szerettek volna tőle valamit, tudták, hogy közvetlenül velük van és nekik nincs szükségük angyalokra vagy égi jelenésekre, hogy az tanítsa őket. — *Béda.*

25. ***És íme fölkele egy törvénytudó, kisértvén őt, és mondván: Mester! mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem?***

Egyes szószátyár emberek bejárták egész Zsidóországot, vádolták Jézust, és azt beszélték róla, hogy Mózes törvényeit szükségteleneknek tartja és új tanokat hirdet. A törvénytudó arra akarta csábítani Jézust, hogy valamit Mózes ellenére mondjon, azért hozzáment, megkísértette és Mesternek nevezte őt, noha tanulni nem akart tőle. Mivel pedig az Úr a hozzájövőknek az örök életről szokott beszélni, azért a törvénytudó is fölhasználja ezt az alkalmat a beszédre. Ravaszul kísérti az Urat, azért nem is hall mást, csak Mózes tanítását. — *Szent Cyrill.*

Fönnebb azt mondotta az Úr tanítványainak, hogy a nevük be van írva az égbe: azért — miként gondolom, — a törvénytudó ezt az alkalmat használta föl arra, hogy megkísértse az Urat. — *Béda.*

26. ***Ő pedig mondá neki: Mi vagyon írva a törvényben? miképpen olvasod?***

A törvénytudó azok közül való volt, akik magukat törvénytudóknak tartották, mert a törvény betűjét

megtartották, de a törvény szellemét nem értették. Az Úr a törvény szövegéből bizonyítja, hogy a törvényben járatlanok, mert a törvény mindjárt kezdetben hirdette az Atyát és a Fiút, és az Úr megtestesülésének titkát. — *Szent Ambrus.*

27. *Amaz felelvén, mondá: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből, és minden erődből és egész elmédből; felebarátodat pedig, mint tennenmagadat.*

Ebből megérthetjük, hogy a lélek minden tehetségét az isteni szeretet erényének kell alávetnünk, még pedig nem kelletlenül, hanem férfiasan. — *Theophylactus.*

A törvény szándéka szerint az Isten iránti szeretet három dolgot követel tőlünk, hogy elvonjon minket a világnak hármas hatásától. A birtoklás, dicsőség és élvezet vágyának a leküzdését. Jézust is e három dologban kísértette meg az ördög. — *Maximus.*

Azt mondja az Úr: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. De hogyan lehet a másikhoz résztvevő és irgalmas az, aki helytelenül élve, kegyetlen még önmagához is? — *N. Szent Gergely.*

Ha valaki azt kérdezi tőlem, hogyan szerezheti meg az isteni szeretetet: annak azt mondom, hogy az isteni szeretetet nem lehet megtanulni. Miként nem lehet megtanulni azt, hogy a világosság láttán örüljünk, az életet kedveljük, szüleinket, növendékeinket is szeressük: annál kevésbé lehet megtanulni az isteni szeretet tudományát. Mégis bensőnkben el vannak rejtve a szeretet magvai. Ezek pedig Istenhez vonzanak minket. Ha ezeket a szeretetmagvakat érleljük, az isteni tanítást elfogadjuk és az Isten parancsát szorgalmasan megtartjuk, a szeretetet óvatosan ápoljuk, akkor az isteni kegyelem segítségével a tökéletes szeretetre is eljutunk. Természetünk szerint ugyanis szeretjük a jót, szeretjük a magunk és felebarátunk javát is, jótevőink iránt pedig önkéntelenül is hálát érzünk. Ha tehát jó az Isten, minden igaz dologban a jót kívánjuk, amit szándékosan teszünk, az természetszerűen bennünk is megvan: akkor szeretnünk kell az Istent. Még akkor is, ha szeretetét egyáltalán nem érez-

nők, azért mert Tőle vagyunk, módfölött kellene Őt szeretnünk, hiszen Teremtőnk. Mindnyájunk legnagyobb jótevője Ő, akit már természetszerint is, szeretünk. Az első és a legnagyobb parancs: az isteni szeretet parancsa. A második az első parancsnak a kiegészítője: a felebaráti szeretet. Istentől erőt kapunk ezeknek a parancsolatoknak a teljesítéséhez. Ki ne tudná, hogy az ember nem remete vagy erdei lakos, hanem szelíd és társas lény? Hiszen természetünk sajátsága, hogy együtt éljünk, egymást kölcsönösen segítsük és embertársunkat szeressük. Aminek tehát már kezdő magvát megadta nekünk az Úr, bizonyosan annak gyümölcsét is elvárja tőlünk. — *Bazil.*

Figyeld csak meg, hogy mind a két parancsot egyformán megköveteli tőlünk az Úr. Istenről azt mondja: „Teljes szívedből szeresd." Felebarátodról meg: „Szeresd úgy, mint tenmagadat." Ha ezt lelkiismeretesen megtartjuk, akkor nincs szolga vagy szabad, győző vagy legyőzött, gazdag vagy szegény, még az ördög incselkedése sem volna köztünk ismeretes: mert még a polyva is jobban eltűrné a rádobott parazsat, mint az ördög a buzgó szeretetet. Annyira legyőzi őt az állhatatos szeretet. — *Ar. Szent János.*

28. *És mondá neki: Helyesen feleltél; ezt cselekedjed és élni fogsz.*

Amikor a törvénytudó válaszában megmondotta: mi van a törvényben, Krisztus, a mindenttudó, szétszakította a törvénytudó hamisságának hálóját és azt mondta neki: „Helyesen feleltél; ezt cselekedjed és élni fogsz." — *N. Szent Gergely.*

29. *Amaz pedig igazolni akarván magát, mondá Jézusnak: De hát ki az én felebarátom?*

Az Üdvözítő megdícsérte a törvénytudót, hogy helyesen felelt. A törvénytudó azonban elbizakodott volt. Ő senkit sem tartott felebarátjának, mert őhozzá senki sem hasonlítható igazságban. Azért mondja róla a Szentírás: „Amaz pedig igazolni akarván magát, mondá Jézusnak: „De hát ki az én felebarátom?" Megtámadták ezt a törvénytudót a különféle bűnök. A ra-

vaszság vezette a kérdésre, most meg az elbizakodottságba esett. Kérdésében: „De hát ki az én felebarátom?" megmutatja, hogy nincs benne felebaráti szeretet, mert nem tartja a másik embert felebarátjának. Következőleg nincs benne Isten iránti szeretet sem; mert aki nem szereti felebarátját, akit lát, az hogyan szerethetné Istent, akit nem lát? — *Szent Cyrill.*

30. *Felvévén pedig Jézus a szót, mondá: Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba menvén, rablók közé került, akik kifosztották őt, és sebesre vervén, félholtan hagyták őt és eltávozának.*

Az Üdvözítő nem az ember cselekedetei vagy méltósága szerint, hanem természetének megfelelően határozza meg: ki a mi felebarátunk. Szinte mondja: Ne gondold, hogyha igaznak is tartod magad, neked nincs felebarátod. Mindenki, aki veled egy természetű, felebarátod is. Légy tehát te is neki felebarátja, szeretettel és gondoskodással. És a szamaritánus példájára utalta a törvénytudót. — *Theophylactus.*

Jól nevezte meg: kit kell szeretnünk. Mert nem azt mondja: „Egy *valaki*, hanem egy *ember* Jeruzsálemből Jerikóba menvén." Azért ez a példabeszéd az egész emberiségre vonatkozik. — *Theophylactus.*

Ez az ember Ádám, aki az emberi nemet képviseli. Jeruzsálem a béke városa: a mennyország. Ennek boldogságát veszítette el. Jerikó: a hold. Jelképezi a mi halandóságunkat, amiért született, növekedett, férfiúvá lett és megöletett Krisztus. — *Szent Ágoston.*

Jeruzsálem: a béke szemlélése, a mennyország. Mielőtt az ember vétkezett volna, a békét szemlélte a paradicsomban, ahol bármit látott is, az béke és öröm volt a számára. Ismét elment a bűn által megalázott és nyomorúságos ember Jerikóba — a világba, — ahol minden, ami keletkezett, elfogy, mint a hold. — *Szent Ágoston.*

Ennek az embernek legelőször is siralmas a helyzete, mert védtelenül a rablók kezébe került és azok kifosztották őt. Meggondolatlanul, vigyázatlanságban azt az utat választotta, ahol nem kerülhette ki a rablók támadását. Fegyvertelenül nem tudott ellenállni a fölfegyverzett rablóknak, meggondolatlanságában nem

kerülhette el ezeket a gonoszokat, vigyázatlanságában nem tudta elhárítani magától a támadókat. A gonoszság ugyanis mindig föl van fegyverkezve álnoksággal, kíméletlenséggel, csellel, és az mindig kész a kegyetlenkedésre. — *Ar. Szent János.*

A rablók elvették tőlünk, amit kaptunk, a lelki kegyelem (a megszentelő kegyelem) ruháját, és azután megsebesítettek. Ha azonban támadásuk alkalmával szeplőtelenül megőriztük a ruhánkat, akkor a rablók ütései nem ártottak nekünk. — *Szent Ambrus.*

A sebek: a bűnök. Ezek az emberi természet épségét elrútítják. Eltávozának a rablók, nem azért, hogy gonoszságaikat abbahagyják, hanem azért, hogy gonoszságaikat képmutatóan palástolják. — *Bazil.*

31. *Véletlenül azon az úton jött lefelé egy pap, és látván őt, tovább méne.*

32. *Hasonlóképpen egy levita is, midőn azon helyhez ért és látta őt, elméne mellette.*

Ez a kifosztott, félholtra vert ember: Ádám. Ott feküdt az üdvösség segítségétől megfosztva, összeszurkálva a bűnök sebeivel. Az átmenő Áron pap nem segíthetett rajta áldozatával. Az ő testvére, Mózes levita, sem jöhetett segítségére a törvénnyel. — *Ar. Szent János.*

A papban és levitában két korszakot értünk: a törvénynek és a prófétáknak a korát. A papban a törvényt, amely a papságot és az áldozatokat elrendelte. A levitában a próféták jövendöléseit. E két korszak az embert meggyógyítani nem tudta. A törvény ugyanis megadta a bűn ismeretét, de annak a megbocsátására már képtelen volt. — *Szent Ágoston.*

33. *Arra utazván pedig egy szamaritánus, odaméne, és látván őt, könyörületre indula.*

Arra utazott egy szamaritánus. Származása szerint idegen, de irgalmas szívével közeli rokona ennek a szerencsétlen embernek. A szamaritánusban ismerjük meg a mi Urunkat, Jézus Krisztust. Szamaritánus ugyanis őrzőt jelent. Már pedig Róla mondjuk: „Bizony nem szunnyad és nem alszik el, ki őrzi Izraelt." (120.

zs. 4.) Mert: „Miután feltámadt halottaiból, már nem hal meg." (Róm. 6, 9.) Amidőn azt mondták neki: „Nemde jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy, és ördögöd van?" (Ján. 8, 48.) Tagadta, hogy neki ördöge van, mert önmagát ördögűzőnek tartotta, de nem tagadta, hogy ő a gyöngék őrzője. — *Szent Ágoston.*

Krisztus itt nagyon találóan szamaritánusnak mondta magát. Amidőn a büszke törvénytudóval beszélt, kifejtette előtte, hogy sem a pap, sem a levita — tehát a törvény tudói — nem teljesítették a törvény parancsát. Ő maga jött el, hogy a törvény parancsát teljesítse. — *Graecus.*

„Arra utazván." Ezzel fejezi ki az Evangélista az Úrnak ama szándékát, hogy minket meggyógyítson. — *Theophylactus.*

Eljött a bűnös test hasonlatosságában, hogy oda menjen a hozzá hasonlóhoz. — *Szent Ágoston.*

Az úton jött, mert igazi utas volt. Nem most szállott alá, aki miérettünk lejött a földre. — *Graecus.*

Hozzánk jövén megkönyörült rajtunk és irgalmasságával társunkká lett. — *Szent Ambrus.*

Lehet-e nagyobb különbség és lelki távolság, mint a mi Isten és ember, Halhatatlanság és halandó, Igazság és bűnös között fönnáll? Istenben két jó van: igazság és halhatatlanság. Bennünk meg két rossz: gonoszság és halandóság. Ha mind a két rosszat magára vette volna az Úr, akkor hozzánk hasonló lett volna, és velünk együtt szabadítóra lett volna szüksége. Hogy tehát ne az legyen, amik mi vagyunk, de hozzánk mégis hasonló legyen, azért Ő nem bűnös, amint te az vagy; de halandó lett, mint te. Magára vállalta a büntetést, de nem vette föl a bűnt. Igy törölte el a bűnt is, meg a büntetést is. — *Szent Ágoston.*

A seb bekötése a bűn megfékezése. Az olaj a jó remény vigasztalása, amit a bűnbocsánat ád a lelki békével együtt. A bor ösztönöz a lelki buzgóságra. — *Szent Ágoston.*

„Bekötözte sebeinket" szigorú parancsaival. A bűnbocsánat olajával ápolgatja, a borral meg töredelemre készíti lelkünket a fenyegető ítélet ellen. — *Szent Ambrus.*

Az olaj az ember megtérését, a bor az Isten kegyelmét jelenti. Az Isten ajándékát ugyanis csak az fogadhatja el, aki már megtért, és van olaja. Mert a megtéréshez az embernek és az Istennek együttes munkája kell. Olajat és bort öntött az Úr, mert minket emberségével és istenségével is üdvözített. — *Theophylactus.*

„Barmára tette." Bűneinket hordozta és érettünk szenvedett. Az ember baromhoz hasonlított. Azért helyezett a barmára, hogy ne legyünk olyanok, mint a ló és az öszvér. Testünk fölvétele által testünk betegségét gyógyítja. — *Szent Ambrus.*

34. *És hozzája járulván, bekötözé sebeit, olajat és bort öntve azokba; föltevé őt barmára s a szállásra vivé és gondját viselé.*

35. *Másnap elővévén két denárt, a gazdának adá, mondván: viseld gondját neki, és amit ezen felül ráköltesz, mikor visszatérek, megadom neked.*

A két denár: a szeretet két parancsa. Ezt a Szentlélektől kapták az apostolok, hogy hirdessék az evangéliumot. De jelentheti: a jelen és jövő életet is. — *Szent Ágoston.*

Boldog az a szállásadó, aki felebarátjának a sebét gyógyítgathatja. Boldog az, akinek azt mondja Jézus: „Viseld gondját neki, és mit ezen felül ráköltesz, mikor visszatérek, megadom neked." De mikor térsz vissza Uram? Nemde: az ítélet napján? Ámbár ugyan mindenütt és mindig jelen vagy, közöttünk tartózkodol és sohase távozol el tőlünk. Mégis lesz idő, amikor mindannyian testileg visszatérve látunk meg Téged. Add meg tehát, amivel tartozol a boldogoknak, akiknek adósa vagy. Bárcsak mi is becsületes adósok lennénk, hogy visszafizethetnők azt, amit kaptunk. — *Szent Ambrus.*

36. *E három közül mit gondolsz, melyik volt felebarátja annak, ki a rablók közé jutott?*

Sem a pap, de a levita sem volt felebarátja szenvedő embertársának. Csak az, aki megkönyörült rajta. Hiába való a papnak méltósága és törvénytudása, ha jócselekedetével nem bizonyítja azt. — *Szent Cyrill.*

Ebből megérthetjük, hogy az a felebarátunk, aki iránt kifejezzük az irgalmasság kötelességét, ha rászorul; vagy bármikor megmutatni készek vagyunk, amikor arra szüksége van. Következőleg az is felebarátunk, akinek viszont minket kell segítenie. A felebarát neve másokra vonatkozik. Nem lehet valaki másnak a felebarátja, ha egyúttal az is nem felebarátja neki. Ki ne látná be tehát azt, hogy nincs kivétel az irgalmassági kötelesség alól és senkitől sem tagadhatjuk meg a felebaráti szeretetet az Úr mondása szerint: „Jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnek." (Máté 5, 44.) Ebből kitűnik, hogy ezzel a paranccsal: szeretnünk kell felebarátunkat, a szent angyalokat is értjük, mert ezek nagyon sok irgalmasságot gyakorolnak velünk. Azért maga az Úr is akarja, hogy felebarátunknak tekintsük őket, hiszen ő maga is jelezte ezt azzal, hogy segítségére ment az úton félholtan fekvő emberhez. — *Szent Ágoston.*

Nem a rokonság, hanem az irgalmasság tesz felebaráttá minket, mert az irgalmasság természetünknek megfelelő tulajdonság. Ugyanis semmi sincs annyira természetünk szerint, mint megsegíteni emberi természetünk részesét. — *Szent Ambrus.*

37. *Amaz pedig mondá: Aki irgalmasságot cselekedett vele. És mondá neki Jézus: Menj, és te is hasonlóképpen cselekedjél.*

Szinte mondja: Ha valakit elnyomva látsz, ne mondd akkor: Bizonyára haszontalan ember ez. Hanem akár pogány, akár zsidó is az, de segítségedre szorul, ne tagadd meg tőle segítségedet, bármily szerencsétlenség érte is őt. — *Ar. Szent János.*

Pünkösd utáni XIII. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 17, 11—19. v.

11. *Az időben: Amint Jézus Jeruzsálem felé tartott, átméne Szamarián és Galileán.*

Jézus bebizonyítja, hogy a szamaritánusok jóakaratúak, míg a zsidók az előbb mondott jótéteményekért

is hálátlanok. Ugyanis nagy ellenszenvvel voltak a zsidók és a szamaritánusok egymás iránt. Jézus, mint békéltető, mindkettőjük között körüljárt, hogy mind a kettőt egyesítse az új emberben. —*Titus.*

12. *Mikor pedig beméne egy faluba, tíz poklos férfi jöve elébe, kik távolról megállának.*

Azután az Üdvözítő kinyilvánítja dicsőségét. Igy vezeti hitre Izraelt. Mikor pedig beméne egy faluba, tíz poklos férfi jöve elébe. Ezek a városokból és falvakból számüzve voltak és a mózesi törvény szerint tisztátalanoknak tekintették őket. — *Cyrill.*

13. *És fölemelék szavukat, mondván: Jézus, mester! könyörülj rajtunk.*

A poklosok csak egymással társaloghattak. Egyetértőkké tette őket kölcsönös szenvedésük. Az átmenő Jézust várták, és nyugtalanok voltak mindaddig, amíg meg nem látták Őt. És távolról megállának, mert a zsidó törvény tisztátalanoknak tartotta őket. Az evangéliumi törvény azonban nem a külsőt, hanem a belsőt tartja tisztátalannak. — *Titus.*

Távolról állának meg, mert szégyelték a nekik tulajdonított tisztátalanságot. Azt hitték, hogy Krisztus más ember módjára szintén idegenkedik tőlük. Ők ugyan testileg távol állottak, de kérésükkel Jézus közelébe jutottak. „Mert közel van az Úr mindazokhoz, akik őt igazságban segítségül hívják." 144.zs. 18. v. — *Theophylactus.*

A poklosok Jézus nevét mondják és megnyerik, amit kérnek. Mert Jézus annyi, mint Üdvözítő. Azt is mondják: „Könyörülj rajtunk." Hiszen Jézus hatalmát tapasztalatból ismerték. Nem aranyat vagy ezüstöt kérnek, csak azt, hogy Jézus rájuk tekintsen és testi egészségüket visszaadja. — *Titus.*

Nemcsak egyszerűen kérik Jézust, mint halandó embert, hanem Mesternek vagyis Úrnak nevezik Őt. Ez pedig arra vall, hogy Istennek tartják. Jézus pedig azt parancsolja nekik, hogy mutassák meg magukat a papoknak. Mert a papoknak kell meggyőződniök arról, hogy megtisztultak-e a poklosságtól vagy nem. — *Theophylactus.*

14. *Kiket midőn meglátott, mondá: Menjetek, mutassátok meg magatoknak a papoknak. És lőn, hogy amint mentek, megtisztulának.*

A törvény u. i. azt parancsolta, hogy a poklosságtól megtisztultak áldozatot mutassanak be tisztulásukért. — *Cyrill.*

Amidőn tehát azt parancsolta Jézus a poklosoknak, hogy menjenek a papokhoz, nem mondott nekik mást, mint amire a meggyógyultak amúgyis kötelezve voltak. „És lőn, hogy amint mentek, megtisztulának." — *Theophylactus.*

15. *Egyik pedig közülük, látván, hogy meggyógyult, visszatére, nagy szóval magasztalván az Istent.*

A tíz közül kilenc izraelita hálátlan volt, de az idegen szamaritánus visszament Jézushoz és dicsérte az Istent. — *Theophylactus.*

16. *És arcra borulva az ő lábainál, hálát ada; és ez szamaritánus vala.*

A poklosságtól való megtisztulása bizalmat adott a szamaritánusnak, hogy Jézushoz közeledjék. „És arcra borulva az ő lábainál, hálát ada." Arcraborulásával és könyörgésével fejezte ki hitét és jóakaratát. — *Titus.*

17. *Felelvén pedig Jézus, mondá: Nemde tizen tisztultak meg, és kilenc hol vagyon?*

Ebből könnyen megérthetjük, hogy bármiféle származású is legyen valaki, ez nem akadályozza meg őt abban, hogy Istennek tessék. Csak a jóakarata legyen meg. Senki se bízza el magát, ha szentek ivadéka. A kilenc hálátlan is izraelita volt. — *Theophylactus.*

18. *Nem akadt, aki visszatérvén, dicsőséget adjon Istennek, hanem csak ez az idegen.*

Ez bizonyítja, hogy az idegenek készségesebbek a hitre, míg Izrael népe nagyon is lanyha. — *Titus.*

19. *És mondá neki: Kelj föl, menj el; mert hited meggyógyított téged.*

A szamaritánus arcára borul, mert az elkövetett rosszra gondol és miatta szégyenkezik. Az Úr azt pa-

rancsolja neki: keljen föl és menjen el. Aki gyöngeségét beismerve alázatosan leborul, azt az isteni Ige megvígasztalja és tökéletesebb cselekedetekre buzdítja. Ha pedig a hit üdvözíti azt, aki hálaadásra leborul, akkor a hálátlanság elveszti azokat, akik a kapott jókért Istennek dicséretet nem adnak. Azért a hitet alázatossággal kell növelnünk, miként ebben a példabeszédben és történetben látjuk. — *Béda.*

Pünkösd utáni XIV. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 6, 24—33. v.

24. *Az időben: Mondá Jézus az ő tanítványainak: Senki két úrnak nem szolgálhat; mert vagy az egyiket gyűlölni fogja és a másikat szeretni, vagy az egyiket tűrni fogja és a másikat megvetni. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.*

Azt mondja az Úr: Aki lelkileg él, az bűn nélkül meg tudja őrizni a testét, aki azonban nem él lelkileg, az nem tudja. Ennek okát is adja: „Senki két úrnak nem szolgálhat." — *Ar. Szent János.*

Az Úr szándéka szerint: A földies szándék miatt a jó rosszá válik. Azért valaki így gondolkozhatnék: Én jót teszek földi és égi haszonért. Ennek azonban ellenkezőjét állítja az Úr: „Senki két úrnak nem szolgálhat." — *Glossa.*

A gazdagság nemcsak azért káros nekünk, hogy miatta a rablók ellenünk áskálódnak. Az homályossá teszi az értelmünket is. De elszakít minket az Isten szolgálatától is. Ezt bizonyítja az általános tapasztalat. Valóban: „Senki két úrnak nem szolgálhat." Két egymással ellenkező és ellenkezőt parancsoló urat említ Krisztus. A megértés és egyetértés azonban eggyé teheti a sokat. Ezt bizonyítja is: „Mert vagy az egyiket gyűlölni fogja." Azért említ két urat, hogy rámutasson arra is, hogy mily könnyen jobbá változhatik ez a szolgálat. Mert ha azt mondod: A pénz szolgája lettem, mert azt szeretem: Jézus megmutatja, más is lehetséges. Nem viselem el, hanem megvetem ezt a szolgálatot. — *Ar. Szent János.*

A szolgálattevőknek két faja van. Egyesek szívesen

szolgálnak szeretetből, mások meg félelemből. Ha valaki szeretetből szolgál urának, akkor kell, hogy gyűlölje urának az ellenségét. Ha pedig félelemből szolgál neki, akkor szükségképpen amíg az egyiket eltűri, addig a másikat megveti. Az ember szívében vagy földi dolog, vagy Isten uralkodik. Mind a kettő éppen ellenkező hatással van az emberre. Az Isten a természetfölöttiekre emeli a neki szolgálót, a földi dolog pedig az itt lenn levőkre vonzza az embert. Azért egészen helyes ez a következtetés: „Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.". — *Ar. Szent János.*

„Mammon" szír nyelven gazdagságot jelent. Hallja meg tehát azt a kereszténynek nevezett fösvény ember, hogy nem szolgálhat együttesen a gazdagságnak és Krisztusnak. Nem azt mondja az Üdvözítő: „Akinek gazdagsága van"; hanem: „aki a gazdagságnak szolgál". Mert aki a gazdagságnak szolgál. az a gazdagságot őrzi, mint szolga; aki azonban a szolgaság jármát levetette, az kiosztja azt, mint úr. — *Szent Jeromos.*

„Mammon" szón ördögöt is érthetünk, aki a gazdagságon uralkodik. Nem mintha az ördög Isten engedélye nélkül gazdagságot adhatna az embereknek, hanem azért, mert ezzel csalja meg az embereket. — *Glossa.*

Aki a „mammon"-nak, vagyis a gazdagságnak szolgál, az bizonyára annak az alattvalója, akit az Úr a földi dolgok gonosz uralkodójának és e világ fejedelmének nevez. — *Szent Ágoston.*

Jézus meg is nevezi a két urat: „Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak", vagyis: Istennek és az ördögnek. Mert vagy az egyiket gyűlölitek és a másikat (vagyis: Istent) szeretitek; vagy az egyiket eltűritek, a másikat meg megvetitek. Kemény urat szolgál mindaz, aki a mammonnak szolgál. Mert saját kívánságaiba belebonyolódva, az ördögnek van alávetve, akit igazán nem szerethet. — *Szent Ágoston.*

25. *Azért mondom nektek: Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelnél, és a test az öltözetnél?*

Az Úr azt tanítja, hogy aki az Istent szeretni akarja és kerüli azt, amivel Őt megbánthatná: ne gondolja,

hogy két úrnak szolgálhat. Nehogy azonban, amikor a fölösleges dolgokat nem keresi, a szükséges dolgokat meg kétszeres gonddal keresse és értük aggódjék is, hozzáteszi: „Azért mondom nektek: Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek." — *Szent Ágoston.*

Némely kézirat hozzácsatolja ezt is: „Sem arról, mit igyatok." Amit a természet mindenkinek megád, és ami közös szükséglet az állatnál és az embernél, annak a gondjától nem vagyunk teljesen fölmentve. De megparancsolja nekünk, hogy ne aggódjunk arról: mit eszünk. Hiszen arcunk verejtékével megszerezzük magunknak a mindennapi kenyeret. Dolgoznunk kell, de aggódnunk nem szabad. E szavakat: „Ne aggódjatok", a testi táplálékról és a ruházatról értjük; mert a lelki táplálékról és lelki ruházatról igenis gondoskodnunk kell. — *Szent Jeromos.*

Amidőn azt tanítja az Úr, hogy a pénzt vessük meg, nehogy valaki azt hozza föl ellenvetésül: „De akkor hogyan tudunk megélni, ha mindent elvetünk magunktól", — hozzáteszi: „Azért mondom nektek, ne aggódjatok éltetekről." — *Ar. Szent János.*

Vagyis: földi gondok ne vonjanak el az örökkévalóktól. — *Glossa.*

Nem lelki aggódással, hanem testi munkával kell megkeresni a kenyerünket. Bőségesen megadja ezt Isten a szorgalmas munkásoknak, a hanyagoktól azonban büntetésül elveszi. Megerősíti reményünket az Úr, amikor a fontosabb dologról a kisebb dolgokra következtetve mondja: „Nem több-e az élet az eledelnél, és a test az öltözetnél?" — *Ar. Szent János.*

Aki a nagyobb dolgot megadta, az bizonyára a jelentéktelenebb dolgot is megadja. — *Szent Jeromos.*

Ha nem akarná fönntartani azt, ami van, akkor nem is teremtette volna. Amit azonban úgy teremtett, hogy azt táplálékkal tartsa fönn: akkor kell, hogy táplálékot is adjon neki mindaddig, amíg akarja, hogy éljen az, amit teremtett. — *Ar. Szent János.*

26. *Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek-e ti többet azoknál?*

Miután reményünket megerősítette a nagyobb dologról a kisebbre következtetve, azután a jelentéktelenről a fontos dologra emeli a tekintetünket és mondja: „Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak." — *Ar. Szent János.*

Minden állatot Isten az emberért teremtett, az embert pedig önmagáért. Minél becsesebb tehát az ember teremtése, annál jobban gondoskodik Isten az emberről. Ha a nem dolgozó madár talál élelmet, az ember ne találna, akinek Isten megadta a cselekvés tudományát és munkájának a reményét? — *Ar. Szent János.*

27. *Ki adhat pedig közületek gondjai által nagyságához egy könyöknyit?*

Nemcsak a madarak példája, hanem a tapasztalat is azt tanítja: ahhoz, hogy vagyunk és élünk, nem elégséges a mi gondoskodásunk, mert azt az isteni Gondviselés végzi, mondván: „Ki adhat pedig közületek gondjai által nagyságához egy könyöknyit?" — *Glossa.*

Isten naponkint növeli testedet, a te tudtod nélkül. Ha tehát az isteni Gondviselés naponkint dolgozik rajtad, hogyan hagyhatna el szükségeidben? Ha azonban ti gondjaitokkal egy hüvelyknyit sem adhattok testetekhez, hogyan tudnátok azt gondjaitokkal fönntartani? — *Ar. Szent János.*

Mintha mondaná: „Ne legyen gondotok arra, mily magastermetűek lesztek." Amiből megérthetitek, hogy hiába akarnátok egy könyöknyit adni testetek magasságához, azt úgy sem tehetitek meg. Arra hagyjátok tehát testetek ruházatának a gondját, aki elhatározta, hogy mekkora termetűek legyetek. — *Szent Ágoston.*

28. *És a ruházatról mit aggódtok? Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fonnak.*

Az Úr miután bebizonyította, hogy nem kell aggódnunk az ételért, áttér a könnyebb dologra, mert a ruházat nem annyira szükséges, mint az étel, és azt mondja: „És a ruházatról mit aggódtok?" Itt nem a madarak példájára hivatkozik, amit megtehetne a páva vagy hattyú hasonlatos példájával, hanem a liliom példáját említi meg: „Nézzétek a mezők liliomát." Ebből

kettős bőséget akar bizonyítani: a pompázó szépséget és jelentéktelen virág ékességét. — *Ar. Szent János.*

A liliom a meghatározott időben lombosodik, fejlődik és illatot áraszt: és amit a föld nem adhat meg a gyökérnek, azt az Isten láthatatlan munkájával pótolja. Mindenben ugyanazt a teljességet adja, amit ne gondoljunk véletlenségnek, mert az az Isten gondviselésének a munkája. Amidőn azt mondja: „Nem dolgoznak": a férfiak reményét erősíti; ezzel pedig: „és nem fonnak": az asszonyok bizalmát fokozza. — *Ar. Szent János.*

29. *Pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül.*

Ezzel nem a munkát tiltja, hanem az aggódást, amint fönnebb a magvetésről is mondotta. És hogy annál jobban kiemelje ezekben a minden emberi szorgalmat fölülmúló isteni Gondviselést, hozzáteszi: „Mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül." — *Ar. Szent János.*

Ha pedig a földi virágokról, amelyek csak azért nőnek, hogy egyidőre látszassanak és azután elpusztuljanak, így gondoskodik az Isten, elhanyagolhatná-e akkor az embert, akit úgy teremtett, hogy necsak egyideig viruljon, hanem örökké éljen? Íme, mit mond: „Ha pedig a mezei füvet, mely ma vagyon és holnap kemencébe vetik, az Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek?" — *Ar. Szent János.*

30. *Ha pedig a mezei füvet, mely ma vagyon és holnap kemencébe vetik, az Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek?*

Már nem is a liliomot említi, hanem a mezei füvet, hogy annak csekélységét kiemelje. De még egy másik jelentéktelenséget is fölemlít, amikor mondja: „Amely ma vagyon" — és nem mondja: „holnap már nem lesz", hanem, ami sokkalta rosszabb: „holnap kemencébe vetik." — Amidőn azt mondja: „Mennyivel inkább titeket", ezzel kifejezi az emberi nem iránti tiszteletét. Mintha csak mondaná: Titeket, akiknek lelket

adtam, akiket testtel láttam el, akikhez prófétákat küldöttem és akiknek egyszülött Fiamat adtam. — *Ar. Szent János.*

„Kicsinyhitűek", mert igazán kicsiny hitre vall az, amelyik még a kis dolgokban sem biztos. — *Glossa.*

Lelki értelemben a madarak a szent embereket jelentik. Ők a szent keresztség vizében újjászületve, áhítatból megvetik a földi dolgokat és keresik az égieket. Köztük vannak az apostolok, akik az összes szentek vezérei. A „liliom"-on is a szent férfiakat értjük, akik minden törvényes szertartás közvetítése nélkül is, egyedül hitükkel tetszenek az Istennek. Róluk mondja az Énekek éneke: „Enyém a kedvesem és én az övé; ki élvezi a liliomokat." (2, 16.) Az Anyaszentegyházat is érthetjük a liliomon, a hit fénye és a jó társaság illata révén. Erről mondja ugyancsak az Énekek éneke: „Amilyen a liliom a tövisek között."— A fű jelenti a hitetleneket. Róluk mondja Izaiás: „Elszáradt a fű és virágja lehullott." A kemencén az örök kárhozatot értjük. Az egésznek ez az értelme: Ha Isten földi javakat ád a hitetleneknek, mennyivel inkább ád nekünk örökkévalókat! — *Remigiusz.*

31. *Ne aggódjatok tehát mondván: Mit eszünk vagy mit iszunk vagy mivel ruházkodunk?*

Miután egyenkint az ételről és a ruházatról való aggódást eloszlatta, az alsóbbrendű dolgokról véve a bizonyítást, mind a kettőről való aggódást kizárja, mondván: „Ne aggódjatok tehát mondván: Mit eszünk vagy mit iszunk, vagy mivel ruházkodunk?" — *Glossa.*

Az Úr ezt azért ismételte, hogy kifejezze: mennyire szükséges dolog ez, és hogy jobban a szívünkbe vésse. — *Remigiusz.*

Megjegyzendő, nem azt mondja: „Ne keressétek az ételt, italt, vagy ruházatot és ne is gondoskodjatok róla", hanem: „Ne aggódjatok: mit eszünk vagy mit iszunk vagy mivel ruházkodunk." Nekem úgy tűnik föl, hogy itt elítéli azt, aki megvetve a közönséges (egyszerű) ételt és ruházatot, fényűző vagy előkelőbb életet akar élni, és ennek megfelelően étkezni vagy ruházkodni. — *Rabanus.*

32. *Mert mindezt a pogányok keresik. Hiszen tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségtek vagyon.*

Az embernek a maga hibájából még más fölösleges aggodalma is van. Amikor a hasznot és a pénzt a szükségesnél jobban keresi és a lelkieket semmibe sem véve, hozzájuk ragaszkodik, mintha az Isten jóságában nem is bíznék. Ezt tiltja az Úr, mondván: „Mert mindezt a pogányok keresik." — *Glossa.*

Mivel az emberi dolgokban a szerencsének és nem a Gondviselésnek hisznek, azért azt sem tartják, hogy Isten akarata kormányozza az ő életüket, hanem a bizonytalan véletlenre bízzák magukat. Azért joggal félnek és kétségbeesnek, mint akiket senki sem kormányoz. Aki azonban hiszi, hogy őt Isten akarata kormányozza, az bizonyára táplálkozását is az Isten kezébe helyezi. — *Ar. Szent János.*

Nem azt mondja: „Tudja az Isten", hanem: „Tudja a ti Atyátok", hogy így nagyobb bizalomra serkentsen minket. Mert ha Ő atya, akkor nem vetheti meg a fiút, amikor a földi atyák sem tennék meg ezt. Azt mondja az Úr: „Mindezekre szükségtek vagyon." A nagy aggodalomtól őrizkedjetek, mivel szükséges dolgok ezek. Milyen atya lenne az, aki megállhatná, hogy még a szükséges dolgot se adja meg gyermekeinek? A fölösleges dolgot azonban már nem remélhetjük oly erősen. — *Ar. Szent János.*

33. *Keressétek azért először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek mind hozzáadatnak nektek.*

Amennyiben tehát valaki azt hiszi, hogy az Isten akarata kormányozza őt: az táplálékát is az Isten kezébe helyezi. Gondolkodik ugyan a jóról és a rosszról, mert ha ezt nem tenné, sem a rosszat nem kerülné, sem a jót nem követné. De Jézus szerint: „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát." — Az Isten országa a jó cselekedetek megjutalmazása, az ő igazsága pedig az erények útja, a mennyországba vezető út. Ha a szentek dicsőségéről gondolkozol, akkor kell, hogy vagy a büntetéstől való félelemből kerüld a rosszat, vagy a dicsőség utáni vágyból törekedjél a jóra. És ha az Isten igazságáról gondolkozol: mit sze-

ret és mit gyűlöl az Isten, az ő igazsága megmutatja azt az utat, amelyen az istenszerető lelkek járnak. Mert arról nem kell majd számot adnunk, hogy szegények vagy gazdagok vagyunk-e, de arról igen is, hogy jól vagy rosszul cselekedtünk-e. Ez pedig tőlünk függ. — *Ar. Szent János.*

Azt mondja: „Az ő igazságát." Mintha csak azt mondaná: Őáltala és nem a magatok erejével lesztek igazak. — *Glossa.*

A föld az emberek bűnei miatt átkozott lett, hogy ne teremjen. A Gen. 3. szerint: „Átkozott legyen a föld munkád alatt." Áldott lesz azonban, ha jót cselekszünk. Keresd tehát az igazságot és nem hiányzik a kenyered. Azért mondja: „És ezek mind hozzáadatnak nektek." — *Ar. Szent János.*

Tudniillik: a földi dolgok. Itt nyiltan kifejezi, hogy ezek nem olyan javaink, amelyekért jót kellene cselekednünk; de mégis szükségesek. Az Isten országa és az ő igazsága azonban a mi javunk és ebbe van helyezve célunk is. De mivel ebben az életben azért harcolunk, hogy ebbe az országba eljuthassunk, ezt az életet azonban szükséges dolgok nélkül nem élhetjük: azért ezek mind, — úgymond — „hozzáadatnak nektek." — Amidőn pedig azt mondja: *először*, jelzi, hogy ezt azután kell keresni. Nem időbelileg, hanem értékét tekintve. Azt, mint javunkat; ezt, mint szükséges dolgot. Mert példának okáért nem azért kell az evangéliumot hirdetni, hogy együnk; mert úgy kevesebbre becsülnők az evangéliumot az ételnél; hanem azért kell ennünk, hogy az evangéliumot hirdethessük. Akik először az Isten országát és az ő igazságát keresik, vagyis akik minden dolognak elébe helyezik, hogy azt a többiekre való tekintettel keressék, ne aggódjanak, hogy a szükséges dolgokban hiányt szenvednek. Hiszen mondja az Úr: „Ezek mind hozzáadatnak nektek." Vagyis: Következetesen, minden akadályoztatás nélkül; nehogy amikor azt keresitek, akkor ettől elforduljatok, vagy két célt tűzzetek magatok elé. — *Szent Ágoston.*

Nem azt mondja: „adatnak", hanem: „hozzáadatnak". Hogy megtanuld: a jelenvaló dolgok semmik a jövendő dolgok nagyságához képest.— *Ar. Szent János.*

Amikor azt olvassuk, hogy az apostolok éheztek és szomjaztak, ne gondold, hogy az Úr nem tartotta volna meg az ő igéretét. Mivel az ő igéretei is segítőeszközök. Ez az isteni Orvos, akinek mi teljesen alá vagyunk vetve, tudja: mikor adja vagy mikor vonja vissza azt, amit nekünk leghasznosabbnak talál. Mert ha valamikor hiányt is szenvedünk (amit gyakran megenged az Isten a mi megpróbáltatásunkra), az nem a mi föltételünk gyöngeségét, hanem az Isten próbáját bizonyítja. — *Szent Ágoston.*

Pünkösd utáni XV. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 7, 11—16. v.

11. ***Az időben: Jézus egy Naim nevű városba méne, és vele menének tanítványai és nagy népsokaság.***

Az Úr csodát csodára halmoz. Fönnebb (a kafarnaumi százados szolgájánál) eléje jöttek és kérték Őt. Most nem is hívják, mégis megy. — *Cyrill.*

Naim, Galilea városa, két mérföldnyire van a Tábor hegytől. Isten akaratából nagy tömeg nép kíséri az Urat, hogy csodájának sok tanúja legyen. — *Béda.*

12: ***Mikor pedig a város kapujához közeledett, íme egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának, ki özvegy volt, és a város sok népe méne vele.***

A föltámadás bizonyítékát nem annyira az Üdvözítő szavaiból, mint inkább cselekedetéből tanuljuk meg. Ő a kisebbnél kezdve rávezeti hitünket a nagyobbakra. Először ugyanis a századosnak nagy beteg szolgáján mutatja meg föltámasztó hatalmát. Azután itt (a naimi ifjúnál) nagyobb hatalmával az embereket rávezeti a föltámadásba vetett hitre, amidőn föltámasztja az özvegyasszony egyetlen fiát, akit már sírba visznek. Azt mondhatná valaki a százados szolgájáról, hogy az nem halt meg. A vakmerők beszédét hallgattatja el Krisztus, mert most az özvegyasszony egyetlen halott fiával találkozik az úton. — *Nyssai Szent Gergely.*

Kevés szóval fejezi ki a nagy szerencsétlenséget. Az anya özvegy volt és több gyermeket már nem re-

mélhetett. Nem volt, akire tekinthetett volna elhúnyt fia helyett. Egyedül ezt táplálta, ez volt házának egyetlen reménye. Mindaz, ami kedves és drága az édesanyának, az itt van a ravatalon. — *Nyssai Szent Gergely.*

13. *Kit mikor meglátott az Úr, megkönyörülvén rajta, mondá neki: Ne sírj.*

Sajnálatraméltó szenvedés, te sírásra és könnyekre tudsz indítani! — *Cyrill.*

Mintha azt mondotta volna az anyának: „Ne sirasd, mint halottat, akit nemsokára föltámasztva élve láthatsz." — *Béda.*

14. *És oda menvén, illeté a koporsót, mire azok, kik viszik vala, megállának. És mondá: Ifjú! mondom neked, kelj föl.*

Aki a szomorúakat megvígasztalja, azt parancsolja, hogy ne sírjon. Minket is figyelmeztet, hogy elhúnytjaink fölött vígasztalódjunk és a föltámadásban reméljünk. A halottal találkozva, élettel érinti a koporsót. „És odamenvén, illeté a koporsót, mire azok, kik viszik vala, megállának." — *Ar. Szent János.*

Azért nemcsak szóval vitte végbe a csodát, hanem a koporsót is érintette, hogy megértsük: mily hatásos Krisztus szent teste az ember üdvözülésére. Mert ez az életnek a teste, a mindenható Igének erőtadó teste. Miként a tüzesvas a tűz munkáját végzi, úgy a mindent éltető Igével egyesült test is életetadó és haláltelűző lesz. — *Cyrill.*

Az Üdvözítő nem hasonlítható Illéshez, aki a szareptai özvegy fiát siratta; sem Elizeushoz, aki saját testét a holttesthez illette; sem Péterhez, aki Thabitáért imádkozott. Jézus a nemlétezőket létre hívja és a holtakat életre kelti. — *Titus.*

15. *És felüle a halott, és beszélni kezde. És átadá őt anyjának.*

Késedelem nélkül fölemelkedett az, akihez Jézus parancsszavát intézte; mert az isteni hatalom ellenállhatatlan. Halasztást, közbenjárást nem tűr. Ez az igazi föltámadásnak a bizonyítéka, mert a léleknélküli test

nem beszélhet, sem az asszony nem vitte volna házába léleknélküli halott fiát. — *Titus.*

16. *Elfogá pedig mindnyájukat a félelem, és dicsőíték az Istent, mondván: Nagy próféta támadt közöttünk, és az Isten meglátogatta az ő népét.*

Szépen bizonyítja az evangélista, hogy az Úr előbb megkönyörült az asszonyon és azután föltámasztotta a fiát, hogy így nekünk a részvét követendő példáját megmutassa. — *Béda.*

Ez a nagy csoda az érzéketlen és hálátlan nép előtt történt. Nemsokára se prófétának, se a nép jótevőjének nem tartották őt. De ezt a csodát Juda lakói előtt nem titkolhatták el. — *Cyrill.*

Pünkösd utáni XVI. vasárnap

Szentírási szöveg: Luk. 14, 1—11. v.

1. *Az időben: Mikor Jézus szombaton egyik főfarizeus házába ment enni, azok szemmel tarták őt.*

Ámbár az Úr ismerte a farizeusok gonoszságát, mégis résztvett a lakomán, hogy szavával és csodájával hasznára legyen a jelenlevőknek. — *Cyrill.*

2. *És íme előtte vala egy vízkóros ember.*
3. *És megszólalván Jézus, kérdé a törvénytudókat és farizeusokat, mondván: Szabad-e szombaton gyógyítani?*

E kifejezés: „Megszólalván Jézus", az előzőkre vonatkozik: „És ők szemmel tarták őt." Mert az Úr ismeri az emberek gondolatait. — *Béda.*

Kérdésével gúnyolja őket, mint valami oktalanokat. Mert Isten megáldotta a szombatot, ők mégis ezen a napon tiltják a jó cselekedetet. Már pedig átkozott az a nap, amelyiken jót tenni nem szabad. — *Theophylactus.*

Jézus kérdésére joggal hallgattak a farizeusok, mivel tudták, hogy feleletükre mit válaszolna. Mert ha szabad gyógyítani szombaton, akkor miért tartják szemmel az Üdvözítőt? Ha pedig nem szabad, akkor miért gyógyítják ők még az állatokat is? — *Béda.*

Jézus nem törődik a zsidók cselvetéseivel, hanem a

vízkórost meggyógyítja betegségéből. A vízkóros a farizeusoktól való félelméből nem kért orvosságot, mert szombat volt; hanem csak állt, hogy Jézus észrevegye, megkönyörüljön rajta és gyógyítsa meg őt. Tudta ezt az Úr, azért nem is kérdi tőle, akar-e meggyógyulni, hanem rögtön meggyógyítja őt. — *Cyrill.*

4. *Ezek pedig hallgatának. Akkor ő fogván amazt, meggyógyitá és elbocsátá.*

Nem veszi tekintetbe Jézus azt, hogy a farizeusok megbotránkoznak cselekedetén. Csak azt nézi, hogy jót tegyen a szerencsétlennek meggyógyításával. Hozzánk is az illik, hogyha nagy a szükség, ne törődjünk a balgák botránkozásával. — *Theophylactus.*

5. *És szólván nekik, mondá: Ha valakinek közületek szamara vagy ökre kútba esik, nem húzza-e ki azt rögtön szombatnapon?*

Mivel a farizeusok megszégyenítve hallgattak, azért Krisztus megszólaltatja az ő makacs oktalanságukat és véleményüket kinyilvánítja. — *Cyrill.*

Mintha mondaná: Ha tiltja a törvény, hogy szombaton könyörüljünk, akkor szombaton ne legyen gondod veszélybe jutott fiadra. De mit is mondok: fiaddal ne törődj, amikor még az ökröt sem hagyod magára, ha veszélybe jutni látod? — *Theophylactus.*

Jézus a ráleselkedő farizeusoknak bebizonyítja, hogy fösvénységükért is elítéli őket, mert az állat megszabadításánál fösvénységükre (kapzsiságukra) hallgatnak. Mennyivel inkább kell, hogy Krisztus megszabadítsa az embert, aki különb az állatnál? — *Béda.*

6. *És erre nem tudtak felelni neki.*

Megfelelő példával oldja meg a kérdést, hogy megmutassa a farizeusoknak: ők kapzsiságból megszegik a szombatot, és mégis ők vádolják Jézust arról, hogy szeretetcselekedetével megszegi a szombatot. — *Béda.*

A vízkórost kiválóan hasonlíthatjuk össze a fösvény gazdaggal. Mert miként a vízkóros minél többet ivott, annál szomjasabb; úgy az, aki nagyon gazdag, annál jobban kívánja a gazdagságot, pedig azt egyáltalán nem jól használja. — *Szent Ágoston.*

Jó hogy Jézus a farizeusok előtt gyógyított, mert egyesek testi betegsége által kifejezi mások gyöngeségét, szívüknek-lelküknek betegségét. — *N. Szent Gergely.*

7. *A hivatalosaknak pedig példabeszédet monda észrevevén, miként válogatják az első üléseket, így beszélvén hozzájuk.*

Jézus előbb meggyógyítja a vízkórost, akiben túlsok volt a testi folyadék és elnyomta lelkének buzgóságát is. Azután tanítja az alázatosságot, hogy lakodalomban az előkelő hely utáni kívánságot eltávolítsa tőlünk. — *Szent Ambrus.*

8. *Mikor lakodalomba hívnak, ne ülj az első helyre; nehogy ha náladnál előkelőbb ember volna meghíva,*

9. *oda jövén az, ki téged és őt meghítta, azt mondja neked: Adj helyet ennek, s akkor szégyenszemre az utolsó helyet kelljen elfoglalnod.*

Mert gyorsan törekedni a minket meg nem illető tiszteletre: részünkről vakmerőség. Azért az ily cselekedetért szemrehányást érdemlünk. — *Szent Ambrus.*

10. *Hanem mikor meghívnak, eredj, telepedjél az utolsó helyre, hogy mikor jövend, ki téged meghívott, azt mondja neked: Barátom! menj följebb. Akkor dicsőséged leszen az egész asztaltársaság előtt.*

Az Úr nemcsak azt tiltja, hogy az első helyre törekedjünk; de azt is parancsolja, hogy az utolsó helyet keressük. — *Ar. Szent János.*

Ha valaki nem akarja, hogy mások elé helyezzék: eléri azt az isteni határozattal: „Barátom, menj följebb." — Jézus nem fed szigorúan, hanem gyöngéden figyelmeztet: mert a szerénynek elég a figyelmeztetés is. Igy nyeri el mindenki alázatosságáért a dicsőség koronáját. — *Cyrill.*

11. *Mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik.*

Senki se gondolja, hogy Krisztus Urunk megelőző tanítása valami jelentéktelen dolog, ami nem is méltó az isteni Ige fölségéhez. Mert bizonyára nem mondod jó orvosnak azt, aki kész a vízkórságot meggyógyítani,

de a sebes ujjat vagy a fájós fogat nem akarja gyógyítani. Aztán miért volna kis hiba (szenvedély) a hiúság, amellyel az első helyet keresik a letelepülő vendégek? Úgy illik, hogy az alázatosság tanítómestere a rossz gyökérnek minden hajtását kiszaggassa. De azt is fontold meg, hogy ez a figyelmeztetés éppen időszerű volt, mert Jézus jelenlétében keresték oly szenvedélyesen az első helyet a lakomán. — *Theophylactus.*

Jézus e szerény példában megmutatja, hogy a nagyravágyók megvetést érdemelnek, míg az elsőségre nem törekvőknek felmagasztaltatásban lesz részük. Intelméhez ezt a rövid, de nagyon is általános kijelentést fűzi: „Mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik." Jézus isteni meggyőződése szerint és nem emberi véleménye alapján mondja ezt. Mert emberi szokás szerint a törtetők tiszteletet szereznek maguknak, míg az alázatosak dicsőség híjával maradnak. — *Cyrill.*

Mivel ezt a figyelmeztetést az Evangélista hasonlatnak (parabolának) mondja, azért röviden vizsgáljuk meg, hogyan értsük azt titokszerűen (misztikusan). Mindaz, aki Krisztus és az Anyaszentegyház lakodalmára meghívást kapott és az Anyaszentegyház tagjaival egyesülve hitével részt vesz a lakomán, ne büszkélkedjék, mintha másoknál különb vagy arra érdemesebb lenne. Helyet ád a később jövő tiszteletreméltóbb vendégnek, amikor buzgóságával megelőzi azt, aki Krisztusban testvére. Szégyenkezve foglalja el az utolsó helyet, amidőn másokról jót gondol, ha pedig valaki az ő cselekedetét dicséri: megalázódik. De elfoglalja az utolsó helyet is az Eccl. szerint: „Minél nagyobb vagy, annál inkább alázd meg magad." Amikor pedig jön az Úr, akit alázatosnak talál, azt boldogan barátomnak szólítja, és megparancsolja neki, hogy menjen följebb. „Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában." (Máté 18, 4.) — *Béda.*

Pünkösd utáni XVII. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 22, 34—46. v.

34. *Az időben farizeusok mentek Jézushoz.*

A farizeusok és szadduceusok egymás ellenségei voltak, Jézus megkísértésére azonban egyakarattal öszszefogtak. — *Szent Jeromos.*

Összegyülekeztek a farizeusok, hogy sokaságukkal győzzék le azt, akit észokokkal legyőzni nem tudtak. Bevallják, hogy az igazság hiányzik náluk; azért ők nagy számukkal harcolnak. Azt tartották: egy beszéljen mindannyiunk nevében, hogy mindnyájan beszéljünk egy által; hogyha ez győz, mindnyájunkat győzőknek tartanak; ha pedig legyőzik ezt az egyet, akkor csak ő maga szégyenüljön meg. — *Ar. Szent János.*

35. *És kérdé őt közülük egy törvénytudó, kísértvén őt.*

Farizeusnak testvére az, aki nem tanulási szándékból, hanem azért kérdezi meg a tanítót, hogy megkísértse őt. Jézus mondása szerint: „Amit egynek a legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek." (Máté 25, 40.) — *Origenes.*

36. *Mester! melyik a nagy parancsolat a törvényben?*

Kísértésképpen mondja: „Mester," mert nem úgy ejtette ki ezt a szót, mint Krisztus tanítványa. Ha tehát valaki nem akar tanulni az Igétől és nem is adja át neki magát teljes lélekkel, és mégis azt mondja neki: Mester — az a Krisztust kísértő farizeusnak a testvére. — *Origenes.*

A „nagy" parancsolatról kérdezősködik, aki még a legkisebb parancsolatot sem teljesíti. Az kérdezősködjék nagy igazság után, aki már megtette a kicsit.— *Ar. Szent János.*

Nem a parancsolatokat kérdi Jézustól, hanem az első és a nagy parancsolatot. Hiszen, amit Isten parancsol, az mind nagy. Bármit válaszol is tehát Jézus, az a törvénytudónak okul szolgál a gyalázkodásra. — *Szent Jeromos.*

37. *Mondá neki Jézus: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből és teljes elmédből.*

Az Úr úgy válaszolt a törvénytudónak, hogy első szavával az ő képmutató lelkiismeretét mindjárt fölébressze. Szeresd az Istent, — mondá neki, — és ne félj az Istentől. Mert szeretni több, mint félni. Félni a szolgák szoktak, a gyermekek azonban szeretnek. A félelem kényszert, a szeretet szabadságot tételez föl. Aki félelemmel szolgál az Istennek, az elkerüli ugyan a büntetést, az igazság jutalmát azonban mégsem nyeri el, mert akarat nélkül csak félelemből teszi a jót. Nem azt akarja az Isten, hogy szolgailag féljenek tőle az emberek, mint uruktól, hanem azt akarja, hogy szeressék őt, mint atyjukat, aki a fogadott fiak lelkét adta az embereknek. — *Teljes szívvel* szeretni az Istent, azt jelenti, hogy a szíved ne vonzódjék nagyobb szeretettel valamely dologhoz, mint Istenhez. — *Teljes lélekkel* szeretni az Istent annyi, mint teljes biztonsággal meggyőződni az igazságról és erősnek lenni a hitben. Ugyanis más a szív szeretete és más a lélek szeretete. A szív szeretete mintegy testi szeretet, hogy még testileg is szeressük az Istent; amit nem tehetünk, hacsak a földi dolgok szeretetétől el nem szakadunk. A szív szeretete érezhető a szívben, a lélek szeretete nem érezhető, hanem érthető, mert az a lélek szándékában van. Aki tehát azt hiszi, hogy az Istennél minden jó megvan, és kívüle semmi jó sincs, az teljes lélekkel szereti az Istent. — Teljes elmével szeretni az Istent annyi, hogy minden érzék Istennel foglalkozik. Mert akinek értelme Istennek szolgál, akinek figyelme Istenre irányul, akinek gondolatai Isten dolgaival foglalkoznak, akinek emlékezete a jót idézi vissza, az teljes elméjével szereti az Istent. — *Ar. Szent János.*

Teljes szívből, vagyis értelemmel, *lélekből*, vagyis akarattal, *elméből*, vagyis emlékezettel szeress, hogy semmi ellenkezőt se akarj, érezz vagy gondolj. — *Glossa.*

Teljes szívedből, vagyis figyelemmel, cselekvéssel és gondolattal szeresd az Istent. *Teljes lélekből*, vagyis bármikor készséges légy az Isten szolgálatára. *Teljes elmédből*, vagyis mindig csak azt keresd, ami az Istené. — *Origenes.*

38. *Ez a legnagyobb és első parancsolat.*

Ha a kísértő farizeusnak az Úr nem válaszolt volna, azt gondolhatnók, hogy egyik parancs sem nagyobb a másiknál. De az Úr feleletében hozzátette: Ez a legnagyobb és első parancsolat. Ebből megérthetjük a parancsolatról szóló tanítást, hogy van nagy parancsolat, van alsóbbrendű parancsolat és van egészen kis parancsolat. Az Úr nemcsak azt mondotta, hogy ez a *legnagyobb* parancsolat, de azt is, hogy ez az *első* parancsolat. Nem a Szentírás rendje szerint az első, hanem az első az erény méltóságát tekintve. Azonban csak azok teszik meg ezt a nagy és első parancsolatot, akik nemcsak szeretik Urukat-Istenüket, hanem *teljes* szívükből, *teljes* lelkükből és *minden* elméjükből szeretik Őt. — *Origenes.*

39. *A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.*

Az Úr azt is tanította, hogy nemcsak legnagyobb és első parancsolat van, de van az elsőhöz hasonló *második* parancsolat is: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat." „Ha pedig valaki a gonoszságot szereti, a lelkét gyűlöli." (10. zs.) Valóban, aki nem szereti felebarátját úgy, mint önmagát, az nem szereti önmagát sem. — *Origenes.*

Világos, hogy minden embert felebarátunknak kell tekintenünk, mert senkinek sem szabad rosszat tennünk. Már pedig, ha igazán felebarátnak mondjuk azt, akivel irgalmasságot cselekedtünk, vagy akitől irgalmat nyertünk: akkor a felebaráti szeretet parancsában a szent angyalok is benne foglaltatnak, mert a Szentírásból könnyen meggyőződhetünk róla, mily sok jót tettek velünk. Eszerint még a mi Urunkat is felebarátunknak mondhatjuk, mert Jézus Krisztus önmagát nevezte az útszélén félholtan fekvő ember segítőjének. — *Szent Ágoston.*

Aki pedig szereti az embereket vagy azért, mert igazak, vagy azért kell szeretnie, mert igazak lesznek: az éppúgy szeresse önmagát is; vagy mivel igaz, vagy mert igaz lesz; mert akkor szereti felebarátját úgy, mint önmagát, minden veszély nélkül. — *Szent Ágoston.*

Ha azonban magadat nem önmagadért kell szeretned, hanem Azért, aki szeretetednek legtermészetesebb célja: akkor ne nehezteljen egy ember sem, ha őt is Istenért szereted. Aki tehát jól szereti felebarátját, az úgy bánjék vele, hogy az is teljes szívéből szeresse az Istent. — *Szent Ágoston.*

Aki szereti az embert, hasonló ahhoz, aki az Istent szereti, mert az ember Isten képmása, és benne az Istent szeretjük; miként a királyt is az ő képében tiszteljük. Azért mondjuk ezt a parancsolatot hasonlónak az elsőhöz. — *Ar. Szent János.*

40. *E két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták.*

Függ, vagyis oda irányul, ahol a célja van. — *Szent Ágoston.*

E két parancsolatra vonatkozik az egész tízparancsolat, t. i. az első tábla: Isten szeretetének parancsolataira, a második: a felebaráti szeretet parancsolataira. — *Rabanus.*

Aki mindazt teljesíti, ami az isteni és felebaráti szeretetre vonatkozólag meg van parancsolva, az méltó arra, hogy Istentől sok kegyelmet kapjon, és megértsen minden törvényt és prófétát. — *Origenes.*

Mivel két parancsolaton függ a törvény és a próféták, t. i. Isten és a felebarát szeretetén: azért nem ok nélkül a Szentírás gyakran a kettő helyett egyet mond. Vagy Isten szeretetét (mint Róm. 8.): „Tudjuk, hogy az Istent szeretőknek minden javukra válik." Vagy a felebarát szeretetét (Gal. 5, 14.): „Az egész törvény egy szóban teljesedik: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat." Aki tehát felebarátját szereti, az következetesen szereti az Istent is. Mert ugyanazzal a szeretettel szeretjük Istent és felebarátunkat. Azonban Istent önmagáért, magunkat és felebarátunkat pedig az Istenért szeretjük. — *Szent Ágoston.*

41. *Összegyülvén pedig a farizeusok, kérdezé őket Jézus,*
42. *mondván: Mit tartotok ti a Krisztus felől? Ki fia? Felelék neki: Dávidé.*

A zsidók csak embernek tartották Jézust s azért megkísértették őt. Nem kísértették volna meg, ha Is-

tenfiának hitték volna. Jézus meg akarta mutatni nekik, hogy ismeri az ő szívük ravaszságát, mert ő Isten is. Azonban nem akarta nyiltan megmondani az igazságot, nehogy alkalmat adjon a zsidóknak arra, hogy még dühösebbek legyenek. De teljesen hallgatni sem akart, hiszen azért jött, „hogy az igazságot hirdesse," azért olyan kérdést adott föl nekik, hogy már maga a felelet is megmutassa: Kicsoda ő. Azért mondotta: „Mit tartotok ti Krisztus felől? Ki fia?" — *Ar. Szent János.*

43. *Mondá nekik: Miképpen híjja tehát őt Dávid lélekben Urának, mondván:*

44. *Mondá az Úr az én Uramnak: Ülj az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem?*

45. *Ha pedig Dávid őt Urának hívja, hogyan lehet ő annak fia?*

Jézus először a tanítványoktól kérdezte meg: mit mondanak mások Őróla. Azután: mit mondanak ők Krisztusról. Másokat nem is kérdezett e felől, mert bizonyára csalónak vagy rossz embernek mondták volna őt. Mivel Krisztust csupán embernek tartották, azért mondották, hogy Dávidnak a fia. Jézus pedig fölhasználva ezt a véleményt, a próféták alapján isteni hatalmára, istenfiúságának tulajdonságára és Atyjánál levő együttes tiszteletére hivatkozik és mondja: „Miképpen híjja tehát őt Dávid lélekben Urának, mondván: Mondá az Úr az én Uramnak: Ülj az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem." (109. zs. 1.) „Ha tehát Dávid őt Urának hívja, hogyan lehet ő annak fia?" — *Ar. Szent János.*

Dávid Urának hívja Őt, nem bizonytalan tévedésből, nem is a maga akaratából, hanem a Szentlélek erejével. — *Szent Jeromos.*

Amidőn azt mondja: „Ülj az én jobbomra", azt nem úgy kell értenünk, mintha Isten testi lény volna és jobbja vagy balja lenne; hanem az Isten jobbján ülni azt jelenti: ugyanazon tiszteletben és méltóságban lenni az Atyával. — *Remigiusz.*

Én azt gondolom, hogy Krisztus Urunk nemcsak a farizeusok, hanem az eretnekek ellen is tette ezt a

kérdést. Mert test szerint valóban Dávid fia volt, istensége szerint pedig az Úr. — *Ar. Szent János.*

Isten nemcsak megsemmisítés végett helyezi Krisztus zsámolyához az ő ellenségeit, hanem az ő üdvösségükért is. — *Origenes.*

46. *És senki sem tud neki egy szót sem felelni, sem nem merte őt senki többé attól a naptól fogva kérdeni.*

Ez úgy véget vetett vitakozásaiknak, mintha teljesen a szájukat tömték volna be. Ettől fogva hallgattak; nem jószántukból, hanem azért, mert nem volt mondanivalójuk. — *Ar. Szent János.*

Ha azért kérdezték volna Jézust, hogy tanuljanak, akkor az Úr nem válaszolt volna nekik úgy, hogy attól a naptól fogva nem merték őt kérdezni. — *Origenes.*

Pünkösd utáni XVIII. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 9, 1—8. v.

1. *Az időben: Beszállván Jézus a hajócskába, átkele a tengeren, és az ő városába méne.*

Hajóba szállt s úgy ment át a tengeren Az, aki száraz lábbal is átmehetett volna. De nem akart mindig csodát tenni, nehogy a megtestesülés tervének ártson. — *Ar. Szent János.*

Itt az ő városának Kafarnaumot mondja. Az egyik város — Betlehem — szülte, a másik — Názáret — nevelte, Kafarnaumban pedig állandó lakos volt. — *Ar. Szent János.*

Fönnebb megmutatta az Úr hatalmát tanításával, mert úgy beszélt, mint akinek hatalma van. Éreztette hatalmát a poklossal, amikor azt mondotta neki: „Akarom, tisztulj meg!” A százados is meggyőződhetett az Úr isteni hatalmáról, amidőn mondotta: „Csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én szolgám.” A gonosz lelkek fölött is megnyilvánult isteni hatalma, mert azok kénytelenek voltak megvallani Őt. Most azonban máskép kényszeríti ellenségeit, hogy egyenlőnek vallják Őt az Atyával. — *Ar. Szent János.*

A világ Ura és Teremtője miután emberi testünkbe

rejtőzködött, emberi hazát választott magának, zsidó város polgára lett, a minden szülők szülőjének szülei voltak, hogy így szeretetével összegyüjtse azokat, akiket szétszórt a félelem. — *János püspök.*

2. *És ime hozának neki egy ágyban fekvő inaszakadtat. Látván pedig Jézus azok hitét, mondá az inaszakadtnak: Bizzál fiam! megbocsáttatnak neked bűneid.*

Ez az inaszakadt különbözik a Szent Jánosnál említett betegtől. Az ugyanis a fürdőtónál feküdt, ez pedig Kafarnaumban; annak nem voltak szolgái; míg ezt emberei gondozták, vitték és tették Jézus elé. — *Ar. Szent János.*

Ágyban fekvő beteget hoztak Jézushoz, mert az nem tudott menni. — *Szent Jeromos.*

„Látván pedig Jézus azok hitét." Nem annak a hitét, akit hoztak, hanem a beteget hozók hitét. — *Szent Jeromos.*

Mivel oly nagy hitük volt, azért Jézus is megmutatta isteni erejét, amidőn mindenható hatalmával megbocsátotta a bűnt, mondván az inaszakadtnak: „Bízzál fiam! megbocsáttatnak neked bűneid." — *Ar. Szent János.*

Mit tehet Istennél az ember saját hite, ha Isten előtt még más hitének is akkora ereje van, hogy bensőleg-külsőleg meggyógyítja az embert? Hallja a bocsánatot és hallgat az inaszakadt: semmitsem felel a kegyelemre, mert testi egészségére több gondot fordított, mint a lelkére. Méltán nézte Jézus a betegszállítók hitét, és nem a fekvő beteg oktalanságát. — *János püspök.*

Ha nagy hite lett volna ennek a betegnek is, akkor nem engedte volna meg, — miként a másik evangélista mondja, — hogy a háztetőről bocsássák le, mert nem hitt. — *Ar. Szent János.*

Csodálatos alázatosság. Megvetett és gyönge, minden izületében romlásnak induló embert fiának nevez Jézus, akit az áldozópapok még megérintésre sem méltattak. Bizonyára azért nevezi fiának, mert megbocsáttatnak neki bűnei. Ebből megértjük, hogy a bűnök következménye nagyon sokszor a testi betegség. És talán

éppen azért bocsátotta meg először a bűnöket, hogy a betegség okát megszüntetve, az egészséget visszaadja. — *Szent Jeromos.*

3. *És íme némelyek az írástudók közül mondák magukban: Ez káromkodik.*

Azt olvassuk a prófétánál (Iz. 43, 25.): „Én vagyok, én magam vagyok, ki eltörlöm gonoszságaidat önmagamért." Az írástudók embernek tartották Jézust, az Isten Igéjét nem értették, azért vádolták Jézust istenkáromlásról. Jézus látva gondolataikat, megmutatja nekik isteni hatalmát, hiszen Ő ismeri a szív rejtekét is, azért mintegy hallgatagon mondja nekik: Ugyanazzal a hatalommal, mellyel látom gondolataitokat, meg tudom bocsátani az emberek bűneit is. Ezt ismerjétek el magatok is az inaszakadttal történt csodából. — *Szent Jeromos.*

Az írástudók megszégyeníteni akarták Jézust, most akaratlanul mégis nekik kellett hirdetniök, ami történt: hogy az ő rossz indulatukat kinyilvánította Krisztus. Ez az ő nagy bölcsesége, hogy ellenségeivel bizonyíttatja hatalmát. — *Ar. Szent János.*

4. *És látván Jézus gondolataikat, mondá: Miért gondoltok gonoszat szívetekben?*

5. *Mi könnyebb, mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid; vagy azt mondani: kelj föl és járj?*

Jézus nem cáfolta meg az emberek ama nézetét, amellyel azt tartották róla: úgy beszélt, mint Isten. Ha valóban nem lett volna egyenlő az Atya-Istennel, akkor meg kellett volna mondania azt, hogy nincs neki bűnbocsátó hatalma. Jézus azonban most szavával és csodájával éppen az ellenkezőt erősítette meg. Azért mondja: Mi könnyebb mondani stb. Mert amennyivel kiválóbb a lélek a testnél, annyival nagyobb dolog bűnt bocsátani, mint testet gyógyítani. De mivel a bűnbocsánat nem látható, a gyógyítás pedig szembetűnő, azért Jézus megteszi a kisebb és nyilvánvaló cselekedetet, hogy bebizonyítsa a nagyobb, de nem nyilvános isteni cselekedetet: a bűnbocsánatot. — *Ar. Szent János.*

6. *Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására, akkor mondá az inaszakadtnak: kelj föl, vedd ágyadat és menj házadba.*

Hogy az inaszakadtnak megbocsáttattak bűnei, azt csak Az tudta, aki megbocsátotta. „Kelj föl és menj", ezt már az is bizonyíthatta, aki fölkelt és aki látta a fölkeltet járni. Igaz, hogy Jézus ugyanazzal az erővel bocsátotta meg a testnek és a léleknek vétkeit. A mondás és cselekvés között azonban nagy különbség van. Arra való tehát a testi jel, hogy bebizonyítsa a lelkit. — *Szent Jeromos.*

E szavak: „Hogy pedig megtudjátok", lehetnek Krisztusnak vagy az Evangélistának a szavai. Mintha az Evangélista mondaná: Ők kételkedtek, hogy bűneit megbocsátotta, „hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására, akkor mondá az inaszakadtnak". Ha azonban Krisztus mondotta e szavakat, akkor így értelmezzük: Ti kételkedtetek azon, hogy én a bűnöket megbocsáthatom, „hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására". Ez ugyan befejezetlen mondat, de ezt követte a csodatevés. „Akkor mondá az inaszakadtnak: Kelj föl, vedd ágyadat és menj házadba." — *Glossa.*

Ami azelőtt jele volt a betegségnek, az most bizonyítéka lett az egészségnek. — *János püspök.*

7. *És fölkele, és haza méne.*

Ezt pedig azért parancsolta, nehogy képzelődésnek tartsák azt, ami történt. — *Ar. Szent János.*

8. *Látván pedig ezt a seregek, megfélemlének, és dicsőíték Istent, ki ilyen hatalmat adott az embereknek.*

Ha jól gondolkoztak volna az emberek, akkor megismerték volna, hogy Jézus Isten fia. Mégis azért volt valami hitük, mert minden embernél nagyobbnak és Isten küldöttjének tartották Jézust. — *Ar. Szent János.*

Misztikus értelemben. — Az Úr Judeából kiűzve visszatért az ő városába. Isten városa a hívő nép. Oda ment hajóval: Egyházával. — *Hiláriusz.*

Nem Krisztusnak kell a hajó, hanem a hajónak kell

Krisztus. Mennyei Kormányzó nélkül ugyanis az Egyház hajója a világ tengerén keresztül nem juthat el az égi kikötőbe. — *János püspök.*

Az inaszakadtban az összes nemzeteket az angyalok szolgálatával gyógyításra ajánlták föl. Az Úr fiának nevezi az inaszakadtat, mert Istené. Amit a törvény nem adhatott meg neki, azt megteszi Ő: megbocsátja a bűneit. Mert csak a hit üdvözít. Azután föltámasztó erejét mutatja meg, mert amikor az inaszakadttal az ágyát viteti, bebizonyítja, hogy az testileg is meggyógyult. — *Hiláriusz.*

Az Úr e világon nem keresi az oktalanok akaratát, hanem a hívő emberek hitére tekint. Miként az orvos sem veszi tekintetbe a beteg akaratát, ha ellenkezőt kíván a betegség. — *János püspök.*

„Fölkelni" annyi, mint lelkünket megszabadítani a testi kívánságoktól. „Az ágyat vinni" azt jelenti, hogy testünket a földi vágyaktól a lelki gyönyörűségre emeljük föl. „Hazamenni": a mennyországba vagy lelkünk benső magányába visszatérni, hogy ezután már ne vétkezzünk. — *Rabanus.*

Nagyon félhetünk, ha Krisztus nem bocsátotta meg a bűneinket és így kell meghalnunk. Mert senki sem mehet be az örök hajlékba, ha bűnbocsánatot nem kapott. A félelem megszüntével az ember dicséri az Istent, hogy szava által ilyen hatalmat adott az embereknek: bűneik bocsánatát, testük föltámadását és a mennyországba való visszatérésüket. — *Hiláriusz.*

Pünkösd utáni XIX. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 22, 1—14. v.

1. *Az időben: Példabeszédben szólt Jézus a főpapokhoz és farizeusokhoz, mondván:*
2. *Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának.*

Azt mondotta az Úr: „Elvétetik tőletek az Isten országa, és oly népnek adatik, mely meghozza annak gyümölcsét." (Máté 21, 43.) Most megmutatja: melyik népnek adatik az Isten országa. — *Ar. Szent János.*

Ezt a példabeszédet csak Máté írta le. Ehhez hasonlót Lukács is említ, de nem ezt, nem is ebben a sorrendben. — *Szent Ágoston.*

Itt a menyegző: a jelen Egyház. Az ebéd: az örök és az utolsó lakoma. Ebbe egyesek, akik kimentek, visszatérnek; míg amabba, aki egyszer belép, onnan többé ki nem jön. — *N. Szent Gergely.*

3. ***És elküldé szolgáit, hogy hívják meg a hivatalosakat a menyegzőre; de nem akartak eljönni.***

A mennyország hasonló az uralkodóhoz: a királyemberhez; a vele együtt kormányzó uralkodótársához: a király fiához; az ország alattvalóihoz, a király szolgáihoz és a lakomára hivatalosakhoz. Ide tartozik még a királyi hadsereg is. — *Origenes.*

Méltán az Atya tartja ezt a menyegzőt, mert az örökkévalóság társaságának és az eljegyzett új testnek egyesülése tökéletessé vált Krisztusban. — *Hiláriusz.*

Már előbb hívta az embereket, mielőtt szolgáit küldötte volna hozzájuk. Hívta őket már Ábrahám idejében, amikor megigérte Krisztus megtestesülését. — *Szent Jeromos.*

Elküldötte „szolgáját": Mózest, aki által a meghívási törvényt adta. Ha azonban „szolgáit" olvasunk a szövegben, akkor a prófétákat kell értenünk. De hívásukra nem akartak eljönni. „Ismét más szolgákat külde, izenvén: Mondjátok meg a hivatalosaknak." A másodszor küldött szolgák alkalmasint inkább a próféták, mint az apostolok. Ha ugyanis fönnebb „szolga" van írva, de te mégis „szolgáinak" olvasod, akkor itt a második szolgaseregen az apostolokat értheted. — *Szent Jeromos.*

4. ***Ismét más szolgákat külde, izenvén: Mondjátok meg a hivatalosaknak: Íme elkészítettem ebédemet, tulkaim és hizlalt állataim le vannak ölve, és minden kész; jöjjetek a menyegzőre.***

5. ***De azok nem törődvén vele, lemenének, egyik majorjába, másik pedig üzlete után.***

Az először küldött szolgák, akik a menyegzőre hívták a hivatalosakat: a próféták. Ők tanításukkal sokat megtérítettek a nép közül az igazi örömökre, és az

Egyházat visszavezették Krisztushoz. Nem akartak eljönni az első meghívottak közül azok, akik nem akarták hallgatni a próféták tanításait. Az ismét elküldött szolgák: a próféták újabb serege. — *Origenes.*

Az először küldött szolgák, akik a hivatalosakat hívták: az apostolok. Az előzőleg hivatalosak, akiket figyelmeztettek, hogy jöjjenek: Izrael. Az örök dicsőségre ugyanis a törvény által ő kapott meghívást. Az apostolok hivatása lett: figyelmeztetni azokat, akiket meghívtak már a próféták. Akik pedig parancsszóra küldettek: az apostolok utódai. — *Hiláriusz.*

Mivel az először meghívottak nem akartak eljönni a menyegzőre, azért a második meghívásnál már azt mondja: „Ime elkészítettem ebédemet." — *N. Szent Gergely.*

Az elkészített ebéd, a tulkok és leölt hízlalt állatok képletesen a királyi pompát érzékeltetik, hogy a testi dolgokból következtethessünk a lelkiekre. Vagy bizonyára az Isten tanításának és törvényének nagyságát így akarják velünk megértetni. — *Szent Jeromos.*

Amidőn azt mondja az Úr apostolainak: „Elmenvén pedig hirdessétek, mondván, hogy elközelgett a mennyek országa" (Máté 10, 7.), azt értette, amit most mond: „Ime elkészítettem ebédemet." Vagyis: meg van terítve a törvény, Szentírás és próféták asztala. — *Ar. Szent János.*

Megjegyzendő, hogy az első meghívásnál semmit sem szól a tulkokról és hízlalt állatokról. A mindenható Isten ugyanis, ha az ő szavait hallgatni akarjuk, példával magyaráz: hogy mindazt, mit hinni lehetetlennek tartunk, sokkal könnyebben elfogadhassuk, amikor ezzel kapcsolatban mást is hallunk. — *N. Szent Gergely.*

„Minden kész." Vagyis: ami szükséges az üdvösségre, az már mind megvan a Szentírásban. A tudatlan itt keresse, hogy tanuljon. A makacs itt találja meg, amitől félhet. A törekvő itt lel arra az igéretre, amely őt munkára serkenti. — *Ar. Szent János.*

„Minden kész." Vagyis: A mennyországba való bemenetel azelőtt el volt zárva, de most nyitva van az én megtestesülésem hite által. — *Glossa.*

„Minden kész" — mondja az Úr. Ami Krisztus szenvedésének és a mi megváltásunknak titkához tartozik. — „Jöjjetek a menyegzőre", nem lábbal, hanem hittel és erkölcseitekkel. — *Ar. Szent János.*

Ámbár észszerű okoknak látszanak ezek a mentegetődzések, mégis tanuljuk meg belőlük, hogyha szükséges dolgok is azok, amik visszatarthatnának, azért a lelki dolgot mindennek elébe kell helyeznünk. Nekem úgy tűnik föl, hogy ezeket az okokat csak hanyagságuk palástolására hozták föl. — *Ar. Szent János.*

Világias gondokkal, gazdasági munkákkal foglalják el magukat az emberek. Sokan pedig pénzvágyból üzleti ügyekkel foglalatoskodnak. — *Hiláriusz.*

Ha a földet és szőlőt műveljük, fával vagy vassal dolgozunk, mintegy majori munkát végzünk. De ha nem kézimunkával keressük a hasznot, akkor üzleti ügyekkel bajlódunk. Ó te szerencsétlen világ! Mily szánalomraméltók a te követőid! Mert mindig a világias cselekedetek zárják ki az embereket az örök életből. — *Ar. Szent János.*

Akik földi dolgokért fáradnak, vagy világias cselekedeteiknek annyira átadják magukat, hogy az Úr megtestesülésének a titkát meg nem fontolják és szerinte élni nem akarnak, csak a majorba vagy üzleti érdekeik után járnak: azok a királyi menyegzőre való meghívást visszautasítják. Sőt nagyon gyakran, — ami aztán még szomorúbb, — a kegyelem hívását nemcsak megvetik, de még üldözik is. — *N. Szent Gergely.*

6. *A többiek pedig megfogván szolgáit, bántalmazák őket és megölék.*

7. *Midőn a király ezt hallotta, megharaguvék, és elküldvén hadait, elveszíté ama gyilkosokat, és városukat felégeté.*

8. *Akkor mondá szolgáinak: A menyegző ugyan kész, de a hivatalosak nem voltak méltók.*

Ezen a hadseregen a római hadsereget értjük, amely Vespasián és Titus vezérlete alatt megölte a zsidó népet, a hitszegő várost pedig elpusztította. — *Szent Jeromos.*

A római hadsereget az Úr hadseregének mondjuk, mert: „Az Úré a föld s ami azt betölti." (23. zs. 1.)

Nem jöhettek volna a rómaiak Jeruzsálembe, ha az Úr őket nem ösztönözte volna. — *Ar. Szent János.*

Amikor vendégségre hívott az irgalmas Úr, akkor az „ember" nevet is használta. Most azonban amikor ítéletre jön: mellőzi az „embert" és csak a „király" szót említi. — *Szent Jeromos.*

„Mondá szolgáinak." Vagyis: az apostoloknak vagy az angyaloknak, akik elsők voltak a pogányok meghívásánál. — *Origenes.*

„A menyegző ugyan kész." Vagyis: Az ember használatára rendelt minden szentség már megvan és teljes. „De a hivatalosak — a zsidók — nem voltak méltók." Mert: „Nem ismervén el ugyanis az Istentől való megigazulást, s a magukét igyekezvén helyébe állítani, nem vetették alá magukat az Istentől való megigazulásnak." (Róm. 10, 3.) A zsidó nép elvetésével erre a vendégségre a pogány népek hivattak meg. — *Remigiusz.*

9. *Menjetek ki tehát az útszélre és akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre,*

10. *És kimenvén szolgái az utakra, összegyűjték mind, akiket találtak, rosszakat és jókat, és betelék a lakodalmas ház vendégekkel.*

A pogány népek nem az utakon, hanem az útszéleken voltak. — *Szent Jeromos.*

Utak a világ minden foglalkozási ágai: filozófusok, katonák és ehhez hasonlók. Azt mondja: „Menjetek ki az útszélre", hogy minden hivatásbeli embert hívjanak a hitre. Amint a tisztaság út az Istenhez, úgy a paráznaság út az ördöghöz. Igy a többi erény és bűn is — út. Az Úr azt parancsolja tehát, hogy minden foglalkozású és állapotbeli embert hívjanak meg a hitre. — *Ar. Szent János.*

„Út"-on a földi élet idejét is érthetjük. Azért parancsolja, hogy az útszélre menjenek, mert mindenkinek előző cselekedeteit megbocsátani akarja. — *Hiláriusz.*

A Szentírás az „utakat" cselekedeteknek veszi. „Útszélén" értjük tehát a hiányos cselekedeteket. Azok ugyanis sokszor könnyen az Istenhez juthatnak, akiket

földi tevékenységükben szerencse nem igen kísér. — *N. Szent Gergely.*

„Kimenvén szolgái": Judeából és Jeruzsálemből az apostolok, a lélek világából a szent angyalok, és elmentek a különféle erkölcsű emberek zeg-zugos utaira és összegyüjtötték mindazokat, akiket találtak. Nem nézték, hogy hívásuk előtt rosszak vagy jók voltak-e. Jóknak itt egyszerűen azokat vesszük, akik alázatosak és egyenesszívűek az Isten szolgálatában. Rájuk alkalmazható az Apostol mondása: „Midőn ugyanis a pogányok, holott törvényük nincsen, megteszik a természettől vezetve, amik a törvényben vannak." (Róm. 2, 14.) — *Origenes.*

A pogányok közt roppant nagy a különbség. Míg egyesekről tudjuk, hogy hajlamosak a bűnre, addig másokat tisztességes életű, erényes embereknek ismerünk. — *Szent Jeromos.*

Vagy azt mondja, hogy ebben az Anyaszentegyházban sem a rosszak a jók nélkül, sem a jók a rosszak nélkül nem lehetnek. Nem is jó ember ám az, aki a rosszakat elviselni nem kész. — *N. Szent Gergely.*

Krisztus és az Anyaszentegyház menyegzője akkor kész, amikor Istenhez térnek azok, akiket az apostolok megtaláltak, és leülnek a menyegzős lakomához. Jóknak és rosszaknak nevezzük őket. Nem azért, hogy a rosszak továbbra is rosszak maradnak, hanem hogy levetik magukról a menyegzős ruhával ellenkező ruhát és fölveszik a menyegzős ruhát; az irgalmasság és jóság érzületét. Azért lép be a király, hogy lássa a letelepülőket, mielőtt megvendégelné őket. Visszatartja a menyegzős ruhában levőket és gyönyörködik bennük: a menyegzős ruha nélkülieket meg kiutasítja. — *Origenes.*

11. ***Beméne a király, hogy megnézze a letelepülteket; és láta ott egy embert, ki nem volt menyegzői ruhába öltözve.***

12. ***És mondá neki: Barátom! hogy jöttél ide be menyegzői ruha nélkül? Amaz pedig elnémula.***

„Beméne pedig a király, hogy megnézze a letelepülteket." Nem mintha nem volna hely, ahol Ő nem lenne; hanem ott mondjuk jelenlevőnek, ahová ítélettel

tekint. Ahol nem akar ítélkezni, ott távollevőnek tekintjük. A vizsgálat napja az ítélet napja, amikor meglátogatja a keresztényeket, akik a Szentírás asztala körül telepedtek le. — *Ar. Szent János.*

Belépvén pedig talált egyet, aki nem javította meg erkölcsi életét. Egyes számban mondja, mert mindnyájan egyformák azok, akik hitük után (megtérésük után) is oly gonoszok, mint hitük előtt voltak. — *Origenes.*

Mit értünk a menyegzős ruhán, ha nem a szeretetet? Mert szeretettel jött az Úr, hogy Egyházával menyegzőt tartson. Menyegzős ruha nélkül megy be a lakodalmas házba az, aki az Egyházban hisz, de szeretete nincsen. — *N. Szent Gergely.*

Menyegzős ruha nélkül megy a menyegzőre, aki ott nem a Jegyes dicsőségét keresi, hanem a magáét. — *Szent Ágoston.*

Menyegzős ruha: a Szentlélek kegyelme és a mennyei ragyogó ruha, amit a szent életre való hivatás megvallásával (a keresztséggel) vettünk magunkra. A mennyországba való összejövetelig szeplőtelenül és épen meg kell őriznünk. — *Hiláriusz.*

Menyegzős ruha: az Úr parancsai és az isteni törvény és az evangélium szerinti cselekedetek. Ez az új ember ruhája. Aki az ítélet napján keresztény nevével együtt nem ezt a ruhát hordja, az rögtön feddést kap. És mondá neki: „Barátom! hogy jöttél ide be menyegzős ruha nélkül?" Barátjának szólítja, mert a menyegzőre hivatalos bizalmas jó barát. Szemrehányást tesz neki szemtelenségéért, mert szennyes ruhájával meggyalázza a fényes menyegzőt. — *Szent Jeromos.*

Vétkezik, aki nem öltözködik Jézus Krisztusba. Nem is hozhat föl semmi mentséget sem. Azért mondja: „Amaz pedig elnémula." — *Origenes.*

Ott nincs helye a szemtelenségnek, de a tagadásnak, mentegetődzésnek sem. Mert az összes angyalok és maga a világ lesznek a bűnösök tanúi. — *Szent Jeromos.*

13. *Akkor mondá a király a szolgáknak: Megkötözvén kezeit és lábait, vessétek őt a külső sötétségre; ott lészen sírás és fogak csikorgatása.*

14. *Mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.*

Akkor parancsszóra megkötözik kezét-lábát annak, aki most életjavítás végett nem akar a bűnös cselekedetektől őrizkedni. Vagy: Akkor megkötözik büntetésre azt, akit most a jó cselekedetektől elvon a bűn. — *N. Szent Gergely.*

A gonosz és elvetemült akarat bilincseibe verik, hogy kitaszítsák a külső sötétségre. — *Szent Ágoston.*

Belső sötétségnek a szívbeli vakságot mondjuk. Külső sötétség a kárhozatnak örökkétartó vaksötét éjjele. — *N. Szent Gergely.*

Ez jelzi a bűnösök különböző büntetéseit. Vannak a külső sötétségben első helyek, a benső sötétségben pedig kisebb és utolsó helyek. — *Ar. Szent János.*

Mivel a menyegzős lakomán nem annak kezdetét, hanem a végét nézzük, azért hozzáteszi az Úr: „Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak." — *Szent Jeromos.*

„Síráson és fogak csikorgatásán" hasonlatképpen a testi tagok nagy szenvedését fejezi ki. — Összekötött kézen, lábon, síráson és fogak csikorgatásán a föltámadást bizonyító igazságot is vedd észre. — *Szent Jeromos.*

A meghívóban a kivételt nem ismerő jóságos emberi érzést látjuk; a meghívottakban vagy a hivatalosakban pedig a becsületes érdemnek megfelelő választást. — *Hiláriusz.*

Egyesek a jót még el sem kezdték; mások a jót egy ideig gyakorolták, de hamarosan abban is hagyták. Mindenki a semmibe sem vett mulasztása miatt aggódhat. — *N. Szent Gergely.*

Valahányszor az Isten megpróbálja Anyaszentegyházát, mindannyiszor bemegy hozzá, hogy megnézze a letelepülteket. Akit menyegzős ruha nélkül lát, kérdőre vonja: Milyen keresztény vagy te, ha ezt a kötelességet elmulasztod? Az ilyen embert Krisztus átadja szolgáinak, vagyis valamelyik csábító mesternek. Megkötözik kezét, vagyis: cselekedeteit; lábát: lelki tevékenységét (készségét) és a sötétségre vetik, vagyis: a pogányok, zsidók vagy eretnekek tévedéseibe taszítják.

Társaik lesznek a sötétségben élő pogányoknak, akik az igazságot megvetették, mert azt nem is hallották; a kizárt zsidóknak, akik hallották ugyan, de nem hitték el; de méginkább a kizárt eretnekeknek, akik hallották és tanulták is. — *Ar. Szent János.*

Pünkösd utáni XX. vasárnap

Szentírási szöveg: Ján. 4, 46—53. v.

46. *Az időben: Volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek fia beteg vala.*
47. *Midőn ez meghallotta, hogy Jézus Judeából Galileába érkezett, hozzáméne és kéré őt, hogy jöjjön le, és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán vala.*

Az Úr először a galileai Kánában menyegzőn volt, mert oda meghívták. Most ismét Kánába megy, mégpedig önszántából, hogy jobban magához vonja a város lakóit, és az előző csodájával fölébresztett hitüket megerősítse. — *Ar. Szent János.*

Kánában, amikor Jézus a vizet borrá változtatta, hittek benne tanítványai. Ámbár tele volt a ház vendégekkel, és nagy csoda történt előttük, mégis csak Jézus tanítványai hittek. Most azért látogatja meg ismét ezt a várost, hogy akik az első csodára nem hittek, azok most higgyenek neki. — *Szent Ágoston.*

Az Evangélista megemlíti a galileai Kánában tett csodát, a víz borrá változtatását, hogy Krisztus jó hírét kiemelje. Hiszen a galileaiak nemcsak a Jeruzsálemben tett csodái, hanem a náluk történt csoda miatt is befogadták Jézust. Ezt bizonyítja a királyi ember esete is. A kánai csoda miatt ő is hitt Jézusban, ha nem is tökéletesen ismerte még az ő méltóságát. — *Theophylactus.*

Ezt a királyi embert egyesek Heródes király emberének tartották, mások meg a császár rokonságából valónak mondják, aki akkor hivatalt viselt Judeában. Egyik sem állítja, hogy zsidó lett volna. — *Origenes.*

48. *Mondá azért neki Jézus: Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek,*
49. *Felelé a királyi ember: Uram! jöjj le, míg meg nem hal gyermekem.*

Aki kért, annak bizonyára volt hite is? Erre miért tőlem várod a feleletet? Kérdezd meg az Urat, mit tart róla: „Mondá azért neki Jézus: Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek." Megdorgálja tehát ezt a lanyha, közömbös vagy semmi hitű embert. Aki nem hisz, de azért mégis meg akarja Jézussal gyógyíttatni a fiát. Megpróbálja, mit tehet a fiáért; hadd lássa: Kicsoda és milyen ember is az a Jézus? Csodajelet említ, aminek híre messze elterjed, amit előre mond, távolba jelez vagy a jövendőről előre megjósol. — *Szent Ágoston.*

Az Úr annyira a mulandók fölé akarja emelni a hívek lelkét, hogy még azt sem akarja, hogy testi gyarlóságból az igaz isteni csodákat keressék. — *Szent Ágoston.*

Gondoljátok csak meg: mit kért, és akkor világosan látjátok, hogy a hitben kételkedett. Azt kérte ugyanis, hogy Jézus menjen le és gyógyítsa meg a fiát. Kevéssé hitt tehát abban, akiről nem gondolta, hogy meggyógyíthatja a fiát akkor is, ha testileg távol van tőle. — *N. Szent Gergely.*

50. *Mondá neki Jézus: Menj el, a te fiad él. Hitt az ember a beszédnek, melyet Jézus mondott neki, és elméne.*

Az Úr, akit arra kért, hogy menjen el hozzá, — mert sohasem hiányzik ott, ahová hívják, — nem megy, hanem csak egy-két szót mond neki. Akaratával adja vissza a fiú egészségét, mert akaratával teremtett mindent. „Mondá neki Jézus: Menj el, a te fiad él." Itt az Úr a mi kevélységünket szégyenítette meg. Mi ugyanis az emberekben nem az Isten képmását, hanem a tisztséget és gazdagságot tiszteljük. Üdvözítőnk azonban, hogy megmutassa: ami az emberek előtt nagy dolog, azt a szentek megvetésre méltónak tartják; és amit az emberek megvetnek, azt a szentek tisztelik. A királyi ember fiához nem ment el Jézus, de a százados szolgájához kész volt elmenni. — *N. Szent Gergely.*

A százados hite erős volt. Azért igérte meg neki Jézus, hogy elmegy házába. Ebből tanuljuk meg a férfi vallásosságát. A királyi ember hite azonban még tökéletlen volt. Nem hitte határozottan, hogy Jézus távol-

ból is gyógyíthat. Nem is ment el hozzá Jézus, hogy ezzel is tanítsa őt. „Hitt az ember a beszédnek, melyet Jézus mondott neki, és elméne." — *Ar. Szent János.*

51. *Amint hazafelé tartott, már elébe jövének szolgái, és jelenték, mondván, hogy fia él.*

52. *Tudakozódék tehát tőlük az óráról, mikor jobban lett; és mondák neki, hogy tegnap hét órakor hagyta el őt a láz.*

53. *Megérté tehát az atya, hogy éppen ebben az órában mondotta neki Jézus: A te fiad él. És hitt ő és egész háza.*

A királyi ember méltóságát és hivatalát mutatja, hogy szolgái jöttek eléje. — *Origenes.*

A szolgák nemcsak azért jöttek, hogy hírt hozzanak neki, hanem azt is meg akarták mondani, hogy ne jöjjön már Krisztus. Azt gondolták ugyanis, hogy Ő is urukkal van. Hogy a királyi ember még sem tökéletesen és nem okosan hitt, meglátszik a kérdéséből is: „Tudakozódék tehát tőlük az óráról, mikor jobban lett." Azt akarta tudni, hogy csak esetleg, vagy Krisztus parancsára történt-e a csoda. „Mondák neki, hogy tegnap hét órakor hagyta el őt a láz." Lásd tehát a nyilvános csodát. Mert nem rendes módon és szokás szerint szabadult meg a bajától, hanem hirtelen és egészen. Igy tűnik ki, hogy nem a természet erejével, hanem Krisztus akaratából történt a gyógyulás. — *Ar Szent János.*

Ha tehát azért hitt, mert hírül hozták neki fia gyógyulását, és egybevetette a szolgáktól hallott órával Jézus kijelentését: akkor bizonyos, hogy nem hitt még akkor, amidőn kérte a Mestert. — *Szent Ágoston.*

Ebből megérthetjük, hogy miként más erénynél, úgy a hitnél is van fokozat. Van: kezdete, fejlődése és tökéletessége a hitnek. A királyi embernek hite azzal kezdődött, hogy fiának meggyógyítását kérte. Hite fejlődött, amikor elhitte Jézus szavát: „A te fiad él." Tökéletessé vált a hite, amidőn meghallotta hírhozó szolgájának jelentését. — *Béda.*

Sok szamaritánus hitt már a Jézusról szóló beszédnek is. Ennek a csodának pedig csak az a házi nép hitt, amelynek érdekében történt a csoda. — *Szent Ágoston.*

Krisztus kétszeres eljövetele Kánába, Krisztus kettős szavát jelentheti a lélekhez. Az első ugyanis, amikor a vizet borrá változtatta, jelenti: a lélek örömét a lelki lakomán. A másik pedig minden lanyhaság és haláltokozó dolgok eltávolítását. — *Origenes.*

Mindenki királyi ember. Nemcsak azért, mert a világmindenség királyának a rokona lelke szerint; de azért is, mert ő is minden fölött hatalmat kapott. Az ő fiát — a lelkét — bűnös vágyak és indulatok láza gyötri. Jézushoz járul, és kéri Őt, jöjjön el hozzá; vagyis: irgalmasságával szálljon be hozzá és bocsássa meg bűneit, mielőtt beteges kívánságai megölnék. De az Úr azt mondja: „Menj!" Vagyis: folytonosan gyarapodjál a jóban, — és akkor a fiad él. De ha nem akarsz menni, akkor meghal a te lelked a jócselekedeteknek. — *Theophylactus.*

Pünkösd utáni XXI. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 18, 23—35. v.

23. ***Az időben: Mondá Jézus tanítványainak a következő példabeszédet: Azért hasonlít a mennyek országa egy királyemberhez, aki számot akart vetni szolgáival.***

Nehogy valaki nagyon nehéz parancsnak tartsa, amit az Úrtól hall, hogy hetvenhétszer kell megbocsátani megbántóinknak, azért mondja el Jézus ezt a példabeszédet. — *Ar. Szent János.*

A szíreknél és különösen a palesztinaiaknál szokás, hogy minden beszédjükhöz példát is csatolnak. Amit az egyszerű paranccsal nem értenének meg, azt a hasonlattal és példával érthetőbbé teszik. — *Szent Jeromos.*

Az Isten-Fia, miként bölcseség, igazságosság és igazmondás, éppúgy ország is. Nem az alsóbbrendűek, hanem a felsőbbrendűek országa. A felsőbb tehetségekben igazságosság és a többi erény uralkodik; ezek mind mennyeiek, mert a mennyeiek képmását hordják magukon. Ez a mennyország, vagyis az Isten-Fia, amikor a bűnös teste hasonlóságát magára vette, akkor lett hasonló a királyemberhez, mert az embert önmagával egyesítette. — *Origenes.*

A mennyországon igen megfelelően az Anyaszentegyházat értjük. Ebben teszi az Úr azt ,amiről e példabeszéd értesít. Az ember nevén némelykor az Atyát jelzi, mint itt: „Hasonló a mennyek országa a királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának." (Máté 22, 2.) Máskor pedig a Fiút, itt azonban mind a kettőt érthetjük. Istent királynak mondjuk, mert amit teremtett, azt kormányozza és azon uralkodik is. — *Remigiusz.*

A hasonlat értelmében szolgák mindazok, akik számadással tartoznak, mert a rájuk bízott dolgot azért kapják, hogy vele gazdálkodjanak. — *Origenes.*

A királyember szolgáin érthetünk minden embert. Isten mindnyáját a maga dicsőítésére teremtette és nekik adta a természeti törvényt. Számadást tart velük, amikor mindegyiknek életét, erkölcseit és összes cselekedetét megvizsgálja és érdemük szerint jutalmazza. — *Remigiusz.*

24. *És mikor elkezdé a számvetést, eléje vivének egyet, ki neki tízezer talentommal tartozott.*

Életünk minden dolgáról számot kell adnunk a királynak, amikor mindannyian megjelenünk ítélőszéke előtt. Nehogy azt mondjuk, hosszú idő kell ahhoz, hogy ez megtörténhessék. Isten ugyanis kegyelmével úgy irányítja a lelkeket, hogy rögtön eszükbe jut minden, amit bármikor és bárhol tettek. „És mikor elkezdé a számvetést, eléje vivének egyet." A számvétel az Isten házával kezdődik. Számot kell adni legelőször is a kapott tehetségekről. Nagy kárt okozott az, aki sokat kapott és mégis semmi hasznot sem szerzett. Hiszen, ahány talentumot elpazarolt, talán vele együtt ugyanannyi embert is elveszített. Az is sok talentummal tartozik, aki követte azt azt asszonyt, aki ólomkincsén ült. Ennek a neve pedig gonoszság. — *Origenes.*

Azért mondja ezt, mert a törvény a tízparancsolatban van. Ezzel pedig megkapta a tízezer talentumot. A tízparancsolat elleni összes bűnét jelzi ez a szám. — *Szent Ágoston.*

25. *Mivel pedig nem volt miből megfizetnie, parancsolá ura, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és minden vagyonát és úgy fizessen.*

Az ember ugyan önként és szándékosan vétkezett, de a maga igyekezetéből még sem tud fölemelkedni. Nincs amiből visszafizethetné adósságát, mert semmije sincs, amivel bűneit jóvátehetné. — Az oktalan szolga felesége az oktalanság és a testi kívánság, vagyis érzékiség. — *Remigiusz.*

Nem kegyetlenségből, hanem részvétből parancsolja ezt a király. Mert ezzel a büntetéssel akarja elrettenteni és kényszeríteni, hogy kérje a királyt, akkor az nem adja el. Amit a tény is bizonyít. — *Ar. Szent János.*

26. *Leborulván pedig a szolga, esedezék neki mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked.*
27. *Könyörülvén tehát az úr ama szolgán, elbocsátá őt, és az adósságot elengedé neki.*

E szavakkal a bűnös megalázódásra és jóvételelre kész akarata van kifejezve. „Leborulván." „Légy türelemmel irántam." Azt kéri a bűnös gazdájától: engedje meg, hogy élhessen és megjavulhasson. De ez a történet mutatja az Isten végtelen jóságát és nagy kegyességét is a megtérő bűnös iránt; mert Ő a keresztség és bűnbánat szentsége által mindig kész a bűnt megbocsátani. — *Remigiusz.*

Nézd az Isten túláradó szeretetét. A szolga csak időhalasztást kér. Ő azonban többet ád annál, amit kért. Megadja a teljes adósság végleges elengedését. Már kezdetben megadhatta volna ezt neki, de nem akarta, — hogy ez csak az ő ajándéka legyen, hanem az esedező kérésére adta, hogy ne jutalom nélkül térjen vissza. Számadás előtt azért nem engedte el neki az adósságot, mert tanítani akarta arra, hogy minél többet enged el neki, annál jóságosabb legyen szolgatársához. Későbbi tette, — sajnos, — azt bizonyította, hogy méltatlan volt annyi jóságra. — *Ar. Szent János.*

28. *Kimenvén pedig ez a szolga, találkozék egy szolgatársával, ki neki száz dénárral tartozott; és megragadván, fojtogatá őt, mondván: Add meg, amivel tartozol.*
29. *És leborulván szolgatársa, kéré őt, mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked.*

30. *De amaz nem engedett, hanem ment és tömlöcbe veté őt, míg csak meg nem fizeti adósságát.*

Akkora a különbség az Isten és a felebarát ellen elkövetett véteknél, mint amekkora különbség van a tízezer talentom és száz denár között. Sőt ennél is nagyobb, ami kitűnik a személyek különbözéséből és a bűnös kicsiségéből is. Emberi tekintetből elhagyjuk a bűnt és nem merünk vétkezni; de Istenre való tekintettel egy nap se múlik el, hogy istenfélelem nélkül tegyünk és beszéljünk. Nemcsak ebből tűnik ki az Isten elleni bűn nagysága, hanem abból a jótéteményből is, amit tőle kaptunk. Teremtett minket, mindent értünk tett, eszes lelket lehelt belénk, Fiát adta nekünk, mennyországát nyitotta ki és gyermekeivé tett minket. Vajjon, ha mindennap meghalnánk érte, valami méltó dolgot visszafizethetnénk-e neki? Bizony nem! De hiszen még ez is mind a mi hasznunkra válnék. Mi pedig éppen ezzel ellenkezően teszünk, amikor törvényeit meg nem tartjuk és Őt így megbántjuk. — *Ar. Szent János.*

A tízezer talentommal tartozó jelzi azt, aki nagyobb bűnt, a száz dénáros adós, aki kisebb bűnt követett el. — *Remigiusz.*

Aki közülünk házasságtörést, gyilkosságot, szentségtörést vagy tízezer talentomos bűnt követett el: Isten megbocsátja neki a bűnét, ha ő is megbocsátja megbántóinak a kis bűnét. — *Szent Jeromos.*

De ez a hálátlan és gonosz szolga nem akarja megadni azt, amit neki, méltatlannak, megadtak. — *Szent Ágoston.*

Hevesen rátámadt szolgatársára, hogy tőle az adósságot követelje. — *Remigiusz.*

Úgy gondolom, azért fojtogatta szolgatársát, mert a királytól jött. Aligha merte volna fojtogatni a szolgatársát, ha nem onnan jött volna. — *Origenes.*

Ez a szó: „Kimenvén", mutatja, hogy nem később, hanem mindjárt történt. Még szinte ott csengett fülében urának jósága, mégis a kapott szabadsággal rútul visszaélt. — *Ar. Szent János.*

Figyeld meg a Szentírás fínom megkülönböztetését. A sok talentommal tartozó szolga „leborulva esede-

zett" a királyhoz, a száz dénáros adós szolga leborulva nem esedezett, hanem „kéré" szolgatársát, legyen türelemmel iránta. — *Origenes.*

De ezek a szavak sem hatották meg a hálátlan szolgát. Pedig ő kérő szavaira irgalmat nyert. — *Ar. Szent János.*

Nagyobb haragra gerjedt és tőle az adósságot követelte. — *Remigiusz.*

31. Látván pedig szolgatársai a történteket, igen megszomorodának, és urukhoz menvén, elbeszélék neki mind, ami történt.

Nézd az Úr szeretetét és a szolga kegyetlenségét. Az Úr tízezer talentumáért hogyan bánik szolgájával. A szolga száz talentumáért mit tesz szolgatársával. Az egyik az Urat kéri, a másik szolgatársát. Csak halasztást kér és ura elengedi neki minden adósságát. A szolgatárs szintén halasztást kér, de még azt sem kapja meg. Részvéttel voltak hozzá azok, akik nem tartoztak. — *Ar. Szent János.*

„Szolgatársain" értjük az Anyaszentegyházat. Ez egyiket föloldozza, míg a másikat megköti. — *Szent Ágoston.*

„Szolgatársain" talán az angyalokat, az Anyaszentegyház hithirdetőit vagy akármelyik hívőt is érthetjük. Látja, hogy testvére megnyerte bűneinek a bocsánatát és ő mégsem akar megkönyörülni szolgatársán. Vagy szomorkodik társa szerencsétlenségén. „Urukhoz menvén", nem testileg, hanem szívvel. Uruknak elbeszélték résztvevő szívük érzelmét és társuk fölötti fájdalmukat fejezték ki neki. „Akkor előhíván őt ura." Hívta a halál elhatározásával és kiszólította ebből az életből. — *Remigiusz.*

32. Akkor előhíván őt ura, mondá neki: Gonosz szolga! minden adósságodat elengedtem neked, mivelhogy kértél engem;

33. nem kellett volna-e tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon, mint ahogy én is könyörültem rajtad?

34. És megharagudván ura, átadá őt a poroszlóknak, míg csak meg nem fizeti minden adósságát.

Amikor tízezer talentommal tartozott, nem szólította őt gonosznak, nem is volt iránta hajthatatlan, hanem

megkönyörült rajta. Amikor azonban szolgatársa iránt kegyetlennek mutatta magát, akkor gonosz szolgának szólítja, és ezt mondja neki: „Nem kellett volna-e tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon, mint ahogy én is megkönyörültem rajtad?" — *Ar. Szent János.*

Megjegyzendő: azt olvassuk, hogy ez a szolga egy szót sem szólt urának. Ez is azt bizonyítja, hogy az ítélet napján, és mindjárt földi életünk után is, megszűnik minden mentegetődzési lehetőség. — *Remigiusz.*

Mivel a jótétemény nem tette jobbá, azért büntetésre adatott át, hogy megjavuljon. — *Ar. Szent János.*

Akkor mondjuk, hogy az Isten haragszik, amikor a bűnösöket bünteti. Poroszlóknak az ördögöket mondjuk. Ezek mindig arra várnak, hogy az elveszett lelkeket megragadják és az örök kárhozat büntetésével gyötörjék. De ha valaki az örök kárhozatra került, megjavulhat és kijöhet-e onnét? Bizony ott javulásnak, szabadulásnak helye nincs! „Amíg csak" — annyi mint: „örökké". Mindig fizeti, de sohasem fizeti ki az adósságát, — és azért „mindig, örökké" bünhődik. — *Remigiusz.*

Ezzel bizonyítja, hogy folytonosan, vagyis örökké bünhődik és mégsem fizeti ki sohasem az adósságát. Ámbár eltörölhetetlenek a karizmák és az Isten hivatása, a bűn gonoszsága mégis akkora, hogy még ezeket is fölülmúlja. — *Ar. Szent János.*

35. *Igy fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsátok, kiki az ő atyja fiának szívetekből.*

Azt mondja az Úr: „Bocsássatok meg és bocsánatot fogtok nyerni." (Luk. 6, 37.) De Én előbb bocsátottam meg, te meg bocsáss meg azután, mert ha nem bocsátasz meg, visszahívlak téged, és amit elengedtem, újra követelem tőled. Nem ámít Krisztus téged, de te sem szedheted rá Őt. Maga mondja: „Igy fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsátotok, kiki az ő atyafiának szívetekből." Jobb, ha kiáltasz szájjal, és megbocsátasz szívvel; mintha nyájas volnál szóval és kegyetlen a szívedben. Azért mondja az Úr: „szívetekből". Ha a szeretet igáját magatokra veszitek,

akkor nem hiányzik szívetekből a jóság. Kicsoda oly kegyes, mint a tüzesvasat hozó orvos? Égeti a sebet, hogy meggyógyuljon az ember; mert ha a sebet dédelgetné, akkor az embert elvesztené. — *Szent Ágoston.*

Azért tette hozzá az Úr: „szívetekből", hogy minden látszólagos béke színlelését távoltartsa tőlünk. Az Úr megparancsolta Péternek, a királyi hasonlatban az úr a tízezer talentommal tartozó szolgájának, hogy ő is bocsássa meg szolgatársának a vétkét. — *Szent Jeromos.*

Tanítani akar ezzel, hogy könnyen bocsássunk meg az ellenünk vétkezőknek; kivált akkor, ha elégtételt adtak és bocsánatot kértek tőlünk. — *Origenes.*

Képletes értelemben a tízezer talentommal tartozó szolga: a zsidó nép. A tízparancsolatot kapta. Az Úr gyakran elengedte neki adósságát, valahányszor szükségeikben irgalmasságát kérték. Szabadulásuk után minden adósukat kegyetlenül megtámadták, és a pogányoktól, mint nekik alárendelt népektől, a körülmetélkedés és a szertartási törvények megtartását követelték; de a prófétákat és az apostolokat kegyetlenül megölték. Azért adta az Úr őket a rómaiak kezébe és a gonosz lelkek hatalmába, hogy örök kínokkal büntesse. — *Origenes.*

Pünkösd utáni XXII. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 22, 15—21. v.

15. *Az időben: Elmenvén a farizeusok, tanácsot tartának, hogy megfogják Jézust beszédében.*

16. *És hozzája küldék tanítványaikat a Heródes-pártiakkal, mondván: Mester! tudjuk, hogy igazmondó vagy, és az Isten útját igazságban tanítod, és nem törődöl senkivel, mert nem tekinted az emberek személyét;*

17. *mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz: Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?*

Judea nemsokkal előbb, Augusztus császár idejében lett a rómaiak tartománya. Akkor írták össze az egész földkerekséget, és ennek költségeit adóban vetették ki. Emiatt nagy lázadás tört ki a nép között.

Egyesek ugyan a béke és nyugalom kedvéért azt mondták, hogy mivel a rómaiak mindenkiért harcolnak, azért méltányosságból fizessék meg nekik az adót. A maguk igazában tetszelgő farizeusok azonban ellenkezőleg gondolkoztak. Azt hirdették, hogy az Isten népe a tizedet fizeti, a zsenge áldozatot hozza, és a törvény megkövetelte egyéb kötelezettségének is eleget tesz, azért őt emberi törvény nem kötelezi. Augusztus császár Heródest, Antipater fiát, az idegen és prozelita származásút tette Judea kormányzójává, hogy az adót beszedje és a római uralomnak engedelmeskedjék. A farizeusok tehát elküldötték tanítványaikat a Heródes-pártiakkal vagyis Heródes katonáival (akiket u. i. így gúnyoltak a farizeusok azért, mert a rómaiaknak adót fizettek). Heródes-pártiaknak nevezték őket. Ezek az istentisztelettel nem törődtek. — *Szent Jeromos.*

A farizeusok tanítványaikat a Heródes-pártiakkal együtt küldték Jézushoz, hogy bármit mond, szaván foghassák. Mégis inkább azt várták, hogy a Heródes-pártiak ellen mondjon valamit. Féltek a néptől, azért az országos adóüggyel kísértették meg Jézust. — *Ar. Szent János.*

A képmutatók első színlelése az, hogy az elveszendőt dícsérik. Azért ők is dícsérettel kezdik és mondják: „Mester! tudjuk, hogy igazmondó vagy." Mesternek nevezik őt, hogy szívük érzelmét, tiszteletüket és nagyrabecsülésüket nyiltan föltárják előtte, mintha ők is tanítványai szeretnének lenni. — *Ar. Szent János.*

Valamely igazságot háromféleképpen másíthatunk meg. Először a tanító részéről. Ha ugyanis a tanító az igazságot vagy nem ismeri, vagy nem szereti. Erre vonatkozólag azt mondják: „Tudjuk, hogy igazmondó vagy." — Másodszor: Isten részéről. Ha az istenfélelmet mellőzve, valaki az Istenről szóló ismert igazságot nem tisztán hirdeti. Erre utalnak e szavakkal: „És az Isten útját igazságban tanítod." — Harmadszor: felebarátunk részéről. Ha valaki emberi félelemből vagy szeretetből valami igazságot elhallgat. Ennek elkerülésére vonatkozólag kiemelik: „És nem törődöl senkivel, — t. i. emberrel, — mert nem tekinted az emberek személyét." — *Glossa.*

Ezt a megjegyzést titokban Heródesre és a császárra értették. — *Ar. Szent János.*

Ez a hízelgő és ravasz kérdés arra akarja rávenni a felelőt, hogy inkább Istentől, mint embertől féljen. Azért kérdik: „Mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz: Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?" Ha azt mondaná: Nem kell adót fizetni; mihelyt a Heródes-pártiak ezt meghallanák, rögtön bevádolnák Jézust, hogy a római császár ellen lázít. — *Szent Jeromos.*

Jól tudta Jézus, hogy egyesek csak azért kezdenek viszálykodást, mert őt meg akarják ölni, azért ezek gondolkozására is utal beszédjében. — *Ar. Szent János.*

18. *Tudván pedig Jézus az ő álnokságukat, mondá: Mit kísértetek engem? képmutatók!*

19. *Mutassátok meg nekem az adópénzt. Azok pedig hozának neki egy dénárt.*

20. *És mondá nekik Jézus: Kié ez a kép és e felírás?*

21. *Felelék neki: A császáré. Akkor mondá nekik: Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené.*

Jézus nem az ő hizelgő és nyájas beszédmódjuk szerint felelt nekik, hanem kegyetlen lelkiismeretüknek megfelelően: nyersen. Isten ugyanis nem a szavaknak, hanem a lelkiismeretnek felel. — *Ar. Szent János.*

A felelőnek első erénye, hogy a kérdezősködők gondolkozását ismeri. Nem tanítványoknak, hanem képmutatóknak szólítja őket. Képmutató az, aki más, mint amit színlel. — *Szent Jeromos.*

Képmutatóknak nevezi őket. Ebből megértették, hogy ő ismeri az emberi szíveket és tudja: mit akarnak vele. De azt is tudja, hogy ezt megtenni nem merik. Vedd észre, hogy a farizeusok hízelegnek, hogy ártsanak; míg Jézus megszégyeníti, hogy így megmentse őket. Az embernek hasznosabb a haragvó Isten, mint a hízelgő ember. — *Ar. Szent János.*

A Bölcseség mindig okosan cselekszik. Most is, amikor kísértőit megcáfolja. Azt mondja nekik: „Mutassátok meg nekem az adópénzt. Azok pedig hozának

neki egy denárt." Ezen a tíz nummus értékű római pénzen rajta volt a császár képe. „És mondá nekik Jézus: „Kié ez a kép és e felírás?" Akik azt gondolják, hogy az Üdvözítő nem bizonyítás végett, hanem talán nemtudásból kérdezte volna ezt: azok ebből jegyezzék meg, hogy Jézus valóban tudta is azt, kinek a képe van a pénzen. „Felelék neki: A császáré." Bizonyára nem Augusztus, hanem Tiberius császár képe volt ez, hiszen Tiberius császár uralkodása idején szenvedett az Úr. I. Cajus császártól kezdve a római uralkodókat császárnak nevezték. „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré"; vagyis: az adópénzt. — *Szent Jeromos.*

Te azonban, amikor hallod: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré"; — értsd meg, hogy csak azt kell megadnod, ami nem ellenkezik hiteddel. Mert ha valami ilyen lenne, akkor az nem a császár, hanem az ördög adója lenne. Azután nehogy azt mondják róla, hogy minket az emberek alattvalóivá tesz, hozzá csatolja: — „és Istennek, ami Istené." — *Ar. Szent János.*

Istennek azt kell visszaadnunk, ami az Övé; t. i. testünket, lelkünket és akaratunkat. A császár pénze aranyból van. Erre van rávésve az ő képe. Az Isten pénze az ember. Isten képére van alkotva. Azért gazdagságtokat adjátok a császárnak, tiszta lelkiismerettel pedig szolgáljatok az Istennek. — *Hiláriusz.*

Az Üdvözítő példájából tanuljuk meg, hogy a vallásosság alkalmaira necsak akkor legyünk figyelmesek, ha azt sokan mondják vagy az dicsőségesnek tűnik föl, hanem mindennél, amit megfelelően és okosan mondanak. — Erkölcsileg is értelmezhetjük ezt a szentírási helyet. Testünknek is kell adóznunk, vagyis meg kell neki adnunk a szükségeset. Tehát mindazt, ami lelkünk természetének megfelelő, vagyis: ami az erényre vezet, azt föl kell ajánlanunk Istennek. Akik tehát módfelett sokat tanítanak Isten törvényiről, de a testnek adójára semmi gondot sem fordítanak. azok farizeusok, akik a császárt megillető adót megfizetni nem akarják. Tiltják t. i. a házasságtól és az Isten-teremtette élettől való megtartóztatást. Akik pedig túlsá-

gosan engednek a test vágyainak, azok a Heródes-pártiak. Üdvözítőnk azonban azt akarja, hogy az erényt ne csökkentsük azáltal, hogy a testnek módfölött szolgálunk; de a testet se terheljük meg túlságosan, hogy az erényeket jobban gyakorolhassuk. — A világ fejedelmét, az ördögöt mondjuk cézárnak. Mert addig nem adhatjuk meg Istennek, ami Istené, míg előbb vissza nem adjuk a világ fejedelmének azt, ami az övé, és le nem vetünk minden gonoszságot. — Azt is tanuljuk meg ebből, hogy a kísértő ellen nem úgy harcolunk, hogy mindig csak hallgatunk. Felelnünk is kell ellenvetéseikre, még pedig nem ötlet szerint, hanem okosan, hogy azután az alkalmat keresők ne találhassanak okot mibennünk, és mi feddhetetlenül taníthassuk azokat, akik üdvözülhetnek és üdvözülni is akarnak. — *Origenes.*

Pünkösd utáni XXIII. vasárnap

Szentírási szöveg: Máté 9, 18—26. v.

18. *Az időben: Beszélt Jézus a sereghez, s íme egy elüljáró jövén hozzá, imádá őt, mondván: Uram! leányom most halt meg; de jer, tedd rá kezedet, és élni fog.*

Az Úr beszédjét tett követte. Ezt már a farizeusok nem is kifogásolják, hiszen a zsinagóga fejedelme jött a Mesterhez, hogy tőle csodát kérjen. Gyászos fájdalom üli meg a szívét, mert egyetlen, tizenkétéves lánya, virágzó ifjúságában, éppen most halt meg. — *Ar. Szent János.*

Csodálatos és követésreméltó az Úr alázatossága és jósága. Mihelyt kérik, rögtön megy. — *Remigiusz.*

19. *Erre fölkelvén Jézus, követé őt tanítványaival együtt.*

Alattvalókat, elöljárókat egyaránt tanít példájával. Az alattvalóknak az engedelmesség példáját adja. Az elöljáróknak meg a tanítói készséget és gondosságot mutatja, hogyha meghallják valakiről, hogy lelkileg meghalt, rögtön siessenek a segítségére. — *Remigiusz.*

Márk és Lukács azt is mondják, hogy az Úr három tanítványát vette magához: Pétert, Jakabot és Jánost. Mátét nem fogadta a kíséretébe, hogy így nagyobb vá-

gyat ébresszen benne, mert neki tökéletlen volt még az előkészülete. Azért csak ezt a három tanítványt tisztelte meg, hogy a többi is törekedjék hozzájuk hasonló lenni. — *Ar. Szent János.*

20. *És ime egy asszony, ki vérfolyásban szenved vala tizenkét év óta, hozzá járulván, hátulról megilleté köntöse szegélyét;*
21. *mert mondá magában: Hacsak ruháját illetem is, meggyógyulok.*

Ez a vérfolyásban szenvedő asszony nem a házban, nem is a városban járult az Úrhoz, mert törvény szerint a városból ki volt zárva, hanem útközben ment Hozzá, hogy míg a másikhoz megy az Úr, addig is meggyógyítsa őt. — *Szent Jeromos.*

Nem teljes nyíltsággal ment Jézushoz, mert szégyenkezett baja miatt, és tisztátalannak érezte magát. Mert a törvényszerinti sok tisztátalan dolog közé tartozott az ő baja is. Azért ezt titkolta és rejtegette. — *Ar. Szent János.*

Dícséretreméltó az asszony alázatossága. Nem jött Jézus színe elé, hanem hátulról ment Hozzá, mert méltatlannak tartotta magát még arra is, hogy az Úr lábát megérintse. Nem Jézus ruháját, csak köntöse szegélyét érintette. A törvény parancsa szerint ugyanis az Úr is hordott ilyen köntösszegélyt. A farizeusok több és nagyobb szegélyt is viseltek és arra tövist aggattak. Az Úr köntösszegélye nem sebesített meg senkit sem, hanem inkább gyógyított. — *Remigiusz.*

Csodálatos ennek az asszonynak a hite. Egész vagyonát hiába költötte az orvosokra, mint Márk mondja, azok nem segíthettek rajta. Megtudta, hogy itt van az égi Orvos. Benne bízott teljesen és tökéletesen vissza is kapta az egészségét. — *Remigiusz.*

Mi az, ami az asszonyt bíztatta? Ha hite nem lett volna, Jézusnál kereste volna-e gyógyulását? Erős és állhatatos hite esdette le számára a biztos és igazi egészséget. — *Rabanus.*

22. *Jézus pedig megfordulván és meglátván őt, szóla: Bízzál leányom! a hited meggyógyított téged. És meggyógyult az asszony abban az órában.*

Mivel félénk volt az asszony, azért mondta neki

Jézus: „Bízzál!” Leányának nevezi, mert a hite leányává tette őt. — *Ar. Szent János.*

Nem azt mondja: „Mert a te hited majd meggyógyít”, hanem: „meggyógyított”. Mert mihelyt hitted azt, már meg is gyógyultál. — *Szent Jeromos.*

Krisztusról még sem volt tökéletes ismerete az asszonynak, mert akkor tudta volna, hogy nem lehet előtte rejtőzködnie. Krisztus azonban mégsem bocsátotta őt el titokban, nem mintha a maga dicsőségét kereste volna, hanem más egyéb okokból. Először is: megszüntette az asszony félelmét, nehogy a lelkiismerete nyugtalankodjék amiatt, hogy szinte lopva kapta az ajándékot. Másodszor: meggyőzze arról, hogy előtte nem lehet titkolóznia. Harmadszor: hogy mindenkinek megmutassa az asszony hitét, hogy azt kövessék is. Negyedszer: jelét adta annak, hogy tud mindent; azt is tudja, hogy a vérfolyást elállította. — *Ar. Szent János.*

Azt az órát kell értenünk, amikor a köntösszegélyt megérintette. Nem azt, amikor Jézus feléje fordult, mint a többi evangélista is nyiltan kiemeli és az Úr szavából is érthető. — *Glossa.*

Csodálatos az Úr ereje. Emberi testben van elrejtve. Jelentéktelen dolog érintésére egészséget ád a betegnek. Isteni működése még a ruha szegélyére is elhat. Valóban nem lehet fölfogni és testbe zárni az Istent. A test fölvételével ugyanis nem zárta magába isteni erejét, mert ezzel jött el a mi testi gyöngeségünk megváltására. — Misztikus módon ezen a fejedelmen a törvényt értjük. Ez kéri az Urat, hogy támassza életre és táplálja azt a népet, amelynek ő Krisztus eljövetelét hirdette. — *Hiláriusz.*

Hitt, beszélt, érintett. E hárommal: hittel, szóval és cselekedettel mindenki üdvözül. — *Glossa.*

A vérfolyásos asszony meggyógyítása után következik a halott leány föltámasztása. — *Glossa.*

23. ***Amint pedig Jézus az elüljáró házába ért, és látta a fuvolásokat és a zajongó sereget, mondá:***

24. ***Távozzatok; mert nem halt meg a leányzó, hanem alszik. És kineveték őt.***

Tanuljuk meg: Azért ment később Jézus, és azért

beszélt sokat a meggyógyított asszonnyal, hogy megengedje a leány halálát, és így nyilvános bizonyítéka legyen a föltámasztásának. Lázárnál is hasonlóképpen tett, mert három napig távol maradt. — *Ar. Szent János.*

Régi szokás szerint halottaknál a fuvolásokat a gyász fokozására alkalmazták. — *Szent Ambrus.*

Krisztus a fuvolásokat eltávolíttatta. Azután behívta a szülőket a leányhoz, nehogy azt mondhassák, hogy másként gyógyította meg. Előbb bíztatta őket: „Nem halt meg a leányzó, hanem alszik." — *Ar. Szent János.*

Nektek meghalt, Istennek azonban — aki föltámaszthatja, — alszik: lelkileg és testileg. — *Rabanus.*

Ezzel a tömeg gondolkozását elterelte, és megmutatta, hogy neki könnyű dolog a halottat föltámasztani. Lázárnál is mondta: „Lázár, a mi barátunk elaludt." (Ján. 11, 11.) — Arra is tanít Jézus, hogy ne féljünk a haláltól. Ő is meghalt, azért tanítványait is a maga és mások példájával oktatta, hogy bízzanak és férfias lélekkel fogadják a halált. Odaérkeztével a halál már álom volt. Amikor az Úr ezt kijelentette, kinevették. Mégsem dorgálta meg a gúnyolódókat, hogy ez a gúny is, a fuvolás emberek és a többi temetési előkészület is, bizonyítsa a halált. Ugyanis nagyon sokszor a csoda megtörténte után nem hittek az emberek. Előzőleg saját gondolataik foglalkoztatták, mint Lázárnál is látjuk. Amidőn azt kérdi Jézus: „Hová tettétek őt?" Ezt felelik neki: „Uram! már szaga van, hiszen negyednapos." (Ján. 11, 39.) Többé nem mondhatják tehát: Nem tudjuk elhinni, hogy a halottat föltámasztotta. — *Ar. Szent János.*

25. ***Miután pedig eltávolították a sereget, bemén*e, megfogá a kezét, és a leányzó fölkele.***

26. ***És híre méne ennek azon az egész földön.***

Nem voltak méltók arra, hogy a föltámadás titkát lássák, mert illetlen viselkedésükkel kigúnyolták a föltámasztót. — *Szent Jeromos.*

A leányzót nem úgy támasztotta föl, mintha új lelket adott volna neki, hanem eltávozott lelkét visszaparancsolta és mintegy álomból fölébresztette. Ennek

látása által készítette elő az emberekben a föltámadás hitét. Nemcsak életre keltette a leányt, de — ételt is adatott neki, hogy ne képzelődésnek tartsák a megtörtént eseményt. — *Ar. Szent János.*

Ez (az étkezés) hozzátartozik a nagy és új csodához és annak nyilvános igazságához, nehogy csak képzelődésnek tartsák. — *Glossa.*

Misztikus értelemben: az Úr a zsinagóga elöljárójának házába megy. Ott a törvény énekei a gyászéneket jelképezik. — *Hiláriusz.*

Máig is holtan fekszik a leányzó az elöljáró házában. Mestereik csak fuvolások, akik gyászénekeket zengedeznek. A zsidók tömege nem a hívők serege, hanem a csőcselék tömkelege. De amikor bemegy a nemzetek teljessége, akkor minden izraelita üdvözül. — *Szent Jeromos.*

Hogy megérthessék: a törvényben hívők közül kevés a választottak száma, azért a tömeget kizavarta. Az Úr ugyan azt is üdvözíteni akarja, de gúnyos beszédjük és viselkedésük miatt nem lehettek méltó tanúk a föltámasztásnál. — *Szent Jeromos.*

Erkölcsi értelemben: A házban levő halott leányzó — a lelkileg halott ember. Azt mondja az Úr, hogy a leányzó alszik, mert akik ebben az életben vétkeznek, még bűnbánattal föltámadhatnak. A fuvolások a hízelgők, akik még altatják a halottat. — *Rabanus.*

A tömeget kizavarják, hogy a leányzó fölkelhessen. Amíg a szív rejtekeiből ki nem űzzük a különféle világias vágyakat és indulatokat, addig a lélek bensőleg halott marad, mert nem támadhat föl. — *N. Szent Gergely.*

Pünkösd utáni XXIV. vasárnap

I.

BEVEZETŐ

Szentírási szöveg: Máté 24, 1—14. v.

1. *És kijövén Jézus a templomból, továbbmegy vala. És hozzá járulának tanítványai, s mutogatják neki a templom épületeit.*

2. *Ő pedig felelvén, mondá nekik: Látjátok mindezeket?*

Bizony mondom nektek, nem marad itt kő kövön, mely le ne rontatnék.

Mindenki Isten temploma a benne lakó Szentlélek által. Önmagát okolja tehát, ha kimegy a lelkéből és eltávozik tőle Krisztus. — *Origenes.*

Isten intézkedése, hogy a kegyelem fényének kinyilatkoztatása után a templom szertartásaival együtt eltünjék. Nehogy valami kishitű, amikor látja, hogy még megvan mindaz, amit az Úr rendelt és a próféták megszenteltek, lassankint eltérjen a hit egyszerűségétől, és a zsidó testiségre térjen vissza. — *Remigiusz.*

Misztikus értelemben. — Miután az Úr elhagyta a templomot, az isteni törvény és parancsok összetételével épült templom úgy összedőlt, hogy a zsidók azt nem építhetik föl többé, mert az tetejétől alapjáig minden részében szétvált. — *Szent Jeromos.*

Minden ember templom, ha magába fogadta az Isten igéjét. Aki bűnbeesése után legalább még részben megtartja hitének és vallásának gyakorlatait, az omladozó lelki temploma az Istennek. Aki azonban bűnbeesése után nem törődik magával, az eleinte csak kevéssé, később már egészen elszakad az élő Istentől és nem marad itt kő kövön, az Isten parancsaiból, amely le ne rontassék. — *Origenes.*

3. *Midőn pedig az Olajfák hegyén leült, hozzá menének a tanítványok külön, szólván: Mondd meg nekünk, mikor lesznek ezek? és mi lesz a jele eljöveteledнek és a világ végének?*

Az Úr az Olajfák hegyéhez ért. Útközben néhány tanítványa dicsekedve mutogatta neki a templomot. És akkor Jézus nyiltan előre kijelentette, hogy az teljesen elpusztul. Amikor tehát a hegyre értek, hozzámentek tanítványai, hogy megkérdezzék Őt. — *Remigiusz.*

Titokban mentek hozzá, mert nagy dolgot akartak tőle kérdezni. Tudni akarták ugyanis eljövetelének a napját. Mert már nagyon kívánták látni az ő dicsőségét. — *Ar. Szent János.*

Három dolgot kérdeztek tőle. — Először: Mikor pusztul el Jeruzsálem? „Mondd meg nekünk, mikor lesznek ezek?" — Másodszor: „Mikor jön el majd Krisztus?" „És mi lesz a jele eljöveteledнek?" Har-

madszor: „Mikor lesz a világ vége?” — *Szent Jeromos.*

Lukács csak egy kérdésről, a Jeruzsálemre vonatkozóról, beszél. Mintha a tanítványok azt tartották volna, hogy Krisztus eljövetele és a világ vége Jeruzsálem elpusztulásakor lenne. Márk pedig azt mondja, hogy Jeruzsálem pusztulásáról nem mindnyájan kérdezték Jézust, hanem csak Péter, Jakab és János, mert ők bátrabban és bizalmasabban beszéltek vele. — *Ar. Szent János.*

Misztikus értelemben. — Az Olajfák hegyén lakó földműves: az Isten Igéje az Anyaszentegyházban, t. i. Krisztus. Ő mindig nemes olajágat ojt atyja jó olajágába. Akik bizalommal vannak Krisztushoz, tudni akarják eljövetelének és a világ végének az idejét. Az Isten Igéje kétszer jön el a lélekhez. Az első eljövetele a „balga tanítás” Krisztusról; a született és keresztrefeszített Megváltóról. A második a teljes erejében való eljövetel, amiről az Apostol is beszél: „Bölcseséget beszélünk a tökéletesek között.” (Kor. I. 3.) Ezzel a második eljövetellel együttjár a világ vége a tökéletes emberben, akinek részére megfeszíttetett a világ. — *Origenes.*

4. *És felelvén Jézus, mondá nekik: Vigyázzatok, hogy valaki el ne ámítson titeket.*

5. *Mert sokan fognak jönni az én nevemben, mondván: Én vagyok a Krisztus; és sokakat megtévesztenek.*

A tanítványok három kérdését idő és tárgy szerint külön választja Jézus. Először a város pusztulásáról beszél. Azután megerősíti őket hitükben, nehogy valaki ravaszul elámítsa őket. — *Hiláriusz.*

Jeruzsálem pusztulásáról, második eljöveteléről nem beszél mindjárt, hanem csak azt mondja el nekik, amire hamarosan számíthatnak. — *Ar. Szent János.*

Az ámítók közül való volt a szamariai Simon, akiről az Apostolok cselekedeteiben olvassuk, hogy nagy hatalmat tulajdonított magának, és irataiban így nyilatkozott: „Én vagyok az Isten szava, a mindenható, az Isten.” János apostol is levelében (I. 2, 18.) ezt mondja: „Amint hallottátok, hogy antikrisztus jön, már most is sok antikrisztus támadt.” Én azt hiszem, minden

eretnekség kezdeményezője antikrisztus, és Krisztus nevében azt tanítja, ami ellenkezik Krisztussal. Ne csodálkozzunk, ha közülünk többet félrevezetnek. Hiszen már az Úr megmondotta: „És sokakat megtévesztenek.” — *Szent Jeromos.*

Sokat megtévesztenek, mert a romlásra vivő széles kapun sokan belépnek. Erről az egy jelről biztosan megismerhetjük az antikrisztusokat: Azt mondják magukról: „Én vagyok a Krisztus.” Seholsem olvassuk, hogy Krisztus ezt mondotta volna önmagáról. Elhittük, hogy ő a Krisztus, mert ezt bizonyították isteni cselekedetei, tanítói beszéde és erényei. A hitünk szerint való minden téves szentírási magyarázat: antikrisztusé. Mert az igazság: Krisztus; az áligazság: antikrisztus. Krisztusban minden erényt megtalálhatunk, az antikrisztusban meg minden látszólagos erényt. A jónak minden faja valósággal megvan Krisztusban: — az emberek épülésére; — az ördög pedig minden álerényt fölhasznál a szentek elcsábítására. Kötelességünk tehát, hogy Isten segítségével vigyázzunk, nehogy szóval vagy erénnyel valaki elcsábítson minket. A tévedők erkölcsi elveiben mindig találunk valami rosszat; de azt sokkal nagyobb rossznak tartom, hogy a Szentírást nem az igazi szabály szerint magyarázzák. — *Origenes.*

6. *Hallani fogtok majd háborúkat és harci híreket; vigyázzatok, hogy meg ne rémüljetek, mert azoknak meg kell lenni, de ez még nem a vég.*

7. *Mert nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen és lesznek dögvészek, éhségek és földindulások itt is, ott is.*

8. *Mindez pedig a gyötrelmek kezdete.*

9. *Akkor majd szorongatás alá vetnek titeket és megölnek benneteket, és gyűlöletesek lesztek minden népnél az én nevemért.*

Misztikus értelemben: Ország ország ellen támad, beszédjükre a dögvész terjed, az Isten igéje után éheznek, az egész föld megindul, az igaz hittől sokan elpártolnak: ezek a jelek leginkább az eretnekekről érthetők, akik egymás ellen hadakozva elősegítik az Anyaszentegyház győzelmét. — *Szent Jeromos.*

Amikor a tanítványok hallották a Jeruzsálemről szóló csapásokat, abban a hiszemben voltak, hogy mi-

vel ők a tömegen kívül élnek, azért ettől a bajtól meg is lesznek kímélve, hiszen ők maguknak szerencsés jövőt vártak. Azért mondja meg nekik Jézus már előre ezeket a kellemetlenségeket, hogy vigyázzanak magukra. Először azt parancsolta nekik, hogy őrizkedjenek a csalók félrevezetéseitől (ámításaitól); most pedig a zsarnokok kegyetlenségeit jövendöli meg: „Akkor majd szorongatás alá vetnek titeket, s megölnek benneteket." Alkalmasint fölemlítette nekik a rájuk vonatkozó megpróbáltatásokat is, amelyek elviselhetőbbek lesznek a közös bajoknál. De nemcsak így vigasztalta őket, hanem megmutatta nekik a bajok okát is: mert mindezt az ő nevéért kell elszenvedniök. „És gyűlöletesek lesztek minden népnél az én nevemért." — *Rabanus.*

10. Akkor sokan megbotránkoznak; elárulják és gyűlölni fogják egymást.

11. Számos hamis próféta támad és sokakat tévedésbe ejt.

Miután már két küzdelemről beszélt, t. i. a csábítók és az ellenségek elleni vigyázatról, most a harmadik küzdelmet tárja a tanítványok elé a hamis testvérek ellen. „Akkor sokan megbotránkoznak; elárulják és gyűlölni fogják egymást." Olvasd csak Pált, ő is erről panaszkodik: „Kívül harcok, belül félelem." (Kor. II. 7, 5.) Másutt meg ezt mondja: „Veszélyben hamis testvérek között." (Kor. II. 11, 26.) Róluk mondja ugyanott: „Mert az ilyenek álapostolok, álnok munkások, kik Krisztus apostolainak tetették magukat." (Kor. II. 11, 13.) Azért teszi hozzá Jézus: „Számos hamis próféta támad és sokakat tévedésbe ejt." — *Ar. Szent János.*

Jeruzsálem ostromának megkezdésével sokan föllázadtak, keresztényeknek mondták magukat és többet félrevezettek. Pál hamis testvéreknek, János antikrisztusoknak nevezi ezeket. — *Remigiusz.*

A hét diákonus közül való Miklós is ilyen volt, aki hamis tanaival sokat megrontott. — *Hiláriusz.*

Azután rámutat Jézus a kérlelhetetlenségükre (öntelt kegyetlenségükre), mert a hamis prófétákat nem mérsékli a szeretet. — *Ar. Szent János.*

12. *És minthogy megnövekszik a gonoszság, sokakban meghül a szeretet.*

Vagyis: az igazi szeretet Isten és felebarát iránt. Mert minél nagyobb a gonoszság, annál inkább kihül szívükben a szeretet lángja. — *Remigiusz.*

Fontoljuk meg: Nem mondta, hogy mindenkiben, hanem: sokban meghül a szeretet. Mert az apostolokban és a hozzá hasonlókban megmarad a szeretet. Erről mondja Pál. (Rom. 8, 35.): „Ki szakit el minket Krisztus szeretetétől?" — *Szent Jeromos.*

13. *Aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*

Mindvégig — élete végéig. Aki ugyanis élete végéig megmarad Krisztus nevének megvallásában és a szeretetben: az üdvözül. — *Remigiusz.*

Nehogy valaki azt mondja: Hogyan tudunk mi annyi baj között élni? Az életnél még többet is igér Jézus. Nemcsak megélünk, de még mindenütt hirdetik is az evangéliumot. — *Ar. Szent János.*

Tudta az Úr, hogy tanitványainak szivét nagyon megszomoritja az, amit Jeruzsálem pusztulásáról és a zsidó nép romlásáról mondott. Azért megvígasztalja őket azzal, hogy sokkal többen hisznek majd a pogányok közül, mint ahány elvész a zsidók közül. — *Remigiusz.*

A világ végére vonatkozó tudnivalókat igy foglalhatjuk össze. Akkor sokan megbotránkoznak és elpártolnak a hittől, mert látják a sok és elhatalmasodott rosszat és az antikrisztus csodáit, meg hittársaik üldözéseit. Az antikrisztus elküldi hamis prófétáit, akik aztán sokat elcsábítanak. Elhatalmasodik a gonoszság, mert nagyon megnövekszik a rossz emberek száma. Elhidegül a szeretet, mert kevesen lesznek jók. — *Remigiusz.*

14. *És az egész világon hirdetni fogják az ország evangéliumát, bizonyságul minden népnek; és akkor jön el a vég.*

Az Úr eljövetelének jele: Az egész világon hirdetik az evangéliumot, hogy senki se mentegetőzhessék nemtudásával. — *Szent Jeromos.*

„Gyülöletesek lesztek minden népnél az én neve-

mért." Üdvözülhettek, ámbár most is a keresztények ellen vannak az összes nemzetek. De ha elkövetkezik az, amiről Krisztus jövendölt, akkor már nemcsak részben, hanem általánosan mindenütt üldözik az Isten népét. — *Origenes.*

Erkölcsi értelemben: Aki Isten igéje szerint látni akarja Krisztus dicsőséges eljövetelét a maga lelkébe, kell, hogy lelki előhaladásának megfelelően, mint igazi hős, elszenvedje a ravasz ellenség minden ostromát. Krisztust gyűlöljék benne, nemcsak a test szerint, de a gonoszlélek szerint élők is. — Néhány igazságot azonban bővebben is kell érintenünk. Sokan megbotránkoznak és elesnek, árulói és vádlói lesznek egymásnak, mert az igazi hit elveitől eltértek. Ezért gyűlölik is egymást. Sokan nem magyarázzák okosan a jövő életre vonatkozó tanokat, nem jól értelmezik a prófétákat és a hamis prófétákat: ezzel aztán sokat félrevezetnek. A hit egyszerűségében élő buzgó szeretet meg kialszik a szivükben. De aki megmarad az apostoli hagyományos hitben: az üdvözül. Ezt az evangéliumot hirdetik majd minden léleknek. Ez lesz a bizonyítéka minden nemzetnek, de minden hitetlen gondolkozású léleknek is. — *Origenes.*

II.

VASÁRNAPI SZENT EVANGÉLIUM

Szentírási szöveg: Máté 24, 15—35. v.

15. *Az időben: Mondá Jézus tanítványainak: Midőn látjátok a pusztulás utálatosságát, melyet megjövendölt Dániel próféta, állani a szent helyen: — aki olvassa, értse meg!*
16. *akkor akik Judeában vannak, fussanak a hegyekre,*
17. *és ki a héjazaton vagyon, az le ne szálljon valamit elvinni házából,*
18. *és aki a mezőn, vissza ne térjen, hogy elhozza palástját.*

Az Úr fönnebb már érintette Jeruzsálem sorsát, most nyiltan megmondja: mit kell hinnünk a zsidók pusztulásáról. — *Ar. Szent János.*

Ez a szövegrész — „aki olvassa, értse meg!" — okot ád a misztikus értelmezésre. Dánielnél ugyanis

ezt olvassuk: „És a hét közepén megszünik a véres áldozat és az eledeláldozat és a templomban vészthozó undokság leszen, és végesvégig megmarad a pusztulás." (Dán. 9, 27.) — *Szent Jeromos.*

Lukács is kiemeli, hogy a Dániel megjövendölte pusztulás akkor lesz, amikor Jeruzsálemet ostromolják, azért az Úr szavait idézve mondja: „Mikor pedig látjátok, hogy hadseregek veszik körül Jeruzsálemet, tudjátok meg, hogy elközelgett annak pusztulása." (Luk. 21, 20.) — *Szent Ágoston.*

A pusztulás útálatossága — szerintem, — a szent várost, Jeruzsálemet, elpusztító hadsereg. — *A. Szent János.*

De ezt a császár képéről is lehet érteni, amelyet Pilátus állíttatott föl a templomban. Vagy Hadrián lovasszobráról, amely máig is a szentek szentjének a helyén van. — „Útálatosság" az ószövetségi Szentírás szerint: a bálvány. Azért teszi hozzá: „a pusztulás útálatossága," mert az elpusztult templomban bálványt állítottak föl. — *Szent Jeromos.*

„Midőn tehát látjátok." Ebből is csodálhatjuk Krisztus hatalmát és az apostolok lelki erejét. Az apostolok akkor is predikáltak, amidőn egész Judea ostromzár alatt volt. A zsidó származású apostolok új törvényeket hoztak az akkor uralkodó rómaiak ellen. Sok ezer zsidót fogságba vittek a rómaiak, de a tizenkét fegyvertelen és gyönge férfit még sem tudták legyőzni. — *Ar. Szent János.*

Ezek Jeruzsálem ostromának kezdetével mind be is teljesedtek. A római hadsereg megérkeztekor ugyanis a tartománybeli keresztények, miként az egyháztörténelem is mondja, isteni csodás figyelmeztetésre, távolabb vonultak vissza, és a Jordánon túl Pella városába mentek és ott egyideig Agrippa király oltalma alatt éltek. Agrippáról az „Apostolok cselekedetei" is említést tesz. Zsidóország egyik részén uralkodott a rómaiak fönnhatósága alatt. — *Remigiusz.*

19. *Jaj pedig a nehézkeseknek és szoptatóknak ama napokban!*

20. *Imádkozzatok azért, hogy futástok ne legyen télen vagy szombaton.*

21. *Mert nagy szorongatás lészen, amilyen még nem volt világ kezdetétől mindeddig és nem is lészen.*

Nem irgalmaznak akkor az áldott állapotban levőknek, a szoptatósanyáknak, de még a gyermekeknek sem. És mintegy a zsidóknak, akik azt tartották, hogy nem kell nekik több utat tenniök a szombatra megengedett útnál, hozzá teszi: „Imádkozzatok azért, hogy futástok ne legyen télen vagy szombaton."— *Origenes.*

Azt kérdem a zsidóktól: Miért küldte rájuk az Isten haragja ezt a minden eddiginél rettenetesebb és nagyobb csapást? A felelet érthető: a gyalázatos keresztrefeszíttetés miatt. De még ennél is nagyobb büntetést érdemeltek volna, ha: „Meg nem rövidíttetnének ama napok, egy lény sem szabadulna meg." Mintha csak mondaná: Ha tovább tartott volna a rómaiak harca a város ellen, akkor minden zsidó elpusztult volna. „Minden zsidó", aki Palesztinában vagy azon kívül élt. Mert a rómaiak nemcsak a Judeában, hanem az egész világon szétszórt zsidókat is üldözték. — *Ar. Szent János.*

22. *És ha meg nem rövidíttetnének ama napok, egy élő lény nem szabadulna meg; de a választottakért megrövidíttetnek ama napok.*

Nehogy a zsidók azt mondhassák, hogy Krisztus tanítványai és az ő tanításuk miatt jött rájuk ez a csapás, azért rámutat az Úr, hogyha azok nem lennének, gyökerestül kiirtaná a zsidókat. „De a választottakért megrövidíttetnek ama napok." — *Ar. Szent János.*

Ne gondoljuk, hogy Dániel jövendölése ezzel meghiúsult volna vagy annak ideje már nem is teljesül, és csak a világ végén valósul meg. Lukács világosan bizonyítja, hogy Dániel jövendölése akkor teljesedett be, amikor Jeruzsálem elpusztult. — *Szent Ágoston.*

Szorongattatás idején vigyázzunk, hogy a lelki élet magasságából le ne ereszkedjünk a testi életre. Aki pedig az előtte valókra törekszik, abba ne hagyja az előrehaladást, hogy visszatekintsen a régmult dolgokra. — *Szent Ágoston.*

Vagyis: Ne a földi dolgok fölötti örömben vagy szomorúságban találjon minket az a nap. — *Szent Ágoston.*

Az Úr, miután már befejezte a Jeruzsálemre vonatkozó jövendöléseit, áttért eljövetelének közlésére. Megmondotta eljövetelének ismertető jeleit. Ezt nemcsak az apostoloknak volt jó tudniok, jó azt tudni nekünk is, és az utánunk élőknek is. — *Ar. Szent János.*

23. *Akkor ha valaki mondja nektek: Íme itt a Krisztus vagy amott, ne higgyétek.*

24. *Mert támadnak hamis krisztusok és hamis prófétåk; és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is.*

25. *Íme eleve megmondottam nektek.*

Ebben megmutatja, hogy a második eljövetele nem igénytelen lesz, mint az első volt, hanem dicsőséges. Oktalanság tehát valami kis helyen vagy rejtekben keresni Krisztust, amikor Ő az egész világnak lesz a világossága. — *Szent Jeromos.*

Mivel az emberek nagy sanyarúságban élnek, azért a hamis próféták azt hirdetik, hogy ők a jelenlevő Krisztus munkáját végzik, sőt sok helyen Krisztusnak is mondják magukat. Igy hajtják az Antikrisztus szolgálatába, hogy azután megsanyargassák az embereket. — *Hiláriusz.*

Itt az Antikrisztusról és szolgáiról beszél. Ezeket álkrisztusoknak és álprófétáknak nevezi. Ilyenek többen is voltak az apostolok korában. De a Krisztus második eljövetele előttiek sokkal kegyetlenebbek lesznek elődeiknél. — *Ar. Szent János.*

Arra figyelmeztet az Úr, hogy értsük meg: bizonyos csodás dolgot még a rossz emberek is tehetnek, amit a szentek nem tehetnek meg. De azért ne higgyük, hogy ez Istennél többet számít.— *Szent Ágoston.*

Ezeket a jeleket ne tulajdonítsuk a szentek műveinek, mert akkor a gyönge hitűeket könnyen tévedésbe visszük. A gyöngék ugyanis az ilyen csodás jeleket többre becsülik az üdvösség gyakorlatainál. Már pedig nem csodajelekkel, hanem az üdvösség gyakorlataival szerezhetjük meg az örök életet. — *Szent Ágoston.*

Amidőn tehát az Antikrisztus az emberek szemeláttára csodás dolgot tesz, akkor az embereket önma-

gához vonja. Hiszen azok, akik a földi javakban gyönyörködnek, azok önkéntelenül is alattvalóivá lesznek. — *N. Szent Gergely.*

Kevésbbé sebez a szenvedés, ha azt előre látjuk. Az Úr azért mondta meg előre az e világra váró bajokat, hogy ne zavarjanak meg minket annyira, hiszen már úgyis előre tudtuk. — *N. Szent Gergely.*

26. *Ha tehát mondják nektek: Ime a pusztában vagyon, ki ne menjetek; ime a rejtekhelyeken, ne higgyétek.*

27. *Mert valamint a villámlás napkeletről támad, és látszik napnyugtáig, úgy lészen az Emberfiának eljövetele is.*

28. *Ahol a holttest vagyon, odagyűlnek a sasok is.*

A hamis prófétâk, akikről előbb szólt az Úr, hogy az embereket tévedésbe ejtsék, egyszer azt mondják: A pusztában van Krisztus. Máskor azt állítják róla, hogy a rejtekhelyen találjuk meg Őt. Igy akarják az embereket az uralkodó Antikrisztus hatalma alá hajtani. De az Úr azt mondja: Nem lehet Őt elzárni. Megigérte, hogy nemcsak egyeseknek mutatja magát, hanem mindenki színe előtt megjelenik. — *Hiláriusz.*

Miként fönnebb megmondotta, hogyan jön el az Antikrisztus, úgy most kijelenti: hogyan jön el Ő. A villám nem szorul hírnökre, hanem egy pillanat alatt megjelenik úgy, hogy észreveszik az egész látóhatáron, sőt még az ágyban pihenők is: úgy jelenik meg Jézus is a dicsőség fényében mindenütt. — *Ar. Szent János.*

Eljövetelének másik jelét is adta az Úr, amidőn hozzátette: „Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a sasok is." A sasok sokaságával jelezte az angyalok, vértanúk és szentek sokaságát. — *Ar. Szent János.*

Nézd csak, nem azt mondja: „Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a keselyűk vagy hollók", hanem a „sasok". Ezzel akarja kifejezni, hogy fönséges királyi lelkek mindazok, akik Krisztus szenvedésében hisznek. — *Origenes.*

Sasoknak nevez minket, mert ifjúságunk saskén megújul és szárnyra kelünk, hogy Krisztus szenvedéséhez eljussunk. — *Szent Jeromos.*

Ezt a hamis prófétákra is alkalmazhatjuk. A zsidó

fogság idején ugyanis vezérek léptek föl és Krisztusnak mondták magukat. A rómaiak megszállása alkalmával három párt is volt közöttük. De sokkal inkább mondhatjuk ezt a világ végéről, mint ki is fejtettük. Harmadszor az eretnekeknek az Anyaszentegyház elleni harcát is érthetjük. Igy az antikrisztuséi mindazok, akik hamis tudomány elvei alapján Krisztus ellen harcolnak. — *Szent Jeromos.*

Ha tehát valaki azt igéri nektek, hogy a pogányok pusztájában vagy a filozófusok tanaiban van Krisztus, vagy az eretnekek rejtekhelyén, aki nektek majd Isten titkait föltárja: ne higgyétek. Hanem higgyétek azt, ami napkelettől napnyugatig az Anyaszentegyházban ragyog: a katolikus hitet. — *Szent Jeromos.*

Krisztus szenvedésre hív minket. Gyűljünk oda, ahol róla olvasunk a Szentírásban, hogy azután eljuthassunk az Isten Igéjéhez. — *Szent Jeromos.*

Miután az Úr már előre megerősítette híveit az Antikrisztusnak és szolgáinak csábítása ellen, és kijelentette nekik, hogy nyilvánosan jön el, most eljövetelének rendjét és módját adja tudtul. — *Glossa.*

29. *Mindjárt pedig ama napok szorongatása után a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égről, és az egek erői megrendülnek.*

30. *Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen, és jajveszékelni fognak a föld minden népei, és meglátják az Emberfiát, amint jön az ég felhőiben, nagy hatalommal és fönséggel.*

31. *És elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyűjti az Ő választottait a négy szél felől, az egek egyik végétől a másik határáig.*

Eljövetelének dicsőségét jelzi a nap elsötétedésével, a hold fényvesztésével és a csillagok lehullásával. — *Hiláriusz.*

Akkor majd feltűnik az Emberfiának, az égi eseménynek, a keresztrefeszített Istenfiának a jele az égen: a Kereszt. Minden nép, ha esetleg eddig nem is hitt benne, most e jelből megismeri a kereszténységet, hogy sírjon és bánkódjék bűnei miatt. — *Origenes.*

Ez nem a világítótestek kisebbedésével lesz, hiszen akkor hétszeresfényű napról olvashatnánk, hanem úgy,

hogy ehhez az igazi fényhez hasonlítva minden egyéb fény csak sötétségnek látszik. — *Szent Jeromos.*

„Egek erőin” az angyalok sokaságát értjük. — *Szent Jeromos.*

Miként Jézus keresztrefeszítésénél a nap megfogyatkozott és sötétség borította el a földet, úgy lesz majd az Emberfia jelének föltűnésével is az égen. A nap, hold és csillagok fénye kialszik, mert egy sokkalta nagyobb jelnek a fénye túlragyogja valamennyit. — *Origenes.*

Az Emberfiának jele: a kereszt. Zakariás és János szerint azért jelenik meg, hogy lássák a zsidók: kit vertek által. Lássák a nemzetek a dicsőség jelét. — *Origenes.*

A nap akkor homályosodhatik el és a kereszt csak úgy tünhet föl, ha fénye a nap fényét túlragyogja. A tanítványok ne szégyenkezzenek és bánkódjanak a kereszt miatt, azért a dicsőség fénye lesz rajta. Megjelenik a kereszt jele, hogy a zsidók szemtelenségét megszégyenítse. Mert az eljövendő Krisztus szemrehányásképpen nemcsak a sebeit, de a halálát is megmutatja nekik. A kereszt látásakor meggyőződhetnek majd, hogy halálával semmit sem értek el, sőt keresztrefeszítették azt, akit imádniok kellett volna. — *Ar. Szent János.*

Jól mondja: „Jajveszékelni fognak a föld minden népei.” Azok sírnak majd, akiknek nincs otthonuk az égben, mert a földre voltak írva (itt volt az otthonuk). — *Szent Jeromos.*

Meglátják testi szemükkel az Istenfiát emberi természetében eljönni az ég felhőiben. — Az egész világ végeztével nagy dicsőségben jelenik meg Jézus, hogy mindnyájan lássák hatalmát és fönségét. — *Origenes.*

Misztikus értelemben. — A hívő ember lelkébe mindennap nagy dicsőséggel jön Jézus a próféták felhőiben, vagyis: a próféták és az apostolok írásaiban. Ők ugyanis az emberi természet fölé emelkedve tárgyalják az Isten igéjét. Azért azokról, akik velük együtt értelmezik a Szentírást, azt mondjuk, hogy nekik is megjelenik a dicsőséges Jézus. — *Origenes.*

A „harsona szó”-n ne földi zeneszerszámnak, ha-

nem főangyali kiáltásnak a hangját értsük. Ez olyan erős lesz, hogy annak zengésére még a halottak is fölébrednek a föld porából. — *Remigiusz.*

A harsona zengése kifejezi majd a föltámadás nagy örömét, de egyúttal azok csodálkozó rémületét is, akik szomorúan visszamaradnak és nem ragadtatnak el az ég felhőiben. — *Ar. Szent János.*

Az együgyűek azt gondolják, hogy csak az akkor élőket gyüjtik össze az angyalok. Helyesebb fölfogás azonban azt mondanunk, hogy Krisztus angyalai mindenkit egybegyüjtenek. Nemcsak azokat, akik Krisztus eljövetelétől a világ végéig hivatottak és választottak voltak, hanem mindazokat, akik a világ kezdetétől fogva éltek, hogy lássák, miként Ábrahám látja, Krisztus napját és vigadozzanak rajta. — *Origenes.*

32. *Vegyetek példát a fügefáról: Mikor ága már gyönge, és levelei kihajtottak, tudjátok, hogy közel van a nyár.*

33. *Azonképpen ti is, midőn mindezeket látjátok, tudjátok, hogy közel van az ajtóban.*

Az Úr azért mondotta ezt a hasonlatot, hogy könnyebben elhiggyük: minden úgy történik majd, amint Ő mondotta. Mindig, ha valami szükséges dolgot mondott, a természeti adottság példájával világította meg. — *Ar. Szent János.*

Ki tagadhatná, hogy az evangéliumi és prófétai bekövetkezendő jelekből az Úr közeli jövetelére következtetünk? Napról-napra közelebb van, az bizonyos. Az Apostolok cselekedeteiben olvassuk erre vonatkozólag: „Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az időket és pillanatokat." (Ap. csel. 1, 7.) Nézd csak mit mond az Apostol is: „Most ugyanis az üdvösség közelebb van, mint amikor hívők lettünk." (Róm. 13, 11.) Ime hány esztendő elmúlt már, de azért mégsem valótlan az, amit mondott. Mennyivel inkább most ezt kellene mondanunk: Közeledik az Úr, hiszen már milyen sok történt a vég elérésére! — *Szent Ágoston.*

34. *Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek meglesznek.*

Ezt azért mondja az Úr, hogy az eljövendő dolgokat biztosan higgyük. — *Hiláriusz.*

„E nemzedék"-en nem az akkor élőket, hanem a „hívők"-et értette. Szokása ugyanis a Szentírásnak, hogy a nemzedéket nemcsak idő szerint, hanem hely, műveltség és életmód szerint is csoportosítja. Miként a 33. zsoltár is mondja: „Ez azok nemzedéke, kik őt keresik." (6. v.) Ezzel bizonyítja, hogy Jeruzsálem elvész, a zsidók többsége elpusztul, a hívők nemzedékét azonban semmiféle megpróbáltatás sem választhatja el. — *Ar. Szent János.*

35. *Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.*

Az Anyaszentegyház nemzedéke akkor múlik el, amikor elmúlik ez a világ, mert akkor örökli a jövő életet. Amíg ez meg nem történik, addig nem múlik el. Amidőn azonban mindezek megtörténtek már, akkor nemcsak a föld, de az ég is elváltozik. Azért mondja az Úr: „Ég és föld elmúlnak." Vagyis: Nemcsak a földiesen élő emberek, — ezeket mondjuk „föld"-nek! — hanem akiknek társalgása az égben van, — azért nevezzük is „ég"-nek — azok is elmúlnak mert elérkeznek a jövendő, jobb életre. Az Üdvözítő szavai azonban nem múlnak el, mert ami az Övé, az mindig működik és működni is fog. A tökéletesek azonban és akik nem úgy fogadták az Isten igéjét, hogy általa jobbak is lettek volna, azok elmúlnak, amik voltak, és lesznek, amik nem voltak. Ez a jelentése e szavaknak: „De az én igéim el nem múlnak." Mózes és a próféták szavai ugyan elmúltak, mert amit jövendöltek, az beteljesedett: de Krisztus szavai mindig teljesek és mindennap teljesülnek és teljesedni is fognak a szentekben (hívőkben). Ámbár bizonyos tekintetben még Mózes és a próféták szavairól is azt mondhatjuk, hogy mindenben nem teljesültek egészen, mert tulajdonképpen azok is az Istenfiának a szavai s azért mindig teljesülnek. — *Origenes.*

Vagy pedig itt a „nemzedék" néven mindennemű embert ért, de különösen érti a zsidó népet. Hogy az előzőket jobban elhiggyék, azért mondja: „Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak." Hamarább elpusztul az erős és mozdíthatatlannak ismert világ,

minthogy az én igémből valami elvesszen. — *Szent Jeromos.*

Az „ég és föld" nem szükségszerűen vannak, mintha azok nem is létezhetnének. Krisztus szavai azonban öröktől valók, és azért a maguk erejéből meg is maradnak. — *Hiláriusz.*

A világ elemeit azért említi az Úr, hogy kimutassa: égnél-földnél drágább az Anyaszentegyház. Ezzel együtt azt is bebizonyítja, hogy mindennek Ő a Teremtője. — *Ar. Szent János.*

III.

AZ UTOLSÓ ITÉLET

Szentírási szöveg: Máté 24, 36. Máté 25, 31—46. v.

36. *Ámde azt a napot és órát senki sem tudja, még a mennybéli angyalok sem, hanem egyedül csak az Atya.*

Az Úr már mindent elmondott, ami Krisztus eljövetelét megelőzi. Úgyszólván az ajtóig vezette tanítványait. Eljövetelének a napjáról azonban nem szólt nekik semmit sem. — *Ar. Szent János.*

Minden időbeli dolgot Jézus, az Isten Igéje, tett. „Mindenek őáltala lettek és nála nélkül semmi sem lett, ami lett." (Ján. 1, 3.) Már pedig az ítélet napja is időbeli dolog. Hogyan lehet akkor az, hogy valaki nem tudja annak egy részét, mikor az egészet meg tudja? Ezt is mondhatjuk: Mi nagyobb dolog: ismerni az Atyát vagy tudni az ítélet napját? Ha pedig valaki tudja a nagyobbat, miért nem tudja a kisebb jelentőségű dolgot is? — *Szent Jeromos.*

Talán az Atyaisten ennek a napnak tudását megtagadta volna a Fiútól? Hiszen maga Jézus mondja: „Mindeneket átadott nekem Atyám." (Luk. 10, 22.) De akkor mégsem adott át neki mindent, ha ezt megtagadta tőle! — *Hiláriusz.*

Már bebizonyítottuk, hogy az Istenfia az utolsó napot tudja. Okát kell adnunk annak: miért mondja mégis azt, hogy ezt nem tudja? Föltámadása után ugyanis, amikor az apostolok erről a napról kérdezősködtek, vi-

lágosan ezt felelte nekik: „Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az időket és a pillanatokat, melyeket az Atya önhatalmával megállapított." (Ap. csel. 1, 7.) Ezzel kifejezte, hogy ő tudja, de nem hasznos, hogy azt az apostolok is tudják. Legyenek csak bizonytalanok az ítélet eljöveteléről, de mindennap úgy éljenek, mintha még aznap meg is ítélnék őket. — *Szent Jeromos.*

Amidőn tehát azt mondja Jézus: „Nem tudom"; ezt úgy kell értenünk: „Nem tudom, hogy közölhessem"; vagyis: Nem úgy tudja, hogy azt a tanítványoknak is megmondhatja. Miként Ábrahámnál is mondta: „Most már tudom, hogy féled az Istent." (Móz. I. 22, 12.) Vagyis: Most megtetted azt, amiből ezt megismerem, mert ebben a kísértésben önmagad előtt is bebizonyítottad. — *Szent Ágoston.*

Azért mondja: „Az Atya tudja, mert az Atyában azt a Fiú is tudja." Hiszen mi lenne azzal a nappal, amely nem az Igétől van, amikor a nap az Igétől van? — Jól mondja tehát: azt a napot csak az Atya tudja, a tudásnak előbb mondott módja szerint, és azt a Fiúval is tudatja. A Fiúról mégis azt mondjuk: azt nem tudja, mert az emberekkel nem közölheti. — *Szent Ágoston.*

Amíg az Anyaszentegyház, mint Krisztus teste, nem tudja azt a napot és órát, addig a Fiú sem tudja azt a napot és órát. Ezt a tudást tulajdonképpeni értelemben a Szentírás szokása szerint vesszük. Az Apostol ugyanis az Üdvözítőről azt mondja, hogy ő nem ismerte a bűnt, mert nem vétkezett. Ígéretével előkészíti a Fiú ennek a napnak és órának ismeretére az ő örököstársait, hogy mindnyájan tudják, vagyis megtapasztalják azon a napon és órán, mit Isten az őt szeretőknek készített. — *Origenes.*

Némelyik könyvben (kéziratban) azt is olvashatjuk, hogy nem az egyszülött, hanem a fogadott fiút kell értenünk, mert így mondja: „Még a mennybéli angyalok, még a Fiú sem." — *Bazil.*

Ha tehát az evangélium azt mondja: „Ámde azt a napot és órát senki sem tudja", te meg azt mondod: Én pedig azt mondom, hogy eljövetelének az évét vagy a hónapját sem tudhatom, ez úgy hangzik, mintha azt mondanád: Nem tudhatom, melyik évben jön el, de tu-

dom, melyik hetedik vagy tizedik évben. Mintha bizony megmondhatnók vagy meghatározhatnók ezek közül a hetedik, tizedik, századik vagy bármelyik kisebb vagy nagyobb számú évet! De ha te nem képzelődöl, hogy ezt meg is érted, akkor igazán úgy gondolkozol, mint én. — *Szent Ágoston.*

31. *Mikor pedig eljövend az Emberfia az ő fönségében, és vele mind az angyalok, akkor ő beül fönségének királyi székébe.*

A világ végéről szóló példabeszédek (a tíz szűzről, a talentumokról) után elmondja az Úr az eljövendő ítélet módját. — *Rabanus.*

Ezt a gyönyörű evangéliumi részt gyakran forgassuk elménkben, figyelemmel és bűnbánattal hallgassuk, mert maga Krisztus is igen komolyan és érthetően tárgyalja ezt a beszédet. Azért nem is úgy mondja, mint máskor: Hasonló a mennyek országa; hanem önmagát kijelentve, mondja: „Mikor pedig eljövend az Emberfia az ő fönségében." — *Ar. Szent János.*

A két nap múlva ünneplendő húsvét előtt, a keresztrefeszítés és az emberek gúnyolása alkalmával Krisztus igen helyesen megigéri a győzelmes dicsőséget, hogy az elviselt botrányért jutalmul kárpótolja híveit. Megjegyzendő, hogy akit dicsőségben látunk majd, az az Emberfia. — *Szent Jeromos.*

Emberi alakban az Atya jobbján látják Őt az istentelenek. Az ítéletre abban az alakban jelenik meg, amelyet tőlünk vett magára. De azután Isten alakjában látják és ismerik meg Őt az összes hívek. — *Szent Ágoston.*

E szavakkal megsemmisíti azok tévedéseit, akik azt mondották, hogy az Úr nem marad meg ugyanazon szolgai formájában. Isteni fölsége azonban egyenlő az Atyával és a Szentlélekkel. — *Remigiusz.*

Dicsőségben tér ide vissza. Teste olyan lesz, mint színeváltozásakor volt a hegyen. „*Székei*"-nek a szentek dicsőségét mondjuk. Erről ír a 121. zsoltár: „Ott állanak az ítélet székei, Dávid házának székei." (5. v.) Vagy az angyalok hatalmát értjük. Ezekről mondja (Kol. 1, 16.): „A trónusok, az uralmak." — *Origenes.*

Angyalaival jön. Őket hívja a legfelsőbb helyről az ítélet végrehajtására. — *Szent Ágoston.*

Minden angyala vele van, hogy tanúskodjék, és amennyire szükséges, az Úr küldetésében szolgáljon az emberek üdvösségének. — *Ar. Szent János.*

32. *És összegyüjtenek eléje minden nemzeteket; és elválasztja őket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a bakoktól.*

33. *És a juhokat jobbjára állítja, a bakokat pedig bal oldalára.*

Ezek a szavak az ember igazi jövendő föltámadását bizonyítják. — *Remigiusz.*

Ezt az összegyüjtést az angyalok végzik, miként a 49. zsoltárban van: „Gyüjtsétek eléje szentjeit.” (5. v.) — *Szent Ágoston.*

Nem hely szerint értjük azt, hogy eléje gyüjtik az összes nemzeteket, hanem úgy, hogy az emberek most már nem hamis elveik szerint gondolkoznak Róla. Nyílvános lesz Krisztus istensége nemcsak az igazak, de még az utolsó bűnös előtt is. Nem bizonyos helyen jelenik meg az Istenfia, hogy azután másutt meg egyáltalán ne jelenjék meg. Ezt a megjelenést a villámlás hasonlata eléggé érthetővé teszi. Amíg tehát az istentelenek se önmagukat, se Krisztust meg nem ismerték: vagy az igazak amíg csak tükörben (homályban) látják, addig még nincsenek a jók elválasztva a rosszaktól. Amidőn azonban az Istenfiának kinyilvánítása végett mindnyájan megismerik önmagukat, akkor az Üdvözítő elválasztja a jókat a rosszaktól. Azért mondja: „És elválasztja őket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a bakoktól.” Mert a bűnösök is megismerik a bűneiket, az igazak is határozottan látják, hová vezeti őket az igazság. Juhoknak nevezi őket, mert üdvözülnek szelídségük miatt. Ezt pedig Tőle tanulták: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok.” (Máté 11, 29.) Azért is, mert a megölésre készen voltak, követvén Krisztust. „Viszik mint a juhot, leölésre.” (Iz. 53, 7.) — Bakoknak nevezi a rosszakat, akik veszélyes és kemény sziklákon ugrálnak és meredek helyeken járkálnak. — *Origenes.*

Azután hely szerint is különválasztja őket. — *Ar. Szent János.*

A szentek ugyanis, akik jót tettek, jó cselekedeteik jutalmául a királynak nyugalmas és dicsőséges jobbját nyerik el. A rosszak pedig a rossz és balul végzett dolgaikért a király baljára, vagyis: a kínok szomorú helyére kerülnek. — *Origenes.*

„Akkor majd így szól a király azoknak, kik jobbja felől lesznek: Jöjjetek", — eddig úgyis kevéssé lehettetek vele, most tökéletesen egyesüljetek hát Krisztussal. Hozzáadja: „Atyám áldottai", hogy kiemelje azokat, akik az áldás kiváltságában részesülnek. Előbb is ezt mondta: „Áldjon meg az Úr titeket, ki alkotta az eget és a földet." (113. zs. 15.) — *Origenes.*

34. *Akkor majd így szól a király azoknak, kik jobbja felől lesznek: Jöjjetek atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot.*

„Áldottaknak" hívja őket, mert jócselekedeteik érdeméül örök áldást nyernek. Atyja országának nevezi, mert az Atyáé a királyi hatalom. Tőle született a király. Ezen a napon csak Ő a fölmagasztalt és az ítélő bíró. — *Rabanus.*

Jegyezd meg: Jézus nem azt mondja: „Vegyétek", hanem: „Vegyétek birtokba" örökségteket: a családi és atyai, régi hagyatékot, „a világ kezdetétől nektek készített országot". — *Ar. Szent János.*

Ezt a kijelentést Isten előretudása szerint kell értenünk. Nála a jövő már meg is történt.— *Szent Jeromos.*

Annak az országátadásnak kivételével, amely a világ végén lesz majd. Amidőn ezt mondja: „Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot." Igaz, hogy tökéletlenül, de azért mégis a mostani Anyaszentegyházról érthetjük e szavakat. Most még ellenségeivel küszködik az Egyház, amíg el nem érkezik az a boldog országlás, amikor majd ellenség nélkül uralkodhatik. — *Szent Ágoston.*

35. *Mert éheztem és ennem adtatok; szomjúhoztam és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok engem.*

36. *Mezítelen voltam és felruháztatok engem, beteg voltam*

és meglátogattatok engem, fogságban voltam és eljöttetek hozzám.

37. *Erre felelik neki az igazak, mondván: Uram! mikor láttunk téged éhezni, és tápláltunk téged? szomjúhozni és italt adtunk neked?*

38. *mikor láttunk idegenül, hogy befogadtunk volna? vagy mezítelenül, hogy felruháztunk volna téged?*

39. *vagy mikor láttunk téged betegen vagy fogságban, hogy hozzád mentünk volna?*

40. *És feleletül a király azt mondja nekik: Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek.*

Amiért a szentek megkapják a mennyei ország javait, a következőkben jelenti ki: „Mert éheztem, és ennem adtatok." — *Ar. Szent János.*

Megjegyzendő, hogy e helyen az Úr hat irgalmassági cselekedetet említ. Aki ezeket teljesíteni igyekezett, az a világ kezdetétől elkészített ország választottai közé jut. — *Remigiusz.*

Misztikus értelemben. — Aki az igazságot éhezőt és szomjazót az ige kenyerével táplálja vagy a bölcseség italával fölüdíti; aki az eretnekeket vagy tévelygőket az Anyaszentegyházba visszafogadja; aki a hitben beteget hitre segíti: az elnyeri az igazi szeretet jogait. — *Rabanus.*

A jók alázatosságból méltatlanoknak tartják magukat arra, hogy jótéteményeiket dicsérjék és kiemeljék tetteiket. Jézus pedig részvétét fejezi ki irántuk. — *Origenes.*

Ezt nem azért mondják, mintha kételkednének Jézus szavaiban, hanem inkább csodálkoznak fönségének nagyságán és végtelen jóságán. Kevés jónak tűnik föl előttük az, amit tettek. Az apostol szerint: „Azt tartom ugyanis, hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők össze a jövendő dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk." (Róm. 8, 18, 7.) — *Rabanus.*

Szabad hinnünk, hogy minden szegényben az éhező Krisztust tápláljuk, a szomjúhozót itatjuk, stb. De az utána következőt: „Bizony mondom nektek. amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek", — ezt nézetem szerint nem általánosságban a szegényekről, hanem inkább a lelki szegényekről mondotta. Fő-

léjük kiterjesztvén kezeit, mondotta: „Aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én testvérem." (Máté 12, 50.) — *Szent Jeromos.*

De ha „testvérei", miért mondja „legkisebb"-nek? Azért, mert alázatosak, szegények, megvetettek. Nemcsak a szenteket érti, akik a hegyekbe vonulnak vissza, hanem minden világi hívőt is, aki éhező volt stb. Akarja, hogy az irgalmasság cselekedetével fölüdítsük. Mert a keresztség testvérekké és hitünk titkainak részeseivé tesz bennünket. — *Ar. Szent János.*

41. *Akkor így fog szólani azokhoz is, kik balfelől lesznek: Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre, mely az ördögnek készíttetett és az ő angyalainak.*

42. *Mert éheztem és nem adtatok ennem, szomjúhoztam és nem adtatok nekem italt,*

43. *idegen voltam és nem fogadtatok be engem, mezítelen s nem ruháztatok engem, beteg és fogságban voltam és nem látogattatok meg engem.*

44. *Erre azok is felelik neki, mondván: Uram! mikor láttunk téged éhezni vagy szomjúhozni, idegenül vagy mezítelenül, betegen vagy fogságban, és nem szolgáltunk néked?*

45. *Akkor majd megfelel nekik, mondván: Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek egynek e legkisebbek közül, nekem sem cselekedtétek.*

Miként az igazaknak mondotta: „Jöjjetek", úgy a rosszaknak majd azt mondja: „Távozzatok." Rokonai azok az Igének, akik megteszik az Isten parancsait. Most hívja őket, hogy még nagyobb bizalmasai legyenek. Távol vannak Tőle, mégha úgy látszanék is, hogy neki szolgálnak, azok, akik nem teszik meg a parancsolatait. Ezért hallják is Tőle: „Távozzatok." Eddig úgy látszott, hogy előttem vagytok; ezután ne legyen meg ennek még a látszata sem. — Megfontolandó, hogy a szenteknek ezt mondja: „Jöjjetek, Atyám áldottai." De most nem mondja: „Atyám átkozottai", mert áldást ugyan osztogat az Atya, de a kárhozatnak mindenki önmaga az okozója, ha kárhozatraméltót tett. Akik azonban eltávoznak Jézustól, azok az örök tűzbe zuhannak. Ez a tűz természete szerint különbözik a mi használatos tüzünktől. Emberek között nincs örök tűz, de még csak tartós sem. Fontold meg azt is: Nem

mondja Jézus, hogy az országot Atyja angyalainak készítette volna, de az örök tüzet az ördögnek és angyalainak készítette. Mert az embereket nem a kárhozatra teremtette. Akik vétkeznek, azok az ördöggel vannak összekötve. Miként akik üdvözülnek, azok a szent angyalokkal egyesülnek, úgy akik elvesznek, az ördög angyalaival egyesülnek. — *Origenes.*

Ebből kitűnik, hogy ugyanaz a tűz bünteti az embert és a gonosz lelket. — *Szent Ágoston.*

Ez a tűz olyan természetű, hogy a láthatatlant is égeti, mert az összetétele is láthatatlan. Az apostol szerint is: „Mert ami látható, az ideigvaló; ami pedig láthatatlan, örökkévaló." (Kor. II. 4, 18.) — *Origenes.*

Az apostol azt mondja a híveknek: „Ti Krisztus teste vagytok" (Kor. I. 12, 27.), amint a testben lakozó lélek nem éhezik lelki lényege szerint, hanem mivel a testtel van összekötve, azért testi ételre éhezik: úgy azt szenvedi az Üdvözítő is, amit az Ő Egyháza — a teste — szenved, mivel Ő maga szenvedésre képtelen. — *Origenes.*

Gondold csak meg, hogy nem egy-két dologban, hanem mindenben elhagyták az irgalmassági cselekedetet (a rosszak). Mert nemcsak az éhezőt nem táplálták, de ami sokkal könnyebb, még a beteget sem látogatták meg. Nézd csak: mily könnyű dolgokat sorol föl az Üdvözítő. Nem azt mondja: a börtönben voltam és nem szabadítottak meg; beteg voltam és nem gyógyítottak meg; hanem: „nem látogattatok meg". Az éhezőnek sem kíván bőséges asztalt, csak a szükséges táplálékot. Minden ok megvan tehát a büntetésre. Először: a könnyű kérés. Mert kenyér volt, amit kért. — Másodszor: a kérő nyomora. Hiszen szegény volt. — Harmadszor: a természetes részvét. Ember volt, aki kért. — Negyedszer: az igéret. Országot igért. — Ötödször: annak méltósága, aki kapott. Isten volt az, aki a szegények által kapott. — Hatodszor: a nagy tisztelet. Méltó, hogy az emberek ezért tiszteljék. — Hetedszer: az igazságos adás. Amit a magáéból ád, azt tőlünk kapta. Mindezen okokat a kapzsi ember semmibe sem vette. — *Ar. Szent János.*

Most lesz az utolsó ítélet, amidőn Krisztus lejön az

égből, hogy az élőket és holtakat megítélje. Az isteni ítéletnek ezt a napját utolsónak, vagyis végsőítéletnek mondjuk. Bizonytalan, hány napig tart ez az ítélet, azonban a Szentírás szokása, hogy „napot" használ idő helyett. Azért mondjuk utolsó vagy végső ítéletnek, mert most is ítél az Úr. Az emberi nem kezdetétől fogva ítélt is, amikor az élet fájától elűzte az első embert, és a vétkes angyaloknak sem kegyelmezett. Ezen a végső ítéleten együttesen megítéli az embereket és az angyalokat is. Isteni hatalmával ugyanis megteszi, hogy mindenkinek emlékezetébe visszaidézi minden jó és rossz cselekedetét. Értelmi fölfogásával bámulatos gyorsan meglátja, hogy vádolja vagy menti-e a lelkiismeretét valami megtörtént dolognak a tudása. — *Szent Ágoston.*

Vannak, akik önmagukat áltatják és azt mondják: az úgynevezett örök tűz, nem maga az örök büntetés. Ezt előre látta az Úr, azért beszédjét így fejezte be: — *Szent Ágoston.*

46. *És ezek örök büntetésbe mennek, az igazak pedig az örök életbe.*

Figyeld csak meg: Az előbb azt mondotta: „Jöjjetek, atyám áldottai", azután: „Távozzatok." Azért, hogy ami a jó Istennek sajátja, azt előbb kell megfontolni. Tehát előbb a jóknak jócselekedeteit, mint a rosszaknak rossz tetteit. Itt pedig előbb említi a rosszak büntetését, azután a jóknak életét, hogy először elkerüljük a félelmeteset — a rosszat, azután meg kívánjuk a tiszteletreméltót, — a jót. — *Origenes.*

Az örök élet a mi legfőbb javunk és az Isten országának a célja. Erről mondja az apostol: Aminek a vége az örök élet." (Róm. 6, 22.) Aki a Szentírásban járatlan, az a rosszak életét is örök életnek mondja, a Lélek halhatatlansága és a gonoszok végtelen büntetése miatt. Valójában ennek az országnak célja a legfőbb jó birtoklása. Hogy mindnyájan megérthessük, így mondjuk: béke az örök életben vagy örök élet a békében. — *Szent Ágoston.*

Amit az Úr szolgájának, Mózesnek, mondott: „Én vagyok az, Aki vagyok" (Móz. II. 3, 14.), azt fogjuk lát-

ni örökké. Az Úr azt is kijelentette: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent." (Ján. 17, 3.) Minden cselekedetünk céljául azt a szemléletet igérte meg nekünk, és a tökéletes, örök örömet, amiről János mondja: „Mert látni fogjuk, amint van." (Ján. I. 3, 2.) —

Értelmes olvasó! Jegyezd meg: a büntetés örök. Az életben pedig nem kell félnünk a romlástól. — *Szent Jeromos.*

SZENTEK MISÉINEK
EVANGÉLIUMAI

Szeplőtelen Fogantatás ünnepe

DECEMBER 8-ÁN

Szentírási szöveg: Luk. 1, 26—38. v.

(Lásd: Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén. 376. oldal.)

Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe

FEBRUÁR 2-ÁN

Szentírási szöveg: Luk. 2, 22—32. v.

22. *Az időben: Miután elteltek Mária megtisztulása napjai, Mózes törvénye szerint, felvivék Jézust Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak;*
23. *amint írva vagyon az Úr törvényében, hogy minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak legyen szentelve;*
24. *és hogy áldozatot mutassanak be, miképen megmondatott az Úr törvényében, egy pár gerlicét vagy két galambfiat.*

A körülmetélés után mindjárt következik a tisztulás ideje. — *Cyrill.*

Az Evangélista fínoman megjegyzi, hogy: „Miután elteltek Mária megtisztulásának napjai Mózes törvénye szerint.” Hiszen a Szentszűznek nem volt szüksége arra, hogy a tisztulás napját megvárja, mert ő nem férfitől, hanem a Szentlélektől fogant. — *Titus.*

Az Úr elrejtőzhetik-e Atyja tekintete elől? Van-e hely, mely ne tartoznék Atyja hatalma alá? Távol lehet-e Ő Atyjától? Nem azért viszik-e Jeruzsálembe, hogy bevezessék a templomba? Bizonyára miértünk írták ezt meg. Miként Jézus nem önmagáért lett ember, nem is önmagáért metéltette magát körül, hanem azért, hogy minket isteniekké tegyen és lelkileg körülmetéltek legyünk; úgy miértünk mutatják be az Úrnak is, hogy megtanuljuk, hogyan kell magunkat Istennek ajánlanunk. — *Athanáz.*

Körülmetéltetése után a harmincharmadik napon bemutatják az Úrnak. Misztikus értelmébe hatolva: az Úr színe előtt csak akkor leszünk méltók, ha a bűnöktől körülmetélkedünk. Senki sem lehet a mennyei város örömeinek tökéletes részese, ha a mulandó kötelékektől teljesen meg nem szabadítja magát. — *Béda.*

Hol vannak azok, akik tagadják, hogy Krisztus az ő evangéliumában hirdette az isteni törvényt? El lehet képzelni, hogy a jó Isten fiát az ellenség törvényére kötelezné és nem arra, amit Ő maga adott? — *Origenes.*

Ó Isten tudományának és bölcseségének mélysége! Áldozatot mutat be Az, akit minden áldozattal az Atyával együtt dicsérnek! A törvény jellegét megőrzi az Igazság. Aki Istenfia létére törvényhozó, az mint ember, a törvény megtartója is. — *Cyrill.*

Ez volt a szegények áldozata. Az Úr ugyanis megparancsolta a törvényben, hogy a tehetősek a fiúkért és leányokért egy bárányt, gerlicét és galambot áldozzanak. Akik azonban nem áldozhatnak bárányt, azok egy pár gerlicét vagy galambfiókát ajánljanak föl. Az Úr tehát — noha gazdag — mégis szegénnyé lett, hogy minket szegénységével gazdagságának részeseivé tehessen. — *Béda.*

Misztikus értelemben. — Lássuk, mit jelent ez az áldozat. A gerlice nagyon beszédes, a galamb meg igen szelíd állat. Ilyen volt irántunk az Üdvözítő is. Tökéletesen szelíd volt, és mint a gerlice, az egész világot csalogatja kertjét betöltő szép énekével. Megölték a gerlicét és galambot, hogy Ő képletesen megmutassa nekünk, hogy testileg szenved majd a világ életéért. — *Cyrill.*

A galamb az egyszerűséget, a gerlice a tisztaságot jelképezi; mert a galamb az egyszerűséget, a gerlice meg a tisztaságot szereti, úgy hogyha párját elvesztette, többé már nem keres magának mást. Méltán áldoztak tehát gerlicét és galambot az Úrnak, mert az egyszerű és szemérmes életmód a legkedvesebb áldozat az Istennek. — *Béda.*

Azért parancsolt kettőt föláldozni, mert az ember is kettőből — testből és lélekből — áll. Kettőt kíván tehát tőlünk az Úr: tisztaságot és szelídséget. Másként az

ember színész és képmutató lenne, és csak eltitkolt gonoszságának leplezésére használná a látszólagos ártatlanságot. — *Athanáz.*

Mind a két állat turbékolása a szentek mostani gyászolását jelenti. Ezek az állatok abban különböznek egymástól, hogy a gerlice magányosan, a galamb meg csoportosan szokott repülni. A gerlice a magányban fohászkodó és imádkozó embereket, a galamb pedig az Anyaszentegyház nyilvános testületét jelenti. — *Béda.*

A csoportosan repülő galamb a cselekvő élet gyakorlataira, a magányt kedvelő gerlice pedig a szemlélődő élet magaslataira emlékeztet. Mivel mind a kettőt áldozatul elfogadja a Teremtő, azért Lukács szándékosan mondja, hogy gerlicét vagy galambot áldoztak-e az Úrnak, nehogy egyik életmódot eléje tegyük a másiknak, hanem mind a kettőnek követésére tanítson. — *Béda.*

25. *Vala pedig Jeruzsálemben egy ember, Simeon nevű, igaz és istenfélő férfiú, ki várja vala Izrael vigasztalását, és a Szentlélek volt benne.*

Nemcsak az angyalok, próféták, pásztorok és szülők, de még az öreg igazak is bizonyítják az Úr születését. — *Szent Ambrus.*

Az igazság nehezen marad meg Isten félelme nélkül. Nem azt mondom istenfélőnek, aki az ideigtartó javakat önmagától megvonni irtózik, — amit pedig a tökéletes szeretet szívesen odaad, — mert az Isten örök szent félelme minél jobban szereti az Istent, annál buzgóbban kerüli is az ő megbántását. — *Béda.*

Valóban igaz ember az, aki nem a maga, hanem a nép érdekét keresi. „Ki várja vala Izrael vígasztalását." — *Szent Ambrus.*

A bölcs Simeon Izrael vígasztalásában nem földi, evilági boldogságát várta, hanem igazi átvitelét az igazság dicsőségébe, az árnyéktörvénytől való elválasztással. Csodás ígérete volt ugyanis, hogy meglátja az Úr Krisztusát, mielőtt e világból eltávoznék. „És a Szentlélek volt benne", — aki őt igazzá tette. — *Nyssai Szent Gergely.*

26. És ki volt neki jelentve a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát.
27. És a Lélek ösztönzésére a templomba méne.

A törékeny test kötelékeiből szeretett volna szabadulni, de várta, hogy megláthassa a Megígértet; hiszen tudta: boldogok a szemek, amelyek Őt láthatják. — *Szent Ambrus.*

Ebből is látjuk, hogy a zsidó szent férfiak menynyire kívánták látni a megtestesülés titkát. — *N. Szent Gergely.*

Jelzi, hogy szívesen meghal, mert már látta az Üdvözítőt. Nagyon boldog halál vár arra az emberre, aki előbb testi szemeivel igyekezett látni az Úr Krisztusát, társalgott a mennyei Jeruzsálemmel, gyakran látogatta az Isten házát és az Istent lelkükben hordozó szenteknek a példáit követte. Ugyanazon Szentlélek kegyelmével, amint egykor Eljövendőnek ismerte, úgy most Elérkezőt megismerte. — *Béda.*

27. És mikor bevitték szülői a gyermek Jézust, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek vele,
28. karjaira vevé őt, és magasztalván az Istent, mondá:
29. Most bocsátod el, Uram, szolgádat, a te igéd szerint békességben;
30. mert látták szemeim a te megváltásodat;
31. melyet készítettél minden népek színe előtt,
32. világosságul a pogányok megvilágítására, és dicsőségére népednek, Izraelnek.

Te is, ha tartani és magadhoz ölelni akarod Jézust, akkor minden dolgodban tűnjék ki, hogy a Lélek vezet téged, és azért mégy el az Isten házába. — *Origenes.*

Mily boldog ez az istenfélő ember életének véghatáránál! Boldogok az élet Igéjét érintő kezei, és Jézus ölelésére kitárt karjai. — *Nyssai Szent Gergely.*

Misztikus értelemben. — Az igaz Simeon a törvény szerint vette karjaira a kis Jézust, hogy jelképezze a törvényes igaz cselekvést. Kezei és karjai jelentették a törvénynek az alázatos, evangéliumi üdvösséges hit kegyelmévé való átváltozását. Az öreg Simeon megkapta a kis Jézust, hogy megértesse velünk, hogy ez az öregségtől már elfáradt világ a keresztény gyermeki és ártatlan életmódra térjen vissza. — *Béda.*

Ha a köntösszegély megérintésére meggyógyult az asszony, mit gondoljunk akkor Simeonról, aki karjaira vette a kis Jézust, örömmel nézte és hordozta Azt, aki azért jött, hogy a bűn bilincseit levegye rólunk. Tudta Simeon, hogy e test kötelékeiből senki sem mehet az örök élet reményével Őhozzá, hacsak Őt karjain nem tartja. — *Origenes.*

„Uram!" Ezzel megvallja, hogy Ő az életnek és halálnak az ura. Igy Istennek vallotta a karjára vett gyermeket is. — *Theophylactus.*

Amíg Krisztust nem tarthatom, addig rab vagyok, és a test kötelékét levetni nem tudom. — *Origenes.*

Ha az igaz emberek szavait kutatod, észreveszed, hogy mindnyájan fájdalmasan sóhajtoznak ezen a földön. „Ó jaj nekem (mondja Dávid a 19. zsoltárban), mert itteni tartózkodásom meghosszabbíttatott." — *Bazil.*

Nézd az igazat! Hogyan akar szabadulni e fáradt test börtönéből, csakhogy Krisztussal lehessen. De aki azt akarja, hogy elbocsássák, az Jeruzsálembe, a templomba jön, várja az Úr Krisztusát, kezébe veszi az Isten Igéjét, hitének karjaival magához öleli, és akkor elbocsátást nyer, hogy ne lássa a halált, aki az Életet szemléli. — *Szent Ambrus.*

Simeon áldja az Istent többek között azért, hogy igérete szerint részese lett az igazságnak; mert Izrael vigasztalását láthatta és karjain hordozhatta. Azért mondja: „A te igéd szerint." Vagyis: mikor az igéretek teljesülését megértem. Már láthatom is, Akit kívántam. Most bocsásd el a halállal megbarátkozott, földies ragaszkodástól megszabadított szolgádat. Azért teszi hozzá: „békességben". — *Graecus.*

Miután Krisztus az ellenséges bűnt legyőzte és minket Atyjával megengesztelt, a szentatyák békében elmehetnek. — *Nyssai Szent Gergely.*

Ki mehet el békében e világból? Az, aki megérti, hogy Isten Krisztusban megbocsátott a világnak; nincs benne semmi sem, ami Istennel ellenkeznék, és jó cselekedeteivel békét szerzett magának. — *Origenes.*

Boldogok testi-lelki szemeid. Testi szemeddel az Istent láttad; lelki szemeddel meg nemcsak azt vetted

észre, amit láttál, hanem az Úr Lelkének fényétől megvilágosítva a testté lett Igét is megismerted. Üdvösségedet láttad, magát Jézust, akinek nevében üdvözülsz is. — *Nyssai Szent Gergely.*

Krisztus titka az. A világ végén majd kinyilvánítja: mit készített a világ kezdetétől fogva. „Melyet készítettél minden népek színe előtt."— *Cyrill.*

Nézd a tiszteletreméltó öregnek okosságát! Mielőtt láthatná a boldogságot, várja Izrael vígasztalását. Amidőn már elérte, amit remélt, fölkiált, mert szeretné látni minden népnek az üdvösségét is. A Kisded kimondhatatlan fénye annyira felvilágosította őt, hogy a hosszú idők mulva bekövetkezendő dolgokat ő már most látja. — *Graecus.*

Hangsúlyozva mondja: „minden népek színe előtt", hogy t. i. mindnyájan megismerjék az ő megtestesülését. Azért mondja a pogányok üdvös világosságának és Izrael dicsőségének. — *Theophylactus.*

A pogány népek Krisztus eljövetele előtt a legnagyobb sötétségben voltak. Hiányzott náluk az Isten ismerete. — *Athanáz.*

Krisztus eljövetelével azonban fényesség támadt az ördög előidézte sötétség és tévedés helyébe. Az Atyaisten ugyanis meghívta őket Fiának, az igaz világosságnak az ismeretére. — *Cyrill.*

Izrael, igaz, hogy gyöngén, de azért az isteni törvénnyel mégis kapott világosságot. Nem is mondja Simeon, hogy neki világosságot, hanem dicsőséget hozott. — *Athanáz.*

Ámbár egyesek a zsidók közül engedetlenek lesznek, mégis sokan üdvözülnek, és Krisztus által eljutnak a dicsőségbe. Ezek közül elsők az apostolok, kiknek fénye az egész világot beragyogja. Különösen Izrael dicsősége volt Krisztus, mert testileg tőlük származott. Évszázadokon keresztül a többi nép előtt, mint Isten áldott népe volt ismeretes. — *Cyrill.*

Kiemelve mondja: „népednek", mert nemcsak közülök sokan imádták őt, de közülök született testileg is. — *Nyssai Szent Gergely.*

Jól mondja, hogy a pogányok megvilágítására és Izrael dicsőségére. „Addig, amíg a pogányok egyete-

messége be nem lép, s így majd egész Izrael üdvözül." (Róm. 11, 25. 26.) — *Béda.*

Szent József ünnepe

MÁRCIUS 19-ÉN

Szentírási szöveg: Máté 1, 18—21. v.

18. *Mikor Mária, Jézus anyja, el volt jegyezve Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szentlélektől.*

Új dolgot akar mondani az Evangélista, azért előre bocsátja a szülés módját, nehogy aki Mária férjéről hall, azt gondolja, hogy természetes módon született Krisztus. — *Ar. Szent János.*

Miért nem egyszerűen csak szűz, és miért eljegyzett szűz fogant a Szentlélektől? Először azért, hogy József származása által Mária származására is rámutasson; másodszor, hogy Máriát ne kövezzék meg a zsidók, mint paráznát; harmadszor, hogy az egyiptomi menekülésnél Máriának támogatója legyen a férje. Ignác vértanú ehhez még egy negyedik okot is ád, hogy a gyermeket — úgymond, — elrejtse az ördög elől, amikor nem a szűz, hanem a feleség gyermekének tartja Jézust. — *Szent Jeromos.*

El volt jegyezve Józseffel, de nem érzéki módon. Az ő anyja, — úgymond, — sértetlen, érintetlen anya. Az ő anyja? Kié? Istennek az anyja, az Egyszülöttnek, az Úrnak, a Királynak, a mindenek Teremtőjének és mindannyiunk Megváltójának az anyja. — *Origenes.*

Mária zsidó nyelven: tenger csillagát, szírül meg: úrnőt jelent. Ugyanis az üdvösség világosságát és a világ Urát Ő szülte. — *Béda.*

Mária azért jegyeztetett el ácssal, mert Krisztus, az Egyház jegyese, minden ember üdvösségét a keresztfája által munkálta. — *Ar. Szent János.*

Szűz nőtől született Krisztus. Mert nem lehet, hogy erény érzékiségtől, tisztaság bujaságtól, sértetlenség romlottságtól származzék. Csak az lehetett, hogy az ég-

ből jöjjön valaki, aki a halál régi hatalmát megszüntesse. Szűz szülte a tisztaság királyát. A mi Urunk is azért szerzett magának szűz lakóhelyet, hogy megmutassa nekünk: Istent tiszta lélekben kell hordozni. Aki tehát a kőtáblára kőstylus nélkül írt, az megtermékenyíthette Máriát is a Szentlélektől. — *Szent Ágoston.*

Tulajdonképpeni értelemben mondja: „úgy találtaték”. Ezt nem szokás elképzelt dologról mondani. Hogy azonban ne zaklasd kérdéseddel az Evangélistát, hogyan is szülhet a szűz, röviden csak ennyit mond: „a Szentlélektől”. A Szentlélek tette ezt a csodát. Se Gábriel, se Máté többet nem is mondhatott volna erről. — *Ar. Szent János.*

Valóban az a mód, ahogyan Krisztus született a Szentlélek által, megérteti velünk az Isten kegyelmét, amely által az ember — minden előző érdeme nélkül, — létének kezdetén az Isten Igéjével úgy egyesül, hogy ő is Isten gyermeke lesz. — De amikor a Szűztől fogant és szült Istenfia testét a teljes Szentháromság alkotta (mert nem választhatók el a Szentháromság működései!), miért csak a Szentlélekről állítjuk, hogy ezt tette? Vagy talán amidőn a három személy közül az egyik személynek valami cselekvést tulajdonítunk, azt úgy értjük, hogy azt a teljes Szentháromság tette? — *Szent Ágoston.*

19. *József pedig, az ő férje, igaz ember lévén, és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsátani.*

Ez a szó „egybekeltek” nem a házassági együttélést, hanem csak a házasságkötési időt jelzi. Vagyis azt, amikor a jegyes feleség lett. „Mielőtt egybekeltek volna” tehát azt jelenti: mielőtt ünnepélyesen megkötötték volna a házasságot. — *Remigiusz.*

József látta, hogy Mária áldott állapotban van. Pedig az Úr templomából hozta és meg sem ismerte őt. Nyugtalankodott és tépelődött: mittevő legyen? Elküldjem vagy hallgassak? Ha elküldöm, a házasságtörést nem helyeslem, de a kegyetlenség bűnébe esem, mert tudom, hogy Mózes törvénye szerint megkövezik őt. Ha meg hallgatok, akkor beleegyezem a rosszba és a házasságtörés bűnének részese leszek. Mivel tehát hall-

gatni bűn, a házasságtörés bűnében résztvenni még nagyobb bűn, azért elbocsátom. — *Szent Ágoston.*

Szépen megmagyarázza Szent Máté, mit kell tennie az igaznak, ha észreveszi házastársának szégyenét, hogy az emberölés és a házasságtörés bűnétől ment legyen. Azt mondja Józsefről: „Igaz ember lévén." Józsefben tehát mindig az igaz embert és annak kegyelmét láthatjuk. Igaz ember pedig mindig igazat mond. — *Szent Ambrus.*

De hogyan mondhatjuk Józsefet igaznak, ha feleségének a bűnét rejtegeti? Hiszen a törvény meghagyta, hogy nemcsak maga a bűnös, de a bűn tudója is részes a bűnben. — *Szent Jeromos.*

Tudnunk kell, hogy az Evangélista igaznak mondja itt a mindenben erényes embert. Mert az igazság bizonyos sajátsága, hogy nem önző és másra is kiterjeszkedő általános erény. A Szentírás legtöbbször ebben az értelemben használja is az „igaz" szót. Mivel tehát József igaz, vagyis: jóságos és szelíd volt, azért titokban akarta Máriát elbocsátani. Ez pedig nemcsak az elküldésnek, de a törvényszerinti büntetésnek is a legmegfelelőbb volt. De József mind a kettőt mellőzte, mintha a törvény őt nem is kötelezné. Miként a nap, mielőtt sugarait szétbocsátaná, előbb megvilágítja a földet: így tett Krisztus is már születése előtt, a tökéletes erényesség sok jelét adja. — *Ar. Szent János.*

Ha valaki csak előtted vétkezett és te embertársaid előtt akarod őt megdorgálni, akkor nem javítója, hanem árulója vagy neki. Az igaz József a feleségéről föltételezett gyalázatot a legnagyobb szeretettel viselte. A biztos házasságtörést gyanította, de mégis mivel csak ő tudott róla, azért nem akarta ezt elhiresztelni és titokban akarta elbocsátani Máriát, mert nem büntetni akarta a bűnöst, hanem inkább használni akart neki. — *Szent Ágoston.*

Ez bizonyíték volt Mária mellett. József ismerte az ő tisztaságát. Csodálkozott azon, ami történt. De hallgatott róla, mert annak a titkát nem ismerte. — *Szent Jeromos.*

József áldott állapotban látta azt, akit tisztának tartott. Olvasta Izaiásnál: „Vessző kél majd Jessze törzsö-

kéből." (Iz. 11, 1.) Tudta, hogy Mária ebből a törzsből való. Azt is olvasta a prófétánál: „Ime a szűz méhében fogan." (Iz. 7, 14.) Azért nem is kételkedett, hogy ez a jövendölés Őbenne teljesedik be. — *Remigiusz.*

De ha József nem tételezett föl rosszat Máriáról, hogyan lehet mégis igaz ember, ha őt — mint ártatlant — el akarta bocsátani? Azért akarta elbocsátani, mert nagy és szent titkot ismert meg benne. Arra pedig méltatlannak tartotta magát, hogy ebben résztvegyen. — *Origenes.*

El akarta bocsátani, mert igaz volt. De titokban akarta ezt tenni, mert jóságos volt. Igy akarta őt a gyalázattól megmenteni. Igaz ember volt s azért nem akarta Máriát hírbe hozni. Nem vitte rá a lelke, hogy nyílvánosan elküldje, jó hírnevét tönkre tegye s azért titokban szándékozott őt elküldeni. — *Glossa.*

20. ***Amint pedig ezen gondolkozott, ime az Úr angyala megjelenék neki álmában, mondván: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát; mert ami ő benne fogantatott, a Szentléleklől vagyon.***

József, miként mondottuk, azzal a gondolattal foglalkozott, hogy elbocsátja Máriát; ha pedig ezt megteszi, nagyon kevesen lesznek, akik Máriát szűznek tartják; de annál többen lesznek, akik házasságtörőt látnak majd benne. Azért váratlanul az Isten rendelkezése változtatja meg József szándékát. — *Remigiusz.*

„Amint pedig ezen gondolkozott." Ez mutat a bölcs ember lelkületére. Semmitsem akar meggondolatlanul tenni. — *Glossa.*

József szelídségére is rámutat ez. Senkinek sem mondta el gyanúját, még Máriának sem. Magában tartogatta véleményét. — *Ar. Szent János.*

Az így gondolkozó Józseftől nem félt Dávid leánya, Mária. Mert miként Dávidot megmentette a próféta beszéde„ úgy Máriát is megszabadította az Isten angyala. Eljött a Szűz hírthozó angyala: Gábriel. — *Szent Ágoston.*

Ezzel a szóval: „megjelenék" kiemeli a megjelenő-

nek a hatalmát. Az angyal ugyanis amikor és ahogyan akar: megjelenhet. — *Glossa.*

Azt is jelzi az Evangélista, hogy az angyal hogyan jelent meg. Álmában. Vagyis: ahogyan Jákob az égigérő létrát látta lelki szemével, — képzeletével. — *Rabanus.*

Az angyal azért nem jelent meg Józsefnek nyilvánosan, mint a pásztoroknak, mert József erős hitű volt. A pásztoroknak kellett a külső megjelenés, mert ők lelkileg még nagyon műveletlenek voltak. A Boldogságos Szűznek is kellett a jelenés, hogy őt, mint elsőt, a legnagyobb titokról értesítse az angyal. Hasonlókép Zakariás is rá volt utalva a jelenésre, hogy csodás látományban értesüljön gyermekének fogantatásáról. — *Ar. Szent János.*

Az angyal Józsefet Dávid fiának nevezi. Igy akarja emlékezetébe idézni Isten igéretét, amit Dávidnak adott, hogy az ő nemzetségéből születik majd Krisztus. — *Ar. Szent János.*

Amikor az angyal megjelenik, nevén szólítja Józsefet, nemzetségét említi és félelmét eloszlatja szavaival: „József, Dávid fia." Azzal, hogy Józsefet nevén szólítja, mintegy megmutatja, hogy ismeri és barátjának tekinti őt. — *Glossa.*

Azt mondja az angyal Józsefnek: „Ne félj." Ezzel kifejezi, hogy József attól félt, hogy megbántja az Istent, ha házasságtörőnek tartja Máriát. Másként nem is gondolt volna rá, hogy őt elküldje. — *Ar. Szent János.*

Figyelmezteti a jegyest, ne féljen. Mert a jó lélek, amikor szenved, nagyon fél. Mintha csak mondaná: Ez nem a halálnak, hanem az életnek a jele. Azért aki az életet szüli, az nem érdemli meg, hogy megöljék. — *Severianus.*

„Ne félj." Ezzel akarta tudtul adni az angyal Józsefnek, hogy ismeri szíve szándékát. Azért higgye is el azt, amit ő neki a jövendő nagy jóról, Krisztusról, mond majd neki. — *Ar. Szent János.*

Ne gondoljuk, hogy mivel az angyal József feleségének mondja Máriát, talán ő meg is szünt szűz jegyese lenni. A Szentírás szokását ismerve tudjuk, hogy a vőlegényt férjnek, a menyasszonyt feleségnek ne-

vezi, mint a Deuteronomium könyve is bizonyítja: „Ha valamely szűz leányt eljegyez egy férfiú s valaki a városban találkozik és hál véle, akkor vidd ki mindkettőt az illető város kapujához s kövezd agyon: a leányt, mert nem kiáltott, noha benn volt a városban, a férfiút, mert meggyalázta felebarátjának feleségét." (Deut. 22, 23. 24.) — *Szent Jeromos.*

Három okból jelent meg az angyal Józsefnek és mondta ezt neki. Először: hogy az igaz ember, ha nem tud erről a dologról, elhatározása szerint ne tegyen valami igazságtalanságot. Azután: az édesanya jóhírneve miatt. Hiszen ha elbocsátja Máriát, akkor a hitetlen emberek előtt a házasságtörés gyanújától senki sem menthette volna meg. Harmadszor: hogyha már József tud a szeplőtelen fogantatásról, gondosabban őrizkedjék Máriától, mint eddig. Az angyal azért nem a Szűz fogantatása előtt jött Józsefhez, hogy József is ne úgy gondolkodjék és ne úgy bűnhődjék, mint Zakariás, aki a hitetlenség bűnébe esett, mert előrehaladott korú feleségének fogamzásában kételkedett. Hiszen az még hihetetlenebb, hogy szűz foganjon, mint férjes asszony. — *Ar. Szent János.*

Az angyal nemcsak a bűnös érintkezéstől tisztázta a Boldogságos Szűzet, hanem Józsefnek megmondotta azt is, hogy természetfölötti módon fogant a Szent Szűz. Ezzel nemcsak a félelmét oszlatta el, de örömet is szerzett neki. — *Ar. Szent János.*

De ha a Szentlélek által születik Krisztus, akkor miért mondja a Példabeszédek könyve: „Bölcseség által épül föl a ház?" (Péld. 24, 3.) Ezt a házat kétféleképpen tekinthetjük: Először: Krisztus háza az Anyaszentegyház. Ezt vérével építette. Azután háza az ő teste, az ő temploma. A Szentlélek — és a természeti és akarati egység alapján — az Istenfia készítette azt. Mert akár az Atya, akár a Fiú vagy akár a Szentlélek tesz valamit, akkor mindig a teljes Szentháromság működik, és amit hárman tesznek, az mindig az egy Istennek a működése. — *Szent Ágoston.*

21. ***És fiat fog szülni, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.***

Amit az angyal mondott Józsefnek, az a természetes gondolkozást és a természeti törvényt is fölülmúlja. Azért nemcsak a mult bizonyítékaival erősíti meg mondani valóját, de a jövőre is utal. — *Ar. Szent János.*

Nehogy Józsefnek úgy tűnjék föl, hogy többé az ő házasságkötelékére nincs szükség, mivel a fogantatás nélküle volt; azért megmagyarázza az angyal, hogy ámbár nem szükséges a fogantatáshoz, de mégis hasznos a gondoskodáshoz. Mert Mária megszüli a gyermeket, és akkor az anyának és gyermekének is szüksége lesz rá. Az anyának, hogy a gyalázattól megvédje; a gyermeknek, hogy őt nevelje és körülmetéltesse. Ezt a körülmetéltetést említi az angyal, amikor Józsefnek mondja: „Kit Jézusnak fogsz nevezni." Ugyanis: a körülmetéltetésnél szoktak a gyermeknek nevet adni. — *Glossa.*

Az angyal nem mondja: „Fiat szül neked", mint ahogyan Zakariásnak mondotta: „Feleséged, Erzsébet, fiat szül neked." (Luk. 1, 13.) Az az asszony, aki férjétől fogant, férjének szüli a gyermekét, mert a gyermek inkább férjétől való, mintsem tőle. A Boldogságos Szűz azonban nem férfitől fogant, azért nem is a férjének szülte gyermekét, hanem csak önmagának. — *Ar. Szent János.*

Vagy az angyal általánosságban értette azt, hogy kifejezze vele, hogy a Boldogságos Szűz az egész földkerekségnek szüli gyermekét. — *Ar. Szent János.*

Azt mondja az angyal: „Kit Jézusnak fogsz nevezni." Nem te adod neki a nevet, mert azt már öröktől fogva kapta. — *Rabanus.*

„Jézus" zsidó nyelven: „Üdvözítő"-t jelent. Nevének szómagyarázatát is adja az angyal. „Mert ő szabadítja meg népét bűneitől." — *Szent Jeromos.*

Az angyal kifejezi tehát, hogy Jézus az egész világ üdvözítője és üdvösségünk szerzője. Nem a hitetleneket üdvözítő, hanem az ő népét. Vagyis: a Benne hívőket üdvözíti. Nem annyira a látható, mint inkább a láthatatlan ellenségtől, a bűntől menti meg övéit. Nem fegyverrel küzdve szabadít, hanem a bűnösnek a föloldozásával. — *Remigiusz.*

Jöjjenek és hallják csak azok, akik azt keresik: Ki

az, akit Mária szül? „Mert ő szabadítja meg népét bűneitől. "Nem másnak a népét szabadítja meg. Mitől szabadítja meg? Bűneitől. Isten az, aki a bűnöket megbocsátja. Ha nem hiszed el azt a keresztényeknek, akkor higgy a hitetleneknek és a zsidóknak, akik ezt mondották: „Ki bocsáthatja meg a bűnöket más, mint az Isten?" (Luk. 5, 21.) — *Severianus.*

Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe

MÁRCIUS 25-ÉN.

Szentírási szöveg: Luk. 1, 26—38. v.

26. *Az időben: Elküldé az Isten Gábriel angyalt Galilea várósába, melynek neve Názáret,*

27. *egy szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária.*

Jönnek hozzánk égi lelkek. Nem maguktól, hanem az isteni Bölcseségtől küldetve. — *Bazil.*

A Boldogságos Szűz Máriához nem közönséges angyalt, hanem Gábor főangyalt küldte az Úr. Úgy illett, hogy erre a tisztségre főangyalt küldjön, aki azt a nagyon fontos hírt közölje, és már nevével is jelezze, mily nagy jelentőségű az ő küldetése. „Gábriel" jelentése: „Isten ereje." Isten erejével akarta tehát tudtul adatni, mi az Isten ereje és mily győzedelmes az a gonosz szellem elleni küzdelemben. — *N. Szent Gergely.*

A helyet is megemlíti az Evangélista, ahová az angyalt küldi az Úr: „Galilea városába, melynek neve Názáret." Mert nazareusnak (názáretinek) „szentek szentjének" hívják majd az Eljövendőt. — *Glossa.*

Az emberi nemzetség megújításának kezdetén nagyon jó volt, hogy Isten angyalt küldjön ahhoz a Szűzhöz, akit Fiának édesanyjává választott. Hiszen az ember romlásának oka éppen az volt, hogy az ördög a kígyót használta föl arra, hogy kevélységgel az asszonyt félrevezesse. — *Béda.*

Krisztust csak a Szűz szülheti méltóképpen, akinek születésében párja nincsen. A mi Főnknek csodálatos módon test szerint Szűztől kellett születnie. Ezzel jelzi,

hogy tagjainak a Szűz Anyaszentegyháztól lelkileg kell születniök. — *Szent Ágoston.*

Jó, hogy angyalt küld Isten a Szűzhöz. Mert az angyalok természetének sajátossága a tisztaság. Bizony, testben élni, de nem test szerint élni: nem földi, hanem mennyei élet. — *Szent Jeromos.*

Az angyal nem a szülés után jelenik meg a Szűznek, nehogy addig sokat nyugtalankodjék. Még a fogantatás előtt beszél vele. Nem álmában, hanem láthatóképpen jelenik meg neki. Ünnepélyesen közölte vele ezt az igen nagy eseményt, még megtörténte előtt. — *Ar. Szent János.*

Ez (a házassági törvény) nemcsak Józsefre, de Máriára is vonatkozott. A törvény parancsa ugyanis az volt, hogy mindenki a saját nemzetségéből vagy családjából valót vegyen feleségül. — *Béda.*

„Mária" zsidóul: „tenger csillaga", szírül: „úrnő". Méltán nevezhetjük őt így, mert az egész világ urát és a századok örök világosságát szülhette. — *Béda.*

Tanulj a Szűz viselkedéséből. Egyedül van szobájában. Férfi nem láthatja őt, csak az angyal szemlélheti. — *Szent Ambrus.*

28. *És bemenvén hozzája az angyal, mondá: Üdvözlégy, malaszttal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között.*

Az első asszonyhoz intézett szavak után most a Szűzhöz beszél az angyal. Az asszony fájdalmas szülése a bűn büntetése volt; a Szűz szülésével a szomorúság örömre fordul. Ezt az örömet hirdeti az angyal a Szűznek, és mondja neki: „Üdvözlégy." Ismeri méltó jegyesi állapotbeli életét is. Ezt ezzel bizonyítja: „Malaszttal teljes"-nek hívja. Jegyesi hozománya a kegyelem gazdagsága. Amit mond, az Máriára és Józsefre is vonatkozik. — *Graecus.*

Jól mondja az angyal: „Malaszttal teljes." Mások csak egy részét kapják a kegyelemnek, de Máriát egészen betölti az Isten kegyelemteljessége. Valóban, „malaszttal teljes", mert általa a Szentlélek bőséges kegyelemharmata hull minden teremtményre. Már a Szűzzel volt, Aki a Szűzhöz küldötte angyalát. Az Úr

megelőzte hírnökét, és különösen magáévá tette azt a helyet, aki minden helyen odahaza van. Azért mondja az angyal: „Az Úr van teveled." — *Szent Jeromos.*

„Az Úr vagyon teveled." Inkább van veled, mint velem. Hiszen Ő ott van a szívedben, ott van a kebledben. Betölti lelkedet, áthatja testedet.— *Szent Ágoston.*

Ez az angyali küldetésnek a rendeltetése. Az Isten Igéje értelmünket fölülhaladó módon egyesül az emberrel. Teremtő létére teremtmény lesz, és emberi természetünket egészen a magáévá teszi. Utoljára mondja a legtöbbet jelentő szavakat: „Áldott vagy te az asszonyok között." Te egyetlen vagy az asszonyok között. Benned áldatnak meg az asszonyok. A férfiak meg Fiadban lesznek áldottak. De sokkal inkább: mindegyik áldott lesz Benned és Fiadban. Miként egy asszony és egy férfi hozta ránk a bűnt és a szomorúságot, úgy most egy asszony és egy férfi által részesülünk az áldásban. Ezért örülünk mi mindnyájan.— *Graecus.*

29. *Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, miféle köszöntés ez.*

A Szűztől szemérmetességet tanulok. Félt. „Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén." Félni a szűzek szokása. Minden belépő férfitől és annak köszöntésétől is fél a szemérmes. Tanuld meg, te szűz, hogy kerülni kell a pajkos beszédet. Mária még az angyal üdvözlő beszédétől is félt. — *Szent Ambrus.*

A Boldogságos Szűznél szokásos volt a jelenés. Azért az Evangélista nem a jelenésnek, hanem a jelentéstevőnek tulajdonítja a Szűz zavarodottságát. „Megzavarodék annak beszédén." Figyeld csak meg a Szűznek szerénységét, okos és bátor viselkedését és szavait. Az örvendetes hírt előbb megvizsgálja. Nyílvánosan nem mond ellene hitetlenséggel, de könnyelműen nem is fogadja el mindjárt az angyal szavait. Évának könnyelműségét és Zakariás érzéketlenségét elkerülte. „És gondolkodék, miféle köszöntés ez." Nem az isteni kijelentésen — hiszen a mélységes titkot még nem is hallotta, — hanem azon, hogy miféle köszöntés ez? Talán szerelmes bók, ahogyan a férfi köszönti a szű-

zet; vagy talán isteni köszöntés, hiszen azt említette: az Úr vagyon veled? — *Graecus.*

Az áldásnak új módján is csodálkozik. Azelőtt ezt sohasem használták. Egyedül Máriát köszöntötték így. — *Szent Ambrus.*

30. *És mondá neki az angyal: Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél.*

31. *Ime méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Jézusnak hívod.*

32. *Nagy lészen ő, és a Magasságbeli Fiának fog hivatni; és neki adja az Úr Isten Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké,*

33. *és királyságának nem leszen vége.*

Az angyal látta, hogy szokatlan köszöntése zavarba hozta a Szűzet, azért barátságosan nevén szólítja és bátorítja őt, ne féljen: „És mondá néki az angyal: Ne félj, Mária!" — *Béda.*

Szinte mondja neki: Nem azért jöttem, hogy félrevezesselek. Inkább a félrevezetetteknek hozom én a föloldozást. Nem azért jöttem, hogy elraboljam sértetlen tisztaságodat; hanem azért, hogy a Teremtőnek tiszta és védett lakóhelyet készítsek. Nem a kígyó szolgája vagyok, hanem a kígyó elpusztítójának vagyok a hírnöke. A jegyesek védője és nem a csalárdság szövögetője vagyok én. — *Graecus.*

Miért féljen az, aki kedvet talált az Istennél? De mivel szerezte azt meg, ha nem alázatosságával? Mert Isten az alázatosnak kegyelmet ad. — *Ar. Szent János.*

A Szűz kedvet talált Istennél, mivel szemérmetességének fényével díszítette föl a lelkét, és Istennek kedves hajlékot készített. Nemcsak szűzességét tartotta meg sértetlenül, de a lelkiismeretét is szeplőtelenül megőrizte. — *Graecus.*

Mária előtt is már többen kaptak kegyelmet Istentől. Azért az angyal hozzáteszi azt is, mi a Szűznek tulajdonképpeni kegyelme: „Ime méhedben foganszˮ — *Origenes.*

„Ime" a gyorsaságot és a jelent fejezi ki. Értse meg tehát Mária, hogy szavára megtörténik a fogantatás. „Méhedben foganszˮ Ez bizonyítja, hogy az Úr szűzi méhből a mi testünk lényegét vette magára. Az isteni

Ige azért jött el, hogy megtisztítsa az emberi testet és a szülést, származásunk kezdetét. Azért bűn nélkül és és emberi megtermékenyítés nélkül, mint közülünk való, testben fogantatott és kilenc hónapig anyai méhben tartózkodott. — *Graecus.*

A Szentlélek kivált lelket ihlet és a próféta szerint üdvösséges lelket szül. Azért teszi hozzá az angyal: „És fiat fogsz szülni." — *Nyssai Szent Gergely.*

Misztikus értelemben. — Nem mindnyájan tesznek úgy, mint Mária, hogy amikor a Szentlélektől fogannak, az Igét meg is szüljék. Vannak magzatelhajtók, akik kizárják az Igét, még mielőtt megszülnék. Vannak, akik méhükben hordozzák Krisztust, de mégsem alakítják ki Őt magukban. — *Szent Ambrus.*

Jézus jelentése: Üdvözítő, üdvöthozó. — *Béda.*

„Jézusnak hívod." Te, és nem az apa. Nincs neki atyja emberi származás szerint; amint anyja nincsen neki isteni természet szerint. — *Graecus.*

Jánosról is azt mondották, hogy nagy lesz. De ő mint ember nagy, de ez — mint Isten — nagy. Bőségesen árad rá az Isten ereje, mérhetetlenül meglesz Benne a mennyei lényeg nagysága. Hely nem zárja el, ész föl nem fogja, méltányolni nem tudják, idő meg nem változtatja. — *Szent Ambrus.*

Nézd az Üdvözítő nagyságát. Betölti az egész világot. Menj föl az égbe, és meglátod, hogyan népesítette be a mennyet. Gondolatban szállj le a mélységekre, és meglátod ott is, hogyan ereszkedik le oda. Ha mindezeket szemléled, megérted, hogy a valóságban beteljesedett, amit az angyal mondott: „Nagy lészen ő." — *Origenes.*

A test fölvétele nem ellenkezik istenségének fölségével. Inkább fölemeli az ember kicsiségét. — *Graecus.*

Neked talán természetellenesnek tűnik föl, hogy Isten testben lakjék. De gondold csak meg: nemde a nap, ez az érzékelhető test, bárhová küldi is sugarát: azért mégsem veszít a fényéből. Annál inkább az igazság napja, amikor a Szűz méhéből szűztiszta testet vett magára, nemcsak nem szennyeződött be, hanem inkább még édesanyját is szentebbé tette. — *Ar. Szent János.*

A Szűz nagyon jól tudhatta, hogy aki tőle születik, az maga Krisztus lesz. Róla pedig a próféták megjövendölték, hogy Dávid nemzetségéből származik. — *Graecus.*

Nem Dávid földi országának székén ül majd az Úr. Átengedi Juda országát Heródesnek. Dávid székének mondja a föloszolhatatlan (örök) országot. Ott trónol az Úr. — *Bazil.*

Jákob mostani házának nevezi azokat, akik a zsidók közül hisznek benne. Miként Pál is mondja: „Hiszen nem mind izraelita, aki Izraeltől származik.... nem azok, kik a testnek gyermekei, gyermekei az Istennek, hanem az ígéretnek a gyermekei azok mennek ivadék számba." (Róm. 9, 6—8.) — *Ar. Szent János.*

Jákob háza az egész Anyaszentegyház. Jó tőről fakadt, és mivel vadolajfa volt, a hit érdeme által jó olajfába oltatott. — *Béda.*

Senki sem uralkodhatik örökké, csak az Isten. Amidőn testté létével — így mondjuk, — elnyerte Dávid székét, azért ő mégis, mert Isten, egyúttal örök király is. „És királyságának nem leszen vége." Nemcsak mert Isten, de azért is, mert ember is! Most soknak a királya, de végül is mindenkinek a királya lesz, mert alattvalójává tesz mindenkit. — *Graecus.*

34. ***Mondá pedig Mária az angyalnak: Miképen leszen az, mikor férfit nem ismerek?***

Figyeld meg a tiszta Szűznek szavait! Az angyal hirdeti neki, hogy szülni fog. Ő pedig tisztaságára hivatkozva az angyali látomásnál többre becsüli a szűzességét, és ezt kérdi az angyaltól: „Miképp leszen ez, mikor férfit nem ismerek?" — *Nyssai Szent Gergely.*

35. ***És felelvén az angyal, mondá neki: A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged; azért a Szent is, mi tőled születik, Isten fiának fog hivatni.***

Fontold meg, hogyan oldja meg az angyal a Szűz kételyét. Megmagyarázza neki a szeplőtelen házasságot és a fölfoghatatlan szülést. Ezt mondja: „A Szentlélek száll tereád." — *Graecus.*

Az angyal ezt akarja mondani: Ne keresd a termé-

szeti rendet ebben. Ez a természeti rendet, de még a róla való beszédet is fölülmúlja. Másutt alig talál a Szentlélek őszinte lelket, amely őt befogadná; de a te tested most a Szentlélek lakóhelye leszen. — *Ar. Szent János.*

A Magasságbeli Királynak ereje: Krisztus. Ő a Szentlélek eljövetele által alakul a Szűzben. — *Ar. Szent János.*

Valljuk, hogy Jézus az emberi természetet magára vette. Szűz Máriától, a mi testünk természete szerinti, igazi testet kapott. Nővérünk tehát Mária, mert mindnyájan Ádámtól származunk. — *Atanáz.*

A mi szentségünk különbözik Jézus egyedülálló szent születésétől. Mert mi, ha szentek leszünk is, mégsem születünk szentnek, mert a romlandó természet vérkötelékét hordjuk magunkkal. — *N. Szent Gergely.*

Nézd csak: hogyan jelenti ki az angyal a Szentháromságot. Nemcsak a Szentlelket említi, de a Magasságbelit — az Atyát, — és a Magasságbelinek erejét — a Fiút — is. *Theophylactus.*

36. *És íme Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant öregsé-ségében, és ez hatodik hónapja neki, aki magtalannak hivatik,*
37. *mert Istennél semmi sem lehetetlen.*

Azért, hogy a Szűz ne kételkedjék benne, hogy ő szülhet, az angyal egy terméketlen rokon asszonynak példáját hozza föl bizonyságul, hogy ebből tanulja meg azt, hogy Istennél minden lehetséges. Még az is, ami a természeti törvényekkel ellenkezni látszik. — *Béda.*

Isten a természetnek az Ura, azért mindent megtehet, amit csak akar; mindazt megteszi, amit elrendel; hiszen Ő életünk-halálunk irányítója. — *Ar. Szent János.*

38. *Mária pedig mondá: Íme az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.*

Nézd a Szűz alázatosságát, nézd készségét! Szolgálóleánynak mondja magát, amikor anyának választották. Ez a váratlan ígéret nem teszi őt elbizakodottá. A szelíd és alázatosszívűt szüli majd, azért neki is ezt kell gyakorolnia. Szolgálóleánynak mondja magát, mert

ilyen nagy kegyelemre nem tartja magát érdemesnek. Csak azt tette, amit parancsoltak. „Legyen nekem a te igéd szerint." Nézd csak készségét és fogadalmát. Kötelességére kész: „Ime az Úr szolgálóleánya." Fogadalmának szándéka meg ez: „Legyen nekem a te igéd szerint." — *Szent Ambrus.*

A Szűz eme beszédéből különböző erényekre mutatnak rá a lelki írók. Kiemelik a Szűz állhatatosságát és engedelmes készségét. Tárgyalják szerénységét és nagy óvatosságát az angyali jelenésnél. Ennek köszönhette, hogy elkerülhette Éva könnyelműségét és Zakariás engedetlenségét is. Nekem azonban mélységes alázata még csodálatosabbnak tűnik föl. — *Eusebius.*

E kimondhatatlan szent titok által a Szűz a mi Urunknak szolgálóleánya és egyben édesanyja is lett, mert szentül foganta és sértetlenül szülte az Isten-embert, a Megváltót. — *Ar. Szent János.*

Szent József oltalma ünnepe

HÚSVÉT UTÁNI 3. SZERDÁN.

Szentírási szöveg: Luk. 3, 21—23. v.

21. *Az időben: Történt, mikor megkereszteltetvén az egész nép, Jézus is megkeresztelkedék és míg imádkozott, megnyílék az ég.*

Krisztus keresztséghez járult. Bizonyára azért, hogy Keresztelő Jánost megszentelje. Nem kétséges, hogy a régi Ádámot egészen elmerítette a vízben. — *Naz. Szent Gergely.*

Megkeresztelkedett Jézus. Nem azért, hogy Ő tisztuljon meg; hanem azért, hogy megtisztítsa a vizet. Krisztusnak bűntől tiszta, megkeresztelt teste adott jogot a keresztelő víz használatára. — *Szent Ambrus.*

Az Úr maga mondta meg, miért vette föl a keresztséget. „Igy illik teljesítenünk minden igazságot." (Máté 3, 15.) Mi ez az igazság, ha nem az, hogy amit mástól elvársz, hogy megtegyen, azt előbb te magad teszed meg és példáddal buzdítod őt? Senki se mehet addig a kegyelem fürdőjébe, amíg Krisztus bűnbánati fürdőjébe nem menekült. — *Szent Ambrus.*

A zsidók keresztsége a testi szennyet mosta le és nem a lélek bűneit. A mi keresztségünk megtisztít a bűntől, megmossa a lelkünket és bőséges kegyelemmel tölt el. János keresztsége a zsidók keresztségénél kiválóbb volt, mert nemcsak a testi tisztulás elnyerésére segített, hanem arra is figyelmeztetett, hogy a bűnből az erényre térjen az ember; de azért a mi keresztségünknél mégis kevesebbetérő volt, mert nem adta a Szentlelket és a kegyelemmel járó bűnbocsánatot sem. Pedig mind a két keresztségnek ez lett volna a célja. Jézus nem a zsidó keresztséggel, de nem is a mi keresztségünkkel keresztelkedett meg. A bűnök bocsánatára sem volt ráutalva, még a teste sem nélkülözte a Szentlelket, hiszen már kezdetben a Szentlélek által fogantatott. Jézust János keresztségével keresztelték meg, hogy már a keresztség természetéből megértsd, hogy nem a bűn miatt, de nem is a kegyelem elnyerése végett keresztelkedett meg. Azt mondja az Evangélista: „Jézus is megkeresztelkedék és míg imádkozott." Értsd meg: a keresztség fölvétele után szükséges a szüntelen imádság. — *Ar. Szent János.*

Azt mondja az Evangélista: „És megnyilék az ég." Eddig az zárva volt. A felső és alsó akol egy pásztor alatt egyesült és az ég kinyilt és a földön lakó ember az angyalokkal egyesült. — *Ar. Szent János.*

Az ég nem annak nyílik meg, akinek szeme az eget fürkészi. Az a keresztség erejénél fogva nyílik meg. A mennyek országának ajtaja annak van kitárva, aki a keresztvízből kilépett. — ***Béda.***

22. ***És leszálla rája a Szentlélek testi alakban mint galamb, és e szózat hangzék a mennyből: Te vagy az én szeretett Fiam, tebenned telik kedvem.***

A Szentlélek leszállott Krisztusra, mint emberi nemünk első képviselőjére, hogy Krisztus legyen az első, aki nem a maga számára, hanem inkább miérettünk vette a Szentlelket. Ne mondja senki, hogy azért vette, mintha előzőleg nem bírta volna a Szentlelket; mert a Szentlelket onnan fölülről, mint Isten, maga Krisztus is küldötte; azonban mint ember befogadta őt, mert emberi mivoltában kevesebb az Istennél. Tehát tőle

szállt reá, Istenségétől az emberségére. — *Ar. Szent János.*

Lehetetlen, hogy Jézus csak harmincéves korában kapta volna meg a Szentlelket. Hiszen a keresztségre bűn nélkül — tehát nem a Szentlélek nélkül — ment. Ha ugyanis Jánosról (Keresztelő) azt írja az Evangélista: „És betelik Szentlélekkel már anyja méhétől fogva" (Luk. 1, 15.); akkor mit kell hinnünk Krisztusról, akinek testi fogantatása nem test-, hanem lélekszerinti volt? Ő tehát a mi testünknek, Egyházunknak előképe, mert itt a megkereszteltek kiváló módon megkapják a Szentlelket. — *Szent Ágoston.*

Krisztus keresztségénél a régiség mellett új dolgot is látunk. A régit bizonyította, hogy a prófétáktól fölvette a keresztséget. Az új dolgot meg a reá szálló Szentlélek jelentette. — *Ar. Szent János.*

A Szentlélek joggal tett bizonyságot testileg, mert hiszen az isteni lényeg láthatatlan. Figyeljük csak meg a titkot, miért jelent meg galamb alakjában? A lelkifürdő egyszerűséget kíván. Az ó-szövetségi előképnél, a vízözöntől megszabadított bárkába visszatért a kibocsátott galamb. — *Szent Jeromos.*

A Szentlélek jelzi a Mester szelídségét, azért jelent meg galamb alakjában. Pünkösd napján mint tűz lobog, hogy megmutassa a büntetést. A bűnösök megnyerésére szelídségre van szüksége; de amikor már vették a kegyelmet, akkor már csak a számvétel és az ítélet következhetik. — *Ar. Szent János:*

A Szentírás az Istenfia nevének kettős értelmet tulajdonít. Az elsőről János így beszél: „Mindazoknak pedig, kik befogadák, hatalmat ada, hogy Isten gyermekei legyenek, azoknak, kik hisznek az ő nevében, kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istenből születtek." (Ján. 1, 12. 13.) A másik értelem szerint fia az Istennek, amint Izsák fia Ábrahámnak. Krisztust nemcsak egyszerűen mondjuk Isten fiának, hanem a szó teljes értelmében, hogy megértsük: Ő az egyedüli, aki igazán és természete szerint Fia az Atyának. Azért mondjuk Egyszülöttnek is. — *Atanáz.*

Előzőleg Isten ígéretét hirdette a próféta és azt mondotta: Elküldöm Krisztust, az én fiamat. Most a Jordán folyónál, amikor már beteljesült az Isten ígérete, ezt írja: „Tebenned telik kedvem." Máté azt mondja: „Ez az én szeretett Fiam." (3, 17.) Lukács pedig: „Te vagy az én szeretett Fiam." Mind a kettőnek ugyanaz az értelme. Az égi szózat csak egyet hangoztatott. Máté azonban ki akarta emelni az égi hangnak az értelmét: „Ez az én szeretett Fiam." Igy akarta kijelenteni a hallgatóknak, hogy ez az Isten Fia. Mert ez a kijelentés nem Krisztusnak szólt, aki úgyis tudatában van mivoltának, hanem a jelenlevő hallgatóknak. — *Szent Ágoston.*

23. ***És maga Jézus, mikor tanítani kezdett, mintegy harminc esztendős volt, fia lévén, amint vélték, Józsefnek.***

Amidőn az Evangélista elmondotta már Krisztus megkeresztelésének történetét, azután az Úr származására mutat rá. Nem az őstől a legutolsó utódig vezeti a családfát, hanem Krisztustól magához az Istenhez emelkedik föl. Ezt mondja: „És maga Jézus, mikor tanítani kezdett, mintegy harminc esztendős volt." Amikor már Jézus megkeresztelkedett és a második születés titkát ünnepelte, akkor kezdette meg működését. Te is akkor fogj munkába, amikor az első születéstől elszakadsz és másodszor újjászülettél. — *Origenes.*

Jézus azért ment harmincesztendős korában a keresztséghez, hogy kifejezze: a lelki újjászületés lelkileg tökéletes férfiakat szül. — *Graecus.*

Meg kell keresztelni a kisgyermeket, ha a szükség azt megkívánja. Mert hasznosabb tudat nélkül megkeresztelődni, mint keresztség nélkül meghalni. De azt mondod: Jézus harminc éves korában keresztelkedett meg, pedig Isten volt. Nálad pedig siettetik a keresztséget. Csakhogy amikor azt mondottad, hogy Jézus Isten volt, akkor meg is oldottad az ellenvetést. Jézusnak nem kellett megtisztulnia és veszély sem fenyegette, ha elhalasztja a keresztséget. Neked azonban kevés vigasz lesz az, ha romlott természettel születve távozol e világból, mert nem vetted magadra a romlatlanság ruháját. Vagy talán attól félsz, hogy keresztsé-

ged után nem tudnád megőrizni keresztségi tisztaságodat, és azért halasztod el a keresztség fölvételét? Jegyezd meg magadnak: sokkal jobb volna bűnnel beszennyeződni, mint a kegyelmet teljesen nélkülözni. — *Naz. Szent Gergely.*

Ámbár Jézusnak testszerinti atyja nem volt, azért mégis valakiről azt tartották, hogy az Jézusnak atyja. „Fia lévén, amint vélték, Józsefnek." — *Cyrill.*

Jól mondja az Evangélista: „Amint vélték." Mert Őt Mária szülte, aki Józsefnek volt a jegyese. — *Szent Ambrus.*

Miért inkább Józsefnek és nem Máriának a nemzetségtábláját írja le az Evangélista? Hiszen Mária a Szentlélektől foganta Krisztust és József az Úr származásánál teljesen idegennek tűnik föl. Kételkedhetnénk, ha nem ismernők a Szentírás szokását, amely mindig a férfi nemzetségét keresi. Különösen amikor József származása azonos Mária származásával. Hiszen az igaz József valóban törzséből és családjából valót vett feleségül. Azért ment a népszámlálás idejére is a Dávid városából és családjából való József Betlehembe, hogy bevallja magát Máriával, feleségével. — *Szent Ambrus.*

Keresztelő Szent János születésnapja

JÚNIUS 24-ÉN

Szentírási szöveg: Luk. 1, 57—68. v.

57. ***Erzsébetnek pedig eljött az ideje, hogy szüljön; és fiat szüle.***

Ha figyelmesen vizsgálod a „teljesség" szó értelmét, észreveszed majd, hogy csak az igazak születésénél találhatod meg azt. Teljes az igaznak az élete, míg a gonosz embernek üresek a napjai. — *Szent Ambrus.*

58. ***És meghallák szomszédai és rokonai, hogy az Úr nagy irgalmasságot cselekedett rajta, és vele együtt örvendezének.***

Az Úr azért késleltette Erzsébet szülését, hogy örömét növelje és híres asszonnyá tegye. Aki tudta med-

dőségét, most az isteni kegyelemnek tanúja lett. A gyermek láttára senki sem távozott el hallgatagon, hanem az Istent dícsérte, hogy a benne bízóknak ezt a kisdedet adta. — *Ar. Szent János.*

A szentek öröme közös jó, abban mások is részesülnek. Az igaznak születésében jövő életének előjelét látják és erényes élete kegyelmének már előre örvendeznek a szomszédok. — *Szent Ambrus.*

59. *Lőn pedig nyolcadnapon, eljövének körülmetélni a gyermeket, és atyja nevéről Zakariásnak nevezék.*

A körülmetélés parancsát először Ábrahámnak adta az Isten, megkülönböztetés jeléül, hogy a pátriárka nemzetsége tisztán fönnmaradjon és méltó legyen az ígéretek elnyerésére. Krisztus által a körülmetélés helyébe a keresztség lépett. De Keresztelő Jánost még körül kellett metélni. — *Ar. Szent János.*

A körülmetélés után nevet adtak a gyermeknek. Ez azért történt így, mert előbb az Úrnak a jelét kell venni és csak azután az emberi nevet. Amíg valaki meg nem veti a körülmetéléssel kifejezett testi dolgokat, addig nem méltó arra, hogy az élet könyvébe beírják. — *Ar. Szent János.*

60. *És felelvén anyja, mondá: Semmiesetre sem, hanem Jánosnak fogják hívni.*

61. *Mondák neki: De hiszen senki sincsen rokonságodban, kit így neveznének.*

62. *Intének tehát atyjának, hogyan akarja őt hívatni.*

63. *Ő pedig írótáblát kérvén, e szavakat írá: János az ő neve. És csodálkozának mindnyájan.*

Zakariás „Istenre emlékezőt", János pedig „meghatározót" jelent. A meghatározás azonban vagy a távollevőre emlékeztet, vagy a jelenlévőt mutatja meg. János nem az Istenre való hivatkozással beszélt a távollevő Megváltóról, hanem ujjal mutatott rá az előtte levő Megváltóra és mondá: „Íme az Isten Báránya! íme ki elveszi a világ bűneit." (Ján. 1, 29.) — *Origenes.*

A „János" név „Isten kegyelmét" jelenti. Mivel Erzsébet az Isten kegyelméből és nem természetes módon kapta gyermekét, azért ezt a nagy jótéteményt a

gyermek neve által is ki akarták fejezni. — *Ar. Szent János.*

A gyermek nevére vonatkozólag az anyával egyetértett a gyermeknek néma apja is. „És csodálkozának mindnyájan." A rokonságban egyáltalán nem volt ilyen nevű. Nem mondhatja tehát senki sem, hogy előzőleg már mind a kettő ezt gondolhatta volna. — *Theophylactus.*

64. *Erre azonnal megnyilék szája és nyelve, és szóla, magasztalván az Istent.*

65. *És félelem szállá meg összes szomszédaikat, s ezen dolgoknak híre futa Judea egész hegyvidékén,*

66. *És szívükbe vevék mind, akik ezt hallották vala, mondván: Hát mi lesz ebből a gyermekből? Mert az Úr keze vala ő vele.*

Mihelyt Jánosnak nevezték a gyermeket, Zakariás mindjárt megszólalt. Lehetetlen is, hogy amikor az Igének szava elérkezett, akkor néma maradjon annak az édesapja. — *Naz. Szent Gergely.*

Méltán oldódott meg rögtön a nyelve. Amit ugyanis megkötött a hitetlenség, azt föloldotta a hit. Higgyük mi is, hogy a mi hitetlenségünkkel megkötözött nyelvünk okos szóra megoldódik, ha beszélni akarunk. Véssük ezt a titkot lelkünkbe. Ne kőtáblára, hanem szívünk táblájára véssük Krisztus előhírnökének a nevét. Hiszen ha Jánosról beszélünk, Krisztusról jövendölünk.— *Szent Ambrus.*

Előzőleg a nép Zakariás némaságán csodálkozott, most pedig, amikor beszélni hallotta őt, mind a két esemény a született gyermekről valami nagyot sejtetett velük. Mindez azonban gondviselésszerűen azért történt, hogy Krisztus jövendő tanúja hiteltérdemlő legyen. — *Theophylactus.*

Ezek a megelőző csodás jelek az Igazság előhírnökének útját egyengették és a későbbi prófétának előnyére váltak. — *Béda.*

Csoda történt. De ezt nem János, hanem az Isten keze művelte. — *Glossa.*

Misztikus értelemben. — Az isteni föltámadás idején, amikor Krisztus kegyelmét hirdetik, józan félelem

tölti el nemcsak a zsidókat, a szomszédokat és a közelben lakozókat; hanem még a messze idegenben lakó pogányok szívét is megrendíti. Nemcsak Júda hegyeit, de a világ minden országának és a világi bölcseségnek hegycsúcsait is messze túlszárnyalja Krisztus hírneve. — *Graecus.*

67. *Atyja pedig, Zakariás, betelék Szentlélekkel és jövendöle, mondván:*

68. *Áldott legyen az Úr, Izraelnek Istene, mert rátekintett és megváltást készített az ő népének.*

A jóságos Isten, aki oly könnyen megbocsátja a bűnöket, nemcsak visszaadta az elvesztett kegyelmet, de megadta azt is, amit remélni sem mertünk volna. Senki se legyen tehát régi bűnei miatt bizalmatlan, és ne kételkedjék az Isten kegyelmében. Isten meg tudja másítani az ítéletét, ha te is jóvá teszed bűneidet. Erről jövendöl az, aki oly sokáig néma volt. — *Szent Ambrus.*

Zakariás a Szentlélektől ihletve két általános jövendölést mond. Az elsőt Krisztusról, a másodikat Jánosról. Ezt nyilvánvalóan bizonyíthatjuk szavaiból, mert mintegy jelenlevőről és a világban működőről beszél Jánosról. Előbb az Üdvözítőről mondja: „Áldott legyen az Úr, Izraelnek Istene, mert rátekintett, és megváltást készített az ő népének." — *Origenes.*

Amidőn Zakariás az Istent áldja, azt mondja, hogy Isten megváltást készített az ő népének. Ezzel vagy a testi izraelitákat érti, hogy Isten házának elveszett juhaihoz jön a Megváltó; vagy a lelki izraelitákat, a hívőket, akiket az isteni gondviselés tett méltókká erre a látogatásra. — *Ar. Szent János.*

Az Úr meglátogatta az ő népét, amelyet hosszú betegség sorvasztott. Egyszülött Fiának vérén megváltotta és mintegy a bűn igáját magáravette. Ezt Zakariás a közeljövőben megtörténtnek látja, azért prófétai nyelven már megtörténtnek is mondja. Népének nevezi. Nem mintha már érkezésekor az övé lett volna, hanem azért, mert látogatásakor tette azt népévé. — *Béda.*

Zakariás éneke (Benedictus)

Szentírási szöveg: Luk. 1, 68—79. v.

68. *Áldott legyen az Úr, Izraelnek Istene, mert rátekintett és megváltást készített az ő népének.*

Mintha aludt volna az Úr, amikor azt a sok bűnt elnézte. De most, amikor testté lett, fölkelt és a minket gyűlölő ördögöt eltiporta. — *Theophylactus.*

69. *És az üdvösség szarvát támasztotta nekünk, Dávidnak, az ő szolgájának házában.*

Test szerint Dávid törzséből született Krisztus. Azért mondja ezt. — *Origenes.*

A „szarv" hatalmat, dicsőséget és hírnevet jelent. Képletes kifejezésül vettük át ezt az állatoktól. Nekik az erő és dicsőség helyet szarvat adott az Isten. — *Ar. Szent János.*

Az „üdvösség szarva" az Üdvözítő Krisztusnak az országa. A csontot ugyanis teljesen befödi a hús. A szarv kiemelkedik a testből. Azért mondjuk üdvösség szarvának Krisztus országát, mert a világot és a testi örömöket leküzdi. Ezt jelképezte Dávid és Salamon, amikor a szaru olajával királyi dicsőségre kenték fel őket. — *Béda.*

Krisztus Dávid házából származik. Erről Micheás tesz említést: „És te Betlehem, Juda földe, éppen nem vagy legcsekélyebb Juda nagyjai közt; mert belőled származik a vezér, ki kormányozni fogja népemet, Izraelt." (Máté 2, 6.) A többi próféta is a megtestesülésről beszélt. — *Theophylactus.*

70. *Amint szólott vala szentjei szája által, ősidőktől fogva prófétái által.*

Ezzel jelzi, hogy amit mondtak, azt Isten segítségével mondták s azért nem is emberi dolog az, amit mondtak. — *Graecus.*

Azt mondja: „ősidőktől fogva." Mert az egész ó-szövetség Krisztusra vonatkozik. Hiszen Ádám és a többi törzsatya is cselekedeteivel az ő működésének bizonyítékát adta. — *Béda.*

71. *Szabadulást ellenségeinktől, és mindazok kezéből, kik gyűlölnek minket.*

Előzőleg azt mondotta: „Az üdvösség szarvát támasztotta nekünk”, most meg így folytatja: „Szabadulást ellenségeinktől.” Mintha mondaná: Szarvát támasztotta nekünk, vagyis: Megszabadított ellenségeinktől és gyűlölőink kezéből. — *Béda.*

Ne gondoljuk, hogy itt testi ellenségeinkről beszél, inkább a lelkiekről. Mert az Úr Jézus erős a harcban, minden ellenségét legyőzi, hogy minket az ellenség cseleitől és kísértéseitől megszabadítson. — *Origenes.*

72. *Hogy irgalmasságot cselekedjék atyáinkkal és megemlékezzék az ő szent szövetségéről.*

Az Úr a próféták ígérete szerint majd Dávid házában születik. Az Ábrahámnak tett ígéret teljesülésével még nem szabadul meg az ember, mert az atyáknak csak azt ígérte, hogy az ő nemzetségükből születik majd a Megváltó és a pogány nemzeteket egybegyüjti. Előbb említette Dávidot, mert Ábrahámnak az Anyaszentegyház szent társaságát ígérte meg az Isten, míg Dávidnak azt, hogy tőle származik. Azért a Dávidról mondottak után Ábrahámról is érti: „Hogy irgalmasságot cselekedjék atyáinkkal.” — *Béda.*

Én azt hiszem, hogy Urunk, Üdvözítőnk eljövetelével Ábrahám, Izsák és Jákob is örült az Isten irgalmasságának. Mert nem hihető, hogy akik előbb látták az ő napját és örültek rajta, később az ő eljöveteléből semmi hasznot se merítsenek. Hiszen írva van: „Békességet szerezzen keresztjének vérével mindennek, ami akár a földön, akár a mennyben vagyon.” (Kol. 1, 20.) — *Origenes.*

73. *Az esküről, melyet esküdött Ábrahám atyánknak, hogy megadja nekünk.*

Krisztus kegyelme az elhunytakra is kiterjed. Őáltala támadunk föl. Nemcsak mi, de a már elhunytak is. Irgalmasságot cselekedett atyáinkkal, mert az ő reményüket és kívánságukat teljesítette. „És megemlékezék az ő szent szövetségéről, amidőn azt mondotta: „Megáldalak s megsokasítom ivadékodat.” (Gen. 22,

17.) Megsokasodott Ábrahám minden népnél a hit szerint élő fogadott fiaiban. Az ősatyák is örvendeznek, amikor látják, hogy fiaik olyan sok jót kaptak. Hiszen ebben az irgalmasságban ők is részesültek. — *Theophylactus.*

Senki se legyen hajlandó az esküre, mert azt hallja, hogy Ábrahámnak megesküdött az Úr. Miként az Isten haragja nem a harag szenvedélyét jelenti, hanem a büntetést jelzi: úgy az Isten esküjét se emberi módon vegyük. Ez ugyanis az Isten szava igazságának és megváltoztathatatlan határozatának a kifejezése eskü helyett. — *Bazil.*

74. *Hogy ellenségeink kezéből megszabadítva, félelem nélkül szolgáljunk neki.*

Amidőn már jelezte, hogy az üdvösség szarva Dávid házából származik, megmutatja azt is, hogy általa részesülünk a dicsőségben. — *Ar. Szent János.*

Az ellenség kezéből gyakran kiszabadul valaki, de nem félelem nélkül. Előzőleg már a veszélyben is félt. Az ellenség kezéből megmenekült és szabad lett ugyan, de nem félelem nélkül. Azért mondja Zakariás, hogy Krisztus eljövetele félelem nélkül szabadít meg minket ellenségeink hatalmától. Nem érezzük többé ellenségeink csalárdságát, mert attól hirtelen megment és elvisz Krisztus az ő saját otthonába. — *Origenes.*

75. *Jámborságban és igazságban ő előtte, minden napjainkban.*

Zakariás dícséri az Urat, mert rásegít minket, hogy teljes bizalommal szolgálhatunk neki. Nem testileg, mint a zsidók szolgáltak Neki az áldozatok vérével; hanem lelkileg szolgálhatunk Neki — jó cselekedetekkel. Azért mondja: „jámborságban és igazságban." Isten iránt megkívánt kötelességünk a jámborság; az igazságot meg a testvéri viszonyunk követeli meg tőlünk. Igy leszünk majd tisztelettel az isteni dolgok iránt, de az emberek közötti viselkedésünk is így válik dícséretreméltóvá. Nem azt mondja: „az emberek előtt", mert a képmutatók keresik az emberek tetszését, hanem: „Isten előtt." Igy viselkednek azok, akik nem az

emberek, hanem az Isten tetszését keresik. Még pedig nem egyszer-kétszer, nem is egy ideig, hanem naponkint, amíg csak élnek — „minden napjainkban." — *Ar. Szent János.*

Aki halála előtt Isten szolgálatát elhagyja, vagy valami tisztátalanságnak vagy igazságtalanságnak elkövetésével őszinte hitét beszennyezi; vagy csak az emberek előtt és nem az Isten előtt törekszik szentségre és igazságra, az még nem szabadult meg teljesen ellenségeinek a kezéből. Nem is szolgálhat az Istennek, mert a régi szamaritánusok módjára a pogány bálványoknak is, meg az Úrnak is szeretne szolgálni. — *Béda.*

76. *Te meg gyermek! a Magasságbeli prófétájának fogsz hivatni, mert előre mégy az Úr színe előtt, elkészíteni az ő útjait.*

Nagyon jól tette Zakariás, hogy miután már jövendölt az Úrról, a prófétához fordul, hogy a vele tett jótéteményt is az Úrnak tulajdonítsa. Ne hogy hálátlannak tűnjék föl hallgatásával, amikor a többit nyilvánosan elsorolta. — *Szent Ambrus.*

Észellenes, túlcsigázott lelkiállapotnak tekinthetné valaki, hogy Zakariás egy nyolc napos gyermekhez beszél. De ha hiszünk a természetfölötti dolgokban, akkor bizonyára megértjük, hogy a kisded meghallgatta atyja szavát, hiszen ő már születése előtt meghallotta Máriának üdvözletét. Tudta Zakariás, hogy a próféta füle más, mint a mienk, mert az az Isten lelkének mindig nyitva áll, és nem a testi fejlődés szerint alakul. Mindezt tudta az, aki annyira örült. — *Szent Ambrus.*

Vagy talán azt is gondolhatjuk, hogy Zakariás inkább a jelenlevők okulására sorolta el fiának adományait, amit ő az angyaltól tudott. Azért mihelyt beszélhetett, mindjárt el is mondta. Hallják csak meg az ariánusok is! Krisztust fölségesnek mondja. Előhírnöke János lesz. A 68. zsoltárban olvassuk: „Ez is, az is ott született, mert alapjait maga a Felséges vetette meg." (86. 20, 5.) — *Béda.*

Miként a királyi hadseregben vannak, akik a király közelében tesznek szolgálatot, úgy János is, mivel a Vőlegény barátja lesz, közvetlen az Úr előtt jár. „Mert

előre mégy az Úr színe előtt, elkészíteni az ő útjait." A próféták Krisztus titkát a távolból hirdették, ez pedig közelről beszél róla, Krisztust látja és a többieknek meg is mutatja Őt. — *Ar. Szent János.*

Prédikálásával hallgatóinak szívét a bűn szennyétől megtisztítja, és az eljövendő Bölcseség útját a szivekhez elkészíti. — *N. Szent Gergely.*

77. *Hogy az üdvösség tudományát add az ő népének, bűneik bocsánatára.*

Hogyan készíti el Jézus előhírnöke az Úr útját, kifejezi e szavakkal: „Hogy az üdvösség tudományát add az ő népének." „Üdvösség": az Úr Jézus. A népnek adja az „üdvösség tudományát": Krisztust, János, aki bizonyságot tesz Krisztusról. — *Theophylactus.*

Az Üdvőzítőnek, Jézusnak a nevét magyarázza és figyelembe ajánlja. Azért említi az üdvösséget. Nehogy valaki csak ideigtartó üdvösség igéretére gondoljon, azért teszi hozzá: „bűneik bocsánatára." — *Bédà.*

Másképp nem ismernék meg az Istent, ha népének bűnét meg nem bocsátaná. Isten tulajdonsága ugyanis a bűnbocsánat. — *Theophylactus.*

A zsidók nem fogadták el Krisztust, mert ők inkább az Antikrisztust várták. Nem lelkileg a bűn uralmától, hanem az emberi szolgaság kötelékétől akartak ők megszabadulni. — *Béda.*

78. *A mi Istenünknek mélységes irgalmából, mellyel meglátogatott minket a magasságból felkelő.*

Isten a mi bűneinket nem jó cselekedeteinkért bocsátotta meg, hanem irgalmasságából. Azért tette hozzá: „A mi Istenünknek mélységes irgalmából." — *Theophylactus.*

Ezt az isteni irgalmasságot nem a magunk szorgalmával szerezzük meg, fölülről adja azt nekünk az Isten. „Mellyel irgalmasságának cselekedeteivel — meglátogatott minket, — testet vévén magára — a magasságból felkelő." — *Ar. Szent János*

A magasságban marad, de jelen van a földön is. Részekre nem osztható, de körül sem határolható. Értelmünk föl nem foghatja, szókincsünk ki nem fejezheti. — *Graecus.*

79. *Hogy világosítson azoknak, kik sötétségben és a halál árnyékában ülnek, hogy lábainkat a békesség útjára igazítsa.*

Helyesen nevezzük Jézust: „Kelet”-nek, mert nekünk az igaz világosság fölkeltét hozta. — *Béda.*

Itt nem külső, természeti sötétséget, hanem tévedést és a hittől különböző lelki sötétséget ért. — *Ar. Szent János.*

„Sötétség” volt a bálványimádással megterhelt pogány nép, amíg a világosság fölkelte szét nem oszlatta a homályt és a világosság fénye szét nem áradt. — *Bazil.*

„Halál árnyéka” az értelmi feledékenység. Miként ugyanis a halál, akit elér, azt kihívja az életből, úgy a feledékenység is, amit előzőleg fölfogott, nem tart meg emlékezetében. Azért mondja a zsidó népet a halál árnyékában ülőnek, mert Istenről megfeledkezett. — „Halál árnyéka” a testi halál is. Mivel igazi halál az, amikor a lélek elválik az Istentől, úgy a halál árnyéka az, amikor a lélek elválik a testtől. Azért a vértanúk szavával mondja: „A halál árnyéka elborított.” (43. zs. 20.) — „Halál árnyéka” az ördög követése. Ezt a halált a Jelenések könyve jelzi. Miként az árnyék testünk alakját követi, úgy a bűnös cselekedetek is a gonosz lélek követésére vallanak. — *N. Szent Gergely.*

Jól mondja: „ülnek”, mert a sötétben nem megyünk, hanem ülünk. — *Ar. Szent János.*

Nemcsak „Kelet” az Úr árnyékában ülőknek, mert fölvilágosítja őket. Ennél még többet is tesz: „Lábainkat a békesség útjára igazítja.” — „A békesség útja”: az igazság útja. Erre igazítja a „lábainkat”: lelki tehetségeinket. — *Theophylactus.*

Úgy igazítja lábainkat a békesség útjára, hogy cselekedeteink útját vele tesszük meg, és az úton Teremtőnk kegyelmétől el nem térünk. — *N. Szent Gergely.*

Figyeld csak meg: Erzsébet nagyon keveset, Zakariás meg sokat jövendölt. Pedig mind a kettő a Szentlélektől eltelve beszélt. A fegyelemhez tartották magukat. Isteni dolgokban az asszony inkább tanuljon, mintsem tanítson. — *Szent Ambrus.*

Szent Péter és Pál ünnepe

JÚNIUS 29-ÉN

Szentírási szöveg: Máté 16, 13—19. v.

13. *Az időben: Jézus Fülöp Cezareájának környékére ment, és kérdezé tanítványait, mondván: Kinek tartják az emberek az Emberfiát?*

Az Úr előbb a farizeusok tudományától óvta tanítványait, azután az evangéliumi tanítás mélységeit alapozta meg bennük. A nagyobb ünnepélyesség kiemelése végett még a helyet is jelzi az Evangélista. — *Glossa.*

Nem egyszerűen csak Cezareát, hanem Fülöp Cezareát említ az Evangélista. Mert van más Cezarea is Stratonban. De nem ott kérdezte Jézus a tanítványait, hanem itt, Fülöp Cezareájában. — Az Úr a zsidóktól messze elhívta tanítványait, hogy minden félelemtől menten, nyugodtan megmondhassák véleményüket. — Fülöp testvére volt Heródesnek. Iturea és Trachonitis tartomány fejedelme. Tibériász császár tiszteletére építtette Cezareát, amit később Paneas-nak hívtak. — *Ar. Szent János.*

A tanítványokat hitükben úgy erősítette meg, hogy előbb téves véleményeiktől akarja őket megszabadítani. Azért kérdezi őket. — *Glossa.*

Krisztus megkérdezi tanítványait, hogy az apostolok feleleteiből megtudjuk, hogy akkoriban a zsidók mily különböző véleménnyel voltak Krisztusról. Mi is kutassuk: mit tartanak rólunk az emberek? Ha rosszul vélekednek rólunk, akkor azt az alkalmat kerüljük el, ha pedig jól, akkor azokat az alkalmakat növeljük. De az apostolok és püspökök tanítványai is ebből megtanulhatják, hogyha püspökükről valami hírt hallanak, azt mondják meg nekik. — *Origenes.*

Azt kérdi tőlük: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?" Mert akik az emberfiáról beszélnek, azok emberek; akik azonban megismerik az ő istenségét, azokat nem embereknek, hanem isteneknek mondjuk. — *Szent Jeromos.*

Nem azt mondja: Mit tartanak rólam az írástudók és

a farizeusok; hanem: „Kinek tartanak engem az emberek?” Jézus a rosszra nem hajló nép gondolkozása után kérdezősködik. Ámbár a nép közel sem gondolkozott Krisztusról a valóságnak megfelelően, de legalább nem volt rosszakarattal Jézus iránt. A farizeusok azonban telve voltak rosszakarattal. — *Ar. Szent János.*

Azt mondja Krisztus: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” Ezzel jelzi, hogy a látszaton kívül még mást is kell róla tartanunk, mert ő az Emberfia. Azt kérdezte Jézus: Mít tartanak róla az emberek. Ne gondoljuk, hogy ezt a maga kedvéért tette. Titok volt az: amiért kérdezte. És erre a titokra akarta megnyerni az emberek hitét. E vallomásnak ez az értelme: Tartsuk Jézust Istenfiának, de egyúttal Emberfiának is. Egyik a másik nélkül nem ád reményt az üdvösségre. — *Hiláriusz.*

Nem azt kérdi: Mit mondanak rólam az emberek? Hanem: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” Ne hogy kérkedésnek tünjék föl a beszéde. Megjegyzendő, hogy az ószövetségi könyvekben mindenütt, ahol „Emberfia” fordul elő, a zsidó szövegben: „Ádám fia” van. — *Szent Jeromos.*

14. *Ők pedig mondák: Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, mások pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül.*

A tanítványok el is sorolják a zsidók különféle nézeteit Krisztusról. Vannak, akik Heródessel együtt Keresztelő Jánosnak tartják. Mások Illést látják benne. Vagy születésétől fogva Illés, vagy újra testet vett magára és most megjelent. Ismét találkoznak olyanok is, akik az Úrnak a pogányokhoz küldött prófétáját ismerik el Jézusban. Nem értik meg, hogy Jeremiás csak egyik szép előképe volt Krisztusnak. Vagy egynek a próféták közül ismerik el, hiszen hasonló volt hozzájuk, mert Isten amit a prófétáknak mondott, az nem bennük, hanem Krisztusban teljesedett be.— *Origenes.*

15. *Mondá nekik Jézus: Hát ti kinek mondotok engem?*

A tanítványok elsorolták a nép véleményét. Az Úr fölszólítja őket egy újabb kérdéssel, hogy Róla valami

nagyobb nyilatkozatot tegyenek. Ti, úgymond, ti mindig velem vagytok, több és nagyobb csodajelet láttok tőlem, mint a tömeg, nektek tehát nem a tömeg szerint kell cselekednetek. Azért nem is az igehirdetés kezdetén kérdezte ezt tőlük, hanem akkor, amidőn már sok csodajelet tett és sokat beszélt nekik istenségéről. — *Ar. Szent János.*

Figyeld csak meg a szentírási szöveget. Szerinte az apostolokat nem embereknek, hanem isteneknek nevezte. Azt kérdezte ugyanis: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?" Most pedig hozzátette: „Hát ti kinek mondotok engem?" Mintha mondani akarta volna: Azok mivel emberek, emberi módon is vélekednek; de ti, kik istenek vagytok, ti kinek tartotok engem? — *Szent Jeromos.*

Az Úr nem azért kérdezte ezt, mintha nem tudta volna, hogy mit tartanak róla a tanítványok és az emberek. De így akarta a tanítványok igaz hitének megvallását méltóképpen megjutalmazni. Azért kérdezte másoknak róla tartott véleményét, hogy a tanítványok először is a téves véleményeket elsorolják s utána megvallhassák az ő igazi meggyőződésüket, amit nem az emberek általános véleményéből, hanem magának az Úrnak titokzatos kinyilatkoztatásából merítettek. — *Rabanus.*

16. *Felelvén Simon Péter, mondá: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.*

Amidőn az Úr a nép véleményéről kérdezősködött, mindnyájan feleltek neki. De amikor csak a tanítványokat kérdezte, akkor az összes tanítványok nevében csak Péter beszélt, mint az apostolok feje és képviselője. — *Ar. Szent János.*

Péter nem fogadta el a zsidóknak véleményét Krisztusról. Ő azt vallotta, amit a zsidók nem tudtak: „Te vagy a Krisztus." Sőt még ennél is többet mondott: „Az élő Isten Fia", aki már prófétáival is hirdette: „Élek én, úgymond az Úr." Ezért élő a Krisztus. De élő kiválósága miatt is, mert fölülmúl minden élő lényt. Az egyedüli és láthatatlan életnek forrása az Atya Isten. E forrásból fakadó élet pedig Az, aki mon-

dotta magáról: „Én vagyok az élet." (Ján. 14, 6.) — *Origenes.*

Élő Istennek mondja az isteneknek tartott, de tulajdonképpen nem létező Saturnus, Jupiter, Venus, Herkules és a többi bálványistenhez hasonlítva. — *Szent Jeromos.*

Ez az igaz és sértetlen hit, hogy a Fiú az Istentől jött, öröktől fogva az Atya örökkévalóságából. A Fiú testet vett magára és emberré lett. Ez a teljes hitvallás. Péter ebbe foglalt bele mindent. — *Hiláriusz.*

E csodálatos megkülönböztetéssel a tanítvány Jézus isteni természetének fönségét és Jézus emberi természetének alázatosságát vallja meg. — *Rabanus.*

17. *Jézus pedig felelvén, mondá neki: Boldog vagy Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én Atyám, ki mennyekben vagyon.*

Péter méltó jutalmat kapott azért, hogy az emberben Isten Fiát ismerte el. — *Hiláriusz.*

Krisztus a Róla tett vallomásáért: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia", apostolát helyettesévé teszi. Az Úr ezt mondja Péternek: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia." Miért boldog? „Mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én Atyám, ki mennyekben vagyon." Amit a test és vér nem jelenthetett ki, azt kijelentette a Szentlélek. — *Szent Jeromos.*

Hiába mondotta volna az Úr: „Te, Jónás fia", ha egyúttal nem azt fejezte volna ki ezzel, hogy Krisztus természete szerint úgy Fia az Istennek, miként Péter fia Jónásnak: egylényegű azzal, akitől születik. — *Ar. Szent János.*

Boldog vagy Péter, mert megdicsértek azért, hogy az emberi látáson fölülemelkedtél és nem azt nézted, amit a test és vér sugallt neked. A mennyei Atya kinyilatkoztatására megismerted Krisztusban az Isten Fiát. Azért méltó voltál arra, hogy legelsőnek ismerd el Krisztus istenségét. — *Hiláriusz.*

18. *Én is mondom tehát neked, hogy te Péter vagy, és erre a kősziklára fogom építeni egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.*

Kérdés, tudták-e a tanítványok előbbi küldetésükben, hogy ő a Krisztus? Mert ez a kijelentés azt bizonyítja, hogy Péter volt az első, aki Krisztust az élő Isten Fiának tartotta. Nézd csak, hogyan lehet ezt a kérdést megoldani. Azt mondjuk: könnyebb elhinni, hogy Jézus a Krisztus, mint Őt meg is vallani. Tudjuk, hogy amidőn a tanítványokat prédikálni küldte a Mester, azok hitték, hogy Jézus a Krisztus. Később jobban megismerték Jézust és akkor már meg is vallották. Azt is felelhetjük: Tudjuk, hogy eleinte az apostolok Krisztust még nem is igen ismerték és nagyon keveset tudtak Róla. Később annyira haladtak már az ő ismeretében, hogy megérthették az Atya kinyilatkoztatását Krisztusról. Miként a boldognak hirdetett Péter is. Ő nemcsak azt mondotta: „Te vagy a Krisztus, hanem ennél többet is mondott, mert hozzátette: az élő Isten Fia." — *Origenes.*

Bizonyos, ha Péter nem azt vallotta volna, hogy Krisztus tulajdonképpen az Atyától született, akkor nem lett volna szükség erre a nyilatkozattételre. Nem lett volna méltó arra sem, hogy boldognak hirdesse az Úr, ha Krisztust csak a többi fogadott fiakkal egyenlőnek vallja. Hiszen előzőleg már a hajókban levők is mondották: „Valóban Isten Fia vagy!" (Máté 14, 33.) Natánael is azt mondotta: „Rabbi, te vagy az Isten Fia." Mégsem mondta az Úr őket boldogaknak, mert nem olyan fönséget ismertek el benne, mint Péter. A többi közül valónak és nem igazi Isten Fiának tartották őt. Ha el is ismerték, hogy kiválóbb a többinél, de mégsem tartották az Atya lényegéből valónak. Azt is tekintsd, hogy az Atya hogyan nyilatkoztatja ki a Fiút és a Fiú az Atyát. Nem más mondja Krisztust Fiának, csak az Atya; az Atyát sem hívja úgy más, csak a Fiú. Ebből nyilvánvaló, hogy a Fiú egylényegű és együtt imádásra is méltó az Atyával. Kifejezi Jézus itt azt is, hogy sokan hiszik majd azt, amit Péter megvallott. — *Ar. Szent János.*

Az Úr mintegy ezt mondja: Mivel te azt mondtad nekem: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia", azért én is azt mondom neked, — nem üres, tartalomnélküli szóval, — hanem mondom neked (Nálam pedig valamit

mondani, annyi, mint tenni!), hogy te Péter vagy. — *Szent Jeromos.*

A szikla-hasonlat szerint jól mondta neki: Anyaszentegyházamat reád építem. — *Szent Jeromos.*

Erre a hitre és vallomásra építem Egyházamat. Itt kifejezte az Úr, hogy sokan hiszik majd, amit Péter elismert. És Ő fölemeli Péter lelkületét és pásztorrá teszi őt. — *Ar. Szent János.*

Azt mondottam egy helyen Péter apostolról, hogy őreá, mint sziklára épült az Egyház. De azt is tudom, hogy később sokszor így magyaráztam az Úr eme mondását: „Te Péter vagy, és erre a kősziklára építem egyházamat", hogy a „sziklán" azt kell értenünk, akit Péter megvallott: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia." Péter ettől a sziklától kapta volna a nevét, hogy az Egyházat jelképezze, mert ez az Egyház azon a sziklán épült. Hiszen az Úr nem azt mondotta Péternek: „Te vagy a szikla", hanem: „Te Péter vagy." A szikla vala ugyanis Krisztus. Őt vallotta meg Simon. Miként Simonnak megvallja az egész Egyház, azért a neve Péter. Hogy e két nézet közül melyik a valószínűbb, azt válassza ki az olvasó. — *Szent Ágoston.*

Az új név adásával Pétert tette az Egyház boldog alapjává. Azért annak a sziklának nevezte, amely méltó arra, hogy az Egyház épületét hordozza. Ez megsemmisíti a másik világ törvényeit, a pokol kapuját és a halál minden szabályát. Azért a sziklára épített Egyház erősségét akarta kifejezni ezzel: „És a pokol kapui nem vesznek erőt rajta." — *Hiláriusz.*

Nem választják el őt hitemtől és szeretetemtől. — *Glossa.*

Én a „pokol kapuin" a vétkeket és bűnöket értem. De főképpen az eretnekek tanait. Ezek csalogatják ugyanis az embereket a pokolba. — *Szent Jeromos.*

A „pokol kapui" az üldözők kínzásai és hízelgései, de különösen a hitetlenek rossz cselekedetei és veszedelmes beszédei, mert ezek visznek a romlásba. — *Rabanus.*

Nem fejezi ki nyiltan az Úr, hogy a pokol kapui azon a sziklán nem vesznek-e erőt, amelyre Krisztus az Egyházat építi, vagy a sziklára épített Anyaszent-

egyházon. Mégis nyilvánvaló, hogy sem a sziklán, sem az Egyházon nem vesznek erőt a pokol kapui. — *Origenes.*

Az Úr ígéretének megfelelően Péternek apostoli Egyháza minden eretnek tévedéstől és cselvetéstől szeplőtelen marad. Minden elöljárója és püspöke, minden egyházi vezetőjének és püspökének engedelmeskedő nép Péter felügyelete alatt teljes hitében megmarad. — *Cyrillus.*

Ha a mennyei Atya kinyilatkoztatására — mert társalkodásunk a mennyben van, — mi is megvalljuk, hogy Krisztus az Isten Fia, akkor nekünk is mondja: „Te vagy Péter." Mert szikla mindaz, aki követője Krisztusnak. Akin azonban erőt vettek a pokol kapui, annak nem mondja, hogy szikla, amelyen építi Anyaszentegyházát; nem is az Egyház, de nem is része Egyházának, amit Krisztus sziklára épített. — *Origenes.*

19. ***És neked adom a mennyek országa kulcsait. És amit megkötendesz a földön, meg lészen kötve mennyekben is, és amit feloldandasz a földön, fel lészen oldva mennyekben is.***

Szinte mondja: Miként az Atya megadta neked, hogy engem megismerhess; úgy én is adok neked valamit: a mennyek országa kulcsait. — *Ar. Szent János.*

Aki a mennyország királyát a többinél nagyobb áhítattal vallotta meg, az méltán kapott a többinél értékesebbet: a mennyek országa kulcsait. Ezzel akarta kifejezni az Úr, hogy e hit megvallása nélkül nem lehet átjutni a mennyek országába. „A mennyek országa kulcsain" a hatalmat és megkülönböztetést érti. Az oldó és kötő hatalmat és az ítélkezést, a megkülönböztetést: méltónak vagy méltatlannak tart-e valakit. — *Hrabanus.*

„És amit megkötendesz a földön", vagyis: akit méltatlannak ítélsz a bocsánatra életében, az méltatlan lesz Istennél is; és amit föloldandasz, vagyis: amit megbocsátásra méltónak ítéltél életében, az Istentől is megnyeri bűneinek a bocsánatát. — *Glossa.*

Lásd, milyen hatalma van a sziklának, amire az Egyház épül. Ítéletei változatlanok maradnak, mintha maga az Isten ítélt volna általa. — *Origenes.*

Azt is vizsgáld, hogyan vezeti Krisztus Pétert az ő fönséges ismeretére. Azt ígéri meg neki, ami Istennek tulajdonképpeni sajátsága: t. i. bűnöket megbocsátani és az Egyházat sértetlenül megőrizni annyi üldözés és kísértés közepette. — *Ar. Szent János.*

Úgy látszik, mintha csak Péter kapta volna meg az Úrtól ezt a kötő és oldó hatalmat, pedig megkapta azt a többi apostol is, és megkapták az Egyház püspökei és papjai is. Azért kapta azonban Péter különösen a mennyek országa kulcsait és az ítélő főhatalmat, hogy a hívők az egész világon megértsék, hogy aki a hit egységétől és Krisztus társaságától bármiképpen is elszakad, azt a bűneitől föl nem oldozhatják és a menynyek országának ajtaján sem mehet be. — *Hrabanus.*

Kiváltképpen azért adta ezt Péternek, hogy minket egységre hívjon. Azért tette őt az apostolok fejévé, hogy az Egyházban egy legyen Krisztus helyettese, akihez az Egyház különböző tagjai fordulnak, ha talán félreértés támadna közöttük. Hiszen ha az Egyházban több fő lenne, akkor az egység köteléke szétszakadna. — *Glossa.*

Sarlós Boldogasszony napja

JÚLIUS 2-ÁN.

Szentírási szöveg: Luk. 1, 39—47. v.

39. *Az időben: Mária útra kelvén, sietve méne a hegyek közé, Juda városába.*

Az angyali hírnök, hogy szavát megerősítse, arra hivatkozott, hogy Máriának magtalan nénje gyermeket fogant. Mihelyt Mária ezt meghallotta, nem azért mintha nem hitte volna el a csodát vagy valótlannak tartotta volna a hírt, nem is mintha kételkedett volna az eseményben, hanem boldogsággal, szent kötelességérzettel és örömmel, ment a hegyek közé. Hiszen, aki telve van az Istennel, az tehet-e mást, minthogy fölfelé menjen? — *Szent Ambrus.*

A Szent Szűz méhében levő Jézus sietett, hogy még anyja méhében megszentelje Jánost. — *Origenes.*

A Szentlélek kegyelme nem ismeri a késedelmeskedő magatartást. Tanuljátok meg, ó szűzek, hogy más házába ide-oda ne járkáljatok, a tereken ne sétálgassatok és a nagy nyilvánosság előtt ne beszélgessetek. — *Szent Ambrus.*

40. *S bemène Zakariás házába, és köszönté Erzsébetet.*

Tanuljátok meg ti is, szent asszonyok, a serénységet, amellyel áldott állapotban levő rokonaitok iránt tartoztok. Mária eddig csak szívének szentélyében tartózkodott, mégis szemérmetessége nem riasztja vissza a nyilvánosságtól. A nagy út fáradalma vagy a hegy zordonsága sem térítik el buzgó kötelességteljesítésétől. De ti szűzek, ti is tanuljatok Máriától alázatosságot. Mária rokonához ment. A fiatalabbik az idősebbhez. Nemcsak elment hozzá, de előbb üdvözölte is őt. „És köszönté Erzsébetet." Úgy is illik, hogy minél tisztább a Szűz, annál alázatosabb is legyen és az idősebbet annál jobban tisztelje. Az alázatosságnak tanítómestere legyen a tiszta életű. A jóságos szeretet alkalma is volt ez. Hiszen az elöljáró jött alattvalójához, Mária Erzsébethez, Krisztus Jánoshoz, hogy alattvalóját megsegítse. — *Szent Ambrus.*

A Szűz szívébe rejtette azt, amit az angyaltól hallott. Nem is akarta titkát akárkinek föltárni. Nem hitte, hogy mások hitelt adhatnak a csodás körülményeknek. Sőt inkább azt gondolta, szemrehányást kap, mintha ezzel akarná mentegetni a maga gonoszságát. — *Ar. Szent János.*

Csak Erzsébethez menekült Mária. Mert ez volt a szokás a rokonság között is, de a többi körülmények miatt is. — *Graecus.*

41. *És lőn, hogy amint meghallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat, és beteléк Erzsébet Szentlélekkel.*

Mária eljövetele és az Úr jelenléte hamarosan éreztette jótevő hatását. Nézd csak az egyes szavak közötti különbséget és sajátosságot. Erzsébet előbb hallotta az üdvözlő szavakat, mégis János már annak előtte érezte a kegyelmet. Erzsébet természet szerint hallott, János

titokzatos módon örvendezett. Erzsébet Máriának, János az Úrnak eljövetelét érezte. — *Szent Ambrus.*

A próféta anyjánál jobban látott, hallott és üdvözölte is a Megjövendöltet. Szólni nem tudott, azért repesett a méhben. Ezzel fejezte ki nagy örömét. A testbe zárt vitéz megismerte eljövendő urát és királyát. A test válaszfala nem akadályozta meg a lelki látást. János nem testi szemével, hanem lelkével látott. — *Graecus.*

Addig nem tel el Szentlélekkel, amig el nem jött hozzá Az, aki méhében hordozta Krisztust. Akkor azonban eltelt Szentlélekkel és örvendezett anyja méhében. Biztos, hogy fiára való tekintettel az anya is eltelt Szentlélekkel. — *Origenes.*

42. *És nagy szóval fölkiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse!*

Aki eddig rejtőzködött és fiat fogant, az most dicsekedni kezd, hogy prófétát hordoz méhében. És aki azelőtt szégyenkezett, most áldást mond. „És nagyszóval fölkiálta." Nagy szóval kiáltott, mert érezte az Úr jövetelét és hitte, hogy szentet szül. — *Szent Ambrus.*

Még egy asszony sem kapott ennyi kegyelmet, de nem is kaphat ezután sem. Az Isten egyszülött Fiának csak egyetlen anyja lehet. — *Origenes.*

Erzsébet is ugyanazokkal a szavakkal üdvözli Máriát, mint Gábor angyal üdvözölte őt. Ezzel angyalok és emberek fejezték ki tiszteletüket Mária iránt. —*Béda.*

Mivel más szent asszonyok bűnnel beszenyezett fiakat szültek, azért hozzá teszi: „És áldott a te méhednek gyümölcse!" — *Theophylactus.*

Igy is érthetjük e szavakat: „Áldott vagy az asszonyok között!" Mintha valakinek a „miért" kérdésére felelne, hozzáteszi: „És áldott a te méhednek gyümölcse!" A 117. zsoltár is mondja: „Áldott, ki az Úr nevében jő! Isten az Úr; derítsen fel minket." (117. zs. 26. 27.) A Szentírás szokása, hogy „és"-t használ, „mert" (quia) helyett. — *Theophylactus.*

Az Istenanyja méhének gyümölcsét Urának mondja. Mert nem férfitől, hanem csak Máriától való. — *Origenes.*

Csak Jézus az áldott gyümölcs, mert férfi nélkül és bűn nélkül születik. — *Graecus.*

Ez az a gyümölcs, amit Dávidnak megígért az Úr. „Ágyékod gyümölcsét ültetem királyi székedbe. (132. zs. 11.) — *Béda.*

Jegyzet. Ágyékod gyümölcse (utódod) a Messiás. Ezt a verset Szent Péter az első pünkösdi beszédben az Úr Jézusra magyarázza. (Csel. 2, 30.) (Ószövetségi Szentírás II. kötet 688. l.)

43. *De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?*

Nem azért mondja, mintha nem tudná. Hiszen tudatában van annak, hogy a Szentlélek kegyelmét és működését dicséri az Úr anyjában a próféta anyja magzatával együtt. De ezt nem emberi érdemnek, hanem az isteni kegyelem művének tartja. Azért mondja: „De hogyan jutok én ahhoz?" Micsoda szent cselekedet vagy érdem alapján? — *Szent Ambrus.*

Illett, hogy Erzsébet fia nevében is ezt mondja. János is méltatlannak tartotta magát arra, hogy Krisztus hozzá menjen. Erzsébet az Úr anyjának mondja Szűz Máriát, mert a történteket isteni kinyilatkoztatásból tudta. — *Origenes.*

44. *Mert íme, amint fülembe hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben.*

Isten küldötte Máriát Erzsébethez, hogy János bizonyságot tegyen az Úrról. Ettől kezdve az Úr prófétájának rendelte Jánost. — *Origenes.*

45. *És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr.*

Ebből kitűnik, hogy Mária egyáltalán nem kételkedett, hanem hitt. Azért nyerte is el hitének jutalmát. — *Szent Ambrus.*

Nem csodálatos, ha az Üdvözítő Úr édesanyjával kezdte el megváltói munkáját. Aki által mindenkinek az üdvét előkészítette, az az üdvösség első gyümölcsét kapja drága kincsétől. — *Béda.*

De ti is boldogok vagytok, kik ezt halljátok és el-

hiszitek. Mert a hívő lélek foganja és szüli az Isten igéjét és cselekedeteivel elismeri. — *Szent Ambrus.*

Misztikus értelemben. — Minden lélek, ha az Isten igéjét foganta, mindjárt siet a szeretet erényének hegycsúcsára, hogy Juda városát, hitének és dicséretének várát, bejárhassa és a hit, remény és szeretet tökéletességében mintegy három hónapig ott tartózkodhassék. — *Béda.*

46. *És mondá Mária: Magasztalja az én lelkem az Urat.*

Miként a bűn az asszonynál kezdődött, úgy a jónak is az asszonytól kell kiindulnia. Azért nem hiábavalónak látszik az, hogy János előtt Erzsébet jövendöl, Mária meg az Úr születése előtt. De ebből következik, hogy mivel Mária Erzsébetnél szentebb, azért jövendölése is sokkal tökéletesebb. — *Szent Ambrus.*

A Szűz magasztos szándékával és a titkok mélységeibe hatoló lelkületével dicséri az Istent. — *Bazil.*

Mária ezt akarja kifejezni: Az a csoda, amit az Úr hirdetett, az én testemben beteljesült. De a lelkem sem maradhat érzéketlen Isten előtt. Kell, hogy akaratomat is Neki fölajánljam. Hiszen minél több csodát tesz velem, nekem annál jobban kell dicsérnem csodatetteit. — *Graecus.*

Ha az Úr nem gyarapodhatik, de nem is fogyatkozhatik, mit jelent akkor Mária mondása: „Magasztalja az én lelkem az Urat?" De ha szemlélem Üdvözítő Urunkat, mint a láthatatlan Istennek képmását, azután az ő képmására teremtett lelkemet, amelynek a példaképéhez hasonlóvá kell lennie: akkor a képfestők példájából megértem, hogy amikor gondolattal, szóval és cselekedettel megdicsőítem a lelkemet, akkor az Isten képe lesz fönséges bennem és magát az Urat magasztalom, hiszen az Úr képmása a lelkem.— *Origenes.*

47. *És örvendez az én szivem megváltó Istenem felett.*

A Szentlélek első gyümölcse a béke és az öröm. Mivel a Szent Szűz a Szentlélek teljes kegyelmét kapta, azért joggal hangoztatja: „És örvendez az én szívem megváltó Istenem felett." Amit szívem érez, azt zengi a lelkem is. — *Bazil.*

Az Üdvözítő Jézusnak örök isteni lelke is együtt örül a Szűzzel, hiszen emberi teste a Szűz méhében lakozik. — *Béda.*

Mária lelke magasztalja az Urat és örvendez a szíve Istenben, mert lelke az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, a mindenható Istennek van szentelve, és szent érzülettel van Iránta. Legyen mindegyikünkben Mária lelkülete, hogy áldjuk az Urat. Legyen mindegyikünkben Mária szívérzelme, hogy örvendjünk az Úrban. Ha test szerint egy anyja van is Krisztusnak, hit szerint mindannyiunk gyümölcse a Krisztus, hiszen mindnyájan megkapjuk az Isten igéjét. De szeplőtelen, bűntől tiszta lélekkel és félelmet nem ismerő szemérmetességgel kell őt őriznünk. — *Szent Ambrus.*

Az magasztalja az Urat, aki méltón követi Krisztust. Ha kereszténynek hívják, nem kisebbíti Krisztus méltóságát, hanem inkább nagy és mennyei dolgokat cselekszik. Akkor szíve is, a lelki kenet hatása alatt örül, gyarapszik és él. — *Theophylactus.*

Ha a világosság szívünkbe hatolt és Isten homályos képmását az Isten szeretetével és a földiek megvetésével tökéletessé, a lelkiismeretünket meg igazzá tette, akkor minden nehézség nélkül örvendünk az Úrban. — *Bazil.*

Előbb magasztalja lelkünk az Urat, hogy azután örvendezhessen az Istenben. Mert amíg nem hiszünk, addig örvendezni sem tudunk. — *Origenes.*

Magnificat. (A Boldogságos Szűz dicsőítő éneke.)

Szentírási szöveg: Luk. 1, 46—55. v.

46. *És mondá Mária: Magasztalja az én lelkem az Urat,*
47. *és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett.*
48. *Mert ránézett szolgálója kicsinységére, íme mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.*

A Szűz megmondja, miért magasztalja az Urat és miért örvendez Benne. „Mert ránézett szolgálója kicsinységére.” Mintha mondani akarta volna: Ő gondos-

kodik rólam, pedig én ezt nem is vártam. Kicsinységemben megelégedett voltam. Most azonban kimondhatatlan nagy dologra választott és a földről az egekbe emelt engem. — *Graecus.*

Ó igazi alázatosság! Te az embernek Istent szülted, a halandóknak életet adtál, az eget megújítottad, a világot megtisztítottad, a mennyországot megnyitottad és az emberek lelkét megszabadítottad. Mária alázatossága volt az a mennyei létra, amelyen Isten a földre lejött. Mit jelent ez a szó: „Ránézett szolgálója kicsinységére", ha nem megerősítést? Sokan alázatosaknak és kicsinyeknek látszanak az emberek előtt, de Isten mégsem tekint kicsinységükre. Ha igazán kicsinyek lennének, akkor nem várnák, hogy Isten vagy az ember dicsérje őket, mert lelkük nem a világban, hanem Istenben örülne. — *Szent Ágoston.*

De hogyan lehet kicsiny és alázatos az, aki Isten Fiát hordozza méhében? Gondold csak meg, hogy a Szentírás az alázatosságon az erényeket érti. Mi is azt mondjuk alázatosnak, aki alkalom adtával nem büszkélkedik, hanem kicsinynek tartja magát. — *Origenes.*

Akinek kicsinységére rátekint az Úr, azt helyesen hirdetik boldognak mindannyian. — *Béda.*

Ha a próféta szerint boldogok azok, akik Sionban laknak és Jeruzsálem közeléből valók: mily nagy lehet a szentséges és Istenanyja, Szűz Mária, öröme, aki testszerint az Igének szülőanyja! — *Szent Atanáz.*

Nem hiúságtól ösztönöztetve nevezi magát boldognak. Lehet-e abban kevélység, aki az Úr szolgáló leányának mondotta magát? A jövőt a Szentlélek kinyilatkoztatásából tudta előre. — *Graecus.*

Úgy illett, hogy amint az ősszülők kevélységével a halál jött a világra, úgy Mária alázatossága által az élet kezdetét lássuk. — *Béda.*

Azért mondja: „boldognak hirdet engem minden nemzedék". Nemcsak Erzsébet, de a hívők minden nemzetsége is. — *Theophylactus.*

49. *Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, kinek szent az ő neve.*

Kifejezi a Szűz, hogy nem a saját erejéből hirdeti

magát boldognak. Azért dícséri az Istent, „Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas." Mi volt az a nagy dolog, amit veled cselekedett? Hiszem, hogy te teremtmény létedre a Teremtőt szülted. Általad Isten a világot megváltja, fölvilágosítja és életre kelti. — *Theophylactus.*

Visszatekint a dicsérő ének kezdetére, ahol azt mondotta: „Magasztalja az én lelkem az Urat." Csak az a lélek magasztalja méltóképpen az Istent, akivel az Úr nagy dolgot tett. — *Béda.*

Szentnek mondja az Úr nevét. Nem azért, mintha ez a szó valami dicséretet fejezne ki, hanem azért, mert az Istent szentül és őszintén szemléli. — *Bazil.*

50. *És irgalma nemzedékről nemzedékre azokon van, akik őt félik.*

A neki adott különleges ajándékok után a Szűz az Isten általános működését nézi és az egész emberi nem helyzetét tekintve, mondja: „És irgalma nemzedékről nemzedékre azokon van, akik őt félik." Nemcsak velem tett nagyot a Hatalmas, hanem minden Istent félő néppel is, mert az is kedves előtte. — *Béda.*

Az Isten irgalma nemcsak egy nemzedéken van. Mindig kiterjed az nemzedékről nemzedékre. — *Origenes.*

A nemzedékről-nemzedékre kiható irgalmát én fogantam. Maga az irgalom testemmel-lelkemmel egyesült. Csak a mi üdvösségünket keresi irgalmassága. Nem akárkin könyörül, hanem csak azokon, akiket a félelem tölt el, bármely népből valók legyenek is. „Akik őt félik", vagyis: akik bűnbánattól vezettetve a hitre és bűnbánó életre térnek. Mert akik ellene állanak, azok hitetlenségükkel elzárják az irgalom útját. — *Graecus.*

Az Istent félők nemzedéke irgalmat nyer ebben és a jövő életben. Ebben az életben százszorosat, a jövő életben pedig még annál is többet nyer. — *Theophylactus.*

51. *Hatalmas dolgokat művelt karja erejével, szétszórta a szivük terveiben kevélykedőket.*

Az emberi nem sorsáról mondja, mit szereznek maguknak a kevélyek és az alázatosak. „Hatalmas dolgokat művelt karja erejével", magával az Isten Fiával. Miként a karoddal cselekszel, úgy az Isten karjának mondott Ige az, aki által a világon működik. — *Béda.*

Az Őt félőkkel tesz nagy dolgokat karja erejével. Ha gyönge is vagy, amikor félelemmel Istenhez közeledel, a megigért kegyelmet elnyered tőle. — *Origenes.*

„Hatalmas dolgokat művelt." Nagy dolgokat cselekedett, mert a természetet legyőzte, Szűztől születik, Isten és ember lesz, karja erejével, — testté lett Fiával. — *Theophylactus.*

Szétszórta a szívük terveiben kevélykedőket. Vagyis: a gőgös lelkeket, mert nem fogadták el az ő eljövetelét. De ha meg is nyitották előtte a szívüket, kevély és bűnös gondolatokat ápolnak magukban. — *Graecus.*

Tulajdonképpen az ördög ellenséges erejéről kell ezt értenünk. Mert e földön kegyetlenkedő gonosz lelkeket szórta szét az eljövendő Úr és csatlósaikat a maga követőivé tette. — *Cyrill.*

A zsidókról is érthetjük. Őket szórta szét minden nép közé az Isten. — *Theophylactus.*

52. ***Hatalmasokat levetett a trónról és kicsinyeket felemelt.***

„Hatalmas dolgokat művelt karja erejével" — mondotta — és megigérte, hogy: „Irgalma nemzedékről nemzedékre száll." Mert minden időben levetette a kevély nemzetségeket és fölemelte az alázatosakat. Igazságos és jóságos isteni hatalma sohasem hiányzott. — *Béda.*

Nagyra tartották magukat a gonosz lelkek, a pogány bölcsek, a farizeusok és az írástudók, de ezeket levetétte trónjukról. Fölemelte azokat, akik az Isten hatalmas keze alatt megalázták magukat. Hatalmat adott nekik, hogy elpusztíthassák a kígyót, a skorpiót és ellenségük minden hatalmát. Valamikor a zsidók is kevélyen uralkodtak, de a földre terítette őket a hitetlenség. A pogányok közül pedig az ismeretlenek és az alacsonysorsúak hitükkel fölemelkedtek. — *Cyrill.*

53. *Éhezőket betöltött jókkal és üresen bocsátott el gazdagokat.*

Mivel az emberi boldogulás különösen a hatalmasok tiszteletében és a bőséges gazdagságban nyilvánul, azért a hatalmasok letevése és az alacsonysorsúak fölmagasztalása után említést tesz arról, hogy a gazdagokat kiüresíti, a szegényeket meg betölti javaival. — *Glossa.*

E szavak az érzéki dolgokra vonatkoznak és a földi dolgok bizonytalanságát hangoztatják. Mert hiú dolgok ezek, miként a széltől fodrozott, ide-oda hányódó hullámok. Lelki értelemben: Éhezett a zsidó nép kivételével az emberiség. A zsidókat táplálta a törvény hagyománya és a szent próféták tanítása. Mivel azonban nem ragaszkodtak alázatosan az emberré lett Igéhez, azért üresen lettek elbocsátva, mert semmit sem vittek magukkal, se hitet, se tudományt. A jónak még a reményétől is meg lettek fosztva, a földi Jeruzsálemből és az örök életből meg kizárattak. A pogányok között éhező és szomjazó lelkek pedig, mert ragaszkodtak az Úrhoz, azért lelki javakkal teltek el. — *Bazil.*

Akik az örök dolgok után éheznek, azok betelnek, amikor Krisztus jelenik meg dicsőségében. Akik azonban a földi dolgokban örvendeznek, azok minden boldogságuk végeztével üresen lesznek elbocsátva. — *Glossa.*

54. *Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját, megemlékezvén irgalmasságáról.*

55. *Amint szólott vala atyáinknak, Ábrahámnak és ivadékának mindörökre.*

Az Isten kegyességének és igazságosságának említése után áttér az új megtestesülés kiváló művére és mondja: „Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját”, mint orvos a beteget. Látható lesz az emberek között, hogy Izraelt, az Istent látót, szolgájává tegye. — *Glossa.*

Az engedelmeset és az alázatosat. Mert aki megveti a megaláztatást, az nem üdvözülhet. — *Béda.*

Nem a test szerinti Izraelt érti e néven, hanem a tulajdonképpeni lelki Izraelt, a hitükkel Isten látására törekvő embereket. De a testi Izraelre is alkalmazhat-

juk ezt, hiszen közülük is sokan hittek. Irgalmasságáról emlékezett meg, mert azt teljesítette, amit Ábrahámnak megigért: „Ivadékodban nyer áldást a föld minden nemzete.” (Móz. I. 22, 18.) Erről az igéretről emlékezik meg az Istenanyja és mondja: „Amint szólott vala atyáinknak, Ábrahámnak és ivadékának mindörökre.” Ábrahámnak pedig ezt igérte: „És azt a szövetséget kötöm közöttem és közötted meg utódaid között nemzedékről nemzedékre örök szövetségül, hogy Istened leszek néked és Istene utódaidnak.” (Móz. I. 17, 7.) — *Bazil.*

Utódának mondja nem annyira a testileg tőle származottakat, mint inkább a hit útján őt követőket, akiknek az Üdvözítő eljövetele már évszázadokkal előbb meg lett igérve. — *Béda.*

Ez a megigért örökség végnélküli. A világ végéig mindig lesznek majd hívő lelkek, akiknek boldog dicsősége örökké tart. — *Glossa.*

Nagyboldogasszony ünnepe

AUGUSZTUS 15-ÉN

Szentírási szöveg: Luk. 10, 38—42. v.

38. *Az időben: Jézus betére egy faluba, hol egy Márta nevű asszony befogadá őt házába.*

Előzőleg Isten és a felebarát szeretetéről beszélt a Mester (az irgalmas szamaritánusról szóló példabeszédében). E szavait erősíti meg valóságban ez a történet. *Béda.*

Lukács elhallgatja a helyet, de János megemlíti, hogy ez Betániában történt. — *Origenes.*

Márta vendégül látta az Urat, aki sajátjába jött, de övéi be nem fogadták őt. Márta befogadta, mint ahogyan fogadni szokták az idegen vándort is. Befogadta a szolgálóleány az Urat, a beteg az Üdvözítőt, a teremtmény a Teremtőt. — Ne mondja senki sem: Mily boldogok azok, akik házukba fogadhatták Krisztust. Ne szomorkodjál fölötte. Hiszen Ő mondotta: „Bizony mon-

dom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiai közül cselekedtek, nekem cselekedtétek." — *Szent Ágoston.*

39. *Vala pedig ennek egy Mária nevü nővére, aki az Úr lábaihoz ülvén hallgatá az ő igéjét.*

Máriáról nemcsak egyszerűen azt mondja, hogy Jézus közelébe ült, hanem az ő lábaihoz ült. Ezzel fejezi ki Jézus tanítása iránti buzgóságát, készségét és tanulékonyságát, az Úr iránt meg nagy tiszteletét. — *Ar. Szent János.*

Minél alázatosabb lélekkel ült az Úr lábainál, annál jobban megértette tanítását. Mert a víz a mély völgybe folyik és lerohan a völgy halmairól. — *Szent Ágoston.*

Az Üdvözítő minden szava és cselekedete az istenfélő és erényes élet szabálya. Azért vette magára testünket, hogy mi az ő viselkedését is tehetségünkhöz mérten kövessük. — *Bazil.*

Példájával mutatja tanítványainak, hogy viselkedjenek a vendégfogadó házában. A házba érkezvén ne a nyugalomnak adják át magukat, hanem a vendégfogadókat inkább üdítsék föl szent és isteni tanításukkal. A házi gazdáék pedig menjenek szívesen és örömmel vendégük elé. Először is azért, hogy a kapott tanítás épülésükre váljék, de azért is, hogy a szeretet jutalmát elnyerhessék. — *Cyrill.*

40. ***Márta pedig sürgött-forgott a sok házi dologban. Egyszer csak elölépvén, mondá: Uram! nem gondolsz-e vele, hogy nővérem egyedül hagyott engem szolgálni? Mondjad azért neki, hogy segitsen nekem.***

Márta igen helyesen az Úr testi szükségleteiről gondoskodott és szolgált Neki, mint halandónak. De aki halandó testben volt, az kezdetben az Ige volt. Ime, ezt hallgatta Mária. „És az Ige testté lőn." Ennek szolgált és dolgozott Márta. — *Szent Ágoston.*

Mária az Úr édes szavait élvezte, Márta pedig az Úrnak ebédet készített. Mária már örvendezett az ő vendégségének. Amidőn tehát szíve gyönyörűségével hallgatta a Mester szavait, egyszerre csak nővére megszólítja az Urat. Elképzelhetjük, mennyire félhetett Mária, hogy az Úr azt mondja neki: „Kelj föl, segíts

nővérednek!" Csodás gyönyörűség töltötte el a szívét. Ez bizonyára nagyobb élvezete a léleknek, mint a testi érzékek gyönyörei. — *Szent Ágoston.*

41. *Felelvén, mondá neki az Úr: Márta, Márta! Sok gondod van és sokat vesződöl.*

42. *Pedig egy a szükséges. Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.*

A megszólítás ismétlésével szeretetének jelét mutatta meg. Vagy talán ama szándékát akarta kifejezni, hogy figyeljen szavaira. A kétszer megszólított hallja tehát: „sokat vesződöl", vagyis: nagyon el vagy foglalva. Pedig a soknak eléje kell tennünk az egyet. Mert nem a sokból származik az egy; hanem az egyből fakad a sok. Azért is mondja: „Pedig egy a szükséges." Ezzel az eggyel akarja őt elfoglalni a 72. zsoltár szerint: „Nekem pedig jó az Úrhoz ragaszkodnom." Egy az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Ehhez az egyhez csak az vezet el minket, ha mindannyiunknak egy szívünk lesz. — *Szent Ágoston.*

A keresztények élete egységes. Egy szándék vezeti mindnyáját: az Isten dicsősége. Míg a kereszténységen kívül levők élete sokféle és különböző. Tetszésük szerint váltogatják életüket. — *Bazil.*

Mit tartsunk? Talán szemrehányást kapott Márta szolgálatáért? Azért kikapott, hogy a vendégfogadás gondjaival volt elfoglalva és megörvendeztette nagy vendégét? Ha ez igaz volna, akkor az emberek elhagynák a szegények szolgálatát. Csak a szóval és az üdvösség tudományával foglalkoznának. Nem lenne gondjuk a hajlékot kereső szegény vándorra és nem jutna kenyér az éhezőknek. Ha csak egy tudománynak hódolnának, akkor az irgalmasság cselekedetei megszünnének. — *Szent Ágoston.*

Az Úr nem a vendégszeretetet tiltja, hanem azt, hogy az ideigtartó dolgokkal ne foglalkozzunk túlságosan és kizárólagosan. — *Theophylactus.*

Az Úr nem helyteleníti a munkát, de különbséget tesz közöttük. Nem teszel te rosszat, de Mária jobbat tesz. Miért tesz jobbat? Mert őtőle nem vétetik el, de tőled egykor elvétetik a szükséges hivatal. Mert ha ab-

ba a házba érkezel, ott nem találsz vándorra, akit vendégül befogadhatnál. De javaidat elveszik, hogy jobbat adjanak helyébe. Elvétetik tőled a fáradozás, hogy nyugalom adassék. Te hajózol, ő már a kikötőben van. Örökkétartó az igazság édessége: ebben az életben gyarapszik, abban tökéletesül, de soha el nem vétetik. — *Szent Ágoston.*

Téged is, mint Máriát, vezessen a bölcseség utáni vágy. Mert ez a nagyobb és tökéletesebb cselekedet. Szolgálatod gondjai ne térítsenek el a mennyei ige ismeretétől. Ne vádold és ne tartsd tétleneknek azokat, akik a bölcseséggel foglalkoznak. — *Szent Ambrus.*

Misztikus értelemben. — Az Urat házába fogadó Márta jelképezi az Anyaszentegyházat, amely most szívébe fogadta az Urat. Az Úr lábainál ülő és az ő igéit hallgató Mária szintén ugyanazt az Anyaszentegyházat jelenti, de a jövő életben, ahol megszünik már a lelkek érdekében végzendő munka és lelki szolgálat, és az Egyház csak az isteni Bölcseségben gyönyörködik. Márta panaszkodik az Úrnak, hogy nővére nem segít neki. Ez alkalmat ád az Úr nyilatkozattételére. Ebben rámutat az Úr arra, hogy az Anyaszentegyház sokról gondoskodik és sokkal törődik, pedig egy a szükséges és minden szolgálata és fáradozása erre az egyre irányul. Máriáról mondja, hogy a legjobb részt választotta, mert ezzel arra törekszik, ami el nem vétetik tőle. — *Szent Ágoston.*

Az Úrnál pihenő és az ő igéit hallgató Mária a szemlélődő életre emlékeztet. A külső munkával foglalatoskodó Márta pedig a tevékeny életet jelképezi. Mártát gondoskodásáért nem hibáztatja az Úr. Mária készségét azonban mgdicséri. Mert nagy érdemmel jár a tevékeny élet. De a szemlélődő élet érdeme sokkalta nagyobb. Azért mondja az Úr, hogy Mária részét el nem veszik tőle, mert a tevékeny élet cselekedetei a testi élettel együtt elmúlnak, de a szemlélődő élet öröme a testi élet befejeztével annál nagyobb lesz. — *N. Szent Gergely.*

Szent István király ünnepe

AUGUSZTUS 20-ÁN

Szentírási szöveg: Luk. 19, 12—26. v.

12. *Az időben: Mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Egy nemes ember messze földre méne, hogy királyságot nyerjen és visszatérjen.*

Egyesek azt hitték, hogy az Üdvözítő országa mindjárt megjelenik, mihelyt Jeruzsálembe érkeznek, mert igen nagyra tartották Jézus csodatetteit. Azért az Úr kioktatta őket arra, hogy amíg az emberektől el nem megy Atyjához, addig nem is kapja meg az országot Atyjától. — *Eusebius.*

De az Úr azt is megmutatja, hogy hiú módon gondolkoznak az Isten országáról, mert az nem érzéki valóság. Kifejezi azt is, hogy ismeri gondolataikat és azért mondja el nekik ezt a példabeszédet. — *Theophylactus.*

Ebben a példabeszédben elsorolja Krisztus az ő titkait elejétől végig. Az isteni Ige emberré lett, és ámbár szolgai alakot vett magára, azért mégis nemes származású, mert az Atyától születik kimondhatatlan módon. — *Cyrill.*

Nemcsak emberi módon, Dávid törzséből született test szerint. „Messze földre méne.” Ezt nem helyi távolság szerint, hanem inkább a tárgyi valóságot tekintve kell értenünk. Mert az Isten közel van mindannyiunkhoz, ha jócselekedeteink minket hozzáfűznek. De távol van mindannyiszor, valahányszor mi vesztünkhöz ragaszkodva, eltávolodunk tőle. Az Istentől távollevők földi országába megy tehát, hogy megszerezze magának a pogányok országát, a 2. zsoltár szerint: „Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül s a föld határait osztályrészedül.” (2. zs. 8.) — *Bazil.*

A távoli ország a föld határáig terjedő pogányok egyháza. Elmegy oda, hogy minden pogány belépjen az Egyházba. Visszajön, hogy Izrael üdvözüljön. — *Szent Ágoston.*

„Messze földre méne.” Ez mennybemenetelét jelzi.

„Hogy királyságot nyerjen és visszatérjen"; dicsőséges királyi megjelenését fejezi ki. Először testi születésével hívta magához az embert; azután mint nemes ember. Nem nevezi magát királynak, mert először még nem jelenik meg királyi fönségében. De jól mondjuk, hogy királyságot nyert, mert Atyjától kapta azt az országot Dániel próféta szerint: „Íme az ég felhőiben valaki jött, aki olyan volt, mint az emberfia, s amikor az ősöregig eljutott, az ő színe elé vitték, és Ő hatalmat, méltóságot és országot adott neki, hogy minden nép, törzs és nyelv neki szolgáljon, és hatalma örök hatalom legyen, amely meg nem szűnik, és országa olyan, amely el nem pusztul. — És az ország, a hatalom és az ország nagysága az egész ég alatt átadassék a Magasságbéli szentjei népének; az ő országa örökkévaló ország lesz, és majd neki szolgál és engedelmeskedik minden király." (Dán. 7, 13. 14—27.) — *Eusebius.*

JEGYZET. Emberfia = ember. *Az a valaki, aki olyan volt, mint az emberfia:* a választott nép a Messiással eszményi egységbe olvasztva. (27. v.) — Szellemi értelemben a Messiás és az ő országa (az Egyház). *Az Ő* (= az Ősöreg) *színe elé vitték:* a próféta a Messiásnak és országának dicsőséges felmagasztaltatásáról beszél. A szent szerző előtt a prófétai távlatban összefolyik a Messiás kettős eljövetele, valamint összefolynak a messiási ország földi életének különböző korszakai is a világ végéig. (Az „emberfia" kifejezés az újszövetségi Szentírásban, főleg Szent Máté evangéliumában és a Jelenések könyvében a Messiásnak szokásos neve lett.) — A jövendölés kizárólag az Isten szellemi országában, az újszövetségi Egyházban teljesedett be, melyet Jézus Krisztus minden nemzet számára alapított, mely fenn fog állni a világ végéig, és megdicsőülve az egész örökkévalóságon keresztül fog élni. (Ószövetségi Szentírás III. kötet, 632. lap.)

13. *Azért előhiván tíz szolgáját, átada nekik tíz minát, így szólván hozzájuk: Üzérkedjetek, míg odaleszek.*

Az Úr mennybement s az isteni Fölség jobbján ül az égben. Mennybemenetele előtt a hívőknek kiosztotta isteni adományait, mint ahogyan a szolgákra rábízza uruk javait, hogy dicséretes módon végezzék szolgálatukat és gyarapítsák a javakat. — *Cyrill.*

A Szentírás a tökéletességet tizes számmal szokta jelezni. Aki ezt a számot már elérte, az újra az egynél

kezdi, míg a tizes számhoz, mint határhoz el nem jut. Azért a minák kiosztásánál is arról, aki az isteni adomány határát elérte, azt mondjuk, hogy tíz minát kapott. — *Cyrill.*

A tíz mina a tíz parancsolatot jelenti. A tíz szolga pedig azokat, akik a törvény alatt élvén kegyelmet kaptak. Igy érthetjük, hogy azok használatára adta a minát, akik tudták, hogy a törvény leplének félrehúzása után az evangéliumhoz jutnak. — *Szent Ágoston.*

A minát a görögök „mnan"-nak hívták és száz drachmát ért. A Szentírás minden szava a mennyei élet tökéletességére ösztönöz. Ezt a tökéletességet a százas szám fejezi ki. — *Béda.*

A minát átvevők a tanítványok. Mindegyikük egy minát kapott, hogy a rábízott tőkével gazdálkodják. — *Eusebius.*

Üzérkedési dolguk nem volt egyéb, mint hogy a tanítványok a halandó embereknek hirdessék Isten országának törvényeit. Mindegyiknél ugyanaz a bizonyíték, ugyanaz a hit, egy a keresztség. Ezt a minát kapta mindegyikük. — *Eusebius.*

14. *Polgártársai pedig gyűlölik vala őt, és követséget küldének utána, mondván: nem akarjuk, hogy ez rajtunk uralkodjék.*

Nagy a különbség azok között, akik gyűlölettel vannak az Isten országa iránt. A zsidóknak is azért tett szemrehányást Krisztus: „Most pedig láttak és gyűlöltek engem is, Atyámat is." (Ján. 16, 24.) Ellene mondtak az ő országának, amikor Pilátus kérdésére ezt felelték: „Nincs királyunk, csak császárunk." (Ján. 19, 15.) — *Cyrill.*

„Polgártársai" a zsidók, mert test szerint ugyanazon nemzetségből származott és velük együtt megtartotta a törvény szokásait is. — *Eusebius.*

„Követséget küldének utána", mert még mennybemenetele után is üldözték Őt az apostolokban, és az evangélium tanait elvetették. — *Szent Ágoston.*

A Szentírás kétféle Istenországot ismer. Az egyik a teremtés szerinti Isten-országa. Itt Krisztus a teremtés jogán mindenkinek a királya. A másik a *hódolók*

Isten-országa. Önkéntes alattvalói, az igazak fölött uralkodik ebben az országban. Erről az országról mondhatjuk, hogy elnyerte Krisztus. — *Ar. Szent János.*

Megszerezvén ezt az országot, visszatér majd fényes dicsőségben, aki azelőtt alázatos sorsban jelent meg előttük és mondotta: „Az én országom nem ebből a világból való." (Ján. 18, 36.) — *Szent Ágoston.*

Miután az Üdvözítő megmagyarázta, hogy ez az első eljövetelére vonatkozott, rámutat az ő dicsőséges királyi visszatérésére is. — *Eusebius.*

15. *És lőn, hogy mikor elnyervén az uralkodást, hazament, előhívta ama szolgákat, kiknek a pénzt adta, hogy megtudja, ki mennyit szerzett.*

16. *Előjöve tehát az első, mondván: Uram! a te minád tíz minát hozott.*

Az uralkodás elnyerése után visszajön Krisztus, és akkor az ige szolgáit megdicséri és magas méltóságra emeli, mert megsokszorozták a rájuk bízott minát. — *Cyrill.*

17. *És mondá neki: Örülj jó szolgám! mivelhogy a kevésben hű voltál, legyen hatalmad tíz város felett.*

A kevésben hű szolga az, aki nem másítja meg az Isten igéjét. Amit ebben az életben kapunk, az a jövő élethez hasonlítva csekélység. — *Béda.*

Az első szolga a zsidókhoz küldött tanítvány. Egy minát kapott használatra, mert egy hitet kellett hirdetnie. De ezzel az egy minával tíz minát nyert, mert a törvény alatt élő népet megnyerte tanításának.— *Béda.*

18. *A második is előjöve, mondván: Uram! a te minád öt minát nyert.*

19. *Ennek is mondá: Te meg légy öt város felett.*

A második szolga a zsidók közül küldetett az evangélium hirdetésére. Ennek a minája, az evangéliumi hit, öt minát nyert, mert az öt érzék rabszolgaságában szenvedő pogányokat az evangéliumi kegyelemhez térítette. — *Béda.*

A pénz kamatozásától különbözik az isteni tanítás kamatozása. A földi javakban csak úgy lehet az egyik

gazdagabb, ha a másik szegényebb lesz; míg a lelkiekben addig nem lehet gazdag valaki, amíg másokat is gazdagokká nem tesz. A földi javakban a szétosztás kevesbíti, de a lelkiekben gyarapítja a meglévő vagyont. — *Ar. Szent János.*

20. *Ismét a másik jöve, mondván: Uram! itt van a minád, melyet eltettem a keszkenőben;*
21. *mert féltem tőled, minthogy szigorú ember vagy, elveszed, amit le nem tettél, és learatod, amit nem vetettél.*

A keszkenővel a holtak arcát födik be. Joggal mondja tehát a rest szolgáról, hogy keszkenőbe tette a minát, mert azt elrejtette, félretette, nem használta és nem gyarapította. — *Theophylactus.*

22. *Mondá neki: Magad szájából ítéllek meg téged, gonosz szolga! Tudtad, hogy én szigorú ember vagyok, elveszem, amit le nem tettem, és learatom, amit nem vetettem;*
23. *miért nem adtad tehát pénzemet a pénzváltóasztalra, hogy visszatérvén kamatostul kaptam volna meg azt?*

Keszkenőbe rejteni a minát, annyi: mint a kapott ajándékot lanyha és henyélő testben hordozni. A mentségül fölhozott ok elítélésére szolgált. — Gonosz szolgának mondja az Úr, mert rest volt kötelessége teljesítésében és gőgösen viselkedett Ura előtt akkor, amidőn neki számot adott. Ha olyan szigorú embernek ismersz, hogy még a másét is követelem: akkor ez a gondolat miért nem indított téged félelemre, ha tudod, hogy tőled szigorúan számon kérek mindent? — A pénz vagy az ezüst az evangéliumi hirdetés és az isteni tanítás, mert: „Az Úr szava tiszta szó, tűzben megpróbált ezüst." (11. zs. 7.) — Az Úr tanítását a váltóasztalra kell adni, vagyis: mindig készen kell lennünk arra, hogy azt szívvel-lélekkel kövessük. — *Béda.*

A pénzváltóasztal a hitvalló élet. Ez az üdvösség használatára nyilvánosan adott eszköz. — *Szent Ágoston.*

Az érzéki javak adósait lelkiismeretük csak arra kötelezi, hogy annyit adjanak vissza, amennyit kaptak. Többet senki sem követelhet tőlük. Az isteni tanítást

azonban nemcsak megőriznünk, de gyarapítanunk is kell. — *Ar. Szent János.*

Aki az ige pénzét a tanítótól megkapta, hogy azt higgye, az cselekedeteivel kamatoztassa is a hallott igéket és tanulja meg azt is, amit a hithirdető nem mondott meg neki. — *Béda.*

24. *És a körülállóknak mondá: Vegyétek el tőle a minát, és adjátok annak, kinek tíz mináája vagyon.*

Ezt a szolgát nem dicséri meg az Úr, nem is tiszteli meg, hanem mint tétlenkedőt elítéli. — *Cyrill.*

Ezzel azt fejezi ki, hogy az is elvesztheti az Isten ajándékát, aki azt megkapta, de nem használta; és azét gyarapítja, akinek van és azt jól fölhasználja. — *Szent Ágoston.*

25. *És mondá neki: Uram! már van tíz minája.*

26. *Mert azt mondom nektek, hogy mindannak, akinek vagyon, adatik és bővelkedni fog; attól meg, akinek nincsen, amije van is, el fog vétetni.*

A többi szolgáról nincs szó, akik a kapott minát pazarló adósok módjára elvesztették. E két nyerészkedő szolgában azokat a keveseket jelezte, akik szőlejének művelésére lettek kiválasztva. A többiek a zsidók. — *Szent Ambrus.*

Mivel a tíz minát megsokszorozta, azért biztos, hogy a több minával még többet szerez az Úrnak. A lanyha és tétlen szolgától pedig, aki nem iparkodott gyarapítani azt, amit kapott, még azt is elvette, amije volt. — Hogy ne hiányozzék az urának járó haszon. — Ez azonban nemcsak a beszédre és tanításra, hanem az erkölcsi erényekre is vonatkozik. Ezekhez is megadja nekünk Isten az ő ajándékait. Ezt a böjtöléshez, azt az imádsághoz, ismét mást a szelídségért vagy az alázatosságért. Ha éberen vigyázunk, akkor gyarapszik, de ha lanyhák vagyunk, akkor elvesztegetjük azt a kegyelmet. — *Theophylactus.*

Kisasszony napja

SZEPTEMBER 8-ÁN

Szentírási szöveg: Máté 1, 1—16. v.

1. *Jézus Krisztusnak nemzetségtáblája, ki Dávidnak, Ábrahám fiának fia.*

E bevezetéssel — a nemzetségtábla közlésével, — az Evangélista világosan kifejezi, hogy Krisztus testszerinti származását akarja elmondani. — *Rabanus.*

Máté a zsidóknak írta evangéliumát. Nekik szükségtelen volt kifejteni a Megváltó isteni természetét, mert azt úgyis ismerték. De rá kellett mutatni a megtestesülés titkára. János azonban a pogányoknak írta az evangéliumot. Ezek nem tudtak semmit sem az Isten Fiáról, azért ezeknek meg kellett mutatni legelőször is azt, hogy az Istenfia Isten, azután azt is, hogy testet öltött magára. — *Ar. Szent János.*

Azért mondjuk ezt családi könyvnek, mert a teljes üdvösségnek rövid foglalata és minden jó forrása, hogy az Isten emberré lett. Hiszen valójában ebből származik minden jó az embernek. — *Ar. Szent János.*

Izaiásnál azt olvassuk: „Ki sorolja fel az ő nemzetségét?" (53, 8.) Ne gondoljuk, mintha az Evangélista ellenemondana a prófétának, hogy amit az lehetetlennek mond, azt ő itt elsorolná. Mert Izaiás az isteni származásról, Máté pedig a megtestesülésről beszél. — *Szent Jeromos.*

Ne tartsd jelentéktelennek, amikor ezt a nemzetségfát hallod. Valóban csodálatos dolog az, hogy a végtelen Isten asszonytól születik és Dávid meg Ábrahám az ősatyja. — *Ar. Szent János.*

Jézus Krisztusnak nemzetségtáblája az Úr királyi és papi méltóságát emeli ki. Mert Jézus, aki nevét jövendölés útján már előre megkapta, Mózes után az első vezére lett Izrael népének. Áron pedig lelki kenettel fölkenetve az ószövetség első papja volt. — *Rabanus.*

A zsidók istentelen bölcselkedése tagadta, hogy Jézus Dávid törzséből származott. Azért az Evangélista hozzáteszi: „Ki Dávidnak, Ábrahám fiának fia." Miért

nem volt elég csak azt mondani: Ki „csak" Dávidnak, vagy: „csak" Ábrahámnak a fia? Azért, mert mind a kettőnek isteni igérete volt arról, hogy az ő törzséből születik a Megváltó. Ábrahámnak ezt igérte az Úr: „Ivadékodban nyer áldást a föld minden nemzete." (Móz. I. 22, 18.) Dávidnak meg ezt mondotta: „Ágyékod gyümölcsét ültetem királyi székedbe." (131. zs. 11.) Azért az Evangélista mindkettő fiának mondja és így bebizonyítja, hogy mind a két igéret Krisztusban teljesedett be. — *Ar. Szent János.*

Krisztusnak hármas méltósága van: királyi, prófétai és papi. Ábrahám próféta és pap volt. Pap volt s azért mondta neki az Isten: „Hozz nekem egy háromesztendős üszőt." (Móz. I. 15, 9.) De próféta is volt, amint az Úr mondotta róla Ábimeleknek: „Ő próféta s ő majd imádkozik érted." (Móz. I. 20, 7.) — Dávid király és próféta volt, pap azonban nem. Azért az Evangélista mind a kettő fiának nevezi, hogy e két atyának hármas méltóságát születési jogán elismerjék Krisztusban. — *Ar. Szent János.*

Az eretnekek háromféle módon tévednek Krisztus természetében. Vagy istenségében, vagy emberségében, vagy mind a kettőben. — *Szent Ágoston.*

Ezeket a tévedéseket az Evangélisták már evangéliumaik elején megsemmisítik. Máté ugyanis amidőn a zsidó királyokon vezeti le Krisztus nemzetségfáját, akkor bebizonyítja, hogy Krisztus igazi ember és valóságos emberi teste van neki. Éppúgy Lukács is, aki Krisztus papi nemzetségét és papságát írja le. Márk pedig amidőn ezt mondja: „Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete", és János eme szavával: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt. és Isten volt az Ige", világosan kifejezik, hogy öröktől fogva Isten volt az Atya Istennél. — *Remigiusz.*

Máté evangélista kifejezi, hogy Krisztusnak testszerinti születését akarja elmondani, mert Krisztus családfájával kezdi evangéliumát. Lukács azonban inkább mint a bűnökért engesztelő áldozópapot mutatja be. Azért nem evangéliumának elején, hanem Krisztus keresztelésénél mondja el származását, ahol Jézus bizonyságát közli: „Ime, ki elveszi a világ bűneit." Máté

nemzetségfájában ki van fejezve, hogy minket, bűnösöket, fölemelt Jézus Krisztus. Lukács családfájában pedig kifejezésre jut az, hogy a bűneinket Ő törölte el. Azért Krisztus nemzetségét Máté lemenőleg, Lukács pedig fölmenőleg sorolja el. Amikor pedig Máté Krisztus emberi származását lemenőleg kezdi elsorolni, először Ábrahámot említi. — *Szent Ágoston.*

2. *Ábrahám fia volt Izsák; Izsák fia meg Jákob; Jákob fiai meg Juda és ennek testvérei.*

3. *Juda fiai pedig Fáresz és Zára Támártól; Fáresz fia meg Ezron; Ezron fia meg Arám;*

4. *Arám fia meg Aminádáb; Aminádáb fia meg Náásszon; Náásszon fia meg Szálmon;*

5. *Szálmon fia meg Booz Ráhábtól; Booz fia meg Obed Ruthtól; Obed fia meg Jessze; Jessze fia pedig volt Dávid király.*

6. *Dávid király fia pedig volt Salamon attól, aki Uriás felesége vala;*

7. *Salamon fia meg Roboám volt; Roboám fia meg Ábia; Ábia fia meg Ázá.*

8. *Ázá fia meg Josafát; Josafát fia meg Jorám; Jorám fia meg Oziás;*

9. *Oziás fia meg Joatám; Joatám fia meg Ákáz; Ákáz fia meg Ezekiás;*

10. *Ezekiás fia meg Manasszes; Manasszes fia meg Ámon; Ámon fia meg Józiás;*

11. *Józiás fiai pedig voltak Jechoniás és ennek testvérei a Babilonba való költözéskor.*

12. *És a Babilonba való költözés után Jechoniás fia volt Szalátiel; Szalátiel fia meg Zorobabel;*

13. *Zorobabel fia meg Ábiud; Ábiud fia meg Eliákim; Eliákim fia meg Ázer;*

14. *Ázer fia meg Szádok; Szádok fia meg Ákim; Ákim fia meg Eliud;*

15. *Eliud fia meg Szádok; Szádok fia meg Ákim; Ákim fia fia meg Jákob.*

16. *Jákob fia pedig volt József, férje Máriának, kitől született Jézus, kit Krisztusnak hivnak.*

Jegyezzük meg magunknak, hogy az Üdvözítő családfájában egy szent asszonyt sem találunk, csak olyanokat, akiket a Szentírás megró. Ez fejezi ki, hogy a Megváltó a bűnösökért jött, a bűnösöktől született, hogy minden bűnt eltöröljön. — *Szent Jeromos.*

Jessze, Dávid atyja, kettős nevű volt. Sokszor Izainak is mondták. A próféta nem Izainak, hanem Jesszének hívja: „Vessző kél majd Jessze törzsökéből", hogy bebizonyítsa; ez a jövendölés Máriában és Krisztusban teljesedett be. Azért az evangéliumban Jesszét említ. — *Glossa.*

Az atyák nemzetségfájában az utolsó helyen Józsefet, Mária férjét említi. Tulajdonképpen az összes előzőket ezért sorolta el. — *Glossa.*

Azt kérdezhetné valaki: Mivel József nem atyja az Üdvözítő Úr Jézusnak, mi értelme van annak, hogy az Úr nemzetségfáját egészen Józsefig közlik? Erre azt felelem: Először is nem szokás a Szentírásban az aszszonyok családfáját fölsorolni. Azután meg József és Mária egy törzsből származtak. Azért a törvény szerint köteles is volt, hogy Máriát, mint rokont, elvegye. Betlehemben is együttesen azt vallották be, hogy egy törzsből valók. — *Szent Jeromos.*

A házasélet minden javát megtaláljuk Krisztus szüleinél: a hűséget, a gyermeket és a szentséget. A gyermeket az Úrban ismerjük meg; a hűséget: nincs házasságtörés; a szentséget: nem ismernek elválást. — *Szent Ágoston.*

Amikor férjről hallasz, ne gondolj a házaséletre, hanem jusson eszedbe a Szentírás szokása, hogy az arát feleségnek, a jegyest férjnek nevezi. — *Szent Jeromos.*

Az atyák nemzetségfáját Józsefnél végezvén az Evangélista hozzáteszi: „József, férje Máriának." Ezzel bizonyítja, hogy ezt a nemzetségfát érette sorolta el. — *Ar. Szent János.*

Az Isten Fia embertől, Máriától, született, de nem ember által vagy emberi közreműködéssel, miként Ebion mondja. Azért jelzi így: „Kitől született Jézus, kit Krisztusnak hívnak." — *Gennadius.*

Szent őrzőangyalok ünnepe

OKTÓBER 2-ÁN

Szentírási szöveg: Máté 18, 1—10. v.

1. *Az időben: Jézushoz járulának a tanítványok, mondván: Ugyan ki nagyobb a mennyek országában?*

A tanítványok látták, hogy az Úrért és Péterért együtt fizették az adót. Azért ebből az egyenlő értékelésből az gyanították, hogy Péter lesz az összes apostolok elöljárója. — *Szent Jeromos.*

Ezt az emberi gyarlóságot említi az Evangélista. A tanítványok szégyelték megvallani neheztelésüket, azért nem is mondják nyiltan, hogy miért emeled fölénk Pétert, hanem csak általánosságban kérdezik: „Ugyan ki nagyobb?" Amikor színeváltozásánál hármat tüntetett ki az Úr, — Pétert, Jakabot és Jánost, — akkor nem nehezteltek rájuk; de amikor csak ezt az egyet tisztelte meg, az fájdalmasan érintette őket. — Te azonban gondold meg először is azt, hogy nem földi dolgot keresnek; azután meg azt, hogy ezt a gyarlóságukat is elhagyták. Mi azonban még gyarlóságukat követve sem kérdezzük az Úrtól: „Ugyan ki nagyobb a mennyek országában?"; mert a mi kérdésünk inkább ez: „Ki nagyobb a földi országokban?" — *Ar. Szent János.*

Kövessük a tanítványokat. Ha valami kételyünk támad, és nem találunk rá megoldást, akkor teljes bizalommal menjünk Jézushoz. Ő hatalmas és megvilágosítja az emberek szívét, hogy minden kérdésükre feleletet találjanak. Megkérdezhetünk valakit az Egyház tanítói és elöljárói közül is. — *Origenes.*

2. *És magához híván Jézus egy kisdedet, középjük állítá,*
3. *és mondá: Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába.*

Látta Jézus a tanítványok gondolatait, azért a dicsőség utáni vágyukat alázatossággal akarta meggyógyítani. — *Szent Jeromos.*

Nekem úgy tűnik föl, hogy az a nagyon kicsiny kö-

zöttünk, aki minden szenvedélyből kivetkőzött. — *Ar. Szent János.*

Az Úr nem azt parancsolta az apostoloknak, hogy a gyermekek kora szerint, hanem ártatlanságuknak megfelelően éljenek. Ami a gyermekek korával velejár, azt ők szorgalmukkal tegyék magukévá. A gonoszságban kiskorúak legyenek és ne jártasságukkal tüntessenek. Az Úr mintegy ezt akarja mondani: Miként ez a példaképül eléjük állított kisgyermek nem marad meg a haragban, a megbántásokat nem tartja számon, ha szép asszonyt lát, nem gyönyörködik benne; nem gongondol mást, mint amit beszél: úgy ti is, ha nem lesztek ilyen ártatlanok és tisztaszívűek, nem mehettek be a mennyek országába. — *Szent Jeromos.*

Gyermekeknek hívja a hívőket is, akik a hit szavára hallgatnak. Ezek atyjuknak engedelmeskednek, anyjukat szeretik, rosszat nem akarnak, dolgaik miatt nem aggódnak, nem elbizakodottak, nem gyűlölködők, nem hazudozók, elhiszik, amit mondanak nekik és igaznak tartják a hallott dolgokat. — *Hiláriusz.*

4. *Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded, az nagyobb a mennyek országában.*

Ha el nem hagyjátok azt a gőgöt és neheztelést, ami most kínoz benneteket, és nem lesztek mindenben olyan ártatlanok és alázatosak erény szerint, mint amilyenek a gyermekek koruk szerint: akkor nem mehettek be a mennyek országába. Oda másként nem juthattok be, csak úgy, ha megalázzátok magatokat, mint ez a kisded. Az lesz azután nagyobb a mennyek országában. Minél alázatosabb valaki itt, annál nagyobb lesz majd a mennyek országában. — *Glossa.*

Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisded; vagyis: aki példám szerint alázatos — az megy be a mennyek országába. — *Szent Jeromos.*

5. *És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevemben, engem fogad be.*

Az Úr ezt akarja mondani: Nemcsak akkor kaptok jutalmat, ha olyanok lesztek, mint a gyermek, de akkor is, ha ilyen gyermekeket énérettem tiszteltek.

Azért a tiszteletért, amit ti ezeknek a gyermekeknek adtok, én hálából a mennyországot adom nektek. Ennél még többet és nagyobbat is mondott ezzel: „Engem fogad be." — *Ar. Szent János.*

Aki Krisztus alázatosságát és ártatlanságát követi, az Krisztust fogadja be. Nagyon helyesen mondotta ezt, nehogy amidőn az apostoloknak ezt meghagyta, azok azt gondolják, hogy őket tisztelik meg, azért hozzáteszi, hogy ne érdemük miatt, hanem Mesterük iránti tiszteletből fogadják be a kisdedeket. — *Szent Jeromos.*

6. ***Aki pedig megbotránkoztat egyet e kicsinyek közül, kik énbennem hisznek, jobb volna annak, hogyha malomkövet kötnének nyakára és a tenger mélységébe merítenék.***

Az Úr jobban tanítványai lelkére köti szavait a büntetéssel. Ezt mondja: Miként aki tiszteli a gyermekeket énérettem, az jutalmat kap; úgy aki nem tiszteli őket, az a legnagyobb büntetésre méltó. Ha a veszekedés botrány, akkor ne csodáld, hogy sok kislelkű ember megbotránkozik azon, ha őket lenézed. — *A. Szent János.*

Hogyan lehet, hogy aki megtért és szinte gyermek módjára alázatos, mégis megbotránkozhatik? Ezt így fejthetjük meg. Mindaz, aki az Isten Fiának hisz és az evangélium szerint él, az gyermek módjára él; aki azonban nem él gyermekként, az nem mehet be a mennyek országába. A hívők között vannak olyanok is, akik még nem régen tértek meg, hogy olyanok lehetnének mint a gyermekek. Ezek még nem igen élnek Krisztusban és azért a botrányok befogadására nagyon hajlamosak. — *Origenes.*

Amikor azt mondja az Úr: „Jobb volna, hogyha malomkövet kötnének nyakára", akkor az országbeliek beszédmódját követi; mert a régi zsidóknál volt az a büntetés, hogy a nagyobb bűnösök nyakára malomkövet kötöttek és úgy süllyesztették a mélységbe. Ez jobb neki, mert inkább rövid ideig tartó büntetést viseljen el a bűnéért, minthogy az örök büntetés várjon reá. — *Szent Jeromos.*

Misztikus értelemben. — A tenger a világi életet, a malomkő a földies cselekedeteket jelzi. Ez a világias

és földies élet a lelket hiábavaló kívánságokkal terheli és azt lenyomja. Vannak, akik a földies életmódnak búcsút mondanak és az értelmi képességüket meghaladó szemlélődő alázatos életmódra vállalkoznak. Ezzel azonban nemcsak önmagukat ámították, de az igazság soraiban élő gyöngébbeket is megzavarták. Aki pedig az enyémek közül ha csak egyet is megbotránkoztat, jobb lenne, ha malomkövet kötnének a nyakára és a tengerbe süllyesztenék. Mert nyugtalan lelkének jobb lenne, ha világi ügyekkel foglalkoznék, mint a szemlélődéssel soknak romlását előidézi. — *N. Szent Gergely.*

7. ***Jaj a világnak a botrányok miatt! Mert szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek, mindazáltal jaj annak az embernek, ki által a botrány történik.***

Azt mondotta az Úr, jobb annak, aki botrányt okoz, hogyha malomkövet kötnek a nyakára. Meg is mondja ennek az okát: „Jaj a világnak a botrányok miatt!” — *Glossa.*

Itt nem a világ elemeit, hanem a földön élő embereket értjük a „világon”. Krisztus tanítványai nem erről a világról valók. Azért nem is vonatkozik rájuk ez a botrányból származó büntetés. Ámbár sok a botrány, de azért mégsem árt annak, aki nem ebből a világból való. Aki azonban még ezen a világon van és szereti a világot és a világ javait, azt még olyan mértékben botránkoztatja ez a világ, amennyire e világhoz ragaszkodik. — *Origenes.*

Amidőn azt mondja az Úr: „Szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek”, azért ezzel még nem szünteti meg az emberi szabadakaratot; de nem is tételezi föl a dolgok szükségszerűségét, hanem csak azt mondja meg már előre, ami majd bekövetkezik később. A botrány ugyanis a helyes út akadálya. Krisztus előremondása nem okozza a botrányt. Hiszen nem azért lesznek botrányok, mert Krisztus azt előre megmondotta; hanem mivel az majd megtörténik, azért mondotta meg azt előre. — *Ar. Szent János.*

Szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek, mert hasznos, hogy nyilvánossá legyenek azok, akiket a botrány megpróbált. — *Glossa.*

A botrányok ugyanis fölemelik az embereket és óvatosabbakká teszik őket. Az elesettek gyorsabban fölkelnek és buzgóbbak lesznek. — *Ar. Szent János.*

Az alázatos szenvedés botrány a világnak. Már pedig a kereszt gyalázata alatt akarta az Úr az örök dicsőséget megszerezni. És van-e a világnak nagyobb baja, minthogy nem fogadja be Krisztust? Azért szükéges, hogy botrányok jöjjenek, mert a nekünk adandó örök szent titkok mind az alázatos szenvedésben teljesedtek be. — *Hiláriusz.*

Az Úr ezt akarja mondani: Jaj annak az embernek aki vétkével azt teszi, aminek e világon történnie kell. Ezzel az általános kifejezéssel figyelmeztette Judást is, aki lelkét már előkészítette az ő elárulására. — *Szent Jeromos.*

8. ***Ha pedig kezed vagy lábad megbotránkoztat téged, vágd le azt és vesd el magadtól; jobb neked az életre bemenned bénán vagy sántán, mint két kézzel vagy két lábbal az örök tűzre vettetni.***

9. ***És ha szemed megbotránkoztat téged, vágd ki azt és vesd el magadtól; jobb neked egy szemmel az életre bemenned, mint két szemmel a gehenna tüzére vettetni.***

A scandalum (botrány) görög szó. Akadályt, romlást és botlást jelent. Az botránykoztatja meg a testvérét, aki helytelen beszédével vagy tettével a lelki romlásra okot ád neki. — *Rabanusz.*

Minden oly érzelmet el kell fojtanunk, minden barátságot meg kell szüntetnünk, amely a hívő ember lelki életének botrányára lehetne. Ha az annyira hozzád is volna nőve, mint a kezed, lábad vagy a szemed; ha hasznodra válnék, érdekedben lenne és reád vonatkoznék is, de botrányt okozna és téged rossz erkölcseid miatt a pokol felé vonna: szakítanod kell vele. Mert jobb neked, ha ezzel a barátsággal és földi előnnyel szakítasz, minthogy a barátságot vagy rokonságot tovább is tartva, magadat romlásba döntöd. — *Szent Jeromos.*

A bűnös kéz: a lélek tevékenysége. A bűnös láb: a lélek haladása. A bűnös szem: a lélek látása. Mindezt

el kell vetnünk magunktól, ha botrányt okozna. — *Origenes*

10. *Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet e kicsinyek közül; mert mondom nektek, hogy azok angyalai az égben mindenkor látják Atyám orcáját, ki mennyekben vagyon.*

Fönnebb azt mondotta az Úr, hogyha kezem, lábam, szemem, barátságom vagy valami szükséges dolog botrányt okozhatna, azt el kell távolítanom magamtól. E parancsra vonatkozó szigorú kijelentését mérsékli, amidőn azt mondja: „Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet e kicsinyek közül." Mintha csak mondaná: Necsak meg ne vessétek, de lelki üdvösségtek után gondotok is legyen az ő lelki egészségükre. Ha bűnben látnátok őket, segítsetek rajtuk. Mert jobb, ha veletek üdvözülnek, mintha a többivel együtt elvesznek. — *Szent Jeromos.*

Nagy érdem a rosszat kerülni és a jót tisztelni. Fönnebb azt tanította, hogy a botrány elkerülése végett szakítsunk még a barátsággal is. Itt meg arra oktat, hogy a szentek iránt tisztelettel és gondoskodással legyünk. — *Ar. Szent János.*

Nagyon sok rossz származhatik a botránkozó testvértől. Azért vigyázzatok, meg ne vessetek egyet sem e kicsinyek közül. — *Glossa.*

Azért nem szabad megvetni e kisdedeket, mert anynyira kedvesek az Isten előtt, hogy őrizetükre angyalait rendelte melléjük az Úr. — *Glossa.*

Egyesek azt állítják, hogy Isten az ember őrizetére akkor adja az angyalt, amidőn az az újjászületés fürdőjében (a keresztségben) mint gyermek Krisztusban megszületik. Ezek ugyanis hihetetlennek tartják, hogy hitetlenségben vagy tévedésben élő mellett ott legyen az Isten szent angyala. Hiszen a hitetlenség és a bűnös élet idején ez az ember a sátán angyalainak hatalma alatt van. Másoknak azonban az a véleményük, hogy mindenki, aki Isten előrelátása szerint születik, mindjárt születése alkalmával megkapja a maga őrzőangyalát. — *Origenes.*

Olyan nagy a lelkek méltósága, hogy születésétől

kezdve mindenegyesnek megvan a maga kijelölt őrzőangyala. — *Szent Jeromos.*

A mennyei Atya orcáját mindig látják az angyalok. Még akkor is, ha eljönnek hozzánk. Nálunk ugyanis lelki módon, külsőleg vannak jelen, és azért a mennyei belső szemlélésében megmaradhatunk. Mert nem úgy távoznak az Isten színről-színre látásától, hogy a belső szemlélődés öröme hiányoznék nekik. — *N. Szent Gergely.*

A Krisztus által üdvözülendők imádságát az angyalok mutatják be mindennap az Úrnak. Azért veszélyes dolog megvetni azokat, akiknek kívánságát és könyörgését az örök és láthatatlan Isten az angyalok szolgálata által viteti trónusa elé. — *Hiláriusz.*

A mi angyalainknak mondjuk az Isten angyalait. Isten angyalai, mert az Istent nem hagyják el; de a mieink is, mert társaiknak tartanak bennünket. Miként tehát ők most látják az Istent, úgy mi is látni fogjuk az Istent színről-színre. Erről a látásról mondja János (I. 3, 2.): „Látni fogjuk őt, amint van." Az Úr orcáján értjük az Isten dicsőségét. Nem azt a testrészt, amit mi arcnak nevezzünk. — *Szent Ágoston.*

Krisztus királyságának ünnepe

OKTÓBER UTOLSÓ VASÁRNAPJÁN

Szentírási szöveg: Ján. 18, 33-37. v.

33. *Az időben: Mondá Pilátus Jézusnak: Te vagy-e a zsidók királya?*

Pilátus a gyűlölködő zsidóktól meg akarta szabadítani az Urat, azért az itélettel hamar akart végezni. — *Ar. Szent János.*

Külön vezette Krisztust, mert nagyra becsülte. Részletesen kérdezgette őt a zsidók vádjairól. Ezért mondotta: „Te vagy-e a zsidók királya? — *Theophylactus.*

E szavakkal kifejezi Pilátus, hogy a zsidók azt róják föl neki bűnül, hogy királynak tartja magát. — *Alcuin.*

Meg lehet, hogy Pilátus ezt másoktól hallotta. Mi-

vel Krisztus ellen nem tudott semmitsem fölhozni, azért hogy ne sokáig tartson a vizsgálat, ezt az általánosan hangoztatott okot hozza föl vád gyanánt. — *Ar. Szent János.*

34. ***Felelé Jézus: Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked énfelőlem?***

Az Úr ezzel kifejezi, hogy Pilátus oktalanul és meggondolatlanul ítél. Mintha csak mondaná: Ha ezt magadtól mondod, akkor tárd elém a lázadás bizonyítékait; ha pedig másoktól hallottad ezt, akkor a rendes módon bíráskodjál fölöttem. — *Theophylactus.*

Már előre tudta az Úr, mit kérdez majd Pilátus, és mit felel rá Ő. Mégis meg akarta ezt mondani. Nem azért, hogy Pilátus tudja, hanem hogy följegyezzék, mit akar Krisztus tudtunkra adni! — *Szent Ágoston.*

35. ***Mondá Pilátus: Hát zsidó vagyok-e én? Saját nemzeted és a főpapok adtak tégeá kezembe; mit műveltél?***

Nem azért kérdi Pilátus, mintha nem tudná az okokat, hanem azért, hogy a zsidókat vádolja. — *Ar. Szent János.*

Pilátus tiltakozik a gyanú ellen, mintha önmagától mondaná ezt. Igy bizonyítja, hogy a zsidóktól hallotta. Azért mondja: „Saját nemzeted és a főpapok adtak téged a kezembe." E kérdésével: „Mit míveltél?" eléggé kifejezi a bűnvádat. Mintha csak mondaná: Ha te tagadod, hogy király vagy; akkor mit tettél, hogy nekem téged átadtak? Mintha nem lenne az csodálatos, hogy büntetés végett átadnak a bírónak valakit azért, mert királynak mondta magát. — *Szent Ágoston.*

36. ***Felelé Jézus: Az én országom nem e világból való. Ha e világból való volna az én országom, harcra kelnének szolgáim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való.***

A mi jó Mesterünk akarata szerint ezt kell megtanulnunk. Előbb a szemük elé akarta tárni azokat a hiú emberi véleményeket, amiket Pilátus a pogányoktól vagy a zsidóktól hallott az ő országáról. Az Úr válasza ezt jelenti: Halljátok csak ti zsidók és pogányok! Én nem akadályozom a ti uralmatokat ezen a világon.

Mit akartok még? Jöjjetek hittel az én országomba, ez nem ebből a világból való! — Ebből a világból való minden emberi dolog. Ezt ugyan az Isten teremtette, azonban Ádám bűnös törzséből származik. Mig abba az országba, amely nem ebből a világból való, oda tartozik mindaz, aki Krisztusban újjászületett. Mert az Isten minket a sötétség hatalmából kiragadott és általvitt az ő szeretett Fiának az országába. — *Szent Ágoston.*

Az Úr itt a mi földi országaink gyöngeségére mutatott rá. A földi ország minden ereje annak lakosaitól függ. A lelki ország önmagában is fönnáll, nem kell annak emberi segítség. — *Ar. Szent János.*

Az Úr nem azt mondja: „Nincs itt a földön az én országom," hanem: „Az én országom nem e világból való." Az én országom a földön van egész a világ végéig. Konkoly is találkozik benne az aratásig. De mégsem ebből a világból való, mert e világon csak átvészel. — *Szent Ágoston.*

Az eretnekek az Úr e kijelentéséből tévedésük igazolását látták és azt mondották: Az Úr teljesen szakított a világ kormányzatával. Csakhogy amidőn azt mondja: „Az én országom nem e világból való", akkor nem vonja meg a világtól gondoskodását és kormányzatát, hanem azt fejezi ki, hogy az ő országa nem emberi és nem mulandó ország. — *Ar. Szent János.*

37. *Mondá erre neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem, és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra.*

Az Úr nem szégyelte megvallani önmagáról, hogy király. Mégis úgy válaszolt, hogy nem tagadta. hogy ő király; de nem is vallotta magát olyan királynak, akinek országa az emberek véleménye szerint e világon van. Azért mondotta Pilátusnak: „Te mondod, hogy én király vagyok." Vagyis: Te ennek a világnak vagy az embere és azért e világ szerint beszélsz. — *Szent Ágoston.*

Ha a király megszületett, akkor meg is van az ő birtoka. Én arra születtem, úgymond, hogy bizonyságot tegyek az igazságról; vagyis erre tanítsak mindenkit.

— Megjegyzendő, hogy az Úr alázatosságát is megmutatta, amidőn gonosztevőnek mondották és türelmesen hallgatott: de amikor országáról kérdezték, akkor beszélt Pilátusnak, oktatta őt és vezette a fensőbb igazságok felé és megmutatta: semmi mást nem keres, csak hogy bizonyságot tehessen az igazságról. — *Ar. Szent János.*

Amidőn az Úr bizonyságot tesz az igazságról, akkor a maga bizonyítékával erősíti azt meg. Az ő szavai ezek: „Én vagyok az igazság." (Ján. 14, 6.) — *Szent Ágoston.*

Mivel nincs mindenkinek hite, azért mondja az Úr: „Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra." Hallgat lelki fülével, vagyis: engedelmeskedik szavamnak. Mintha mondaná: Hisz nekem. — Ha azt mondotta volna az Úr: Mindaz, aki hallja az én szómat, az igazságból való; akkor azért mondanók az igazságból valónak, mert engedelmeskedik az igazságnak. Krisztus azonban nem így mondta. Ő ezt mondotta: „Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra." Igenis hallgat, mert nem azért van az igazságból, mert hallgat Krisztus szavára; hanem azért hallgat, mert az igazságból való. Ezt a lelki ajándékot az igazság adja neki. — *Szent Ágoston.*

Mindenszentek ünnepe

NOVEMBER 1-ÉN

Szentírási szöveg: Máté 5, 1—12. v.

1. *Az időben: Látván Jézus a sereget, fölméne a hegyre, és miután leült, hozzá járulának tanítványai.*

Úgy látszik, hogy az Úr, amidőn látta a nagy sereget, félrevonult tőle. Azért a hegyre ment, hogy ott csak tanítványaival beszéljen. — *Szent Ágoston.*

Azzal, hogy nem a városban, vagy a nyilvános téren, hanem a hegy magányában ült le az Úr, arra oktat minket, hogy semmitse tegyünk a látszat kedvéért. Különösen akkor kerüljük a tömeget, ha gondolkodni és valamiről tárgyalni akarunk. — *Ar. Szent János.*

Jól jegyezzük meg, amit az Úrról olvasunk. Neki

három menedékhelye volt: a hajó, a hegy és a magány. Valahányszor a tömeg szorongatta őt, mindannyiszor a hegyre menekült. — *Remigiusz.*

A hegyre ment. Először is azért, hogy teljesítse a próféta jövendölését: „Eredj fel magas hegyre, te, ki Sionnak jó hirt viszel; emeld fel hatalmas hangodat, ki Jeruzsálemnek jó hírt viszel; emeld fel szavadat, ne félj! Mondd Juda városának: Ime a ti Istenetek!" (Iz. 40, 9.) Azután, hogy megmutassa: az erények magaslatán kell annak lennie, aki az Isten igazságát tanítja és hallgatja. Mert senki sem állhat a völgyben, ha a hegyről akar beszélni. Ha a földön állsz, akkor a földről beszélsz; de ha a mennyről akarsz beszélni, akkor az égben állj. Azért is a hegyre ment az Úr, hogy kifejezze: aki az igazság titkait akarja elsajátítani, annak az Egyház hegyére kell fölmennie, miként a próféta is mondja: „Isten hegye kövér hegy, erős hegy és kövér hegy. Mit nézitek, ti erős hegyek, a hegyet, melyen az Istennek lakni tetszett? Bizony ott fog lakni az Úr örökké!" (67. zs. 16, 17.) — *Ar. Szent János.*

A hegyre ment, mert a hegy dicső szépségébe helyezkedve adta elő a mennyei élet parancsait. — *Hiláriusz.*

A hegyre ment, hogy ezzel is jelezze: az igazság kisebb parancsai voltak azok, amiket Isten a próféták által adott a zsidó népnek, hogy azt félelemmel lekösse. Fia által azonban nagyobb parancsot adott népének, mert azt a szeretettel tette szabaddá. — *Szent Ágoston.*

Ülve tanított, mert ez illett a Mester méltóságához. Hozzájárulának tanítványai, hogy szavait testileg is közelebbről hallgassák, hiszen parancsainak a teljesítésére lelkileg is készen voltak. *Szent Ágoston.*

Misztikus értelemben. — Az Úr leült, vagyis: testté lett. Ha ugyanis meg nem testesült volna, akkor az emberi nem nem járulhatott volna Hozzá. *Rabanus.*

2. *És megnyitván száját, tanítá őket, mondván:*

Ahol azt olvassuk, hogy az Úr megnyitá száját, — figyeljük csak meg! — ott mindig nagy dolog következik. — *Remigiusz.*

Aki áhítattal és józanul vizsgálgatja ezt a beszédet, az megtalálja benne a tökéletes keresztény erkölcsi élet szabályait. Azért záródik is e beszéd e szavakkal: „Azért mindaz, aki ezen igémet hallja és azokat megcselekszi, hasonló leszen a bölcs emberhez, ki házát kősziklára építette." (Máté 7, 24.) — *Szent Ágoston.*

3. *Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.*

Csak jó célból érdemes okoskodni. Már pedig ami boldoggá teszi az embert, az jó cél. Azért kezdi az Úr beszédét a boldogsággal. — *Szent Ágoston.*

Az elbizakodottság bátorságot és kevélységet jelent. Általánosságban a kevélyeket nagy lelkeknek mondják. Igaz is. Mert a lelket szélnek is nevezik (spiritus). Már pedig ki nem tudja, hogy a kevélyek önteltek és széllel béleltek? Azért itt igazán a lelkileg szegényeken érti az alázatosakat és istenfélőket, a föl nem fuvalkodottakat. — *Szent Ágoston.*

Sokan szegények kényszerűségből és akaratuk ellenére, azért nem is dicséretreméltók. Az Úr azokat mondja boldogoknak, akik önszántukból alázatosak. Azért itt kell gyökerestül kitépni a kevélységet, mert ez volt minden rossznak gyökere és forrása. Ez ellen adja az Úr az alázatosságot, mint erős alapot, amire a többi erényt is tartósan lehet ráépíteni. Ha azonban ez az alap rossz, akkor minden jó összedől, amit ráépítettünk. — *Ar. Szent János.*

Azért mondja az Úr határozottan: Boldogok az alázatos lelkek. Olyan alázatosak legyenek, hogy mindig lekönyörögjék az Isten segítségét. A görög szövegben ez van: Beati ptochi — boldogok a koldusok, a szűkölködők. Sokan természettől fogva alázatosak, de nem hit szerint. Ezek nem is könyörgik le az Isten segítségét; csak azok, akik hit szerint alázatosak. — *Ar. Szent János.*

A kevélyek földi országokat kívánnak, az alázatosak pedig a mennyek országa után vágyódnak. — *Szent Ágoston.*

Miként minden bűn a pokolba ránt, de különösen a kevélység; úgy minden erény a mennyországba vezet,

kiváltkép pedig az alázatosság. Mert úgy van, hogy aki magát megalázza, azt fölmagasztalják. — *Ar. Szent János.*

Boldogok a lelki szegények, akik t. i. a Szentlélekért szándékosan szegények. — *Szent Jeromos.*

Isten szándéka szerint ott kezdődik a boldogság, ahol emberi szemmel inséget szenvednek. — *Szent Ambrus.*

Nagyon is megfelelő, hogy az élet szegényeinek mennyei gazdagságot igérjenek. — *Glossa.*

4. *Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek.*

Ha már egyszerű szegénységem mellett is megelégedett vagyok, kell, hogy erkölcseimet is mérsékeljem. Mert mit használ, ha világi javakban szűkölködöm is, de nem vagyok szelíd? — *Szent Ambrus.*

Szelídek azok, akik a méltatlanságot nem torolják meg, hanem jóval viszonozzák a rosszat. A nem szelídek veszekednek és harcolnak a földi és ideigtartó javakért. Azonban boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek, ahonnan nem lehet eltávolítani őket. Arról a földről, amelyről a zsoltáros beszél: „Hozzád kiáltok Uram, mondom: Te vagy az én bizodalmam, osztályrészem az élőknek földén." (141. zs. 6.) Ez az örökkétartó örökséget jelentő föld: a szentek nyugalma és élete. — *Szent Ágoston.*

Csillapítsd indulatodat és ne haragudj. Akkor bizonyára haraggal nem is vétkezel. Dicső dolog az indulatot szándékosan mérsékelni, mert nem kisebb erény elnyomni a haragot, mint egyáltalán nem haragudni. Ámbár sokszor ezt szelídebbnek, amazt pedig erősebbnek tartjuk. — *Szent Ambrus.*

Az Úr megigérte a szelídeknek, hogy ők lesznek birtokosai a földnek, vagyis: az ő lakóhelyéül választott testének. Mivel pedig ha szelíd a lelkünk, akkor Krisztus lakik bennünk, azért szelídséggel az ő megdicsőült testének dicsőségébe öltözünk. — *Hiláriusz.*

5. *Boldogok, akik sirnak, mert ők majd vigasztalást találnak.*

Ha már szegény és szelíd vagy, jusson eszedbe az

is, hogy bűnös is vagy. És sirasd meg bűneidet. — *Szent Ambrus.*

Itt nem azokat a sírókat értjük, akik elhúnyt kedveseiket gyászolják vagy gyalázatot, kárt szenvedtek; hanem azokat, akik bűneiket siratják. — *Hiláriusz.*

Boldog, aki bűnét siratja, de még boldogabb az, aki mások bűne miatt sirdogál. Ez a lelkitanítók egyöntetű véleménye. — *Ar. Szent János.*

Nem a természetes halállal elhúnytakat, hanem a bűnben megholtakat siratja. Igy siratta Sámuel Sault, Pál pedig azokat, akik tisztátalan életükért bűnbánatra szorultak. — *Szent Jeromos.*

A sírók vigasztalása a sírás megszüntetése. Akik bűneiket siratják, azok vigasztalást nyernek bűneik bocsánatával. — *Ar. Szent János.*

Ámbár az ilyenek örülhetnek, hogy bűneik bocsánatát megnyerték; mégis azonfölül nagyon sok vigasztalásban is van részük. Mert az Isten mindig bőségesen fizet az emberek fáradozásaiért.— *Ar. Szent János.*

Akik mások bűneit siratják, azok is vigasztalást találnak. A világban megismerik Isten gondviselését és megértik, hogy akik elvesztek, azok nem voltak Istenéi, akinek kezéből senki sem ragadhatja ki őket. Sírásuk végeztével Isten boldogságában örvendeznek. — *Ar. Szent János.*

Siratjuk elveszett kedveseinket. Az Istenhez tértek azonban még azt is elhagyták, ami kedves volt nekik a földön. Nem is örülnek a földi dolgoknak úgy, mint azelőtt örültek nekik. Ámbár megvan bennük az örökkévalók szeretete, mégis eléri őket néha a szomorúság is. Megvigasztalja a Szentlélek, — hisz azért nevezik kiváltkép Vigasztalónak, — hogy az elveszett földi dolgokért örök boldogság lesz a részük. — *Szent Ágoston.*

A töredelmes sírásnak két faja van. Sírni e világ nyomorúságán, és sírni a mennyország utáni vágyból. Kalef leánya is felső és alsó vízforrást kért. Igy sírni csak a szegény és szelíd tud, mert nem szereti a világot, azért gondol rá vissza részvéttel és kívánkozik az ég után. Igen megfelelő, hogy a sírónak vigasztalást igér az Úr, mert aki ebben az életben sír, az megér-

demli, hogy örüljön a jövő életben. Nagyobb jutalmat kap a síró a szegénynél és szelídnél, mert nagyobb dolog örülni az országban, mint ott lenni és azt birtokolni. Hiszen lehet valamit szomorúan is birtokolni. — *Glossa.*

6. *Boldogok, akik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, mert ők kielégíttetést nyernek.*

Miután már megsirattam a bűneimet, úgy érzem, éhezem és szomjazom az igazság után. Mert a nagy beteg bizony nem éhes. — *Szent Ambrus.*

Nem elég az, ha csak akarom az igazságot. Éheznem is kell az igazság után. Ennek megfelelően soha sem tarthatjuk magunkat igazaknak, mert mindig éheznünk kell az igazság cselekedeteit. — *Szent Jeromos.*

Nem kedves Isten előtt az a jó cselekedet, amit nem iránta való szeretetből tesznek az emberek. Az igazságot éhezi az, aki az Isten igazsága szerint óhajt élni. Szomjazza az ő igazságát az, aki az igazság tudományát kívánja elsajátítani. — *Ar. Szent János.*

Az Úr az igazság éhezőinek és szomjazóinak boldogságot igért. Igy fejezte ki azt, hogy az Isten tudománya utáni vágyat a mennyországban elégíti ki tökéletesen. — *Hiláriusz.*

Az Isten bőségesen megjutalmazza az utána vágyódókat, mert az Isten jutalma sokkalta nagyobb a szentek kívánságainál. — *Ar. Szent János.*

A jelen életben azzal az étellel elégíti ki az Úr az éhezőket, amelyről mondotta: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, ki engem küldött, hogy elvégezzem az ő művét." (Ján. 4, 34.) És azzal az itallal csillapítja szomjúságukat, melyről a szamariai asszonynak beszélt: „Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik, aki pedig abból a vízből iszik, melyet én adok neki, soha többé nem szomjazik mindörökké, hanem a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne." (Ján. 4, 13. 14.) — *Szent Ágoston.*

Az Úr érzékelhető jutalmat rendelt. Miként ugyanis sokat gazdaggá tesz a kapzsiság; úgy még gazdagabbá tesz ennek ellenkezője: az igazság. Hiszen aki szereti

az igazságot, annak bizonyosan mindene meg van. — *Ar. Szent János.*

7. ***Boldogok az irgalmasok, mert majd önekik is irgalmaznak.***

Az igazság és az irgalmasság, annyira összetartoznak, hogy egyik a másikat kiegészíti. Mert az igazság irgalmasság nélkül kegyetlenség; az irgalmasság meg igazságosság nélkül gyöngeség. Azért az igazság után az irgalmasságról beszél az Úr. — *Glossa.*

Irgalmasnak mondjuk a résztvevő szívűt. Aki másnak a baját sajátjának tekinti, és másnak a szerencsétlenségét, — mint a magáét — fájlalja. — *Remigiusz.*

Irgalmasságnak itt nemcsak az alamizsnálkodást tartjuk, hanem testvérünk minden hibája iránti figyelmes segítséget is, ha egymás terhét hordozni akarjuk. — *Szent Jeromos.*

Boldogoknak mondja az Úr azokat, akik segítségére sietnek a nyomorban levőknek, mert azzal jutalmazza, hogy megmenti őket a nyomorúságtól. — *Szent Ágoston.*

Annyira örül Isten a mi jóttevő szándékunknak, hogy irgalmasságát csak az irgalmasoknak igérte meg. — *Hiláriusz.*

Úgy látszik, egyforma visszafizetést igér az irgalmasoknak. Csakhogy sokkal többet ád. Hiszen össze sem hasonlítható az ember irgalmassága az Isten irgalmasságával. — *Ar. Szent János.*

Azért méltán adja irgalmát az irgalmasoknak, és többet nyujt nekik, mint amit megérdemelnek. Mert miként többet vesz az, aki jóllakáson túl is eszik; úgy nagyobb az irgalmasok dicsősége is az előzőkénél. — *Glossa.*

8. ***Boldogok a tisztaszívüek, mert ők meg fogják látni az Istent.***

Aki nem tiszta szívvel gyakorolja az igazságot, az elveszíti az irgalmasság érdemét. Mert ha dicséretet vár, semmitérő a jó cselekedete. — *Szent Ambrus.*

Megfelelően a hatodik helyen van a szívtisztaság, mert a hatodik napon teremtette Isten az embert az ő képére és hasonlatosságára. Ezt az isteni képmást el-

homályosította ugyan a bűn, de a kegyelem által a tisza szívűeknél megtisztult. Méltán az előzők után következik a szívtisztaság, mert azok nélkül nem lehet tiszta az emberi szív. — *Glossa.*

Tisztaszívűeknek nevezi az Úr azokat, akik gazdagok az erényekben és semmiféle gonoszság sem nyugtalanítja a lelkiismeretüket, vagy azokat is, akik önmegtartóztató életet élnek. Hiszen Pál szerint is különösen ez kell az Isten szemléletéhez: „Törekedjetek békességre mindenkivel szemben, és megszentelődésre, mely nélkül senki sem fogja meglátni az Istent." (Zsid. 12, 14.) Mivel sokan irgalmasságot gyakorolnak, de tisztátalanul élnek, azért mondja az Úr, hogy az irgalmasság nem elég. Hozzátartozik ehhez a szívtisztaság is. — *Ar. Szent János.*

A tisztaságos Istent csak a tiszta szív kívánja. Az Isten temploma nem lehet fertőzött. Azért teszi hozzá még ezt is: „Mert ők meg fogják látni az Istent." — *Szent Jeromos.*

Aki minden igazságot (parancsot) teljesít és Istenre gondol, az látja az Istent. Az igazság ugyanis az Isten jelképe, hiszen Isten maga az igazság. Aki tehát a rosszat kerüli és jót tesz, az cselekedetének megfelelően többé-kevésbbé, néha vagy mindig az emberi lehetőség szerint — látja az Istent. Az örökkévalóságban színről-színre látják az Istent, nem tükörben és képletesen, mint itt, e földi életben. — *Ar. Szent János.*

Oktalanok azok, akik Istent testi szemükkel keresik. Hiszen írva van: „Gondoljatok az Úrra jó lélekkel. Keressétek őt szívetek egyszerűségében." (Bölcs. 1, 1.) Ez az egyszerű szív a tiszta szív. — *Szent Ágoston.*

Mivel azonban e testi életben lelki-szemünk is csak annyiban lelki, amennyiben mi magunk lelkiek lehetünk, azért most lelki szemünkkel sem láthatjuk az Istent. — *Szent Ágoston.*

Ez a látás a hit jutalma. A hit érdeme a szívtisztaság is. Irva vagyon ugyanis: „A hit által tisztította meg a szívüket." (Ap. csel. 15, 9.) — *Szent Ágoston.*

Aki az Istent látja, az nem élhet a halandó és testies érzéki élet módján. Mert ha ennek az életnek teljesen meg nem hal vagy úgy, hogy a testből egészen

kivetkőzik, vagy annyira a testi érzékek fölé emelkedik, hogy — miként az Apostol mondja, — igazán nem tudja, hogy testben van-e vagy testen kívül: az nem juthat el az Isten látására. — *Szent Ágoston.*

A tisztaszívűek nagyobb jutalmat kapnak, mint az előzők. Ők ugyanis nemcsak a királyi udvar vendégei, de a király orcájának a szemlélői is. — *Glossa.*

9. *Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni.*

Ha a lelkedet minden bűn szennyétől meg akarod őrizni, akkor szívedből tépj ki minden egyenetlenséget és szeretetlenséget. Előbb magaddal légy békében, hogy másokkal is békében élhess. — *Szent Ambrus.*

A béke a rend nyugalma. A rend pedig a különféle dolgok megfelelő elrendezése. Mindenki örülni akar, és senki sincs, aki ne szeretne békében élni. Hiszen még a háborút is csak azért kívánják, hogy dicsőséges békére jussanak. — *Szent Ágoston.*

A békés embereket boldogoknak mondjuk, mert először szívükben, azután az ellenkező testvérek között is békében maradnak. Mit használna, ha másokkal békében élsz, lelkedben meg a szenvedélyek háborúsága dúlna. — *Szent Jeromos.*

Azok élnek önmagukkal békében, akik minden rendetlen indulatukat megfékezik és testi vágyaikat az észnek úgy alávetik, hogy lelkük az Isten országa. Bennük annyira rendezett minden tehetség, hogy ami az emberben kiváló, az uralkodik mindazon, ami bennük az állatokkal közös. Az ember kiváló tehetsége pedig — a lélek és az értelem — magának a legfőbb igazságnak, az Isten Fiának engedelmeskedik. Mert senki sem parancsolhat az alattvalóknak, ha nem engedelmeskedik az elöljáróknak. Ez az a béke, amit a jóakaratú emberek megkapnak. — *Szent Ágoston.*

Ebben az életben senki sem érheti el azt, hogy tagjaiban ne érezze a törvénnyel ellenkező indulatot. De a békességesek éppen azért fékezik testi vágyaikat, hogy egykor a tökéletes békességre eljussanak. — *Szent Ágoston.*

Mások iránt békességesek nemcsak azok, akik el-

lenségeikkel megbékülnek, de azok is, akik nem gondolnak vissza a rosszra, mert szeretik a békét. A boldog béke nem a szavakban van; az a szívben székel. Akik szeretik a békét, azok a béke gyermekei. — *Ar. Szent János.*

A békességesek boldogsága az a jutalom, amit kapnak: Isten gyermekei lesznek. Isten mindannyiunk atyja. Az ő családjába csak úgy léphetünk be, ha egymással testvéri szeretetben élünk. — *Hiláriusz.*

Békességesek azok, akik nem nyugtalankodnak és másokkal is egyetértőek. Jogosan nevezzük őket Isten fiainak, mert az Isten Egyszülöttének is az volt a különös hivatása, hogy egyesítse a széthúzókat és megbékítse a harcolókat. — *Ar. Szent János.*

Békében van a tökéletes és nincs benne semmi ellenkezés. A békességeseket Isten fiainak hívjuk, mert bennük semmi sem áll ellene az Istennek. Valóban az Isten fiai a mennyei atyához hasonlók. — *Szent Ágoston.*

10. *Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.*

Miután a békességeseket boldogoknak hirdette az Úr, nehogy valaki azt higgye, hogy mindig jó a békét keresni, azért teszi hozzá: Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért;" vagyis: az erényért, mások megvédéséért, az istenes életért. Az igazság itt az összes erényt jelenti. — *Ar. Szent János.*

A lélek bensejében levő erős béke, bármit szenvedjen is külsőleg az ember, csak gyarapszik Isten dicsőségére. — *Szent Ágoston.*

Megjegyzi az Úr: „szenvednek az igazságért". Mert vannak sokan, akiket bűneik miatt üldöznek. Ezek azonban nem is boldogok ám. — *Szent Jeromos.*

Nem azt mondja az Úr: Boldogok, akik a „pogányoktól" üldözést szenvednek. Nehogy azt gondold, boldog az, aki üldözést szenved a nem tisztelt bálvány miatt. Aki az eretnekektől szenved az el nem hagyott igazság miatt, az boldog, mert az igazságért szenved. Ha pedig valamelyik kereszténynek tartott hatalmas úr üldöz téged, talán azért, mert a bűneire figyelmez-

tetted: boldog vagy Keresztelő Szent Jánossal együtt. Mert ha igaz, hogy vértanúk voltak azok a próféták, akiket saját népük ölt meg, akkor kétségkívül ha Isten ügyéért valamit szenvedsz, még ha tieidtől is, a vértanúság érdemét nyered el. Azért a Szentírás nem az üldözők személyét, hanem az üldözés okát hozza föl; hogy soha se nézd: kitől szenvedsz; hanem mindig arra figyelj: miért szenvedsz. — *Ar. Szent János.*

Az Úr boldognak mondja végül azt, aki kész Krisztusért és az ő igazságaiért mindent elszenvedni. Az ilyen ember részére van fönntartva a mennyország, mert a világot megvetette és azért lelkileg szegény. — *Hiláriusz.*

A mennyek országát először annak a szentnek igérte meg az Úr, aki a testi életnek meghal, Krisztussal meg föltámad. A földi életről való föltámadásával ugyanis megkezdi a halált nem ismerő életet, és ennek birtoklásában találja meg vígasztalását. A vígasztalást követi a gyönyörködés, a gyönyörködést az isteni könyörület. Akin megkönyörül az Úr, azt hívja. Akit hívott, az látja is hivatását. Aki már lát, azt az isteni nemzetség örökösei közé veszi föl az Úr. Akkor pedig — mint Isten fia — a mennyei Király gazdagságát élvezi. Amit megkezd a földön, azt befejezi majd az égben. — *Szent Ambrus.*

Ne csodálkozzál rajta, ha mindegyik boldogságnál nem hallod a mennyek országát. Hiszen amikor azt mondja az Úr: „Majd vígasztalást találnak, őnekik is irgalmaznak" stb. ezzel is tulajdonképen a mennyek országát ajánlotta, hogy ne várj semmiféle érzéki dolgot. Senki sem boldog addig, míg e világi életből való távoztával meg nem koronázzák. — *Ar. Szent János.*

Figyeld meg szorgalmasan a boldogság igéreteit és annak számát. Ennek a hét fokozatnak Izaiás leírása szerint megfelel a Szentlélek hétszeres működése. Ott azt tanuljuk meg, hogyan száll le az Isten Fia a legmélyebb nyomorúságba is; itt meg azt látjuk, hogyan emelkedik föl az ember alacsony sorsából az Isten hasonlatosságára. A Szentlélek ajándékai között első: az Isten félelme. Ez megfelel az alázatos embernek. Hiszen róla mondja az Úr: „Boldogok a lelki szegények",

akik nem fönhéjázók, hanem szerények. — Második: a jámborság. Ezt megtaláljuk a szelíd emberben. Aki ugyanis istenfélően él, mindenkit tisztel, senkivel sem ellenkezik, nem is akadékoskodik: az szelíd. — Harmadik: a tudomány. Ez a sírók lelkülete. Ők megtanulták, hogyan kell a rosszon győzedelmeskednünk, és milyen jót kell kérnünk. — Negyedik: az erősség. Az éhezők és szomjazók tulajdonsága. Örülnek, hogy az igazi jó után kívánkoznak, és azon dolgoznak, hogy a földi vágyaktól elforduljanak. — Ötödik: a tanács. Igen megfelelő az irgalmasoknak. Egyedüli orvosszer, hogy a sok rossztól megszabaduljunk: megbocsátani és jót adni másoknak. — Hatodik: az értelem. A tisztaszívűeknek ez világít. Azért tisztán láthatják azt, ami szemmel láthatatlan. — Hetedik: a bölcseség. A békeszeretők ajándéka. Semmi lázongó indulat sincs bennük, mert minden tehetség a léleknek engedelmeskedik. — Egy a jutalom: a mennyek országa, különféleképp megnevezve. — Az elsőnél, úgy is illik, a mennyek országa a tökéletes bölcseség kezdete. Azért mondja a zsoltáros: „Az Úr félelme a bölcseség kezdete." (110. zs. 10.) — A szelídnek öröksége: istenfélelemmel keresni a mennyei Atya akaratát. — A síróknak vígasztalása: tudják, mit vesztettek el, és mibe merülnek bele. — Az éhezőnek kielégülése: szívesen dolgozni az üdvösségen. — Az irgalmasok irgalma: a jó tanácsadás: mindig látják, amit tenniök kell. — A tisztaszívűeknek: az Isten látásának tehetsége. Tisztán látják, mit kell tenniök az örök életre. — A békeségeseknek az Istenhez való hasonlósága. — Mindezt már ebben az életben is elérhetjük, amint hisszük, hogy az apostolok is elérték. Mert amit az élet után igér az Úr, azt szóval kifejezni úgy sem tudjuk. — *Szent Ágoston.*

11. *Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván, minden rosszat mondanak rátok énérettem.*
12. *Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben.*

Az Úr fönnebbi kijelentéseit általánosságban mondotta. Most kitér az ő nevéért elviselendő szenvedésekre. — *Rabanus.*

Azt kérdezhetnők: Hogyan mondhat az Úr ilyent: „Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket”; hiszen szidalmazni annyi, mint rosszat mondani? Azonban egészen más, ha valakit szemtől-szembe szidalmaznak, vagy távollétében jó hírnevének ártanak. Üldözés az, ha erőszakoskodnak valakivel vagy ármánykodnak ellene. — *Szent Ágoston.*

Ha való igaz, hogy nem veszti el jutalmát az, aki egy pohár vizet ád a szomjazónak; akkor az sem maradhat jutalom nélkül, ha valakit bármiként is megbántottak. Hogy azonban a megbántott boldog legyen, ahhoz kettő szükséges: hogy hazug módon és Istenért gyalázzák. Mert ha az egyik is hiányzik, akkor nem nyerheti el a boldogok jutalmát. — *Ar. Szent János.*

Mit árthat nekünk, ha az emberek gyaláznak is minket, de a lelkiismeretünk védelmez? Mégis azért a megszólásra szándékosan ne adjunk okot, nehogy a megszólók vétkezzenek. A rágalmazók gonosz nyelvét azonban türelmesen viseljük el, hogy így érdemeink gyarapodjanak. Azért biztat minket az Úr: „Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben.” — *Ar. Szent János.*

Örüljetek lelkileg, vigadjatok testileg, mert jutalmatok nemcsak nagy lesz, mint a többieké, hanem bőséges mennyekben. — *Glossa.*

Itt a „mennyek” szón nem ennek a látható világnak ott fönn való részét, az eget értjük. A ti jutalmatok ugyanis nem a látható dolgokban van elhelyezve. „Mennyekben” a lelki mennyboltozatot értem, ahol az örök igazság lakik. Ezt a jutalmat érzi tehát az, aki a lelki dolgoknak örül. Mindenkép ez tökéletesedik majd, amidőn a halandóság halhatatlanságba öltözik. — *Szent Ágoston.*

Örülnünk és vigadnunk kell azon, hogy jutalmunk elkészül a mennyekben. Ezt azonban nem nyerheti el az, aki hiú dicsőség után szaladgál. — *Szent Jeromos.*

Minél jobban örül valaki az emberek dicséretének, annál inkább szomorkodik a jót megakadályozó gáncsoskodásán. De ha mennyei dicsőséget kíván, akkor nem fél a földi gyalázkodásoktól. — *Ar. Szent János.*

Halottak napja

NOVEMBER 2-ÁN

Szentírási szöveg: Ján. 5, 25—29. v.

25. *Az időben: Mondá Jézus a zsidó seregeknek: Bizony, bizony mondom nektek, hogy eljön az óra, és most vagyon, midőn a halottak meghallják az Isten Fia szavát, és akik hallották, élni fognak.*

Azt mondhatná valaki: Az Atya élteti azt, aki hisz neki. Ki éltet téged? Vagy talán nem is élsz? Lásd, a Fiú is éltet, de csak azt élteti, akit éltetni akar. — *Szent Ágoston.*

Amidőn azt mondja: „Eljön az óra", ne hogy hosszú időt gondolj, mindjárt hozzáteszi ezt is: „És most vagyon". Miként a jövő föltámadásánál mihelyt meghallják az Úr parancsoló szavát, mindjárt föltámadnak, úgy támadnak föl most is. — *Ar. Szent János.*

E szavakat azokra értette, akiket halottaiból föltámasztani szándékozott, t. i. a zsinagóga elöljárójának leányára, az özvegynek fiára és Lázárra. — *Theophylactus.*

Nem azt mondja: „Hallják, mert élnek", hanem: „A hallás által a halálból új életre kelnek." Mit jelent a „hallják", ha nem azt, hogy: „engedelmeskednek?" Akik ugyanis hisznek és hitük szerint cselekszenek, azok élnek; akkor pedig nem halottak. Míg akik nem hisznek, vagy ha hisznek is, de rosszul, szeretet nélkül élnek; azok nagyon is halottaknak tekinthetők. — *Szent Ágoston.*

Midőn a halottak — a hitetlenek — meghallják az Isten Fia szavát — az evangéliumot, — és akik hallották — és engedelmeskednek neki, — azok élni fognak, vagyis megigazulnak és hitetlenek már nem lesznek. — *Szent Ágoston.*

26. *Mert miként az Atyának élete vagyon önmagában, azonképen adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában.*

Az élet őbenne van és nem másban, és rajta kívül nincs élet. Ne úgy gondold, mintha csak az élet egy része lenne az övé és rajta kívül más is lehetne, ami

nem őmaga. Mert az élet úgy van benne, hogy az élet őmaga. — Értsük meg, hogy az Atya nem adott a Fiúnak életet, amit ő nem bírt volna; mert Őt öröktől fogva úgy szüli, hogy az az élet, amit az Atya a szüléssel ád a Fiúnak, az egyúttal örök élete annak is, aki adja. — *Szent Ágoston.*

Amidőn azt mondja: „Adta a Fiúnak is", ezt úgy kell értenünk, mintha azt mondta volna: „Szülte a Fiút", mert szüléssel adta. Adta, hogy legyen. De úgy adta, hogy élete legyen önmagában, és az életet ne máshonnan kapja. Ő legyen az élet teljessége, ahonnan más hívők is éljenek, amíg csak élnek. Mi a különbség? Az Atya adja, a Fiú elfogadja az életet. — *Szent Ágoston.*

27. *És hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mivel ő az Emberfia.*

Miért beszél az Úr állandóan ítéletről, föltámadásról és életről? Azért, mert leginkább ezek a dolgok akadályozták a hallgatókat abban, hogy hinni tudjanak. Hiszen aki meg van győződve róla, hogy föltámad és a Fiúnak számot kell adnia minden bűnéről, az mindenhogyan arra törekszik, hogy az ítéletnél kegyes bíróra találjon. — *Ar. Szent János.*

28. *Ne csodálkozzatok ezen; mert eljön az óra, melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fia szavát.*

Az Úr a kimondhatatlan Istennek a Fia, azért bíró is. Így kell tehát olvasnunk e szöveget: „Mivel Ő az Emberfia, azért ne csodálkozzatok ezen." Az Úr hallgatói ugyanis ellenmondást láttak beszédjében. Mert ők csak puszta embernek tartották Krisztust. Amit azonban itt mond az Úr, az nagyobbnak mutatja Őt minden embernél, minden angyalnál. Az csak Istent illeti meg. Ne csodálkozzatok tehát az Isten Fián. Megmondja az okot is, miért ne csodálkozzanak: „Mert eljön az óra, melyben mindnyájan, kik a sírokban vannak, meghallják az Isten Fia szavát." — Miért nem mondta: „Ne csodálkozzatok, mivel Ő az Emberfia?" Hiszen ő az Isten Fia is? Ha a föltámadást említette, akkor olyan cselekedetet hozott föl, amit csak Isten

tehet meg. A hallgatóknak ezzel alkalmat adott, hogy következtethessenek az ő igazi méltóságára, arra, hogy ő Isten és Istennek valóságos Fia. — *Ar. Szent János.*

29. *És előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet feltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az ítélet feltámadására.*

Az ítéletre emberi alakban jön az Úr. Abban az alakban, amit megítél. Ül a bíró, aki állt a bíró előtt. Elítéli az igazi gonoszakat, akit igazságtalanul tartottak gonosznak. Úgy illik, hogy az elítélendők lássák a Bírót. Itéletre kerülnek a jók és a rosszak. Az ítéletnél szolga alakjában mutatja magát Krisztus. Isteni alakját a jóknak tartja fönn. — *Szent Ágoston.*

Templomszenteléskor

BÚCSÚ NAPJÁN

Szentírási szöveg: Luk. 19, 1—10. v.

1. *Az időben: Bemenvén Jézus, átvonula Jerikón.*
2. *És íme egy Zakeus nevű férfiú, ki a vámosok feje és gazdag vala,*
3. *látni akarta Jézust, hogy melyik; de nem láthatta a sokaság miatt, mert alacsony termetű volt.*

Zakeus a fügefán, vak az útszélén. Az egyik a könyörülő Urat várja, a másik tartózkodását teszi hiressé. — Nagyon is megfelelő, hogy a vámosok fejét említi az Evangélista. Mert ezek után szabad-e valakinek kételkednie, ha látja, hogy az kapott kegyelmet, aki csalásból tartotta fönn magát? Gazdag is volt Zakeus. Már pedig tudod, hogy minden gazdag kapzsi. — *Szent Ambrus.*

De Zakeus nem sokáig maradt meg a kapzsiságban. Méltó lett az Isten könyörülő irgalmára. Aki a vakokat látókká tette, Az őt is hívta a távolból. — *Cyrill.*

Az üdvösség magva csirázni kezdett Zakeusban, mert látni akarta Jézust. Eddig ugyanis sohasem láthatta Őt. Hiszen ha láthatta volna, már régen elhagyta volna a vámosi gonosz életet. Mert aki Jézust látja, az nem maradhat tovább a gonoszságban. Két akadálya volt annak, amiért nem látta. Visszatartotta őt nem

annyira a férfiak serege, mint inkább a bűnösök serege, és azonfölül alacsony termetű is volt. — *Titus.*

4. ***Előre futván tehát felmászék egy vad fügefára, hogy őt lássa; mert arra vala átmenendő.***

Jó gondolata támadt Zakeusnak. Fölmászott egy fügefára, mert onnan kívánta látni az átmenő Jézust. Ő csak látni szerette volna Őt. De aki többet tehet, mint amit mi kérünk, az többet is adott neki, mint amit remélt. — *Titus.*

5. ***És midőn ama helyre ért, föltekintvén Jézus, meglátá őt, és mondá neki: Zakeus! szállj le hamar, mert ma a te házadban kell maradnom.***

Látta az Úr, hogy ennek az embernek a lelke mennyire készséges a szent életre, azért az istenes életre térítette őt. — *Cyrill.*

Hivatlanul is vendégül megy hozzá az Úr. Tudta, mily bőséges jutalma lesz az ő látogatásának. Ámbár még nem hallotta a vendéglátó gazdának a hangját, de ismerte az ő szíves készségét. — *Szent Ambrus.*

Misztikus értelemben. — Ime a teve letette háti zsákját és átment a tű fokán. Vagyis: a gazdag vámos elhagyta a gazdagság szeretetét, megvetette az adócsalást, azért az Urat fogadhatta és áldásában részesülhetett. — *Béda.*

6. ***Erre az sietve leszálla, és örömmel fogadá őt.***

A gazdagok megtanulhatják ebből, hogy a vagyon birtoklása nem bűn; hanem az a bűn, ha valaki nem tudja használni a vagyonát arra, amire kell. Miként ugyanis a gazdagság a rossz embereknél akadály a jóra; úgy a jó embereknek segítőeszköze az örök boldogságra. — *Szent Ambrus.*

Tekintsd az Üdvözítő nagy jóságát. Az Ártatlan a bűnösökkel társalog. Az Igazság forrása a kapzsisággal, az igazságtalanság előmozdítójával. Amidőn az Úr belép a vámos házába, a kapzsiság semmit sem árt neki, sőt az igazság fényével ő törli el a kapzsiságot. — *Ar. Szent János.*

7. ***És mindnyájan, akik ezt láták, zúgolódának, mondván, hogy bűnös emberhez tért be szállásra.***

Jézus pedig, noha arról vádolták, hogy barátja a vendégségnek és a vámosoknak, mégsem törődött ezzel, csakhogy szándékát teljesíthesse. Hiszen az orvos is, ha el nem tűri a beteg kirohanásait, nem tudja meggyógyítani a betegségét. Az Úr elérte, amit akart. A vámos megtért és jobbá lett. — *Ar. Szent János.*

8. *Előállván pedig Zakeus, mondá az Úrnak: Uram! íme vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette.*

Halljad a csodát! Az Úr még nem is tanít. És Zakeus már is kész engedelmeskedni. Miként a házba beszűrődő napsugár nem szóval, hanem valósággal világít, úgy az Üdvözítő is az igazság világító sugarával elűzte a gonoszság sötétségét. Mert a világosság a sötétségben világít. — *Ar. Szent János.*

9. *Mondá neki Jézus: Ma üdvössége lett e háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia;*
10. *mert az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett vala.*

Ábrahám fiának mondja Zakeust, nem azért, mert annak törzséből való, hanem azért, hogy az ő hitét követte. Miként Ábrahám elhagyja hazáját és rokonságát, úgy hagyta el Zakeus a vagyonát, hogy azt a szegényeknek kiossza. — *Béda.*

Nem azt mondta az Úr, hogy Ábrahám fia volt, mert most lett azzá. Hiszen amikor fővámos volt, akkor semitsem hasonlított az igaz Ábrahámhoz, nem is volt Ábrahám fia. Mivel azonban zúgolódtak egyesek, hogy bűnös emberrel társalog az Úr, azért elhallgattatásukra jelentette ezt ki nekik. — *Theophylactus.*

Az Úr ezt akarja mondani: Mit vádoltok engem amiatt, hogy a bűnösöket megjavítom? Távol legyen tőlem, hogy gyűlöljem a bűnösöket, hiszen tulajdonkép érettük jöttem. Mint orvos jöttem és nem mint bíró. Azért látogatom meg a betegeket és elviselem testi nyomorúságaikat, hogy orvosságot adhassak nekik. — *Ar. Szent János.*

Misztikus értelemben. — Zakeus, annyi mint: megigazult, — a pogányságból megtért népet jelenti. A földi dolgokkal való foglalkozás lenyomta és kicsivé

tette, de az Isten megszentelte őt. A Jerikóba menő Üdvözítőt látni akarta, mert részesülni szeretett volna abban a hitben, amit az Üdvözítő hozott ennek a világnak. — *Béda.*

A tömeg a tudatlanok rendetlen sokadalma. Ez nem tud föltekinteni a bölcseség csúcsára. Amíg Zakeus a tömeg között volt, addig nem láthatta Krisztust; de mihelyt a tudatlan tömegen fölülemelkedett, megláthatta, akit kívánt. — *Cyrill.*

Erkölcsi hasznunkra is fordíthatjuk ezt a történetet. Aki gonoszságával kiválik a többiek közül, az nagyon kicsike lelkileg. Nem is láthatja meg Jézust a tömegtől. Mert a szenvedélyektől és világias vágyaktól nyugtalanítva nem látja meg az átvonuló, a bennünk dolgozó Jézust, de nem ismeri meg semmiféle művét sem. Fölmászik azonban a fügefára, leküzdi az érzéki vágyakat és akkor följebb emelkedik. Innen már látja Jézust és Jézus is rátekint. — *Theophylactus.*

A vad fügefát ostoba fügének is mondják. Az alacsony termetű Zakeus a vadfügefára mászott föl, és meglátta az Urat. Mert akik alázatos lélekkel a világ oktalanságát választják, azok az Isten mélységes bölcseségét szemlélik. Van-e ezen a világon oktalanabb cselekedet, mint az elvesztett dolgot nem keresni, az elrabolt tulajdont átengedni, az elszenvedett jogtalanságot meg nem bosszulni? E bölcs oktalansággal azonban — még ha nem is nagyon erős az bennünk, — már az Isten bölcseségét látjuk. — *N. Szent Gergely.*

Azt mondta az Úr Zakeusnak: „Szállj le hamar." Mert magas helyre mentél föl a bűnbánattal. Onnan szállj le az alázatossággal, nehogy letaszítson téged az elbizakodottság. Nekem a te alázatos házadban kell maradnom. Minden testi-lelki javadat készen tartsad. Az igaz ember minden testi javát a szegényeknek adja, de a lelki javairól nem mond le. Hanem aki kér tőle valamit, annak négyszerannyit ád. Igy mutatja meg, hogy a bűnbánattal éppen a régi gonoszságával ellenkező úton halad, és azért most sokszoros erénnyel teszi jóvá előbbi bűneit. Ezzel érdemli meg az üdvösséget és azt, hogy Ábrahám fiának hívják, mert saját természetét, régi gonoszságát elhagyta. — *Theophylactus.*

BETŰRENDES TÁRGYMUTATÓ

30

MISZTIKUS ÉRTELMEZÉS

Értelemzavaró sajtóhibák

62. lapon fölülről a 8. sorban: egyszerűek vagy *betegek* helyett: egyszerűek vagy *bölcsek*.

90. lapon alulról a 18. sorban: kérdésével *tanuljon* helyett: kérdésével *tanitson*.

106. lapon alulról a 18. sorban: kárhozatot is *érdelemnek* helyett: kárhozatot is *érdemelnek*.

186. lapon fölülről a 17. sorban a szöveg így lesz: *amidőn angyalok módjára, mint Isten gyermekei élünk*.

213. lapon alulról a 8. sorban:: *Szenlelket* helyett: *Szentlelket*.

213. lapon alulról a 3. sorban: *bennük* helyett: *bennünk élő*.

280. lapon alulról a 9. sorban: *Ismét* helyett: *Innét*.

357. lapon alulról a 15. sorban: *szabaditottak meg* helyett: *szabaditottatok meg; gyógyitottak meg* helyett: *gyógyitottatok meg*.